Пачазабазул тӀехь

Институт языка, литературы и искусства им. Г. Цадасы
Дагестанского федерального исследовательского центра РАН

Россиялъул гIелмабазул академиялъул Дагъистаналъул федералияб
цIех-рехалъулаб централъул ЦIадаса ХIамзатил
цIаралда бугеб МацIалъул, адабияталъул ва искусствоялъул институт

Пачазабазул тIехь

Аллагьасул Калима таржама гьабиялъул институт
Москва, 2021

ПАЧАЗАБАЗУЛ ТIЕХЬ

Электронияб форматалда гьаб тIехь
нужеда батила Аллагьасул Калима таржама
гьабиялъул институталъул сайталда:
https://ibt.org.ru/ru/ media?id=AVR

ISBN 978-5-93943-298-6

© Институт перевода Библии, 2021

ЦеберагIи

ХIурматияв цIалдолев!

Дуца цIализехъин буго магIарул мацIалде буссинабураб ва ункъо цадахъ къватIибе биччараб «Пачазабазул тIахьал» абураб тIехь. Гьелда жанибе уна Пачабазул ТIоцебесеб, КIиабилеб, Лъабабилеб ва Ункъабилеб тIехь.

«Пачабазул тIахьал» ккола Аллагьасул Калимаялъул НекIсияб КъотIиялъул тарихиял тIахьазул цо бутIа. НекIсияб КъотIи гIуцIун буго 39 тIехьалдасан. Гьелда гьоркьобе уна «Таврат» (Мусал щуго тIехь), аварагзабазул тIахьал, гIакъиллъиялъул тIахьал, тарихиял ва шигIрияль тIахьал.

Пачабазул ТIоцебесеб ва КIиабилеб тIехьалда бицунеб буго ГIизраилалъул ахирисев къади ва Аллагьасул авараг Шамуилил заманалдаса бахъараб, ГIизраилалъул пача Давудил заманалде щвезегIан ккарал тарихиял лъугьа-бахъиназул хIакъалъулъ. Пачабазул Лъабабилеб ва Ункъабилеб тIехьалда кьун буго Сулейман пачалъун вахъараб заманалдаса бахъараб гIизраилал Вавилоналде асирлъуде рачун араб заманалде щвезегIан ккарал лъугьа-бахъиназул тарихияб баян.

Гьал тIахьазе кьучIалъе росун руго некIсиял пачабазул кIалгIабазда къойилал лъугьа-бахъинал хъван гIуцIарал цересел тIахьал. Пачабазул Лъабабилеб ва Ункъабилеб тIехьалда рехсолел руго нилъер къоязде щвезегIан нахъе цIунун хутIичIел некIсиял адабияталъул памятникал: «Сулейманил ишазул

хIакъалъулъ бицен», «ГIизраилалъул пачабазул тарих», «Ягьудиялъул пачабазул тарих» ва гь. ц.

Пачабазул тIахьазда хъварал гIемерисел лъугьабахъинал ритIухъ гьарула гьебго заманалъул, Аллагьасул халкъалда гьоркьоса гурел, къватIисахун батIи-батIиял тарихчагIазул хъвай-хъвагIаяздалъун. ТIахьал хъвараб заманлъун рикIкIуна цебесеб эраялъул анлъабилеб гIасру (гIага-шагарго ц. э. 550-леб сон) – гIизраилал Вавилоналъул пачалихъалда асирлъуда ругеб заман.

Нилъеца бицен гьабулел тIолалго тIахьазда бихьизабулеб буго БетIергьан Аллагьасулги халкъалъулги гьоркьоблъиялъе БетIергьанасул КъотIиялъул кигIанги цIикIкIараб кIвар букIин; гьединго, дуниялалъул тарихалда жаниб билълъанхъараб кIиго аслияб къуват – цо рахъалъ, пачабазгун рагъул бутIруз цебе бачунеб дунялалъул къуват, цогидаб рахъалъ, Аллагьасул аварагзабаз цIунулеб ва гьез халкъалъе загьир гьабулеб БетIергьанасул амру ва Гьесул шартIал.

Пачазабазул ТIоцебесеб ва КIиабилеб тIехьалда бицунеб буго ГIизраилалъул тарихалда жаниб ккараб кIудияб хиса-басиялъул хIакъалъулъ: рикь-рикьарал къавмазул халкъ гъункараб, къуватаб ва пачаясул бетIерлъиялда гъоркь цолъараб пачалихъалде свериялъул хIакъалъулъ. Пачазабазул КIиабилеб тIехьалда бицунеб буго Давудил пачалъиялъул, гьесул ирсилав Сулейман гьавиялъул ва ГIизраилалъул пачалъиялъул тахида абадиялъего Давудил наслу чIезе букIин БетIергьанас загьир гьабиялъул хIакъалъулъ.

Пачазабазул Лъабабилеб тIехьалда жанибе бачун буго Давудил пачалъиялъул ахир, Сулейманил кIикъого соналъул пачалъи – ГIизраилалъул пачазабазул заманалъул «месадил гIасру», хадуб ГIизраилалда жаниб ккараб бикьи, гIизраилазул кIиго пачалихъалъул цоцада дандечIей ва гьелдалъун ГIизраилалъул гуч

дагьлъизе байбихьи. Гьаб тIехьалда жидер хIакъалъулъ бицен гьабулел лъугьа-бахъиназда гьоркьоб бищун кIвар цIикIкIараблъун ккола Мукъадасаб Рукъ бай ва гьеб Рукъ БетIергьанасе бацIцIад гьаби (5-8 бетI.). Гьединго гьениб бицунеб буго Сулейманихъе Шеваялъул бика ячIиналъул хIакъалъулъ, ва гьелдалъун жеги якъинго бихьизабулеб буго Сулейманил гIакъиллъиялъул кIодолъи.

ПачазабазулУнкъабилеб тIехьалда нилъеда ратуларо Давудги Сулейманги гIадал цIар рагIарал пачаби. Гьелъул гIаксалда, гьениб нилъеда бихьула ГIизраилалъул ва Ягьудиялъул пачазабаз тIокIалъ чIечIого гIодоре тIолел биял, цоцазда данде гьабулеб рагъ-кьал, хIила-макру ва гьеб киналъулго хIасилалда гучдакълъиялде ва инжитлъиялде ГIизраил ккей. Амма гьениб хасаб бакI ккун буго Ягьудиялъул пача Ёшиягьица (цебесеб эраялъул 640–609 сс.). Гьес кIудиял диниял хиса-басиял гьарула ва жиндирго халкъ цо Аллагьасде ва Гьесул бацIцIадаб нухде буссинабизе къеркьола.

Жакъасев цIалдолес, гьайгьай, кIудияб пайда босизе бегьула гьаб тарихияб къисаялдаса: гьересиаллагьзабазул цIураб дунялалда, тIоцебе баккула цохIо Аллагьасда божараб халкъ ва гIуцIула цохIо Аллагьасда божаразул улка.

Пачазабазул тIахьазул цоги кIвар цIикIкIараб жолъун ккола гIемерисел Аллагьасул аварагзаби БетIергьанасукьа хIинкъулел ва Гьесие мутIигIал чагIилъун рихьизаруниги, амма пачаби, гьезул гIагарлъи ва рагъул церехъаби, хIакъикъаталдаги рукIараб хIалалда рихьизарун руго, гьезул цо гъалатI бахчичIого. Гьединлъидал гьел унго-унгоял гIадатиял чагIилъун чIола нилъеда цере. Гьединазул цоявлъун ккола Давуд пача. Давуд халкъазул тарихалда жанив машгьурлъана абадияб пачабазул гIаркьелалъул бетIер хIисабалда гуревги, Забуралъул автор

хIисабалдаги. Амма, цин гьес гIемер къо хIехьезе ккана. Гьаб тIехь цIалулелъул нилъеда цебе чIола Давудил гIумруялъул байбихьи: гьесда дандчIварал гIемерал захIмалъаби ва гьесие рукIарал хIинкъаби.

Пачабазда цадахъ гьал тарихиял тIахьазда аслияб бакI ккун буго Аллагьасул амру жидеца халкъалъе загьир гьабулел аварагзабаз. Аварагзабаз диниял рацIцIадал нухазде халкъ буссинабизе хIаракат бахъула: гьединавлъул ккола, жив чIаго зобалазде хъамун арав Иляс авараг (3 Пач. 17-19 ва 21 бетI.; 4 Пач. 1-2 бетI.), гьединго, Илясил иш кодобе босарав ЭлишагI авараг (4 Пач. 2-9 ва 13 бетI.). Пачабазул Ункъабилеб тIехьалъул 19-20 бутIрузда бицуна цоги кIудияв аварагасул – Ишаягь аварагасул хIакъалъулъ. ЭлишагIица, гьесдаса цере Илясица гьарурал гIадин, кIудиял мугIжизатал гьарула: цо нухалда, гьесул рукьбузда хъвараб жаназацин чIаголъула (4 Пач. 13:20-21 бетI.). Гьединго Ишаягь аварагасул рагIудалъунги кIудияб мугIжизат бихьизабула БетIергьанас Хизкиягь пачаясул кIалгIаялда (4 Пач. 20:11).

ГIемерал гIасрабаз цере хъварал гьал тIахьазда ратула гьанжесеб гIелалъул гIадамазда ричIчIуларел бакIал, жеги рагIичIел рагIаби. Гьединлъидал тIехьалъул ахиралда кьун буго ричIчIизе захIматал рагIабазе баян. Гьединго тIехьалъул ахиралда кьун руго тIехьалда бицарал аслиял лъугьа-бахъинал ккарал бакIазул картаби ва суратал.

ТIехь басмаялде бахъаразул хьул буго гьаб таржамаялъ магIарул халкъалъул рухIияб гIумруялда жаниб цо бегьулеб бакI кквелин.

Пачабазул ТIоцебесеб тIехь

ЦеберагIи

ЖугьутIазул гIадаталда рекъон, Пачабазул ТIоцебесеб ва КIиабилеб тIехьалда Шамуилил тIахьалилан абула, щайгурелъул гьезда бицунеб буго Шамуил авараг гьавиялъул ва доб заманалда ГIизраилалъул халкъалъул тарихалда жаниб гьес кIвар бугеб бакI кквеялъул хIакъалъулъ. Шамуил вукIана БетIергьанасул авараглъун ва ГIизраилалъул ахирисев къадилъун.

Гьаб тIехьалъул тIоцересел бутIрузда (1-7 бетI.) бицунеб буго Шамуил аварагасул гIумруялъул ва гIизраилазда тIад гьес нухмалъи гьабиялъул хIакъалъулъ. Гьев я пачалъун, я кашишлъун вукIинчIо, амма гьес БетIергьанасул амраби пачаясдасаги кашишзабаздасаги камилго ва мухIканго тIуразарулел рукIана. Кашишлъун вукIарав Элидайин абуни, жиндирго хъизан-къайгицин битIараб нухда бачун бажаричIо ва жиндирго васаз БетIергьанасул къанун хIатIикь мерхьаниги, гьезие гIадлу гьабизе кIвечIо.

Амма гьаб тIехьалда аслияб къагIидаялда Шамуил аварагасул гуреб, гьес зайтуналъул нах жидеда бахарал ГIизраилалъул тIоцересел пачабазул хIакъалъулъ бицунеб буго. (ХIакъикъаталда, тIоцебе Шамуилица бачана ГIизраил пачабазул нухмалъиялда гъоркье, ва ГIизраилалда тIад пачабиги тIоцере гьес

тана.) Хадусел бутIрузда (8-15 бетI.) бицунеб буго ГIизраилалда пачабазул нухмалъи чIезабиялъул ва гьезулгун тушманлъиялда рукIарал халкъазулгун ккарал рагъазул хIакъалъулъ.

БетIергьанасул халкъалъе нухмалъи гьабизе тарав ГIизраилалъул тIоцевесев пача Шаулица, Шамуил аварагги гьоркьов ккун, БетIергьанас загьир гьарурал Гьесул амруялги гIадахъ росичIого, жиндехунго божилъи хвезабуна. Цинги БетIергьанас Шамуил авараг витIана гIолохъанав гIиял вехь Давудида зайтуналъул нах бахеян абун, гьев пачалъун тезе вукIине. Гьелдаса хадуб Давудица кIвар цIикIкIараб бакI ккуна гIизраилазул тарихалда жаниб.

Амма циндаго гуро Давудица пачаясул тах ккураб. Цин гьев Шаулил кIалгIаялда гьесие хъулухъалъе чIана. Хадуб гьев, жиндирго гIумру хвасар гьабун, Шаулидаса гIемерав лъутанхъизе ва мегIер-гIалахалда вахчаризе ккана (16-30 бетI.). БетIергьанас тIаса вищарав пачалъун вукIаниги, Давуд хIал-зулму гьабун пачаясул тахиде вахинчIо, Шаул хун хадуб гурони.

Пачазабазул ТIоцебесеб тIехьалъул ахиралда бицунеб буго Шаулица БетIергьанасде мугъ рехун хадуб БетIергьанас гьевги рехун тедал, Аллагьас гьукъараб иш бугониги, хваразул рухIазда кIалъалей гIадамалъухъе Шаул иналъул ва, гьеб кинабго сабаблъун, гьевги гьесул васалги рагъда чIваялъул хIакъалъулъ (31 бетI.).

ТIехьалда буго

Пачазабазул ТIоцебесеб тIехь

Пачаби телалде цебесеб заман (1 Пач. 1:1–7:17)
- Шамуил гьави ва гьесул лъимерлъи; гьев авараглъун вахъин ва кашиш Элие хIукму къотIи (1 Пач. 1:1–3:21)
- Пилистимаз КъотIиялъул гъамас кверде боси ва гьеб тIадбуссинаби (1 Пач. 4:1–7:17)

Шаул пачалъун вищи (1 Пач. 8:1–12:25)
Шаул пачалъиялдаса рехи ва гьев Аллагьас нахъ чӀвай (1 Пач. 13:1–15:35)
Давудги Шаулги (1 Пач. 16:1–30:31)
Давудида пачалъун тезе зайтуналъул нах бахин (1 Пач. 16:1-23)
Давудги Голиафги (1 Пач. 17:1-58)
Давуд чӀвазелъун Шаулил къеркьей; Ионатанилги Давудилги гьудуллъи; Давуд лъутизе ккей (1 Пач. 18:1–30:31)
Шаул ва гьесул васал хвей (1 Пач. 31:1-13)

Элканагьил хъизан

1 [1] Ефраимил тӀалъиялда бугеб Цуфимазул Рамата-
ималдаса* цо чи вукӀана Элканагьилан цӀар бугев.
Гьесул инсуда цӀар Ерохам, Ерохамил инсуда цӀар Эли-
гьу, Элигьул инсуда цӀар Тоху, Тохул инсуда цӀар Цуф
букӀана, гьевги – Ефраимил къавмалъул чи. [2] Элканагьил
кӀиго лъади йикӀана. Цоялда цӀар Ханна, цогидалда
цӀар Фенанна букӀана. Фенаннае лъимал гьаруна, Хан-
нае гьаричӀо.
[3] Щибаб соналъ жиндирго шагьаралдаса вахъун унаан
гьев чи Шилоялде Гучал Аскаразул БЕТӀЕРГЬАНАСЕ**
къурбан хъвезе ва Гьесие тӀагӀат-гӀибадат гьабизе. Элил
васал Хофниги Пинхасги рукӀана гьенир БЕТӀЕРГЬАНА-
СУЛ*** кашишзабилъун. [4] Къурбан хъунщинахъе Элкана-
гьица Фенаннаеги гьелъул васал-ясазеги бутӀа кьолаан.

* 1:1 *Цуфимазул Раматаим* – къокъ гьабун гьелда *Рама* абула (бал. 1 Пач. 1:19).
** 1:3 *Гучал Аскаразул БЕТӀЕРГЬАН* – жугьутӀазул мацӀалда *ЙГЬВГЬ Цеваот*.
*** 1:3 *БЕТӀЕРГЬАН* – жугьутӀазул мацӀалда *ЙГЬВГЬ*. Гьеб ккола Аллагьасул цӀаразда гьоркьоб бищун хирияб.

[5] Амма Ханнае гьес кIи-кIи бутIа кьолаан, щайгурелъул
гьелъие БЕТIЕРГЬАНАС лъимал кьолел рукIинчIониги,
гьесие гьей хирияй йикIиндал. [6] БЕТIЕРГЬАНАС гье-
лъие лъимал кьолел рукIинчIелъул, Фенаннаца квешго
инжит-хIакъир гьаюлаан гьей. [7] ЛъагIалидаса лъагIалиде
гьедин кколаан. Щибаб нухалъ, БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Ро-
къое* щванщинахъе, Фенаннаца хIакъир гьаюн чараги
хвезабун, гIодулаан гьей ва кванда кIалцин хъвалароан.
[8] Элканагьица гьелда абулаан: «Ханна, щай мун гIо-
дулей? Щай дуца квен кваналареб? Мун ракI бакъван
щай йикIуней? АнцIго васасдасаги лъикIав гьечIищ дун
дуе?» – ян. [9] Цо къоялъ Шилоялда гьел квана-гьекъон
хадуб Ханна тIаде яхъана. Кашиш Элиги вукIана БЕ-
ТIЕРГЬАНАСУЛ Рукъалъул кIалтIа гIодов чIун. [10] РакI
бакъван, гIек-гIекиялда гIодилаго, БЕТIЕРГЬАНАСЕ
дугIа гьабизе лъугьана Ханна. [11] БЕТIЕРГЬАНАСЕ назру
гьабун Ханнаца абуна:

«Вай, Гучал Аскаразул БЕТIЕРГЬАН, гьай дур лагъа-
лъул бугеб – дир къварилъиги бихьун, гьелде Дуца бер
балагьани ва дур лагъ гьай дунги кIочон течIого Дуца
гьелъие лъимерлъун вас кьуни, дица гьев гIумруялъего
БЕТIЕРГЬАНАСЕ хъулухъалъе вукIине кьела ва гьесул
ботIрода кидаго нусги хъваларо»**.

[12] Гьедин гьоркьоса къотIичIого БЕТIЕРГЬАНАСДА
цее дугIа гьабулей гьей йикIаго, Эли вукIана гьелъул
кIутIбузда хадуб хал ккун чIун. [13] Ханнаца рекIелъ жаниб

* 1:7 Сулейманица жеги БетIергьанасул Рукъ бан букIинчIе-
лъул, мухIанго абизе кIоларо щиб гьеб букIараб – заманая-
лъе бараб мукъадасаб БакIищ, ялъуни БетIергьанасул гъамас
жаниб лъураб мукъадасаб Чадирищ.

** 1:11 Ханнаца гьев вас БетIергьанасе хъулухъалъе вукIине кье-
лилан назру гьабулеб буго ва гьев гIумруялъго назорейлъун тезе
рагIи кьолеб буго БетIергьанасе. *Назорей* абураб рагIул магIна
ккола БетIергьанасе «тIокI гьави (гьайи)», ялъуни «вацIцIад
(яцIцIад) гьави (гьайи)» (бал. РикIкI. 6:1-21).

щурулеб букIана дугIа. Гьелъул кIутIби рагъа-рачарулел
рукIана, амма къватIибе рагIи рагIулеб букIинчIо. Гье-
динлъидал, гьей мехтарай гIадан йигин ккана Элида.
14 Элица гьелда абуна: «Мун кие щвезегIан гьедин мех-
талилъ йикIине йигей? Гьеб мехтел те дуца».
15 Гьелда данде жаваб гьабун, Ханнаца абуна: «Гуро
дир хIалчIахъаяв эмен, чара бухIун БЕТIЕРГЬАНАСДА
цебе дирго рекIел унти гьурщулей гIадан йиго дун. Ча-
гъиралда яги, цоги гьекъолеб жояллда дица кIал хъвачIо.
16 Дун, дур лагъ, пасикъай гIаданлъун рикIкIунге дуца.
КIудияб пашманлъиялъ ракI унтун дугIа гьабулей йи-
кIарай гIадан йиго дун гьабгощинаб мехалъ».
17 Цинги Элица абуна: «Парахатго рокъое а дурго. ГIиз-
раилалъул Аллагьас дур гьари къабул гьабеги».
18 «Мун дида, дур лагъалда, гурхIана», — янги абун,
гьей гIадан жиндирго нухда ана; кванана-гьекъана ва
тIокIаб гьелъул гьурмада пашманлъи загьирлъичIо.
19 Нахъисеб къоялъ радалго рахъун, БЕТIЕРГЬАНА-
СЕ тIагIат-гIибадатги гьабун, гьел къватIире рахъана ва
Рамаялде* жидерго рокъоре тIадруссана.
Элканагь жиндирго лъади Ханнада аскIов вегана;
БЕТIЕРГЬАНАС гьелда цIоб лъуна, ва 20 Ханнал ургьи-
бе лъимер ккана — хадусеб соналъ гьелъие вас гьавуна.
«БЕТIЕРГЬАНАСДАСА гьарун щвана дие гьав», — иланги
абун, гьелъ гьесда Шамуил (БЕТIЕРГЬАНАСДА рагIа-
рав) абураб цIар лъуна.

Ханнаца БетIергьанасе хъулухъалъе вукIине Шамуил кьей

21 Элканагь ва кинабго гьесул хъизан-къай БЕТIЕРГЬА-
НАСЕ къурбан хъвезе ва жиндирго назраби тIуразаризе
хадусеб соналъги къватIире рахъунелъул, 22 Ханна гьезда
цадахъ йилълъинчIо.

* **1:19** *Рамаялде* — ялъуни *Раматаималде*.

Гьелъ росасда абуна: «БЕТІЕРГЬАНАСДА цеве вахъун
чІезе ва миркалъго дова вукІинелъун, карандаса тІеза-
вуравго, Шамуил дица Шилоялде щвезавила».
23 Цинги Элканагьица абуна: «Дуда берцин бихьараб
гьабе. Гьедин батани, гьев карандаса тІезавизегІан, ро-
къой чІа. БЕТІЕРГЬАНАС Жиндирго* рагІи тасдикъ
гьабеги», – ян.
Гьедин рокъой чІун хьихьана гьелъ вас, карандаса тІе-
завизегІан. 24 Жеги гьитІинав лъимер вукІаниги, каранда-
са тІезавуравго, БЕТІЕРГЬАНАСУЛ Рокъове Шилоялде
гьев щвезавизе ячІана Ханна; цадахъ къурбаналъе хъвезе
лъабго сон бараб басиги, цо ефа** ролъги, цо рахълъен
чІагІдалги босана гьелъ.
25 Баси къурбаналъе хъун хадуб, гьез вас Элихъе вача-
на. 26 Ханнаца Элида абуна: «Я дир хІалчІахъаяв эмен,
дуда ракІалда йигищ дун? Дур бераздa цее гьаб бакІалда
БЕТІЕРГЬАНАСЕ дугІа гьабулей йикІарай гІадан йиго
дун. 27 Гьале гьав васасе гІоло гьардана дун доб къоялъ.
БЕТІЕРГЬАНАС къабул гьабуна дир гьари ва дир рекІел
мурад тІубазабуна. 28 Гьанже дицаги БЕТІЕРГЬАНАСЕ
вукІине тІокІ гьавун кьолев вуго гьав миркалъго».
Цинги гьез БЕТІЕРГЬАНАСЕ сужда гьабуна.

Ханнал дугІа

2 1 Хадуб Ханнаца гьадинаб дугІа гьабуна:

«Я дир БЕТІЕРГЬАН, Дуца дир ракІ бохизабуна.
Дуца дие къуватги кьуна.
Тушбабазда цее кІодо гьаюна,
Дуца тархъан гьаюн аваданлъана.
2 БЕТІЕРГЬАН гІадин вацІцІадав щивго гьечІо;
гьечІо тІокІав Мун гІадав;

* 1:23 Цо-цо цересел таржамабазда ва кагътазда хъван буго *дур* абун.
** 1:24 *Цо ефа* – гІага-шагарго 22 л.

Нижер Аллагь – борхатаб кьуру, Дуда бащадаб жо щибниги гьечIо.

3 Нуж тIокIалъ чIухIадго кIалъаге,
хъачIаб калам кIалдиса къватIибе ине биччаге.
БЕТIЕРГЬАН Аллагь вуго кинабго лъалев –
гIадамазул ишал цIадирабазда тIад лъунин ругел.
4 Гучал рагъухъаби гIодор речIчIула,
гучдакъал абуни къуваталъ цIола.
5 ГIорцIун рукIарал кванихъ хIалтIула,
ракъуца холел рукIаразда ракъи кIочона.
Лъимал гьарулей йикIинчIелъе анкьго лъимер гьабула,
амма гIемерал васазул эбел янгъизлъула.
6 БЕТIЕРГЬАНАС рухI бахъула, ва Гьесго гIумруги кьола;
Гьес жагьандаманалъул кIкIалахъе рехула, ва гьениса рорчIизеги гьарула.
7 БЕТIЕРГЬАНАС мискинлъизеги гьарула, ва Гьесго бечедги гьарула;
гIодорегIан ккезарула ва тIадегIанлъизеги гьарула.
8 ХIурулъа рахъун рорхизе гьарула мискинал
ва рахъулъа – пакъирал;
хIурматиял тахбакIазде рахинарула ва къадру-къиматги насиблъизабула гьезие.

Гьаб ракьалъе кьучIги БЕТIЕРГЬАНАС лъедал
ва гьеб кьучIалда тIад гьаб дунялги Гьес рекъезабидал.
9 Жиндие ритIухъазул нухал Гьес цIунула,
амма квешал чагIи бецIлъиялъул тIинда кIалал рукъун ккезарула,
щайгурелъул, инсан жиндирго къуваталдалъун бергьунарелъул.

10 БЕТIЕРГЬАНАСДА данде чIарал щущахъ
разарила;
Гьев зобалаздаса гъугъадила гьезде.
Цояб рагIалдаса цогидаб рагIалде щвезегIан,
тIолабго дунял диваналде ахIизе буго
БЕТIЕРГЬАНАС.

Жиндирго пачаясе къуват Гьес кьола,
Жиндирго тIаса вищарасе гучги Гьесго
кьола».

11 Цинги Элканагь Раматалде рокъове тIадвуссана, васги кашиш Элида аскIов БЕТIЕРГЬАНАСЕ хъулухъалъе тана.

Элил васазул къабихIлъи

12 Элил васал хIалихьатал жал рукIана; гьез я БЕТIЕР-
ГЬАНАСУЛ милат гьабулароан, 13 я халкъалда хурхун
кашишзабазда тIадал ишал тIуразарулароан. Цо пула-
нав чияс къурбан хъолеб мехалъ, гьан белъине барабго,
кашишзабазул цевете л вачIунаан лъабгIусилаб кIудияб
гIучIги кодоб ккун, 14 ва бегьулаан гьеб хьагинибе, ялъу-
ни къоноялде, ялъуни болхьагинибе, ялъуни хъабинибе
жанибе ва гIочIода къазе щвараб жо жиндиего босула-
ан. Гьедин гьабулаан гьез киналго Шилоялде рачIарал
гIизраилазе. 15 Гьебги гIечIого, жеги тIатIи бухIилалда
цебе, кашишасул цеветел вачIунаан ва къурбаналъул
хважаинасда абулаан: «Кашишасе бежизе гьан кье. Бе-
лъараб гьан босизе гьечIо гьес, гIатIгояб гурони», — ян.
16 Гьев чияс, цин тIатIи бухIизегIан чIа, хадуб босе дуего
бокьараб жоян абуни, чIеларин, гьабсагIатго кье, кье-
чIони, хIал гьабун бахъилилан абулаан.
17 Гьедин БЕТIЕРГЬАНАСУЛ къурбанал хIакъир гьа-
руралъухъ кIудияб хIакъ букIана гьел гIолохъанал ка-
шишзабазе.
18 Шамуил абуни, БЕТIЕРГЬАНАСЕ хъулухъалъе эхе-
тун вукIана. Гьев вукIана мукъадасаб эфод ретIунев вас.

[19] Щибаб соналъ эбелалъ гьитIинаб гIаба букъулаан гьесие
ва, росгун цадахъ лъагIалил къурбан хъвезе ячIарайго,
цадахъ гьебги босун бачIунаан. [20] Элица Элканагьил ва
гьесул лъадул рахъалдасан дугIа гьабулаан:

«БЕТIЕРГЬАНАС баракат лъеги ва дуе гьай гIаданалдаса
лъимал кьеги, гьелъ гьарун щварав ва БЕТIЕРГЬАНАСЕ
тIокI гьавун кьурав васасул бакIалда», – ян.

Хадур гьел рокъоре тIадруссунаан. [21] БЕТIЕРГЬА-
НАСУЛ рахIму рещтIана Ханнаде, ва гьелъул ургьибе
лъимер ккана. Жеги лъабго васги кIиго ясги гьаруна
гьелъие. Шамуилин абуни, БЕТIЕРГЬАНАСЕ хъулухъги
гьабулаго кIудияв гIолев вукIана.

[22] Эли тIуван херлъана. Гьесда рагIулеб букIана гьесул
васаз гIизраилазе гьарулелщинал тIекълъабазул хIакъа-
лъулъ, ва мажлисалъул Чодрода цере хъулухъ гьабулел
руччабазда аскIор гьел регулеблъиги.

[23] Гьев васазда кIалъана: «Щай нужеца гьединал жал
гьарулел?! ТIолабго халкъалъ бицунеб буго нужер къа-
бихIал ишазул. [24] Йохъ, дир лъимал, лъикIаб хабар гьечIо
гьаб дида рагIулеб ва БЕТIЕРГЬАНАСУЛ халкъалдаго
гьоркьоб тIобитIулеб бугеб хабар. [25] Цо чияс цоги чиясе
квешлъи гьабуни, гьесие дугIа гьабила, ва Аллагь тIаса
лъугьина, амма инсанас БЕТIЕРГЬАНАСДА данде чIараб
квешлъи гьабулеб бугони, лъица гьесул рахъ кквезе бугеб?»

Амма гьесул васаз инсул рагIухъ гIин бачIо, БЕТIЕР-
ГЬАНАС хвалил хIукму къотIун букIиндал гьезие.

[26] Шамуилин абуни, кIудияв гIолев вукIана, ва БЕТIЕ-
РГЬАНАСЕГИ гIадамазеги хирияв вукIана гьев.

Аварагас кашиш Элие Аллагьасул калима загьир гьаби

[27] Цо къоялъ Аллагьасул авараг вачIана кашиш Элихъе
гьадинаб калимагун:

«Гьадин абулеб буго БЕТIЕРГЬАНАС: „Дун вачIинчIищ
дур анкьумумузухъе, гьел жеги Мисриялда пиргIавнасул
лагъзаллъун ругеб мехалдаго? [28] Киналго ГIизраилалъул
къавмазда гьоркьоса тIаса рищана Дица гьел, Диего

кашишзабилъун рукIине: къурбан хъолеб бакIалде тIаде
рахине, кьеккенал рухIизе, ва Дида цебе эфод босизе.
Дур умумузул ихтияралде кьуна Дица тIолалго ГIиз-
раилазул рухIулел къурбаналги. 29 Аб щай Дир Рокъор
тIуразареян Дица тIад лъурал къурбаналги сайгъаталги
хIатIикь мерхьулел дуца? Дир гIизраил халкъалъ босун
бачIарабщинаб сайгъаталъул бищун лъикIаб бутIаги
кванан, гарбалги риццат гьарун, Дидасаги цере дурго
васал щай гьарулел?“

30 Гьединлъидал, БЕТIЕРГЬАНАС абулеб буго: „Дур
хъизан-агьлу ва дур инсул тIолабго гIагарлъи абадиялъего
Дие хъулухъалъе рукIине ругилан гьедун вукIана Дун“.
Амма БЕТIЕРГЬАНАС гьанже гьадин лъазабулеб буго:
„Гьедин букIинаро! Дун кIодо гьарурал Дицаги кIодо
гьарила, амма Дир цIар инжит гьабурал Дицаги басра
гьарила. 31 Дица дур наслу ва дур гIагарлъи рухIдакълъи-
забураб заман бачIунеб буго; Дур наслуялъул цониги чи
херлъизегIан хутIизе гьечIо. 32 Дуда тIаде балагь бачIина,
ва цогидал гIизраилазул рикъзи-гьарзалъи бихьарабго,
бахиллъун хутIила мун – дур наслуялда жанив тIокIалъ
киданиги вукIине гьечIелъул гIумру халатав чи. 33 На-
гагьлъун Дир къурбан хъолеб бакIалдаса нахъе къотIи-
чIого дур наслуялъул чи хутIани, гьевги дур берал магIил
цIезаризе ва ракI унтизабизе таравлъун вукIина, ва дур
наслуялъул щивав чи битIун гIумру тIегьараб завалалда
холевлъун вукIина.

34 Дур кIиявго вас Хофниги Пинхасги цо къоялда жа-
нир хвезе руго – гьеле гьеб дуе гIаламатлъун букIина.
35 Цинги Дица Диего вахъинавила Дие бокьухъе хьвадулев
кашиш. Дица гьесул агьлу щулалъизабила, ва Дица тIаса
вищарав пачаясда цадахъ кидаго гьесул наслу букIина.
36 Гьебмехалъ дур агьлу-хъизамалъул чIаго хутIаравщинав
чи гIарцул гералъе* ва чадил мочIуялъе гIоло, хIалтIи

* 2:36 *Гера* – гIизраилазул некIсияб цIайидул къадар, гIага-
шагарго 1 гр.

гьарун, гьесда цеве бетIер къулизе вачIина ва гьардела: ‘Рес кье дие, диего чед-хинкIалъухъ цо кинаб букIаниги кашишзабазул хIалтIи гьабизе’, – ян“».

Шамуилихъе БетIергьанасул калима рещтIин

3 [1] Элил нухмалъиялда гъоркь Шамуил БЕТIЕРГЬАНАСЕ хъулухъалъе чIун вукIана. БЕТIЕРГЬАНАСУЛ калима ва Гьесул илгьам къанагIатлъун букIана гьел къояз.

[2] Цо сордоялъ Эли жиндирго бусада вегун вукIана. Гьесул беразда канлъи хутIун букIинчIо – щибго бихьулароан гьесда. [3] Жеги Аллагьасул Чирахъ свинчIеб гIуж букIана, ва Шамуил Аллагьасул гъамас жаниб лъураб БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рокъов вегун вукIана. [4] БЕТIЕРГЬАНАС Шамуилин абун ахIана, ва гьес гьале вачIунев вугин жаваб кьуна.

[5] Цинги Элихъе векерана Шамуил: «Дуца ахIун вачIана дун», – инги абун.

Амма гьес абуна: «Дица ахIичIо мун, тIадвуссун вегизе а», – ян. Шамуил тIадвуссун вегизе ана.

[6] БЕТIЕРГЬАНАС цоги нухалъ ахIана: «Шамуил! Шамуил!» – ин. Нахъеги Элихъе векерана гьев. «Дуца ахIун вачIана дун», – ин абуна гьес. Амма Элица абуна: «Дица ахIичIо мун, дир вас, тIадвуссун вегизе а», – ян.

[7] Шамуилида жеги БЕТIЕРГЬАНАСУЛ гьаракь рагIун букIинчIо, ва жеги БЕТIЕРГЬАНАСУЛ калима гьесухъе рещтIун букIинчIо.

[8] БЕТIЕРГЬАНАС лъабабилеб нухалъги ахIана Шамуилиде. ТIаде вахъун нахъеги Элихъе вилълъана гьев. «Дуца ахIун вачIана дун», – ин абуна гьес.

Гьеб мехалъ бичIчIана Элида БЕТIЕРГЬАНАС ахIулеб букIин васасде. [9] Цинги Элица Шамуилида абуна: «Мун тIадвуссун вега. Нахъеги дуде доб гьаракьалъ ахIани, дуца абе: „КIалъай БЕТIЕРГЬАН, Дур лагъ гIенеккун вуго“, – ян». Цинги Шамуил тIадвуссун жиндирго бакIалда вегана.

10 БЕТIЕРГЬАН илгьам гьабун вачIун эхетана, ва це-
бего гIадин нахъеги ахIана: «Шамуил! Шамуил!», – ин.
Шамуилица жаваб кьуна: «КIалъай, БетIергьан, Дур лагъ
Духъ гIенеккун вуго», – ян.
11 Цинги БЕТIЕРГЬАН Шамуилида кIалъана: «Дица
ГIизраилалда гьабизе буго бицун жиб рагIарабщинасул
гIундузулъ багъулеб иш. 12 Дица Элил хъизан-къаялда
тIаде битIун букIараб калима рагIа-ракьанде щун тIу-
базабила гьеб къоялъ. 13 Дица гьесда лъазабун букIана,
жиндир васазул пасатаб хьвада-чIвади букIин лъани-
ги, гьезие гIадлу гьабичIелъухъ, Дица тамихI гьабизе
бугин гьесул хъизан-агьлуялъегоян. 14 Гьединлъидал,
Дун гьедулев вуго, Элил хъизан-къаялъул хIакъ, я
къурбаназ, я цогидал ролъул сайгъатаз абадиялъго
чуризе гьечIеб».
15 РогьинегIан парахатго кьижана цинги Шамуил ва,
радалго тIадеги вахъун, БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рукъалъул
нуцIби ричIана. Шамуил хIинкъун вукIана къаси лъу-
гьараб жо Элида бицине.
16 «Шамуил, дир вас!» – ин ахIана Элица Шамуилиде.
«Гьале дун», – ин данде жаваб гьабуна гьес.
17 «Щиб дуда БетIергьанас абураб? Щибго бахчуге дида-
са. Дуда бицаралъул цо рагIигицин дуца дидаса бахчани,
БетIергьанас балагьалъукье ккезавила мун».
18 Гьебмехалъ Шамуилица кинабго загьир гьабуна гье-
сие, цо рагIи гьоркьоб биччачIого. Цинги Элица абуна:
«Гьев БЕТIЕРГЬАН вугелъул, Гьес Жиндаго лъикI би-
хьараб гьабеги», – ян.

Шамуил БетIергьанасул авараглъун вахъин

19 Шамуил санаде вахана, ва БЕТIЕРГЬАНАС гьесие
сундулъго кумек гьабулеб букIана; гьес бицухъе кколеб
букIана кинабгоги. 20 Гьедин, Даналдаса бахъараб Беэр-
Шевалде щвезегIан тIолабго ГIизраилалда лъана Шаму-
ил БЕТIЕРГЬАНАСУЛ авараг вукIин. 21 Нахъе-нахъеги
илгьам гьабун Шамуилихъе вачIунаан БЕТIЕРГЬАН

Шилоялда, ва гьенив Жиндирго Калимаялдалъун гье-
сие Живго загьирги гьавулаан.

4 [1] Шамуилил рагIухъ гIенеккулаан тIолабго ГIизраил.

Пилистимаз КъотIиялъул гъамас бахъун ин

Пилистималгун рагъизе къватIире рахъана ГIизраилал
ва Эвен-Эзералда аскIоб къайи чIван чIана. Пилистимал
Апекалда рукIана. [2] Пилистимал гIизраилазда данде ра-
гъизе рахъана, ва гьеб рагъулъ гьез гIизраилал гъурана –
гIизраилазул ункъазарго чи чIвана гьенив. [3] Рагъухъаби
къайи чIвараб бакIалде тIадруссиндал, ГIизраилалъул
церехъабаз абуна:

«Кинан БЕТIЕРГЬАНАС нилъ жакъа пилистимазул
кверде кьурал? РачIа нилъеца БЕТIЕРГЬАНАСУЛ КъотIи-
ялъул гъамас Шилоялдаса гьанибе босизе, гьеб нилъеда
цадахъ бугони, нилъ тушбабаздаса хвасарлъизе руго».

[4] Халкъалъ Шилоялде чагIи ритIана, ва хьерувимазул*
куркьбазда тIад тах лъурав Гучал Аскаразул БЕТIЕР-
ГЬАНАСУЛ КъотIиялъул гъамас босун бачIана гьениса.
Элил кIиявго вас Хофниги Пинхасги рачIана Аллагьасул
КъотIиялъул гъамас босун. [5] Гьеб БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
КъотIиялъул гъамас гьенибе щварабго, гIизраилаз рич-
чарал кIудиял гьаркьаз ракь сородизабуна. [6] Гьеб гьаракь
рагIун пилистимаз абуна:

«ГIизраилазда гьоркьоб бахъараб доб кIудияб ахIи-
хIуралъул магIна щиб?»

Цинги гьезда лъана БЕТIЕРГЬАНАСУЛ гъамас гьенибе
бачIун букIин, [7] ва гьел кутакалда хIинкъана.

«Дозухъе Аллагь вачIун вуго, – ян кIалъана гьел цо-
цада. – Вай, балагь бачIана гьанже нилъеде! Гьеб жеги
ккараб жо букIинчIо! [8] Вай щибдай гьанже нилъеца гьа-
билеб?! Дозул гучал аллагьзабаздаса нилъ лъица хвасар

---

* 4:4 *Хьерувим* – куркьбал ругеб малаик ва малаикзабазда гьор-
кьоб бищун тIадегIаназул цо тайпа.

гьарилел?! ТIаде кIудиял балагьалги риччан, авлахъалда
дол мисриял гъурарал аллагьзабилъидал дол! 9 ЯхI гьабе,
пилистимал! КъвакIун чIа, дол нужер лагъзаллъун рукIа-
рал гIадин, нужго ккезе гурин гьанже дозул лагъзаллъун!»
10 Гьебмехалъ пилистимаз гьезда тIаде гьалагаб гьужум
гьабуна ва гIизраилал къезаруна. ГIизраилал жидерго
чадразухъе лъутана. ЦIакъ гIасияб рагъ ккана гьениб,
ва гIизраилазул лъеберазарго чи чIвана. 11 БетIергьана-
сул гъамасги бахъана пилистимаз ва Элил кIиявго вас
Хофниги Пинхасги чIвана.

Кашиш Элил хвел

12 Гьебго къоялъ рагъ ккараб бакIалдаса векерун Ши-
лоялде вачIана цо бунияминияв. БотIроде хIатIги бан,
ретIелги бихъун* букIана гьесул. 13 Гьев гьениве щварав-
го, Эли жиндирго бакIида нухлул ракьанда гIодов чIун
вукIана. Аллагьасул гъансил ургъалида нухде валагьун
чIун вукIана гьев. ВачIун гьев чияс ккараб жо бициндал,
тIолабго шагьаралда кIудияб магIил гьаракь бахъана.
14 Гьеб рагIун Элица цIехана: «Гьаб щиб ахIи-хIур?» – ин.
Бунияминияв хехго Элида аскIове вилълъана. 15 Элица
ункъоялда анцIила микьго сон бан букIана, ва гьесул
берал тIуран беццлъун рукIана.
16 Бунияминияс Элида абуна: «Дун вуго рагъ ккараб
бакIалдаса гьабсагIат щварав чи, жакъа вахъана дун
доваса». Цинги Элица цIехана: «Щиб доба ккараб, дир
вас?» – ин.
17 Гьев хабар босун вачIарав чияс абуна: «ГIизраилал
пилистимазухъа къуна ва гьезул боялъе кIудияб ками
ккана. Дур кIиявго вас, Хофниги Пинхасги чIвана; Ал-
лагьасул гъамасги бахъун ана».
18 Гьес Аллагьасул гъансил цIар бахъарабго, шагьа-
ралъул кавабахъ жиндирго тахида гIодов чIун вукIарав

* 4:12 *БотIроде хIатI бай ва ретIел бихъи* – кIудияб балагь, яги къварилъи бачIун бугин абураб магIна кколаан гьелъул.

Эли, нахъехун рехун гIодов речIчIана. Гьев вукIана жа-
ниб цIураб къаркъалаялъул херав чи, гьединлъидал, гьеб
бакIалдаго габурги бекун, гьев хвана. КIикъого соналъ
ГIизраилалъе нухмалъи* гьабуна гьес.
19 Гьесул нус, Пинхасил лъади, лъимаде йикIана гьеб-
мехалда, ва лъимер гьабизе мех гIагарлъулеб букIана.
Аллагьасул гъамас бахъун ун бугин ва вакьадги росги
хун ругин рагIидал, гьей унтиялъ гIодой лъуна. Гьеб
бакIалдаго хIараги чIван лъимерги гьабуна. 20 Хвалилъ
йигей гьелда аскIор ругел руччабаз абулеб букIана: «Ур-
гъел ккоге, дуе вас гьавуна», — ян.
Амма гьелъ гьеб рагIуда данде щибго жаваб гьабичIо.
21 Васасда Ихавод (къадру-къуваталъ тарав) абун цIарги
лъун, «Къадру-къуваталъ тана ГIизраил», — ин абуна
гьелъ, щайгурелъул БетIергьанасул гъамас бахъун ун
букIиндал, ва гьелъул вакьадги росги хун рукIиндал.
22 Гьелъ абуна: «Аллагьасул гъамас бахъун ун бугелъул,
ГIизраил къадру-къуваталъ тана», — ян.

Аллагьасул гъамас асирлъуде босаралъухъ пилистимазе БетIергьанас тамихI гьаби

5 1 Пилистимаз Аллагьасул гъамас Эвен-Эзералда-
са босун Ашдодалде щвезабуна. 2 Цинги гьез гьеб
Дагонил** рокъобеги босун, ганчIил гьабураб Дагонил
статуялда аскIоб лъуна. 3 Нахъисеб къоялъ радалго тIаде
рахъарал Ашдодалъул гIадамазда БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
гъансида цебе кIалагъоркье гIодоб речIчIун батана Да-
гонил статуя. Гьез гьеб Дагонил статуя тIадбуссун жин-
дирго бакIалда эхетизабуна. 4 Хадусеб къоялъ радалго
тIаде рахъун ралагьидал, Дагонил статуя додинго кIала-
гъоркье ккун БЕТIЕРГЬАНАСУЛ гъансида цебе гIодоб

* 4:18 Ялъуни *къадилъи* — пачабазул заман щвелалде цебе къа-
дизабаз гьабулаан ГIизраилалда тIад нухмалъи.
** 5:2 *Дагон* — пилистимазул аслияв аллагь. Гъугъадиялъул ва
хур-хералъул аллагь вукIун ватизеги бегьула гьев.

речIчIун батана. Гьелъул бетIерги квералги рек-рекун
рагьумахIуялде рехун ратана; Дагонил нахъе хутIараб жо
цохIо къаркъала бугоан. 5 Гьединлъидал, жакъа къоялде
щвезегIанги Дагонил кашишзабаз ва Ашдодалда бугеб
гьесул рокъоре рачIунел гIадамаз гьеб рагьумахIуялда
тIад хIетIе чIоларо.

6 БЕТIЕРГЬАНАСУЛ ццин рещтIана Ашдодалъул жа-
магIаталде ва гьезул сверухълъиялдего; Ашдодги тIолабго
сверухълъиги чIунтизабуна Гьес ва рецIцI ккарал ругънал
рахъана гIадамазул черхалда. 7 Гьеб кинабго бихьидал,
Ашдодалъул гIадамаз абуна:

«ГIизраилалъул Аллагьасул гъамас нилъер гьаниб
тезе бегьуларо, щайгурелъул Гьесул гIасияб ццин буго
нилъедаги нилъер аллагь Дагонидаги».

8 Цинги тIолалго пилистимазул церехъаби данде ахIа-
на гьез ва гьезда цIехана: «ГIизраилалъул Аллагьасул
гъансида щибдай гьабун лъикI?» — ин. Гьез жаваб кьуна:
«ГIизраилалъул Аллагьасул гъамас Гаталде щвезабе», — ян.

Цинги гьез ГIизраилалъул Аллагьасул гъамас Га-
талде щвезабуна. 9 Амма гьеб гьенибе щварабго, гьеб
шагьаралда тIадеги БЕТIЕРГЬАНАСУЛ ццин рещтIа-
на, ва тIолабго шагьар хIинкъун бихха-хочана. КIуди-
ял-гьитIинал батIалъи гьечIого, киназдаго рецIцIулел
ругънал рахъана. 10 Цинги гьез гьеб Аллагьасул гъамас
Экроналде битIана.

Гьебмехалъ Экроналъул жамагIат чIчIи-чIчIидана:
«Нилъ киналго хвезаризе ГIизраилалъул Аллагьасул
гъамас бачIун буго нилъехъе!» — янги абун.

11 Цинги пилистимазул церехъаби данделъана ва гьез
лъазабуна: «ГIизраилалъул Аллагьасул гъамас нахъе битIе!
Жиндирго бакIалде тIадбуссинабе гьеб, нилъ киналго
хвезаричIого рукIине».

ХIинкъараб хIинкъиялъ, тIолабго шагьаралъул рухI
тIун букIана, — Аллагьасул гьалагаб ццин рещтIун
букIиндал гьезда тIаде. 12 ЧIаго хутIарал гIадамалги,
рецIцIулел ругънал тIад рахъун, гIазаб-гIакъубаялда

рукIана, ва кIуди-кIудиял гьаркьаздалъун зобалаздаса
кумек гьарулел, гьуя-гьараялда гIода-чIвадиялда рукIана.

Гъамас ГIизраилалде тIадбуссинаби

6 1 Пилистимазул ракьалде БЕТIЕРГЬАНАСУЛ гъамас
бачIун анкьго моцI бан букIана, 2 цинги пилистимаз
данде ахIана жидерго кашишзаби, палихъаби ва гьезда
цIехана: «Гьанже щиб гьабилеб гьаб БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
гъансида? Бице нижеда, кин гьаб тIадбуссинабилеб?»
3 Гьез жаваб кьуна: «ГIизраилазул Аллагьасул гъамас
нахъбуссинабизе бокьун батани, гьеб чIобого биччазе
бегьуларо. Гьелда цадахъ гIайиб тIаса ккезабулеб налъи-хIакъ кьезе ккола. Гьебмехалъ нуж сахлъизе руго, ва
БетIергьанасул ццин бахъиналъе гIиллаги тIатине буго».
4 Пилистимаз цIехана: «Гьеб налъи-хIакъалъе щибдайха нижеца кьун лъикI?» — ин.
Гьезул кашишзабаз ва палихъабаз абуна: «Месед тIун,
рецIцIулел ругъназул сураталда гьабураб щуго тIагIелги
ва гьединго месед биун тIураб щуго кIудияб гIункIкIги
лъе, Пилистималъул шагьаразул церехъабазул къадаралда
рекъон. Нужееги нужер церехъабазеги цого тамихI-гIазаб
рещтIун бугелъул. 5 Нужер ракьал чIунтизарулел ругел
рецIцIулел ругъназулги кIудиял гIункIкIазулги сураталда
гьаре гьел тIагIелал ва суждаги гьабун, гIизраилазул БетIергьанасе сайгъаталъе кье. Нужеда, нужер аллагьзабазда
ва нужер ракьалда бахъараб Гьесул гьалагаб ццин, щиб
лъалеб, гIодобе буссинеги бегьула гьебмехалъ. 6 Мисриялгун пиргIавн гIадин гIасилъун рукIун щай нужее?
БетIергьанас кьварараб тамихI гьабун хадубги риччазе
ккана гури гьез гIизраилал.
7 Гьединлъидал, цIияб гьоко хIадур гьабе ва, тIоцебе
къинлъараб, жинда жеги гьокоги бачIеб кIиго гIака баче.
Гьезул бачал батIа тIезарун, бокьор тIаме ва гIачиязда
гьеб гьоко бай. 8 Цинги гьеб гьакида тIад лъе БЕТIЕРГЬАНАСУЛ гъамас. ГIайиб тIаса ккеялъе Гьесие сайгъат
гьарурал дол меседил тIагIелалин абуни, цо кIуниялда

жанирги лъун, гьеб гъансида аскIор лъе. Цинги гьоко
нухда битIе, [9] амма гьелда хадуб хал ккве. Гьеб жиндир-
го ракьалде Бет-Шемешалде балагьун ани, БетIергьанас
биччан бачIараб буго гьаб кIудияб балагь нилъеда тIаде.
ИнчIони, нилъедаго лъан букIина гьаб кинабго Гьесда-
сан бачIараб гуреб, гьадинго ккараб жо букIин».

[10] Гьез кинабго гьедин гьабуна. КIиго гIакаги бачана
ва гьезул бачалги жанир тIамун, гьезда гьоко бана. [11] Гьа-
кида тIад лъуна БЕТIЕРГЬАНАСУЛ гъамас ва меседил
гIункIкIалги рецIцIулел ругъназул сураталда гьарурал
меседил тIагIелалги жанир лъураб кIуниги лъуна гьениб.
[12] Хадур гьел гIачи цIан битIун Бет-Шемешалдехун рала-
гьун ана. Я квегIаб, я кваранаб рахъалде ралагьичIого,
гIергIелаго гьеб нухккун унел рукIана гьел. Бет-Шеме-
шалъул гIорхъоде щвезегIан гьезда хаду-хадур рилълъана
пилистимазул церехъаби.

[13] Бет-Шемешалъул гIадамал расалъиялда ролъ ба-
кIарулел рукIана гьеб мехалъ. БетIер тIаде борхидал,
гьезда бихьана БетIергьанасул гъамас ва гьезул ракIал
рохана. [14] Гьеб гьоко Бет-Шемешалдаса Егьошуал хури-
бе балагьун ана ва гьениб цо кIудияб ганчIида аскIоб
эхетана. Цинги халкъалъ гьеб гьокоги къотI-къотIа-
на, кIиябго гIакаги БЕТIЕРГЬАНАСЕ тIубан бухIулеб
къурбаналъе хъуна. [15] Левитаз БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
гъамасги меседил тIагIелал жанир лъураб кIуниги,
гьакида тIаса росун, кIудияб ганчIида тIад лъун ру-
кIана. Гьебго къоялъ Бет-Шемешалъул жамагIаталъ
БЕТIЕРГЬАНАСЕ тIубан рухIулел къурбаналги цоги-
дал къурбаналги тIоритIана. [16] Пилистималъул щуявго
цевехъанасда бихьана гьеб кинабго ва добго къоялъ
Экроналде тIадруссана.

[17] РецIцIулел ругъназул суратазда гьарурал меседил
тIагIелал щибаб шагьаралъул цевехъанасул цIаралдасан
цо-цо битIана пилистимаз – Ашдодалъул, Газаялъул,
Ашкелоналъул, Гаталъул ва Экроналъул церехъабазул
цIаралдасан; гIайиб тIаса ккезабулеб сайгъат хIисабалда

ритIана гьел, гIицIго БЕТIЕРГЬАНАСЕ цIар чIван. 18 Ме-
седил кIудиял гIункIкIалин абуни, пилистимазул щуго
цевехъанас жидеда тIад нухмалъи гьабулел сверун къарал
шагьаразул къадаралда ва гьединго кIудияб ганчIихъе
щвезегIан ругел росабазул цIаралдасанги ритIана. Доб
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ гъамас тIад лъун букIараб кIудияб
гамачI жакъа къоялъги Бет-Шемешалдаса Егьошуал
хуриб эхетун буго.

19 Бет-Шемешалъул жамагIаталда гьоркьоса цо-цо ча-
гIаздеги Аллагьасул ццин рещтIана, щайгурелъул гьел
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ гъансинире жанире раккун рукIун;
гьезда гьоркьоса лъабкъоялда анцIго чиясе* гIажал щвана
гьеб бакIалда. Гьебмехалъ, БЕТIЕРГЬАНАС гьезие гьа-
бураб кьварараб тамихI бихьун, кIудияб магIу бахъана
халкъалъул. 20 Бет-Шемешалъул жамагIаталъ абуна:

«Лъихъа бажарулеб жо гьадигIан вацIцIадав БЕТIЕР-
ГЬАН Аллагьасда цеве эхетизе? Нилъер берда цебесаги
босун, лъихъедай гьаб гъамас щвезабилеб?»

21 Цинги Кириат-Еарималъул жамагIаталъухъе ва-
килзаби ритIана гьез: «Пилистимаз БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
гъамас нахъе бачIун буго. Гьеб нужехъего босизе гьанире
рачIа», — ян.

7 1 Кириат-Еарималдаса чагIи рачIана ва гьез босун
ана БЕТIЕРГЬАНАСУЛ гъамас. Гьез гьеб гохIдаса
Авинадавил рокъобе щвезабуна, ва гьесул вас Элеазар
тIаса вищана БЕТIЕРГЬАНАСУЛ гъамас цIунулев чи-
лъун тезе.

ГIизраилал БетIергьанасде руссин ва Мицпаялда гьез пилистимал къезари

2 ГIемераб заманаялъ, ай, къого соналъ, гьеб гъамас
Кириат-Еарималда букIана. Цинги ГIизраилалъул халкъ

---

* 6:19 Цо-цо цересел тIахьазда хъван буго *лъабкъоялда анцIго... кIикъоялда анцIазарго.*

тIун магIугун БЕТIЕРГЬАНАСДЕ гьардана. [3]Хадуб Ша-
муил кIалъана тIолабго ГIизраилалъул жамагIаталда:

«Нуж ракI-ракIалъго БЕТIЕРГЬАНАСДЕ руссунел ратани, тIагIинаре чияр аллагьзаби ва Ашторатил* хIубал, БЕТIЕРГЬАНАСЕ гIоло гIумру биче ва цохIо гьесие гьабе как-дин. Цинги пилистимазул зулмуялдаса Гьес нужги хвасар гьарила», — абун.

[4] Гьебмехалъ гIизраилаз нахъе рана БагIалил** ва Ашторатил цIул-ганчIил гьарурал статуяби ва цохIо БЕТIЕРГЬАНАСЕ как-диналде руссана.

[5] Шамуилица абуна: «ТIолабго ГIизраил Мицпаялде бакIаре. Гьениб дица БЕТIЕРГЬАНАСДА гьаризе буго нужер рахъалъ».

[6] Гьел Мицпаялде ракIарана. Лъадалги цIун, гьеб лъим БЕТIЕРГЬАНАСДА цебе гIодобе тIолеб букIана гьез***. «Ниж мунагьалъукье ккана БЕТIЕРГЬАНАСДА цере», — янги абун, гьеб къоялъ кIалккуна гьез. (ГIизраилалъе нухмалъи гьабулаан Шамуилица Мицпаялда.)

[7] Пилистимазда лъана гIизраилал Мицпаялде ракIа-
рун рукIин, ва жидерго аскаралгун ГIизраилалда данде
рагъизе рахъана пилистимазул церехъаби. Гьеб хабар
рагIидал, гIизраилал цIакъ хIинкъана. [8] Гьез Шаму-
илида гьарана: «Пилистимаздаса ниж хвасар гьареян чIечIого ахIи бай нижер рахъалъ нилъер БЕТIЕРГЬАН Аллагьасде!» — ян.

[9] Цинги Шамуилица бачана цо хахулеб кьегIер, ва БЕТIЕРГЬАНАСЕ тIубан бухIулеб къурбаналъе гьебги хъун, ГIизраилалъул рахъалъ БЕТIЕРГЬАНАСДЕ гьари бана. БЕТIЕРГЬАНАС къабул гьабуна гьесул гьари.

---

* 7:3 *Ашторат (Астарта)* — ханааниязул аллагь, рокьул ва гьарзаяб бачIиналъул аллагь ва аллагь-рагъухъан.

** 7:4 *БагIал* — ханааниязул бетIерав аллагь.

*** 7:6 Лъадал кидаго кIудияб къимат букIана ГIизраилалда, ва гIумруялъул чIаголъиго гьелда бараб букIана. РекIекълъи ва БетIергьанасе мутIигIлъи загьир гьабураб ва жибго гIумруялдасаги Мун хIажат вугин абураб магIна буго гьелъул.

10 Шамуил къурбан хъолев вукIаго, пилистимал гIагар-
дегIан щун, гIизраилазда тIаде гьужум гьабизе къачIан
рукIана. Амма гьаб нухалъ БЕТIЕРГЬАНАС гIасияб
гъугъадиялъул гьаракь бахъинабуна пилистимазда тIад,
ва гьел кутакалда хIинкъана. Цинги гIизраилаз гьел
гъурун рана. 11 Мицпаялдаса бахъараб Бет-Караялъул
ракьазде щвезегIан тIуризаруна пилистимал ГIизраила-
лъул рагъухъабаз ва нухда гьезул гIемерав чиги чIвана.
12 Шамуилица босун цо гамачI эхетана Мицпаялдаги
Шеналдаги гьоркьоб, ва гьаб бакIалде щвезегIан гьабу-
нин БЕТIЕРГЬАНАС нилъее кумекиланги абун, гьелда
цIар Эвен-Эзер лъуна.
13 Гьедин пилистимал къезаруна ва гьез тIокIаб гIизра-
илазул ракьазул гIорхъи бахинчIо. Шамуил чIаго вугеб-
гIан мехалъ БЕТIЕРГЬАНАС пилистимаздаса цIунана
гIизраилал. 14 Экроналадаса Гаталде щвезегIан тIолалго
пилистимаз цереккун ГIизраилалъухъа рахъарал ша-
гьарал тIадруссинаруна гIизраилаз. Гьел шагьаразда
сверун ругел ракьалги нахъе рахъана гьез. ГIизраилалда
ва амориязда гьоркьоб рекъел букIана.
15 ГIумруялъго ГIизраилалъе нухмалъи гьабуна Шаму-
илица. 16 ЛъагIалидаса лъагIалиде Бет-Элалде, Гилгалал-
де, Мицпаялде унаан гьев ва киса-кибего гIизраилазе
гIакъилаб нухмалъи гьабулаан. 17 Амма киве щваниги,
кидаго Рамаялде жиндирго рокъове тIадвуссунаан гьев
ва гьенирги гIизраилал нухда рачунаан. Гьениб гьес БЕ-
ТIЕРГЬАНАСЕ къурбан хъолеб бакIги бана.

Халкъалъ жиндиего пача тIалаб гьави

8 1 Шамуил херлъун вукIун гьес жиндирго васал тана
ГIизраилалда тIад къадизабилъун. 2 Гьесул тIоцеве
гьавурав васасда цIар Иоил, кIиабилесда цIар Авия букIа-
на. Гьел Беэр-Шеваялда рукIана къадизабилъун. 3 Гьесул
васаз инсул нух кквечIо. Гьел хIарамаб бетIербахъиялда
хадур лъугьана, ришваталъухъ хIукмуги къотIун, зулму-
пасалъи гьабуна.

[4] Гьединлъидал, ГІизраилалъул киналго кІудиял чагІи
данде ракІарана, ва гьел Рамаялде Шамуилихъе рачІана.
[5] Цинги гьез абуна: «Гьале мунги херлъун вуго, дур ва-
салги дур нухда хьвадулел гьечІо. Цогидал халкъазулго
гІадин, нижее нухмалъи гьабизе вукІине пача те нижеда
тІад», – ин.

[6] Жидеда тІад пача теян гьез абураб рагІи цІакъ ре-
кІее гІечІо Шамуилие. Цинги БЕТІЕРГЬАНАСДЕ дугІа
гьабуна Шамуилица [7] ва БЕТІЕРГЬАНАС гьесда абуна:
«Гьез бицарабщиналъухъ гІенекке мун, щайгурелъул
гьезул рокьукълъи дудехун бугеб гуро бугеб, Дун жи-
дерго пачалъун вукІиналдаса инкар гьаби ккола гьезул
гьеб. [8] Дица гьел Мисриялдаса къватІире рачаралдаса
жакъа къоялде щвезегІан, чияр аллагьзабазе бетІерги
чІван, Дие бокьулааребщинаб гьабуна гьез. Гьебго гьа-
булеб буго гьез дуеги. [9] Гьединлъидал, гьезухъ гІенекке,
амма пачаяс гьезие гьабизе бугебщиналъул хІакъалъулъ
лъазабе гьезда».

[10] Цинги, жиндие пача кьеян абун чІараб халкъалда
Шамуилица бицана кинабго БЕТІЕРГЬАНАСУЛ кали-
ма. [11] Гьес гьезда абуна:
«Гьале нужер вукІине вугев пачаясул ихтиярал: гьес
рачун нужер васал жиндирго чолгьакал рачунел чагІилъун
цере хІалтІизе тІамила, чотІахъабилъун ва чолгьаказда
цере-хадур рекерулел рагъухъабилъунги тела. [12] Гьезул
цо-цоял азарилбутІруллъун тела, цо-цоял кІикъоялда
анцІго рагъухъанасул бутІруллъун тела, цогидал жин-
дирго ракь бекьизе ва тІорщел бакІаризе тІамила, цо-
гидал ярагъ ва чолгьаказул тІагІелал гьаризе тІамила.
[13] Нужер ясалги рачун ина гьес, гьуинал махІал гьарулел
чагІилъун, богогьабилъун ва чед бежулел гІадамаллъун
жиндаго цере хІалтІизаризе. [14] Нужер лъикІал рищун ра-
кьалги, цІолбол ахалги, зайтуналъул гъутІбузул ахалги
нахъе росун, жиндирго чукъбузе кьела. [15] Нужер хуриса
бачІарабщинаб хІалухъеналъул ва цІолбол анцІабилеб
бутІаги босун, жиндирго церехъабазе ва чукъбузе кьела.

[16] Нужер лагъзал-гъаравашалги, гІолохъабиги, хІамулги
гьес жиндиего рачина ва жиндаго цере хІалтІизарила.
[17] Нужер гІиязул анцІго бутІаги ина гьес ва нужгоги гьесул
лагъзаллъун ккела. [18] Гьебмехалъ гьардела нуж нужеца-
го тІаса вищарав пачаясул зулмуялдаса хвасар гьареян,
амма БЕТІЕРГЬАНАС къабул гьабиларо нужер гьари».

[19] Амма Шамуилица бицарабщиналъухъ гьез гІин
тІамичІо. «Нижее нижеда тІад пача вукІине бокьун бу-
го! [20] Цинги нилъги цоги халкъазда релълъина. Пачаяс
нухмалъи гьабила нилъее ва рагъда аскаразе бетІерлъиги
гьабила», — ян чІана гьел.

[21] Шамуил халкъалъ абуралъухъ гІенеккана, ва гьелъул
хІакъалъулъ БЕТІЕРГЬАНАСДЕ дугІа гьабуна. [22] БЕТІЕР-
ГЬАНАС Шамуилида абуна: «Гьезул гьариялда рекъон
пача те гьезда тІад», — ин.

Цинги Шамуилица гІизраилазда абуна: «Гьанже ну-
же-нужер рокъоре тІадрусса».

Шаулилги Шамуилилги дандчІвай

9 [1] Буняминил къавмалдаса Киш абун цІар бугев цо
къадру-къимат цІикІкІарав чи вукІана. Гьесул эмен
Авиил, Авиилил эмен Церор, Цирорил эмен Бехорат,
Бехоратил эмен буняминияв Афиах вукІана. [2] Кишил
вукІана Шаул абун цІар бугев берцинав гІолохъанав вас.
ГІизраилазда гьоркьов вукІинчІо гьесдаса берцинав чи —
киналго ракьцояздаса бетІералъ ворхатавги вукІана гьев.

[3] Шаулил эмен Кишил цІухІамул рилана цо къоялъ,
ва гьес Шаулида абуна: «Вахъа, цо рагьтІателги цадахъ
вачун, цІухІамул ралагьизе а», — ян.

[4] Ефраимил мугІрузул тІалъи сверана, Шалишил ракь
сверана, амма ратичІо гьел. Цинги Шаалимил ракь све-
рана, амма гьенирги ратичІо цІухІамул. Хадуб Бунями-
нил ракьги сверана, амма гьенирги ратичІо гьел. [5] Цуфил
ракьалде щведал, Шаулица абуна рагьтІателасда: «РачІа
тІадруссине, гурони нилъер ургъалица цІухІамул кІочон
тела дир инсуда».

6 РагьтIателас абуна: «ГIенекке, доб шагьаралда вуго
цо Аллагьасул авараг. РагIи билълъарав чиги вуго гьев,
ва гьес абухъе ккола кинабго. РачIа гьесухъе рилълъи-
не. Гьес бицине бегьула нилъеда нилъ ине кколеб нух».
7 Шаулица абуна: «Щибги босун нилъ гьесухъе рилъ-
лъинел? Кодоб букIараб чедги лъугIанин. Гьесие кьезе
кодоб сайгъат-саламго гьечIогури. ЩибгIаги нилъеда
кодоб хутIараб жо бугищ?»
8 РагьтIателас абуна: «Гьале гIарцул шекелалъул ункъил
бутIа* буго дихъ. Гьеб кьела дица Аллагьасул аварагасе
сайгъаталъе, ва гьес бицина нилъ ине кколеб нух».
9 (Аллагьасул амру лъазе унеб мехалъ цебе ГIизраи-
лалда абулаан: «Рилълъа Аллагьасул амру лъалев чия-
сухъе», – ян. Гьанже Аллагьасул аварагилан абулеб жо,
цебе Аллагьасул амру лъалев чиян букIана.)
10 Цинги Шаулица абуна: «ЛъикI буго, дуца абухъе
гьабила. Рилълъа».
Гьедин Аллагьасул авараг вугеб шагьаралде рилълъана
гьел. 11 ГохIдаса тIаде рахун гьеб шагьаралде унел рукIаго,
гьезда данде ккана лъадал цIезе унел ясал. Гьезда цIеха-
на гьез: «Дова Аллагьасул амру лъалев чи вугищ?» – ин.
12 «Вуго, – ян абуна гьез. – БитIун цере ралагьун а,
амма гIедегIил гьабе. Гьев жакъа вачIана шагьаралде,
как-диналъул гохIда БетIергьанасе къурбан хъолеб буге-
лъул. 13 Шагьаралде щварабго ватила нужеда дов. Хехлъи
гьабе, дов борхалъиялде къаде кваназе иналде доре щвезе
рукIине; халкъ дов вачIинчIого кваназе гIодоб чIоларо,
щайгурелъул цин гьес дугIа гьабизе ккола гьеб къурба-
налъул рахъалдасан, цинги гьалбал кваназе гIодор чIола.
Гьединлъидал нуж а, гьев жеги гьенивго ватула нужеда».
14 Гьел шагьаралде жанире рилълъана, ва шагьар бакьу-
лъе щведал, борхалъуде унев Шамуил авараг данде ккана.
15 Шаул вачIиналде цебесеб къоялъ БЕТIЕРГЬАНАС
Шамуилида абун букIана: 16 «Буняминил ракьалдаса

* 9:8 *Шекелалъул ункъил бутIа* – гIага-шагарго 3 гр.

цо чи витIун вачIине вуго Дица духъе метер. Дуца
гьесда зайтуналъул нах бахе; гьес ГIизраилалда Дир
халкъалда тIад пачалъи гьабизе буго. Гьес пилистима-
зул зулмуялдаса хвасар гьабизе буго Дир халкъ. Дида
рагIана Дир халкъалъул ахIи ва гьезул гьари къабул
гьабуна Дица».
17 Шаулида бер чIварабго, БЕТIЕРГЬАНАС Шамуилида
абуна: «Гьале дов Дица духъе витIун вукIарав чи. Гьес
Дир халкъалда тIад нухмалъи гьабизе буго».
18 Шагьаралъул кавабахъ вугев Шамуилида аскIове
вилълъана Шаул ва гьесда цIехана: «Бице, киб бугеб дов
Аллагьасул балъголъи лъалев чиясул рукъ?» – ин.
19 Шамуилица жаваб кьуна: «Гьале дун вуго гьев чи,
дида цадахъ борхалъуде вилълъине къачIай. Жакъа нуж
дида цадахъ кваназе руго; метер радал нухда тIовитIила
дица мун, дур ракIалда бугебщинабги бицун.
20 Лъабго
къоялъ церехун риларал дур цIухIамузулги ургъел гьабуге;
гьел ратун руго. Дудасаги дур инсул хъизан-къаялдасаги
хириял цоги щал ругел ГIизраилалда?»
21 Шаулица абуна: «ГIизраилазда гьоркьоб бищун гьи-
тIинаб къавмалъул – Буняминил къавмалъул – чи гуре-
вищ дун? Дир инсул хъизан-агьлуги бищун гьитIинаб
гьечIищ Буняминил къавмалда жаниб? Щай дуца дида
гьеб хабар бицунеб?»
22 Шаулги гьесул рагьтIателги рокъоре жаниреги рачун,
гьалбадерида гьоркьор бищунго хIурматияб бакIалда
гIодор чIезаруна Шамуилица. ЛъебергогIанасев чи гIодов
чIун вукIана гьенив.
23 Шамуилица квен гьабулев чиясда
абуна: «Доб дица нахъе лъеян абун букIараб бутIа кье».
24 Гьес тIубараб ратIал босун лъуна Шаулида цебе.
Шамуилица абуна:

«Гьале дуе нахъе лъун букIараб. Гьалбадерида цадахъ
гIодов чIун дуца гьаниб кваназе нахъе цIунун букIанин
гьеб, кванай».

Гьеб къоялъ Шамуилгун цадахъ квен гIахьал гьабуна
Шаулица.

[25] Цинги гьел борхалъудаса гӀодоре шагьаралде рилъ-
лъана, ва Шамуилица жиндирго рукъалъул тӀохде* ахӀана
Шаул кӀалъазе, хадуб гьенибго бусенги тӀамуна гьесие.
[26] Гьел радалго тӀаде рахъана, ва Шамуилица тӀохда
вугев Шаулиде ахӀана: «КъачӀай, дица нухда регӀила
мун гьанже», – ян.
Шаул тӀаде вахъун нухда ине къачӀана ва Шамуилида
цадахъ къватӀиве вилълъана. [27] Шагьаралъул рагӀалде що-
леб мехалъ Шамуилица Шаулида абуна: «Дурго рагьтӀател
цеве витӀе», – ян. Гьев цеве ана. «Мун лъалхъе гьанже,
дица дуда бицина БетӀергьанасул амру», – ян абуна гьес.

Шамуилица Шаулида зайтуналъул нах бахин

10
[1] Зайтуналъул нахул цӀураб хъабаги босун, Ша-
муилица Шаулил ботӀроде тӀуна гьеб** ва гьесда
убачги гьабун, абуна:
«БЕТӀЕРГЬАНАС Жиндирго халкъалда тӀад пачалъун
толев вуго мун. [2] Гьаб бакӀги тун Буняминил ракьалде,
Целцахалда бугеб Рахилил хабаде аскӀове мун щваравго,
дуда дандчӀвазе вуго кӀиго чи ва гьез дуда абизе буго:
„Дуца ралагьулел рукӀарал цӀухӀамул ратана. Гьанже
гьелги кӀочон, щибдай дир васасе кканаян нужер ур-
гъалида вуго дур эмен“, – ин.
[3] Гьениса довехун ина мун Таворалда бугеб микки-
гъотӀохъе щвезегӀан, ва гьенир Бет-Элалде Аллагьасе
тӀагӀат-гӀибадаталъе унев лъабго чи вачӀина дуда дан-
де; гьезул цоясухъ лъабго бурутӀ, цогидасухъ лъабго
чед ва лъабабилесухъ цо рахълъен чӀагӀдал букӀина.
[4] Гьез саламги кьун кӀиго чед кьела духъе; дуца гьезу-
хъа гьеб босе.

---

* [9:25] ГӀагардасеб Бакъбаккул рахъалда некӀо рукъзазул чӀепарал тӀохал рукӀунаан ва рагъи хӀисабалда хӀалтӀизарулаан гьел.

** [10:1] Пуланав чиясул пачалъи, ялъуни авараглъи тасдикъ гьабизе букӀине, гьесда зайтуналъул нах бахунаан, хӀакъикъаталда, гьесул ботӀроде зайтуналъул нахул цӀураб хъаба чӀехьолаан.

5 Хадув мун ина Гивеат-Элохималде*. Пилистима-
зул рагъухъабазул бо буго гьениб гIагарда. Шагьаралде
щвараб мехалда дуда дандчIвала как-диналъул гохIдаса
гIодоре Аллагьасул амруялги загьир гьарулаго рачIунел
кашпу-карамалъи бугезул къокъа; лира, жергъен, щван-
тIих ва арфа бачунел чагIиги рукIина гьезда цере-цере
рачIунел. 6 БЕТIЕРГЬАНАСУЛ РухI рещтIина гьениб
дуда тIаде, ва мунги лъугьина Аллагьасул амраби къва-
тIире загьир гьаризе ва Иллагьияб РухIалъ мун гьенив
тIуван хисизавила. 7 Гьел киналго ишал тIурараллго, дуца
дудаго бажарарабщинаб гьабе, щайгурелъул Аллагьас
квербакъи гьабизе буго дуе сундулъго.
8 Мун дидаса цеве Гилгалалде а. Дун вачIине вуго гье-
ниве тIуран рухIулел ва ракълил къурбанал хъвезе; дун
вачIинегIан чIа анкьго къоялъ, цинги дица бицина дуда
дуца гьабизе кколеб жо».
9 Гьениса инеян гьес мугъ рехарабго, Аллагьас Шау-
лил ракI хисизабуна – батIияб бихьи кьуна, ва кинаб-
гоги Шамуилица абухъе ккана. 10 Гивеаялде щвараллго,
кашпу-карамалъи бугезул къокъа бачIана гьезда данде,
ва Шаулида тIаде БетIергьанасул РухI рещтIана. Цин-
ги гьезда цадахъ Аллагьасул амраби къватIире загьир
гьаризе лъугьана гьевги. 11 Гьеб бихьидал, гьев лъалез
цоцада абулеб букIана:
«Гьав Кишил васасе ккараб жогIаги щиб? Шаулгийищ
аварагзабазда гьоркьове ккарав?» – ин.
12 Цо гьеб бакIалдаса чияс абуна: «Гьалцоял лъил васал-
дай кколел?» Гьелдаса хадуб гьаб аби тIибитIана: «Вай,
Шаулгийищ аварагзабазда гьоркьов вугев?»
13 Аллагьасул амраби загьир гьарун лъугIидал, гьев
как-диналъул гохIде вилълъана.
14 Шаулил инсул вацас цIехана гьесда ва гьесул рагь-
тIателасда: «Нуж кир рукIарал?» – абун.

---

* **10:5** *Гивеат-Элохим – Аллагьасул гохI* абураб магIна ккола гьелъул.

Шаулица жаваб кьуна: «ЦIухIамул ралагьизе рахъун рукIана, амма гьелги ратичIого, Шамуилихъе щвана».
15 Цинги Шаулил инсул вацас абуна: «Бицея дида, щиб
абураб нужеда Шамуилица», – ян.
16 Шаулица абуна: «Дос хIамул ратанин бицана».
Амма пачалъиялъул хIакъалъулъ Шамуилица абураб жоялъул цIар бахъичIо гьес.

Шаул пачалъун вахъин

17 Шамуилица Мицпаялде БЕТIЕРГЬАНАСДА цебе
данде ахIана халкъ, 18 ва гьес гIизраилазда абуна:
«Гьадин абулеб буго БЕТIЕРГЬАНАС: „Дица Мисри-ялдаса къватIире рачана нуж. Дица Мисриялъулги цоги батIиял тIолалго пачабазул зулмуялдасаги хвасар гьаруна
нуж“. 19 Нужецайин абуни, квешлъи-къварилъиялдасаги
тIолалго балагьаздасаги нуж цIунулев Аллагьги нахъчIван, гьанже нижее пача кьеян абуна. Гьединлъидал, БЕТIЕР-ГЬАНАСДА цере эхете къавмккун ва хъизан-агьлуккун».
20 Шамуилица къавмккун аскIорегIан рачIинаруна
гIизраилал ва Буняминил къавм тIаса бищана. 21 Цинги
Буняминил къавм бачIинабуна аскIобегIан хъизан-агь-луккун, ва Матрил агьлу тIаса бищана. Матрил хъизан-агьлуялда гьоркьов Кишил вас Шаул тIаса вищана, амма гьев валагьизе лъугьиндал, араб бакI лъачIого тIагIун
ватана. 22 Цинги БЕТIЕРГЬАНАСДА гьарун дугIа гьабуна:
«ТIадвуссун вачIинадай дов тIокIалъ?» – ин цIехана. Гьаказул къайи-къоноялда гьоркьов вахчун вугилан БЕТIЕРГЬАНАС гьев вугеб бакI загьир гьабуна. 23 Ре-
керун ун, цояз вачун вачIана гьев гьениса ва халкъалда гьоркьов чIезавуна. Лага-черхалъул борхалъиялъ халкъ гьесул кIигъажабазухъе гурони бахунароан.
24 Шамуилица халкъалда абуна: «Вихьулев вугищ БЕ-ТIЕРГЬАНАС тIаса вищарав чи? Халкъалда гьоркьов гьасда ващадав щивго гьечIо», – ян.
«БетIерчIахъаяв пача!» – ян ахIдана гьебмехалъ тIолабго халкъ.

25 Шамуилица халкъалда рагIун киналго пачаясул их-
тиярал цIалана, ва гьел тIехьалда хъвана; тIехь БЕТIЕР-
ГЬАНАСУЛ КъотIиялъул гъансида аскIоб лъуна. Хадуб
тIолабго халкъ рокъобе биччана Шамуилица.
26 Шаулги вилълъана Гивеаялде жиндирго рокъове.
Аллагьас ракI гьесизабурав чанги бахIарчиги вилълъана
гьесда цадахъ. 27 ХIалихьатал-къадарал чагIацани абуна:
«ГьесгIаги гурищ нилъ хвасар гьаризе ругел?» – ин.
Гьез малъикъ гьавун щибго сайгъат-саламги кьечIо
гьесие. Амма Шаулица гьеб бихьулареб ххвел гьабуна.

Шаулица Иавеш шагьар хвасар гьаби

11 1 КватIичIого Аммоналъул пача Нахаш вачIа-
на жиндирго аскаргун ва ГилгIадалъул Иавеш
шагьар сверун ккуна. Иавешалъул жамагIаталъ гьесда
абуна: «Нижергун къотIи-къай гьабе, цинги ниж дуда
цере хIалтIила», – ян.
2 Амма аммонияв Нахашица абуна: «Дица къотIи-къай
гьабила нужергун тIолго ГIизраил хIакъир гьабиялъе
гIоло нужер жив-живасул кваранаб берги бахъун».
3 Гьебмехалъ Иавешалъул чIахIиял чагIаз абуна: «Цо
анкьгIанасеб заман кье нижее, нижеца киса-кирего
ГIизраилалде чапарзаби ритIизе рукIине. Гьебмехалъ-
ги нижее кумекалъе чи щвечIони, ниж духъе кверде
рачIина», – ян.
4 Чапарзаби Шаулил шагьар Гивеаялде рачIана ва
гьениб халкъалда кинабго бицана. Гьебмехалъ тIолабго
халкъалъ кIудиял гьаркьал гьарун магIу бахъана. 5 Гьебго
заманалда, цере тIамун оцалгун Шаул вачIунев вукIана
хуриса, ва гьес цIехана: «Халкъалде бачIараб гьаб балагь
щиб? Гьел гIодиялъе гIилла щиб?» – ин.
Цинги Иавешалъул жамагIаталъ битIун бачIараб хабар
гьесда бицана.
6 Гьеб хабар рагIарабго, БетIергьанасул РухI рещтIана
Шаулиде, ва гьесул кутакалда ццин бахъана. 7 КIиябго
оцги хъун, бутIаби гьаруна гьес ва гьадин гьабизе бугин

Шаулидаги Шамуилидаги хадур рилълъинчIел чагIазул
оцазеянги абун, гьел бутIаби чапарзабазда цадахъ ГIиз-
раилалъул ракьалде киса-кирего ритIана.
Гьебмехалъ халкъалъул рекIелъе БЕТIЕРГЬАНАС-
ДАСА кIудияб хIинкъи лъугьана ва, цо хутIичIого, гьел
къватIире рахъана. 8 Шаулица гьел Везекалде ракIарана.
ГIизраилалдаса лъабнусазарго, Ягьудиялдаса лъебер-
азарго бихьинчи вукIана кинавниги.
9 Гьез чапарзабазда абуна: «Гьадин абе ГилгIадалъул
Иавеш шагьаралъул жамагIаталда: „Метер къалъул гIу-
жалда нуж хвасарлъизе руго“».
Чапарзаби тIадруссана ва Иавешалъул халкъалда гьеб
хабар бицана; гьелги кутакалда рохана. 10 Гьебмехалъ Иа-
вешалъул жамагIаталъ Нахашида абуна: «Метер ниж нуже-
хъе кверде рачIина, хадуб нужеего бокьараб гьабе», — ян.
11 Гьеб сордоялъ Шаулица халкъ лъабиде бикьана,
ва нахъисеб къоялъ радал хъахIлъи баледде гьел тIаде
кIанцIана; къалъуде щвезегIан гъурана аммониял; гье-
зул чIаго хутIарал щущахъ рана — щивав жиндирго рухI
хвасар гьабизе гIедегIахъдана.

Шаулил пачалъи тасдикъ гьаби

12 Цинги халкъалъ Шамуилида абуна: «Лъица абун
букIараб „гьав Шаулицайищ нилъеда тIад пачалъи гьа-
бизе бугеб“, — ин? Нижеда рихьизаре гьел чагIи, нижеца
чIвазе рукIине».
13 Амма Шаулица абуна: «Жакъа гIадаб къоялъ чи чIва-
зе бегьуларо, щайгурелъул БЕТIЕРГЬАНАС ГIизраил
хвасар гьабураб къолъидал гьаб».
14 Цинги Шамуилица халкъалда абуна: «Рилълъа Гил-
галалде Шаулил пачалъи тасдикъ гьабизе», — ян.
15 Кинабго халкъ Гилгалалде билълъана. Гьениб,
БЕТIЕРГЬАНАСДА цебе*, Шаулил пачалъи тасдикъ

* 11:15 *БетIергьанасда цебе* — гьеб ккола БетIергьанасул Къо-
тIиялъул гъамас лъураб бакIалда цебе.

гьабуна ва БЕТIЕРГЬАНАСЕ ракълил къурбанал хъу-
на; Шаулги тIолалго гIизраилалги гьелдаса кутакалда
разилъана.

Шамуилица гIизраилаздехун ахирисеб вагIза-насихIат гьаби

12 1 ТIолабго ГIизраилалъул халкъалда Шамуилица
абуна:
«Нужеца абурабщиналъухъги гIенеккун, гьале дица
кинабго нужее бокьухъе гьабуна ва нужеда тIад пачаги
тана. 2 Гьанже нужер цевехъанлъун пача вукIина; дун
бетIерги хъахIлъун херлъун вуго, амма дир васал хутIила
нужгун. ГIолохъанлъудаса жакъа къоялде щвезегIан нуж
нухда рачана дица. 3 Гьале дун гьанив нужеда цеве эхетун
вуго. БЕТIЕРГЬАНАСДА ва Гьес нужеда тIад лъурав па-
чаясда рагIун бице гьанже: лъилниги оц, лъилниги хIама
чIобого бачанищ дица, лъилниги ракI бакъвазабунищ,
лъиданиги зулму гьабунищ, жиндир тIекълъи бахчизе
гIоло лъихъаниги ришват босанищ? Гьедин гьабун ба-
тани, дица гьеб кинабго бецIила».
4 Цинги гьез жаваб кьуна: «Дуца нижер ракI бакъва-
забичIо, нижеда тIад зулмуги гьабичIо ва чIобого лъи-
хъаниги щибниги дуего босичIо», — ян.
5 Шамуилица абуна: «Жакъа дир кверда хIарам бати-
чIолъиялъе нугIлъун вуго БЕТIЕРГЬАН ва Гьес нужеда
тIад тарав пача», — ян.
«Гьеб битIараб буго», — ян жаваб кьуна гьез.
6 Гьебмехалъ Шамуил гьадин кIалъана халкъалда: «БЕ-
ТIЕРГЬАНАС Мусаги Гьарунги тIаса рищана, ва нужер
умумул Мисриялдаса нахъе рачана. 7 Гьанже дида цере
эхета гьанир, нужее ва нужер умумузе БЕТIЕРГЬАНАС
гьабурабщинаб лъикIлъиги хIикматалги нужеда бадир
чIвазе руго дица.
8 Якъуб Мисриялде вахъун заман индал, гьенир зулму-
ялъ тату хварал нужер умумул гIода-чIван БЕТIЕРГЬА-
НАСДА гьардедал, БЕТIЕРГЬАНАС Мусаги Гьарунги

ритIун гьел Мисриялдаса хвасар гьаруна ва гьаб ракьалде
рачана.
9 Амма гьез жидерго БЕТIЕРГЬАН Аллагьасде мугъ
рехана. Гьединлъидал, Гьесги гьезда тIаде Хацоралъул
аскаразул бетIер Сисараги, пилистималги, МогIавалъул
пачаги тIамуна, ва гьез нужер умумузулгун рагъ гьабуна.
10 „БЕТIЕРГЬАНГИ рехун тун, БагIалазеги Ашторатазеги
бетIерги чIван, нижеца мунагьал гьаруна. Хвасар гьаре
ниж нижер тушбабаздаса, цинги нижеца цо Дуе гьабила
тIагIат-гIибадат“, – иланги абун, гьел гIода-чIвадун БЕ-
ТIЕРГЬАНАСДЕ гьардедал, 11 БЕТIЕРГЬАНАС ЕрубагIал,
Бедан, Иефай ва Шамуилги ритIун, нуж нужер тушба-
баздаса хвасар гьаруна, ва хIинкъи гьечIеб парахатаб
гIумру кьуна нужее.
12 Амма Аммоналъул пача Нахаш нужеда данде рагъ-
де вахъиндал, нужер пачалъун Живго БЕТIЕРГЬАН
Аллагь вукIаниги, нужеца дида абуна: „Хан вукIа абе
нижеда тIадги“, – ян. 13 Гьединлъидал, гьале нужеего
бокьун нужеца тIалаб гьабурав пача. БЕТIЕРГЬАНАС
кьуна нужее гьев. 14 БЕТIЕРГЬАНАСУКЬА хIинкъун,
цохIо Гьесие как-динги гьабуни, Гьесухъги гIенеккани,
БЕТIЕРГЬАНАСЕ рихарабги гьабичIони ва нужги ну-
жеда тIад вугев пачаги нужер БЕТIЕРГЬАН Аллагьгун
хьвадани – цIакъ лъикI буго! 15 Амма нуж БЕТIЕРГЬА-
НАСЕГИ мутIигIлъичIони ва Гьесие рихарабги гьабуни,
цинги БЕТIЕРГЬАНГИ нужеда данде чIела ва нужер
умумузул хабалцин инжит гьарила.
16 Гьанже тIаде рахъа ва ралагье БЕТIЕРГЬАНАС ну-
жер беразда цебе гьабизе бугеб кIудияб гIаламаталъухъ.
17 Ролъ бакIарулеб заман* гурищ гьанже бугеб? Амма
дица БЕТIЕРГЬАНАСДЕ дугIа гьабила ва Гьес, зобги
гъугъазабун, пиригиi пирхизабун цIад базабила; нижее
пача вокьун вугинги абун, БЕТIЕРГЬАНАСДА данде

* 12:17 *Ролъ бакIарулеб заман* – маялъул ахир, июналъул байби-
хьи. ГIизраилалда гьеб ккола цIад балареб гIуж.

кигIан кIудияб мунагь нужеца гьабураблъи нужеда би-
хьун ва лъан букIине».
[18] Цинги Шамуилица БЕТIЕРГЬАНАСДЕ дугIа гьабуна
ва БЕТIЕРГЬАНАС, зобги гъугъазабун, пириги пирхиза-
бун, цIад базабуна гьеб къоялъ. БЕТIЕРГЬАНАСУКЬА
ва Шамуиликьа кутакаб хIинкъи рещтIана тIолабго
халкъалде. [19] Цинги халкъалъ Шамуилида абуна: «Ни-
жер рахъалъ дурго БЕТIЕРГЬАН Аллагьасда гьаре ниж
хвечIого хутIизе рукIине; нижее пача кьеянги абун, ни-
жеца нижерго мунагьал жеги цIикIкIинарун ругелъул».
[20] Шамуилица жаваб кьуна:
«ХIинкъуге. Нужеца гьабуна гьеб мунагь, амма бу-
кIаниги БЕТIЕРГЬАН рехун тоге ва БЕТIЕРГЬАНАСЕ
ракI-ракIалъ тIагIат-гIибадатги гьабе. [21] Гьесде мугъги
рехун, пайда гьечIел аллагьзабазде руссунге. Гьезда кIо-
ларо нужее, я щибниги лъикIлъи гьабизе, я нуж цIунизе,
щайгурелъул гьел руго щибго гурел жал. [22] Жиндирго
Иллагьияб цIаралъе гIоло рехун теларо БЕТIЕРГЬАНАС
Жиндирго халкъ; щайгурелъул БЕТIЕРГЬАНАСЕ бокьа-
на нуж Жиндирго халкълъун тIокI гьаризе. [23] Нужедаса
дугIа гьабичIого чIеялъул мунагьалдаса дунго цIунила
дицаги БЕТIЕРГЬАНАСДА цеве. Гьанжеялдаса нахъеги
нужеда лъикIаб ва битIараб нух малъулев вукIина дун-
гоги. [24] Нужги, вореги БЕТIЕРГЬАНАСУКЬА хIинкъа ва
ракI-ракIалъго бацIцIадаб как-диналда рукIа Гьесда цере.
Гьесдасан рачIарал кIуди-кIудиял гIаламаталги рихьун
ругелъул нужеда. [25] Амма квешлъи гьабун гурони нуж
чIечIони, ракьалдасаго тIагIинарун хIур лъугьинабила
нужерги нужер пачаясулги».

Пилистималгун цIидасан рагъ байбихьи

13 [1] Лъеберго сон барав чи вукIана Шаул пачалъун
вахъараб мехалда ва кIикъоялда кIиго соналъ па-
чалъи гьабуна гьес ГIизраилалда. [2] Шаулица гIизраилазда
гьоркьоса лъабазарго рагъухъан тIаса вищана. Гьезда
гьоркьоса кIиазарго чи Михмашалда ва Бет-Элалъул

тIалъиялда Шаулида цадахъ, азарго Буняминил ракьалда
бугеб Гивеаялда Ионатанида цадахъ тана. ХутIарал чагIи
рокъо-рокъоре ритIана.

3 Ионатаница Геваялда рукIарал пилистимазул гIор-
хъи цIунулел рагъухъабазул къокъа гъурана; гьеб хабар
пилистимазухъе щвана.

«ГIенекке, жугьутIал!» – инги ахIулаго, киса-кибего ра-
гIуледухъ суралъубе пуян лъазабуна гьебмехалда Шаулица.

4 Гьедин кинабго ГIизраилалда рагIана Шаулица пи-
листимазул гIорхъи цIунулеб къокъа гъурун букIин ва
гьеб сабаблъун пилистимазда ГIизраил хутIарабги сури-
забун букIин. Гьединлъидал, халкъ Гилгалалде Шаулида
аскIобе бакIареян лъазабуна.

5 Пилистимал данде ракIарана ГIизраилалгун рагъизе.
Гьезул букIана лъабазарго чолгьоко, анлъазарго чотIа-
хъан ва ралъдал рагIалда салигIан гIемер, рикIкIун хIал
кIолареб халкъ. Михмашалде рачIун Бет-Авеналъул
бакъбаккул рахъалда къайи чIван чIана гьел. 6 ГIизраи-
лазда бихьана жал хIинкъи-балагьалъукье ккун рукIин,
ва нохъал-хъитIазда, хъархъазда гьоркьор, кьурабалъ,
гвендал-гъуязулъ рахчана гьел. 7 ЖугьутIазул цо-цоял
Иордан бахун дорехун Гадил ракьалде ва ГилгIадалде
щвезегIанцин лъутана.

Шаул Гилгалалда вукIана, ва гьесда сверухъ ракIарарал
рагъухъабиги хIинкъиялъ сородулел рукIана.

Шамуилил амру Шаулица тIубазабичIолъи

8 Шаул анкьго къоялъ валагьун чIана Шамуил вачIи-
налъухъ – гьедин абун букIиндал Шамуилица. Амма
гьев вачIунев вукIинчIо, Шаулил чагIиги дагь-дагьккун
рикьа-риххизе лъугьана. 9 Цинги Шаулица абуна:

«Рачe дихъе тIуран рухIулел ва ракълил къурбаназе
къачIарал хIайванал», – ин. Цинги гьес жинцаго тIо-
битIана тIубан бухIулеб къурбан.

10 Гьеб рагIалде бахъиндал, ваккун вачIана Шамуил
ва салам кьезе гьесда данде вилълъана Шаул.

11 Амма Шамуилица абуна: «Дуца гьабураб жо щиб?» –
ин. Шаулица жаваб кьуна:
«Халкъ бикьа-биххун унеб букIана, бихьизабураб
заманалъ мунги вачIинчIо, Михмашалде ракIарун пи-
листималги руго. 12 Гьединлъидал дица пикру гьабуна:
„Гьанже Гилгалалдеги рачIун, пилистимал дида тIаде
кIанцIила, дунин абуни, БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рахIмат-
цIоб гьарун Гьесда цеве вахъинчIо жеги“, – ян, ва дицаго
таваккал тIамуна тIубан бухIулеб къурбан тIобитIизе».
13 «ГIададалаб жо гьабун буго дуца, – ян абуна Шаму-
илица. Дур БЕТIЕРГЬАН Аллагьасул буюрухъазда мал
бана дуца. БЕТIЕРГЬАНАС абадиялъего щула гьабизе
букIана дур* пачалъи ГIизраилалда тIад. 14 Амма гьан-
же дур пачалъи тарана. БЕТIЕРГЬАНАС жиндирго ракI
рекъарав чи валагьила ва гьев тела Жиндирго халкъалда
тIад пачалъун, щайгурелъул дуца БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
амраби тIуразаричIелъул».
15 Цинги Гилгалалдаса вахъун ана Шамуил Буня-
минил ракьалда бугеб Гивеаялде. Шаулица жиндаго
цадахъ хутIарал чагIи рикIкIиндал, анлънусгогIанасев
чи ватана.

Михмашалда рагъ байбихьи

16 Шаулги, гьесул вас Ионатанги, гьезда цадахъ хутIа-
рал рагъухъабиги Буняминил Гева абураб шагьаралда
чIун рукIана; пилистимал Михмашалда рукIана. 17 Пи-
листимазул рахъалдасан лъабго къокъа рагъухъабазул
бачIана къватIибе: цо къокъа Шуалалъул ракьалда бугеб
Офраялде унеб нухде балагьун, 18 кIиабилеб – Бет-Хо-
роналаде унеб нухде, ва лъабабилеб – Цевоим расалъи-
ялда тIаде балагьун бугеб ГIизраилалъул гIорхъоде унеб
нухде, бакъвараб авлахъалъул рахъалдехун балагьун.

* 13:13 *Дур* абураб рагIул магIна гIатIидаб буго гьаб бакIалда. Цо Шаул гурев, гьесул тIолабго наслу-зуриятги жанибе бачуна гьаб рагIиялъ.

19 ГIизраилалдаго цониги маххукъебед вукIинчIо гьеб-
мехалда, щайгурелъул жидеего хучдулги хвалчабиги гьа-
ризе жугьутIал риччазе къасд букIинчIо пилистимазул.
20 Гьединлъидал, жиндирго пуруц, газа-раххан, гIащтIи
ва харицел рекIинабизе пилистимазухъе хьвадизе ккола-
ан гIизраилал. 21 Пуруц ва газа-раххан рекIинабуралъухъ
шекелалъул лъабго бутIа гьабун кIиго бутIа босулаан;
лъундул, гIащтIи, ва боцIи ахIулел тIилал* къачIаралъухъ
шекелалъул лъабил бутIа босулаан.
22 Гьединлъидал, Шаулихъ ва гьесул вас Ионатанихъ
хутIизегIан, гьезда цадахъ рукIаразул цонигиясда кодоб
гьеб рагъ ккараб къоялъ, я хвалчен, я хеч букIинчIо.
23 Гьебго заманаялъ пилистимазул цо бо Михмашалъул
кIкIалахъан унеб нухдаги чIана.

Ионатанил бахIарчилъи

14 1 Цо къоялъ Шаулил вас Ионатаница абуна жин-
дирго ярагъ баччулев чукъаясда: «ВачIа дида ца-
дахъ, доб рахъалде пилистимазухъе рилълъинин». Амма
инсуда цIар бахъичIо гьес гьелъул хIакъалъулъ.
2 Шаулин абуни, Гивеаялъул рагIалда Мигроналда бугеб
соногIечул гъотIода гьоркь вукIана. АнлънусгогIанасев
ращъухъанги вукIана гьесда цадахъ 3 ва Шилоялда БЕТIЕР-
ГЬАНАСУЛ эфод босулев кашишлъун вукIарав АхIияги
вукIана гьенив. Элил вас – Пинхас, Пинхасил вас – Ихавод,
Иходилил вац – АхIитув, АхIитувил вас вукIана АхIия.
Ионатан ун вукIин лъалеб букIинчIо халкъалда.
4 Пилистимал ругеб бакIалде рахине рукIине Ионата-
ница кIиго кьурул гIосода гьоркьосан харизе рес бугеб
бакI балагьана. Гьезул цоялда цIар букIана Бозез, цоги-
далда – Сене. 5 Цояб кьурул гIус – шималияб рахъалде
Михмашалде, цогидаб – къилбаялъул рахъалде Гевайлде
балагьун букIана.

---

* 13:21 *БоцIи ахIулеб тIил* – халатаб, рагIалда маххул кесекги
бараб тIил.

6 Цинги Ионатаница жиндирго ярагъ баччулев чукъа-
ясда абуна: «Рилълъа, дол суннат гьабичIезул гIорхъи
цIунулел рагъухъабазул къокъа бугеб бакIалде рахинин.
БЕТIЕРГЬАНАС нилъее кумек гьабизе батила. БЕТIЕР-
ГЬАНАСЕ захIматаб жо гурелъул нилъее бергьенлъи кье-
зе, нилъ дагьал рукIа, гIемерал рукIа, батIалъи гьечIого».
7 «Дуда лъикI бихьараб гьабе; дуца щиб гьабуниги, дун
гьелда разияв вуго», — ян жаваб кьуна ярагъ баччулев
чукъаяс.
8 Ионатаница абуна: «Нилъ гьанже дозухъе рилълъина ва
дозда рихьулеб бакIалда чIела. 9 „Ниж аскIоре рачIинегIан
нуж гьеб бакIалда чIа“, — ян доз абуни, нилъ ругелъурго
чIела ва гьезухъе тIаде рахинаро. 10 Амма гьез рачIа гьанире
тIадеян абуни, гьеб букIина БЕТIЕРГЬАНАС гьел нилъер
кверде кьеялъул гIаламатлъун, ва нилъ тIаде рахина».
11 Гьел кIиялго къватIиреги рахъун пилистимазда ри-
хьулеб бакIалда чIана.
Пилистимаз абуна: «Балагье, жугьутIал жалго рах-
чун рукIарал бакIаздаса къватIире лъугьун рачIунел
руго», — ян.
12 Цинги гIорхъи цIунулезул къокъаялъ Ионатаниде ва
гьесул ярагъ баччулев чукъаясде ахIана: «Гьанире тIаде
рачIа, нужеда бицине жо бугин нижер», — ин.
Гьебмехалда Ионатаница жиндирго чукъаясда абуна:
«Дида хадув вилълъа. Дол БЕТIЕРГЬАНАС гIизраилазул
кверде кьолел руго», — ян.
13 Цеве-цеве Ионатанги хадув гьесул чукъаги, кIиялго
кьурулъа тIаде харана. Ионатаница пилистимал гъурун
гIодор лъолел рукIана, ва хадув вугев гьесул чукъаяс чIа-
го хутIаралщиналги чIвалел рукIана. 14 Гьеб тIоцебесеб
рагъул сверриялда, кIиго оцалъ къойида жаниб бекьулеб
хурул бащалъи тун бахъиналде, Ионатаница ва гьесул
ярагъ баччулев чукъаяс къогогIанасев чи чIвана.
15 Цинги киса-кибего пилистимазда гьоркьоб кIу-
дияб рихха-хочи багъарана, — къайи чIвараб бакIалда,
авлахъалда, гIорхъабазда ругезда гьоркьоб. Шагьаразда

тIаде кIанцIизе къачIан рукIарал киналго къокъабазда-
ги хIинкъиялъул кутакалъ гъаргъар базабуна. Аллагьас
ракь гьаргьадизабуна ва гIасияб хIинкъи рещтIана гье-
зул ракIазулъе.
16 Буняминил Гивеаялда ругел Шаулил рорчIухъабазда
бихьана аскар щущахъ бан унеб букIин ва рагъухъаби
нахъе-цере лъутахъдулел рукIин. 17 Гьебмехалъ Шаулица
абуна халкъалда: «Нилъеда гьоркьоса камурав чи вуги-
щали хал-шал гьабе», — ян.

Хал-шал гьабидал, Ионатанги гьесул ярагъ баччулев
чукъаги камун ратана.

18 Цинги Шаулица АхIияда абуна: «КъотIиялъул гъа-
мас босе гьанибе», — ян.

КъотIиялъул гъамас гIизраилазухъ букIана гьеб за-
манаялъ.

19 Шаул кашишасда кIалъалев вукIаго, пилистимазда
гьоркьоб рихха-хочи тIадеялдаса тIаде цIикIкIунеб бу-
кIана. Гьебмехалъ Шаулица абуна: «Те гьанже», — ян.

20 Шаулица ва тIолабго гьесда цадахъ букIараб хал-
къалъ ахIи бана ва гьел рагъ бугеб бакIалде ртана;
гьенир кIудияб бихха-хочиялда цоцада данде рагъулел
ратана пилистимал. 21 Пилистимазул рахъ ккун, гьезул
рагъухъабазда цадахъ рукIарал жугьутIалги, Шаулихъе
ва Ионатанихъе лъутана гьебмехалъ ва гьезда цадахъ
рукIарал гIизраилалгун цолъана. 22 ТIолалго Ефраимил
тIалъиялда рахчарал ГIизраилалги, пилистимал лъу-
тун унел ругин рагIидал, жидерго халкъалда цадахъ
рагъизе рекерана. 23 БЕТIЕРГЬАНАС хвасар гьабуна
гьеб къоялъ ГIизраил, ва рагъул кор Бет-Авен тун до-
бехунги боркьана.

Шаулил кьучI гьечIеб нагIана ва гьелъул хIасил

24 Гьеб къоялъ свакалъ тату хун рукIана гIизраилал.
Шаулица халкъалда лъазабун букIана: «Жакъа, дица
тушбабаздаса рецIел босун бахъиналде цебе, кIалдиб
квен лъурав чиясе нагIана буго», — ян.

Гьединлъидал, кванда цо чи хъвачIо. 25 Аскар рохьобе
щвана. Гьениб цо рохьил рацIцIалъуда найил гьоцIо бу-
кIана. 26 Рохьоре жанире щведал, гьезда бихьана чвахун
унеб гьоцIо, амма, нагIанадукьа хIинкъун, лъицаниги
гьелда кIал хъвачIо. 27 Ионатанида рагIун букIинчIо ин-
суца нагIана батагиян абураблъи. Гьес кодоб букIараб
тIилил рагIал гьацIул чадилъ ччуна ва цодагьаб гьоцIо
квана, цинги гьесул беразде канлъи бачIана. 28 Гьебме-
халъ рагъухъабазул цояс абуна:
«Дур инсуца, „нагIана батаги жакъа кIалдиб тIагIам
лъурав чиясе“, – янги абун, нагIана кьун букIана нижее.
Гьелъин халкъ свакан тату хун бугеб».
29 «ХIажат гьечIеб гьир баччизе тIамун бугоха жакъа
халкъ дир инсуца. Балагье дихъ, дагьабго гьоцIо кIал-
диб лъедал, бадиб канлъи рехараб куц. 30 Жакъа туш-
манасухъа бахъараб давлаялдаса щвараб жо халкъалъ
кванан букIарабани, кигIан гIемер тушмандай чIвазе
вукIарав?» – ин абуна Ионатаница.
31 Михмашалдаса Айалоналде щвезегIан гъурана доб
къоялъ гIизраилаз пилистимал, кутакалда сваканги
ракъунги рукIана гьел. 32 Ахирги гьел давлаялда тIад
речIчIана ва гIиял, бусби, бачал ккун гьел хъуна ва би-
гун цадахъ гьезул гьан кваназе журана. 33 Гьебмехалъ
Шаулихъе хабар щвезабуна:
«Балагье, халкъалъ БЕТIЕРГЬАНАСДА цебе мунагь
гьабулеб бугеб. Гьез бигун цадахъ гьан кваналеб бу-
го», – ян.
«Нужеца къадараб-сурараб жо гьабун буго. Хехго цо
кIудияб гамачI гиризабе гьанибе дида цебе», – ян абуна
Шаулица.
34 Хадуб гьес гьезда абуна: «Халкъалда лъазабе жин-
дирго гIи ва боцIи бачун гьаниб хъвеян ва кванаян. Би-
гун цадахъ гьанги кванан гьеб мунагь бугеб жо гьабуге
БЕТIЕРГЬАНАСДА цебе», – ян.
Гьеб сордоялъ жив-жив чи вачIана жиндирго боцIиги
бачун ва гьениб хъуна гьеб.

35 Гьебмехалда Шаулица тIоцебесеб нухалъ БЕТIЕРГЬА-
НАСЕ къурбан хъолеб бакIги бана. 36 Цинги Шаулица
абуна: «РачIа къаси пилистимазда хадур рилълъине ва
рогьинегIан гьелги гъурун, гьезул буголъи хъамал гьа-
бизе. Гьезул цо чи чIаго теларо нилъеца», — ян.

«Дуда лъикI бихьараб гьабила», — ян абуна халкъалъ.

Амма кашишас абуна: «РачIа цин Аллагьасул амру
лъазабизе гьесда цере чIезе», — ян.

37 Цинги Шаулица Аллагьасде дугIа гьабуна: «Вахъун
лъикIдай дун пилистимазда хадув? ГIизраилалъул квер-
де кьеладай Дуца дол?» — инги абун. Амма Аллагьасул
рахъалъ жаваб щвечIо гьесие доб къоялъ. 38 Гьебмехалъ
Шаулица абуна:

«Гьанире рачIа киналго рагъул церехъаби! Жакъа ки-
наб мунагь ккун бугебали лъазабе. 39 ГIизраил хвасар
гьабурав ХIакъав БЕТIЕРГЬАНАЛХIА, гьеб мунагь дир
вас Ионатанида тIад батаниги, гьесиеги гIумру букIине
гьечIо», — ян.

Амма халкъалъ цо рагIи абичIо. 40 Нахъеги абуна
Шаулица тIолалго гIизраилазда: «Нуж цо рахъалда чIа,
дунги дир вас Ионатанги цогидаб рахъалда чIела», — ян.
«Дудаго лъикI бихьараб гьабе», — ян абуна халкъалъ.

41 Цинги дугIа гьабуна Шаулица: «ГIизраилалъул БЕ-
ТIЕРГЬАН Аллагь! Дуца хIакъаб бихьизабеха нижеда».

Можоро Шаулидеги ва Ионатанидеги тIаде ккана,
халкъ гIайибалдаса борчIана. 42 Цинги Шаулица абу-
на: «Дидаги дир вас Ионатанидаги гьоркьоб можоро
рехе», — ян.

Можоро Ионатанида тIаде ккана. 43 Цинги Шаулица
Ионатанида цIехана: «Бице дида, щиб дуца гьабураб
жо?» — ян.

«Дица тIилил рагIалда хъвараб гьоцIо кванан букIана.
Гьанже гьелъухъ хвел босизе къачIарав вуго дун», — ин
абуна Ионатаница.

44 Цинги Шаулица абуна: «Ионатан, жакъа мун хве-
чIони, Аллагьас балагьалъукье ккезавеги дун!»

45 Амма халкъ кIалъана Шаулида: «ГIизраилалъе кIуди-
яб Бергьенлъи босарав Ионатанищ хвезе кколев? ХIакъав
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ цIаралхIа, гьесул ботIродаса цо рас
бортизе гьечIо. Жакъа бахIарчиго вагъизе Аллагьасин
гьесие кумек гьабураб», – ин.

Гьедин хвасар гьавуна Ионатан халкъалъ ва гьев чIа-
го тана.

46 Шаул тIокIав пилистимазда хадув лъугьинчIо, гьелги
жиндирго ракьалде тIадруссун ана.

Шаул бахIарчиго вагъи

47 ГIизраилалда тIад пачалъун вахъун хадуб Шаулица
тIолалго сверухъ ругел тушбабазулгун рагъ гьабуна.
Гьел рукIана: МогIав, аммониял, Эдом, Цовагьалъул
пачаби ва пилистимал. Лъида тIаде кIанцIаниги, гьес
гьел къезеги гьарулаан. 48 Гьев бахIарчиго вагъана, ва,
амалекиялги гъурун, ГIизраил хъачагъаздаса эркен
гьабуна.

Шаулил хъизан-лъимал

49 Шаулил васазда цIар Ионатан, Ишви ва Малхи-Шуа
букIана. Гьесул кIудияй ясалда цIар Мерав букIана,
гьитIиналда – Михала. 50 Гьесул лъадуда цIар АхIиноам
букIана. Гьей АхIимаацил яс кколаан. Шаулил инсул
вац Нерил вас Авнер вукIана гьесул аскаразул бетIер-
лъун. 51 Шаулил эмен Киш ва Авнерил эмен Нер рукIана
Авиилил васал.

52 ЧIаго вугебгIан заманалда рахIму тун пилистимал-
гун вагъана Шаул. Лебалав ва къуватав чи кив вукIарав
ватаниги, гьес гьев жиндирго аскаралъул рагъухъабазда
гьоркьове вачунаан.

Шаулил аскаралъ амалекиял гъури

15 1 Цо къоялъ Шамуилица Шаулида абуна: «Мун
ГIизраилалъул пачалъунги гьавун, БЕТIЕРГЬА-
НАС витIун, дуда зайтуналъул нах бахарав чи вуго дун.

Гьанже БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рагIухъ гIенекке. 2 Гьале
Гучал Аскаразул БЕТIЕРГЬАНАСУЛ калима:
„Дида ракIалда буго Амалекалъ ГIизраилалъе гьабураб
квешлъи, – Мисриялдаса рачIунаго гьел гьезда данде
чIараб куц. 3 Вахъа, амалекиязда тIаде кIанцIе; тIуран
тIагIинаре гьел ва гьезул буголъи. ГурхIел-рахIму тун
чIвай киналго: бихьиналгун руччаби, гьезул рижиго –
хахулел лъималгицин нахъе течIого – боцIигун гIиял,
варанабигун хIамул“».
4 Шаулица Телаималде аскар данде бакIарана ва гьезул
къадар батана кIинусазарго лъелав рагъухъан; анцIазарго
рагъухъан Ягьудиялдаса вукIана. 5 Амалекиязул шагьа-
ралда гIагарда бугеб гIурумухъда вахчана Шаул жиндирго
аскаргун. 6 Цинги гьес кениязухъе хабар битIана:
«Дица амалекиязда цадахъ гъуричIого рукIине, нуж
гьениса нахъе а, Мисриялдаса гIизраилал рачIунелъул
нужеца лъикIлъи гьабун букIиндал гьезие», – ян.
Цинги кениял гьениса нахъе ана. 7 Гьебмехалъ Шау-
лил рагъухъабаз, Хавилаялдаса бахъараб Мисриялъул
гIорхъода бугеб Шуралде щвезегIан, амалекиял гъура-
на. 8 Амалекиязул пача Агагги чIаго асир гьавуна гьес,
гьесул кинабго халкъги цо течIого хвалчаца гъурана.
9 БукIаниги, Шаулица ва гьесул рагъухъабаз Агаг чIаго
тана. Гьединго, тIаса бищараб гIи-боцIи, кьарияд къагI-
рал ва къиматабщинаб къайи-къоно хвезабизе бокьичIо
гьезие, – загIипаб-къадарабщинаб гурони хвезабичIо.

БетIергьанас Шаул нахъчIвай

10 Цинги гьадинаб БЕТIЕРГЬАНАСУЛ калима бачIана
Шамуилихъе: 11 «Дун рекIекълъун вуго Шаул пачалъун
теялдаса, гьес Диде мугъ рехулеб буго ва Дир рагIиги
гIадахъ босулеб гьечIо».
ЦIакъ ццин бахъана Шамуилил гьебмехалда, ва тIу-
бараб сордоялъ магIу тIун, БЕТIЕРГЬАНАСДЕ дугIа
гьабуна гьес. 12 Радал Шаулгун дандчIвазеян цудунго
тIаде вахъана Шамуил.

«Шаул Кармил шагьаралде ун вукӀана. Гьениб жинди-
его памятникги бан, гьанже Гилгалалде щун вуго», – ян
бицана гьесда.
13 Шамуил гьесда тӀаде щведал, Шаулица абуна: «БЕ-
ТӀЕРГЬАНАС баракат лъеги дуда! Гьале дица БЕТӀЕР-
ГЬАНАСУЛ амру тӀубазабуна», – ян.
14 Шамуилица абуна: «Гьаб кинха цинги дир гӀундузда
рагӀулеб бугеб гӀиязул багӀади ва боцӀул гӀергӀеди?» – ян.
15 Шаулица жаваб кьуна: «Амалекиязухъа бахъун бачӀа-
на гьеб боцӀи рагъухъабаз; дур БЕТӀЕРГЬАН Аллагьасе
къурбаналъе хъвезе букӀине, лъикӀаб гӀи-боцӀи тӀаса
бищана, хутӀарабщинаб нижеца тӀагӀинабуна».
16 Цинги Шамуилица абуна: «ГӀинтӀаме, дица бици-
нин дуда нолъ къаси БЕТӀЕРГЬАНАС дие рагьараб жо».
«Бице», – ян абуна Шаулица.
17 «ГӀизраилазул къавмазда гьоркьов дуцаго мунго
бищун гьитӀинавлъун рикӀкӀаниги, гьезул бетӀерлъун
вахъинавичӀищ мун? БЕТӀЕРГЬАНАС ГӀизраилалда тӀад
пачалъунги тарав мун! 18 Цинги БЕТӀЕРГЬАНАС амру
гьабун калима битӀана духъе: „Вахъа, гъурун тӀагӀинабе
доб мунапикъзабазул агьлу – амалекиял. ТӀубан гьел
гъурун лъугӀизегӀан гьезулгун рагъ гьабе“, – янги абун.
19 Щайха дуца БЕТӀЕРГЬАНАСУЛ амру тӀубазабичӀеб ва
хъантӀун давлаялда хадувги вортун, БЕТӀЕРГЬАНАСУЛ
ццин бахъараб жо гьабураб?» – ин абун гьесда кӀал гьи-
къана Шамуилица.
20 «БЕТӀЕРГЬАНАСУЛ буюрухъ тӀубазабунагури ди-
ца! БЕТӀЕРГЬАНАС абураб гьабун къватӀиве вахъана,
тӀуран амалекиялги гъурана ва гьезул пачаги асир
гьавуна. 21 Халкъалъин абуни лъикӀа-лъикӀал тӀаса
рищун гӀиялги, боцӀиги нахъе тана дур БЕТӀЕРГЬАН
Аллагьасе Гилгалалда къурбаналъе кьезе», – ян жаваб
кьуна Шаулица.
22 Цинги Шамуилица абуна: «Къурбаналги сайгъаталги
БЕТӀЕРГЬАНАСУЛ РагӀуе мутӀигӀлъиялдасаги хириял ру-
гинцин гурищ дуда ккараб? МутӀигӀлъи къурбаналдасаги

тIадегIанаб, рагIухъ гIенекки – куязул тIатIи бухIун
къеккен гьабиялдасаги къиматаблъидал бугеб.
23 МутIигIлъунгутIи буго сихIручилъиялда бащадаб
мунагь, гIамалкIодолъиги гьересиаллагьзабазе тIагIат-
гIибадат гьабиялда релълъуна. Дуца БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
буюрухъ нахъ чIваралъухъ, Гьес мунги нахъе рехила
пачалъиялдаса».
24 Цинги Шаулица абуна Шамуилида:
«Дица дунго мунагьалъукье ккезавун вуго, – БЕТIЕР-
ГЬАНАСУЛ буюрухъги тIубазабичIого, дур рагIиги гIадахъ
босичIого. ГIадамазукьа хIинкъун, гьезухъ гIенеккана
дун. 25 Бегьулеблъун батани, тIаса лъугьа гьанже дида-
са, ва дица БЕТIЕРГЬАНАСЕ гIибадат гьабизе букIине,
дида цадахъ халкъалъухъе тIадвусса», – ян.
26 «Вилълъинаро дун дуда цадахъ. Дуца БЕТIЕРГЬАНА-
СУЛ рагIи нахъчIвана, гьединлъидал БЕТIЕРГЬАНАС
мун ГIизраилалъул пачалъиялдасаги рехана», – ян абуна
Шамуилица.
27 Вахъун Шамуил нахъе ине лъугьаравго, Шаулица
вортун гьесул гIабаялъул квенчIел къан ккуна ва гьеб
бихъун ана. 28 Гьебмехалъ Шамуилица абуна:
«ГIизраилалъул пачалъи духъа нахъе бахъулеб буго
жакъа БЕТIЕРГЬАНАС ва цогидасухъе, дудаса лъикIа-
сухъе, кьезе буго. 29 ГIизраилалъул ТIадегIанас я гьереси
бицунаро, я Жиндирго рагIи хисуларо, Гьев инсан гу-
релъул бицаралда ракI бухIизе», – ян.
30 «Дица мунагь гьабуна, амма гьарула дуда, гьанже
дида цадахъ вилълъун халкъалъул чIахIиял чагIазда цеве
тIадегIан гьаве дун, дица дур БЕТIЕРГЬАНАСЕ гIибадат
гьабизе букIине», – ян гьарана Шаулица.
31 Цинги Шамуил гьевгун цадахъ тIадвуссана, ва Шау-
лица БЕТIЕРГЬАНАСЕ сужда гьабуна. 32 Цинги Шамуи-
лица абуна: «Амалекиязул пача Агаг ваче гьаниве», – ян.
Агаг парахатго гьесда аскIове вачIана, хвалил кьогI-
лъи тIаса анин ракIги чIун. 33 Гьебмехалъ Шамуилица
абуна: «Дур хвалчаца руччаби лъималаздаса махIрум

гьарурал гIадин, дур эбелалъулги вукIунге абе тIокIалъ
вас», – ин.

Гьединги абун, чIвана Агаг Шамуилица БЕТIЕРГЬА-
НАСДА цеве Гилгалалда. 34 Хадув Шамуил Рамаялде
ана, Шаул Гивеаялде рокъове ана. 35 Гьелдаса нахъе
Шамуилги Шаулги тIокIалъ цоцада дандчIвачIо. Амма
Шамуил цIакъ ракIбакъван вукIана Шаул сабаблъун.
БЕТIЕРГЬАНГИ рекIекълъана Шаул ГIизраилалда тIад
пачалъун теялдаса.

Шамуилица Давудида зайтуналъул нах бахин

16 1 БЕТIЕРГЬАН кIалъана Шамуилида:
«Мун кидаллъизегIан Шаулида хадув гIодизе
вугев? Дица нахъчIвана гьев; ГIизраилалда тIад пачалъун
толаро Дица гьев. Зайтуналъул нахул лъльарги цIезабун
нухде вахъа. Дица Бет-Лехемалдаса Йишайихъе витIу-
лев вуго мун; гьесул васазда гьоркьоса пача тIаса вищун
вуго Дица Диего».

2 Шамуилица абуна: «Кин дун гьениве инев? Шаулида
рагIани, гьес дун чIвалагури?»

БЕТIЕРГЬАНАС гьесда гьадин малъана: «Дуца дурго
рехъалъа гIачIарги цадахъ баче, ва дун БЕТIЕРГЬАНА-
СЕ къурбан хъвезе вачIун вугилан абе. 3 Йишайги ахIе
къурбан хъолеб мехалъ, цинги Дица малъила дуда гьабизе
кколеб жо, ва дуца зайтуналъул нах тIаде тIезе кколев
чи вихьизавила».

4 БЕТIЕРГЬАНАСУЛ буюрухъалда рекъон гьабуна Ша-
муилица кинабго. Бет-Лехемалде гьев щваравго, шагьа-
ралъул церехъаби рачIана гьесда данде ургъаликье ккун.
«Мун лъикIалъе вачIарав чийищ?» – ин цIехана гьез.
5 «У, лъикIалъе вачIарав вуго. Дун БЕТIЕРГЬАНАСЕ
къурбан хъвезе вачIун вуго. Нужго рацIцIад гьаре ва,
ниятги гьабун, дида хадур къурбан хъолеб бакIалде
рилълъа», – ян жаваб кьуна гьес.

Цинги гьес Йишайги гьесул васалги ратIа гьаруна, ва,
гьел рацIцIад гьариялъе дугIаги гьабун, къурбаналъулъ

гIахьаллъизе ахIана. 6 Гьел гьенире щведал, Элиавида
бер чIвана Шамуилил ва гьесда ккана:

«Гьале ракIчIун БЕТIЕРГЬАНАС тIаса вищарав пача
вуго цеве эхетун!» – ин. 7 Амма БЕТIЕРГЬАНАС Шамуилида абуна:

«Мун гьесул гьурмахъ яги лага-саналъухъ валагьуге, Дица гьев гуро тIаса вищарав. Инсанасул гIадаб балагьи гуро Дир букIунеб. Инсан гьурмахъ валагьула, БЕТIЕРГЬАНИН абуни рекIехъ валагьула».

8 Цинги Йишайица Авинадав ахIана ва Шамуилида
цеве вачана. Амма Шамуилица абуна: «Гьевги тIаса вищичIо БЕТIЕРГЬАНАС», – ин.

9 Цинги Йишайица Шамма вачун вачIана Шамуилида
цеве. Амма Шамуилица абуна: «Гьевги тIаса вищичIо БЕТIЕРГЬАНАС», – ин.

10 Цо-цоккун анкьавго вас Шамуилида цеве вачана
Йишайица, амма Шамуилица абуна: «БЕТIЕРГЬАНАС гьезул цонигияв тIаса вищичIо», – ян.

11 Шамуилица Йишайида цIехана: «Дур киналго васал
ругищ гьанир?» – ин.

«Цо бищун гьитIинавги вуго дир, амма гьев гIияда вуго», – ян абуна Йишайица.

Шамуилица абуна: «Гьесда хадув чи витIе. Гьев вачIинчIого нилъ кваназе гIодор чIезе гьечIо», – ян.

12 Хадув чиги витIун, гьев вачун вачIана. ТIадвитIарав, берцинал beралги ругев, гьайбатаб куц-мухъалъул вас вукIана гьев.

«Вахъа, гьесда зайтуналъул нах бахе – гьев вуго дов», – ин вихьизавуна БЕТIЕРГЬАНАС.

13 Шамуилица гьесул вацазда цебе нахул цIураб лълъар
босун Давудил ботIроде чIехьана. Гьебмехалъ БЕТIЕРГЬАНАСУЛ РухI рещтIана Давудида тIаде ва гьеб къоялдаса нахъе гьесдаса батIалъичIо. Цинги Шамуил Рамаялде тIадвуссун ана.

Шаулие хъулухъалъе пачаясул кIалгIаялде Давуд вачин

[14] Шаулин абуни, БЕТIЕРГЬАНАСУЛ РухIалъ тана,
гьелъул бакIалда гьесие гIазабалъе квешаб рухI лъуна
БЕТIЕРГЬАНАС. [15] Цинги Шаулил чукъбуз гьесда абуна:
«БетIергьанас лъураб квешаб рухIалъ гIазаб кьолеб
буго дуе. [16] Нижер бетIерчIахъадица жиндирго чукъ-
бузе буюрухъ кье абе арфаялда бакънал рачине гьунар
бугев чи валагьеян. БетIергьанас дуде квешаб рухI рещ-
тIинабулеб мехалъ, гьес бакънал рачина ва дуе мадар
лъугьина», – ян.
[17] «Валагье щив вукIаниги бакънал рачине гьунар бугев
чи ва дихъе щвезаве гьев», – ин абуна Шаулица.
[18] Гьесул цо чукъаяс абуна: «Дида лъала Бет-Лехе-
малдаса Йишайил вуго бакънал рачине гьунар бугев
вас. Лебалав, рагъуе махщелги бугев, цIодораб каламги
бугев, сипатги берцинав, БЕТIЕРГЬАНАСУЛ баракатги
щварав чи вуго гьев».
[19] Цинги Шаулица жиндирго чагIигун хабар битIун
ана Йишайихъе: «ГIияда вугев дур вас Давуд витIе ди-
хъе», – ян.
[20] Йишайица хIамаги кьолон, сайгъаталъе чедгун,
чIагIдал рахълъенгун цадахъ цо бурутIгун жиндирго вас
витIана Шаулихъе. [21] Давуд Шаулихъе вачIана ва гьес-
да цеве эхетана. Шаулие гьев кутакалда рекIее гIуна ва
жиндирго ярагъ баччулев чилъун тана. [22] Цинги Шаулица
Йишайихъе хабар битIана:
«Давудида дир ракI рекъана, гьединлъидал гьев дие
хъулухъалъе вукIине те», – ян.
[23] Щибаб нухалъ Шаулида тIаде БетIергьанас гьеб рухI
рещтIинабурабго, Давудица жиндирго арфаялда бакънал
рачунаан. Гьелъ Шаулие бигьалъи лъугьунаан ва квешаб
рухI нахъе къалаан.

Голиафил хIинкъалаби

17 1 Пилистимал рагъде къачIана ва Ягьудиялда бу-
геб Сохоялде бакIарана гьезул аскар; Сохоялдаги
Азекаялдаги гьоркьоб бакIалда Эфес-Дамималда къайи
чIван чIана гьел.
2 Шаулгун гIизраилазул аскар бакIарана Эла абураб
расалъиялде ва пилистимазда данде рагъизе къачIана.
3 Пилистимал цо гохIда чIана, гIизраилалги – гьезда
дандбитIун бугеб гохIда. Гьезда гьоркьоб расалъи букIана.
4 Пилистимазул рахъалдасан анлъго натIгун бащалъи*
черхалда бугев Голиафин цIарги бугев цо речIчIухъан
вачIана цевегIан. Гьев кколаан Гаталдаса чи. 5 Гьесул
ботIрода мазгарул такъия лъун букIана ва черхалдаги
мазгарул къолден ретIун букIана. Гьеб къолденалъул
цIайи щуазарго шекел** букIана. 6 Бохдуздаги мазгарул
гьарурал накабазул щурмал ретIун рукIана ва мугъзада
нахъа бан мазгарул хъалхъанги букIана. 7 Гьесул хочол
гIоркь букIана рессарухъабазул гIурул чарх гIадаб кIу-
дияб; хочол мацIалъул цIайи анлънусго шекел*** букIа-
на. Гьесда цеве-цеве вачIунев гьесул хъалхъан баччулев
чиги вукIана.
8 Голиаф вахъун чIана ва мухъилъ эхетарал гIизраила-
зул рагъухъабазде ахIана:
«Щай нуж рагъизе къачIарал? Гьав дун гурищ пилис-
тимав, нуж гурищ Шаулил лагъзал? Нужер бокьарав
тIаса вищун дида данде вагъизе вачIаян абе гьаниве.
9 Дунгун вагъизеги вагъун, дун чIван гьесда бажарани,
ниж нужер лагъзаллъун лъугьина ва нужеда цере хIалтIу-
лел рукIина. Амма дун бергьани ва дица гьевги чIвани,
нуж лъугьина нижер лагъзаллъун ва нуж нижеда цере
хIалтIулел рукIина».

---

* 17:4 *6,5 натI* – гIага-шагарго 3 метр.
** 17:5 *5000 шекел* – гIага-шагарго 57 кило.
*** 17:7 *600 шекел* – гIага-шагарго 7 кило.

10 «Жакъа дица инжит гьабила ГIизраилалъул аскар!
ВитIе дида данде вагъизе чи!» — ян ахIун тIадеги жуба-
на гьес.
11 Пилистимасул гьеб хабар рагIидал, Шаулги тIолалго
гIизраилалги кIудияб ургъаликье ккана ва кутакалда
хIинкъана.

Давуд гIизраилазул аскаралъул къайи чIвараб бакIалде вачIин

12 Давуд вукIана Ягьудиялда бугеб Бет-Лехемалдаса
ефратилазул чи — Йишайил вас. Микьго вас вукIана
гьесул. Ригь арав, бихьиназда гьоркьов бищун кIудияв
чи вукIана гьев. 13 Йишайил лъабго кIудияв вас Шау-
лил рагъухъабазда цадахъ рагъде ун рукIана: тIоцевесев
васасда цIар — Элиав, кIиабилесда — Авинадав, лъаба-
билесда — Шамма букIана.
14 Давуд бищун гьитIинав вукIана. Бищун кIудиязул
лъабгояв Шаулида цадахъ ана. 15 Давуд, цин Шаулихъе
ун, цинги жиндирго инсул гIи хьихьизе рокъове тIад-
вуссун вукIунаан.
16 Пилистимав кIикъого къоялъ щибаб рогьалида ва
бакъанида вачIун гIизраилазда дандвитIун эхетана.
17 Цо къоялъ Йишайица жиндирго вас Давудида абуна:
«Вацазе чIералъул таргьаги, анцIго чедги босун, хех-
го дозухъе а. 18 Гьаб анцIго хIанги босе азарилбетIерасе
сайгъаталъе. Вацазул ахIвал-хIал цIехе ва къваригIа-
раб-тараб бугищалиги лъазабе», — ян. 19 Гьел Шаулида
ва гьесул рагъухъабазда цадахъ пилистималгун рагъизе
ун Эла расалъиялда рукIана.
20 Давуд радалго тIаде вахъун, гIиялги цоги вехьасда
тIад къан тун, босун таргьа-къайигун, нухде къокъана
Йишайица абураб гьабизе. БитIун гьев гьезул къайи
чIвараб бакIалде щвараб мехалъ, къватIире рахъина-
лъул ахIи бан рагъде хIадурлъулел ратана аскариял.
21 ГIизраилалги пилистималги кьер-кьер гьабун цоцада
дандритIун чIана.

22 Кодоб букIараб къайиги цо ворчIухъанасда аскIоб
тун, Давуд вацазул ахIвал-хIал цIехезе рагъухъаби чIараб
бакIалде вортана. 23 Вацазда кIалъалев вукIаго, пилис-
тимазул рахъалдасан Голиафин цIар бугев Гаталдаса
речIчIухъан вачIана цевегIан ва долго рагIабиги абун
ахIдана. Гьеб Давудида рагIана. 24 Голиаф вихьанщина-
хъе киналго гIизраилал кутакалда гьесухъа хIинкъун
тIурулаан.
25 ГIизраилаз цоцада абулеб букIана:
«Балагье цо дов чиясухъ! ГIизраил инжит гьабизе къва-
ригIарав чийин дов. Гьев чIварав чиясе кIудияб бечелъи
кьезе рагIула нилъер пачаяс. Гьединго гьесие жиндирго
ясги кьезе йигейила, гьесул инсул хъизан-къаялдаса тIо-
кIаб магъалоги тIалаб гьабизе гьечIебила», — ян.
26 Цинги аскIор рукIарал чагIазда цIехана Давудица:
«Дов пилистимавги чIван, гьаб инжитлъи ГIизраилалда
тIаса босарав чиясе щибилая доб букIине бугеб? Гьавго
щив, суннат гьабичIев* пилистимав, чIагояв Аллагьасул
аскаразде гьадин рогьал разе ккани?»
27 Гьадинги додинги гьабизе бугин дов чIварав чиясеян
гьез добго хабар такрар гьабуна.
28 Гьедин Давуд рагъухъабазда гаргадилев вихьидал,
гьесул кIудияв вац Элиавил цIакъ ццин бахъана ва гьес
абуна:
«Мун гьанив щиб гьабулев вугев? Лъида тIаде рехун
тараб авлахъалда гьадинги гьитIинаб доб гIиял рехъен?
Дида лъала дур хIалихьалъи ва дур рекIел квешлъи.
Рагъухъ балагьизе бокьун вачIарав чи вуго мун гьани-
ве», — ян.
29 Давудица абуна: «Щиб дица гьабураб квешлъи? Дица
кIал рагьизегойищ бегьулареб?» — ин.

* 17:26 Бал. Байб. 17:10-11. *Суннат гьаби* — Аллагьас жиндиргун КъотIи гьабураб халкъалъул чи жив вукIиналъул гIаламатлъун кколаан гьеб.

[30] Гьесда аскIоса нахъе вилълъун, цоги чиясда кIалъана
Давуд добго жоги бицун, халкъалъги цебехунго бицараб
такрар гьабуна. [31] Давудил кIалъай рагIидал, гьез гьеб
Шаулихъе щвезабуна, ва Шаулица гьесда хадур чагIи
ритIана.

[32] Давудица Шаулида абуна: «Щивниги хIинкъуге абе
дов пилистимасукьа. Гьале дун, дур лагъ, ина гьесда
данде ва чIван рехила гьев».

[33] «Бажаруларо духъа дов пилистимасда данде вагъизе.
Мун гьитIинав гIолохъанчи вуго, довин абуни гьитIинаб
къоялдасаго хIалбихьи щварав рагъухъан вуго», — ян
абуна Шаулица.

[34] Цинги Давудица абуна:

«Инсул гIияда вехьлъи гьабурав чи вуго дун, дур лагъ.
БачIун гъалбацIалъ, ялъуни циялъ рехъалъа чахъу хъа-
мун араб мехалъ, [35] гьелда хадув вортулаан дун, ва гьелда
тIадги речIчIун, кIалдиса бахъулаан гьеб. Гьеб дида тIад
речIчIани, дица, щекъерги ккун гIодоб кьабун чIван ре-
хулаан гьеб. [36] ГъалбацI букIа, ци букIа батIалъи гьечIого,
гьедин чIвалаан. Дов суннат гьабичIев пилистимасеги
гьебго жо букIине буго, щайгурелъул чIагояв Аллагьасул
аскаразде рогьо балеб бугелъул дос. [37] ГъалбацIалъул ва
циялъул квачIикьа дун чанги хвасар гьавурав БЕТIЕР-
ГЬАНАС дов пилистимасул квердасаги хвасар гьавила».

Цинги Шаулица абуна: «Вахъа, гьедин батани. БЕ-
ТIЕРГЬАНАС кумек гьабеги дуе!» — ян.

[38] Шаулица жиндирго рагъде ретIунеб ретIел ретIа-
на Давудида. Мазгарул такъияги лъуна гьес Давудил
ботIрода ва черхалда къолденги ретIана. [39] Къолденалда
тIасан хвалченги борчана Давудица ва, цебе киданиги
ретIараб жо букIинчIелъул гьеб, дове-гьаниве хьвадизе
хIалбихьана.

«Дие санагIат гьечIо гьадин. Дун ругьунав гьечIо гьал
къолдабазде», — ян абуна гьес Шаулида ва тIаса рахъун
рехана гьел. [40] Кодобе вехьасул тIилги босана, лъарахъа
тIаса бищун щуго цIвакараб гамачIги лъуна вехьасул

къвачIиниб ва ганчIал речIчIулеб алатги босун, пилис-
тимасда данде вилълъана.

Давудица Голиаф чIвай

41 Хъалхъан баччулев чигун цадахъ пилистимавги лъу-
гьана Давудида данде вачIине. 42 ТIадвитIарав, берцинаб
куц-мухъалъул Давудида бер чIвайдал, пилистимас
гьев малъие гьавичIо, щайгурелъул гьев гьитIинав чи
вукIиндал.
43 Пилистимас Давудида абуна: «Дун дуе гьойищ вугев,
тIилги кодоб ккун, мун дида данде вачIине ккани?» –
ян. Ва, жиндирго аллагьзабазул цIарги бахъун, нагIана
кьуна гьес Давудие.
44 Пилистимас Давудида абуна: «АскIовегIан вачIа, дица
зобалазул хIанчIазе ва гIалхул жанаваразе, гьез тIутIун
базе рехизе букIине дурго къаркъала!» – ян.
45 Давудица пилистимасе жаваб кьун абуна:
«Мун хвалченгун, хечгун ва хъалхъангун вачIунев ву-
го дида данде, дунин абуни вачIунев вуго дуца рогьо бан
жинда тIад кIал кIалъарав ГIизраилалъул аскаразул Алла-
гьасул – Гучал Аскаразул БЕТIЕРГЬАНАСУЛ кумекгун.
46 Жакъа БЕТIЕРГЬАНАС дир кверде кьезе вуго мун, ва,
мунги чIван, дур бетIер нахъе къотIизе буго. Гьале гьаб
жакъа къоялъго пилистимазул жаназаби зобалазул хIан-
чIазе ва гIалхул жанаваразе гьез тIутIун разе рехизе руго, ва
тIолабго дунялалда лъазе буго ГIизраилгун Аллагь вукIин.
47 Гьанире ракIарун ругелщиназда лъазе буго гьебмехалъ
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ хвасарлъи я хвалчабазда, я хучдузда
бараб букIунареблъи. Гьаб рагъги БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
бугелъул, Гьес нуж киналго нижехъе кверде кьезе руго».
48 Давудида тIад речIчIизе пилистимав гIагарлъулаго,
Давуд гьесда данде векерана. 49 КъвачIинибе кверги бегьун,
гамачI босана Давудица, ва, гамачI речIчIулеб алаталда-
ги бан, хьвагIун биччан тана битIун пилистимасул нодо
бакьулъе. Гьеб гамачI пилистимасул нодоялда къана, ва
гьев кIалагъоркье речIчIана. 50 Гьедин пилистимасда тIад

бергьенлъи босана Давудица. Хвалчаца вагъун гуреб,
гамачIги речIчIун чIвана пилистимав. 51 Давуд гьесда ас-
кIове векерана, ва тIадеги къулун, пилистимасул хвалчен
лъалинисан бахъана. ЧIван пилистимавгун, Давудица
гьеб хвалчаца гьесул бетIер тIаса къотIана.

Жидер бахIарчи хун вукIин бихьидал, кьурун нахъ-
ги руссун, тIуризе лъугьана пилистимал. 52 Гьебмехалъ
ГIизраилалъул ва Ягьудиялъул рагъухъабазда гьоркьоб
ахIи-хIур бахъана, ва Гайалдеги Экроналъул кавабахъеги
щвезегIан тIуризаруна пилистимал. Гаталде ва Экроналде
щвезегIан чIван гIодор лъурал пилистимазул къаркъа-
лабазул цIун букIана Шаарималде унеб нух. 53 Гьениса
тIадруссиндал, пилистимазул къайи чIвараб бакI хъамал
гьабуна гIизраилаз. 54 Давудица пилистимав Голиафил
бетIер Иерусалималде босана ва гьесул ярагъги жиндирго
чадриниб жаниб лъуна.

Шаулица Давуд рагъухъабазул цевехъанлъун тей

55 Пилистимасда данде унев Давуд вихьидал, Шаулица
абуна жиндирго аскаразул бетIер Авнерида: «Авнер, дов
гIолохъанчи лъил вас кколев?» – ин.

Авнерица абуна: «Дур гIумруялхIа, бетIерчIахъад, дида
лъаларо», – ян.

56 «Лъил вас дов кколевали лъазабе», – ян абуна пачаяс.

57 Пилистимавги чIван Давуд тIадвуссиндал, Авнерица
гьев Шаулихъе вачана. Давудихъ кодоб пилистимасул
бетIерги букIана.

58 «Мун лъил вас кколев, гIолохъанчи?» – ян цIехана
гьесда Шаулица.

«Бет-Лехемалдаса Йишайил – дур лагъасул – вас вуго
дун», – ин жаваб кьуна Давудица.

Давудидаги Ионатанидаги гьоркьоб гьудуллъи ккей

18 1 Шаулилги Давудилги ккараб гьеб кIалъа-басаял-
даса хадуб, Давуд цIакъ рекIелъ восана Ионатанил,
ва жиндирго рухIгIанги хиралъана гьесие гьев. 2 Гьелдаса

нахъе Шаулица Давуд жиндаго аскIов чIезавуна, – тIокIав
инсул рокъове тIадвуссине виччачIо гьес гьев. 3 Ионатаница
Давудилгун гьудуллъиялъул къотIи-къай гьабуна, щай-
гурелъул гьесие гьев жиндирго гIумругIанги хиралъидал.
4 Ионатаница тIаса бахъун жиндирго гIаба, къолденгун,
хвалченгун, хечгун ва рачелгун цадахъ, Давудие кьуна.
5 Шаулица щиб иш тIад къаниги, киве витIаниги, Да-
вудица кинабго мухIканго ва цIодорго гьабулаан. Гье-
динлъидал, Шаулица гьев рагъухъабазул цевехъанлъун
гьавуна; халкъалъулги Шаулил рагъухъабазул церехъа-
базулги ракI рекъана гьеб ишалда.

Шаулил Давудидехун жахIда ккей

6 Давудица пилистимавги чIван гьел тIадруссун ра-
чIунаго, ГIизраилалъул тIолалго шагьараздаса руччаби
рачIунел рукIана Шаул пачаясда данде сухIмат-кечIгун,
кодор жергъабигун ва гьитIинал арфабигун. 7 Цадахъ
кьурдиги гьабулаго, руччабаз ахIулеб букIана:

«Азаргоясда тIад бергьенлъи босарав – Шаул,
анцIазаргоясда тIад бергьенлъи босарав –
Давуд!» – ин.

8 Гьебмехалъ кутакалда ццин бахъана Шаулил. Гьел
рагIаби цIакъ рекIелъ хIунсана гьесда.
«Давудица анцIазарго чIваравила, дица азарго гурони
чIвачIевила! Пачалъи хутIун батIияб тIокIаб гIолареб жо
хутIичIо гьанже гьасие?!» – ян ццидалаб пикру гьабуна
Шаулица. 9 Гьеб къоялдаса нахъе Давудидехун ракIхъуб-
лъун, гьесда щакдаризе лъугьана Шаул.
10 Нахъисеб къоялъ жиндирго рокъов вукIаго, БетIер-
гьанас квешаб рухI рещтIинабуна Шаулиде, ва тIури
бачIун, хIалалдаса ун лъугьана гьев. Цинги Давуди-
ца арфаялда бакънал рачана, – гьедин гьабулаан гьес
къоялдаса къоялде. Шаулихъ хеч букIана кодоб ккун.
11 «Дица къеда рекIинавила гьав», – ин пикруги гьабун,

гьес хеч Давудида речIчIана. Амма Давуд нахъе кIанцIун
ворчIана; кIиго нухалъ ккана гьедин.
[12] Шаул Давудихъа хIинкъулаан, щайгурелъул Даву-
дие БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рахъалдаса квербакъи букIана,
Шаулин абуни Гьес тун вукIана. [13] Цинги Шаулица гьев
жиндасаго рикIкIад гьавун, азарилбетIерлъун тана, ва
гьес рагъда аскариязе цевехъанлъи гьабуна. [14] Давудица
гьабулебщиналъулъ кIудияб цебетIей букIана, щайгу-
релъул БЕТIЕРГЬАНАС квербакъи гьабулеб букIиндал
гьесие. [15] Давудица гьабулебщинаб цебетIолеб бихьун,
Шаул гьесдаса хIинкъулев вукIана. [16] Амма тIолалго гIиз-
раилазеги ягьудиязеги Давуд хиралъана, щайгурелъул
гьев бажари бугев цевехъан вукIиндал.

Давуд Шаулил дурцлъун вахъин

[17] Цо къоялъ Шаулица Давудида абуна: «Гьале дир
кIудияй яс Мерав. Дица дуе лъадилъун кьела гьей; ри-
тIухъго хъулухъ гьабе дие, ва БЕТIЕРГЬАНАСЕ гIоло
рагъулъ цебехъанлъи гьабе», — ян.
«Дица квер хъваларо гьасда. Пилистимаз гьабе абе
гьеб иш», — ин жанисанго пикруги гьабуна Шаулица.
[18] Амма Давудица Шаулида абуна: «Дунги дир инсул
хъизан-къайги, гьесул гIагарлъиги щал кколел ГIизра-
илалда, дун пачаясул дурцлъун вахъине ккани?» — ян.
[19] БукIаниги, Шаулил яс Мерав Давудие рукъалде кье-
зе заман щвараб мехалъ, гьей Мехолаялдаса Адриэлие
кьун ятана.
[20] Амма Шаулил цогидай яс Михалал рокьи ккана Да-
вудихъ. Гьелъул хIакъалъулъ Шаулида бициндал, гьесул
гьелда ракI рекъана. [21] «Дица гьесие кьела гьей — гьей
гьесие къорлъун йикIа абе. Биччанте пилистимазул квер-
дасан босизе гьес гIажал», — ин пикру гьабуна Шаулица.
Давудида гьес абуна: «Дица цогидай яс кьела дуе», — ян.
[22] Хадуб Шаулица жиндирго чукъбузда абуна: «Да-
вудида балъго кIалъай, ва гьесда абе: „Нижехъ гIенек-
ке, пачаясул ракI рекъон буго дуда, ва гьесул тIолабго

чукъа-рахьаналъеги хирияв вуго мун. Гьесул дурцлъун
вахъине разилъе“, – ян».
23 Гьез гьел рагІаби Давудида цере такрар гьаруна.
Амма Давудица абуна: «Пачаясул дурцлъун вахъин би-
гьаяб жойиланищ нужеда ккараб? Дун вуго гІадатияв
мискинчи», – ян.
24 Гьез Давудица гьадин абунин Шаулида бициндал,
25 гьес абуна: «Давудида абе: „Гьей бахІаралъухъ, гьесул
тушбабаздаса рецІелалъе къотІараб, нусго пилистимасул
бихьинлъиялъул рагІал тун тІокІаб щибго хІажат гьечІо
пачаясе дудасан“, – ин».
Шаулил пикру букІана пилистимазул квердасан Да-
вудида тІаде хвалил кваркьи бачине.
26 Гьеб хабар Давудида бициндал, гьев разилъана па-
чаясул дурцлъун вахъине. Гьелъие цІараб заман щвелал-
дего, 27 рачун жиндирго чагІигун, кІинусго пилистимав
чІвана Давудица ва гьезул киназулго бихьинлъиялъул
рагІалал къотІун пачаясда цере лъуна, гьесул дурцлъун
вахъине вукІине. Гьебмехалъ Шаулица жиндирго яс
Михала Давудие рукъалде кьуна.
28 Амма БЕТІЕРГЬАНАС Давудие кумек гьабулеб бу-
кІин ва гьесул яс Михалае гьев вокьулев вукІин бихьидал,
29 Шаул жеги цІикІкІун хІинкъана гьесукьа, ва даимго
тушманлъи ккуна гьесдехун.
30 Пилистимазул рагъул церехъабаз рагъ къотІизе тола-
роан, ва щибаб нухалда Шаулил рагъухъабазда гьоркьоб
Давудил тІокІлъи бихьулаан. Гьединлъидал, киса-кибего
гьесул цІар рагІана.

Давуд чІвазе Шаул къеркьей

19 1 Шаулица жиндирго вас Ионатанида ва киналго
чукъбузда лъазабуна Давуд чІвазе кколин. Амма
Ионатание цІакъ хирияв вукІана Давуд. 2 Ионатаница
Давудида бицана гьелъул хІакъалъулъ, ва гьес абуна:
«Дир эмен Шаулица мун чІвазе сабаб балагьулеб буго.
Мун метер радал, цІодорлъи гьабун, цо бакІалда вахчун

чIа. 3 мун вахчараб бакIалда гIагарлъухъе дун эменгун
цадахъ вачIина, ва гьениб дур хIакъалъулъ инсуда кIа-
лъай гьабила. Хадуб кинабго дудаги бицина».
4 Давудил хIакъалъулъ лъикIабщинаб бицана гьениб
Ионатаница жиндирго эмен Шаулида, ва гьес инсуда
абуна:
«Дир эмен, дур лагъ Давудие щибго квешлъи гьабу-
ге, щайгурелъул гьес дуеги щибго зарал гьабичIелъул.
Гьелъул гIаксалда, гьес дуе гIемераб лъикIлъи гьабуна.
5 Жиндирго гIумруялда хIинкъи букIаниги, пилистимавги
чIвана; доб мехалда БЕТIЕРГЬАНАС тIолабго ГIизра-
илалъе кIудияб бергьенлъиги къуна, ва гьелдаса вохун
вукIана мунги. Щибго гIилла гьечIого Давудги чIван,
гIайибго гьечIев чиясда данде мунагь гьабун щай дуе?»
6 Шаул Ионатанихъ гIенеккана ва гьев гьесие гьеда-
на: «БЕТIЕРГЬАНАСУЛ цIаралхIаги Давуд чIвазе гье-
чIо», – ян.
7 Цинги Ионатаница Давудиде ахIана ва гьесда ки-
набго ккара-тараб бицана. Гьес Давуд Шаулихъе вачана,
ва цевего гIадин, Шаулил рокъов гьесие хъулухъалъе
чIана гьев.

Давуд Шаулихъа лъути

8 Нахъеги рагъ ккана, ва Давуд пилистимазда данде
вагъизе вахъана. Гьеб рагъулъги гьес тушбабазул хIур
гьабуна, ва хутIарал пилистимал лъутун ана.
9 Цо къоялъ кодоб ккун хечгун рокъов жанив гIодов
чIун вукIаго, БЕТIЕРГЬАНАС квешаб рухI рещтIина-
буна Шаулиде. Давудица бакънал рачана. 10 Цинги Ша-
ул хантIан Давудида хеч къазабизе вортана, гьев къелъ
рекIинавизе хиялгун, амма Давуд нахъе кIанцIун гьеб
хеч къадалъ къана. Гьеб сордоялъ Давуд лъутун хвалдаса
ворчIана. 11 Гьебмехалъ Шаулица Давудил рокъоре чагIи
ритIана сордо борчIун гьенир хал ккун чIаян ва радакье
гьев чIваян буюрухъгун. Амма Давудил лъади Михалаца
гьеб кинабго гьесда бицана.

«Гьаб сардилъ дурго гIумру хвасар гьабун лъутичIони,
метер мун чIвазе вуго», — ян абуна гьелъ гьесда.
12 Цинги Михалаца гордухъа гIодове лъугьине кумек
гьабуна Давудие, ва гьев лъутун ворчIана. 13 Хадуб Ми-
халаца босун терафим лъуна гьесул бакIалда бусада; гье-
лъул ботIрода цIцIел квасул гIертелги бана, ва Давудил
ретIелги тIаде рехун тIупана гьеб.
14 Шаулица Давудида хадур чагIи ритIун рачIиндал,
Михалаца гьев унтун вугин абуна.
15 Гьебмехалъ Шаулица гьесде раккизеян чагIи ритIана
ва гьезда лъазабуна: «Бусенгун цадахъ восе дов гьаниве
дида цеве, дица чIвазе вукIине!» — ян.
16 Амма гьел гьенире щведал, ботIрода цIцIел квасул
гIертелги бараб терафим гурони батичIо бусада.
17 Шаулица Михалада гьикъана: «Щай дунги махса-
роде ккун, дир тушман лъутизе виччарав дуца?» — ян.
«Дун виччан течIони, дица мун чIвала», — ян абуна
дос жиндаян жаваб кьуна Михалаца.

Давуд Рамаялде Шамуилихъе лъути

18 Давуд лъутун Рамаялде Шамуилихъе ана, ва Шаули-
ца гьабурабщинаб гьесда бицана. Цинги гьел Найоталде
рилълъана ва гьенир чIана.
19 «Давуд Рамаялда бугеб Найоталда вуго», — ян абураб
хабар Шаулихъе щвана. 20 Шаулица гьенире гьев кквезе
чагIи ритIана. Амма Шамуилил нухмалъиялда гъоркь
Аллагьасе рецц гьабулел аварагзабазул къокъа бихьидал,
Шаулил чагIазда тIадеги Аллагьасул РухI рещтIана, ва
гьелги Аллагьасе рецц гьабизе лъугьана. 21 Шаулида гьеб
рагIидал, гьес тIадеги чагIи ритIана, амма гьелги лъугьа-
на Аллагьасе рецц гьабизе. Лъабабилеб нухалъги ритIана
Шаулица чагIи, амма гьелги лъугьана Аллагьасе рецц
гьабизе. 22 Ахирги гьев живго нухде вахъана, Рамаялде ине
къасдгун, ва Секуялда бугеб кIудияб лъадал гъуялда аскIове
щвана. Шамуилги Давудги кир ругелан цIех-рех гьабуна
гьес; гьел Рамаялъул Найоталда ругилан бицана гьесда.

[23] Шаулица Найоталде нух босана. Амма гьесда тІадеги рещтІана БетІергьанасул РухІ ва, Аллагьасе реццги гьабулаго, унев вукІана гьев Найоталде щвезегІан. [24] Аваргзабазда релълъун, тІаса бахъун гІабагун, Шамуилида цевеги Аллагьасе рецц гьабизе лъугьана Шаул; гьеб хІалалъ, тІубараб къоялъ ва сордоялъ, чІарбида кІалагъоркье ккун вукІана гьев. Гьединлъидалин гІадамазда гьоркьоб аби ккараб: «Вай, Шаулгиййищха авараглъун вахъарав?!» — абун.

Давудги Ионатанги

20 [1] Гьебмехалъ Найоталдаса лъутун Ионатанихъе щвана Давуд. Гьес Ионатанида абуна:

«ЩибгІаги дица гьабун бугеб? Дида бугеб гІайиб щиб? Дица дур инсуе гьабураб квешлъи щиб бугеб, дун чІвазеян гьев дида хадув лъугьине ккани?» — ян.

[2] «ЦІунаги гьелдаса! — ян жаваб гьабуна Ионатаница. — Мун хвезе гьечІо! Дир инсуца я кІудияб, я гьитІинаб щибго иш гьабуларо дида дандбачІого. Гьеб дидаса бахчилаандай гьес? Гьеб гьедин батизе кколаро!»

[3] Амма Давудица гьедун абуна:

«Дур инсуда лъалелъулха дур дидехун божилъи букІин. Гьединлъидал, гьес пикру гьабун батила: „Ионатанида лъан лъикІ гуро гьаб иш, гьесул ракІ бакъвачІого букІине“, — ян. Амма БЕТІЕРГЬАНАСУЛ цІаралхІа ва дур гІумруялхІа, — дидаги хвалдаги гьоркьоб цо гали гурони гьечІо».

[4] Ионатаница Давудида абуна: «Дуе бокьараб щиб батаниги, гьеб гьабизе хІадурав вуго дун», — ин.

[5] Давудица абуна: «Метер цІияб моцІ баккиялъул байрам* байбихьула; гьеб байрамалъул хІурматалда гьабулеб гІодорчІеялда дур инсуда аскІов вукІине ккола дун. Амма

---

* **20:5** *ЦІияб моцІ баккиялъул байрам* — моцІрол байбихьиги, цІияб моцІ баккиги данде ккани, гьеб къоялъ байрам тІобитІулаан жугьутІаз.

сезе маркIачIумех щвезегIан мегIер-гIалахалда вахчун
чIезе рес кье дие. [6] Дур инсуда дун гьечIевлъи бихьани,
дуца гьесда абе: „Давудица цIакъ гьарана дида жив Бет-
Лехемалде рокъове щвезе виччаян, щайгурелъул гьесул
тIолабго гIагарлъиялъ лъагIалил къурбанал хъолеб къо
бугелъул“, – ин. [7] Гьес лъикI бугоян абуни, дие хIинкъи
гьечIо. Амма гьев кутакалда ццидахани, квешлъиялъе
ургъун вукIин лъай дуда. [8] Дуца БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
цIарги бахъун, диргун – дур лагъасулгун, къотIи-къай
гьабун бугелъул, гьаб дир гьари нахъ чIваге. Дица гьа-
бураб квешлъи батани, дуцаго чIван рехе дун. Инсухъе
дун вачун щай дуе?»

[9] «ЦIунаги гьелдаса! Дир инсуца дуе квешлъи ургъун
бугеблъи дида лъан букIарабани, дица гьеб дуда бицин-
чIого телаандай?» – ян абуна Ионатаница.

[10] Давудица Ионатанида цIехана: «Дур инсуца хъачIаб
жаваб кьуни, гьеб дида кин лъазе бугеб?» – ин.

[11] Ионатаница абуна: «Рилълъа гIалахалде», – ян.

Гьел кIиялго гьенире рилълъана. [12] Цинги Ионата-
ница абуна:

«ГIизраилалъул БЕТIЕРГЬАН Аллагьасул цIаралхIа,
сезе гьаб гIуж щвелалде дица инсуда киналъулго цIех-
рех гьабила! Гьесул дудехун ракI битIун батани, дица
духъе хабар босун чи витIила. [13] Амма БЕТIЕРГЬАНАС
балагьалъукье ккезавеги дун, дир эменги дуе квешлъи-
ялъе ургъун ватун, дица гьеб дуда лъазабичIони ва мун
сах-саламат нахъе ине виччачIони. Цинги, дир инсуе
гьабулеб букIараб гIадин, БЕТIЕРГЬАНАС дуеги ку-
мек гьабеги! [14] Амма дуцаги, БЕТIЕРГЬАНАСЕ гIоло,
дун чIаго вугебгIан мехалъ дидехун ритIухълъи цIуне.
[15] Нагагь дун хвани, дуца дир хъизан-къаялдаги даимго
кверчIвай – БЕТIЕРГЬАНАС цо течIого Давудил туш-
баби ракьалдаса тIагIинарураб къо бачIиндалгицин».

[16] Гьедин Ионатаница Давудилгун къотIи-къай щула
гьабуна: «БЕТIЕРГЬАНАС жавабалде ахIаги тIолалго
Давудил тушбаби!» – янги абун.

[17] Ионатаница Давудги цIидасан гьедизе тIамуна гьезул
гьудуллъи щулияб букIиналъе, щайгурелъул Ионатание
гьев жиндирго рухIгIанги хирияв вукIиндал. [18] Хадуб
Ионатаница Давудида абуна:

«Метер цIияб моцI баккиялъул байрам буго. Мун
гIодов чIолеб бакI чIобого букIин бихьидал, мун камун вукIин тIатина. [19] Сезе къаси мун доб цеве вахчун
вукIараб бакIалде гIодове вачIа ва ганчIил гъонода
аскIов чIа. [20] Дица лъабго чIор речIчIила доб рахъалде,
ишан босулев чияс гIадин. [21] Хадуб, векере, чIорал ралагьеянги абун, цо вас витIила. „ЧIорал дуда нахъехун
руго, гьанире росе гьел“, – ян дица абуни, БЕТIЕРГЬАНАСУЛ цIаралхIаги, дуе хIинкъи-къай гьечIин абураб
жо ккола гьеб. Мун къватIиве вачIа. [22] Амма дица гьев
васасда, дуда цере руго чIоралин абуни, мун лъутизе
ккола, щайгурелъул „БЕТIЕРГЬАНАСУЛ амру буго
мун гьаниса нахъе аян“ абураб магIна букIина гьелъул.
[23] Нилъеца гьабураб къотIи-къаялъул хIакъалъулъ абуни, гьелъие абадияв нугIлъун БЕТIЕРГЬАН вукIина
нилъеда гьоркьов».

[24] Давуд мегIер-гIалахалда вахчана. ЦIияб моцI баккиялъул байрам байбихьидал, пача квана-гьекъезе гIодов
чIана. [25] Пача жиндирго гIадатияб бакIалда, Ионатан
гьесда дандвитIун, Авнер гьесда хьолбохъ гIодор чIана,
амма Давудил бакI чIобого хутIана. [26] Гьеб къоялъ Шаулица щибго абичIо, щайгурелъул гьес пикру гьабуна:

«Тохлъукьего щиб-щибниги ккун хъублъун* ватила
Давуд. Гьайгьай, цо хъублъи ккун батила гьесие», – ян.
[27] Амма нахъисеб къоялъги, моцIрол кIиабилеб къоялъги,
Давуд вачIинчIеб мехалъ, Шаулица Ионатанида цIехана:

---

* 20:26 Мусал къануналда рекъон, цо хъублъи ккарав чи диниял байрамазде вачIине бегьулароан ва къурбаналъул гьанги кваназе бегьулароан. Хъублъиялъе батIи-батIиял гIиллаби рукIана. Масала, хварав чиясул жаназаялда квер хъварав чи анкьго къоялъ хъублъаравлъун рикIкIунаан.

«Йишайил вас щай вачIинчIев кванaзе сонги жакъа-
ги?» – ян. [28] Ионатаница абуна:
«Давудица цIакъ гьарана дида жив Бет-Лехемалде
ине виччаян. [29] Дос абуна: „Виччай дун, дир инсул гIа-
гарлъиялъ къурбанал хъолел ругелъул шагьаралда; дир
вацас лъазабуна дун дова вукIине кколин. Дидехун дур
божилъи батани, виччай дун вацазухъе щвезе“, – ян.
Гьединлъидалин гьев пачаясда цадахъ квана-гьекъезеги
вачIинчIев».
[30] Гьебмехалъ тIури бачIана Шаулиде:
«ГIай, нажасалъул тIинчI! Дида лъаларогойищ бугеб
дуца Йишайил васасулгун хурхен гьабулеб букIин, – ду-
дего ва мун гьавурай эбелалда тIаде рогьоги цIан?! [31] Йи-
шайил вас чIаго вугебгIан мехалъ я хIалхьи, я пачалъи
букIине гьечIо дуе. Инеги ун, дов гьаниве вачун вачIа!
Дов хвезе кколев чи вуго!»
[32] Ионатаница абуна: «Щай дов хвезе кколев? Щиб дос
гьабун бугеб?» – ин.
[33] Амма Шаулица бахъун хеч хьвагIун балагьизабуна
гьесул рахъалдехун, гьев чIвазе хIал бергьун. Гьебмехалъ
бичIчIана Ионатанида инсуца Давуд чIвазе хIукму къо-
тIун букIин. [34] Ццидаца гъанкъулаго вахъана Ионатан
кваналеб бакIалдаса тIаде. ЦIияб моцIрол кIиабилеб
къоялъ гьес кванда кIалцин хъвачIо, щайгурелъул ин-
суца Давудида хурхун гьабулеб букIараб къабихIлъи
кутакалда рекIелъ къан букIана гьесда.

Давудица Ионатанилгун къо-лъикI гьаби

[35] Давудгун дандчIвазе гьабураб къотIи-къаялда ре-
къон, Ионатан радал вахъун гIалахалде вилълъана. Цо
гIолохъанав васги вукIана гьесда цадахъ. [36] Гьес гьев
васасда абуна:
«Векере, дица речIчIарал чIорал ралагьизе а», – ян.
Гьев векерун индал, Ионатаница гьев унеб рахъалдехун
дагьаб добегIан балагьизабун чIор речIчIана. [37] Гьеб чIор

речIчIараб бакIалде вас векерараб мехалъ, Ионатаница
гьесда хадуб ахIана:
«БитIун дуда цебе цодагьаб добегIан буго чIор!» – ин.
38 Гьес хадубги ахIана: «Хехлъи гьабе! Векере! Воре,
кивниги лъалхъуге!» – ян.
Васас чIор босун жиндирго хважаин Ионатанихъе щве-
забуна. 39 Гьев васасда бичIчIулеб жо щибго букIинчIо;
цохIо Ионатанидаги Давудидаги гурони гьеб киналъул-
го магIна лъалеб букIинчIо. 40 Цинги Ионатаница гьев
васасухъе жиндирги ярагъги кьун, абуна: «Шагьаралде
щвезабе гьаб», – ин.
41 Гьев вас нахъе аравго, Давуд, ганчIил гъунниялъул
къилбаялъул рахъалдасан вахъун вачIана ва, гьев лъаб-
го нухалъ кIалагъоркье ккун, ракьда гьумерги цузабун,
Ионатание къулана. Хадуб, цоцазда къвалалги ран, гьел
кIиялго цадахъ гIодана, Давуд цIакъго-цIакъ гIодулев
вукIана.
42 Цинги Ионатаница Давудида абуна: «Мун парахат-
го нухда а. „БЕТIЕРГЬАН вукIа абе нилъеда ва нилъер
наслабазда гьоркьов нугIлъун“, – инги абун, БЕТIЕР-
ГЬАНАСУЛ цIарги бахъун, гьудуллъиялъул къотIи-къай
гьабун бугелъул нилъеца».
43 Давуд нухде вахъана, Ионатан шагьаралде тIадвус-
сана.

Давуд Нов шагьаралде кашишасухъе вачIин

21 1 Давуд щвана Нов абураб шагьаралде кашиш Ахи-
мелехихъе. Давуд вихьидал гьев квешго хIинкъана,
ва гьес цIехана: «Щай мун мунго цохIо вугев? Цадахъ
цогIаги чи гьечIого кин мун хутIарав?» – ин.
2 Давудица кашиш Ахимелехида абуна: «Пачаяс дида
тIад къараб жо буго ва гьес лъазабун буго: „Гьаб дица
дуда тIад къараб иш лъидаго лъазе бегьуларо“, – ян. Дир-
го чагIазда дица цо пуланаб бакIалда чIайилан абуна.
3 ЩибгIаги бугищ дур гьаниб? Щуго чед кье дие, ялъуни
цоги щиб батаниги дур гьаниб батараб жо кье».

[4] Кашишас абуна Давудида: «ГIадатияб чед гьечIоха
дир гьаниб, мукъадасаб чед* буго; дица гьеб кьела дуе,
руччабазда дур чагIи хъван ратичIони», – ян.
[5] Давудица жаваб кьуна: «Гьайгьай, ниж руччабазда
хъвачIо! Дир чагIаз гIадатияб сапаралде унагоцин черх
бацIцIад цIунула. Гьадинаб къоялъ кигIанги цIикIкIун
цIунизе ккеларищ гьез рацIцIалъи!» – ян.
[6] Цинги кашишас мукъадасал чадал кьуна гьесие, гьеб
къоялъ тIокIаб батIияб чед букIинчIелъул гьесда кодоб.
Гьес БЕТIЕРГЬАНАСУЛ мукъадасаб бакIалда жаниса,
чед лъолеб бакIалдаса, нахъе росун рукIана гьел гьеб
къоялъ, гьезул бакIалда хинал чадалги лъун.
[7] Гьебго къоялъ БЕТIЕРГЬАНАСДА цеве, диниял
хIажалъаби тIуразаризе вачIарав, жеги нахъе инчIого
хутIарав цо Шаулил чиги вукIана гьенив. Гьев вукIана
Шаулил гIухьбузул бетIер, эдомияв Доэк.
[8] Давудица Ахимелехида цIехана: «Цо хеч, ялъуни
хвалчен гьечIищ дур гьаниб? Пачаясул къваригIел хе-
хаб букIун я дирго хеч, я хвалчен босичIого вахъана дун
къватIиве», – ян.
[9] Кашишас абуна: «Дуца Эла расалъиялда чIварав пи-
листимав Голиафил хвалчен буго гьаниб, ратIлилъги
жемун эфодалда нахъа лъун, бокьани гьеб босе. Гьеб
тун батIияб хвалчен гьаниб гьечIо», – ян.
Давудица абуна: «Гьелда бащадаб щибниги батуларо,
босе гьанибе», – ян.

Давуд Гаталде пилистимазул пача Ахишихъе лъути

[10] Гьеб къоялъ Шауликьа хIинкъун, Давуд гьениса лъу-
тана ва Гаталъул пача Ахишихъе щвана. [11] Амма Ахишил
чагIаз гьесда абуна:

* 21:4 *Мукъадасаб чед* – щибаб шамат къоялъ БетIергьанасул Рокъоб лъолеб анцIила кIиго чед букIунаан. Гьел хисун нахъе росарал чадал кашишзабаз кваналаан.

«ГIизраилалъул пача Давудцин гурищ гьав? „Аза-
разда тIад бергьенлъи босарав – Шаул, анцIазаразда
тIад бергьенлъи босарав – Давуд!“ – инги абун, гьа-
сие гурелдай доз кьурди-кIанцIиялда кучIдул ахIулел
рукIарал?»
12 Гьел рагIаби рагIидал, Давуд Гаталъул пача Ахиши-
кьа кутакалда хIинкъана. 13 Цинги гьев бетIер сверарав
чилъун хIазе лъугьана ва, гьезул гьенив вугебгIан ме-
халъ, Давуд гIабдаллъун хIана. Магжиде чвахизе хIа-
цIуги биччан, нуцIбузда викIардизе, накъишал рахъизе
лъугьана гьев.
14 Ахишица жиндирго чукъбузда абуна:
«Балагьун рихье гьав чиясухъ! БетIер сверарав гIабдал
вугогури гьав! Ав дихье щай вачарав чи? 15 Дир гьанир
гIабдалзаби дагьал рукIунищ, тохалщинал жал рихьиза-
ризе гьавги вачун вачIун вугев? Дир къавулъ къваригIарав
чи гуро гьав!» – ин.

Давудица жиндиего рагъухъабазул къокъа гIуцIи

22 1 Гаталдаса нахъеги вилълъун Давуд Адулламалъул
нохъода вахчана. Гьесул вацазда ва тIолабго ин-
сул гIагарлъиялда гьеб рагIидал, гьел гьесухъе рачIана.
2 Киналниги балагьалъукье ккарал, налъулал, пашман-
лъи-къварилъиялда ругелщинал гIадамал ракIарана гье-
сухъе ва гьезул цевехъанлъун вахъана Давуд. Кинавниги
ункънусго чи вукIана гьесда цадахъ.
3 Гьениса МогIавалъул Мицпаялде вилълъана Давуд
ва МогIавалъул пачаясда кIалъана:
«Бегьулеблъун батани, БетIергьанасул хIукму лъазе-
гIан дир эбел-инсуе нужер гьанир чIезе изну кье», – ян.
4 Гьеб бакIалда вахчун вугебгIан заманалда МогIавалъул
пачаясда аскIор тана Давудица гьел. 5 Амма цо нухалъ
Гад авараг вачIана Давудихъе ва гьес абуна:
«Мун тIокIалъ гьанив чIоге. Ягьудал ракьалде а», – ян.
Давуд гьениса нахъе ун Хереталъул рохьазда вахчана.

Шаулица Новалда рукIарал кашишзаби чIвай

6 Давуд ва гьесул чагIи рихьанилан хабар бачIана Шау-
лихъе. Кодоб ккун хечгун, Гивеаялда цо гохIда, тамарис-
калъул гъотIода гъоркь гIодов чIун вукIана гьев. Гьесул
цересел чагIиги рукIана гьесда сверухъ эхетун.
7 Шаулица жиндаго сверун чIарал чукъбузда абуна:
«Бунямминиял, нуж гIенекке дихъ! Йишайил васасищ
нужее киназего цIолбол ахалги хурзалги кьезе ругел?
Гьесищ нуж азарилбутIруллъун ва нусилбутIруллъун
тезе ругел? 8 Гьединищха нуж киналго дида данде
рахъарал ва Йишайил васгун дир вас гьудуллъиялда
вукIинги дидаса бахчараб? Лъицаниги бицинчIо дида
дирго васас, дидаго данде вахъун, дир лагъ макраби
ургъизе тIамулев вукIин. Жакъа къоялде щвезегIанги
гьел макраби ургъулел ругеб мехалъ лъилниги ракI
бухIичIо дида!»
9 Гьебмехалда Шаулил чукъбигун цадахъ гьенив ву-
кIарав эдомияв Доэкица абуна:
«Дида вихьана Йишайил вас Новалда АхIитувил
вас Ахимелехихъе вачIун. 10 Ахимелехица БЕТIЕРГЬА-
НАСУЛ амру цIехон дугIа гьабуна гьесул цIаралдасан.
Гьес Давудие квен-тIехги кьуна, Голиафил хвалченги
кьуна», – ян.
11 Цинги Шаул пачаяс кашиш Ахимелехги Новалда
кашишзабилъун ругел гьесул инсул гIагарлъиялъул тIо-
лалго бихьиналги ахIизе чагIи ритIана, ва гьел киналго
рачIун пачаясда цере эхетана. 12 Шаулица абуна: «ГIенек-
кея дихъ, АхIитувил вас».
«ГIенеккун вуго, бетIерчIахъад», – ин жаваб кьуна гьес.
13 Шаулица абуна: «Щай мунги Йишайил васги дида
данде рахъине ургъарал?! Дида дандеги вахъун жакъа
къоялъ дие гьаб гъоркьчIел дос гьабизе букIинелъун,
дуца досие квенги хвалченги кьун ва БетIергьанасда це-
ве вахъун досие гIоло дугIаги гьабун рагIулагури!» – ян.
14 Ахимелехица жаваб кьуна:

«Давуд гIадав ритIухъав цоги лагъ щив вугев дур?
Гьев дур дурцлъунги вуго, дур рорчIухъабазул бетIерги
ва кинацаго къадру-къимат гьабулев чиги ккола гьев.
15 ТIоцебесеб нухалдайищ дица Давудил рахъалъ БетIер-
гьанасул амру цIехон дугIа гьабураб? Гьайгьай гуро! Я
дида, я дир инсул агьлуялъул цонигиясда гIайиб чIваге
абе пачаяс. Дида, дур лагъасда, лъалеб жо щибниги гье-
чIо дуца бицунеб жоялъул», – ин.
16 Амма пачаяс абуна: «Гьайгьай, Ахимелех, мунги дур
инсул агьлуги цо течIого чIвазе ккола», – ян.
17 Шаулица жиндаго аскIор рахъун чIарал рорчIухъабазе
буюрухъ кьуна: «Давудил рахъ ккуралъухъ БЕТIЕРГЬА-
НАСУЛ кашишзаби чIвай! Гьезда лъалеб букIана Давуд
лъутаравлъи, амма дида щибго бицинчIо», – ян.
Амма Шаулил чагIазе бокьичIо БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
кашишзабазде квер борхизе ва гьел чIвазе. 18 Гьебмехалъ
Доэкие буюрухъ кьуна пачаяс: «Вилълъа, дуца чIвай ка-
шишзаби», – ян.
Вахъун эдомияв Доэкица чIвана гьел. Ункъоялда щуго
эфод босулев кашиш чIвана гьес гьеб къоялъ. 19 Цинги
гьез кашишзабазул шагьар Новги щущахъ биххизабуна.
Шагьаралда букIарабщинабги – бихьиналгун руччаби,
гIисинал-чIахIиял киналго лъимал, гIи-боцIигун хIа-
мул – киналго хвалчаца чIвана гьес.
20 Амма АхIитувил вас Ахимелехил Авиатарин цIар бу-
гев цо вас хвасарлъана ва гьев Давудихъе лъутана. 21 Гьес
Давудида бицана Шаулица БЕТIЕРГЬАНАСУЛ кашиш-
заби чIванилан. 22 Цинги Давудица Авиатарида абуна:
«Дида доб къоялъго, дова эдомияв Доэк вукIин бихьи-
дал, лъалеб букIана дос ракIчIун Шаулида бицунеблъи.
Дур инсул агьлуялда цеве, гьезул щибаб рухIалда цеве
дун вуго гIайибияв. 23 Дида цадахъ вукIа ва сункьаго
хIинкъуге мун. Дуда хадув чIарав дида хадув чIарав-
лъун вукIина. Дида цадахъ вугони, мун цIунаравлъунги
вукIина».

Давудица Кеила шагьар хвасар гьаби

23 1 «Кеила абураб шагьаралде тIаде кIанцIун руго
пилистимал ва гьезул гьоцIиб бугебщинаб хIа-
лухъенги хъамал гьабулеб буго», – ян хабар бачIана Да-
вудихъе. 2 «Дун пилистимазда тIаде кIанцIизе ун лъикI
гурищ, дир БЕТIЕРГЬАН?» – инги абун, БЕТIЕРГЬА-
НАСУЛ амру цIехон дугIа гьабуна цинги гьес.
БетIергьанас Давудие жаваб гьабуна: «Вахъа, пилисти-
мазда тIадеги кIанцIун, Кеила шагьар хвасар гьабе», – ян.
3 Амма Давудил чагIаз абуна: «Гьаниб Ягьудиялдацин
хIинкъи бугеб нилъее, Кеилаялде пилистимазул аска-
разда данде рахъани щибдай ккела?» – ян.
4 Давудица БЕТIЕРГЬАНАСДА нахъеги цIехана щиб-
дай гьабун лъикI букIинаян ва БЕТIЕРГЬАНАС гьесие
жаваб кьуна: «Кеилаялде а, щайгурелъул Дица духъе
кверде кьолел ругелъул пилистимал», – ин.
5 Гьебмехалъ Давудги гьесул рагъухъабиги Кеилаялде
ана ва пилистимазда данде рагъана. Гьенир гьез пилис-
тимал гъурун рана, гьезул гIи-боцIиги хъамал гьабуна,
Кеилаялъул жамагIатги хвасар гьабуна. 6 Давудихъе лъу-
тарав Ахимелехил вас Авиатарица эфодги цадахъ босун
букIана Кеилаялде.

Шаул Давудида хадув лъугьин

7 Давуд Кеилаялда вугилан Шаулида бициндал, гьес
абуна: «Гьанже Аллагьас дихъе кверде кьун ватула гьев.
Сверун къараб, кавуги тIаде рахалеб шагьаралдеги лъу-
гьун, гьес жинцаго живго жанив тIамун вуго», – ян.
8 Шаулица рагъде рахъине рагъухъаби данде ахIана ва
Кеилаялда вугев Давудги гьесул чагIиги сверун кквезе
хIадурлъана.
9 Жинда данде Шаулица квешлъи ургъулеб букIин
лъайдал, Давудица Авиатарида абуна: «Эфод босе гьа-
нибе», – ян.
10 Давудица дугIа гьабуна цинги:

«Вай дир БЕТIЕРГЬАН! ГIизраилалъул Аллагь! Дида,
дур лагъасда, рагIана дун сабаблъун Кеила шагьар щущахъ
биххизабизе Шаул вачIинехъин вугилан. 11 Кеилаялъул
жамагIаталъ кверде кьеладай дун? Дида, дур лагъасда,
рагIараб харбида рекъон, унго-унголъунги вачIинадай
гьаниве Шаул? Вай дир БЕТIЕРГЬАН! ГIизраилалъул
Аллагь! Гьарула Дуда, Дур лагъасе гьеб загьир гьабеян!»

БЕТIЕРГЬАНАС Давудие жаваб кьуна: «Дов вачIине
вуго», — ян.

12 «Дунги дир чагIиги гьесухъе кверде кьеладай Кеи-
лаялъул жамагIаталъ?» — ин цIехана Давудица нахъеги.

БЕТIЕРГЬАНАС жаваб кьуна: «Кверде кьезе руго», — ян.

13 Гьебмехалъ, цадахъ жиндирго анлънусгогIанасев
рагъухъангун, Давудица Кеила тана; цинги цо чIараб
бакI кквечIо гьез. Давуд Кеилаялдаса нахъе ун вугилан
рагIидал, Шаулги чабхъад вахъинчIо.

14 ГIалах-авлахъазда, гIадан тIаде щоларел хъитIазда
чIун, мугIрузда, Зифалъул бакъвараб гIалахалда чIун
вукIунаан Давуд. Щибаб къоялъ валагьулаан Шаулица
гьев, амма Аллагьас гьесул кверде ккезе толароан.

15 Цо нухалъ Зифалъул ракьалда бугеб Хорешалда ву-
кIаго, Давудида бихьана Шаулица жив валагьулев вукIин.
16 Шаулил вас Ионатан вачIана Хорешалде Давудихъе ва
Аллагьасде мугъчIвай гьабун вукIаян ракIбатизабуна
гьесул.

17 «ХIинкъуге, дир эмен Шаулихъе мун кодове щвезе
гьечIо. ГIизраилалда тIад пачалъун вахъина мун ва дудаса
хадув кIудиявлъун дунги вукIина. Гьедин букIунеблъи
дир эмен Шаулидаги лъала», — ян абуна Ионатаница.

18 Цинги БЕТIЕРГЬАНАСДА цебе кIиязго жидерго
къотIи такрар гьабуна. Ионатан рокъове тIадвуссана, ва
Давуд Хорешалда чIана.

19 Зифиял рачIана Гивеаялде Шаулихъе ва гьез абуна:
«Нижер гьанив Хорешалъул кIкIал-хъитIазда вах-
чун гуревищ Давуд вугев — Ешимоналъул бакъбаккул
рахъалда бугеб Хахилаялъул гохIда? 20 Пача, мун дуего

бокьараб мехалъ вачIа. Гьев духъе кверде кьеялъул иш
нижеца нижедаго тIаде босула», – ян.

[21] Шаулица жаваб гьабуна:

«БЕТIЕРГЬАНАС баракат лъеги нужеда дие гьабураб
лъикIлъиялъухъ. [22] Цоги нухалъ инеги ун хал-шал гьабе
Давуд вукIуневщинаб бакIалъул ва лъида гьев гьенив ви-
хьанищали ракIчIун лъазабе, щайгурелъул дов кутакалда
сихIирав чи вугилан рагIун буго дида. [23] Дов вахчулеб-
щинаб нохъо-къед цIехон, кьучIаб хабарги босун, дихъе
тIадрусса. Цинги дунги вилълъина нужгун цадахъ. Дов
гьаб ракьалдаса гIебеде ватани, тIолабго Ягьудия хъир-
щун валагьизе кканиги, дица валагьичIого толаро дов».

[24] Гьел нухде рахъана ва Шаулидаса цере Зифалде ра-
чIана. Давуд, жиндирго чагIигун цадахъ, Иорданалъул
расалъиялда бугеб Маон авлахъалда вукIана. Гьеб кко-
лаан Ешимоналъул къилбаялъул рахъ. [25] Шаулги жин-
дирго чагIигун цадахъ Давуд валагьизе лъугьана. Гьеб
хабар лъайдал, Маон авлахъалда бугеб кьурулъ вахчана
Давуд. Шаулида гьеб лъана, ва гьев Давудида хадув Маон
авлахъалде гIедегIана.

[26] Шаул жиндирго рагъухъабигун мегIералъул цояб ра-
хъалда ва Давуд жиндирго къокъагун цогидаб рахъалда
рукIана. Давуд жиндиралгун цадахъ Шаулихъе кверде
щолареб бакIалде ворчIизе къеркьолев вукIана. Шаул-
ги гьесул рагъухъабиги, мегIер сверун рахъ-рахъалдасан
ун, гьел сверун кквезе ва кверде росизе къасдалда тIаде
къалел рукIана. [27] Гьебмехалъ цо чапар вачIана Шаули-
хъе хабарги босун:

«Хехлъи гьабун тIадрусса! Пилистимал тIаде кIанцIун
руго нилъер ракьалде!» – ян.

[28] Цинги, вугелъув Давудги тун, пилистимазда данде
вагъизе тIадвуссине гIедегIана Шаул. Гьединлъидал, гьеб
бакIалда цIарги Села Гьамахлекот* абун лъураб.

---

* [23:28] *Села Гьамахлекот – РатIа гьариялъул Кьуру* абураб магI-
на ккола гьелъул.

Давудица Шаулил гІумру цІуни

24 1 Гьениса ун Эн-Гедиялъул кьурабалъ чІей гьабу-
на Давудица.
2 Пилистималгунги вагъун тІадвуссун вачІунелъул,
Шаулида бицана Давуд Эн-Гедиялъул кьурабалъ чІун
вугилан.
3 Лъабазарго тІаса вищарав рагъухъанги вачун, ГІал-
хул Жайраназул кьурабалъ вугев Давудги гьесул чагІиги
ралагьизе къватІиве вахъана Шаул. 4 Нухда унаго, гьев
гІиязул ручнал ругеб бакІалде щвана. Гьениб цо нохъо
букІана; Шаул къваригІел тІубазе гьениве жаниве вилъ-
лъана. Давудин абуни, жиндирго чагІигун цадахъ гьеб
нохъодул гъварилъуда вахчун вукІана.
5 Давудил чагІаз абуна: «Гьале доб БЕТІЕРГЬАНАС
дуе цебеккунго загьир гьабун букІараб къо: „Дица духъе
кверде кьела дур тушман, дуца гьесие дуего бокьараб
гьабизе букІине“, – янги абун».
Гьавугьин аскІовегІан ун, Давудица Шаулил гІаба-
ялъул квенчІел къотІана. 6 Амма, хадуб Давудил цІакъ
ракІ бухІана Шаулил гІабаялъул квенчІел къотІиялдаса.
7 Цинги гьес жиндирго чагІазда абуна: «БЕТІЕРГЬА-
НАС цІунаги дун БЕТІЕРГЬАНАС тІаса вищарав дир
пачаясде кверги борхун, гьединаб иш гьабиялдаса, –
БЕТІЕРГЬАНАС тІаса вищарав пачалъидал гьев!»
8 Гьедин бадибчІвай гьабуна Давудица жиндирго ча-
гІазе ва Шаулие зарал гьабизе биччачІо. Нохъодаса
къватІивеги лъугьун, Шаул жиндирго нухда ана. 9 Цинги
нохъодаса къватІивеги вилълъун, гьес Шаулида хадуб
ахІана: «Я дир пача!» – ин.
Шаул нахъехун валагьидал, Давуд гьесие нодо чІван
къулана. 10 Цинги Давудица Шаулида абуна:
«Щай мун гІенеккулев Давуд дуе квешлъиялъе хІалтІу-
лев вугилан абун гІадамаз рицунел харбазухъ? 11 Жакъа
дудаго бихьанагури нохъода жанив БЕТІЕРГЬАНАС
мун дихъе кьураб куц. Мун чІван рехейилан цогидаз

абуниги, дун дуда гурхIана. „Дир пачаясде дица квер
борхиларо, гьев БЕТIЕРГЬАНАС тIаса вищарав вуге-
лъул“, – ин абуна дица. 12 Я дир эмен, гьаниве валагье
дир хъатикь ккун бугеб дур гIабаялъул квенчIелалъухъ!
Дица дур гIабаялъул квенчIел къотIана, амма дуде квер
борхичIо. ГьанжегIаги бичIчIа дуда дида тIад щибго
такъсир гьечIеблъи ва дуе дица щибго квешлъи гьаби-
чIеблъи. Мунилан абуни, дун чIвазе къваригIун дида
хадув лъугьун вуго. 13 БЕТIЕРГЬАНАС къотIаги нилъее
хIукму! Дир рахъалъ БЕТIЕРГЬАНАС босила дудаса
рецIел, амма дица дуда квер хъваларебха. 14 „Квешал
чагIаздаса квешлъи гурони букIунареб“, – ин аби бу-
го некIсиял умумузул. Гьединлъидал, дица дуда квер
хъвазе гьечIо.

15 Лъида данде вахъарав чи ГIизраилалъул пача; лъиде
чан гьабулев чи мун кколев? Хвараб гьойда, ялъуни цо
чIетIалда дандейищ? 16 Нилъеда гьоркьов диваналъе БЕ-
ТIЕРГЬАН вукIа абе, ва Гьес къотIе абе хIукмуги. Гьев
валагьизе те гьаб ишалъухъ; Гьес дун ритIухъавлъун
тасдикъ гьавеги ва дур квердаса хвасар гьавеги».

17 Давуд гьедин кIалъаравго, «Давуд, дир вас, дур гьа-
ракьищ гьаб дида рагIулеб бугеб?» – инги абун, биччан
гьаракьгун, гIодана Шаул.

18 «Мун дидасаги цIикIкIун иман бугевлъун вихьу-
ла. Дица дуе квешлъи гьабуниги, дуца дие лъикIлъи
гьабуна. 19 Дуца бицунеб буго дуца дие гьабураб лъикI-
лъиялъул, – БЕТIЕРГЬАНАС духъе кверде кьурав дун
дуца чIвачIого теялъул. 20 Кодов щварав тушман парахат
нухда ине виччан толев чи кив ватулев? Жакъа дуца дие
гьабураб лъикIлъи БЕТIЕРГЬАНАС дуе азариде бахи-
набеги. 21 Дида ракIчIун лъала мун ГIизраилалъул пача-
лъун вукIине вугеблъи ва гьеб пачалъи БетIергьанас дур
хъатикь щула гьабизе бугеблъи. 22 Дир наслуялъул чагIи
тIагIинариларин ва дир инсул агьлуялда гьоркьоса дир
хъизан-къайги нахъе хъвагIаларин гьеде гьанже мун дие
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ цIарги бахъун».

23 Давуд Шаулие гьедана. Хадув Шаул рокъове тӀад-
вуссана, Давудги гьесул чагӀиги жидерго къурабазде
рахана.

25 1 Цодагьаб заманалдасан Шамуил хвана. ТӀолалго
гӀизраилал ракӀарун, гьез магӀу бахъана гьесда
хадуб, ва гьесул шагьар Рамаялда хабалъ лъуна гьев.
Гьебго заманалда Давуд Паран авлахъалде гочана.

Давудги Навалги Авигайлги

2 Маон шагьаралдаса кутакалда бечедав, Кармил ма-
гӀарда жиндирго гӀемераб боцӀи-рикъзиги бугев цо чи
вукӀана; гьесул букӀана лъабазарго гӀи ва азарго цӀцӀе.
Кармил магӀарда гьесул гӀи къунцӀулеб заман букӀана.
3 Гьесда цӀар – Навал, гьесул лъадуда цӀар Авигайл бу-
кӀана. Гьей йикӀана гӀакълуги камилай куцги берцинай
гӀадан, амма гьелъул рос вукӀана гӀамал мекъав чи.
4 Авлахъалда вугев Давудида ргӀана Навалил гӀи
къунцӀулеб бугилан. 5 Гьес анцӀго чи витӀана гьесухъе
хадусеб тӀадкъайгун:
«Кармил магӀарде Навалихъе а, ва гьесда дир салам
бице. 6 Гьесда абе: „Мунги дур хъизан-къайги сах-саламат
хутӀаги! Дур кинабго буголъиялда баракат лъеги! 7 Дида
ргӀана дур гӀи къунцӀулеб бугин. Нижеда аскӀоса гӀе-
беде дур гӀухьби ругебгӀан мехалъ, нижеца гьезие зарал
ккезе биччачӀо ва Кармилалда гьел ругебгӀан заманалъ
гьезие щибго камиги ккечӀо. 8 Дурго хӀалтӀухъабазда
цӀехе, гьезги бицина дуда. Гьединлъидал, гьал гӀолохъаби
берцинго къабул гьаре, байрамалъул къоялълъидал ниж
дур къавулъе рачӀун ругел. Дур вас Давудиеги гьесул ча-
гӀазеги букӀине, щиб букӀаниги цебе батараб тӀагӀамги
битӀе гьелгун“, – ян».
9 Давудица ритӀарал чагӀи Навалихъе рачӀана ва Даву-
дица малъухъе салам-калам бицана гьесда. Цинги гье-
сул жавабалъухъ балагьун чӀана. 10 Амма Навал гьадин
кӀалъана гьезда:

«ДавудгӀаги щив чи? Йишайил вас кутакав чи лъугьу-
нищ? Жиндирго бетӀергьабазухъа лъутарал лагъзал
гӀемерлъун руго гьанже. 11 Дир гӀи къунцӀулел чагӀазе
хӀадурараб чедги, лъимги, гьанги дица киса щалали
лъаларел чагӀазедай кьолеб?»
12 Давудил чагӀи тӀадруссун нахъе ана, ва гьез рачӀун
Давудида бицана кинабго Навалица абураб. 13 Цинги
Давудица жиндирго рагъухъабазе буюрухъ кьуна: «Хвал-
чаби рорче!» – ян.
Давудицаги ярагъ борчана, ва рорчун хвалчабигун,
гьесул ункънусго чиги къачӀана цадахъ. КӀинусго чи
къайи-къоногун тана. 14 Ккараб жо цояс Навалил лъади
Авигайлида бицана:
«Давудица жиндирго чагӀи ритӀун рачӀун рукӀана авла-
хъалдаса нилъер хважаинасухъе салам-каламгун, амма гьев,
гьелги къабихӀ гьарун, кӀалъана гьезда. 15 Дол чагӀийин абу-
ни, нижедехун кутакалда лъикӀ рукӀана. Ниж авлахъалда
дозда аскӀоса гӀебеде ругебгӀан мехалъ, доз я инжит-хӀакъир
гьаричӀо, я нижее ками ккезе биччачӀо. 16 Дора гӀиязул ре-
хъада ругебгӀан заманалъ, къасиги къадги нижее хъаравул-
забилъун эхетана дол. 17 Гьанже дуцаго хӀисаб гьабе гьелъул
ва гьабизе кӀолеб жо бугищали ургъе, щайгурелъул нилъер
хважаинасде ва гьесул хъизан-къаялдего тӀаде кӀудияб ба-
лагь бачӀунеб бугелъул. Навалги хӀалихьатав-къадарав чи
вуго – гьесда кӀалъан щибго пайда гьечӀо».
18 Гьебмехалъ Авигайлица хехлъиялда кӀинусго чед
хӀадур гьабуна, гьединго – кӀиго рахълъен чӀагӀдал,
щуго бежа-белъараб гӀиялъажо, цо гьитӀинаб къандалъо
чӀералъул, кишмишалъул къараб нусго чед, кӀинусго ин-
жиралъул гъал, ва гьеб кинабго хӀамида къана. 19 Гьелъ
жиндирго рагьдателазда абуна:
«Дида цере-цере а нуж, дун нужеда хадуй ячӀина», – ян.
Амма жиндирго росасда гьелъ щибго бицинчӀо. 20 ХӀа-
мидаги рекӀун уней гьелда, цо мугӀрул кӀкӀалахъе жание
лъугьарайго, жиндирго чагӀигун вачӀунев Давуд данде
ккана. 21 Гьеб параялъ Давудица абулеб букӀана:

«Гьале, гІадада цІунана дица дов чиясул рехъада бу-
кІараб гІи-боцІи, щибго тІаса камизе биччачІого. Гьанже
лъикІлъиялъухъ квешлъи гьабуна дос дие. 22 Аллагьас
балагьалъукье ккезавеги дун, гьаб сордо рогьинегІан
досул хъизан-агьлуялъул цониги бихьинчи дица нахъе
тани!» – ян.
23 Давудида бер чІвайдал, Авигайл хехлъи гьабун хІа-
мидаса гъоркье рещтІана ва, накабазде ккун, нодо ра-
кьалда цузегІан гьесие къулана. 24 Гьесул хІатІазда цебе
нодоги гІодоб чІван, гьелъ абуна:
«Вай, дир бетІерчІахъад, дида ккана кинабго гІайиб.
Бегьулеблъун батани, дие, дур лагъалъе, изну кье дуда
кІалъазе; дур лагъалъул рагІабазухъ гІенекке. 25 Дов На-
вал абулев квешав чи сан гьавичІого те абе дир бетІер-
чІахъадица. Жиндирго цІаралда релълъараб буго досул
гІамалги, – досда цІар буго ГІабдал* ва гІантлъиялъул
цІурав вугизеги вуго дов. Дида, дур лагъалдайин абуни,
рихьичІо дир бетІерчІахъадица ритІарал чагІи.
26 Гьанже, дир бетІерчІахъад, чияр би гІодобе тІея-
лъукьа ва дурго кверaз гІайибго гьечІел чагІиги чІван
рецІел босиялъукьа мун цІунарав БЕТІЕРГЬАНАСУЛ
цІаралхІа ва дур гІумруялхІа, Навалида релълъина
тІолалго дур тушбаби ва дуе квешлъи ургъулелщинал.
27 Гьанже босе гьаб дур лагъалъ дуе, дир бетІерчІахъадие,
босун бачІараб сайгъат ва дурго чагІазе кье. 28 Гьарула
дуда, дур лагъалда тІаса лъугьаян; БЕТІЕРГЬАНАСУЛ
амруялда рекъон рагъал гьарулев дур агьлу БЕТІЕРГЬА-
НАС ракІчІун щула гьабизе бугелъул. Гьаб дунялалда
вугебгІан мехалъ кинабгІаги мекълъи дулъ батугеги.
29 Мун чІвазеян абун дуда хадув чи лъугьаниги, дир
бетІерчІахъад, дур БЕТІЕРГЬАН Аллагьас Жиндир-
го тахида лъурав пача гІадин цІунила мун. Амма дур
тушбаби, кварида ран ганчІал речІчІулев чияс гІадин,

* 25:25 ЖугьутІазул мацІалда *навал* абураб рагІул магІна *гІаб-дал* буго.

ганчIаллъун хьвагIун нахъе рала Гьес. 30 Цинги, цебе-
ккунго БЕТIЕРГЬАНАС дур рахъалъ загьир гьабураб
лъикIабщинабги тIубазабун, мун ГIизраилалъулго це-
вехъанлъун гьавураб къо бачIиндал, 31 кигIан лъикIаб
хIалтIи ккана дица гIадада би гIодобе тIечIого тей ва
диего гIоло рецIелги босун, гIайибго гьечIел чагIи
чIвачIел абун вохун вукIина мун, — ракI бухIизе ва
рекIекълъизе ккараб жо щибниги батиларо цинги. БЕ-
ТIЕРГЬАНАС дир бетIерчIахъадие бергьенлъи кьураб
къо тIаде щведал, дун, дур лагъги, кIочон тоге дуда».
32 Гьебмехалъ Давудица абуна:
«Жакъа мун дида данде йитIарав ГIизраилалъул БЕ-
ТIЕРГЬАН Аллагьасе рецц! 33 Гьедин би гIодобе тIеялдаса
ва рецIел босиялдаса дун цIунарай дуда ва дур гIакъ-
луялда баракат лъеги! 34 Амма дуе квешлъи гьабиялда-
са дун цIунарав хIакъав ГIизраилалъул БЕТIЕРГЬАН
Аллагьасул цIаралхIа, мун дида данде гIедегIичIейани,
Навалил къавулъ къаси сордо рогьинегIан цо бихьинчи
чIаго хутIизе вукIинчIебха.
35 Парахат рокъое тIадюсса. Дица дур гьари-мурад тIу-
бала», — янги абун, гьес гьелъ босун бачIараб сайгъат
къабул гьабуна.
36 Авигайл Навалихъе тIадюссиндал, пачаясул гIадаб
гIодорчIейги гIуцIун, квана-гьекъеялда ватана гьев. Ку-
такалда мехтун кепалда вукIана Навал, гьединлъидал
Авигайлица рогьинегIан цо рагIи абичIо гьесда. 37 Радал,
Навал вигьа-вичараб мехалъ, лъадуца гьесда кинабго
бицана. Гьеб лахIзаталъго гьесул ургьимес цIоро-гъо-
рона ва ганчIиде сверарав чи гIадин лъугьана. 38 АнцIго
къо ун хадуб БЕТIЕРГЬАНАС гIажал хъвана Навалие
ва гьев хвана.
39 Навал хванилан рагIидал, Давудица абуна:
«Дун хIакъир гьавун кIалъарав Навалидаса рецIел
босарав БЕТIЕРГЬАНАСЕ рецц! БЕТIЕРГЬАНАС дун,
Жиндирго лагъ, мекъаб иш гьабиялдаса цIунана ва На-
валил квешлъи гьесде жиндего тIаде ккезабуна», — ян.

Хадуб Давудица Авигайлида хадур чагIи ритIана жин-
дие лъадилъун ячIайин гьаригун. 40 Давудил чагIи рачIана
Кармилалде ва гьез Авигайлида абуна:
«Давудица ритIун рачIана ниж мун гьесие лъадилъун
ячине», — ян. 41 Гьей, гIодоб нодо цун къулана ва данде
жаваб гьабун абуна: «Гьале дун, дур лагъ. Дур лагъзаде-
рил хIатIал чуризе хIадурай йиго дун», — ин.
42 Авигайл хехлъи гьабун хIамида рекIана ва жиндирго
щуго гъараващги цадахъ ячун, Давудил вакилзабазда
хадуй гьесухъе ине нухде яхъана ва Давудил лъадилъун
лъугьана. 43 Изреелалдаса АхIиноамги ячана гьес, ва гьел
кIиялго рукIана гьесул лъудбилъун.
44 Давудил лъадилъун йикIарай Михала гьелъул эмен
Шаулица нахъе ячун Галималдаса Лаишил вас Палтие
рукъалде кьуна.

Давудица нахъеги Шаулил гIумру цIуни

26

1 Зифиял рачIана Гивеаялде Шаулихъе, ва гьез
абуна: «Давуд Ешимоналде балагьараб Хахила-
ялъул гохIда вахчун гуревищ вугев?» — ин.
2 Цадахъ лъабазарго тIаса рищарал рагъухъабиги ра-
чун, Давуд валагьизе Зиф авлахъалде къокъана Шаул.
3 Шаул Ешимоналде балагьун бугеб Хахила гохIда, нухда
гIагарлъухъ къайи чIван чIана. Давудги гьенив мегIер-
гIалахалдаса гIебеде вукIана. Жив валагьизе авлахъалде
Шаул вачIун вугин рагIидал, 4 гъоркьанго хал-шал гьа-
бизе чагIи ритIана Давудица ва хIакъикъаталдаги Шаул
вачIун вукIин баянлъана.
5 Давуд нухде вахъана ва Шаулил рагъухъабазул къайи
чIвараб бакIалде щвана. Шаул ва Нерил вас, аскаразул
бетIер, Авнер кьижараб бакI лъазабуна гьес. Къайи чIва-
раб бакIалъул бакьулъ вегун вукIана Шаул ва хутIараб
халкъ гьесда сверун бегун букIана.
6 Хитияв Ахимелехида ва Церуягьил васлъун кколев
Иоавил вац Авишайида цIехана Давудица: «Шаулил
къавулъе дида цадахъ щив вилълъинев?» — абун.

«Дун вилълъина дуда цадахъ», – ин абуна Авишайица.
7 Давудги Авишайги рилълъана къаси сардилъ аскар
бугеб бакIалде, ва, жиндирго хечги къаданиб къазабун,
кьижун вугев Шаул вихьана гьезда. Авнерги рагъухъа-
биги гьесда сверухъ кьижун рукIана.
8 Авишайица абуна Давудида: «Жакъа Аллагьас дур
кверщаликье кьолев вуго дур тушман. Изну кье дие цо
хьвагIараб хечалъ гьев ракьулъ къазавизе. КIицIул кьа-
бизе ккезе гьечIо дица», – ян.
9 Амма Давудица Авишайида абуна: «Гьев чIваге! БЕ-
ТIЕРГЬАНАС тIаса вищарасде квер борхарав чи тами-
хIалдаса ворчIулевищ? 10 ХIакъав БЕТIЕРГЬАНАЛХIА,
БЕТIЕРГЬАНАС Жинцаго хъвала гьесие гIажал, – яги
къоял лъугIун живго хвела, яги рагъде ун гьенив чIвала,
11 амма БЕТIЕРГЬАНАС цIунаги дун БЕТIЕРГЬАНАС
тIаса вищарасде квер борхиялдаса. Гьанже гьесул къа-
даниса хечги лъадал парччиги босилин ва гьаниса нахъе
рилълъинин».
12 Давудица Шаулил къаданиса хечги лъадал парччиги
босана, ва гьел гьениса нахъе рилълъана; лъидаго щибго
бихьичIо ва рагIичIо, цониги чи макьидасаги вигьинчIо.
БЕТIЕРГЬАНАС гьезда тIаде гъваридаб макьу бачIинабун
букIиндал, гьел киналго кьижун ккун рукIана.
13 Давуд доб рахъалде вилълъана ва гохIалъул тIогьиве
вахана. Гьезда гьоркьоб гIезегIан манзил букIана. 14 Цинги
Давудица Шаулил рагъухъабазде ва Нерил вас Авнериде
ахIана: «Авнер! Дие жаваб кьун кIалъаларищ цо?» – ян.
«Пачаясул рахIат хвезабун ахIдезе ккани мун щив
кколев?» – ин жаваб кьуна Авнерица.
15 Давудица абуна: «Мун бихьинчи гурищ? Дуда ва-
щадав чи щив вугев ГIизраилалда? Щайха цинги дурго
пачаясул тIалаб гьабулареб дуца? ГьабсагIат цо чи вачIун
вукIанагури гьениве пача чIвазе! 16 ЛъикIаб иш гьабу-
леб гьечIо дуца! ХIакъав БЕТIЕРГЬАНАСУЛ цIаралхIа,
БЕТIЕРГЬАНАС тIаса вищарав нужерго пача цIунула-
рел нуж хвалие мустахIикъал руго! Гьанже берал ричIе

нужерго! Кибе араб пачаясул къаданиб букӀараб хеч ва
лъадал парччи?»
[17] Шаулида лъана гьеб Давудил гьаракь букӀин. «Давуд,
дир вас, дур гьаракьищ гьаб?» – ин цӀехана гьес.
«У, дир гьаракь буго, дир бетӀерчӀахъаяв пача», – ян
жаваб кьуна Давудица. [18] Гьес нахъго тӀадеги жубана:
«Щай дир пача жиндирго лагъасда хадув лъугьарав?
Щиб дица гьабун бугеб, кинаб такъсиралъе дун гӀайибияв
вугев? [19] БетӀерчӀахъаяв пача, гӀенекке дир, дур лагъасул,
рагӀабазухъ. Мун дида тӀаде БЕТӀЕРГЬАНАС тӀамурав
чи ватани, махӀ гьуинаб кьекенлъун букӀа абе гьеб дие.
Амма гӀадамаз тӀамурав ватани, БЕТӀЕРГЬАНАСДА цебе
нагӀана батаги гьезие; „чияр аллагьзабазе как-дин гьа-
бизе а“*, – янги абун БЕТӀЕРГЬАНАСУЛ ирсалдасаги
тӀезавун, дун нахъе къотӀун вугелъул гьез. [20] Амма гьаб
чияр ракьалда, БЕТӀЕРГЬАНАСУЛ Рукъалдаса рикӀ-
кӀада, дир би гӀодобе унгеги. Дида хадув лъугьун вугев
ГӀизраилалъул пача чӀетӀалда хадув лъугьарав чиясда
релълъуна; мугӀрул-щобазда мокъокъалда хадув чанахъан
гӀадин векерахъдилев вуго гьев дида хадув».
[21] Цинги Шаулица абуна:
«Дида гӀайиб ккана. Давуд, дир вас, тӀадвусса рокъо-
ве. Жакъа дир гӀумру дуе хирияб батана, гьединлъидал
дица тӀокӀалъ киданиги дуе зарал гьабиларо. Дун бетӀер
сверарав чи гӀадин вукӀана ва кутакалда мекъи ккана».
[22] Давудица абуна:
«Гьале пачаясул хеч. Дурго гӀолохъабазул цояв витӀе
гьаниве гьаб босизе. [23] БЕТӀЕРГЬАНАС Жив-жив чиясе
гьесул иман-яхӀалда ва ритӀухълъиялда рекъараб гьабула
ажру-жаза. Жакъа БЕТӀЕРГЬАНАС мун дихъе кверде
кьуна, амма БЕТӀЕРГЬАНАС тӀаса вищарасде квер бор-
хизе дида кӀвечӀо. [24] Жакъа дур гӀумру дие хиралъараб

* 26:19 ГӀизраилаз жидерго Аллагьасе как-дин Гьесул Къо-
тӀиялъул гъамас лъураб Гьесул мукъадасаб Рокъоб гурони
гьабизе бегьулароан.

гІадин, БЕТІЕРГЬАНАСЕ дир гІумруги хиралъаги, ва
Гьес щибаб балагьалдаса цІунаги дун».
25 Шаулица абуна:
«Давуд, дир вас, баракат лъеги дуда, гьабулебщинаб
битІа-бишун ккаги ва кІудияб даражаялдеги вахаги
мун», – ин.
Цинги Давуд жиндирго нухда ана Шаулги рокъове
тІадвуссана.

Давудги гьесул чагІиги пилистимазул ракьалда рахчи

27 1 Давудица пикру гьабуна:
«Ахир-къадги дун дунялалдаса тІагІинавичІого
теларо Шаулица. Пилистимазул ракьалде лъутиялдаса
лъикІаб жо щибго букІинаро дие. Гьебмехалъ ГІизраи-
лалъул ракь-мухъалда дун ватиялдаса хьулги къотІун,
Шаулица живго тела дун, цинги гьесул квердасаги хва-
сарлъила», – ян.
2 Анлънусавго рагъухъангун цадахъ гьениса вилълъа-
на Давуд Гаталъул пача Маохил вас Ахишихъе. 3 Цинги
гьевги гьесул рагъухъабиги Ахишил ракьалда Гаталда
чІана. Жив-живасда цадахъ гьесул хъизан-лъималги
рукІана. Давудил кІиго лъади йикІана: Изреелалдаса
АхІиноам ва Кармилалдаса Навалил йикІарай Авигайл.
4 Давуд Гаталде лъутанилан хабар щвана Шаулихъе ва
гьев тІокІав гьесда хадув лъугьинчІо.
5 Давудица Ахишида абуна:
«Бегьулеблъун батани, дур дидехун божилъиги бата-
ни, дун жаниве вахъине дие цо гьитІинаб шагьар кье.
Дуда аскІор пачаясул тахшагьаралда рукІун щайха ни-
жее?» – ян.
6 Гьебмехалъ Ахишица Циклаг абураб шагьар кьуна
гьесие. Гьелдаса хадуб Ягьудиялъул пачабазул ихтияралда
хутІана гьеб шагьар. 7 Кинабниги лъагІелгун ункъо моцІ
бана Давудица пилистимазул ракьалда.
8 Давудги гьесул чагІиги, гьениса ун, гешуриязде,
герзиязде ва амалекиязде тІаде чабхъад хьвадана. Гьел

рукIана Шуралъул ва Мисриялъул гIорхъабазде щвезе-
гIан ругел ракьазда некIо заманалдасаго чIей гьабурал
халкъал. 9 ТIаде кIанцIарабщинаб бакIалда я бихьи-
нал, я руччаби, цо чи чIаго толароан Давудица; гьезул
гIи-боцIи, хIамул, варанаби ва ретIел-кун, щибго нахъе
течIого, бахъулаан ва гьеб кIудияб давлагун Ахишихъе
тIадвуссунаан.

10 Кире чабхъад ун рукIарал жакъаян Ахишица цIехе-
дал, Давудица абулаан «ягьудиязул Негевалде», ялъуни
«ерахмеэлиязул Негевалде», ялъуни «кениязул Него-
валде», – ян. 11 «Гьабги добги гьабуна Давудицаянги
абун, доз гIарз бахъизе бегьула», – ян пикруги гьабун,
я бихьинав, я цIуяв, цониги чи чIаго толароан гьес ва
Гаталде асирлъуде вачунароан. Пилистимазул ракьалда
вугебгIан мехалъ гьедин гьабуна Давудица.

12 Ахиш божулаан Давудида ва гьесда кколаан: «Гьанже
ракIчIун рихана гьав ГIизраилалъул халкъалда, гьедин-
лъидал гьав абадиялъего дир лагълъун вукIина», – ян.

28

1 Гьеб заманалда ГIизраилалда данде рагъизе
пилистимазул аскарал ракIарана. Ахишица Да-
вудида абуна: «Гьайгьай, дуда лъала мунги дур чагIиги
дир аскаргун цадахъ рагъизе кколеблъи», – ян.

2 «ЛъикI буго! Гьанже лъала дуда дур лагъасул гьу-
нар», – ин жаваб кьуна Давудица.

«Гьедин батани, даимго дирго нукарлъун тела дица
мун», – ин абуна Ахишица.

Шаулие ахирияб хIукму къотIи

3 Шамуил хун вукIана ва гIизраилаз хадуб магIуги
бахъун, гьев гьесул гIагараб шагьар Рамаялда вукъун
вукIана.

Хваразул рухIазда кIалъалел ва пал тIамулел чагIи гIиз-
раилазул ракь-мухъалдаса нахъе гъун рукIана Шаулица.

4 Пилистимал ракIарун Шунемалде рачIана ва гьениб
къайи чIван чIана. Шаулицаги тIолалго гIизраилал данде

ахIана ва Гилбоа мегIералъул борхалъиялда къайи чIва-
на. 5 Пилистимазул аскар бихьидал, гIемер хIинкъиялъ
Шаулил чара къосана. 6 БЕТIЕРГЬАНАСДЕ ахIи бан ду-
гIа гьабизе жувана Шаул, амма БЕТIЕРГЬАНАС гьесие
жаваб гьабичIо – я макьилъ бицун, я Урималдалъун, я
цо авараг гьоркьов ккун.

7 Цинги Шаулица абуна: «Хваразул рухIазда кIалъалей
гIадан ялагье дие, гьелъ щибдай абулаян бихьизе дун
гьелъухъе ине вукIине», – ян.

«Эн-Доралда йиго цо гьединай гIадан», – ин абуна
гьесул чукъбуз.

8 Живго лъачIого вукIине тIад батIияб ретIелги ретIун,
кIиго чиги цадахъ вачун нухде вахъана Шаул ва къаси
сардилъ гьей гIаданалъухъе щвана.

«РухIазда кIалъай дир цIаралдасан, ва дица абурав
чиясул рухI бачIинабе гьанибе», – ян абуна Шаулица
гьелда.

9 Амма гьей гIаданалъ абуна: «Вай, дуда лъалагури
Шаулица гьабураб жо! Дос гьаб ракь тун нахъе тIагIи-
наруна хваразул рухIазда кIалъалелги палихъабиги.
Щайха цинги дунги хваликье ккезайизе дие къор гъо-
леб дуца?» – ян.

10 Цинги Шаул БЕТIЕРГЬАНАСУЛ цIарги бахъун гье-
дана гьелъие: «ХIакъав БЕТIЕРГЬАНАСУЛ цIаралхIа,
гьаб сабаблъун щибго тамихI букIине гьечIо дуе», – ян.

11 Гьебмехалъ гьей гIаданалъ цIехана: «Щив духъе
ахIилев?» – ин.

«Шамуил ахIе дихъе», – ян абуна гьес.

12 Шамуил вихьидал, кIудияб гьаракь бахъун ккана
гьей гIаданалъул, ва гьелъ абуна: «Щай дуца дун махса-
роде ккурай? Мун Шаул вуго!» – ян.

13 Пачаяс гьелда абуна: «ХIинкъуге. Щиб дуда бихьу-
леб бугеб?»

Гьей гIадамалъ абуна: «Ракьулъа тIаде цо рухI бахъун
бачIунеб бихьулеб буго».

14 «Куц-мухъ кинаб бугеб гьелъул?» – ин цIехана гьес.

«ГІабаги ретІарав херав вахъун вачІунев вуго», — ян абуна гьелъ.

Гьебмехалъ Шаулида бичІчІана гьев Шамуил вукІин ва, гьев икрам гьабун гІодоб гьумерги цун, гьесие къулана.
15 Шамуил Шаулида кІалъана: «Щай дуца дир рахІат
хвезабураб? Щиб гьабизе дуца дун ахІарав?» — ин.

«Дун кІудияб балагьалъукье ккун вуго. Дида данде рагъизе рахъун руго пилистимал, амма Аллагьас диде мугъ рехун буго. ТІокІаб дие щибго жаваб гьабулеб гьечІо Гьес — я авараг гьоркьов ккун, я макьилъ бицун. Гьединлъидалин дица мун ахІарав — щибдай гьабун лъикІан дуца дида бицине букІине», — ян абуна Шаулица.

16 Шамуилица жаваб гьабуна:

«БЕТІЕРГЬАНАС дуде мугъги рехун дургун тушман-
лъи ккун батани, дие щай дуца суалал кьолел? 17 БЕ-
ТІЕРГЬАНАС, дунги гьоркьов ккун, цебеккунго бицун
букІараб рагІи тІубазабулеб буго. БЕТІЕРГЬАНАС дур
хъатикьа нахъе бахъана пачалъи ва дур халкъалъул цо-
ясе, ай Давудихъе кьуна. 18 Аллагьасул гьелегьараб ццин
дуца амалекиязда тІаде гьулчичІолъиялъ ва гьедин БЕ-
ТІЕРГЬАНАСУЛ амру дуца тІубазабичІолъиялъ гьабураб
буго БЕТІЕРГЬАНАС дуе жакъа гьаб кинабго. 19 ЦохІо
мун гуревги, ГІизраилго цадахъ пилистимазухъе кьезе буго БЕТІЕРГЬАНАС, ва мунги дур васалги метерго дида аскІоре, хваразул дунялалде ккезе руго. Гьединго гІизраилазул аскарги пилистимазухъе кверде кьезе буго БЕТІЕРГЬАНАС».

20 Гьеб параялъ, Шамуилил рагІабаз кутакалда хІин-
къизавурав Шаулил къаркъала чвархъан гІодоб речІчІана.
ТІубараб сордо-къоялъ кІалдиб жоги лъун букІинчІелъул,
черхалда рухІ хутІичІо гьесул. 21 Гьей гІадан Шаулида
аскІоегІан къана ва, гьесда чІун бугеб къо бихьидал, гьелъ абуна:

«Дун, дур лагъ, духъ гІенеккана. Дирго гІумру бичун
дуца абураб гьабуна. 22 Гьанже, бегьулеб батани, мун
дихъги гІенекке, ва изну кье дуда цебе чадил мочІу лъезе.

Нухде вахъиналда цебе гьаб чед кванай дудего рухI ба-
чIине букIине», — ян.
[23] Щибго кваназе гьечIилан жаваб гьабуна гьес. Амма
гьесул чагIазги гьей гIаданалъги гIемер гьаридал, гьев,
чIарбидаса тIаде вахъун, бусада гIодов чIана.
[24] Гьей гIадамалъул букIана цо кьарияб, рокъоб тун
хьихьараб бече ва, хехлъи гьабун гьебги хъун, хьаги-
нибе ккезабуна гьелъ. Гьединго ролъ босана ва гьебги
буцун реччеб гъорлъ гьечIел чадал режана. [25] Хадуб гьеб
кинабго Шаулида ва гьесул чагIазда цебе лъуна, ва гьел
квана-гьекъана. Гьебго сордоялъ гьел гьеб бакIалдаса
нахъе ана.

Давуд жидерго рагъулъ гIахьаллъи пилистимазе къабуллъичIолъи

29 [1] Апекалде данделъана тIолалго пилистимазул
аскарал; гIизраилал Изреелалда бугеб иццухъе
данделъана. [2] Пилистимазул церехъаби, нус-нус ва аза-
азар чиясдасан гIуцIарал рагъухъабазул къокъабигун,
цере-цере унел рукIана; Давудги гьесул чагIиги Ахишгун
цадахъ гьезда хадув унев вукIана.
[3] Пилистимазул аскаразул бутIруз цIехана: «Гьал жу-
гьутIал щиб гьабулел гьанир?» — ин.
Ахишица жаваб кьуна: «ГIизраилалъул пача Шаулил
хъулухъчилъун вукIарав Давуд вуго гьев! ЛъагIалидасанги
цIикIкIун мех бана гьес дида аскIоб ва Шаулги тун вачIа-
ралдаса нахъе дида гьесулъ щибго къабихIлъи бихьичIо».
[4] Амма пилистимазул аскаразул бутIрузул ццин бахъана
гьесде ва гьез гьесда абуна:
«Нахъе витIе гьев чи. Гьесие дуца бихьизабураб ба-
кIалде тIадвуссине виччанте гьев. Гьев нилъеда цадахъ
рагъде вахъине бегьуларо, гурони, рагъул завалалда гьев
нилъеда данде вахъине вуго. Жиндирго пачагун рекъезе
вукIине нилъер чагIазул бутIрулги росун вачIиналдаса
лъикIаб жо щибдай гьесие букIина? [5] Гьев Давудие гу-
рищ доз кьурди-кIанцIиялда кучIдул ахIулел рукIарал:

„Азаразда тӀад бергьенлъи босарав – Шаул,
анцӀазаразда тӀад бергьенлъи босарав – Давуд!“ – абун?»

[6] Ахишица Давуд аскӀове ахӀана ва гьесда абуна: «ХӀакъав БЕТӀЕРГЬАНАЛХӀА, мун ритӀухъав чи вукӀиналда божула дун ва дир аскаразда цадахъ мун вукӀиналдаса разиявги вуго дун. Мун дихъе вачӀараб къоялдаса нахъе жакъа къоялде щвезегӀан дида дулъ щибго къадараб жо бихьичӀо, амма гьал церехъабазул божилъи гьечӀо дуда.
[7] Гьанже, гьал пилистимазул церехъабазул ццин бахъинабичӀого, мун парахат тӀадвусса».
[8] Цинги Давудица абуна: «Щиб дица гьабун бугеб? Дун духъе вачӀараб къоялдаса нахъе гьанжелъизегӀанги щибго тӀекълъи дилъ батанищ? Щай дир бетӀерчӀахъадил тушбабигун вагъизе дун ине бегьуларев?» – ин.
[9] Ахишица жаваб кьуна: «Дида лъала мун Бичасул малаикгӀанги вацӀцӀадав чи вукӀин, амма пилистимазул аскаразул бутӀруз абулеб буго мун нижеда цадахъ рагъде виччазе бегьуларин. [10] Гьединлъидал, мунги дуда цадахъ рачӀарал чагӀиги радалго тӀаде рахъа. ХъахӀлъи барабго тӀадеги рахъун, нахъе а», – ян.
[11] Давудги гьесул чагӀиги радалго тӀаде рахъана пилистимазул ракьалде тӀадруссине; пилистимал Изреелалдехун ралагьун ана.

Давудица амалекияздаса рецӀел боси

30 [1] Давудги гьесул рагъухъабиги лъабабилеб къоялъ щвана Циклагалде.
Амалекиял тӀаде кӀанцӀун ратана Негевалде ва Циклагалде. Амалекияз Циклагалда хвалил цӀа бакана [2] ва, гьитӀинал-кӀудиял батӀалъи гьечӀого, киналго руччабиги лъималги асирлъуде рачана. Гьез цо чи чӀвачӀо гьезул, амма жидедаго цадахъ асир гьарун рачун ана киналго.
[3] Давудги гьесул чагӀиги Циклагалде щваралго, гьезда бихьана Циклаг цӀадуца бухӀун букӀин ва гьезул

лъудбиги лъималги ккун рачун ун рукIин. [4] Гьебмехалъ
кIудияб магIил гьаракь бахъана гьениб, ва свakaзегIан
гIодана Давудги гьесул халкъги. [5] Давудил кIияйго лъа-
диги асир гьаюн йикIана – Изреелалдаса АхIиноам
ва Кармилалдаса Навалида йикIарай Авигайл. [6] Къва-
рилъиялъ рачел къана гьанже Давудида, щайгурелъул
жидерго лъималазул рухIелалъ чара бухIараб халкъалъ
цадахъ рахъун гьев ганчIица чIвазехъин вукIана. Ам-
ма жиндирго БЕТIЕРГЬАН Аллагьасде лъураб хьулалъ
къвакIизавуна гьев.
[7] Гьебмехалъ Давудица Ахимелехил вас кашиш Ави-
атарида абуна: «Эфод босе дихъе», – ян.
Авиатарица гьеб босун бачIана. [8] Цинги Давудица
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ амру цIехон дугIа гьабуна: «Вахъун
лъикIдай дун доб боялда хадув? Дозда хадув гIунтIизе
бажариладай дида?» – янги абун.
«Дозда хадув а. Мун ракIчIун дозда хадув гIунтIизе
вуго ва дозухъа кинабго нахъе бахъизе буго», – ян жаваб
кьуна БетIергьанас.
[9] Цинги, анлънусавго рагъухъанги цадахъ вачун, Бесор
лъарахъе къокъана Давуд; цо-цоял гьенир чIана. [10] Амма
Давудги ункънусго чиги амалекиязда хадур ана; гIемер
свакаялъ кIинусго чиясда лъар бахине кIвечIо.
[11] Авлахъалда цо мисрияв ватана гьезда, ва гьез гьев
Давудихъе щвезавуна. Гьесие кваназе квенги гьекъе-
зе лъимги, [12] инжиралъул къараб чадил рекелги, кIиго
хъат кишмишалъулги кьуна. Квана-гьекъон хадув гьев
вигьа-вичун вачIана; гьес лъабго сордо-къоялъ кIалдиб
квен лъун букIинчIо.
[13] Цинги Давудица гьесда цIехана: «Мун лъил ва киве
унев чи кколев?» – абун.
Гьес жаваб кьуна: «Дун мисрияв вуго, цо амалекиясул
лагъ ккола дун. Дун унтун лъабгониги къо байдал, гьес
рехун тана. [14] Ниж керетиязул Негевалде, ягьудиязул цо-
цо ракъазде ва Халевил Негевалде чабхъаде ун рукIана.
Циклагги тIубан бухIана нижеца».

[15] Давудица гьесда абуна: «Дозул бо бугеб бакІалде ниж
щвезаризе рази вугищ мун?» – ин.

Гьелъие жавабалъе мисрияс абуна: «Дун чІвачІого
телилан ва дир хважаинасухъе тІадвуссинавиларилан
Аллагьасул цІарги бахъун мун дие гьедани, дица мун
дозул бо бугеб бакІалде вачина», – ян.

[16] Гьедин гьесда цадахъ амалекиял ругеб бакІалде щве-
дал, гьел ратана авлахъ цІун гІодор чІун сухІмат-кепалда
квана-гьекъолел, щайгурелъул гьезие пилистимазул ва
ягьудиязул ракьаздасан гІемер кІудияб давла щун бу-
кІиндал. [17] МаркІачІул гІужалда тохлъукьего гьезде тІаде
кІанцІана Давуд ва нахъисеб къоялъул бакъанигІужалде
щвезегІан вагъана цадахъ жиндирго рагъухъабигун. Вара-
набазда тІаде кІанцІун лъутун арав ункънусго гІолохъанчи
гурони, тІокІалъ цониги инсан ворчІичІо амалекиязул.
[18] Амалекияз хъамун ун букІарабщинаб жо нахъе ба-
хъана Давудица ва кІияйго лъадиги хвасар гьаюна.
[19] Амалекияз хъамун ун букІарабщинаб боцІи-рикъзи,
я кІудияб, я гьитІинаб, щибго тІаса камичІого, кинабго
тІадбуссинабуна Давудица: лъимал рукІа, къайи-къо-
но букІа ва цогидаб букІа. [20] Гьединго Давудица гьезул
кинабго гІи-боцІиги бачана ва цогидаб боцІуда цебе
къотІана гьеб; гьесул чагІаз абулеб букІана гьаб Давудил
давла бугилан.

Давла киназдаго гьоркьоб бикьа-къотІи

[21] Свакараб свакаялъ Давудида цадахъ вилълъине
бажаричІев ва Бесор лъарахъ тарав кІинусго чиясухъе
тІадруссана Давудги гьесул гІадамалги. Гьал рачІунел
рихьидал, гьел данде рахъун рачІана ва Давудица гье-
зие салам кьуна. [22] Амма Давудида цадахъ ун рукІаразда
гьоркьоса цо-цо ракІхъубал ва нахъегІанал чагІаз абуна:

«Нилъеда цадахъ рилълъинчІел гьезие гьаб давлаялда
гьоркьоса щибго кьезе гьечІо. Жив-живас жинди-жиндир
лъадиги лъималги рачун нахъе а абе», – ян.

[23] Давудица абуна:

«Бегьуларо дир вацал, БЕТIЕРГЬАНАС нилъер кверде
кьураб жоялда тIад кверщел гьабуге. БетIергьанас цIунана
нилъ, ва нилъеда тIаде кIанцIун букIараб аскарги нилъер
кверде кьуна. 24 Гьадинаб къоялъ нужеца бицунеб хабар
щиб? Къайи-къоногун таразулги рагъде аразулги бутIа
цо букIине буго; киназего бащад бикьизе ккола», – ян.
25 Гьелдаса нахъе гьеб къанунлъун чIезабуна Давудица;
жакъа къоялъги гьеб гьедин буго.
26 Циклагалде щведал, Давудица жиндирго гьудул-гьал-
магъзабазе ва Ягьудиялъул церехъабазе давлаялъул цо-цо
бутIа битIана: «Гьале БЕТIЕРГЬАНАСУЛ тушбабазухъа
бахъараб давлаялдаса нужееги сайгъат», – инги абун.
27 Гьес церехъабазе сайгъатал ритIарал бакIал кколаан:
Бет-Эл, Рамот-Негев, Ятир, 28 АрогIер, Сифмот, Эштемоа,
29 Рахал, ерахмеэлиязул ва кениязул шагьарал, 30 Хормагь,
Бор-Ашан, Атах, 31 Хеврон ва жиндирго чагIигун Давуд
сверанщинал бакIал.

Шаул ва гьесул васал хвей

31 1 Гьеб заманалда пилистимаз ГIизраилалда тIа-
де гьужум гьабуна; гIизраилал гьезукьа лъутун
унелъул Гилбоа гохIда гIемерал рагъухъаби хвана. 2 Ша-
улидаги гьесул васаздаги тIаде лъугьана пилистимал, ва
гьез гьесул васал Ионатанги Авинадавги Малхи-Шуаги
чIвана. 3 Шаулида сверухъги гIасияб рагъул кор боркьана.
ЧIорбутIчагIаз гIужие восана Шаул, ва гьез речIчIарал
чIораз кутакалда захIматго лъукъана гьев.
4 Цинги Шаулица жиндирго ярагъ баччулев чиясда
абуна: «Дурго хвалченги бахъун, дун чIвай, рачIун гьал
суннат гьабичIезул хвалчабаз дун инжит гьавиларедухъ».
Амма гьесул ярагъ баччулев чи кутакалда хIинкъана
ва гьедин гьабизе кIвечIо гьесда. Гьебмехалъ Шаул,
бахъун жиндирго хвалченгун, гьелда тIаде щапана.
5 Шаул хвараблъи бихьидал, гьесул ярагъ баччулев
чиги щапана жиндирго хвалчада тIаде ва гьесда ца-
дахъ хвана. 6 Гьедин хвана Шаул, гьесул лъабго вас ва

ярагъ баччулев чи. Киналго гьесул рагъухъабиги хвана
гьебго къоялъ.

[7] ГIизраилазул аскарал щущахъ ран рукIин ва Шаулги
гьесул васалги чIван рукIин бихьидал, Иорданалъул доб
цояб рахъалда рукIарал гIизраилал, рехун тун жидер-
го шагьаралгун, лъутун ана. РачIун пилистимаз ккуна
цинги гьел шагьарал.

[8] Нахъисеб къоялъ хваразул хутIа-тараб жо бакIаризе
рачIарал пилистимазда Гилбоа гохIда щапарал Шаулги
гьесул лъабавго васги ратана. [9] Гьебмехалъ гьез Шаулил
бетIер къотIана ва гьесда тIаса ярагъ бахъана. Цинги ки-
са-кирего пилистимазул ракьазде, гьезул аллагьзабазул
рокъоб ва тIолабго халкъалда гьоркьоб гьелъул хIакъа-
лъулъ гIакIа ахIизе, гьеб хабарги босун чагIи ритIана.
[10] Гьесул ярагъ гьез Ашторатил рокъоб лъуна, гьесул
къаркъалаги Бет-Шеаналъул къадада чIвана.

[11] Пилистимаз Шаулие гьабураб жо рагIараб мехалъ,
ГилгIадалда бугеб Иавеш шагьаралъул [12] тIолалго ба-
хIарзал нухде рахъана. ТIубараб сордоялъ лъалхъичIого
рилълъун ана гьел, ва гьез Бет-Шеаналъул къададаса
Шаулилги гьесул васазулги жаназаби гIодоре рахъана.
Цинги гьез гьел, Иавешалдеги росун, рухIана. [13] Гьезул
рукьбиги гьез Иавешалда тамарискалъул гъотIода гьоркь
рукъана ва анкьго къоялъ кIал ккуна*.

* 31:13 ГIизраилазул гIадаталда рекъон, чи хвараб мехалда,
рухIел-пашманлъи загьир гьабун, кIал кколаан. Анкьго къо-
ялъ кIал ккунин абураб жоялъул магIна ккола гьеб анкьабго
къоялъ гьез, я къад, я къаси квен кваначIин абураб.

Пачабазул КIиабилеб тIехь

ЦеберагIи

ЖугьутIазул гIадаталда рекъон, Пачабазул ТIоцебесеб тIехьалдаго гIадин, гьаб тIехьалдаги «Шамуилил тIехьилан» абула, щайгурелъул Давудида, гьев пачалъун гьавун, зайтуналъул нах Шамуил аварагас бахиндал. Гьаб тIехьалда бицуна Давуд пачалъун вахъиналъул ва гьес ГIизраилалъе гьабураб нухмалъиялъул хIакъалъулъ. Цин гьев цохIо Ягьудал къавмалда тIад пачалъун вахъана (1-4 бетI.), хадуб гьесул пачалъи ГIизраилалъул цогидал къавмазда тIадги тIибитIана (5-20 бетI.). Гьаб тIехьалда жидер хIакъалъулъ бицен гьабулел ругел лъугьа-бахъинал ккана цебесеб эраялъул анцIила цоабилеб гIасруялъул ахиралда – анцIабилеб гIасруялъул авалалда.

ТIехьалда аслияб кIвар буссинабун буго Давудилги гьесул васазулги гьоркьоблъабазде, щайгурелъул гьеб суал пачаясул ирсалда хурхараб букIиндал. 21-24 бутIрузда бицунеб буго Давудил пачалъиялда хурхарал батIи-батIиял лъугьа-бахъиназул хIакъалъулъ, амма гьаб тIехьалда гьел заманалъул тартибалда лъун гьечIо.

Давудил пачалъиялъул заманалда ккана ГIизраилалъул букIинеселъе кIудияб асар жинца гьабураб, кIвар цIикIкIараб кIиго иш:

1. Давудица Иерусалим кверде боси. Гьелдаса хадуб гьеб ГIизраилалъул тахшагьарлъун ва мукъадасаб

шагьарлъун лъугьана. Жакъа къоялъги дунялалдаго цIар рагIараб шагьарлъун ккола Иерусалим.

2. ГIизраилалъул пачалъиялъул тахида цохIо Давудил наслу букIине бугин абун Аллагьас Давудие рагIи кьей. Гьелдаса хадуб, ГIизраилалда тIад пачалъи гьаби цохIо Давудил наслуялъе гурони хIалалаб букIинчIо.

ТIехьалда буго

Пачабазул КIиабилеб тIехь

- Давуд пачалъун тей (2 Пач. 1:1–5:5)
  - Давуд Ягьудиялъул пачалъун тасдикъ гьави (2 Пач. 1:1–4:12)
  - Давуд тIолабго ГIизраилалъул пачалъун тасдикъ гьави (2 Пач. 5:1-5)
- Давудил бахIарчиял ишал ва гьесул бергьенлъаби (2 Пач. 5:6–10:19)
  - Иерусалим тахшагьарлъун гьаби; КъотIиялъул гъамас гьенибе боси (2 Пач. 5:6–6:23)
  - Аллагьас Давудие гьесул пачалъиялъул гIаркьел абадул абадиялъего щула гьабилин рагIи кьей (2 Пач. 7:1–29)
  - Давудил гьунарал (2 Пач. 8:1–10:19)
- Давудил такъсир ва гьелъул хIасилал (2 Пач. 11:1–20:26)
  - Давудги Батшебаги (2 Пач. 11:1–12:31)
  - Давудил васазул такъсирал; Авессаломил питна (2 Пач. 13:1–19:8)
  - Давудихъе пачалъи тIадбуссинаби (2 Пач. 19:8–20:26)
- Давудил пачалъиялъул ахирал соназул лъугьа-бахъинал; халкъалъул хъвай-хъвагIай гьаби ва Давудие жаза (2 Пач. 21:1–24:25)

Шаул чIван вугин хабар бачIуна Давудихъе

1 [1]Шаул хун хадуб заманалде, амалекиязда тIад бер-
гьенлъиги босун, Давуд Циклагалде тIадвуссана, ва
гьениве щун гьес кIиго къо бан букIана. [2]Лъабабилеб
къоялъ Шаулил аскаралъул къайи чIвараб рахъалдасан
цояв вачIана бихъун ретIелгун ва ботIроде хIатIги щван.
Давудида аскIове щведал, гьев гьесда цеве гIодоб бетIер
чIван къулана.

[3]«Мун киса вачIунев чи?» – ян цIехана Давудица.

«Дун гIизраилазул аскариязул цояв вуго, лъутун хва-
сарлъарав», – ин жаваб кьуна гьес.

[4]«Щиб ккараб? Бице дида!» – ян абуна Давудица.

«Рагъулъ аскарияз щущахъ рана. ГIемераб халкъ гъу-
рана гьениб. Гьединго Шаулги гьесул вас Ионатанги
чIвана», – ян бицана гьев чияс.

[5]Давудица гьеб хабар босун вачIарав чиясда цIехана:
«Шаулги гьесул вас Ионатанги хун рукIин кин дуда
лъараб?» – ин.

[6]«Дун Гилбоа магIарде тIаде щведал, гьенив Шаул ви-
хьана дида жиндирго хечалда тIаде ккун. Чолгьакалги
чотIахъабиги досда тIаде гIагарлъулел рукIана. [7]Нахъехун
валагьун дун вихьидал, дос диде ахIана. „Щиб бокьун бу-
геб?“ – ин цIехана дица. [8]Дос мун щив кколевин цIехедал,
амалекияв вугин жаваб кьуна дица. [9]Гьебмехалъ дос дида
абуна: „АскIовеги вачIун дун чIвай! Дун хвалил гIазабал-
да вуго, амма рухI бахъизе кIолеб гьечIо“, – ян. [10]Цинги
аскIовеги ун дица чIвана дов, щайгурелъул додин квешго
лъукъарав чи кингоги чIаго хутIулареввлъи лъалеб букIин-
дал дида. Досул ботIрода букIараб тажги рукьалда букIараб
рахасги гьале дица духъе, дир бетIерчIахъадихъе, босана».

[11]Гьебмехалъ Давудица ва гьесда цадахъ рукIаралщи-
наз тIад букIараб ретIел бихъана. [12]Шаулида, гьесул вас
Ионатанида, БЕТIЕРГЬАНАСУЛ аскаралда ва ГIизра-
илалъул халкъалда хадуб, кIалги ккун, къасилъизегIан
магIу бахъана гьез – гIемерал чагIи чIван рукIиндал

гьеб рагъулъ. [13] Цинги гьеб хабар босун вачIарав чиясда
Давудица цIехана: «Мун киса кколев?» – ин.

«КъватIиракьалдаса амалекиясул вас вуго дун», – ин
жаваб кьуна гьес.

[14] «Кинха мун хIинкъичIев БЕТIЕРГЬАНАС тIаса ви-
щарав пачаясде квер борхизе?» – ян абуна Давудица.

[15] Жиндирго рагъухъабазул цоявги ахIун, Давудица
абуна: «ЧIван рехе гьав чи!» – ян.

Рагъухъанас гьев чIвана. [16] Гьев амалекиясухъги вала-
гьун, Давудица абуна: «Дуца гIодобе тIураб бидул хIакъ
дурго ботIроде ккана. БЕТIЕРГЬАНАС тIаса вищарав
пача чIваялъе нугIлъун мунго дудаго данде чIана».

Шаулидаги Ионатанидаги хадуб Давудица магIу бахъи

[17] Шаулида ва Ионатанида хадуб магIу бахъун гIемерав
гIодана Давуд. [18] Ягьудиялъул жамагIаталдаго малъе гьаб
магIуйин лъазабуна Давудица («Муъминчиясул ТIехьал-
да» хъван буго гьеб):

[19] «Вай, ГIизраил! Дур мугIрузул тIогьиб паналъана
дур чIухIи!
Огь, къанщанагури багьадурзаби!

[20] Бицунге Гаталда,
Лъазабуге Ашкелоналъул къватIахъ;
Пилистимазул ясал разилъуге абе,
Суннат гьабичIезул* руччаби релъанхъуге абе!

[21] Гилбоаялъул мугIрул,
ТIокIалъ я щуб, я цIад бихьугеги нужеда,
Щибго бижугеги нужер хурзабахъ;

---

* [1:20] Бал. Байб. 17:10-11. *Суннат гьаби* – Аллагьас жиндиргун
КьотIи гьабураб халкъалъул чи жив вукIиналъул гIаламат-
лъун кколаан гьеб.

БахIарзазул хъалхъан гIодоб бортарал,
ТIокIаб нах бахине гьечIеб Шаулил хъалхъан.
22 Къуватал тушбабазул би гьекъечIого, лебалазул
гьан кваначIого Ионатанил хеч тIадбус-
сунароан;
Шаулицаги хвалчен гIадада хьвагIуляроан.
23 Шаулги Ионатанги!
Киназего хириял, жидер гIумру берцинал,
Хвалилъги ратIалъичIел!
ХъергъугIанги тириял,
ГъалбацIгIанги къуватал!

24 ГIизраилалъул ясал,
Шаулида хадуб магIу гьабе гьанже гIодор
ккезегIан,
Дарай-гIатIласалъул чIухIараб ретIел чIезабун,
Месед тIад бекьарал берцинал гурдал ретIун
нуж къачIарав!

25 Огь, къанщана рагъулъ чанги бахIарчи!
Дур мугIрузул тIогьив къанщана Ионатанги.

26 Вай дир вац Ионатан, къварилъиялъ къвалги бан
хутIана гьанже дун!
Мун дие цIакъ хирияв вукIана.
Дур гьудуллъи дие букIараб гьуинаб, –
Йокьулелъул балагьиялдасаги гьуинаб.

27 Огь, къанщанагури багьадурзаби!
Бесдаллъана гьанже гьезул ярагъги!»

Давуд Ягьудиялъул пачалъун вахъин

2 1 Цодагьаб заман ун хадуб Давудица БЕТIЕРГЬА-
НАСДЕ вуссун дугIа гьабун, Гьесда цIехана: «Я дир
БЕТIЕРГЬАН, ягьудиязул кинаб букIаниги шагьаралде
ине бегьиладай дун?»

«А», – ян абуна БетIергьанас.
Цинги Давудица цIехана: «Киве инев?»
Гьес жаваб кьуна: «Хевроналде», – ян.
2 КIияйго лъадиги цадахъ ячун – Изреелалдаса АхIино-
ам ва Кармилалдаса Навалида йикIарай Авигайл – Давуд
гьениве гочана. 3 Жив-живасул хъизан-лъималгун цадахъ
жиндирго чагIиги рачана Давудица ва Хевроналда чIел
гьабуна. 4 Ягьудал къавмалъул чагIи рачIана гьенире ва
Давуд Ягьудал къавмалда тIад пачалъун тасдикъ гьавун,
гьесда зайтуналъул нах бахана.

ГилгIадалда бугеб Иавеш шагьаралъул жамагIаталъ
Шаулил жаназа хабалъ букъанин абун хабар Давудихъе
щведал, 5 гьес вакилзаби ритIана ГилгIадалъул Иавеша-
лъул жамагIаталъухъе хадусеб каламгун:

«БЕТIЕРГЬАНАС баракат лъеги нужеда, нужер пача
Шаулил гьедин адаб-хIурматги гьабун, гьесул жаназа
хабалъ букъаралъухъ. 6 Гьанже нужееги БЕТIЕРГЬАНА-
СУЛ гурхIел-цIоб гIатIилъаги! Дицаги нужее кIвараб
лъикIлъи гьабила гьеб иш нужеца гьабуралъухъ. 7 Гьанже
нуж щулалъе ва къвакIун чIа. Нужер пача Шаул хвана,
амма Ягьудал къавмалъ жиндаго тIад пачалъун дун тас-
дикъ гьавун вуго».

Иш-Бошет ГIизраилалъул пачалъун вахъин

8 Амма Нерил вас, Шаулил аскаралъул бетIер, Авнери-
ца Шаулил вас Иш-Бошет вачун вачIана Маханаималде,
9 ва гьес гьев ГилгIадалда, Ашуриялда, Ефраималда,
Изреелалда, Буняминида ва тIолабго ГIизраилалда тIад
пачалъун гьавуна.

10 Шаулил вас Иш-Бошетица кIикъого сон бан букIана
ГIизраилалъул пачалъун вахъараб мехалъ ва кIиго со-
налъ пачалъи гьабуна гьес. ГIицIго цохIо Ягьудал къав-
малъ гурони Давудил рахъ ккве чIо. 11 Кинабниги анкьго
лъагIелгун анлъго моцIалъ пачалъи гьабуна Давудица
Ягьудал къавмалда тIад Хевроналда.

Давудида ва Шаулил гIагарлъиялда гьоркьоб кьал байбихьи

[12] Цо къоялъ Нерил вас Авнер вачIана Маханаимал-
даса Гаваоналде Шаулил вас Иш-Бошетил чукъбигун
цадахъ. [13] Давудил чукъбигун цадахъ Церуягьил вас Ио-
авги вахъана гьезда данде ва гьел Гаваоналъул хIорихъ
дандчIвана. Цоял хIорил гьаб рахъалда, цогидал хIорил
добаб рахъалда чIана.
[14] Цинги Авнер кIалъана Иоавида: «Риччанте нилъеда
цере нилъер гIолохъаби цоцалъ рагъизе!» — ян.
Иоавица жаваб гьабуна: «ЛъикI буго! Риччанте рагъизе».
[15] Шаулил вас Иш-Бошетил рахъалъ анцIила кIиго бу-
нямининияв ва Давудил рахъалъги анцIила кIиго чи цоцада
данде рахъана. [16] Гьел цоцалъ речIчIана ва жив-живас
дандиясул бетIерги ккун хьолболъ ханжар къазабуна;
къоло ункъавго чи цоцаца чIван цадахъ гIодор лъуна.
Гьелдаса хадуб, Гаваоналда бугеб Хелкат Гьацурим* абун
цIар тана гьеб бакIалда.
[17] ГIасияб рагъ ккана гьениб доб къоялъ, ва Давудил
чагIаз Авнерги гьесда цадахъ рукIарал гIизраилалги щу-
щахъ риххизаруна.
[18] Церуягьил лъабгоявас вукIана гьенив: Иоав, Авишай
ва Асаил. Асаил цIакъ хIетI гIедерав чи вукIана. ГIалхул
чан гIадин векерулаан гьев. [19] Авнерида хадув вортана
Асаил ва, дове-гъове сверичIого, гьесул лъалкIккун веке-
рана. [20] Нахъехунги валагьун, мунищ Асаилилан цIехана
Авнерица. Дун вугоян жаваб кьуна гьес.
[21] Цинги Авнерица абуна: «Я кваранаб, я квегIаб ра-
хъалде вуссун, цоги чи валагье дуего ва гьесул ярагъ-
къолденги босе давлаялъе», — ян.
Амма Асаилица гьеб рагIи къабул гьабичIо ва гьесда
нахъаса вичIичIо. [22] Нахъеги абуна Авнерица: «ТIаса

* 2:16 *Хелкат Гьацурим — Хунжрузул авлахъ* абураб магIна кко-
ла гьелъул.

вичIа! Мунги чIван дур вац Иоавил бадиве кин дун ба-
лагьилев?» – ин.

23 Амма Асаил гьесда нахъаса вичIичIо. Гьебмехалъ,
кьурун нахъехунги вуссун, Авнерица бахъун хеч къаза-
буна гьесул чохьолъ; хеч гьесул мугъалда нахъасан бак-
кана ва гьев, гIодовги речIчIун, гьеб бакIалдаго хвана.
Асаил чIвараб бакIалдасан уневщинав рагъухъан гьесул
жаназаялда аскIов лъалхъулев вукIана.

24 Иоавги Авишайги Авнерида хадур лъугьана. Бакъ-
тIерхьуда, Гаваоналъул гIалхуде унеб нухда, Гиахалда
дандбитIун бугеб Аммагь гохIде щвана гьел. 25 Бунями-
ниял данделъана Авнерида сверухъ; рагъулаб къокъаги
гIуцIун гьел цо гохIил тIогьиги ккун чIана.

26 Цинги Авнерица Иоавиде ахIана: «Абадиялъго рагъ-
кьалалдайищ нилъ рукIинел? Дуда лъалагури гьелъул
хIасил кьогIаб гурони кколареблъи? Кида дуца дурго
чагIазда абизе бугеб нужерго вацал жалго теян?»

27 Гьебмехалъ Иоавица абуна: «ХIакъав Аллагьасул цIа-
ралхIа! Дуца гьеб рагIи абичIебани, сордо рогьинегIан
гIодоре руссине рукIинчIо дир рагъухъаби»*.

28 Иоавица суралъубе пуна ва рагъ къотIизабуна. ТIо-
кIалъ гьел гIизраилазда хадур лъугьинчIо ва гьелгун
рагъичIо.

29 Авнерги гьесул рагъухъабиги тIубараб сордоялъ
рилълъана Иорданалъул расалъи къотIун ва, Иордан
гIорги бахун, къадемех гIагарлъулеб заманалда тIадруссун
Маханаималде щвана. 30 Авнерилгун рагъ къотIизабун
хадуб, Иоавица тIолалго рагъухъаби ракIарана, ва, Асаил
рикIкIинчIого, гьезда гьоркьоса анцIила ичIго чи камун
ватана. 31 Давудил рагъухъабазин абуни, бунияминиязул
ва Авнерил чагIазул лъабнусиялда лъабкъого чи чIвана
гьеб къоялъ. 32 Гьез Асаилил жаназа Бет-Лехемалда бу-
геб гьесул умумузул хабалалъ букъана. Иоав жиндирго

* 2:27 Ялъуни, *мун радалго гьедин кIалъаравани, рагъухъаби жи-
дерго вацазда хадур лъугьинароан.*

чагIигун гьеб сордоялъго нухде вахъана ва рогьалил
гIужалъ Хевроналде тIадвуссана.

3 [1]Давудилги Шаулилги гIагарлъиялда гьоркьоб халат
бахъараб тушманлъи ккана. Давудил тIадеялдаса тIаде
къуват цIикIкIунеб букIана, Шаулил гIагарлъиялъулин
абуни – дагьлъулеб букIана.

Давудил васал

[2]Давудие Хевроналда анлъго вас гьавуна:
Изреелияй АхIиноамие гьавуна гьесул тIоцевесев вас,
гьесда цIарги Амнон букIана;
[3]кIиабилев вас Килеав гьавуна Кармилалдаса Нава-
лида йикIарай Авигайлие;
Давудил лъабабилев вас – Авессалом, гьесул эбелалда
цIар букIана Мааха – Гешуралъул пача Талмайил яс
кколаан гьей;
[4]ункъабилев вас – Хагитица гьавурав Адонияв;
щуабилев – Авиталица гьавурав Шефатиягь;
[5]анлъабилев – Давудил лъади Эглае гьавурав Итреам.
Хевроналда вукIаго гьавуна Давудие гьев анлъавго вас.

Авнерица Давудил рахъ кквей

[6]Шаулилги Давудилги гIагарлъиялда гьоркьоб туш-
манлъи букIарабгIан заманалъ Шаулилазда гьоркьоб
Авнерил къуват цIикIкIана. [7]Шаулил гъараваш-чIужу
йикIана Рицпа абулей, гьейги – Аягьил яс. Цо къоялъ
Авнерида кIал гьикъун кIалъана Иш-Бошет:
«Дир инсуе йикIарай гъаравашалъухъе щай мун хьва-
дулев?»
[8]Авнерил кутакалда ццин бахъана Иш-Бошетил ра-
гIуда ва гьес Иш-Бошетида абуна:
«КъватIул таращиланищ дуда дун ккарав? Дица ягьуди-
язул рахъ ккун бугищ? Дур эмен Шаулил хъизан-къаялъе,
гьесул вацазе ва гьудул-гьалмагълъиялъе ритIухълъи цIу-
нун чIана дун, мунги Давудихъе кверде ккезе виччачIо

дица! Гьанже цо кинаялиго чIужугIадан сабаблъун диде
гIайиб гьабун кIалъалев вугогури мун! [9] Аллагьас бала-
гьалъукье ккезавеги дун, БЕТIЕРГЬАНАС Давудие гье-
дараб гьаялда рекъон гьабичIони гьанже дица: [10] Шаулил
наслуялъухъа пачалъиги нахъе бахъичIони ва Давудил
тахги – Шималияб рахъалда Даналдаса бахъараб къил-
баялъул рахъалда Беэр-Шеваялде щвезегIан – ГIизраи-
лалдаги Ягьудиялдаги тIад щула гьабичIони».

[11] ХIинкъиялъ Авнерида данде цо рагIи абизе кIвечIо
Иш-Бошетида.

[12] Цинги Авнерица вакилзаби ритIана Давудихъе гьа-
динаб хабаргун: «Гьаб ракьалъул хважаин цо вукIине
ккеларищ? Диргун къотIи-къай гьабе, цинги ГIизраи-
лалъул тIолабго халкъ дудехун буссинабизе квербакъи
гьабила дица».

[13] Давудица гьадинаб жаваб битIана гьесухъе: «ЛъикI
буго, дица дургун къотIи-къай гьабила. Амма цо иш тIа-
лаб гьабила дица дудасан: цин Шаулил яс Михала щвезае
дихъе – гьелдаса хадуб гурони мун дида цеве ваккуге».

[14] Шаулил вас Иш-Бошетихъеги чапарзаби ритIана Да-
вудица гьадинаб тIалабгун: «Нусго пилистимавги чIван
дие щварай дир лъади Михала нахъе кье». [15] Гьебмехалда
Иш-Бошетица чиги витIун гьей гьелъул рос, Лаишил вас,
Палтиилидаса нахъе ячана. [16] Амма гьелъул рос тIолаго
магIугун Бахурималде щвезегIан гьелда хадув вилълъана.

Гьениб Авнерица: «Дурго рокъове тIадвусса», – янги
абун, гьев нахъе инавуна. Палтиил рокъове тIадвуссана.

[17] Цинги Авнер ГIизраилалъул кIудиял чагIазда кIа-
лъана:

«Цебе нужеего бокьун букIана Давуд нужеда тIад па-
чалъун вахъине. [18] Гьанже тIубазабе гьеб иш! БЕТIЕР-
ГЬАНАС Давудие рагIи кьун букIиндал: „Дир лагъ Да-
вудидаса пайда босила Дица пилистимаздаса ва тIолго
тушбабаздаса Дирго халкъ эркен гьабизе“, – янги абун».

[19] Гьединго бунияминиялгунги кIалъана Авнер. Хадуб
ГIизраилги тIолабго Буняминил къавмги тIад рекъон

гьабураб хIукму гьес Хевроналдеги ун Давудида бица-
на. [20] Авнерги гьесул къого чиги Давудихъе Хевроналде
рачIиндал, Давудица гьезие лъикIаб гьоболлъи гьабуна.
[21] Авнерица Давудида абуна:

«Изну кье дие гьабсагIатго ун тIолабго ГIизраил духъе, дир пачаясухъе, бакIаризе. Цинги гьез дургун къотIи-къай гьабила ва дуцаги дурго рекIее бокьухъе пачалъи гьабила гьезда тIад».

Давудица Авнер виччан тана ва гьев парахатго нухда ана.

Авнер чIвай

[22] Гьебго заманалда Давудил рагъухъабиги Иоавги
бечедаб давлагун чабхъадаса тIадруссана. Авнер, гьел
рачIиналде, Хевроналдаса нахъе ун вукIана, щайгу-
релъул Давудица берцинго нухда регIун вукIиндал
гьев. [23] Рагъухъабигун цадахъ Иоав тIадвуссиндал,
гьесда бицана Нерил вас Авнер вачIун вукIанин па-
чаясухъе, пачаяс виччан танин ва гьев сах-саламатго
нухда анин.
[24] Пачаясухъе вилълъун, Иоавица гьесда абуна:
«Дуца гьабураб жо щиб? Духъе Авнер вачIун вукIун
рагIулагури! Щай дуца гьев нахъе виччарав? [25] Дуда лъа-
лагури Нерил вас Авнер! Мун махсароде кквезе, дуца
гьабулебщиналъул гъоркьанго хал-шал гьабизе ва мун
хьвадулелщинал бакIал лъазаризе вачIун вукIарав чи-
йин дов».
[26] Пачаясда аскIоса къватIиве вилълъаравго, Иоавица
Давудидаса балъго Авнерида хадур чагIи ритIана ва гьез,
Сирагьил лъадал гъуялъухъе щун ватун, тIадвуссинавуна
гьев. Амма Давудида гьеб лъалеб букIинчIо. [27] Нахъвус-
сун Хевроналде щваравго, Иоавица, цо балъголъи би-
цине къваригIараб ххвелги гьабун, Авнер шагьаралъул
кавабазда жанивехун вачана. Гьенив гьес, жиндирго вац
Асаилил бидул къисас босун, чохьолъ ханжарги къаза-
бун чIвана Авнер.

Авнерида хадуб Давудил магІу

28 Гьеб ккараб жоялъул хабар рагІидал Давудица абуна:
«БЕТІЕРГЬАНАСДА лъала Нерил вас Авнер чІваялъул
щибго гІайиб я дида, я дир пачалъиялда тІад гьечІеблъи.
29 Гьесул гІодобе тІураб биялъул хІакъ Иоавил ботІроде
ва гьесул хъизан-къаялда тІаде ккаги. Иоавил хъизамал-
да жанив кидаго камугеги я талав бахъарав, я барасалъ
унтарав, я рекъав, я хвалчадалъун гІажал насиблъарав,
я чед-хинкІ камурав чи».
30 Иоавицаги, гьесул вац Авишайицаги Авнер чІвана,
Гаваоналда ккараб рагъулъ гьес гьезул вац Асаил чІва-
ралъухъ.
31 Давудица Иоавида ва киналго гьесда цадахъ рукІарал
рагъухъабазда абуна: «Бихъун тІад бугеб ретІелгун хІеб-
тил гІабаби ретІе; Авнерил жаназаялда цере рилълъун
магІу гьабе», – ян.
Живго Давуд пачаги вилълъана Авнерил жаназаялда
хадув. 32 Авнер хабалъ вукъидал, гьесул хабаде къулун
гІек-гІекиялда гІодана Давуд; тІолабго халкъалъги кІудияб
магІу бахъана гьениб. 33 Пачаяс гьадинаб магІу гьабуна
Авнерида хадуб:

«ХІалихьатида рекъараб хвелалъищ Авнер хвезе
кколев вукІарав?
34 Я дур кверал рухьун рукІинчІо,
Я хІатІазда рахсал ран рукІинчІо.
Хъачагъазул квердасан хвана мун!»

Гьебмехалъ тІолабго халкъ цІи-цІи гьабун гІодана
Авнерида хадуб.
35 Къадемех букІана жеги; гІемерав чи кІалъана Да-
вудида кваназе вахъаян. Амма Давудица гьедун абуна:
«Аллагьас балагьалъукье ккезавеги дун, маркІачІумех
щвезегІан тІагІамалъул цо лукъма дица кІалдиб лъу-
ни!» – ян.

[36] ТIолабго халкъалъ пикру гъабуна гьелъул ва ки-
назулго ракI рекъана пачаясда; гьес гьабурабщиналда
гьезул ракI рекъолеб букIана. [37] ТIолабго ГIизраилалда
ва кинабго халкъалда бичIчIана гьеб къоялъ Нерил вас
Авнер хвей Давудил гIайибалдалъун ккечIолъи. [38] Пачаяс
жиндирго чагIазда абуна:

«Гучав цевехъан ва кIудияв инсан жакъа ГIизраилалда
щапаравлъи бичIчIулеб гьечIищ нужеда? [39] Дирги, БЕ-
ТIЕРГЬАНАС тIаса вищарав пачалъун вукIаниги, жеги
гIураб къуват-гуч гьечIо. Церуягьил васазулин абуни
къуват диралдасаги цIикIкIараб буго. Гьезул квешлъи-
ялда рекъараб гьабеги БетIергьанас гьезие!»

Иш-Бошет чIвай

4 [1] Хевроналда Авнер хун вугин рагIидал, Иш-Бошетил
ракI гIодобчIвана, ва тIолабго ГIизраил бихха-хоча-
на. [2] Шаулил васасул кIиго чабхъадулав вукIана. Цоясда
цIар – Баанагь, цогидасда цIар Рехав букIана. Бунйаминил
къавмалъул, Беэроталдаса Риммонил васал кколаан гьел.
Беэрот рикIкIунаан Бунйаминил милклъун. [3] Цебе Беэ-
роталда букIараб халкъ Гиттаималде лъутун ун гьениб
апараглъуда чIана – жакъа къоялъги гьениб буго гьеб.

[4] (Шаулил вас Ионатанил рекъаб лъимер букIана. Ша-
улги Ионатанги чIван ругин хабар бачIараб мехалъ щу-
го сон бан букIана гьес. Гьев хьихьулей гIадан, хантIан
гьевги кодове вачун, хъата-масан лъутун ине яхъиндал,
гьелъухъа гIодове вортана вас, ва гьесул кIиябго хIетIе
гIажизлъана. Гьесда цIар Мефи-Бошет букIана.)

[5] Беэротияв Риммонил васал Рехавги Баанагьги цо
къоялъ Иш-Бошетил рокъоре рилълъана. Къалъул гIуж
букIана ва гьев бусаде вахун кьижун ккун вукIана. [6] Ролъ
босизе унеб ххвелги гьабун, гьавугьин рокъоре жанире
лъугьана гьел, ва гьез гьесул чохьолъ ханжар къазабуна,
хадуб хех хIетIе босана гьениса.

[7] (Иш-Бошет кьижун вукIаго, гьесда тIаде гьесул рокъо-
реги кIанцIун чIвана гьез гьев ва гьесул бетIер къотIана.

Цинги, цадахъ босун гьесул бетӀергун, сордо борчӀун
Иорданалъул авлахъ къотӀун лъутун ана.) [8] Гьел, Иш-
Бошетил бетӀерги босун Хевроналде Давудихъе щвана,
ва пачаясда кӀалъана:

«Гьале мун чӀвазе бокьун букӀарав дур тушман Шау-
лил вас Иш-Бошетил бетӀер. Дуе гӀоло, бетӀерчӀахъаяв
пача, жакъа БЕТӀЕРГЬАНАС рецӀел босана Шаулидаса
ва гьесул наслуялдаса».

[9] Беэротияв Риммонил васал Рехавиеги Баанагьиеги
жаваб гьабун Давудица абуна:

«Щибаб балагьалдаса дун ворчӀизавурав ХӀакъав
БЕТӀЕРГЬАНАСУЛ цӀаралхӀа, [10] рохалил хабар босун
вачӀунев чи хӀисабалда, Шаул чӀван вугин абун хабар-
ги босун дихъе Циклагалде вачӀарав чи дица, кквезеги
ккун, чӀван рехана. Гьеле гьесул харбихъ гьесие щвараб
шапакъат! [11] Гьанже, рокъов жиндирго бусада вукӀарав
гӀайибго гьечӀев чи чӀварал хъачагъаздасан, гьесул би
тӀалаб гьабичӀого ва гьаб ракьалдаса нуж нахъе тӀагӀи-
наричӀого теладай дица?!»

[12] Цинги Давудица жиндирго рагъухъабазе буюрухъ
кьуна ва гьез гьел чӀвана. Гьез гьезул квералги хӀатӀалги
къотӀана, къаркъалабиги Хевроналъул хӀорихъ гъотӀода
рализаруна. Хадуб Иш-Бошетил бетӀерги Хевроналда
Авнерида аскӀоб хабалъ букъана гьез.

Давуд тӀолабго ГӀизраилалъул пачалъун вахъин

5 [1] ГӀизраилалъул тӀолалго агьлаби рачӀана Давудихъе
Хевроналде ва гьез абуна:

«Гьале, дурги нижерги цо умумул руго. [2] Цебе жеги Шаул
чӀаго вугеб мехалдаго дуца рагъда цебехъанлъи гьабуна
ГӀизраилалъе. БЕТӀЕРГЬАНАС дудалъидал абун букӀа-
раб: „Дуца вехьлъи гьабизе буго Дир гӀизраил халкъалъе*
ва ГӀизраилалда тӀад пачалъун мун вукӀине вуго“, — ян».

* 5:2 *Халкъалъе вехьлъи гьаби* — гьелъул магӀна ккола *халкъалъе цевехъанлъи гьаби* абураб.

3 ГІизраилалъул киналго чІахІиял чагІи Давудихъе
Хевроналде рачІиндал, БЕТІЕРГЬАНАСДА цебе дугІаги
гьабун, гІизраилазулгун къотІи-къай гьабуна Давудица;
ГІизраилалда тІад гьесул пачалъи тасдикъ гьабун, зай-
туналъул нахги бахана Давудида.
4 Лъеберго сон барав чи вахъана Давуд пачалъун ва
гьес кІикъого соналъ пачалъи гьабуна: 5 Хевроналда чІун
Ягьудиялда тІад – анкьго сонгун анлъго моцІалъ, Ие-
русалималда чІун тІолабго ГІизраилалда ва Ягьудиялда
тІад – лъебералда лъабго соналъ.

Давудица Иерусалим кверде боси

6 Жиндирго рагъухъабигун Иерусалималде къокъана
Давуд, гьениб чІел гьабурал евусиязде тІаде кІанцІизе-
лъун. Гьез Давудида абуна: «Дуца хІетІе чІеларо гьаниб,
рекъал-беццазцин нахъе къотІула мун».
Гьезул ракІчІун букІана Давудида гьениве жаниве
ворчІизе бажарунгутІиялда. 7 Амма Давудица гьезухъа
Сион хъала бахъана. Гьанже гьелда Давудил Шагьари-
лан абула.
8 Цинги Давудица рагъухъабазда абуна: «Евусиял гъу-
ризе бокьун батани, ракьулъ бугеб лъадал рахъккун ун
нух бахъе дол Давуд рихарал* „рекъа-беццазухъе“», – ян.
(Гьелъин аби бугеб: «Рекъавги беццавги БетІергьанасул
Рокъове жаниве лъугьинаро», – ян.)
9 Давуд хъалаялъуве вахъана ва гьелда Давудил Ша-
гьарилан цІар тана. Гьес гьенир, Миллоялда** сверухъ
ва жанисеб рахъалда, цІиял бакІал рана. 10 Давуд тІаде-
ялдаса тІаде къуватлъулев вукІана, щайгурелъул Гучал
Аскаразул БЕТІЕРГЬАН Аллагьас сундулъго кумек
гьабулеб букІиндал гьесие.

---

* 5:8 Ялъуни, *Давудида рихарал.*
** 5:9 *Милло* – сверухъе къедги бан, жанисан ракь мерхьун
гьабураб борхалъи, тІад бакІалги рараб.

[11] Тиралъул пача Хирамица чапарзаби ритIун рачIана
Давудихъе. Давудие кIалгIа базе кедр* гъотIол цIулги
цIулал ва ганчIил устарзабиги ритIун рачIана гьес.
[12] Давудида бичIчIана БЕТIЕРГЬАНАС жив ГIизраи-
лалда тIад пачалъун тасдикъ гьавун вукIин ва Жин-
дирго гIизраил халкъалъе гIоло гьесул пачалъи кIодо
гьабураблъи.

Иерусалималда гьарурал Давудил васал

[13] Хеврон тун хадусала Иерусалималдаги жеги лъуд-
би-гъараваршал рачана Давудица ва гьез жеги лъимал
гьаруна гьесие. [14] Гьале гьесие Иерусалималда гьарурал
васазул цIарал: ШаммуагI, Шовав, Натан, Сулейман,
[15] Ивхар, ЭлишуагI, Нефег, ЯфиагI, [16] ЭлишамагI, Эли-
ядагI ва Элипелет.

Пилистимал къезари

[17] Давуд ГIизраилалда тIад пачалъун вахъун вугин ра-
гIидал, пилистимазул тIолабго аскар къватIибе бахъана
гьев кверде восизе къасдгун. Гьеб хабар рагIидал, Давуд
хъалаялъуве вилълъана. [18] Пилистимал рачIун Рефаим
расалъиялда къайи чIван чIана.
[19] БЕТIЕРГЬАНАСУЛ амру цIехон дугIа гьабуна Да-
вудица: «Пилистимазда данде вагъун лъикIдай дун?
Кьеладай Дуца гьел дир кверде?» – янги абун.
БЕТIЕРГЬАНАС гьесие жаваб гьабуна: «Гьезда данде
вахъа. Дица духъе кверде кьечIого толаро гьел».
[20] Давуд БагIал-Перацималде вилълъана ва гьенир пи-
листимал гъурана. «КъвачIа борлъун къватIибе кIанцIа-
раб лъим гIадин щущахъ разаруна БЕТIЕРГЬАНАС дир
тушбаби», – ян абуна цинги Давудица. Гьединлъидал
гьеб бакIалда цIар БагIал-Перацим** абун тана.

* **5:11** *Кедр* – накIкIигъутIбузул цо къимат цIикIкIараб тайпа.
** **5:20** *БагIал-Перацим* – *БетIергьанас борлъана* абураб магIна
ккола гьеб цIаралъул.

[21] Пилистимаз жидерго аллагьзабазул цIулал ва ган-
чIил статуяби гьенир ругелъурго рехун тана; Давудицаги
гьесул рагъухъабазги гьел нахъе ракIарана.
[22] Пилистимал нахъеги рачIун Рефаим расалъиялда
къайи чIван чIана. [23] Давуд БетIергьанасул амру цIехон
Гьесда цеве эхетана. БЕТIЕРГЬАНАС гьесие жаваб гьа-
буна:
«Гьаб рахъалдасан кIанцIуге гьезда тIаде; гьезул хьи-
билсверун ун, бигьародул гъутIби ругеб рахъалдасан тIаде
кIанцIе. [24] Гьел гъутIбузул каралъан лъелго унеб бодул
гIадаб хIатIил гьаракь рагIидал, партIан рагъ байбихье
нужеца, щай абуни, гьелъул магIна ккола БЕТIЕРГЬАН
пилистимазул аскар гъуризе нужеда цеве-цеве унев ву-
гин абураб».
[25] Давудица кинабго БЕТIЕРГЬАНАС малъухъе гьабуна
ва Геваялдаса рахъарал Гезералде щвезегIан пилистимал
гъурана.

КъотIиялъул гъамас Иерусалималде боси

6 [1] Давудица гIизраил халкъалда гьоркьоса лъебер-
азарго рагъухъан тIаса вищана. [2] Цинги, рачун
гьелгун, Давуд Ягьудиялъул БагIалаялде* вилълъана,
гьениса хъерувимазул куркьбазда тIад тах лъурав Гучал
Аскаразул БЕТIЕРГЬАНАСУЛ цIар чIвараб Аллагьасул
КъотIиялъул гъамас босизе. [3] ЦIияб гьакидаги лъун,
гьеб гохIдаса Авинадавил рокъоса нахъе босана. Ави-
надавил васал ГIуззаги Ахиоги рилълъана гьеб гьоко
бачун. [4] ТIад лъун Аллагьасул гъамасгун, гьеб гьоко гьез
гохIдаса Авинадавил рокъоса къватIибе бачана. Ахио
гьакида цевехун рахъалда унев вукIана. [5] Давудги тIо-
лалго гIизраилалги кутакалда рохун БЕТIЕРГЬАНАСЕ
рецц-бакъ гьабулел, арфаби лираби рачун, жергъаби
систраби кIутIун, къали бачун, кучIдул ахIун сухIма-
талда рукIана.

* 6:2 *Ягьудиялъул БагIала* – гьелъул цогидаб цIар *Кириат-Еарим*.

[6] Нахонил гьоцIире щведал, бусбузул хIетIе тункун,
гьоко тарана; Аллагьасул гъамас кквезе квер бегьана
ГIуззаца. [7] Гьебмехалда ГIуззадехун БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
ццин гьалаглъана ва гьеб бакIалдаго гъансида квер хъвазе
хIинкъичIолъиялъухъ Аллагьас гьесие гIажал гьабуна.
Гьев гьенив Аллагьасул гъансида аскIов хвана.

[8] БЕТIЕРГЬАНАС ГIуззае гIажал гьабидал Давудил
кутакалда ракIбакъвана. Гьелдаса нахъе гьеб бакIалда
Парец-ГIуззайилан* абула.

[9] БЕТIЕРГЬАНАСУКЬА хIинкъун гьеб къоялъ Давуди-
ца абуна: «Гьанже БЕТIЕРГЬАНАСУЛ гъамас кин дица
дирго къавулъе бачинеб?!» – ин.

[10] Гьебмехалда Давудида кIвечIо Давудил Шагьарал-
де жиндирго кIалгIаялъубе БЕТIЕРГЬАНАСУЛ гъамас
бачине. Гьес гьеб цоги бакIалде, гатияв Овид-Эдомил
рокъобе щвезабуна. [11] Лъабго моцIалъ гатияв Овид-
Эдомил рокъоб букIана БЕТIЕРГЬАНАСУЛ гъамас, ва
БЕТIЕРГЬАНАС баракат лъуна гьесдаги тIолабго гьесул
хъизан-къаялдаги.

[12] БЕТIЕРГЬАНАС Овид-Эдомил хъизан-къаялда Ал-
лагьасул гъамас гьениб букIиналъухъ баракат лъун бугин
рагIидал, Давудица Аллагьасул гъамас Овид-Эдомил
рокъоса нахъе босана ва кIудияб рохелгун Давудил Ша-
гьаралде бачана. [13] БЕТIЕРГЬАНАСУЛ гъамас баччулел
чагIаз анлъго гали бахъанщинахъе гьес цо кьарияб баси
къурбаналъе хъолеб букIана. [14] Давуд живгойин абуни
хIебтил эфодги тIад ретIун, БЕТIЕРГЬАНАСЕ рецц-ба-
къалда кIвараб хIалалъ кIанцIи-кьурди гьабулев вукIана.
[15] Гьедин рецц-бакъалъул рагIабиги ахIулаго, суралъубеги
пулаго бачана Давудица ва тIолабго гIизраил халкъалъ
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ гъамас.

[16] БЕТIЕРГЬАНАСУЛ гъамас Давудил Шагьаралде бо-
сун бачIунеб мехалъ, Михала йикIана гордухъан къватIие
ялагьун. БЕТIЕРГЬАНАСЕ рецц гьабун кIанцIи-кьур-

* 6:8 *Парец-ГIузза – ГIузза ворлъараб* абураб магIна ккола гьелъул.

диялда вугев Давуд вихьидал, рекIелъанго гьев хIакъир
гьавуна гьелъ.
[17] БЕТIЕРГЬАНАСУЛ гъамас жиндирго бакIалда, Да-
вудица гьелъие чIвараб Чадрида жаниб лъуна. Цинги БЕ-
ТIЕРГЬАНАСЕ тIуран рухIулел ва ракълил къурбаналги
гьаруна. [18] Гьел киналго къурбанал тIоритIун лъугIидал,
Давудица, халкъалъе баракат гьарун, Гучал Аскаразул
БЕТIЕРГЬАНАСДЕ дугIа гьабуна. [19] Хадуб кинабго хал-
къалъе, ГIизраилалъул тIолабго мухIур-хIаталъе квен-тIех
бикьана гьес; цо гургинаб чед, лъикIаб кесек гьанал ва
цо кишмишалъул къараб чед кьуна жив-жив чиясе, би-
хьинчи-чIужугIадан батIа гьаричIого. Цинги гIадамал
жиде-жидер рокъоре руссана.
[20] Жиндирго хъизан-къаялъеги баракат гьарун дугIа
гьабизе рокъове тIадвуссиндал, Шаулил яс Михала ячIана
гьесда данде ва гьадин кIалъана: «ГIизраилалъул пача
кутакаб гьунар гьабулев чи гIадин вукIун ватила жакъа,
гIадатиял чагIазул гъаравашазда цевецин щивго гурев
чи гIадин тIаса ретIелги рехун кIанцIезе ккани!»
[21] Давудица Михалада абуна: «БЕТIЕРГЬАНАСЕ гIо-
лойин дица гьеб гьабураб! Дур эменги гьесул хъизан-
къайги нахъчIван, дун тIаса вищарав ва БЕТIЕРГЬА-
НАСУЛ халкъ ГIизраилалъул пачалъун дун гьавурав
БЕТIЕРГЬАНАСДА цеве хаду-хадувги, бокьани васан-
дила, бокьани эхе-эхеде кIанцIела. [22] Жеги гIодовегIан
гьавила дица дунго, амма дол дуца бицунел гъаравашаз
дун кIодо гьавилевха».
[23] Шаулил яс Михалае цониги лъимер гьабичIо.

Давудихъе БетIергьанасул калима бачIин

7 [1] Пача жиндирго кIалгIаялде вахъиндал ва сверухъ
рукIарал тIолалго тушбабаздаса БЕТIЕРГЬАНАС
гьесие эркенлъиги кьедал, [2] гьес Натан аварагасда абуна:
«Балагье, дун хирияб кедралъул цIулал бараб кIалгIа-
ялда вуго. БЕТIЕРГЬАНАСУЛ гъамасин абуни чодрониб
лъун тун буго», — ян.

[3] Натаница абуна: «Дур рекIел мурад щиб батаниги, тIубазабе гьеб. БЕТIЕРГЬАНАСУЛ кумек буго дуе сундулъго», – ян.

[4] Амма гьебго сордоялъ БЕТIЕРГЬАНАСУЛ калам рещтIана Натанихъе:

[5] «Дир лагъ Давудихъе ун гьесда абе: „Гьале БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рагIи: ‘Дуцайищ балеб Дун жанив чIезе
рукъ? [6] ГIизраилал Мисриялдаса нахъе рачараб къоялдаса жакъа къоялде щвезегIан Дица Диего рукъ ккечIо, амма чодронив Бищунго Мукъадасаб бакIги ккун, сапаразда вукIана.
[7] ГIизраилалъул халкъгун цадахъ Дун киве щваниги, гьезие вехьлъи гьабизе гьезул къавмазда гьоркьоса рищаразул цониги цевехъанасда Дица абунищ: Щай нужеца Дие хирияб кедралъул цIулал рукъ балареб? – абун’“.

[8] Гьединлъидал, гьадин абе дир лагъ Давудида: „Гьале Гучал Аскаразул БЕТIЕРГЬАНАСУЛ калима: ‘Дица мун, гIияда вукIарав чи, вачун Дирго халкъалда ГIизраилалда тIад пачалъун тана.
[9] Киве мун аниги, гьенив дуе кумекалъе чIана Дун ва, дуда цеве-цеве ун, тIолалго дур тушбаби гъурана. Дица гьанже кIодо гьавила ва дунялалдаго цIар рагIаразул цоявлъун вахъинавила мун.
[10-11] Дица Дирго гIизраил халкъалъе ракь кьела ва гьенир гьел щула гьарила. Гьез жидерго ракьалда парахатго яшав гьабила ва тIокIаб лъицаго рахIат хвезабиларо гьезул. Цебе Дирго халкъалъе нухмалъи гьабизе къадизаби тун рукIараб заманалда гьабураб гIадин, гIаси-пасикъаз тIокIалъ зулму гьабизе гьечIо гьезие. Дуеги тIолалго дур тушбабаздаса цIунараб хIалхьи кьела’.

БЕТIЕРГЬАНАС лъазабулеб буго БЕТIЕРГЬАНАС Жиндицаго щула гьабилин дур агьлуян.
[12] ‘Дур къоял лъугIаралго, мун парахатго умумузда аскIов вукъила. Цинги Дица тахида дур вас лъела ва гьесул пачалъи щула гьабила.
[13] Гьес базе буго Дие Мукъадасаб Рукъ ва Дица абадиялъего гьесул наслуялъул хъатикь щулалъизабизе буго пачалъиги.
[14] Дун гьесие эменлъун вукIина ва гьев

Дие васлъун вукIина; гьес мекъаб иш гьабуни, умумуз
жиндирго лъимал цIалаца рухулел гIадин, гIадлу гьабила
Дица гьесие. 15 Амма Дирго рахIму-цIобалдаса гьев ва-
тIа гьавиларо, Шаул гьавурав гIадин; Дица Шаул нахъе
къотIидал, мун пачалъун тезе гIоло. 16 Дур агьлу ва дур
пачалъи тарараб къо кидаго бачIинаро, гьеб пачалъия-
лъул тахида абадиялъго дур наслуги букIина'"».
17 Натаница Давудида бицана жиндие загьирлъараб
тIолабго БетIергьанасул амру.

Давудил дугIа

18 Цинги Давуд вилълъана БЕТIЕРГЬАНАСУЛ чодро-
ниве ва гьадинаб дугIа гьабуна:

«Вай дир Къудратав БЕТIЕРГЬАН, Дуца гьедигIан кIодо
гьавизе ккани дун щив чи кколев? 19 Вай дир Къудратав
БЕТIЕРГЬАН, гьебги гIелин ккечIо Дуда! Гьелда тIаде-
ги дир, дур лагъасул, рачIунел наслабазул букIинесебги
загьир гьабуна. ГIадатияв инсанасдехун Дур бугеб бер-
балагьи, огь дир Къудратав БЕТIЕРГЬАН! 20 Щиб бицун
дун Дуда кIалъалев? Огь, Къудратав БЕТIЕРГЬАН, Дуда
лъикI лъалелъул дун, Дур лагъ! 21 Дуцаго бицараб рагIуе
гIоло ва Дурго амруялда рекъон гьаруна Дуца гьал хIик-
матал ишал ва гьел дие, Дурго лагъасе, загьир гьаруна.
22 Вай Дур тIадегIанлъи, Къудратав БЕТIЕРГЬАН! Ду-
даващадав щивго гьечIо ва Мун тун батIияв Аллагьги
гьечIо – нижерго гIундузда рагIидал гьеб! 23 ГIизраил
гIадаб цоги халкъ бугищ гьаб дунялалда? ЦохIо гьеб
халкъалъухъе вачIана Аллагь, Жиндирго халкълъун
букIинелъун гьеб хвасар гьабизе. Мисриялдаса Дуего
халкъ нахъе бачунелъул, кIудиял ва хIикматал ишал-
ги гьарун, Дур цIар дунялалдаго машгьурлъана. Дуца
цогидал халкъалги гьезул аллагьзабиги гьезда цереса
нахъе рачахъана. 24 Дуца Дурго кверщаликь чIезабуна
ГIизраил – Дур халкъ; абадиялъего Мунго бетIергьанаб
халкълъун гьабуна гьеб. Я БЕТIЕРГЬАН, ГIизраилалъул
Аллагьлъун Мунгоги вахъана.

[25] БЕТIЕРГЬАН Аллагь! Гьанже дие, Дурго лагъасе ва
гьесул наслуялъе кьураб рагIи цIуне абадиялъго ва Дуца
абухъе тIубазабе кинабго. [26] Дур цIар кIодолъаги абадул
абадиялъе! ГIадамаз абизе биччай: „Гучал Аскаразул
БЕТIЕРГЬАН Аллагь вуго ГIизраилалъул Аллагь“, – ин.
Дур лагъ Давудил агьлу миркалъго щулалъаги Дуда цебе.
[27] Дир агьлу Дуца щула гьабилин дие гьеб загьир гьабурав,
ГIизраилалъул Аллагь вугелъул Мун – Гучал Аскаразул
БЕТIЕРГЬАН, дица, дур лагъас, таваккал тIамуна Дуда
цебе гьаб гьари-дугIа гьабизе. [28] Огь, Къудратав БЕТIЕР-
ГЬАН, мун гурев Аллагь гьечIо! Дур рагIаби хIакъал руго
ва Дурго лагъасе лъикIлъиялъе рагIи бицана Дуца. [29] Дур
лагъасул хъизан-агьлуялда баракат лъезе къабуллъаги Дуе,
абадиялъго Дур рахIму-баракаталдаса ратIалъугеги гьел.
Дуцаголъидал гьеб абураб, Къудратав БЕТIЕРГЬАН, Дур
баракаталдаса бахараб баракат букIине бугин миркалъго
Дур лагъасул хъизан-агьлуялда тIад!» – ин.

Давудил бергьенлъаби

8 [1] Гьелдаса хадуб Давудица, тIаде кIанцIун, пилис-
тимал гъурана, гьел жиндирго кверщаликье рачана
ва пилистимазул тахшагьарги кверде босана. [2] Гьединго
МогIавги кверде босана Давудица. Гьес гьезул рагъухъа-
би кьер гьабун ракьалда гIодор регизаруна ва, кIигояв
чIван лъабабилев чIаго тун гьаризе къотIана. Гьедин
Давудие мутIигIлъана могIавиял ва гьел гьесие ясахъ
кьезе тIамуна.
[3] Ефраталъул гIурумухъ кверде босизе унев вукIарав
Цовагьалъул пача Гьададезерил боги гъурана Давудица.
Гьададезер Реховил вас кколаан. [4] Давудица гьесул азарал-
да анкьнусго чотIахъанги къоазарго лъелав рагъухъанги
кверде восана. Нусго чолгьакие гIурал чуял нахъе тун,
хутIарал гьаказда ралел чуязул хIатIил щукIдул къотIа-
на Давудица.
[5] Цовагьалъул пача Гьададезерие кумекалъе рачIарал
Сириялъул рагъухъабазулги къоло кIиазарго чи чIвана

гьес. [6]Давудица жиндирго рагъухъабазул цо-цо къокъа-
би Сириялда бугеб Дамаскалде рахъинаруна. Сириял
гьесул лагъзаллъун ккана ва гьес гьезда тIадги ясахъ
лъуна. Киве аниги, БЕТIЕРГЬАНАС Давудие бергьен-
лъи кьолеб букIана.

[7]Гьададезерил чукъбузул рукIарал меседил хъалхъа-
нал Давудица Иерусалималде росун рачIана. [8]Давудица
гIемераб мазгарги босана Гьададезерил шагьарал Бета-
халдаса ва Беротаялдаса.

[9]Давудица Гьададезерил тIолабго аскар гъурун бугин
рагIидал, Хаматалъул пача Тойица [10]жиндирго вас Ёрам
витIана Давудихъе сайгъат-саламгун, Гьададезерида
тIад гьес босараб бергьенлъи баркун. Тойил кидаго
рагъ букIана Гьададезерилгун. Давудие сайгъаталъе
гIарцул, меседил ва мазгарул тIагIелал росун рачIана
Ёрамица.

[11]Давуд пачаяс БЕТIЕРГЬАНАСЕ ратIа гьаруна гьел
тIагIелал, жиндиего мутIигI гьарурал цогидал халкъазу-
хъа бахъараб месед-гIарацгун цадахъ. [12]Гьел халкъалги
кколаан эдомиял, могIавиял, аммониял, пилистимал ва
амалекиял. Реховил вас Цовагьалъул пача Гьададезери-
хъа бахъараб давлаги БетIергьанасе батIа гьабуна гьес.

[13]ЦIамгIалаб расалъиялда анцIила микьго эдомияв
чIван хадуб, Давудил цIар сверухълъиялдаго машгьур-
лъана. [14]Эдомалъул ракьалда киса-кирего жиндирго
рагъухъабазул къокъаби чIезаруна Давудица, ва тIолалго
эдомиял гьесул лагъзаллъун ккана. Киве аниги Давудие
БЕТIЕРГЬАНАС бергьенлъи кьолеб букIана.

Давудил тIадчагIи

[15]ТIолабго ГIизраилалда тIад пачалъун вукIана Давуд;
ритIухъаб хъулухъ гьабун нухда бачунеб букIана гьес
жиндирго халкъ. [16]Церуягьил вас Иоав вукIана гьесул
аскаразул бетIерлъун; АхIилудил вас Егьошафат – та-
рихчилъун; [17]АхIитувил вас Цадок ва Ахимелехил вас
Авиатар – кашишзабилъун; Сераягь – хъвадарухъанлъун;

18 ЕгъоядагIил вас Бенаягь – керетиязул ва пелетиязул*
цевехъанлъун. Давудил васалги аслиял тIадчагIилъун
рукIана.

Давуд ва Мефи-Бошет

9 1 Цо къоялъ Давудица цIехана: «Шаулил хъизаналъул
цониги чи нахъе хутIун гьечIищ, дица Ионатание
гIоло гьесие лъикIлъи гьабилаан букIараб».
2 Цива абурав цо хъулухъчи вукIана Шаулил къавулъ.
Гьев гьесда цеве вачун вачIиндал, Давудица цIехана:
«Мун Цивайищ кколев?» – ин.
«У, дун вуго, дур лагъ», – ин жаваб кьуна гьес.
3 Пачаяс цIехана: «Шаулил хъизаналъул цониги чIаго
хутIарав чиго гьечIищ? Аллагьасе гIоло гьесие лъикIлъи
гьабилаан дица букIараб».
Циваца абуна: «Ионатанил цо вас вуго, кIиябго бохги
рекъав», – ин.
4 Кив гьев вугевин пачаяс цIехедал, Циваца абуна:
«Ло-Деваралда, Аммиэлил вас Махирил минаялъув ву-
го», – ян.
5 Давудица Ло-Деваралде Аммиэлил вас Махирил ми-
наялъуса гьев вачине чагIи ритIана. 6 Шаулил вас Иона-
танил вас Мефи-Бошет Давудихъе вачун вачIиндал, гьев
гIодоб гьумер цун пачаясе къулана.
«Мефи-Бошет!» – ин ахIана Давудица.
«Гьале дун, дур лагъ», – ин жаваб гьабуна гьес.
7 «Мун хIинкъуге! Дица дур тIалаб-агъаз гьабила гьан-
же, дур эмен Ионатание гIоло. Дур кIудияв эмен Шаулил
рукIаралщинал ракьалги духъе тIадруссинарила. Мунин
абуни, кидаго дида цадахъ квана-гьекъела».
8 Пачаясе бетIерги къулун, Мефи-Бошетица абуна:
«Хвараб гьой гIадав дун щив чи кколев, дуца гьединаб
лъикIлъи дие гьабизе ккани?»

* 8:18 *Керетиял ва пелетиял* рукIун ратизе бегьула къватIиб ра-
кьалдаса гIарац кьун ккурал пачаясул рорчIухъаби.

9 Шаулил вукIарав хъулухъчи Циваги ахIун, Давудица
гьесда абуна:
«Дур хважаин Шаулил ва гьесул гIагарлъиялъул бу-
кIарабщинаб боцIи-рикъзи дица гьесул васасул васасе
кьолеб буго. 10 Рачун дурго васалгун ва хIалтIухъабигун,
дуца гьесул ракьал рекьизе ккола, дур хважаинасул
васасул къавулъ рикъзи букIине. Живго Мефи-Бошет
абуни кидаго дунгун квен гIахьал гьабулезда гьоркьов
вукIине вуго». (Цивал анцIила щуго васги къого лагъ-
ги рукIана.)
11 Живаца пачаясда абуна: «Дица, дур лагъас, дир бе-
тIергьан пачаясул буюрухъалда рекъон гьабила кинаб-
го», — ян.
Мефи-Бошет, пачаясул васазул цояв гIадин, Давудида
цадахъ кваналаан гьелдаса нахъе.
12 Мефи-Бошетил вукIана цо гьитIинав вас; гьесда
цIар Мика букIана. Цивал хъизан-къаялъул киналго
чагIи Мефи-Бошетида цере хIалтIулаан. 13 Мефи-Бошет
Иерусалималде вахъана, щайгурелъул гьев пачагун квен
гIахьал гьабулезда гьоркьове вачун вукIиндал. КIиябго
бохалда рекъавги вукIана гьев.

Давудица аммониязда ва сириязда тIад бергьенлъи боси

10 1 Дагьаб заманалдасан аммониязул пача хвана,
ва гьесул бакIалда пачалъун гьесул вас Ханун
вахъана. 2 Давудица пикру гьабуна: «Нахашил вас Ха-
нуние лъикIлъи гьабизе ккела дица, гьесул инсуца дие
гьабурабго гIадин». Цинги Давудица Ханунихъе гьесул
инсул зигара гьабизе жиндирго чагIи ритIун ана.
Давудил чагIи аммониязул ракьалде щведал, 3 аммо-
ниязул церехъабаз жидерго пача Ханунида абуна:
«Давудица дур инсул хIурматалда духъе зигара гьабизе
ритIарал чагIи ругин долиланищ дуда ккараб? Гъоркьанго
шагьаралъул хал-шал гьабизе ва гьеб щущахъ базабизе
къасдгун ритIарал чагIицин гуродай дол Давудица?»

[4] Гьебмехалъ Хануница Давудил чагIи ккуна ва жив-
живасул бащдаб мегежги, роцукIаркьеналде щвезегIан
ратIлил гъоркьияб рахъги къотIун, нахъе ралагьизаруна
гьел. [5] Гьезие гьабураб инжитлъи-хIакъирлъиялъул хабар
рагIидал, Давудица гьезда данде чагIи ритIун ана.
Пачаяс абун бачIана: «Мугжузда рас бижизегIан Ери-
хоналда чIа, хадур тIадрусса», – ян.
[6] Давудида цере жидецаго жалго суризарураблъи бичI-
чIана аммониязда. Гьединлъидал, Бет-Реховалдаса ва
Цовагьалдаса къоазарго сириязул лъелал рагъухъаби-
ги, цадахъ азарго рагъухъангун МагIахаялъул пачаги,
Товалдаса анцIила кIиазарго рагъухъанги ккуна гьез
мухьдахъ рагъизе.
[7] Гьеб рагIидал, Давудица тIолабго аскаргун цадахъ
Иоав витIана гьезда данде вагъизе. [8] Аммониял рачIун
шагьаралъул кавабазда дандритIун кьерал гьарун рагъ-
де хIадурлъана. Цовагьалдаса ва Реховалдаса сириялги,
Товалдаса ва МагIахаялдаса рагъухъабиги ратIаго авла-
хъалда чIана.
[9] Нахъасанги цересанги рагъизе ккезе рукIин бихьидал,
Иоавица ГIизраилалъул бищун лъикIал рагъухъаби тIаса
рищана ва сириязда данде рагъизе гIуцIана. [10] ХутIарал-
щинал гьес жиндирго вац Авишайихъе кьуна, гьелги
аммониязда данде рагъизе кьерал гьарун гIуцIана.
[11] Иоавица гьесда абуна: «Сириял дидаса бергьунел
ругони, мун вачIа дие хIалае, нагагь аммониял дудаса
бергьунел ругони, дун вачIина дуе хIалае. [12] КъвакIун чIа!
БахIарчиго рагъила нилъерго халкъалъе ва Аллагьасул
шагьаразе гIоло. Цинги БЕТIЕРГЬАНАС Жиндиего бо-
кьараб гьабе абе!»
[13] Иоавица жиндирго рагъухъабигун цадахъ сириязда
тIаде гьужум гьабуна, сириял лъутанхъизе лъугьана. [14] Гьел
лъутун унел рихьидал, аммониялги тIурана Авишайи-
да цереса ва гьел жидерго шагьаралда рахчана. Иоавин
абуни, аммониязулгун ккараб гьеб рагъ лъугIидал, Ие-
русалималде тIадвуссана.

15 ГIизраилаз жалго гъурараблъи бихьидал, хутIаралщинал
сириял данделъана. 16 Ефрат гIурул доб цояб рахъалда ругел
сириялги ахIизе чагIи ритIана Гьададезерица. Гьададезерил
аскаралъул бетIер Шовахица Хеламалде рачун рачIана гьел.
17 Гьеб хабар Давудида рагIидал, гьес ГIизраилалъул
тIолалго рагъухъаби данде ракIарана, ва гьелгун цадахъ
Иордан гIорги бахун, Хеламалде вачIана. Сириял кьер-
кьер гьабун Давудида данде рагъизе къачIана ва рагъ
байбихьана. 18 ГIемер кватIичIого гIизраилаз лъутизаруна
гьел. Давудица гьезул анкьнусго чолгьаказда рекIунел
рагъухъаби ва кIикъоазарго лъелал рагъухъаби* чIвана.
Гьединго аскаралъул бетIер Шовахги лъукъана Давудица
ва гьев гьенивго хвана. 19 ГIизраилаз жал тIуранго гъурун
рукIин бичIчIидал, Гьададезерил кверщаликь рукIарал
тIолалго пачабаз ГIизраилалъулгун ракълилаб къотIи-
къай гьабуна ва гIизраил халкъалъе мутIигIлъана гьел.
Хадурккун аммониязе кумекалъе рахъине сириялги
хIинкъана.

Давудги Батшебаги

11 1 Ихдалил гIужалда пачаби рагъде рахъунаан.
Гьанжесала Давудица Иоав витIана вагъизе, ца-
дахъ жиндирго церехъабигун ва ГIизраилалъул аскаргун.
Гьез рагъулъ аммониял щущахъ риххизаруна, гьезул
тахшагьар Раббагьги сверун ккуна. Давуд абуни, Иеру-
салималда чIун вукIана.
2 Цо нухалъ сардилъ вахъун жиндирго кIалгIаялъул
тIохда** хьвада-чIвадилев вукIана Давуд. ТIохдаса гьор-
кье валагьидал, гьесда чвердолей цо гIадан йихьана.
Гьей кутакалда берцинай гIадан йигоан. 3 Давудица гьей
гIадан лъил-щияли лъазабизе чи витIана.
«Элиамил яс, хитияв Уриягьил лъади Батшеба йиго
дой», – абун бицана гьев чияс.

* 10:18 Ялъуни, *чотIахъаби*.
** 11:2 Доб мехалъ ГIизраилалда рагьилъун хIалтIизабулаан тIох.

4 Гьебмехалъ Давудица гьей ячине чагIи ритIана. Гьей
гьесухъе ячун ячIана; гьев гьелда аскIов вегана (гьей
хъублъиялдаса яцIцIалъун лъугIараб заман букIана гьеб).
Цинги гьей рокъое тIадюссана.
5 Гьей гIаданалъул ургьибе лъимер ккана, цинги гьеб
бицун чи витIана гьелъ Давудихъе.
6 Гьебмехалъ Давудица Иоавихъе буюрухъ битIана:
«Хитияв Уриягь витIе дихъе», – ян.
Иоавица гьев витIун вачIана. 7 Уриягь вачIиндал, Да-
вудица Иоавил, аскариязул ва рагъул хIакъалъулъ гара-
чIвари гьабуна гьесулгун. 8 Хадуб Давудица Уриягьида
абуна: «Рокъове ун цодагьаб хIалхьи гьабе», – ян.
Уриягь пачаясул кIалгIаялъуса къватIиве вилълъана,
гьесда хадуб пачаясул сайгъатги битIун ана. 9 Амма Ури-
ягь, рокъовеги инчIого, кIалгIаялъул кавабахъго, пачаясул
рорчIухъабазда аскIов кьижизе вегана. 10 Давудида Уриягь
рокъове инчIилан бициндал, гьес Уриягьида цIехана:
«ГIураб мех сапаралдаги бан вачIарав чи, щай мун
рокъове инчIев?» – абун.
11 Уриягьица абуна: «КъотIиялъул гъамасги ягьудиял-
ги чадразухъги тун, дир хважаин Иоавги гьесул чагIиги
рагьараб авлахъалдаги тун, дун цинги рокъовеги ун ква-
на-гьекъон кепалда лъадуда аскIов вегунищ вукIинев?
Дур гIумруялхIа, гьединаб хIалихьалъи дица кидаго
гьабуларо!» – ян.
12 Цинги Давудица гьесда абуна: «Жакъаги шагьаралда
чIа, метер дица мун тIадвуссун нухда витIила», – ян.
Уриягьица гьеб къоги гьелда нахъисеб къоги Иеру-
салималда бана. 13 Давудица жиндихъего ахIун лъикIаб
хIалалда мехтизегIан квана-гьекъезавуна гьев. Амма,
къаси Уриягь добго бакIалде Давудил рорчIухъабазда
аскIов кьижизе ана. Кинго рокъове инавизе кIвечIо гьев.
14 Радал Давудица кагъат хъвана Иоавихъе ва гьеб
Уриягьида цадахъ битIана. 15 Кагътида хъван букIана:
«Бищун гIасияб рагъул кор боркьараб бакIалде ккезаве
Уриягь, гьев гьенив гIажалалде кколеб хIалалъ, нужгоги

гьесдаса нахъегIан къан чIа», – ян.
16 Шагьаралде гьужум
гьабулаго, тушбабазул бищун гучал рагъухъаби ругеб
бакIги лъазабун, гьениве ккезавуна Иоавица Уриягь.
17 Шагьаралъул чагIи Иоавида данде рагъизе рахъана ва
гьеб рагъулъ Давудил аскаралъул цо-цо рагъухъабиги
чIвана; хитияв Уриягьги вукIана гьезда гьоркьов.

18 Иоавица гьеб рагъулъ ккара-таралъул мухIканаб
хабар битIана Давудихъе.
19 Иоавица чапарасда абуна:

«Гьаб рагъда ккарабщиналъул кинабго хабар рагIидал,
20 пачаясул ццин гьалаглъизе бегьула ва гьес дуда абизе
бегьула: „Щай нуж гьеб хIалалда шагьаралде гIагарде
къарал? Нужеда лъаларогойищ букIараб доз къададазда
тIасан нужеде ганчIал ралеблъи, чIорал речIчIулеблъи?
21 Ерубешетил вас Авимелех* лъица чIварав? Тевецалда
Шагьаралъул къададаса гIодобе чIужугIаданалъ рехараб
гьабил ганчIица гуревищ гьев чIварав? Щай нуж гьеди-
гIан шагьаралде гIагарде арал?“ Гьедин пачаяс дуда абу-
ни дуца абе: „Дур лагъ хитияв Уриягьги чIвана“», – ян.

22 Чапар нухде вахъана ва Давудихъе щведал, Иоавица
тIадкъарабщинаб гьесда бицана.
23 Гьев чапарас Давуди-
да абуна: «Дол нижеда тIаде-тIаде рачIунел рукIиндал,
доз ниж цин рагьараб авлахъалде нахъе къазаруна, амма
хадуб нижецаги тIадруссинаруна дол шагьаралъул кава-
бахъе щвезегIан.
24 Гьенир, чIорбутIчагIаз шагьаралъул
къадазда тIаса гIодоре чIорал речIчIун, пачаясул цо-цо
чагIи чIвана. Дур лагъ хитияв Уриягьги чIвана».

25 Цинги Давудица гьесда абуна: «Иоавида гьадинан абе:
„Рагъда чи хвечIого хутIуларелъул, дуца гьелъул ургъел
гьабуге. Рагъул гуч цIикIкIинабун гьеб шагьар тIатIала
ккезабе“, – ян. Гьединги абун Иоавил ракIбатизабе».

26 Рос чIван вугин рагIидал, Уриягьил лъадуца гьес-
да хадуб магIу бахъана.
27 Хварав чиясда хадур гIодулел
къоял ахиралде щведал, Давудица гьей жиндирго рокъое
ячана; гьей гьесул лъадилъун яхъана ва гьелъие вас гьа-

* **11:21** *Ерубушет* – Гедеонил батIияб цIар (*бал.* Къад. 6:32)

вуна. Амма Давудица гьабураб иш БЕТIЕРГЬАНАСДА
квеш бихьун букIана.

Натаница Давудида бадибчIвай гьаби

12 [1] БЕТIЕРГЬАНАС Натан авараг витIана цо къоялъ
Давудихъе. ВачIун гьес Давудида абуна:
«Цо шагьаралда вукIаравила кIиго чи – цо бечедав, цо
мискинав. [2] Бечедав чиясул букIарабила рикIкIун хIал
кIоларебгIан гIемераб гIи-боцIи. [3] Мискинасул абуни, гьес
бичун босараб цо гьитIинаб кьегIер тун тIокIаб щибго
букIинчIебила. Гьеб кьегIер гьес жиндирго лъималаз-
да цадахъ хьихьун кIудияб гIурабила. Гьесул кIалдиса
кванан, гьесул щурминиса лъим гьекъон, гьесул каранда
кьижун гIурабила ва гьесие жиндирго ясгIанги хириябги
букIарабила гьеб. [4] Цо къоялъ бечедасухъе вачIун вуго
гьобол. Амма гьев гьоболасе квен гьабизе жиндирго гIи-
боцIуда хъвазе барахщаравила гьев чи. Цинги арав гьев
мискинасухъе, бачараб гьесул кьегIер ва гьебги хъун,
гьабураб тIаде вачIарав гьоболасе кваназе жо».
[5] Гьебмехалъ ццидаца гьалаглъана Давуд, ва гьес абу-
на: «ХIакъав БЕТIЕРГЬАНАЛХIА, гьеб жо гьабурав
чи гIажалалъе мустахIикъав вуго! [6] ГурхIел-рахIму тун
гьединаб иш гьабизе кIварав гьев чияс гьеб кьагIрихъ
ункъо нухалъ цIикIкIун багьа бецIизе ккола».
[7] Цинги Натаница абуна:
«Мун вуго гьев чи! Гьале ГIизраилалъул БЕТIЕРГЬАН
Аллагьасул калима: „Дица ГIизраилалъе пачалъун ви-
щана мун ва Шаулил квердаса ворчIизавуна. [8] Дица
гьесул кIалгIаги, гьесул руччабиги кьуна дуе; тIолаб-
го ГIизраилги Ягьудияги дур кверщаликье ккезабуна.
Гьебги дуе гIолеб букIун батичIони, Дица жеги тIадеги
жубалаан дуе. [9] Щайха цинги дуца, БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
амруялда малги бан, Гьесда цебе къабихIаб иш гьабураб?
Хвалчаца чIван хитияв Уриягьгун, дуца гьесул лъади
дуего ячана. Дуца аммониязул хвалчадалъун чIвана гьев.
[10] Дунги малъие гьавичIого, хитияв Уриягьил лъади дуего

ячаралъухъ зулму-хIалаб хвел дур хъизан-къаялдаса ки-
даго тIаса инаро“.
11 Гьадин лъазабулеб буго БЕТIЕРГЬАНАС: „Дурго
къавулъан бачIинабила Дица дуда тIаде балагь. Рачун
дур руччаби Дица дур цевесев чиясул кверщаликье кьела,
гьевги дур берда цеве гIададакъад гьезда аскIов вегила.
12 Дуца бахчун гьабуна, Дицайин абуни ГIизраилалдаго
лъалеб хIалалъ гьабила“, – ян».
13 Цинги Давудица абуна: «БЕТIЕРГЬАНАСДА цебе
кIудияб мунагь гьабуна дица!» – ян.
Натаница гьелда данде абуна: «БЕТIЕРГЬАНАС дур
мунагь тIаса босана. Мун хвезе гьечIо. 14 Амма БЕТIЕР-
ГЬАНАСУЛ тушбабазда цебе Гьесул цIар къабихI гьабулеб
иш гьабуралъухъ дуе гьавурав вас хвезе вуго».

Давудил вас хвей

15 Гьединги абун Натан авараг рокъове ана. Хадуб
БЕТIЕРГЬАНАС унти ккезабуна Уриягьида йикIарай
лъадуца Давудие гьабураб лъимаде. 16 Цинги гьеб лъи-
мадуе гIоло Давуд Аллагьасде гьардана. Кванда кIалцин
хъвачIого гIодов чIарбида вегун рана сардал. 17 Гьесул
гIагарлъиялъул чIахIиял чагIи рачIана гьесда аскIоре
гьев тIаде вахъинавизе, амма гьес тIаде вахъине ва гьезда
цадахъ квен кваназе инкар гьабуна.
18 Анкьабилеб къоялъ лъимер хвана. Давудил чагIи
лъимер хванин гьесда абизе хIинкъун рукIана. Гьезда
ккана: «Лъимер чIаго букIагоцин нилъехъ гIенеккичIо
Давуд. Гьанже лъимер хванилан кин нилъеца гьесда
абилеб. Цинги гьес гIасияб хвел босизе гурин», – абун.
19 Давудида рихьана сверухъ чагIи цоцада щурщудилел
рукIин. Лъимер хун букIин бичIчIана гьесда.
«Хварабищ лъимер?» – ин цIехана Давудица. Хванин
абуна гьез.
20 Гьебмехалъ чIарбидаса тIаде вахъана Давуд. Черх-
ги чура-хулун, гьуинал махIалги рахун, ретIелги хисун
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Мукъадасаб бакIалде вилълъана

ва Гьесие дугIа гьабуна. Хадув жиндирго кIалгIаялде вилълъана Давуд ва квен босеян буюрухъ кьуна; гьесда цебе квен босун бачIана ва гьев кванана.

21 Гьесул чагIаз хIикмалъун гьесда абуна:

«Гьалъул магIна щиб? Лъимер чIаго букIадго мун кIалги ккун гIодилев вукIана. Гьанже лъимер хвараб мехалъ, мун тIаде вахъун, квана-гьекъолев вуго?» – ян.

22 Гьес жаваб кьуна: «„Щиб лъалеб БЕТIЕРГЬАН гурхIизе бегьула дида ва лъимер чIаго хутIизе бегьула“, – ян хьулги лъунин дица лъимер чIаго бугебгIан мехалъ кIалги ккун
магIу тIураб. 23 Амма гьанже гьев хвана. ТIокIалъги кIал
ккун щай дие? Гьев нахъвуссинавизе дида бажарилищ? Дун гьесда хадув ани гурони, гьев тIокIав дихъе тIадвуссинаро».

Сулейман гьави

24 Цинги Давудица жиндирго лъади Батшебае ракI-макI гьабуна. Гьев гьелда аскIов вегана ва гьелъул ургьибе лъимер ккана. Гьелъ вас гьавуна, гьесда цIарги Сулейман лъуна. БЕТIЕРГЬАНАСЕ хиралъана гьев вас,
25 ва гьединлъидал Натан авараг витIана БЕТIЕРГЬАНАС Жиндирго рахъалъан Едидиягь* абун цIар лъе васасдаян тIадкъайгун.

Давудица Раббагь шагьар кверде боси

26 Гьебго заманалда Иоав аммониязул тахшагьар Раббагьалда данде вагъулев вукIана ва гьес пачаясул кIалгIа кверде босана.
27 Цинги Иоавица чапарзаби ритIана Давудихъе гьадинаб хабаргун:

«Раббагьалде гьужум гьабуна нижеца ва гьезул шагьаралде лъим бачараб иццул бетIер ккуна.
28 Гьанже хутIарал рагъухъабиги рачун, шагьаралде гьужум гьабизе ва гьеб кверде босизе вачIа, гьеб дицаго гьабизе ккечIого букIине. Гурони гьеб бергьенлъиялъул цIар дур бакIалда дие щвела».

* 12:25 *Едидиягь* – гьаб рагIул магIна ккола *БетIергьанасе хирияв.*

[29] ХутIараб аскарги цадахъ бачун, Давудица Рабба-
гьалда тIаде гьужум гьабуна ва гьеб кверде босана.
[30] Давудица гьезул пачаясул* ботIродаса меседил таж
нахъе босана ва жиндирго ботIрода лъуна. Жавгьар-
якъуталъ къачIараб цо талант** цIайиги бугеб таж бу-
кIана гьеб. ЦIакъ гIемераб давлаги щвана гьезие гьеб
шагьаралдаса. [31] Гьеб шагьаралъул гIадамалги ккун
рачун хъухъадираби, маххул газаби, гIащтIал кодоре
кьун хIалтIизе тIамуна. Гьединго хIарщул кирпичал
гьаризеги тIамуна гьел.

Аммониязул тIолалго шагьаразе гьебго жо гьабуна
Давудица. Хадуб, цадахъ тIолабго жиндирго аскаргун,
гьев Иерусалималде тIадвуссана.

Тамар инжит гьайи

13

[1] Давудил вас Авессаломил Тамарин абун цIар
бугей тIулбикьарай яц йикIана; гьей йикIана
кутакалда берцинай яс. Давудил цогидав вас Амнонил
рокьи ккана Тамарихъ. [2] Эбел батIияй яц Тамарихъ ккараб
рокьуца битIахъе холев вукIана Амнон – гьей ясгIадан
йикIиндал, гьелда аскIове къазе рес гьечIин жиндиеян
пикрабаз чIвалев вукIана гьев. [3] Егьонадав абурав цIакъ
сихIирав цо вацгIал вукIана Амнонил; Давудил вац Ши-
магьил вас вукIана гьев.

[4] Гьес Амнонида цIехана: «Щай мун къойидаса къо-
йиде тIадго вакъван унев вугев? Дида бицине бегьулареб
жойищ бугеб?»

Цинги Амноница абуна: «Авессаломил яц Тамарихъ
рокьи ккун холев вуго дун», – ин.

[5] Егьонадавица абуна: «Вегун бусадагун унтараб ххвел
гьабе. Духъе ваккизе эмен вачIаравго гьесда абе: „Дир
яц Тамар ячIа абе бегьулеб батани дие квен гьабизе.

---

* [12:30] Ялъуни, *Милхомил ботIродаса*. *Милхом* ккола Раббагьа-
лъул аллагь (бал. 3 Пач. 11:5, 33).
** [12:30] *Талант* – гIага-шагарго 36 кило.

Дие бокьилаан гьелъ щиб букIаниги кваназе жо гьаби-
зе гьаниб дида бихьулаго; гьелъ кьураб квен кваналаан
дица“, — ян».
6 Амнон унтараб ххвелги гьабун бусада вегана. Ваккизе
эмен вачIиндал, Амноница гьесда абуна: «Бегьулеб батани
дир яц Тамар ячIа абе дида цебе цо-кIиго чед гьабизе;
цинги гьелъ цебе лъураб квен кваналаан дица», — ян.
7 Давудица кIалгIаялде Тамарида хадув чи витIана:
«Дурго вац Амнонил бакIалдеги ун, гьесие кваназе жо
гьабе», — ян.
8 Бусада вугев жиндирго вац Амнонил бакIалде йилъ-
лъана Тамар. Буцун ролъгун, гьесда цере режана чадал.
9 Хадуб къоноялъуса росун гьесда цере лъуна гьел, амма
гьес кваназе инкар гьабуна.
«Цо течIого къватIире а абе киналго чагIи гьаниса», —
ян абуна гьес.
Киналго къватIире ана. 10 Цинги Амноница Тамари-
да абуна: «Дун кьижулеб рокъобе босе гьеб квен, дуда
кодоса кваназе букIине дица», — ян.
Гьабураб квен босун гьесул кьижулеб рокъобе вацасда
цебе щвезабуна Тамарица. 11 Амма гьев кваназавизеян
гьесда аскIое къарайго, къан ккун гьейгун, жинда аскIой
ега яцакойилан абуна гьес.
12 «Вай, бегьуларо, дир вац! Дун гьедин инжит гьаюге.
ГIизраилалда гьединаб жо гьабизе бегьуларо! Гьеб бетIер
сверараб жо гьабуге дуца! 13 Цинги гьеб ничги босун дун
кие иней? Мунгоги ГIизраилалдаго къватIив чIвала. Па-
чаясда кIалъай, дос дун дуе кьезе инкар гьабиларо», — ян
гьардана гьей гьесда.
14 Амма гьес гьелъухъ гIинцин бачIо. Гьесул къуват
цIикIкIараб букIиндал, аскIов вегун, инжит-хIакъир
гьаюна гьес гьей. 15 Гьеб лахIзаталдаго Амноние гьей ку-
такалда рихана. Гьелъухъ ккун букIараб рокьиялдасаги
къуватаб рокьукълъи бачIана гьесул рекIелъе.
«ТIаде яхъа! ТIагIа дида цееса!» — ян ахIдана Амнон
гьелде.

16 Тамарица абуна: «Вай, гьелъие ккараб гIилла щиб?!
Гьанже дун къватIие къотIи, дуца дие гьабуралдасаги
жеги кIудияб квешлъи ккола!» – ян.
Амма гьелъул рагIи гIадахъ босичIо гьес. 17 Жиндирго
цо цеветелги ахIун, гьесда абуна:
«Нахъе ахIе гьай жо гьаниса, кавуги рахай гьалда хадуб», – ин.
18 Гьесул цеветелас къватIие тункана гьей, гьелда хадуб
кавуги рахана. Гьелда тIад ретIун букIана, батIи-батIиял
накъишаз берцин гьабураб, росасе инчIел пачаясул ясаз
ретIунеб хирияб ретIел. 19 Цинги хирияб тIасанретIелги бихъун,
ботIроде хIатI бана Тамарица. Къан ккун бетIергун,
гIек-гIекиялда гIодилаго нахъе йилълъана гьей гьениса.
20 Гьелъул вац Авессаломица гьелда абуна: «Вац Амнонищ
дуда аскIов вукIарав? Гьанже сихIкъотIун чIа дир
яц. Довги дур вацлъидал. ЯхI гьабе гьанже».
Гьелдаса нахъе Авессаломил минаялъуй йикIана Тамар,
ялгъузлъиялда гIумру гьабун.
21 Гьеб хабар Давудида лъайдал, гьесул Амнонида
кутакалда ццин бахъана, амма хирияв вукIиналъ щибго
гIадлу гьабичIо гьес васасе; гьесул тIоцеве гьавурав
васлъидал гьев вукIарав. 22 Авессаломги Амнонида кIалъачIого
чIана – я лъикIалъе, я квешалъе. Жиндирго яц
Тамар гьес инжит гьаюралдаса нахъе гьесда рихана гьев.

Авессаломица Тамарие гIоло Амнонидаса къисас боси

23 КIиго лъагIалидасан, Авессаломил гIи къунцIулеб
букIана Ефраимил гIорхъода аскIоб бугеб БагIал-Хацоралда,
ва гьес киналго пачаясул васал ахIана гьенире.
24 Пачаясухъе вилълъана Авессалом ва гьесда кIалъана:
«Дир гIи къунцIулеб буго. Киналго цересел чагIиги цадахъ
рачун, гьениве вачIине санагIат ккелародай дир
пачаясул?» – абун.
25 Пачаяс жаваб кьуна: «Жо кколаро, дир вас. Ниж киналго
гьенирѐги рачIун, дуе бакIлъи ккезабиларо», – ян.

Авессаломица кигIан гьараниги, пачаяс живго гьениве
вачIине инкар гьабуна, амма васас гьабулебщиналда баракат
лъегиян гьара-рахьи гьабуна. 26 Цинги Авессаломица абуна:
«Гьедин батани, дир вац Амнон виччай нижеда цадахъ».

Пачаяс цIехана: «ГьевгIаги щай дуе цадахъ?» – ин.

27 Амма Авессалом тIаса вичIичIелъул, гьес Амнон-
ги хутIарал киналго жиндирго васалги гьесда цадахъ
риччана.

28 Авессаломица жиндирго чагIазда тIадкъана: «ГIе-
неккея, Амнон квана-гьекъон кеплъараб мехалъ, дица
нужее ишан гьабила дов чIвайин абун. Цинги чIвай дов.
Гьеб дир буюрухълъидал, нуж щибго хIинкъуге. Квер
тIуркIизе биччачIого бахIарзал гIадин рукIа!»

29 Авессаломица малъухъе гьабуна гьесул чагIаз Ам-
ноние. Ккараб жо бихьидал, хутIарал пачаясул васал
кIанцIун рахъун, жиде-жидер гIорцIимаздеги рахун, гье-
ниса лъутун ана. 30 Гьел жеги нухда рукIадго, Давудихъе
хабар бачIана Авессаломица цо течIого киналго пачаясул
васал чIван ругин.

31 Кутакалда захIмалъун гьеб хабаргун, тIад букIараб
ретIел бихъана Давудица ва гьев гIодов чIарбида кIала-
гъоркье вегана. Гьесул тIолабго чукъа-рахьаналъги тIад
букIараб ретIел бихъана. 32 Амма Давудил вац Шимагьил
вас Егьонадавица абуна:

«Дир бетIерчIахъаяв пача, дуда киналго васал чIван
ругин ракIалде ккоге. ЦохIо Амнон хвана. Доб Амноница
гьесул тIулбикьарай яц Тамар басра гьаюраб къоялдаса
нахъего гьедин гьабизе хIукму къотIун букIана Авес-
саломица. 33 Киналго пачаясул васал хун ругин абураб
харбидаги божун, пача къварилъахъдуге абе. ЦохIо Ам-
нон гурони хвечIо», – ян.

34 Гьебго заманалда Авессаломги лъутун ана. Шагьара-
лъул хъаравуллъуда эхетарав цо ворчIухъанасда цинтIаго
бер чIвана Хоронаималъул нухккун хьондаса гIодоре
рачIунел гIадамазул кIудияб къокъаялда. Гьес, инеги
ун, пачаясда бицана гьеб.

35 Цинги Егьонадавица абуна: «Гьалеха пачаясул васал
рачIунел руго. Дица абухъе буго кинабго», — ян.
36 Гьев кIалъан вахъиналде, риччан гьаркьалгун гIо-
дилаго, жанире лъугьун рачIана пачаясул васал. Гьеб-
мехалъ пачаги гьесул киналго чагIиги бухIараб магIуги
тIун гIодана.
37 Авессалом лъутана Гешуралъул пача, Аммигьудил
вас, Талмайихъе. Давудица гIемерал къояз магIу тIу-
на Амнонида хадуб. 38 Гешуралде лъутарав Авессалом
лъабго соналъ гьенив чIана. 39 Дагь-дагьккун Давудил
рухIел гIодобе къан ана ва гьев тIокIалъ Авессаломида
хадув лъугьинчIо.

Авессалом Иерусалималде вуссинавизе Иоав ургъи

14 1 Церуягьил вас Иоавида лъалеб букIана Давуд
Авессаломил пикрабазда вукIин. 2 Текоаялде цо
гIакъилай чIужугIаданалда хадур чагIи ритIана гьес.

Цинги гьес гьей гIаданалда абуна: «Дуца гIодулеб
ххвел гьабе, чIегIерги бай, махIгьуинал нахалги рахунге.
Хварав чиясда хадуб бухIараб магIу тIун гIемерал къоял
рарай гIаданлъун хIай. 3 Хадуб пачаясухъеги ун, гьадин
кIалъай».

Иоавица гьелда малъана пачаясда абизе кколебщи-
наб жо.

4 Цинги гьей гIадан пачаясда цее ячIана ва накабазде
ккун гьесие къулана. Гьелъ пачаясда абуна: «Вай, дир
пача, кумек гьабе дие!» — ян.

5 «Щиб дуе ккараб?» — ин цIехана пачаяс.

Гьелъ абуна:

«Росги хун къорол хутIарай гIадан йиго дун. 6 КIиго
вас вукIана дир, дур лагъалъул. Авлахъалда рукIаго данд
речIчIун цоцалъ рагъун руго гьел. Гьел ратIа гьаризе цо-
ниги чиги вукIун гьечIо сверухълъиялда. Цинги цояс
цояв чIварав. 7 Гьале гьанже тIолабго гIагарлъи бахъун
буго дида тIаде ва гьез абулеб буго: „Вац чIварав чи кье

гьаниве, вац чIваралъухъ гьевги чIвазе вукIине; цохIо
хутIарав ирсилав вукIиналъухъ балагьичIого, гьев чIван
рехизе вуго“, – ян. Дир цохIо хутIараб чирахъалъул кун-
чIи свинабизехъин бугогури гьез, цогIаги наслуги течIого
дир росасул цIарги дунялалдаса нахъе хъвагIан».

8 Цинги пачаяс абуна: «Парахат рокъое а. Дица тIуба-
забила дур мурад», – ин.

9 Текоаялдаса чIужугIаданалъ абуна: «Дир бетIерчIа-
хъаяв пача, гьелъул гIайиб дидеги дир инсул агьлуялдеги
тIаде ккезе биччанте, амма пачаясдеги гьесул пачалъи-
ялдеги тIаде гIайибалъул цо тIанкIцин ккеларо».

10 Пачаяс абуна: «Дуда рагIи абулев чи дихъе ваче. Гьес
дуда тIокIаб килищ хъваларо».

11 Гьелъ абуна: «Бидуласдаса бидул къисас босизе гьу-
къараб бугин абун, жиндирго БЕТIЕРГЬАН Аллагьасул
цIарги бахъун гьеде абе пача, дир вас чIвачIого хутIизе
вукIине».

«ХIакъав БЕТIЕРГЬАНАЛХIА дур васасул цо рас бор-
тизе гьечIо ботIродаса», – ян абуна пачаяс.

12 Цинги гьей гIаданалъ абуна: «Дир бетIерчIахъаяв
пачаясда цо рагIи абизе изну кье дур лагъалъе». «Абе», –
ян жаваб гьабуна пачаяс.

13 Гьебмехалъ гьей гIаданалъ абуна:

«Щайха цинги пачаяс Аллагьасул халкъалда данде
гьадинаб иш гьабулеб? Жиндирго кIалалъ жиндаго данде
диван къотIулеб гьечIищ пачаяс? Апараглъуде лъутарав
дурго вас жеги тIадвуссинавичIогури дуца. 14 Нилъ ки-
налго хвезе къотIарал чагIи руго. ГIодобе чвахараб ва
бакIаризе кIолареб лъадада релълъуна нилъер гIумру.
Амма Аллагь нилъ хвезаризе къачIарав гьечIо. Гьелъул
гIаксалда, къосарав инсанцин витIун ккезавизе рес ба-
лагьула Гьес.

15 ГIадамаз хIинкъалаби кьолел рукIун, гьале дир бе-
тIерчIахъаяв пачаясда гьеб бицине ячIана дун гьание.
Дица пикру гьабуна: „Пачаясда кIалъала дун. Щиб
лъалеб, гьес дир, гьесул лагъалъул, гьари къабул гьабизе

бегьулагури. [16] Аллагьас кьураб ирсалдаса дунги дир цо-
хIо хутIарав васги махIрум гьаризе лъугьарав чиясдаса
пачаяс хвасар гьаризе бегьулагури ниж“, – абун.
[17] Гьале гьанже дур лагъ кIалъалей йиго дуда: пачаясул
рагIуца ракIги чучун йикIина гьанже дун, щайгурелъул
Бичасул малаик гIадав, квешаб-лъикIаб батIа бахъизе
лъалев чи вугелъул дир бетIерчIахъаяв пача. Дур БЕ-
ТIЕРГЬАН Аллагьас квербакъи гьабеги дуе сундулъго!»
[18] Пачаяс гьей гIаданалда абуна: «Дица цIехараб жоялъе
щибго балъго течIого жаваб кье», – ян.
«Бокьараб жо цIехезе биччай дир бетIерчIахъаяв па-
чаяс», – ин абуна гьелъ.
[19] Цинги пачаяс цIехана: «Иоавица малъунцин гурищ
мун дихъе ячIарай?»
Гьелъ жаваб гьабуна:
«Дир пачаясул гIумруялхIа, битIараб жоха гьеб, бетIер-
чIахъад. Дир бетIерчIахъаяв пачаясул рагIудаса я квегIаб,
я кваранаб рахъалде кьуризе лъидаго кIоларо. Дур лагъ
Иоавица малъана дида гьадин гьабеян, дур лагъалъул
мацIалда гьал рагIабиги гьес лъуна. [20] Цо суалалъул ба-
тIи-батIиял рахъал рихьизаризе бокьун гьабуна Иоави-
ца гьаб иш. Амма дир бетIерчIахъадил гIакълу Бичасул
малаикасулалда релълъуна – дуда лъалареб жо щибго
гьечIо гьаб ракьалда».
[21] Хадуб пачаяс Иоавида абуна: «ЛъикI буго, гьедин
букIине те. Гьанже дир вас Авессалом тIадвуссинавизе
а», – ян.
[22] Иоав гьумер гIодоб цун пачаясе къулана ва, гьесие
баркалаги кьун, тIаде жубана: «Жакъа лъана дур лагъасда
дир бетIерчIахъаяв пачаясул дидехун рахIму-цIоб бу-
кIин, щайгурелъул дир – дур лагъасул – гьари пачаяс
къабул гьабидал».
[23] Цинги Гешуралде ана Иоав ва Авессалом Иеруса-
лималде тIадвуссинавуна. [24] Амма пачаяс лъазабуна:
«Гьев жиндирго рокъове айилан абе. Дида цеве вачIине
гьукъараб буго гьесие», – ян.

Авессалом жиндирго рокъове тIадвуссана, амма пачагун дандчIвачIо.

Давудидаги Авессаломидаги гьоркьоб маслихIат

[25] Авессалом гIадав гьайбатав, жиндир берцинлъиялъ
цIар рагIарав инсан ГIизраилалдаго тIокIав вукIинчIо.
Камилаб, щибго гIайиб чIвазе бакI гьечIеб лага-черхалъул гIолохъанчи вукIана гьев. [26] БотIрол расалъул
керчлъиялъ лъагIалидаса лъагIалиде къунцIулаан гьеб, гурони бетIер бакIлъулаан. Пачаясул цIадирабазда рекъон, гьесул ботIродаса къунцIараб расул кIинусго шекел* бахъулаан. [27] Авессаломие гьаруна лъабго васги цо
ясги. Ясалда цIар Тамар абун лъуна, гьейги кутакалда гьайбатай яс йикIана.
[28] КIиго сон бана Авессаломица Иерусалималда пачаясул гьумерги бихьичIого. [29] Цинги Авессаломица Иоав
ахIизе чагIи ритIана, гьев пачаясухъе витIизе бокьун. Амма Иоав гьесухъе вачIине разилъичIо. Гьес кIиабилеб нухалъги Иоавида хадур чагIи ритIана, амма гьес нахъеги вачIине инкар гьабуна. [30] Гьебмехалъ Авессаломица
жиндирго лагъзадерида абуна:

«Доб диралда аскIоб бугеб Иоавил пурчIина бекьараб хур бихьулищ нужеда? Ун дорегун, долда цIа гъе».

Цинги Авессаломил лагъзаз цIа гъуна гьеб хуралда.
[31] Цинги кIанцIун вахъун Иоав Авессаломил бакIалде
вачIана ва гьесда кIал гьикъана: «Щай дур лагъзадерица дир хур бухIараб?» – инги абун.
[32] Авессаломица Иоавида абуна:

«Дица дуда хадур чагIи ритIун рукIана гьадинаб каламгун: „Мун гьаниве вачIа; дие бокьун буго мун пачаясухъе витIизе дир рахъалъ гьадин гьесда кIалъазе: ‘Щиб гьабизе дун Гешуралдаса тIадвуссинавурав? Доваго чIун вукIаравани, гIемерго лъикI букIинаангури дие!’ – ян“. Гьале дие пачаясда дандчIвазе бокьун буго

---

* [14:26] *200 шекел* – гIага-шагарго 2,3 кило.

гьанже. Цинги, дида ккараб гIайиб батани, гьес дун
чIвазе къотIе абе».
33 Иоав пачаясухъе вилълъана ва Авессаломил мурад
гьесда бицана. Гьебмехалъ пачаяс Авессалом ахIана жин-
дихъего. Авессалом вачIана пачаясда цеве ва гIодоб гьумер
цун, къулана гьесие. Пачаясги каранде гьевги къан убач
гьабуна Авессаломида, жинца гьев ракI-ракIалъ къабул
гьавун вукIин бихьизабизе.

Авессаломил питна

15 1 Гьелдаса хадуб Авессаломица жиндиего чуялги
чолгьакалги росана ва кIикъоялда анцIго чукъаги
чIезавуна жиндаго цадахъ хьвадизе. 2 Радалго тIаде вахъун
шагьаралъул кавабахъе* унеб нухда чIолаан Авессалом.
ГIарз босун пачаясухъе уневщинав чи Авессаломица
аскIове ахIулаан ва гьесда цIехолаан: «Мун щиб шагьа-
ралдаса кколев?» – ин.
ГIизраилалъул пуланаб къавмалъул чи вугин дур ла-
гъилан жаваб кьолаан гьес.
3 Цинги Авессаломица абулаан: «Дур битIараб ва кьу-
чIаб гIарз бихьула, амма пачаясул дуде регIарав чи гье-
чIо», – ян.
4 Гьелда нахъ гIунтIизабун тIадеги жубалаан гьес:
«Пайда щибха, дун толевани гьаб халкъалда тIад ди-
ванчилъун! Гьебмехалъ бокьарав чи вачIине бегьилаан
дихъе жиндирго дагIба-гIарзги босун ва гьелъие дица
гIадилаб хIукму къотIилаан».
5 Гьесие бетIер къулизе аскIове вачIаравщинав чия-
сул квер босулаан Авессаломица ва къвалги бан убач

* 15:2 Шагьаралъул кавабахъ букIунаан доб заманалда ГIизра-
илазул годекIан. Гьенир жидерго хасал бакIазда гIодор чIун
рукIунаан халкъалъул кIудиял чагIи, тIадчагIи ва диванчагIи.
ЖамагIаталъул букIа, цо пуланав чиясул букIа, бокьараб
захIматаб суал ва дагIба-гIарз гьениб дандбалаан ва гьелъие
рекъараб хIукмуги къотIулаан.

гьабулаан. 6 Кумек гьарун пачаясухъе унелщинал чагIазе
гьедин гьабулаан Авессаломица. Гьеб макъаналда гIиз-
раилазул ракIал жиндехунго руссинаруна гьес.
7 Гьеб хIалалда ункъо сон ахиралде щолеб букIана,
цинги Авессаломица пачаясда абуна:
«Хевроналде ун БЕТIЕРГЬАНАСЕ гьабураб ният тIуба-
забизе изну кье дие. 8 Сириялда Гешуралда вугеб мехалъго
дица гьадинаб ният гьабун букIана: „БЕТIЕРГЬАНАС дун
Иерусалималде тIадвуссинавизе хъван батани, дун БЕ-
ТIЕРГЬАНАСЕ гIибадат гьабизе Хевроналде ина“, – ян».
9 Пачаяс гьесда абуна: «Парахат дурго нухда а», – ян.
Цинги Авессалом Хевроналде къокъана. 10 ГIизраи-
лалъул тIолалго къавмазухъе балъго чапарзаби ритIана
гьес гьадинаб буюрухъгун: «Суралъубе пулеб гьаракь
рагIарабго нужеца ахIе: „Авессалом пачалъун вахъана
Хевроналда!“ – ян».
11 Авессаломица Иерусалималдаса кIинусго чиги вачана
цадахъ. Гьел ракIбацIцIадго гьесда цадахъ рахъана – гъор-
кьанго гьес ургъараб хIилла-макруялъул гьезда лъалеб
жо букIинчIо. 12 Къурбанал хъолел рукIаго, Авессаломи-
ца Гилоялдаса Ахитофелида хадур чагIи ритIана гьесул
шагьар Гилоялде. Ахитофел вукIана Давудил гIакълучи.
Гьедин Авессаломил рахъ ккуразул къадар тIадеялдаса
тIаде цIикIкIунеб букIана.

Давуд лъути

13 Давудихъе чапар вачIана гьеб хабаргун ва гьес абу-
на: «Авессаломидехун руссунел руго гIизраилал», – ин.
14 «КъватIире рахъа! Гьанже нилъ лъутизе ккола, гурони
Авессаломихъа цохIоги чи ворчIизе гьечIо! Хехлъи гьабе,
нилъ досухъе ккевезе щвечIого рукIине! Дов кватIичIого
гьаниве щвезе вуго, цинги нилъер къо бухIула ва шагьа-
ралда кIудияб чIвай-хъвей ккола!» – ян абуна Давудица
Иерусалималда гьевгун рукIаралщинал чагIазда.
15 Пачаясул чагIаз абуна: «Пачаяс абураб гьабизе къа-
чIан руго ниж, дур лагъзал», – ин.

16 Цадахъ тIолабго хъизан-къайги бачун къватIиве вахъана пача. КIалгIаялъул тIалаб-агъаз гьабизе жиндирго анцIго гъараваш-лъади гьеений тана пачаяс. 17 Халкъгун
цадахъ нухде вахъана гьев, ва цодагьаб манзил тедал
гьел лъалхъана. 18 Киналго чагIи цадахъ керетиялгун
ва пелетиялгун гьесда хаду-хадур рилълъунел рукIана, Гаталдаса анлънусго рагъухъан пачаясда цеве унев вукIана.

19 Гаталдаса Иттайида пачаяс абуна:

«Нижеда цадахъ вилълъун щай дуе? ТIадвусса ва Авессалом пачаясда цадахъ чIа. Мун чияр ракьалдаса чи
вуго — ватIан тун ине ккарав апараг. 20 Мун гьаниве гочунги дагьаб мех гурони инчIо. Гьанже, дунгоцин киве
иневали лъалареб мехалъ, мунги цадахъ хьвадизавизе
бегьилищ дица? Дурго ракьцоялги цадахъ рачун, тIадвусса. БетIергьанас цIоб лъеги нужеда».

21 Амма Иттайица абуна: «ХIакъав БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
цIаралхIа ва дир пачаясул гIумруялхIа, дир бетIерчIахъаяв пача аралъуве дунги ина — хвезе ккани хвела, чIаго
хутIизе хъван батани, чIаго хутIила».

22 Гьебмехалъ Давудица Иттайида абуна: «Гьедин батани, цеве а», — ян.

Цадахъ жиндирго чагIигун ва лъималгун, гьесда цеве-цеве вилълъун ана Иттай.

23 Пачаги гьесул чагIиги унел рихьидал, киса-кирего
гIадамал риччан гьаркьалгун гIодулел рукIана. Кедрон
абулеб расалъиги къотIун авлахъалдехун ралагьана гьел.
24 Гьединго, кIудияв кашиш Цадокги Аллагьасул КъотIиялъул гъамас баччулел киналго левиталги рукIана
гьезда цадахъ. Гьез Аллагьасул гъамас гIодоб лъуна ва
тIолабго халкъ шагьаралдаса къватIибе лъугьинегIан
чIана, Авиатарги тIаде щвана гьениве.

25 Цинги пачаяс Цадокида абуна: «Аллагьасул КъотIиялъул гъамас шагьаралде нахъбуссинабе. БЕТIЕРГЬАНАС
дида цIоб лъуни Гьес тIадвуссинавила дун ва цIидасан
гьебги Гьесул мукъадасаб бакIги бихьизе рес кьела дие.

[26] Амма Аллагьас дун нахъчIвани, Гьес Жиндиего бо-
кьараб гьабе абе».
[27] Пачаяс кашиш Цадокида жеги абуна:
«Мун гуревищ вугев лъикIаб-квешаб батIа гьабизе
лъалев чи? Дурго вас АхIимаацгун ва Авиатарил вас Ио-
натангун цадахъ парахат шагьаралде тIадвусса. Цадахъ
кIиявго васги вачун, мунги Авиатарги а. [28] Нужехъан
хабар бачIинегIан авлахъалда, гIор бахунеб бакIалда,
валагьун чIела дун».
[29] Цинги Цадокги Авиатарги Аллагьасул гъамасгун
Иерусалималде тIадруссана ва гьенир чIана.
[30] Давуд тIолаго магIугун, хIатIида гIицIго Зайтуналъул
магIарде тIадехун валагьун вилълъана, гьесул ботIроде
жоги рехун* букIана. Гьесда цадахъ рукIарал киналго
чагIиги, бутIрузде жоги рехун, гIодилаго магIарде тIаде
унел рукIана. [31] Ахитофелги вугин Авессаломил рахъ
ккуразда гьоркьовин абун рагIидал, Давуд гьардана:
«Вай дир БЕТIЕРГЬАН, Ахитофелил гIакълу гIакса
сверизабе», – ян.
[32] МугIрул тIогьиве, Аллагьасул как-диналъул гохIде
щведал, аркияв Хушай вачIана гьесда данде, ретIелги
бихъун ботIроде хIатIги бан.
[33] Давудица гьесда абуна:
«Дида цадахъ вилълъани дие гьирлъун вукIина мун.
[34] Амма мун шагьаралде Авессаломихъе тIадвуссани ва
гьесда абуни: „Дун дур лагъ вуго, дир пача. Цеве дун дур
инсуда цеве хIалтIана, амма гьанже дур лагълъун вукIи-
не хIадурав вуго дун“, – ин, гьебмехалъ Ахитофелица
кьураб гIакълуги хисизабун, дие кумек гьабизе кIвелаан
дуда. [35] Кашишзаби Цадок ва Авиатар рукIине руго дуда
цадахъ. Пачаясул кIалгIаялъуб дуда лъарабщинаб гьезухъе
щвезабе дуца. [36] Гьезул васалги – Цадокил вас АхIимаац

* [15:30] Бихьинчияс ботIроде жо рехиялъул магIна кколаан гьев балагьалъукье ккун вугин абураб.

ва Авиатарил вас Ионатан – руго гьезда цадахъ. Нужеда
лъарабщинаб хабар босун гьел ритIе дихъе».
37 БитIун Авессалом шагьаралде жаниве лъугьунеб
мехалъ Давудил гьудул Хушай Иерусалималде щвана.

Цивал хIилла-макру

16 1 МугIрул тIогьиса цодагьав гIодовегIан щведал, цебе
кьотIун кIиго кьолораб хIамагун Мефи-Бошетил
хъулухъчи Цива дандчIвана Давудида. Гьел хIамузда тIад
къан кIинусго чедги, нусго чед кишмишалъулги, нусго
гъал инжиралъулги ва цо рахълъен чIагIдалги букIана.
2 Пачаяс Цивада цIехана: «Гьаб сундуе къачIараб жо
дуца?» – ян.

Циваца жаваб кьуна: «ХIамул рукIина пачаясул хъи-
зан-къаялъе хIалтIизаризе, чедги пихъги – рагъухъабазе
кваназе, чагъир – нухда тату хваразе гьекъезе кьезе», – ян.
3 Цинги пачаяс цIехана: «Дур хважаин Шаулил васасул
вас кив вугев?» – ин.

Циваца абуна: «Досул инсул эмен Шаулил пачалъи
гьанже жиндихъе тIадбуссинабизе бугин гIизраилазинги
ккун, Иерусалималдаго чIана дов».
4 Гьебмехалъ пачаяс Цивада абуна: «Мефи-Бошетил
букIарабщинаб магIишат гьанже дур буго», – ян.

«БетIерчIахъаяв дир пача, дур лагълъун вукIине хIа-
дурав вуго дун. Дур рахIму-цIобалде хьул буго дир ки-
даго», – ян жаваб гьабуна Циваца.

ШимгIица Давудие нагIанаби кьей

5 Бахурималде Давуд гIагарлъидал, гьесие нагIанабиги
кьолаго, Шаулил гIагарлъиялъул ШимгIиян цIар бугев
Герал вас вачIана гьениса къватIиве. 6 Давудидаги гьесул
цересел чагIаздаги ганчIал речIчIизе жувана гьев; Даву-
дил квегIаб ва кваранаб рахъалда чIун гьесул киналго
чагIиги рагъухъабиги рукIана. 7 ШимгIица абулеб букIана:
«Хазабе гьаниса! Хазабе гьаниса! ЧIвадарухъан!
ХIалихьат! 8 БЕТIЕРГЬАНАС бецIана дуе, Шаулил

бакIалда мунго пачалъунги гьавун, дуца гьесул хъи-
зан-агьлуялъул гIодобе тIураб биялъухъ. Гьанже БЕ-
ТIЕРГЬАНАС духъаги бахъун, дур вас Авессаломихъе
кьуна пачалъи. Мунин абуни, бидулав вугелъул, ба-
лагьалъукье ккана!»
[9] Гьебмехалда Церуягьил вас Авишайица пачаясда
абуна: «Гьаб махIцараб гьойца дир бетIерчIахъаяв пача-
ясде рогьо щай балеб бугеб? Дие изну кье досул бетIер
къотIун рехизе», – ян.
[10] Цинги Давудица абуна: «Церуягьил васал, диеги
нужееги гьелъул милат гьабун щай? НагIанаби кье абе
гьес, нагIанаби кье Давудиеянги абун, БЕТIЕРГЬАНАС
тIамурав чи вугелъул гьев дида тIаде. Гьединав чиясда
кIал гьикъизе лъиданиги бажарулебдай?»
[11] Давудица Авишайида ва жиндирго тIолалго чукъ-
бузда абуна:
«Дие гьавурав дирго васцин дун чIвазе дида хадув лъу-
гьун вуго, буняминиясул бицинего ккелищ? ЖахIавго
те гьев чи; нагIанаби кьолев вукIа абе, БЕТIЕРГЬАНАС
тIамун вугелъул гьев гьедин гьабизе. [12] Щиб лъалеб, дир
инжитлъи-хIакъирлъиги бихьун, БЕТIЕРГЬАН гурхIизе
бегьула, ва жакъа дие кьолел гьел нагIанабазул бакIалда,
баракат лъезе бегьула БЕТIЕРГЬАНАС дида».
[13] Давудги гьесул чагIиги жидерго нухда рилълъана.
ШимгIиги мугIрул щобккун Давудида дандвитIун унев
вукIана, балаго рогьогун, речIчIулаго ганчIалгун ва
хIарщгун. [14] Иордан гIурухъе щведал, Пачаги тIолабго
гьесда цадахъ букIараб халкъги кутакалда свакан рукIа-
на, ва хIухь бахъизе гьез гьениб чIел гьабуна.

Авессалом Иерусалималде щвей

[15] Цадахъ гIизраилазул аскаргун Авессалом Иерусали-
малде щвана, Ахитофелги вукIана Авессаломида цадахъ.
[16] Давудил гьудул аркияв Хушай вачIана Авессаломида
цеве ва гьес абуна:
«БетIерчIахъаяв пача! БетIерчIахъаяв пача!» – ин.

[17] Авессаломица Хушайида цIехана: «Гьединищ дуца
дурго гьудуласе ритIухълъи бихьизабулеб бугеб? Мун
щай досда цадахъ инчIев?» – ин.
[18] Хушайица жаваб гьабуна: «Щайгурелъул, БЕТIЕР-
ГЬАНАС тIаса вищарасул ва халкъалъгун тIубараб ГIиз-
раилалъ къабул гьавурасул рахъ кквела дица ва гьасда
цадахъ чIела. [19] Гьелда тIадеги, Давудил васасе гуреб цоги
лъие дица хъулухъ гьабилеб? Дур инсуе гьабураб хъулухъ
гьанже дуеги гьабизе буго дица».
[20] Авессаломица Ахитофелида абуна: «РачIа гIакълу
дандбазе, щибдай гьанже нилъеца гьабун лъикI?» – ин.
[21] Ахитофелица абуна: «Дурго инсуца кIалгIаялъул
тIалаб-агъаз гьабизе тарал гьесул гъаравашал-лъудбузда
аскIов вега. Гьебмехалда тIолалго гIизраилазда рагIила
мун инсуе рихаравлъи ва дур рахъ ккуразул дудехун бу-
геб ракIчIей цIикIкIина».
[22] Цинги тIохда Авессаломие чадир лъуна, ва тIолалго
гIизраилазда вихьун, жиндирго инсул гъаравашал-лъуд-
бузда аскIове ана гьев.
[23] Доб заманалда Ахитофелица кьураб гIакълу живго
Аллагьасул гIакълугIанги къиматаблъун рикIкIунаан.
Давудги Ахитофелил щибаб гIакълуялда нахъ вилълъу-
наан, Авессаломицаги гьединго гьабуна.

Ахитофелица ва Хушайица кьурал гIакълаби

17 [1] Ахитофелица Авессаломида абуна:
«АнцIила кIиазарго рагъухъанги вачун, къаси
Давудида хадув лъугьине виччай дун. [2] Дов свакан тату хун
вукIадго дун досде тIаде кIанцIила. ХIинкъизавун, чара
къосиналде ккезавила дица дов, тIолалго досул чагIиги
лъутила гьебмехалда. Цинги дица живго пачаги чIвала,
[3] кинабго халкъги, жиндирго хважаинасухъе гIадин, ду-
хъе тIадбуссинабила. Дуе чIвазе къваригIарав чи цохIо
вугелъул, тIолабго халкъин абуни сах-саламат хутIила».
[4] Авессаломие ва ГIизраилалъул тIолалго церехъаба-
зе гьеб рагIи рекIее гIуна. [5] Амма Авессаломица абуна:

«Аркияв Хушайги ахIе дихъе, гьес абулелъухъги гIе-
неккизин».

[6] Хушай вачIиндал, Авессаломица гьесда цIехана: «Ахи-
тофелица абуна гьадинги додинги гьабейилан. Гьедин
гьабуни лъикI букIинадай? Ялъуни, дур гьелда ракI ре-
къолеб батичIони, дурго пикруги загьир гьабе нижее».

[7] Хушайица Авессаломида абуна:

«Ахитофелица гьаб нухалъ кьураб гIакълу лъикIаб
гьечIо. [8] Дуда лъала дурго эменги гьесул чагIиги. Гучал
рагъухъаби руго дол ва хIалалдаса ун хъетIолеб, жиндир
тIанчIаздаса батIа гьабураб циялда релълъуна гьанже дол.
Гьелда тIадеги, дур эмен вуго хIалбихьи бугев рагъухъан.
Гьединлъидал, гьаб сардилъ досги досул чагIазги кьи-
жун хIалхьи гьабизе гьечIо. [9] Гьанжего нохъо-къедазда,
ялъуни цоги-цоги бакIазда вахчун чIун ватула дов. ТIо-
цебесеб дандечIеялъулъго дур чагIи чIвани, гьеб хабар
рагIаралщиназ абила: „Авессаломил рахъ ккурал гъу-
рун рагIула“, – ян. [10] Гьебмехалъ бищун лебалав, жибго
гъалбацIалъулгIан ракI къвакIарав рагъухъанасулцин
хIинкъиялъ ракI тамахлъила. Щайгурелъул, тIолабго
ГIизраилалда лъала дур эмен къуватав рагъухъан вукIин
ва гьесда цадахъ лебалал рагъухъабиги рукIин.

[11] Гьединлъидал, дица дуе гьадинаб гIакълу кьела: Да-
налдаса бахъараб къилбаялъул рахъалда Беэр-Шеваялде
щвезегIан тIолабго ГIизраил – ралъдал рагIалда салигIан
гIемераб гIалам – бакIаре абе духъе ва дуцаго баче гьеб
рагъде. [12] Цинги нилъ, киса-кибего ракьалде щущараб
щуб гIадин, циндаго Давудиде тIаде кIанцIила, кив
гьев ватаниги. Гьебмехалъ, я гьев, я гьесул цониги чи
чIаго хутIиларо. [13] Дов цо шагьаралде лъутани, рухьбиги
росун, тIолалго гIизраилал тIаде лъугьина ва лъарахъе
бехъерхъила гьеб шагьар, гьелъул ганчIида гамачI ху-
тIулареб хIалалъ».

[14] Гьебмехалъ Авессаломицаги тIолалго гIизраилазги
абуна: «Ахитофелил гIакълуялдаса аркияв Хушайил
гIакълу камилаб буго», – ян.

Авессаломида тIаде балагь бачине букIине гIоло гье-
дин Ахитофелил цIодораб гIакълу хвезабизе къотIана
БЕТIЕРГЬАНАС.

Хушайица Давудихъе хабар битIи

15 Цинги Хушайица Цадокидаги Авиатаридаги абуна:
«Ахитофелица гьадинги додинги гьабейин абуна Авес-
саломида ва ГIизраилалъул тIадчагIазда. Дицайин абуни,
гIаксалда, гьадинги гьадинги гьабейин абуна. 16 Гьанже
гIедегIил гьабун, Давудихъе хабар битIе: „Вореги, гьаб
сардилъ Иордан лъарахъ бугеб авлахъалда чIел гьабу-
ге. Щиб гьабунги лъар бахун добаб рахъалде а, пачаги
гьесда цадахъ ругелщиналги хвалдаса цIунун хутIизе“».
17 Ионатанги АхIимаацги Рогел абураб иццухъ рукIана.
Цо цеетел ячIунаан гьезухъе хабарги босун ва гьел Да-
вудихъе унаан гьеб хабар щвезабизе. Лъиданиги рихьизе
гурин абун гьел шагьаралде жанире унароан. 18 Амма
гьел цо васасда рихьана ва гьес Авессаломида бицана.
Гьединлъидал, гьениса лъутун гьел Бехурималдаса цо
чиясухъе рилълъана. Гьев чиясул азбаралда лъадал гъуй
букIана ва гьел гьенир жанир рахчана. 19 Гьесул лъадуца,
лъидаго щибго лъалареб хIалалъ мугь-мучги тIаде бан,
юргъан рехана гьеб гъуялда тIаде.
20 Авессаломил чагIи рачIана гьей гIадамалъул ро-
къоре ва гьез гьелда цIехана: «Кир ругел АхIимаацги
Ионатанги?» – ян.
Гьей гIаданалъ абуна: «Лъар бахун дорехун ана гьел».
КигIан ралагьаниги гьелги ратичIого, Иерусалимал-
де тIадруссана гьел чагIи. 21 Гьел чагIи ун хадуб, гьел
кIиялго гъуялдаса къватIиреги лъугьун, Давудихъе ине
нухде рахъана. Гьез Давудида абуна: «Хехго нухде вахъа
ва лъар бахе. Ахитофелица гьадинги додинги гьабизе
кколин дуда дандеян абун буго».
22 Жиндирго халкъгун цадахъ нухде вахъана Давуд.
Радал хъахIлъи рехилалде цо чи хутIичIого гьез киназ-
го лъар бахана.

[23]Жиндир гIакълу нахъ чIван букIин бихьидал, Ахито-
фелица хIама кьолона ва жиндирго шагьаралде рокъове
къокъана; гьениб васигатги хъван, кваридаги ван, гьес
жинцаго живго гъанкъана. Гьедин хвана гьев ва жин-
дирго инсуда аскIов хабалъ лъуна.
[24]Давуд Маханаималде щвана. Авессаломицаги тIолалго
гIизраилалгун цадахъ Иордан лъар бахана. [25]Авессало-
мица жиндирго аскаразул бетIерлъун Иоавил бакIалда
гьесул вацгIал Амаса тана. ИсмагIелил агьлуялъул чи
Етерил вас вукIана гьев, гьесул эбелалда цIар – Авигайл,
гьейги йикIана Нахашил яс, Иоавил эбел Церуягьил яц.
[26]Авессаломил нухмалъиялда гъоркь Иордан тун доре-
хун ГилгIадалъул ракьалда къайи чIван чIана тIолалго
гIизраилал.
[27]Давуд Маханаималде вачIиндал, аммониязул тахша-
гьар Раббагьалдаса Нахашил вас Шови, Ло-Деваралдаса
Аммиэлил вас Махир ва Рогелималдаса гилгIадияв Бар-
зиллай [28]босун бусен-къайгун, сурකIа-щурунгун, щагIил
цIарагIгун гьесухъе рачIана. ТIадеги гьез босун бачIана
мугь-муч, пурчIина, чIер, гьоло ва гъолден, [29]гьоцIо ва
нах, гIиял ва гIакдал хIан – Давудие ва гьесул чагIазе
кваназе букIине; щайгурелъул гьезда лъалеб букIиндал
гьел нухда ракъун, свакан ва къечон рукIин.

Давуд рагъде хIадурлъи

18 [1]Давудица жиндирго аскаралъул хал-шал гьабуна ва
гьезда тIад азарилбутIрулги нусилбутIрулги лъуна.
[2]Гьес жиндирго аскар лъабиде бикьана: цо къокъаялъул
цевехъанлъун Иоав, кIиабилеб къокъаялъул – Церуягьил
вас, Иоавил вац Авишай, лъабабилеб къокъаялъул – Га-
талдаса Иттай тана.
Пачаяс рагъухъабазда абуна: «Гьайгьай дунгоги вилъ-
лъина нужеда цадахъ», – ин.
[3]Амма халкъалъ абуна: «Мун вилълъине бегьуларо!
Щайгурелъул, ниж лъутизе ккани, гьеб кIудияб жолъун
букIинаро дозие; нижер бащдал рагъухъаби чIванигицин

гьелъги дол мурадалде щвезариларо; амма дур гIумру
нижер анцIазаргоясулалдасаги хирияб буго. Гьедин-
лъидал, мун шагьаралда чIеялдаса лъикIаб кумек нижее
букIинаро».
4 Цинги пачаяс абуна: «Нужеца абухъе гьабила ди-
ца», – ян.
Нус-нусккун, аза-азарккун рагъухъаби къватIире ра-
хъунаго, пача шагьаралъул кавабахъ вахъун чIун вукIана.
5 Пачаяс Иоавие ва Авишайие буюрухъ кьуна: «Авесса-
ломие зарал ккезе биччаге, дие гIоло», – ян.
ТIолабго халкъалда рагIана пачаяс жив-жив рагъул
цевехъанасе гьединаб буюрухъ кьолеб.

Авессаломил хвел

6 Аскарияв авлахъалде къокъана гIизраилалгун рагъизе
ва гьеб рагъ ккана Ефраимил ракьалда рохьоб. 7 Давудил
рагъухъабаз щущахъ базабуна гIизраилазул аскар, гIаси-
яб чIвай-хъвей ккана гьениб – кинавниги къоазарго чи
чIвана. 8 Сверухълъиялдаго тIибитIана гьеб рагъ, амма
хвалчаца чIвараздасаги рохьил балагьаздаса хваразул
къадар цIикIкIана.
9 Жиндирго гIорцIеналда рекIун унев вукIарав Авес-
салом тохлъукьего Давудил чагIазда данде ккана. Гьесул
гьеб гIорцIен цо кIудияб гIаркьахараб миккигъотIода
гъоркьан добехун бекерун унаго, Авессаломил бетIер
гьеб гъотIол гIаркьалабазда хурхун ана. Гьев живго гье-
нив зобалаздаги ракьалдаги гьоркьов далун хутIана,
гIорцIенин абуни жиндирго нухда бекерун ана. 10 Гьеб
бихьидал, цо чияс Иоавида бицана Авессалом вугин
миккигъотIода далун хутIун.
11 Иоавица гьеб хабар босун вачIарав чиясда абуна:
«Щиб жойилая?! Дуда Авессалом вихьанилая? Щайха
цинги дуца гьев чIван рехичIев? Дица вохуца холаго ра-
гъухъанасул рачелги анцIго гIарцул кесекги кьелаангури
букIараб дуе гьелъухъ!»
12 Амма гьев чияс абуна:

«Бахъун дир хъатикь азарго гIарац лъунигицин,
пачаясул васасде дица квер борхилароан. Нижеда
киназдаго рагIана пачаяс дуеги, Авишайиеги, Итта-
йиеги „дие гIоло дир вас Авессаломил гIумру цIуне-
ян“ буюрухъ кьолеб. 13 Нагагьлъун диего балагьалъе
дица гьединаб хиянат гьабун букIарабани, пачаясдаса
бахчун щибго хутIуларелъул, гьебмехалъ мунгогицин
дида данде чIелаан».
14 «Дуда кIалъан дица гIадада заман хвезабиларо», –
янги абун, миккигъотIода далун вугев Авессаломил
рекIелъе ишанги босун Иоавица лъабго чIор речIчIана.
Гьев жеги чIаго вукIана. 15 Цинги Иоавил ярагъ баччулел
гIолохъабазул анцIгояс сверунги ккун, чIвана Авессалом.
16 Гьебмехалъ Иоавица суралъубе пуна, ва рагъухъабаз
рагъ къотIизабуна. Иоавил буюрухъалда рекъон, тIокIалъ
гьел гIизраилазда хадур лъугьинчIо. 17 Авессаломил жана-
за гьез гьениса нахъе босун кIудияб гвандинибе рехана,
ва гьелда тIад чIахIиял ганчIазул гохI бана. ТIолалго
гIизраилалги рокъо-рокъоре лъутун ана.
18 Жеги живгоги чIаго вукIаго, Авессаломица Пача-
ясул абулеб расалъиялда жиндиего ганчIил памятник
лъун букIана, «дир цIар нахъе цIунизе дир цониги вас
гьечIелъулин» пикруги гьабун. Жакъа къоялъги «Авес-
саломил памятникилан» абула гьелда.

Авессалом чIваялъул Давудида бицин

19 Цадокил вас АхIимаацица абуна:
«БЕТIЕРГЬАНАС гьев жиндирго тушбабаздаса хвасар
гьавунин абун хабарги босун пачаясухъе векерун ине
виччай дун».
20 Амма Иоавица абуна: «Гьеб хабар босун жакъа мун
гуро ине вугев. Мун цогидаб къоялъ ине бегьила, амма
жакъа унге – пачаясул васлъидал хун вугев».
21 Цинги Иоавица цо эфиопиясда абуна: «Векере, дуда
бихьарабщинаб пачаясда бицине а», – ян.
Эфиопияв, Иоавие бетIерги къулун, векерун нухда ана.

[22] Цадокил вас АхIимаацица нахъеги абуна: «Щиб кканиги, дунги виччай эфиопиясда хадув ине».

Амма Иоавица абуна: «Я дир вас, гьеб щай дуе? Шапакъат щолеб хабар гурелъул гьаб бугеб».

[23] Гьес абуна: «Бокьараб кка абе, диеги бокьун буго ине».

Цинги Иоавица абуна: «Векере, гьедин батани!»

АхIимаац Иорданалъул расалъиялдаса унеб нухккун
векерун ана ва эфиопиясдасаги цеве ккана. [24] Давуд ша-
гьаралъул жанисеб ва къватIисеб кавабазда гьоркьов
гIодов чIун вукIаго, ворчIухъан шагьаралъул къадада
тIаде вахана ва кавабазда тIасахунаб тIохда эхетана.
РикIкIаде бер щвезабидал, векерун вачIунев цо чи ви-
хьана гьесда. [25] ВорчIухъанас пачаясде ахIана ва гьесда
гьеб бицана.

Пачаяс абуна: «Живго цохIо вачIунев чи ватани, цIияб хабарги босун вачIунев чи ватула гьев», — ин.

Гьев чи тIадеялдаса тIаде гIагарлъулев вукIана, цинги
[26] гьединго векерун вачIунев цоги чиги вихьана ворчIу-
хъанасда, ва гьес кавабазул хъаравуласде ахIана цоги
чиги вачIунев вугин. Пачаяс абуна:

«Гьевги цо хабар босун вачIунев чи ватизе ккола», — ян.

[27] ВорчIухъанас абуна: «ТIоцевесесул векери Цадокил вас АхIимаацилалда релълъуна», — ян.

«Гьев лъикIав чи вуго. Гьес лъикIаб хабар босун бачIунеб батула», — ян абуна пачаяс.

[28] АскIове гIагарлъулаго, кинабго лъикI бугин ахIана АхIимаацица. ГIодоб гьумер цун пачаясеги къулун, гьес абуна: «Рецц БЕТIЕРГЬАНАСЕ, дур Аллагьасе! Дир бетIерчIахъаяв пачаясда тIаде квер борхаралщинал гьесул кверде кьуна Гьес!»

[29] Пачаяс цIехана: «Авессалом сах-саламат вугищ?» — ин.

«Иоавица дун духъе витIулелъул дида цо кIудияб рагъа-рачари бихьана, амма гьелъул магIна дида бичIчIичIо», — ян абуна АхIимаацица.

[30] Пачаяс абуна: «Цевеса нахъе вилълъун гьанив хьолбохъ эхетун чIа», — ян. Гьев гьесул хьолбохъ эхетана.

31 Гьениве щведал, эфиопияс абуна: «Дир бетIерчIахъаяв
пача! Гьале рохалил хабар! БЕТIЕРГЬАНАС дуда данде
рахъаралщиназдаса хвасар гьавуна мун жакъа», – ян.
32 Пачаяс эфиопиясда цIехана: «Авессалом сах-сала-
мат вугищ?»
Эфиопияс жаваб гьабуна: «Гьесие ккараб ккаги дир
бетIерчIахъаяв пачаясул тIолалго тушбабазе ва гьесда,
данде чIаралщиназе», – ян.
33 Пача тIуркIана, дунял чIегIерлъун анин ккана. Ша-
гьаралъул кавабазда тIад бугеб рокъове вилълъана гьев,
гIек-гIекиялда гIодулаго.
«Вай дир вас Авессалом! Дир вас, дир вас! Авессалом!
Дунго хвезе вукIаравани дур бакIалда! Вай дир вас Авес-
салом, дир вас!» – ин инагьдилаго унев вукIана пача.

Иоавица Давудида кIалгьикъи

19 1 Пача кIудияб рухIалилъ Авессаломида хадув
гIодулев вугин бицана Иоавида.
2 Пача жиндирго васасда хадув гIодулев вугин рагIидал,
тIолабго халкъалъе гьеб къоялъул бергьенлъи къвари-
лъиялде сверана. 3 Рагъдаса лъутун жинцаго жалго сури-
зарурал, рахчун-кьерун унел чагIи гIадин лъугьана гьел
шагьаралде жанире. 4 Пачаяс гьурмада квералги чIван,
биччан гьаракьгун ахIулеб букIана:
«Вай дир вас Авессалом! Вай, Авессалом, дир вас,
дир вас!»
5 Пачаясул рокъове гьесда аскIовеги вачIун, Иоавица
абуна:
«Жакъа дурги, дурго васал-ясазулги, лъудби-гъарава-
шазулги гIумру хвасар гьабурал дурго рагъухъаби нече-
зарурел руго дуца. 6 Мун рихарал рокьулел руго дуе, мун
хиралъарал рихунел руго дуда. Жакъа дуца бихьизабулеб
буго дурго рагъул церехъабиги хъулухъчагIиги дуе щалго
гурел чагIилъун рукIин. Авессаломги чIаго хутIун ниж
киналгоги хун рукIаралани, мун разилъизехъин вукIун
вугогури. 7 КъватIиве вахъун гьанже дурго гIадамазул

ракI батизабе. БЕТIЕРГЬАНАСУЛ цIаралхIа, гьанже
мун къватIиве вахъинчIони, сордо тIаде щвелалде цо
чи хутIизе гьечIо дуда аскIов. Цинги, гьитIинаб къоял-
даса бахъараб жакъа къоялде щвезегIан, дуда рихьарал
киналго балагьаздасаги захIматаб букIина дуе гьеб».
8 Гьебмехалда тIадеги вахъун шагьаралъул кавабахъ гIо-
дов чIана пача. Пача кавабахъ вугин рагIидал, киналго
рагъухъаби рачIана гьесда цере.

Давуд Иерусалималде тIадвусси

ТIолалго гIизраилаз лъутун жиде-жидер рокъобе нух
босана. 9 Цинги ГIизраилалъул киналго агьлаби цоцалъ
къацандизе лъугьана:
«Пачаяс нилъ нилъер киналго тушбабаздаса хвасар
гьаруна. Пачаясин пилистимазул квердасаги нилъ эр-
кен гьарурал. Гьанже Авессалом сабаблъун нилъер ра-
кьалдаса лъутизе ккана дов. 10 Нилъеца нилъедаго тIад
пачалъун тарав Авессаломин абуни, рагъда чIван вуго.
Щайха цинги лъицаниги пача тIадвуссинавиялъул тIа-
лаб гьабулареб?»
11 Давуд пачаяс кашишзаби Цадокихъеги Авиатари-
хъеги чагIи ритIана гьадинаб тIадкъайгун:
«Ягьудиялъул чIахIиял чагIазда кIалъай: „Хан жиндир-
го кIалгIаялде тIадвуссинавулезда гьоркьор ахириселлъун
рукIун щай нужее? ТIолалго гIизраилаз бицунеб хабарги
пачаясухъе щун бугин. 12 Нужлъидал дир гIагарлъиги
дир вацалги кколел. Щайха цинги пача тIадвуссинави
тIалаб гьабулелъул нуж нахъе ккезе чIолел?“ 13 Амасадаги
абе: „Мун дир цебесеб гIагарлъиялъул чи гурищ кколев?
Аллагьас балагьалъукье ккезавеги дун, гьаб жакъа къо-
ялдаса нахъе Иоавил бакIалда дица мун дирго аскаралъул
бетIерлъун течIони“, — ян».
14 Гьедин Давудица тIолалго ягьудиязул ракIал жин-
дехунго цIазаруна.
Цинги ягьудияз пачаясухъе ругьел битIана: «Дурго
чагIигун цадахъ тIадвусса нижехъе», — ян.

15 Пача нухде вахъана ва Иордан гІурухъе щвана. Ягьу-
диял пачаясда дандчІвазе ва гьесие Иордан гІор бахине
кумек гьабизе Гилгалалде рачІана.

Давудил рахІму

16 Ягьудиялгун цадахъ Бахурималдаса буняминияв
Герал вас ШимгІиги гІедегІана Давудида данде. 17 Гьесда
цадахъ вукІана азарго буняминиявги, цадахъ жиндирго
анцІила щуго васгун ва къого цеветелгун, Шаулил ру-
къалъул хъулухъчи Циваги. Гьел пачаясда данде Иор-
дан гІурухъе гІедегІана. 18 Пачаясе ва гьесул тІолабго
хъизан-къаялъе гІор бахине кумек гьабизелъун ва цоги
гьесие къваригІарабщинаб тІубазабизелъун гьел гІурул
доб рахъалде рахана.

ГІурул доб рахъалде щведал, ШимгІи пачаясда цеве
накабазде ккана, 19 ва гьес абуна: «Дир бетІерчІахъа-
яв пача тІаса лъугьа абе дир такъсиралда. КІочон тезе
биччай дир бетІергьан пачаяс Иерусалим тараб къоялъ
дица гьабураб квешлъи. Пачаяс ракІалдего щвезабуге
абе гьеб. 20 Дида, дур лагъасда, лъалелъул дица такъсир
гьабун букІин. Амма жакъа тІолабго Юсупил агьлуялъул
чагІазда гьоркьов дун бищун цеве гІедегІана дуда, дир
бетІерчІахъаяв пачаясда, данде».

21 Церуягьил вас Авишайица абуна: «БЕТІЕРГЬАНАС
тІаса вищарав пачаясде рогьо барав ШимгІи чІвачІого
тезе бегьулевдай?!» – ин.

22 Давудица абуна: «Церуягьил васал, диеги нужее-
ги гьелъул милат гьабун щай гьанже? Нуж дида данде
чІарал чагІи гІадин рукІунге. ГІизраилазул цониги чи
чІвазе бегьилищ гьадинаб къоялъ – дун ракІчІун ГІиз-
раилалъул пача вукІин дида лъараб къоялъ?»

23 Цинги пачаяс гьедун ШимгІида абуна: «Мун хвезе
гьечІо», – ян. 24 Шаулил васасул вас Мефи-Бошетги ва-
чІана пачаясда данде. Пача лъутараб къоялдаса нахъе,
гьев сах-саламат тІадвуссинегІан, Мефи-Бошетица я
хІатІал чуричІо, я мегеж кІкІвачІо, я тІад букІараб ретІел

хисичIо. [25] Иерусалималдаса пачаясда дандчIвазе гьев
вачIиндал, пачаяс гьесда цIехана:
«Мефи-Бошет, мун щай дида цадахъ вилълъинчIев?»
[26] Гьес жаваб кьуна:
«Вай дир бетIерчIахъаяв пача, дир хIалтIухъанас хия-
натлъи гьабуна дие! Дица абуна: „Дир хIама кьолой, дун
гьелдаги рекIун пачаясда цадахъ ине вукIине“, – ян, – дур
лагъ рекъав вугелъулха. [27] Амма дир хъулухъчи дида, дур
лагъасда, бугьтаналги лъун кIалъан вуго дир бетIерчIахъаяв
пачаясда. Дир бетIерчIахъаяв пача вуго Бичасул малаик
гIадав чи; гьединлъидал, гьанже дуца дуего бокьухъе гьабе.
[28] Дир кIудияв инсул наслу пачаясдаса гIажал босизе гуреб,
тIокIаб сундуего мустахIикъаб букIинчIониги, дуца дун,
дур лагъ, дургун квен гIахьал гьабулезда гьоркьове вача-
на. Гьанже дуде гIарз бахъизе дир кинаб ихтияр бугеб?»
[29] Пачаяс гьесда абуна: «ГIела гьанже, тIокIаб бицине
ккеларо гьелъул. Гьале дир хIукму: дурго ракь дудаги
Цивадаги гьоркьоб бащад бикье».
[30] Мефи-Бошетица абуна: «Гьанже дир бетIерчIахъаяв
пача сах-саламат кIалгIаялде тIадвуссун вугелъул, гьес
кинабго жиндиего таниги, дие ургъел гьечIо», – ян.

Давудица Барзиллайгун къо-лъикI гьаби

[31] Рогелималдаса гилгIадияв Барзиллайги вачIана па-
чагун цадахъ Иордан гIор бахине ва гьенисан пача нухда
регIизе. [32] Барзиллай вукIана херав чи – ункъого сон бан
букIана гьес. Гьев кутакалда бечедав чи вукIана, ва пача
Маханаималда вугебгIан мехалда, гьес пачаясе къвари-
гIарабщинаб чIезабуна.
[33] Пачаяс Барзиллайида абуна: «Дида цадахъ вилълъа
Иерусалималда чIел гьабизе. Дицаги дуе щиб бокьаниги
чIезабила гьениб», – ин.
[34] Барзиллайица пачаясда абуна:
«Жеги чан сон дица базе бугеб гьаб дунялалда, пача-
ясда цадахъ Иерусалималде дун гочине ккани? [35] Гьабса-
гIат дир ункъого сон буго. ЛъикIаб-квешаб батIа бахъизе

бажариладай гьанже дида? Кваналеб ва гьекъолеб жоялъул
тIагIам лъалебдай? КочIохъабазул гьаракь гIундузда ра-
гIилебдай? БетIерчIахъаяв дир пачаясе гьирлъун лъугьун
вукIине щай дие, дур лагъасе? 36 Дун, дур лагъ, Иордан тун
довехун цодагьаб нухалъ вильлъина, амма пачаясдаса гье-
динаб тIадегIанаб шапакъат щайгурин дие. 37 Дун рокъове
тIадвуссине виччай, дирго гIагараб шагьаралда, эбел-эмен
вукъараб ракьалда хвезе вукIине. Амма гьале дур лагъ
(дир вас) Кимхам. Гьев ине виччай дир бетIерчIахъаяв
пачаясда цадахъ. Дудаго берцин бихьараб гьабе гьесие».
38 Пачаяс абуна: «Дида цадахъ гIор бахина Кимхамица
ва дур ракI рекъанщинаб гьабила дица гьесие. Дуе щиб
бокьаниги, гьеб гьабизе къачIарав вуго дун».
39 ТIолабго халкъалъ Иордан гIор бахана, ахиралда
пачаясги бахана. Пачаяс, Барзиллайие баркалагун гьа-
ра-рахьиги гьабун, гьесулгун къо-лъикI гьабуна, цинги
гьев рокъове тIадвуссана.
40 Кимхам Пачаясда цадахъ Гилгалалде вильлъана.
Ягьудиялъул тIолалго рагъухъабиги ГIизраилалъул бащ-
даб аскарги гьесда цадахъ къокъана.

ГIизраилазулги ягьудиязулги кьал

41 ГIизраилал рачIана пачаясухъе гIарзгун ва гьез па-
чаясда абуна: «Щай нижер вацал ягьудияз пача жидеего
вахъарав ва, нижедаса балъго, пачаясдаги гьесул тIолалго
чагIаздаги Иордан гIор бахинабураб?»
42 ТIолалго ягьудиял цадахъ рекъон гьез гIизраилазда
абуна: «Нижеца гьеб гьедин гьабуна гьев нижее гIагарав
вукIун. Щай нужер ццин бахъунеб? Пачаясул квенищ
кванан бугеб нижеца, ялъуни гьесухъа сайгъаталищ
росун ругел?»
43 ГIизраилаз ягьудиязда абуна: «Нижер анцIго бутIа
буго Давудилъ, гьединлъидал нижер нужедаса цIикIкIун
ихтиярал руго. Щайха цинги нужеца ниж малъикъ гьа-
руларел? Пача тIадвуссинавизе кколин тIоцебе нижеца
гуребищ абураб?»

Амма гIизраилазулалдаса ягьудиязул кIалъай хъачIаб-
кьварараб букIана.

Шевал питна

20 [1] Гьезда гьоркьов вукIана Шева абун цIар бугев
цо хIалихьатав чи, бунyаминияв Бихрил вас. Гьес
суралъубеги пун ахIана:

«Давудилъ нилъее бутIа гьечIо!
Йишайил васасдаса кинабгIаги ирс гьечIо!
ГIизраилил халкъ, бусса жинди-жиндир
къавулъе!»

[2] Гьебмехалъ тIолалго гIизраилал, Давудиде мугъги
рехун, Бихрил вас Шевада хадур ана. Ягьудиял абуни,
Давудил рахъ ккун чIана ва Иорданалдаса рахъарал Ие-
русалималде щвезегIан гьесда цадахъ рилълъана.

[3] Иерусалималде жиндирго кIалгIаялде тIадвуссин-
дал, кIалгIаялда тун йикIарай анцIайго гъараваш-лъа-
ди Давудица цоги минаялъуре рахъинаруна ва гьенир
хъаравулзабиги тана. Гьес гьезие къваригIараб-тараб
чIезабулаан, амма тIокIалъ гьев гьезда аскIове инчIо.
ГIумруялъул къоял лъугIизегIан къоролзаби гIадин гьеб
минаялъур жанир рукIана гьел.

[4] Пачаяс Амасада абуна: «Лъабго къоялда жанир дихъе
ягьудиял ракIаре ва мунгоги вачIа гьаниве».

[5] Амаса ягьудиял данде ракIаризе нухде вахъана, амма
пачаяс цIараб гIужалде щвечIо, цодагьав кватIун ккана.

[6] Цинги Давудица Авишайида абуна: «Гьанже Бихрил
вас Шеваца Авессаломица бачаралдасаги цIикIкIун
балагь бачуна нилъеда тIаде. Дир чагIиги рачун, гьесда
хадув лъугьа; сверун къарал шагьарал гьесул кверщали-
кье ккани, гьес нилъер бер бахъула».

[7] Авишайил нухмалъиялда гъоркь Иоавил чагIиги,
керетиялги, пелетиялги ва цоги лебалал рагъухъабиги
цадахъ нухде рахъана. Гьел Иерусалималдаса къватIире
рахъана Бихрил вас Шева ккваезе. [8] Гаваоналде кIудияб
ганчIида аскIоре щведал, гьезда Амаса данде ккана.

Иоавида тIад рагъул ретIел букIана ва ханжарги бараб
рачел къан букIана ратIлида тIасан. Цебе гали тIамуле-
лъул, гьес ханжар лъалинисан чучана.
9 Иоавица Амасада цIехана: «Сах-саламат вугищ мун,
дир вац?» – ин. Цинги гьесда убач гьабизе Иоавица ква-
ранаб кверал гьесул мегеж ккуна.
10 Амасада бихьичIо гьесул квегIаб хъатикь ханжар
букIин. Иоавица Амасал чохьолъ къазабураб хонжроца
гьесул бакь-чехь къватIибе базабуна, ва гьев гьеб ба-
кIалдаго хвана. КIиабилеб нухалъ гьес ханжар борхизе
ккечIо. Цинги Иоавги гьесул вац Авишайги Бихрил вас
Шевада хадур лъугьана.
11 Амасада аскIов вахъунги чIун Иоавил чагIазул цояс
ахIун абуна: «Виччанте Иоавие ритIухъавщинав ва Да-
вудил рахъ ккуравщинав чи Иоавида хадув ине!» – ян.
12 Амасал жаназа бидул хIориниб нух бакьулъе рехун
букIана, ва гьев чиясда бихьана киналго рагъухъаби
гьенир лъалхъулел рукIин. Уне-уневщинав гьенив ва-
хъун чIолев вукIин бихьидал, гьес гьеб жаназа гьениса
нахъе бехъерхъун, авлахъалде щвезабуна ва гьелда тIаде
гIабаги рехана. 13 Амасал жаназа нухдаса нахъе босидал,
тIолабго халкъ Иоавида хадуб билълъана Бихрил вас
Шева кверде восизе.
14 Шевацайин абуни, Авел-Бет-Маахаялде щвезегIан
ГIизраилалъул киналго агьлаби сверана; тIолалго гьесул
рахъ ккуралщинал гьесда сверухъ ракIарана ва гьесда
хадур шагьаралде жанире лъугьана. 15 Иоавил аскарияз
Авел-Бет-Мааха шагьар сверун ккуна. Гьез хIатIги га-
мачIги баччун нух бана шагьаралъул къедалъул кьочIо-
кье рахине*. Къед борлъизе лъугьиндал, 16 шагьаралъул
къадада тIасан яккун цо гIакъилай гIаданалъ ахIана:

* 20:15 Доб заманалда шагьар гохIккараб бакIалда балаан. Ша-
гьар сверун ккураз шагьаралъул къадакье ганчIилгун хIатIа-
лъул гьабураб нух лъолаан, гьакибурдузда тIад лъураб кIудияб
хIосги тунк-тункизабун, гьеб къед борлъизелъун.

«Дихъ гІенекке! Цо дихъ гІенеккея! Иоавида абе гьа-
ниве вачІаян, гьесда бицине цо хабар буго дир», – ин.
17 Гьев аскІове вачІиндал, гьелъ гьесда цІехана: «Му-
нищ Иоав?»

Дун вугилан жаваб кьуна гьес.

18 Цинги гьелъ абуна: «Авелалде ун гьениб цІехеян
абулеб гІадат букІана цебе заманалдасаго ва гьедин
хІукму къотІулаан бокьараб дагІба-рагІиялъе. 19 Ниж
руго ГІизраилалда жаниб рекъел ва ритІухълъи цІуна-
рал гІадамал. Мунин абуни, гьадинаб кІудияб шагьар
ва шагьаразулги эбел тІагІинабизе къеркьолев вуго.
Щай дуе БЕТІЕРГЬАНАСУЛ шагьар щущахъ базабизе
бокьун бугеб?»

20 Иоавица абуна: «Воре цІунаги дун гьединаб жо гьа-
биялдаса! Щущахъ базабиларо, я щибго зарал гьабиларо
шагьаралъе! 21 Иш гьедин гуро бугеб. Ефраимил тІалъи-
ялдаса Шевайин цІар бугев Бихрил васас Давуд пачаясде
квер борхун буго. Гьев нижехъе кверде кье, цинги ниж
нахъе ина».

Гьей гІадамалъ Иоавида абуна: «Нижеца духъе гьаб
къададаса гъоркье рехила гьесул бетІер», – ин.

22 Жиндирго гІакъилаб рагІигун тІолабго халкъалъухъе
ана гьей гІадан, ва Бихрил вас Шевал бетІер къотІун,
къададаса гІодобе Иоавихъе рехана. Гьебмехалъ Иоа-
вица суралъубе пуна, рагъухъаби гьеб шагьарги жибго
тун рокъо-рокъоре руссана. Иоавги Иерусалималде па-
чаясухъе тІадвуссана.

Давудил тІадчагІи

23 Иоав вукІана ГІизраилалъул тІолабго аскаралъул
бетІерлъун; ЕгьоядагІил вас Бенаягь – керетиязул ва
пелетиязул бетІерлъун. 24 Адорам – лагъзаллъун гьарун
цере хІалтІизарулел чагІазул бетІерлъун; АхІилудил вас
Егьошафат – тарихчилъун; 25 Шева – хъвадарухъанлъун;
Цадок ва Авиатар – кашишзабилъун. 26 Яиралдаса Ираги
вукІана Давудил кашишлъун.

Шаулил наслуялъе гьабураб жаза

21 1 Давудил пачалъиялъул заманалда лъабго соналъул
ракъи ккана. Цинги Давуд БЕТIЕРГЬАНАСДЕ
гьардана Гьесул амру цIехон. БЕТIЕРГЬАНАС Давудие
жаваб гьабуна:
«Шаулги досул наслуги сабаблъун ккараб ракъи буго
гьеб – дос гаваониял* чIваралъухъ». 2 Гьебмехалъ пачаяс
гаваониял жиндихъего ахIана ва гьев гьезда кIалъана.
(Гаваониял ГIизраилалъул халкъалъун кколароан. Гьел
рукIана амориязул хутIарал чагIи. ГIизраилал гьедун
рукIана гьезие зарал гьабиларин, амма Шаулие бокьун
букIана гьел гъурун лъугIизаризе – гIизраилаздаса ва
ягьудияздаса гьоркьоса тIагIинаризе.)
3 Давудица гаваонияздa цIехана: «Дица щиб нужее
гьабун лъикI? Кин бецIилеб нужее гьабураб зарал, ниже-
даса тIаса лъугьун, нуж нижедехун, БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
халкъалдехун, ракI битIун рукIине?»
4 Гаваонияз гьадинаб жаваб кьуна: «Нижее Шаулил
гIагарлъиялдаса я гIарац, я месед хIажат гьечIо ва гIиз-
раилазул цониги чиги чIвазе гьечIо», – ян.
«Дица щиб гьабизеха нужее бокьун бугеб?» – ин цIе-
хана Давудица.
5 Гьез абуна: «Нижеда данде чIун, ниж гъуризе ва ГIиз-
раилалъул ракьалдасаго ниж тIагIинаризе бокьун букIа-
рав чиясул бицани, 6 гьесул наслуялъул анкьго бихьинчи
кье абе нижехъе кверде, БЕТIЕРГЬАНАС тIаса вищарав
Шаулил шагьар Гивеаялда гъотIодаги ран, БЕТIЕРГЬА-
НАСДА цере нижеца гъанкъизе рукIине», – ян.
Пачаяс абуна: «Дица кьела гьел нужер кверде», – ян.
7 Амма, Шаулил васасул (Ионатанил) вас Мефи-Бо-
шетида пача гурхIана, Давудицаги Шаулил вас Ионата-
ницаги жидедаго гьоркьоб БЕТIЕРГЬАНАСУЛ цIарги

* 21:1 Ханаан кверде босулаго гIизраилаз гаваониялгун ракъ-
лилаб къотIи-къай гьабун букIана (бал. Егьош. 9:3-27).

бахъун къотIи-къай гьабун букIиндал. [8] Шаулие Аягьица
гьаюн йикIана Рицпа абурай яс. Пачаяс гьелъул васал
Армонги, Мефибошетги рачана. Шаулил яс Мерави-
ца Мехолаялдаса Барзиллайил вас Адриэлие гьаву-
рав щуго васги вачана гьес. [9] Цинги гьел гаваониязул
кверде кьуна ва гаваонияз БЕТIЕРГЬАНАСДА цере
мугIрул борхалъиялда гъанкъизе рана. Гьеб бакIалда
анкьазего цадахъ гIажал щвана. ТIорщел бакIарулеб
заманалъул авалалда, пурчIина бакIариялъул байби-
хьуда* хвана гьел.
[10] Цинги Аягьил яс Рицпаца кьурулъ, хIебетги гIодоб
тIамун, жиндиего бакI гьабуна. ТIорщел бакIариялъул
авалалдаса бахъараб цIадал ралеб гIуж** тIаде щвезе-
гIан гьений чIун, къад зобалазул хIанчIи хъвазе течIо
гьелъ гьезул жаназабазда, къаси гIалхул жанаварал
аскIоре къазе риччачIо. [11] Шаулил гъаравашалъул яс
Рицпаца гьабураб жо Давудида рагIидал, [12] гьес, инеги
ун, Шаулил ва Ионатанил рукьби ГилгIадалъул Иавеша-
лъул жамагIаталъухъа нахъе росана. (Гьез къаси балъго
ун Бет-Шеаналъул майданалдаса нахъе росун рукIана
гьел – пилистимаз Гилбоаялда Шаул чIван хадуб гьезул
жаназаби гьенир ран рукIиндал.) [13] Давудица Шаулилги
Ионатанилги рукьби гьениса нахъе росана ва гъотIода
ран рукIарал гIолохъабазул рукьбиги данде ракIарана.
[14] Шаулилги гьесул вас Ионатанилги рукьби Бунями-
нил ракьалда Целаялда Шаулил эмен Кишил хабалъ
рукъана, ва хутIарабщинабги пачаясул амруялда рекъон
тIубазабуна. Гьебмехалъ Аллагьас гьезул гьари къабул
гьабуна ва гьезул ракьалда цIоб лъуна.

Пилистимазулгун рагъал

[15] Пилистимаздаги ГIизраилалдаги гьоркьоб нахъе-
ги рагъ ккана. Жиндирго рагъухъабигун Давуд рагъде

* 21:9 Их бащалъуде щвараб заман.

** 21:10 Октябрь моцIалда байбихьулаан цIадал разе.

вахъана; пилистималгун рагъул кор боркьана, амма Давуд
кутакалда свакана. 16 Ишбо-Бенов абурав рафаязул* цо
чияс Давуд чIвазе къасд гьабуна. Гьесул мазгарул хочол
мацIалъул цIайи лъабнусго шекел** букIана ва цIияб
хвалченги бан букIана рачлида. 17 Амма Церуягьил вас
Авишай вортана Давудие кумекалъе ва гьес тIадги речI-
чIун чIвана гьев пилистимав. Гьебмехалъ Давудил чагIаз,
гьаги гьедун, гьесда абуна:

«ГIизраилалъул чирахъ свинчIого букIине, мун тIо-
кIалъ кидаго нижеда цадахъ вагъизе вахъине бегьуларо».

18 Цодагьаб заман ун хадуб Говалда пилистимазулгун
цIияб рагъ ккана. Гьенив Хушалдаса Сиббехайица чIвана
рафаязул наслуялъул чи Саф.

19 Гьелдаса хадуб цоги нухалъ ккана Говалда пи-
листимазулгун рагъ. Гьеб рагъулъ Бет-Лехемалдаса
Яъре-Орегимил вас Элхананица чIвана рессарухъабазул
гIурул чарх гIадаб кIудияб хечалъул хважаин Гаталдаса
Голиафил вац.

20 Гьелдаса хадуб Гаталдаги рагъ ккана. Гьенив вукIана
цо залим; гьесул кверазда ва хIатIазда анлъ-анлъ килищ
букIана – кинабниги къоло ункъо. Гьевги вукIана ра-
фаязул наслуялъул чи. 21 ГIизраил халкъ инжит гьабун
кIалъалев вукIаго, Давудил вац Шимагьил вас Ионата-
ница чIвана гьев.

22 Гьел ункъалго рукIана Гаталда гьарурал рафаязул
наслуялъул чагIи ва Давудилги гьесул чагIазулги квер-
дасан хвана гьел.

Давудица ахIараб реццалъул назму

22 1 Шаулил квердаса ва тIолалго тушбабаздаса жив
хвасар гьавиялда хурхун БЕТIЕРГЬАНАСЕ назму
ахIана Давудица.

2 Давудица абуна:

---

* 21:16 *Рафаял* рукIана кьуру гIадал рорхатал, залимал гIадамал.
** 21:16 *300 шекел* – гIага-шагарго 3,5 кило.

«БЕТIЕРГЬАН – дир кьуру,
Дир щулияб хъала, ва дун хвасар гьавулевги Гьев;
3 Дир Аллагь – дир щулияб кьуру,
Гьенив вахчула дун.
Гьев – дир хъалхъанги, дир хвасарлъиялъул лълъарги,
Дир хъалаги, дун вахчулеб щулалъиги ва дир Тархъанчиги.
Дуца дун зулмуялдаса эркен гьавуна.
4 Реццалъе мустахIикъав БЕТIЕРГЬАНАСДЕ бала дица ахIи
Ва тушбабаздаса хвасарлъула.

5 Хвалил карачелаз сверун ккуна дун,
ГIажалалъул иххаз гъанкъизавуна.
6 Жагьандаманалъул рахсаз вухьана,
Хвалил къоралъ къан ккуна.
7 Балагьалъукье ккедал, дица БЕТIЕРГЬАНАСДЕ ахIи бана;
Дирго Аллагьасдаса кумек гьарана.
Жиндирго мукъадасаб Рокъоб Гьесда рагIана дир гьаракь,
Дир ахIи Гьес къабул гьабуна.

8 Ракь сородана, гьаргьадана;
Зобалазул кьучIал тартадана
Ва Гьесул ццидаца сородизаруна.
9 Гьесул магIарзукъалазухъа кIкIуй бурана,
Гьесул кIалдисан – гьелегьараб цIа,
Гьесда сверухъги цIа перхана.
10 Гьес зобал къулизаруна ва Гьениса гIодове лъугьана,
Гьесул хIатIазукь чIегIерал накIкIал кьерана.
11 Хъерувимазда тIадги рекIун воржана,
Гьорол куркьбазда тIад парпадана.

12 БецІлъи Жиндаго тІад пардавлъун бигъана,
РахІматалъул накІкІал юргъанлъун тІад
жемана.
13 Гьесдасан гвангъараб нуралъ
Пири пирхана.
14 БЕТІЕРГЬАН зобалаздасан гъугъадана,
ТІадегІанас гьаракь бахъизабуна.
15 Гьес чІорал речІчІана ва тушбаби щущазаруна,
Пири пирхана ва гьел гъурун рана.
16 Гьебмехалда ралъдал тІину къватІибе баккана,
Дунялалъул кьучІал гІицІлъана,
БЕТІЕРГЬАНАСУЛ кьварараб гьаркьил хъуялъ,
Гьесул гучаб хІухьелалъ.

17 Гьес борхалъудасан гІодове къулун дихъе квер
бегьана;
Гьес гьалагал иххазулъан дун къватІиве цІана.
18 Гьес гучал тушбабазукьа дун хвасар гьавуна, –
Рокьукъал, дидасаги къуватал тушбабазукьа.
19 Дида тІаде балагь рещтІиндал, гьел диде
тІаделъана,
Амма дица БЕТІЕРГЬАНАСДА мугъ чІвана.
20 Гьес дун парахатаб бакІалде ккезавуна;
Гьес хІинкъи тІаса босана – Гьесие
вокьулелъул дун.

21 БЕТІЕРГЬАНАС дие дир иман-яхІалда рекъон
кьуна;
Дир кверзул бацІцІалъиялда рекъон
шапакъатги щвана.
22 Дун БЕТІЕРГЬАНАСУЛ нухдасан хьвадидалха,
БЕТІЕРГЬАНАСДА цебе дица щибго
квешлъиги гьабичІелъул.
23 Гьесул тІолалго къанунал кидаго дида ракІалда
руго;
Гьесул амраби дица нахъ чІвачІо.

24 Дун Гьесда цеве вацIцIадго хьвадана –
Такъсиралдаса дунго цIунана.
25 БЕТIЕРГЬАНАС дие дир иман-яхIалда рекъон
кьуна,
Гьесда цебе бугеб дир бацIцIалъиялда
рекъон.

26 Дуе ритIухъазе Мун ритIухъав вуго,
ЛъикIазе лъикIавги вуго.
27 РакI бацIцIадасе Дуца Дурго бацIцIалъи
бихьизабула,
Амма макручиясе гьесул макирлъиялда
рекъон гьабула.
28 Пакъирзаби Дуца хвасар гьарула,
Амма гIамал кIудиял Дуда рихьула
Ва Дуца гIодорегIан ккезарула.
29 Дир БЕТIЕРГЬАН, Мун вугелъул дир чирахъ;
БЕТIЕРГЬАНАС дир бецIлъи канлъуде
сверизабуна.
30 Дур кумекалдалъун дица хъачагъазул къокъа
щущазабуна;
Дир Аллагьгун къадада тIасан кIанцIула дун.

31 Аллагьасул нух бацIцIадаб,
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ калима камилаб.
Гьесда мугъ чIваралщиназе
Щулияб хъалхъанги Гьев.
32 БЕТIЕРГЬАН тун цоги Аллагь вугищ?
АллагьгIадаб кьуру тIокIаб батулищ?
33 Гьев Аллагьасин дида къуват борчулеб;
Гьесин дун битIараб нухда вачунев.
34 РитIучIил гIадаб рилълъинги кьун,
Дун Гьес борхалъиялде вахинавула.
35 Дир кверал рагъуе щулалъизарула Гьес;
Гьединлъидал, гьез мазгарул чIор
кIичIизабула.

36 БетIергьан, Дур тархъанлъиялъул хъалхъан лъуна
Дуца дир хъатикь;
Дур цIобалъ дун кIодо гьавуна.
37 Дуца дун унеб нух гIатIид гьабула,
Кибго хIетIе тункизе биччаларо.

38 Дун тушбабазда хадув лъугьуна ва дица гьел
щущахъ рала;
Гьел тIуран лъугIизаричIого дун
тIадвуссунаро.
39 Дица гьел щущазарула,
Дир хIатIикье ккарал гьел тIокIал тIаде
рахъунаро.
40 Дуца рагъуе къуват кьуна дие;
Дида данде рахъарал Дуца дир хIатIикье
ккезаруна.
41 Дир тушбаби дида цереса лъутизаруна Дуца,
Ва дун рихаралщинал дица гъурун рана.
42 Гьел кумекалъе ахIдана, амма гьел хвасар гьаризе
щивго ватичIо;
БЕТIЕРГЬАНАСДЕ ахIи бана, амма Гьес
жаваб гьабичIо.
43 Дица ракьул хIур гIадин хъурана гьел;
Дица къватIул хIаpщ гIадин мерхьана гьел.

44 Дирго халкъалъул питнаялдаса ворчIизавуна Дуца
дун;
Чияр халкъазул бетIерлъун гьавун цIунана
Дуца дун.
Дида лъаларел халкъал дие хъулухъалъе чIун руго.
45 КъватIисел дие хIелхIедула;
ГIинда рагIун бахъиналде дир амраби
тIуразарула.
46 ХIинкъиялъ гьезул ракI гIодоб чIвана,
Сородулаго раккула гьел жалго рахчараб
бакIалдаса къватIире.

47 ХIакъав БЕТIЕРГЬАН! Дир баракатаб Кьуру!
Рецц Дуе, дир Аллагь – дир хвасарлъиялъул
Кьуру!
48 Дир Аллагьасин дие гIоло рецIел босулеб,
Дие халкъалги мутIигIлъизарулел,
49 Дир тушбабаздаса дун ворчIизавулев!
Дида данде чIараздა цеве дун кIодо гьавуна Дуца,
ВахIшияздаса хвасар гьавуна.
50 Гьединлъидал, дир БЕТIЕРГЬАН, дица халкъазда
гьоркьоб Дуе рецц гьабила;
Дур цIар кIодо гьабун назму ахIила.
51 Жиндирго пачаясе Гьес кIудиял бергьенлъаби
кьуна
Жиндирго тIаса вищарав Давудида ва гьесул
наслабазда абадиялъего цIоб лъуна».

Давудил ахирисеб вагIза

23 1 Гьале Давудил ахирисеб калима:

«Йишайил вас Давудица бицараб калима;
БетIергьанас тIадегIан гьавурасул,
Якъубил Аллагьас тIаса вищун зайтуналъул нах
жинда бахарасул
Ва ГIизраилалъул хIасратав шагIирасул
калима:

2 „БЕТIЕРГЬАНАСУЛ РухI кIалъалеб буго дилъ,
Гьесул калима буго дир мацIалда.
3 ГIизраилалъул Аллагьас абуна,
ГIизраилалъул борхатаб Кьуру кIалъана дир
рахъалъ:
‘Халкъалъе ритIухъго нухмалъи гьабулев,
Аллагьасукьа хIинкъун гьел нухда рачунев!
4 Рогьалил хъахIлъиялда,
бацIцIадаб зодоб радал баккун бачIунеб
бакъалда,

хер бижизабулеб рахIматалда
ва гьелда хадуб чIараб нуралда релълъуна
гьев’.

5 Гьайгьай гьедин баракат лъуна Аллагьас дир
хъизан-къаялда,
Гьес диргун абадияб ва хисулареб къотIи
гьабун бугелъул.
Гьес сундулъгоги квербакъи гьабуна дие ва
эркенлъи кьуна,
щибаб дир анищ-мурадги Гьес тIубазабула.
6 Амма тIолалго хIалихьатал-къадарал чагIи заз-
хъарахъалда релълъуна,
жиб хъвагIан нахъе балеб ва тIокIалъ кодобе
босулареб.
7 Гьелда инсанас квер хъваларо,
маххул алат, ялъуни хеч хIалтIизабула гьеб
бакIаризе
ва бижараб бакIалдаго тIубан бухIула“».

Давудил ЦIар арал бахIарзал

8 Гьале Давудил бахIарзазул цIарал: тахкемонияв Ёшев-
Башевет – гьев вукIана лъабгоязул бетIер. Гьев цохIо
хочодалъун микьнусго чиясда данде вагъана, ва гьел
киналго гьес цо рагъул сверияллъулъ чIвана.
9 Лъабгоязда гьоркьов гьесда хадусев вукIана Додол вас
Элеазар. Додол инсуда цIар Ахохи букIана. ГIизраила-
зул аскарияла пилистимазукьа нахъе къан чIун рукIаго,
рагъизе къачIарал пилистимал гIад-хочI гьарун рагъа-
рачаризарулев вукIана гьев Давудгун цадахъ. 10 Гьев пи-
листимазда данде вахъана ва лебалго вагъана. Ахиралда
гIемер свакаялъ гьесул квер жиндирго хочол гIоркьалда
рекIун хутIун букIана. Гьеб къоялъ БЕТIЕРГЬАНАС
кIудияб бергьенлъи кьуна гьесие. Аскарияла абуни, гьеб
рагъ лъугIун хадуб гурони Элеазарихъе руссинчIо, гьебги
гIицIго чIвараздаса давла бакIаризелъун.

[11] Хадусев вукIана харарияв Агил вас Шамма. Лехи-
ялда, гъолден бекьараб авлахъ бугеб бакIалда пилисти-
мал данде ракIаридал, гьезухъа лъутана ГIизраилалъул
рагъухъаби. [12] Амма Шамма гьеб авлахъалъул бакьулъ
вахъун чIана, гьебги цIунун пилистимал гъурун рана,
ва БЕТIЕРГЬАНАС гьесие кIудияб бергьенлъи кьуна.

[13] Пилистимал Рефаим расалъиялда къайи чIван рукIа-
дго, лъеберго цевехъанасда гьоркьоса лъабгояв вачIана
Давудихъе Адуллам абулеб нохъоде. [14] Гьеб заманалда
Давуд цо щулалъиялда вукIана, пилистимазул аскар Бет-
Лехемалда букIана. [15] Давуд цIакъ къечана, ва гьес абуна:
«Бет-Лехемалъул кавабахъ бугеб гъуялъуса лъим босун
вачIунев чи вукIараванищха цо!» — ян.

[16] Гьебмехалъ дов лъабавго бахIарчи гьениса вахъун
ана, ва, пилистимазул къайи чIвараб бакI къотIун доб
рахъалдехунги рорчIун, гьез Бет-Лехемалъул кавабахъ
бугеб гъуялъуса лъим босун бачIана Давудие. Амма Даву-
дица гьеб гьекъезе инкар гьабуна, ва БЕТIЕРГЬАНАСЕ
сайгъатлъун гьабун, гьеб гIодобе тIуна.

[17] Давудица абуна: «БЕТIЕРГЬАНАС цIунаги гьеди-
наб жо гьабиялдаса! Гьадин жиндирго гIумру бичарал
бахIарзазул би гьекъолев чийищ дун?!» — ин. Гьеб лъим
гьес гьекъечIо.

Дов лъабго багьадурас гьабуна гьеб бахIарчилъи.

[18] Иоавил вац Авишай вукIана лъебергоязул бетIерлъун.
Гьев цохIо хечгун лъабнусго чиясда данде вагъана ва гьел
киналго чIвана; лъебергоясда гьоркьоб цIар машгьурлъана
гьесулги. [19] Лъебергоясда гьоркьов бищун цIар рагIарав
вукIана гьев, ва гьезул бетIерлъунги вахъана, амма кин
букIаниги дол лъабгоязда ващалъичIо.

[20] ЕгьоядагIил вас Бенаягь вукIана Кавцеилалдаса
гучав бахIарчи. Гьесги гIемерал гьунарал гьаруна. Гьес
могIавиязул гъалбацIгIан гучав кIиго рагъухъан чIвана
ва, цо гIазу балеб къоялъ, цIадал лъим бакIарулеб кIуди-
яб гвандинибе ккараб гъалбацIги чIвана. [21] Гьединго цо
залимав мисриявги чIвана гьес. Гьев мисриясул хъатикь

хеч букIана, Бенаягьихъ тIил гурони букIинчIо. Мис-
риясухъа кодоса гьеб хечги бахъун, гьесул жиндирго хе-
чалъ чIвана гьес гьев. 22 Гьеле ЕгьоядагIил вас Бенаягьил
гьунарал. Дол лъабгоязул гIадин цIар рагIана гьесулги.
23 Лъебергоясда гьоркьов гьев бищун къадру борхатав ву-
кIана, амма лъабгоясда гьоркьове лъугьинчIо. Давудица
гьев жиндирго рорчIухъабазул бетIерлъун тана.

24 Лъебергоясда гьоркьор рукIана:
Иоавил вац Асаил,
Бет-Лехемалдаса Додол вас Элханан,
25 Хародалдаса Шамма,
Хародалдаса Элика,
26 Палтияв Хелец,
Икешил вас Текоаялдаса Ира,
27 Анатоталдаса Авиезер,
хушатияв Мебунай,
28 ахохияв Цалмон,
Нетофалдаса Махарай,
29 Баанагьил вас Нетофалдаса Хелев,
Буняминил ракьалда бугеб Гивеаялдаса Ривайил вас
Иттай,
30 Пиратоналдаса Бенаягь,
Гаашалъул расалъиялдаса Иддай,
31 аравияв Ави-Албон,
бархумияв Азмавет,
32 Шаалбоналдаса Элияхба,
Яшенил васал,
Ионатан,
33 харариязул чи Шамма,
Харааралдаса Шарарил вас АхIиам,
34 магIахияв Ахасбайил вас Элипелет,
Гилоялдаса Ахитофелил вас Элиам,
35 Кармилалдаса Хецрай,
арбияв Паарай,
36 Цовагьалдаса Натанил вас Игал,

Гадил къавмалъул чи Бани,
37 аммонияв Целек,
Беэроталдаса Нахарай – Церуягьил вас Иоавил ярагъ
баччулев чи,
38 итрияв Ира,
итрияв Гарев
39 ва хитияв Уриягь.
Кинавниги лъебералда анкьго чи вукIана*.

Халкъалъул хъвай-хъвагIай гьаби ва Давудие жаза

24 1 Нахъеги БЕТIЕРГЬАНАСУЛ ццин бахъана гIиз-
раилазда ва Гьес Давуд гьезие балагьалъе гьеси-
завуна: «ГIизраилалъулги Ягьудиялъулги халкъ рикI-
кIе», – янги абун.

2 АскIов вукIарав жиндирго аскаралъул бетIер Иоавида
пачаяс абуна:

«Шималияб рахъалда бугеб Даналдаса байбихьун къил-
баялъул рахъалда бугеб Беэр-Шеваялде щвезегIан ГIизраи-
лалъул щибаб агьлу-къед сверун халги гьабун, халкъалъул
хъвай-хъвагIай гьабе, дида гьезул къадар лъан букIине».

3 Амма Иоавица пачаясда абуна:

«Дур БЕТIЕРГЬАН Аллагьас жеги гIемерлъизабеги дур
халкъ ва гьелъул къадар нусго нухалъ цIикIкIун тIаде
жубайги, дир бетIерчIахъаяв пачаясул беразда гьеб би-
хьараб къоги бачIаги. Амма щайха дир бетIерчIахъаяв
пачаясул къасд ккараб гьединаб иш гьабизе?»

4 Амма пача жиндирго рагIудаса кьуричIо, гьединлъи-
дал Иоавги рагъул церехъабиги пачаясда аскIоса къва-
тIире рахъана гIизраилазул халкъалъул хъвай-хъвагIай
гьабизелъун. 5 Иордан гIорги бахун АрогIералда чадрал
чIвана гьез, ва Гадил расалъиялда бугеб шагьаралъул
къилбаялъул рахъалдасан байги бихьун, цинги Иазер

* 23:39 Гьезул къадар кидаго лъеберго чIезабулаан. Амма, цо чи
чIвани, гьесул бакIалда цогидав лъолев вукIун ватизе рес буго,
гьединлъидал батила гьезул къадаралъул хIасил 37 ккараб.

шагьаралде рилълъана. 6 Хадур гьел ана ГилгIадалде
ва хитиязул ракьалде, гьенисан Данил ракьалде, гье-
нисанги сверун Сидоналде. 7 Гьениса гьел Тиралъул
хъалаялде ана, хадур хивиязул ва ханааниязул тIолалго
шагьарал сверана, ахирги Ягьудиялъул къилбаялъул
рахъалде, Беэр-Шеваялде щвана. 8 ТIолабго ГIизраи-
лалъул ракьги сверун, ичIго моцIгун къого къоялдасан
Иерусалималде тIадруссана гьел. 9 Иоавица гьеб хал-
къалъул хъвай-хъвагIаялъул хIасил пачаясухъе щвеза-
буна. ГIизраилалда кинавниги микьнусазарго ярагъ
борчулев бихьинчи ватана, щунусазарго бихьинчи
Ягьудиялдаги ватана.

10 Амма халкъ рикIкIун хадуб, Давудил кутакалда рекIел
рахIат хвана. Цинги БЕТIЕРГЬАНАСДЕ дугIа гьабуна
гьес: «Гьаб иш гьаби дир кIудияб такъсир ккана. Вай
дир БЕТIЕРГЬАН! Гьарула Дуда, тIаса лъугьа дидаса,
Дур лагъасдаса! ГIадалаб жо гьабуна дица».

11 Нахъисеб къоялъ радал Давуд тIаде вахъиналде Гад
аварагасухъе БЕТIЕРГЬАНАСУЛ калима рещтIана:
12 «Давудихъеги ун, гьесда абе: „Гьадин абулеб буго БЕ-
ТIЕРГЬАНАС: ‘Гьале Дица дуда лъабго батIияб тамихI
бихьизабулеб буго. Гьезда гьоркьоса дуцаго тIаса бище
кинаб тамихI Дица дуе гьабилебали’, — ян“».

13 Гад авараг Давудихъе вилълъана ва гьес абуна: «Анкь-
го соналъул ракъийищ биччалеб ракьалде? Ялъуни лъабго
моцIалъ тушбабаздаса лъутахъдилевищ вукIинев? Ялъуни
лъабго къоялъ къавуда унтийищ биччалеб дур ракьалде?
Гьанже мунго балагье ва ургъе; дун духъе ВитIарасухъе
кинаб жаваб щвезабилеб дица?»

14 Гьебмехалъ Давудица Гад аварагасда абуна: «Дие захI-
мат бугеб куц! Амма биччанте дун БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
кверзукьего ккезе, Гьесул рахIму-цIоб цIикIкIараб буге-
лъул, амма инсанасул кверзукье кидаго ккогеги!» — ян.

15 Цинги, гьеб рогьалил гIужалдаса байбихьун, гьелъие
цIараб заман тIубазегIан, БЕТIЕРГЬАНАС квешаб ун-
ти биччана ГIизраилалда тIаде, ва Даналдаса бахъараб

Беэр-Шеваялде щвезегIан гьоркьоблъиялда лъабкъоялда
анцIазарго чи хвана гьебмехалда. 16 Малаикас Иерусали-
малъул халкъги гъуризе, гьелда тIаде квер борхарабго,
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ ракI гурхIана; Гьес халкъ гъурулев
Малаикасда абуна:

«Гьанже гIела! Квер нахъе босе».

Гьеб лахIзаталда БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Малаик вукIа-
на евусияв Аравнагьил гьоцIиве щун. 17 Халкъ гъурулев
Малаик вихьидал, БЕТIЕРГЬАНАСДЕ гьардана Давуд:

«Гьав дица гурищ мунагьги такъсирги гьабураб? Гьал
чахъабаздагIаги ккараб гIайиб щиб? Дидеги дир хъизан-
къаялдеги буссинабе Дур жаза!»

Давудица къурбаналъе бакI бай

18 Гьеб къоялъ Гад авараг вачIана Давудихъе ва гьес
абуна: «Вахъа, Аравнагьил гьоцIиб БЕТIЕРГЬАНАСЕ
къурбаналъе бакI бай», — ян.

19 БЕТIЕРГЬАНАС Гад аварагги гьоркьов ккун абураб
гьабизе Давуд къватIиве вахъана. 20 Пачаги гьесул чагIи-
ги рачIунел рихьидал, Аравнагь гьезда данде къватIиве
гIедегIана ва гIодоб гьумер цун, пачаясе къулана.

21 Аравнагьица цIехана: «Щиб хIажалъи ккун пача
жиндирго лагъасухъе вачIарав?» — ин.

Давудица абуна:

«Духъа лал тIамулеб гьоцIу босизе ва гьениб БЕТIЕР-
ГЬАНАСЕ къурбаналъе бакI базе вачIун вуго, халкъалде
бачIун бугеб квешаб унти къотIизе букIине».

22 Аравнагьица Давудида абуна: «Биччанте дир бетIер-
чIахъаяв пачаяс жиндиего бокьарабщинаб босизе ва гьеб
къурбанлъун гьабизе. Гьале тIубан бухIулеб къурбаналъе
бусбиги, цIулае хIалтIизаризе лулбигун пуруцги. 23 Дир
пача, Аравнагьица гьеб кинабго пачаясе кьолеб буго!»

Аравнагьица тIадеги жубана: «Дуца гьабулебщинаб
дур БЕТIЕРГЬАН Аллагьас къабул гьабеги!»

24 Амма пачаяс Аравнагьида абуна: «Гуро, гьедин данде
кколаро, дица гьеб кколеб багьаги кьун, бичун босизе

буго. Дирго БЕТIЕРГЬАН Аллагьасе чIобого щвараб жоялдалъун дица къурбан гьабуларо».

Цинги Давудица кIикъоялда анцIго шекелалъухъ* ричун росана гьоцIуги бусбиги. 25 Гьениб Давудица БЕТIЕРГЬАНАСЕ къурбаналъе бакI бана ва тIуран рухIулелги ракълилалги къурбанал тIоритIана гьелда тIад**. БЕТIЕРГЬАНАС гьел къабул гьаруна ва ГIизраилалда квешаб унти къотIана.

* 24:24 *50 шекел* – гIага-шагарго 600 гр. гIарцул.

** 24:25 Хадубккун Давудил вас Сулейманица гьеб бакIалда БетIергьанасул Рукъ бана.

Пачабазул Лъабабилеб тIехь

ЦеберагIи

Цересел Пачабазул тIахьаздаго гIадин, гьаб тIехьалдаги бицунеб буго ГIизраилалъул ва БетIергьан Аллагьасдехун гIизраилазул бугеб бухьеналъул хIакъалъулъ. ЖугьутIазул гIадаталда рекъон, хадусеб тIехьгун цадахъ, гьаб тIехьалдаги «Пачабазул тIехьилан» абула.

ТIехьалда бицен гьабулеб заманалъул тарих бикьизе бегьула лъабго бутIаялде:

1) Пачалъи Давудихъа гьесул вас Сулейманихъе ин (1-2 бетI.).

2) Сулейманил пачалъи ва гьесул бергьенлъаби (3-11 бетI.). Гьаб бутIаялда хасаб кIвар кьун бицунеб буго Иерусалималда Аллагьасул Рукъ баялъул хIакъалъулъ (5-7 бетI.).

3) Халкъ кIиго пачалъиялде бикьи: ГIизраил шималияб рахъалда ва Ягьудия къилбаялъул рахъалда; цебесеб эраялъул ичIабилеб гIасруялде щвезегIан гьезда тIад пачабазул кверщеллъи (12-22 бетI.).

Авторас жив-жив пачаясе къимат кьолеб буго БетIергьан Аллагьасдехун гьесул бугеб мутIигIлъиялъухъ балагьун. Пачаяс ракI-ракIалъго БетIергьанасе как-динги гьабулеб бугони, Гьесухъ гIенеккулевги вугони, гьесул улка тIегьараб ахалде сверулеб буго. Амма пачаяс гьересиаллагьзабазул дин гьабулеб бугони, Аллагьасул къануналде мугъги рехулеб бугони, халкъалдего тIаде балагь рещтIунеб буго.

Пачабазда цадахъ гьаб тIехьалда жаниб хасаб бакI ккун буго Аллагьасул аварагзабазги. Гьез халкъалда Аллагьасул амру лъазабулаан ва жалгоги жамагIаталъул киналго лъугьа-бахъиназулъ хIаракат бахъун гIахьаллъулаан, гIадамазул ракIал Аллагьасде руссинариялъе гIоло. Доб заманалда Аллагьасул аваргзабазда гьоркьов бищун къиматав Иляс авараг вукIана. Гьаб тIехьалъул ахирисеб бутIаялъул багьадурлъунги пачаби гурел, Иляс рикIкIине бегьула.

ТIехьалда буго

Пачабазул Лъабабилеб тIехь
- Сулейман пачалъун вахъин (3 Пач. 1:1–2:12)
- Сулейманил пачалъи (3 Пач. 2:13–11:43)
  - Сулейманица жиндирго пачалъи щула гьаби;
  - Сулейманил гIакъиллъи (3 Пач. 2:13–4:34)
  - БетIергьанасул Рукъ бай (3 Пач. 5:1–7:50; 7:51–9:9)
  - Сулейманил тIадегIанлъи ва гьесул гIодовегIан ккей (3 Пач. 9:10–11:43)
- Пачалъи кIийиде бикьи (3 Пач. 12:1–22:53)
  - ГIизраилалъул тIоцевесев пача Яровамил нухмалъиялда гъоркь гIизраилал Ягьудиялда данде чIей (3 Пач. 12:1–14:20)
  - Реховам – Ягьудиялъул пача (3 Пач. 14:21-31)
  - Ягьудиялъул ва ГIизраилалъул цогидал пачаби (3 Пач. 15:1–16:28)
  - Ахавил пачалъи; Иляс авараг ва цогидал Ахавил заманалда рукIарал аварагзаби (3 Пач. 16:29–22:40)
  - Егьошафат – Ягьудиялъул пача (3 Пач. 22:41-50)
  - Ахазиягь – ГIизраилалъул пача (3 Пач. 22:51-53)

Давуд херлъи

1 [1]Давуд пачаяс гIемерал сонал рана ва гьев херлъа-
на. КигIан ретIел тIад ретIаниги гьев хинлъизавизе
кIолев вукIинчIо. [2]Цинги гьесул чукъбуз гьесда абуна:
«Биччанте нижер бетIерчIахъаяв пачаясе цо гIолохъа-
най ясгIадан ялагьизе, гьелъ хъулухъ гьабизе букIине
гьесие. Гьей гьесда аскIой егила ва нижер бетIергьан
хинлъила», – ян.
[3]ТIолабго ГIизраил сверун берцинай яс ялагьизе жу-
рана гьел ва Авишаг абурай шунемияй ятун, гьез гьей
пачаясда цее ячана. [4]Гьей кутакалда берцинай яс йикIа-
на. Пачаясда аскIой, гьесие хъулухъалъе тана гьей, амма
пача, аскIов вегарав, гьелда хъвачIо.

Адониявица живго пачалъун чIезави

[5]Давудие Хагитица гьавурав вас Адонияв лъугьана
чIухIадго гаргадизе ва гьес абулеб букIана: «Дун вукIине
вуго пачалъун», – ин.
Гьес чолгьакал, чотIахъаби ва чуял чIезаруна жин-
диего ва кIикъоялда анцIго чукъбиги рукIана гьесул.
[6]Гьесул эмен кидаго, гьесда цIех-рех гьабун, щай дуца
гьадин гьабулебин абун, гьесда кIалъачIо. Адонияв
гьавуна Авессаломида хадув ва гьев цIакъ берцинав
чи вукIана.
[7]Адониявица гъоркьанго къотIи гьабуна Церуягьил
вас Иоавилгун ва кашиш Авиатарилгун ва гьез гьесул
рахъ ккуна. [8]Амма кашиш Цадокица, ЕгьоядагIил вас
Бенаягьица, авараг Натаница, ШимгIица, Рейица ва
Давудил рорчIухъабаз Адониявил рахъ ккевечIо.
[9]Рогел иццухъ бугеб Зохелет ганчIида аскIоб Адони-
явица гIиялъажал, оцал ва кьараго хьихьарал гIисинал
бусби къурбаналъе хъуна, ва жиндирго киналго вацал, ай
пачаясул васалгун цадахъ, Ягьудал къавмалъул тIолалго
пачаясул хъулухъчагIиги ахIана гьенире. [10]Амма Натан

аварагги, Ванейги, Давудил рорчIухъабиги ва жиндирго вац Сулейманги ахIичIо гьес.

Давудица пачалъи Сулейманихъе кьей

11 Цинги Натан кIалъана Сулейманил эбел Батшебада: «Дуда рагIичIищ Хагитил вас Адониявица живго пачалъун чIезавун вугевлъи ва нилъер бетIергьан Давудида гьелъул щибго лъалареблъи?
12 Гьединлъидал, мун дихъ гIенекке ва дица малъараб гьабун, гIедегIе дурго ва дур вас Сулейманил гIумру цIунизе.
13 Хехлъи гьабун мун Давудихъе а ва гьесда абе: „Я дир бетIергьан пача, мун дие гьедун вукIинчIищ: ‘Дур вас Сулейман вукIине вуго дида хадув пачалъун ва гьев чIезе вуго дир тахида’, — янги абун? Щайха пачалъун Адонияв вахъарав?“
14 Мун жеги пачаясда кIалъалей йикIаго дунги вачIина жаниве дуда хадув ва дур рагIаби тасдикъ гьарун тIадеги жубала».
15 Батшеба рокъое жание пачаясухъе ана. Пача тIуван херлъун вукIана ва шунемияй Авишагица хъулухъ гьабулеб букIана гьесие.
16 Батшеба накабазде ккун пачаясе къулана.

«Щиб дуе бокьараб?» — ин цIехана пачаяс.

17 Гьелъ гьесда абуна: «Дир бетIергьан, мунго лъикIав лъугьун гьедана мун дие, дур лагъалъе, БЕТIЕРГЬАН Аллагьасул цIарги бахъун: „Дур вас Сулейман вукIине вуго пачалъун дида хадув ва гьев гIодов чIезе вуго дир тахида тIад“, — инги абун.
18 Амма, доле, пачалъун Адонияв вахъун вуго, дудайин абуни, дир бетIергьан пача, гьеб иш лъалеб гьечIо.
19 Гьес къурбаналъе гIемерал оцал, кьари-кьариял гIисинал бусби ва гIиялъажал хъун руго, ва киналго пачаясул васалги, кашиш Авиатарги, аскаразул бетIер Иоавги гьенире ахIун руго, амма дур лагъ Сулейман ахIун гьечIо.
20 Гьанже дир бетIергьан, дир пача, тIолабго ГIизраил дур рагIухъ хал ккун, щив дуда хадув тахида чIезе вугевали лъазе, духъ балагьун буго.
21 Гурони, дир бетIергьан, дир пача, абадиялъего дуца

бералги къанщун, мун умумулгун парахалъараб къоялъ,
дунги дир васги хиянатчагIилъун ккезарила».
22 Гьей жеги кIалъалей йикIаго, Натан авараг вачIана
жаниве. 23 Пачаясда лъазабуна гьенив Натан авараг вугин.
Цинги гьев пачаясда цеве вахъана ва гьесда цеве наку
чIван къулана.
24 Натаница абуна: «Дир бетIергьан пача, дуца абун бу-
кIанищ дуда хадув пачалъун Адонияв вукIине вугин ва
дур тахида гьев чIезе вугин? 25 Щайгурелъул, жакъа гьес
инеги ун къурбаналъе гIемерал оцал, кьариял гIисинал
бусби ва гIиялъажал хъун руго. Гьес киналго пачаясул
васалги, аскаразул бутIрулги, кашиш Авиатарги ахIун
руго гьенире. ГьабсагIаталда гьел кванa-гьекъолел руго
гьесда цадахъ ва гьез абулеб буго: „БетIерчIахъаяв пача
Адонияв!“ – абун. 26 Амма, дун – дур лагъ, кашиш Цадок,
ЕгьоядагIил вас Бенаягь ва дур лагъ Сулейман гьес гье-
нире ахIичIо. 27 Щив дир бетIерчIахъаяв пачаясда хадув
гьесул тахида тезе вугевали дида, дур лагъасдаги лъазе
биччачIого, дир бетIерчIахъадил амруялдалъун гьабураб
ищцин гурищ доб?»
28 Гьебмехалъ Давуд пачаяс абуна: «Батшеба ахIе дихъе».
Гьей жание ячIана ва пачаясда цее эхетана.
29 Цинги пача гьедана: «Гьале, дун киналго балагьазда-
са цIунарав, Жив ХIакъав БЕТIЕРГЬАНАЛХIА, 30 дица
тIубазабила жакъа ГIизраилил БЕТIЕРГЬАН Аллагьа-
сул цIарги бахъун, дица дуе гьедун кьураб рагIи: дур вас
Сулейман вахъине вуго пачалъун дида хадув, ва, дир
бакIалда, дир тахидаги гIодов чIезе вуго гьев».
31 Батшеба наку чIван пачаясе къулана ва гьелъ абуна:
«Дир бетIергьан пачаясе абадияб гIумру насиблъаги!»
32 Пачаяс лъазабуна жиндихъе кашиш Цадокги, Натан
аварагги ва ЕгьоядагIил вас Бенаягьги ахIеян.
Гьел пачаясухъе жанире рачIиндал, 33 гьес гьезда абу-
на: «Рачун цадахъ дир чукъбигун, дир вас Сулейман
вахинаве дир гIорцIеналде ва Гихон иццухъе ваче гьев.
34 Биччанте гьениб кашиш Цадокицаги Натан аварагасги

гьесда зайтуналъул нахги бахун, гьев ГIизраилалда тIад
пачалъун вахъин тасдикъ гьабизе. Хадуб суралъубе пуй ва
ахIе: „БетIерчIахъаяв пача Сулейман!“ – илан. 35 Цинги
гьевгун цадахъ тIадруссун рачIа ва гьев дир тахида чIе-
заве дир бакIалда пачалъи гьабизе. Дица гьев толев вуго
пачалъун ГIизраилалда ва Ягьудиялда тIад».
36 ЕгьоядагIил вас Бенаягьица пачаясе жаваб кьун абу-
на: «Амин! Гьединан хъван батаги дир бетIерчIахъаяв
пачаясул БЕТIЕРГЬАН Аллагьасги. 37 БЕТIЕРГЬАНАС,
дир бетIерчIахъаяв пачаясе сундулъгоги квербакъи гьа-
бураб гIадин, Сулейманиеги квербакъи гьабун, гьесул
тах бетIерчIахъаяв дир пача Давудилалдасаги жеги тIа-
дегIан гьабеги!»
38 Кашиш Цадокица, Натан аварагас, ЕгьоядагIил вас
Бенаягьица, керетияз ва пелетияз*, рилълъун, Давуд пача-
ясул гIорцIеналда рекIинавуна Сулейман ва гьевгун цадахъ
Гихоналде ана. 39 Кашиш Цадокица мукъадасаб Чодрониса
зайтуналъул нахул цIураб лълъар босана ва Сулейманил
ботIроде тIуна. Хадуб гьез суралъубе пуна ва тIолабго
халкъ ахIдана: «БетIерчIахъаяв пача Сулейман!» – илан.
40 ТIолабго халкъ, рачунаго щвантIихалгун, гьесда хадуб
билълъана. Гьезул рохел-разилъиялъул ахIи-хIуралъул
кутакалъ ракьцин сородизабулеб букIана.

Сулейманица Адонияв виччан тей

41 Квана-гьекъей ахиралде щолеб букIана Адониявида
ва киналго гьесда цадахъ рукIарал гьесул гьалбадерида
гьеб рагIараб мехалъ. Суралъул гьаракь рагIун Иоавица
цIехана: «Гьаб щиб ахIи-хIур шагьаралда бугеб?»
42 Гьев кIалъан вахъиналде вачIана Ионатан, кашиш
Авиатарил вас. Адониявица абуна: «АскIовегIан вачIа.
Мун къадруяв чи вуго, гьай-гьай мун лъикIаб хабаргун
вачIун ватила».

* 1:38 *Керетиял ва пелетиял* рукIун ратизе бегьула къватIиб ракьалдаса гIарац кьун ккурал пачаясул рорчIухъаби.

[43] «Гуро, — ян жаваб кьуна Ионатаница. Нилъер бе-
тIерчIахъаяв пача Давудица Сулейман пачалъун гьавуна.
[44] Пачаяс кашиш Цадокги, Натан аварагги, ЕгьоядагIил
вас Бенаягьги, керетиялги ва пелетиялги ритIана гьесда
цадахъ. Гьез гьев пачаясул гIорцIеналда тIад рекIина-
вуна, [45] ва кашиш Цадокицаги Натан аварагасги Гихо-
налда гьесда зайтуналъул нахги бахун, гьесул пачалъи
тасдикъ гьабуна. ЦIакъ разиго рахъана гьел гьениса
къватIире, шагьаралдаги кIудияб багъа-бачари буго.
Гьеле гьелъул ахIи-хIур буго дуда рагIулеб жо. [46] Гьелда
тIадеги, Сулейман пачаясул тахида гIодов чIана, [47] па-
чаясул цересел чагIийин абуни, нилъер бетIерчIахъаяв
Давудида баркизе рачIана: „Биччанте дур Аллагьас
Сулейман дудасаги цIикIкIун цIар бугевлъун гьавизе
ва гьесул тах дуралдасацин тIадегIан гьабизе!“ — янги
абун. Цинги бусада вугев пачаясги бетIер къулана [48] ва
гьес абуна: „Рецц БЕТIЕРГЬАНАСЕ, ГIизраилалъул
Аллагьасе, жакъа тахида гIодов чIун дир ирсилав ви-
хьизе рес кьурав!“»

[49] Гьебмехалда киналго Адониявил гьалбал хIинкъун
сородана, рахъун тIадегун жинди-жиндир нух ккун бу-
хъизабуна.

[50] Адониявин абуни, Сулейманихъа хIинкъиялъ, инеги
ун, къурбан хъолеб бакIалъул лълъурдулги ккун чIана.*
[51] Сулейманихъе хабар щвезабуна: «Сулейман пачаясу-
хъа хIинкъун Адонияв вуго къурбан хъолеб бакIалъул
лълъурдулги ккун чIун. Гьес абулеб буго: „Сулейман
пача гьеде абе жакъа дие, гьес жиндирго лагъ чIвазе
къотIиларин абун“».

[52] Сулейманица жаваб кьуна: «Гьес жив ракIбацIцIа-
дав чи вукIин бихьизабуни, гьесул ботIродаса цо расцин

---

* [1:50] Хвалил хIинкъи тIаде бачIарав чиясул ихтияр букIана къурбаналъе бакIалъул ункъабго сибилалда эхетарал лълъурдулин абулел жалги ккун, рахIму гьаризе. Гьедин гьел лълъурдулги ккун чIарав чиясда хъвалароан.

гІодобе бортизе гьечІо; амма гьесулъ хІалихьалъи батани,
гьев хвезе вуго», – ян.
53 Сулейман пачаяс хадур чагІиги ритІун, гьез гьев
къурбан хъолеб бакІалдасан вачун вачІана. Адонияв жа-
ниве вачІун Сулейман пачаясе къулана ва Сулейманица
гьесда абуна: «Мун рокъове а», – ян.

Давудица Сулеймание гьабураб ахирисеб насихІат

2 1 Хвезе заман гІагарлъараб мехалъ Давудица Сулей-
мание гьадинаб насихІат гьабуна:
2 «Дун унев вуго гьанже киналго чагІи унелъуре, –
ян абуна гьес. Мун чаран гІадин къвакІун, бихьинчи
гІадин вукІа; 3 дур БЕТІЕРГЬАН Аллагьас тІад лъураб
тІубазабе. Мусал къануналда хъван бугелда рекъон
Гьесул нухдасан хьваде. Бичасул амруял, Гьесул къану-
нал ва ахІкамал тІуразаре, мун киве аниги, щиб дуца
гьабулеб бугониги, дуего битІ ккезе букІине. 4 Гьедин
БЕТІЕРГЬАНАС дир хІакъалъулъ „дур наслу битІараб
нухда хьвадани ва Дир хІакъабщиналда ракІ-ракІалъго
нахъбилълъани, ГІизраилалъул тахидаса дур зурията-
лъул гІаркьел кидаго къотІиларо“, – ян абураб рагІиги
тІубазе букІине.
5 Гьединго, дуда лъала Церуягьил вас Иоавица дие
гьабурабщинаб – гьес кІиялго ГІизраилалъул аскаразул
бутІрул Нерил вас Авнерие ва Етерил вас Амасае гьабураб
жо. Гьес, рагъда гІодобе тІураб бидухъ ракълил заманал-
да къисасги босун чІвана гьел, ва гьеб гІайиб гьечІого
гІодобе тІураб биялъ хъублъизабуна черхалда бараб рачел
ва хІатІида ретІараб хьит.* 6 Дуца гьанже дурго гІакълу-
ялда рекъон гьабе, амма гьесул хъахІаб бетІер парахатго
хабалъе ине биччаге.

---

* 2:5 «*Хъублъизабуна черхалда бараб рачел ва хІатІида ретІараб хьит*» – гьеб абиялъул магІна букІана гьев чияс живго гІа-йибалъул цІезавунин ва гьесул гІайиб киназдаго бихьулеб бугин абураб.

7 ГилгIадалдаса Барзиллайил васазда цIоб лъе, ва гьел
мунгун квен гIахьал гьабулезда гьоркьоре раче. Дур вац
Авессаломихъа дун лъутун унаго, гьел дие эхетана.
8 Цоги дуда цадахъ вуго Герал вас ШимгIи – Бахури-
малдаса буняминияв. Кутакалда нагIанаби кьуна дос
дие дун Маханаималде унеб къоялъ. Гьев Иорданалде
дида данде вачIараб мехалъ, БЕТIЕРГЬАНАСУЛ цIар
бахъун гьедана дун досие: „Мун чIвазе дица хвалчен
бахъиларо“, – ян. 9 Амма гьанже дов гIайиб гьечIевлъун
рикIкIунге дуца. Мун гIакъилав чи вуго, дудаго лъала
щиб досда гьабилебали. Бида чвахулаго ккезабе досул
хъахIаб бетIер хабалъе».

Давудил хвел

10 Давуд хвана ва Давудил Шагьаралда* жиндирго уму-
музда аскIов хабалъ лъуна. 11 ГIизраилалда тIад кIикъого
соналъ пачалъи гьабуна гьес – анкьго соналъ Хевроналда
ва лъебералда лъабго соналъ Иерусалималда. 12 Сулейман
жиндирго инсул тахида чIана ва гьесул пачалъи щулалъана.

Адониявие гьабураб тамихI

13 Агитил вас Адонияв вачIана Сулейманил эбел Батше-
бахъе. Батшебаца гьесда цIехана: «Мун рекъелгун вачIу-
нев чийищ?» – ан. «Рекъелгун», – ин жаваб кьуна гьес.
14 Хадуб гьес цIехана: «Бегьилищ цо мунгун кIалъа-
зе?» – ян. «КIалъай», – ян жаваб кьуна Батшебаца.
15 «Дуда лъалагури, – ян кIалъана гьев, – пачалъи
хIакъикъаталда дир кколеб букIараблъи ва вукIинесев
пача хIисабалда тIолабго ГIизраилалъул бербалагьиги
диде букIараблъи. Амма гьеб хиса-сверана ва пачалъи
дир вацасухъе ккана – гьесие хъван букIун бугелъул
гьеб БЕТIЕРГЬАНАС. 16 Гьанже цо гьари буго дир дуде.
Инкар гьабуге дие».

* 2:10 *Давудил Шагьар* – гьеб ккола Давудил пачалъиялъул кIалгIа букIараб бакI. Гьелда Сиониланги абулаан.

«Бице», – ян абуна гьелъ.
17 Гьес абуна: «Гьарула дуда, дие шунемияй Авишаг
кьеян кIалъай Сулейман пачаясда – дуе гьес инкар
гьабиларо».
18 «ЛъикI буго, – ян жаваб кьуна Батшебаца. – Дица
дур рахъалъ пачаясда кIалъай гьабила».
19 Адониявил хIакъалъулъ кIалъазе Сулейман пачая-
сухъе Батшеба ячIиндал, пача гьелда данде тIаде вахъун,
гьелъие къулана ва жиндирго тахида гIодов чIана. Гьес
пачаясул эбелалъе тах босун бачIаян лъазабуна ва гьей
гьесул кваранаб рахъалда гIодой чIана.
20 «Цо гьитIинаб гьари буго дир дуде, – ян абуна гьелъ. –
Инкар гьабуге дие».
Пачаяс жаваб кьуна: «Гьаре, дир эбел; дица дуе инкар
гьабиларо». 21 Ва гьелъ абуна: «Шунемияй Авишаг дур
вац Адониявие росасе кье».
22 Цинги Сулейман пачаяс эбелалъе жаваб кьун абу-
на: «Щай дуца Адониявие шунемияй Авишаг гьарулей
йигей? Гьедин батани, пачалъиги гьаре гьесие – гьев
дир кIудияв вацлъидал, – уха, гьаре гьесиеги, кашиш
Авиатариеги ва Церуягьил вас Иоавиеги».
23 Хадув БЕТIЕРГЬАНАСУЛ цIар бахъун гьедана Су-
лейман: «БетIергьанас балагьалъукье ккезавеги дун,
гьеб гьариялъухъ Адониявица гIумру рехичIони! 24 Дун,
Жиндирго амруялда рекъон, дир эмен Давудил тахида
лъурав ва дир рукъ-къай щула гьабурав хIакъав БЕ-
ТIЕРГЬАНАСУЛ цIаралхIа, гьале жакъаго Адонияв
хвезе ккола».
25 Сулейман пачаяс ЕгьоядагIил вас Бенаягь витIун,
гьес Адонияв чIвана.

Авиатарие гьабураб тамихI ва Иоавил хвел

26 Хадуб кашиш Авиатарида абуна пачаяс: «Дурго Анато-
талда ругел ракьазде а. Мун чIвазе мустахIикъав чи вуго,
амма жакъа дица мун чIвазе къотIиларо, щайгурелъул
дир эмен Давудида цебе Къудратав БЕТIЕРГЬАНАСУЛ

гъамас баччарав ва гьесда цадахъ кинабго захӀмалъиги
хӀехьарав чи вугелъул мун».
27 Цинги Сулейманица БЕТӀЕРГЬАНАСУЛ кашиш-
лъиялдаса нахъе гьавуна Авиатар – Шилоялдаса Иля-
сил наслуялда тӀаде бачӀун букӀараб БЕТӀЕРГЬАНА-
СУЛ рагӀи* гьедин тӀубана. 28 Цебе Авессаломил рахъ
кквечӀониги, Адониявида хадув индал Иоав, гьеб
хабар тӀаде щведал, БЕТӀЕРГЬАНАСУЛ Чодрониве
жаниеги лъутун, къурбан хъолеб бакӀалъул лълъур-
дулги ккун чӀана гьев. 29 Сулейман пачаясда бицана
Иоав БЕТӀЕРГЬАНАСУЛ Чодрониве жаниеги лъутун,
къурбан хъолеб бакӀалда чӀун вугин. Гьебмехалда Су-
лейманица ЕгьоядагӀил вас Бенаягьие буюрухъ кьуна:
«Инеги ун, чӀвай дов!»
30 БЕТӀЕРГЬАНАСУЛ Чодронивеги ун, Бенаягь Ио-
авида кӀалъана: «Пачаяс лъазабулеб буго: „КъватӀиве
вачӀа!“ – ян».

Амма гьес жаваб кьуна: «ВачӀинаро, гьаб бакӀалда
хвела дун», – ин.

Бенаягьица пачаясда бицана Иоавица гьедин абунилан.
31 Гьебмехалда пачаяс Бенаягьида абуна: «Гьес абухъе
гьабе. ЧӀван хабалъ лъе дов, ва дунги дир инсул аслу-
ги, Иоавица гӀайибго гьечӀого гӀодобе тӀураб биялъул
хӀакъалдаса рацӀцӀад гьаре. 32 Жиндица гӀодобе тӀураб
биялъухъ БЕТӀЕРГЬАНАС бецӀила гьесие, щайгурелъул
дир инсудаги лъачӀого кӀиявго чиясда тӀаделъана гьев
ва хвалчаца чӀвана гьел. Гьел кӀиялго – ГӀизраилалъул
аскаралъул бетӀер Нерил вас Авнерги ва Ягьудиялъул
аскаралъул бетӀер Етерил вас Амасги – гьесдаса тӀокӀал
ва иман бугел рукӀана. 33 Гьезул гӀодобе тӀураб биялъул
гӀайиб Иоавидаги гьесул наслуялдаги тӀаде ккаги аба-
диялъего. Амма Давудиеги, гьесул зурияталъеги, гьесул
агьлуялъеги, гьесул ирсилазеги БЕТӀЕРГЬАНАС даимго
лъикӀаб гӀумру кьеги».

* 2:27 Бал. 1 Пач. 2:27-36.

[34] ЕгьоядагІил вас Бенаягьица гьенивеги ун Иоав чІвана
ва гІицІаб авлахъалда бугеб гьесул жиндирго ракьалда
хабалъ лъуна. [35] Пачаяс ЕгьоядагІил вас Бенаягь тана
Иоавил бакІалда аскаразул бетІерлъун, Авиатарил ба-
кІалда кашишлъун Цадок тана.

ШимгІил хвел

[36] Хадуб пачаяс ШимгІида хадур чагІи ритІана ва гьесда
лъазабуна: «Иерусалималда дуего минаги бай ва гьениб
чІел гьабе, тІокІаб батІияб бакІалде къватІиве вахъунге.
[37] Дуда лъан букІа, мун къватІиве вахъун Кедрон расалъи
дуца бахараб къоялъ, мун хвезе вукІин ва дурго гІажа-
лалъе гІайибиявги мунго вукІине вугевлъи».
[38] «ЛъикІ буго, – ян абуна ШимгІица. Дур лагъас ки-
набго дир бетІергьан пачаяс абухъе гьабила».
ШимгІица гІезегІан мехалъ гІумру гьабуна Иеруса-
лималда. [39] Амма лъабго сон ун хадуб Гаталъул пача,
Маахил вас Ахишихъе лъутана ШимгІил кІиго лагъ ва
ШимгІида гьесул лагъзал Гаталда ругилан бицана.
[40] Цинги, хІамаги кьолон, гьес лагъзал ралагьизе Га-
талде Ахишихъе нух босана. Гаталдаса лагъзалги рачун
ШимгІи тІадвуссана. [41] Сулейманида ШимгІи Иерусали-
малдаса къватІиве Гаталде ун вукІанилан ва тІадвуссун
вачІанилан бициндал, [42] пачаяс ШимгІи жиндихъего
ахІана ва гьесда абуна:
«Дица дуда лъазабун гуребищ букІараб, БЕТІЕРГЬА-
НАСУЛ цІар бахъун духъа рагІиги босун, батІалъи гьечІо
мун киве аниги, дуда лъан букІа, гьаниса къватІиве араб
къоялъ мун хвезе вугевлъиян абун? ЛъикІ буго, гьедин
гьабилин кІалъана мун доб къоялъ. [43] Щайха цинги БЕ-
ТІЕРГЬАНАСЕ гьедараб гьа хвезабураб ва дир буюрухъ
тІубазабичІеб дуца?»
[44] Сулейманица ШимгІида жеги абуна: «Дуда кидаго
ракІалда букІине ккола дуца дир эмен Давудие гьабу-
рабщинаб квешлъи. Гьанже БЕТІЕРГЬАНАС гьабила
дуе дур квешлъиялъухъ. [45] Сулейман пачаясдайин абуни

баракат лъела ва Давудил тах БЕТІЕРГЬАНАСДА цебе
кидаго къуркьулареблъун букІина».
46 Пачаяс ЕгьоядагІил вас Бенаягьие буюрухъ кьуна ва
гьес инеги ун, ШимгІи чІвана. Ва пачалъиялъул кверщел
Сулейманил хъатикь тІубан щулалъана.

Сулейманица гІакълу гьари

3 1 Сулейман, Мисриялъул пиргІавнасул* ясги ячун,
гьесул дурцлъун вахъана. Жиндирго кІалгІа, БЕ-
ТІЕРГЬАНАСУЛ Мукъадасаб Рукъ ва Иерусалим сверун
къараб къед бан лъугІизегІан, гьес гьей Давудил Шагьа-
ралде яхъинаюна.
2 Халкъалъ цебего гІадин батІи-батІиял мукъадасал
бакІазда хъолел рукІана къурбанал, щайгурелъул БЕТІЕР-
ГЬАНАСУЛ Мукъадасаб Рукъ жеги бан букІинчІелъул.
3 Сулейман жиндирго инсул амруялда рекъон хьвадана
ва гьесие БЕТІЕРГЬАН хиралъана, амма гьесги гьелго
бакІазда хъолаан къурбанал ва кьекkеналъе махІ гьуи-
нал нахалги рухІулаан.
4 Цо къоялъ пача Гаваоналде вилълъана къурбан хъве-
зе – гьениб букІиндал бищун кІудияб, бетІераб мукъа-
дасаб бакІ – азарго жо хъуна гьес гьениб ва къурбаналъе
бакІалда тІад бухІана. 5 Гьениб, Гаваоналда, къаси макьилъ
илгьам гьабун БЕТІЕРГЬАН вачІана Сулейманихъе ва
Аллагьас гьесдехун калам гьабуна: «Щиб бокьаниги
гьаре Дида».
6 Сулейманица жаваб кьун абуна:
«Дир эмен Давудида кІудияб цІоб лъуна Дуца; гьев
Дуда цеве ритІухъго, иманалда, ракІбацІцІадго хьвада-
ралъухъ, Дуца кІудияб цІобалда хьихьана гьев, ва, гьале
жакъа къоялъ тахида лъезе, гьесие вас кьуна. 7 Гьанже
дир БЕТІЕРГЬАН Аллагь, Дуца дун, Дур лагъ, пачалъун
гьавуна дир эмен Давудил бакІалда. Амма дун жеги гІо-
лохъанав хІалбихьи гьечІев чи вуго. 8 Дуца тІаса бищараб

* 3:1 *ПиргІавн* – Мисриялъул пачаясда пиргІавнилан абулаан.

дур халкъалда гьоркьов вуго дун, гьебги буго кIудияб
халкъ – гьезул къадар кутакалда цIикIкIараб буго, рикI-
кIунцин бажаруларо гьел гIемерлъиялъ. 9 Дур халкъалъе
нухмалъи гьабизе ва квешаб лъикIаб батIа бахъизе лъазе,
Дур лагъасе рекIел цIодорлъи кье. Гурони, лъихъа бажару-
леб жо гьеб – Дур кIудияб халкъалъе нухмалъи гьабизе?»
10 БетIергьанасул ракI рекъана Сулейманил гьариялда.
11 Аллагьас гьесда абуна:
«Дуца дуего я халатаб гIумру, я бечелъи, я дурго тушбабазе хвелги гьаричIого, гьеб гьари гьарараралъухъ, ай гIадилаб нухмалъиялъе цохIо гIакълу-лъай гьарараралъухъ,
12 Дица къабул гьабила дур гьари. Дица кьолеб буго дуе
гIакъиллъи ва цIодораб ракI – я цере рукIаразда, я ха-
дур рукIине ругезда гьоркьор дуде щивго чи ващалъизе
гьечIо. 13 Гьелда тIадеги, дуца гьаричIебги кьолеб буго
Дица дуе – дур заманалда киналго пачабазда гьоркьов
цониги пача дуда бащалъулареб хIалалда бечелъиги кIо-
долъиги кьолеб буго дуе. 14 Мун Дир нухккун хьвадани
ва дур эмен Давудица гIадин Дир амруял ва ахIкамал
тIуразаруни, Дица дуе халатаб гIумруги кьела».
15 Сулейман гьеб бакIалда ворчIана ва гьесда бичIчIана
гьеб макьу букIин. Цинги гьес Иерусалималде нух босана,
гьенив БетIергьанасул КъотIиялъул гъамасалда цеве ва-
хъана, тIуран рухIулел ва ракълил къурбанал хъуна. Хадуб
гьес тIолабго пачаясул хъалаялъе квана-гьекъей гьабуна.

ГIакъилаб хIукму

16 Цо нухалда пачаясухъе рачIана кIиго хъахIбаял руч-
чаби ва гьесда цере эхетана. 17 Гьезул цоялъ абуна:
«Я дир бетIерчIахъад! Гьай гIадангун цадахъ нижер цо
минаялда чIей буго. Гьайги гьений йикIаго дица лъимер
гьабуна. 18 Дица лъимер гьабун лъабабилеб къоялъ гьалъги
гьабуна лъимер. Ниж цадахъ рукIана; ниж тун батIиял
тIокIал щалго чагIиги рукIинчIо минаялъур. 19 Къаси
гьай гIаданалъул вас хвана – кьижун ккедал, лъачIого
тIад егун гьелъ гьев гъанкъизавуна. 20 Къаси яхъун, дун

кьижун йикӀаго, гьалъ дир вас восун вуго жиндихъего.
Дир вас лъун вуго жиндирго каранда, жиндирго васин
абуни, дир каранда лъун вуго. 21 Радал дун тӀаде яхъана
лъимер хахинабизе, гьевин абуни хун ватана, амма дица
мухӀканго хал-шал гьабидал, дида бичӀчӀана гьев дица
гьавурав вас гуревлъи».
22 Цогидай гӀаданалъ абуна: «Гуро! ЧӀагояв вас дир
вуго; дур дов хварав вуго».
Амма тӀоцее кӀалъаралъ тӀадчӀун абулеб букӀана: «Гуро! Хварав дур вуго, чӀагоявин абуни дир вуго!» – ян.
Гьедин къацандана гьел пачаясда цере.
23 Пача кӀалъана: «Цоялъ абулеб буго: „Дир вас чӀаго
вуго, дур вас хвана“, – ян. Цогидалъ абулеб буго: „Гуро!
Дур вас хвана, дир вас чӀаго вуго“, – ян».
24 Цинги пачаяс абуна: «Хвалчен босе гьанибе».
Пачаясухъе хвалчен босун бачӀана. 25 Гьебмехалда гьес
буюрухъ кьуна: «Бакьулъа хъвалхье гьеб чӀагояб лъимер
ва бащадав цоялъе, бащадав цогиялъе кье».
26 Лъимер чӀагояй гӀаданалъул ракӀ сородана, жиндирго
васасда гурхӀун, ва гьелъ пачаясда абуна: «Я дир бетӀерчӀахъад! ЧӀаго тун, гьелъие кье гьеб лъимер! ЧӀваге гьев!»
Цогидалъ абуна: «Я дуе вукӀинаро гьев, я дие вукӀинаро. Хъвалхьун рехе!»
27 Гьебмехалда пачаяс гьадинаб хӀукму къотӀана: «ЧӀагояб лъимер гьей тӀоцеесей гӀаданалъе кье. ЧӀваге гьев, –
гьей йиго гьесул эбел».
28 Гьеб пачаясул хӀукмуялъул хӀакъалъулъ хабар тӀолабго ГӀизраилалда рагӀидал, гьезул гьесдехун хӀурмат
цӀикӀкӀана, щайгурелъул гьезда бихьана, гӀадилаб диван
гьабизе Аллагьасдасан гьесие гӀакълу щун букӀин.

Сулейман пачаясул хъулухъчагӀи ва сардарал

4 1 Сулейман пача тӀолабго ГӀизраилалда тӀад пачалъун
вукӀана. 2 Гьале гьесул бетӀерал хъулухъчагӀи:
кашиш Цадокил вас ГӀазариягь;
3 Шишил васал Элихореп ва АхӀиягь – хъвадарухъаби;

АхIилудил вас Егьошафат – тарихчи;
4 ЕгьоядагIил вас Бенаягь – аскаралъул бетIер;
Цадок ва Авиатар – кашишал;
5 Натанил вас ГIазариягь – сардаразул бетIер;
Натанил вас Завуд – кашиш ва пачаясул цевесев гIакълучи;
6 Ахишар – хъалаялъул бетIерав тадбирчи;
ГIабидил вас Адонирам – лагъзадерил тадбирчи.
7 Жеги Сулейманил анцIила кIиго сардарги вукIана. Гьез чIезабулаан пачаясе ва пачаясул кIалгIаялъе
квен-тIех. Гьезул жив-живас лъагIалидаса лъагIалиде
цо моцIалъе гIураб квен-тIех чIезабизе кколаан. 8 Гьале
гьезул цIарал:
Бен-Гьур – Ефраимил мугIрузул тIалъиялда тIад;
9 Бен-Декер – Макацалда, Шаалвималда, Бет-Шемешалда ва Элон Бет-Хананалда тIад;
10 Бен-Хесед – Аруботалда тIад (Гьесухъ рукIана Сохоги Хетералъул тIолабго ракьги);
11 Бен-Авинадав – Доралъул борхалъабазда тIад (Сулейманил яс Тапат йикIана гьесул лъади);
12 АхIилудил вас Ваанав – ТагIанахалда ва Мегиддоялда, гьединго ТIолабго Цартаналда аскIоб Изреелалдасаги гIодобегIан бугеб Бет-Шеаналда сверухъ ракьалда ва Бет-Шеаналдаса Авел-Мехолаялде щвезегIан, гьединго Йокмоам тун дорехун ругел бакIазда тIадги.
13 Бен-Гевер – ГилгIадалъул Рамоталда тIад (Гьесухъ рукIана ГилгIадалда ругел, Манассил вас Яирил росаби. Гьесухъ букIана Арговалъул ракь-мухъги, лъабкъого кIудиял, сверун къарал, мазгаралъул хIос кавабазда нахъа ралел шагьаралги);
14 ГIидол вас АхIинадав – Маханаималда тIад;
15 АхIимаац – Нафталил ракьалда тIад (гьес ячана Сулейманил яс Басемат);
16 Хушайил вас БагIан – Ашерил ракьалдаги БегIалоталдаги тIад;
17 ТарухIил вас Егьошафат Иссахарил ракьалда тIад;

[18] Элавил вас ШимгIи – Бунняминил ракьалда тIад;
[19] Урил вас Гевер – ГилгIадалъул ракьалда тIад (амо-
риязул пача Сихонил ва Башаналъул пача Огил ра-
кьазда тIад). Гьелгощинал ракьазда тIад сардарлъун
вукIана гьев.

Сулейманил пачалъиялъул кIодолъи

[20] Ралъдал салигIанги кутакалда гIемераб халкъ букIа-
на Ягьудиялъул ва ГIизраилалъул; гьел квана-гьекъей
гьарзаяб, аваданаб гIумруялде руссана. [21] Сулейманил
кверщалида гъоркь рукIана Ефрат гIуруххъа бахъараб
пилистимазул ракьалде ва Мисриялъул гIорхъиде щвезе-
гIан киналго пачаби. Гьезул халкъаз Сулеймание кидаго
магъало кьолаан ва гьесие ккараб хъулухъ гьабулаан.
[22] Жиб-жиб къоялъ Сулейманил кIалгIаялде бачIунаан
лъеберго кор* тIаса бищараб ролъул, лъабкъого кор** гъу-
рараб ролъул, [23] ва ритIучIал, жайранал, багIнасал, хьихьа-
рал хIанчIи рикIкIинчIого, анцIго жаниб тун хьихьараб
баси, къого рехъалъа бачараб баси ва нусго гIиялъажо.
[24] Гьесул ихтияралда гъоркь рукIана Ефрат гIурул бакъ-
тIерхьул рахъалдехун ругел ва ТипсахIалдаса Газаялде
щвезегIан ругелги тIолалго пачаби – киналго сверухъ
ругел улкабазулгун рекъел букIана Сулейманил. [25] Су-
лейманил заманалда, Даналдаса бахъараб Беэр-Шеваялде
щвезегIан, Ягьудиялъулги ГIизраилалъулги халкъазул
парахатаб гIумру букIана – жиб-жиб хъизан-къаялъул
жиндирго цIолбол гъабу ва инжиралъул гъутIби рукIана***.
[26] Ункъазарго руссун чолгьаказда ралел чуязул букIа-
на Сулейманил ва анцIила кIиазарго рекIунел чуялги
рукIана гьесул.

---

* 4:22 *30 кор* – гIага-шагарго 7,2 тонна.

** 4:22 *60 кор* – гIага-шагарго 14,4 тонна.

*** 4:25 НекIсияб КъотIиялда рекъон, цIолбол гъабу ва ин-
жиралъул гъутIби рикIкIуна баракатаб, гIатIидаб ва хIинкъи
гьечIеб гIумруялъул гIаламатлъун.

[27] Сардараз, жив-живас жиндиего бихьизабураб мо-
цIалъ, Сулеймание ва киналго гьесул кIалгIаялда квана-
гьекъолелщиназе, щибго камизе биччачIого, квен-тIех
чIезабулаан. [28] Гьединго, жиндие бихьизабураб бакIалде,
киналго чуязе гIураб пурчIина ва рагIи-хер щвезабулаан
гьез – жив-живас жиндирго къадаралда рекъон.

Сулейманил гIакъиллъи

[29] Аллагьас Сулеймание гIакъиллъи, кутакаб цIодорлъи
ва ралъдал салигIанги жиб рикIкIун я борцун хIалкIо-
ларебгIан къадаралъ гъваридаб гIакълу-лъайги кьуна.
[30] Сулейманил гIакъиллъи тIолалго Бакъбаккул рахъалъул
чагIазулалдасаги ва тIолабго Мисриялъул гIакъиллъи-
ялдасаги бергьараб букIана. [31] Гьев бокьарав чиясдаса,
гьединго эзрахияв Этанидасаги, МахIулил васал Емани-
дасаги, Халколидасаги, ДардагIидасаги гIакъилав вукIа-
на. Киса-кибего сверухълъиялъулго халкъазда гьоркьоб
машгьурлъана гьесул цIар. [32] Гьес лъабазарго хIикматаб
хабар бицана, ва азаралда щуго шигIру гьабуна. [33] Гьес
Ливаналъул кедралъул гъутIбуздаса бахъараб, къададаса
къватIибе бижулеб иссопалде* гIунтIунги, киналъулго
лъай босана. Гьединго хIайваназул, хIанчIазул ва ракьалда
шурулел жалазул хIакъалъулъ гIелмуги лъалаан гьесда.
[34] Сулейманихъ гIенеккизе рачIунаан киналго хал-
къазул ва пачабазул вакилзаби, гьесул гIакъиллъиялъул
хIакъалъулъ бицен рагIарал чагIи.

БетIергьанасул Рукъ базе хIадурлъи

5 [1] Тиралъул пача Хирамида Давудил бакIалда пача-
лъун Сулейман тун вугилан рагIидал, гьес жиндирго
вакилзаби ритIана Сулейманихъе, щайгурелъул Хирам
кидаго Давудил лъикIав гьудул вукIана. [2] Сулейманицаги
гьадинаб хабар битIана Хирамихъе:

---

* 4:33 *Иссоп* – ГIизраилалда бижулеб махI гьуинаб хер.

³ «Дуда лъала дир эмен Давудил рес букIинчIо БЕ-
ТIЕРГЬАН Аллагьасе Мукъадасаб Рукъ базе. Ахирги
БЕТIЕРГЬАНАС киналго гьесул тушбаби гьесул хIа-
тIикье ккезаризегIан, сверухълъуда ругел халкъаз дир
инсуда данде рагъ къотIизе течIелъулха. ⁴ Гьанжеян
абуни, БЕТIЕРГЬАНАС киса-кибего сверухълъуда
парахалъи кьун буго дие – я тушман гьечIо, я щибго
хIинкъи гьечIо. ⁵ Дие бокьун буго, БЕТIЕРГЬАНАС
дир эмен Давудида, „дур бакIалда дур тахида Ди-
ца лъезе вугев дур васас базе буго Дие Мукъадасаб
Рукъ“, – илан абураб рагIул кьучIалда, БЕТIЕРГЬА-
НАСЕ гьеб Мукъадасаб Рукъ базе. ⁶ Гьединлъидал,
дие кедралъул гъутIби къотIеян буюрухъ кье дуца.
Дир хIалтIухъабиги хIалтIила дуразда цадахъ. Ду-
ца чIезабураб бокьараб мухьги кьела дица дуе дур
хIалтIухъабазухъ. Дуда лъалелъул Сидониял гIадин
гъутIби къотIизе махщел бугел чагIи нижеда гьоркьор
гьечIеллъи».

⁷ Сулейманил гьел рагIаби рагIидал, Хирам кутакалда
вохана ва гьес абуна: «Рецц БЕТIЕРГЬАНАСЕ гьаб кIу-
дияб халкъалъе нухмалъи гьабизе гIакъилав вас Давудие
кьуралъухъ!»
⁸ Хирамица гьадинаб хабар битIана Сулейманихъе:

«Дуца битIун бачIараб харбихъ дун мухIканго гIе-
неккана. Дица кинабго гьеб кедралъул ва кипари-
салъул цIулада бараб жо дуца абухъе гьабила. ⁹ Дир
чагIаз Ливаналдаса чIалаби ралъдахъе щвезарила ва
гьениса дица ралъдадасан дуца бихьизабураб бакIалде
щвезарун, гьенир сокIкIинарила, гьениса дуца росизе
рукIине. Дирги мурад тIубазабун дуцаги дир кIалгIа-
ялъе гIураб квен-тIех кье».

¹⁰ Гьединан Хирамица Сулеймание бокьараб къа-
даралда кедралъул ва кипарисалъул цIул чIезабуна,

[11] Сулейманицаги къоазарго кор* ролъул ва къоазарго бат**
зайтуналъул нахул Хирамихъе щвезабуна – лъагIалидаса
лъагIалиде щвезабулаан Сулейманица гьеб къадар Хира-
михъе. [12] БЕТIЕРГЬАНАС, Жиндицаго бицараб рагIуда
рекъон, гIакъиллъи кьуна Сулеймание. Сулейманицаги
Хирамицаги жидедаго гьоркьоб ракълилаб къотIи-къай
гьабуна, ва гьезда гьоркьоб рекъел букIана.

[13] Сулейман пачаяс ГIизраилалдаса кисанго цере хIал-
тIизаризе чагIи ракIарана – лъеберазарго чи. [14] Гьес ирга-
ялда жиб-жиб моцIалъ анцIазарго чи витIулаан Ливаналде
хIалтIизе. Цо моцIалъ Ливаналда, кIиго моцIалъ рокъор
рукIунаан гьел. Гьезда тIад тадбирчилъун Адонирам
тана. [15] МугIруздаги рукIана Сулейманил лъабкъоялда
анцIазарго хIамалиял ва ункъоазарго гамачI бекIулел
устарзаби. [16] Гьединго гьесул рукIана лъабазаралда лъаб-
нусго хIалтIухъабазда ва бакIал раялда тIад тадбир гьаби-
зе тарал церехъаби. [17] Сулейманил буюрухъалда рекъон,
бекIараб ганчIил кьучI лъезе, гьез бахъулаан чIахIияб
ва багьаяб гамачI. [18] Сулейманилгун Хирамил устарзабаз
ва Гевалалдаса хIалтIухъабаз гъутIби къотIулаан ва Рукъ
базе гамачIги цIулги хIадур гьабулаан.

Сулейманица БетIергьанасул Рукъ бала

6 [1] Мисриялдаса ГIизраилалъул халкъ къватIибе ба-
хъун ункънусиялда ункъоабилеб соналъул кIиабилеб
моцIалъ, ай, зив моцIалъ***, Сулейман пачалъун вахъун
ункъабилеб соналъ, гьес БЕТIЕРГЬАНАСЕ Мукъадасаб
Рукъ базе байбихьана.

[2] Сулейманица БЕТIЕРГЬАНАСЕ бараб Рукъ букIана
лъабкъого натIалъ халатаб, къого натIалъ гIебаб ва лъе-
берго натIалъ борхатаб. [3] Гьеб Мукъадасаб Рукъалда цебе

* 5:11 *20 000 кор ролъул* – гIага-шагарго 1560 тонна.
** 5:11 *20 000 бат нахул* – гIага-шагарго 440 000 литра.
*** 6:1 *Зив моцI* – ихдалил бащалъи, цебесеб эраялъул 966-леб сон.

бугеб рагъи букIана минаго гIадин къого натIалъ гIебаб
ва анцIго натIалъ цебе бачIараб. 4 Мукъадасаб Рукъалъе
Сулейманица рагьуларел гордал лъуна. 5 Гьеб БетIергьа-
насул Рукъалъул къадазул къватIисеб рахъалдасан, хьал-
базухъги, нахъисеб рахъалдаги жеги тIаде бакIал рана ва
гьенир рукъзал гьаруна. 6 ТIоцебесеб тIала – щуго натIалъ,
кIиабилеб – анлъго натIалъ, ва лъабабилеб – анкьго
натIалъ гIебаб букIана. БетIергьанасул Рукъалда сверун
къватIисахун рахъалъ цIутIелал гьаруна, къватIисахун
рукъзазул рахал ккверзе рукIине ва гьел рахал Мукъада-
саб Рукъалъул къадакье ккечIого рукIине.

7 БакIал раялъе хIалтIизабуна гьецIо бахъулеб бакIал-
даго бекIун къачIараб гамачI; я квартIил, я гIощтIол, я
цоги маххул алаталъул сас рагIулеб букIинчIо БетIер-
гьанасул Рукъ балеб бакIалда.

8 ТIоцебесеб тIалаялде жанире лъугьунеб кIалтIу букIана
Рукъалъул къилбаялъул рахъалдасан. КIиабилеб тIала-
ялде болъаби лъуна ва гьениса лъабабилеб тIалаялдеги
лъуна. 9 Гьедин бана гьес Мукъадасаб Рукъ – кедралъул
чIалабиги лъун хъарщиги тIад бан, ахиралде щвезабуна
кинабго. 10 КъватIисахун, БетIергьанасул Рукъалъул къа-
далккун гьес гьарурал рукъзал рукIана щу-щу натIалъул
борхалъи бугел; кедралъул чIалабаз хурхинарун рукIана
гьел БетIергьанасул Рукъалда.

11 Сулейманихъе БЕТIЕРГЬАНАСУЛ калима бачIана:
12 «Дуца гьаб Мукъадасаб Рукъ балеб буго. Мун Дир
амруязда рекъон хьвадани, Дир къанунал цIунани ва
Дир фарз тIубазабуни, Дицаги дур эмен Давудие Дица
кьун букIараб рагIи тIубазабила. 13 Дун ГIизраилалъул
халкъгун вукIина ва Дир халкъ кидаго рехун теларо».

14 Сулейманица Мукъадасаб Рукъ бан рагIалде бахъи-
набуна.

Рукъалъул жанисеб рахъалъул гIуцIи

15 Сулейманица жанисеб рахъалъ къадазда кедралъул
хъарщи ккуна – Мукъадасаб Рукъалъул чIарбидаса

мокърукье щвезегIан. ЧIабаралда кипарисалъул хъарщи
кьабуна. [16] БетIергьанасул Рукъалъул Бищунго Жанисеб
бакI гьабуна къого натIалъул манзилалда, чIарбидаса
мокърукье щвезегIан кедралъул хъарщиги кьабун, гьениб
Жанисеб Мукъадасаб бакI, ай, Бищунго Мукъадасаб бакI
гьабизе. [17] Бищунго Мукъадасаб бакIалда цебесеб рукъ,
ай Мукъадасаб бакI, кIикъого натIалъ халатаб букIана.
[18] Мукъадасаб Рукъалда жаниб кедралъул хъарщи кьабуна,
гьезда тIад бикIун букIана хъабхъил суратазда ва тIугьдуз-
да релълъарал жал. Киса-кибего кедралъул цIул кьабун
букIана, кибниги къватIибе баккун гамачI букIинчIо.

[19] Гьес БЕТIЕРГЬАНАСУЛ КъотIиялъул гъамас жаниб
лъезе Бищунго Мукъадасаб бакI къачIана. [20] Бищунго
Мукъадасаб бакI букIана къого натIалъ халатаб, къого
натIалъ гIебаб ва къого натIалъ борхатаб – гьелъул жа-
нисеб рахъалда къадазда месед бекьана; къурбаналъе
бакIалда тIадги бацIцIадаб месед бекьана. [21] Мукъадасаб
Рукъалъул жанисеб рахъалда бацIцIадаб месед бекьана
ва Бищунго Мукъадасаб бакIалде лъугьунеб кIалтIуялда
меседил рахсал рана. [22] Гьедин, кинабго рукъалъул жа-
нисеб рахъалда ва Мукъадасаб бакIалъул къурбаналъе
бакIалда киса-кибго месед бекьана.

[23] Бищунго Жанисеб Мукъадасаб бакIалда гьес зайту-
налъул цIулал гьарурал анцI-анцI натIалъ рорхатал кIиго
хъерувимал* лъуна. [24] ТIоцебесеб хъерувималъул жиб-жиб
кваркьи букIана щуго натIалъ халатаб – анцIго натI бу-
кIана кIиябго кваркьиялда. [25] КIиабилеб хъерувималъул
куркьбаздаги букIана анцIго натI – гьел цоцада релълъарал
ва цоцада ращадал рукIана. [26] Жиб-жиб хъерувим анцIго
натIалъ борхатаб букIана. [27] ГIебеде ритIун куркьбалгун
гьел хъерувимал гьес БетIергьанасул Рукъалъул Бищунго
Жанисеб бакIалда лъуна. Цоялъул кваркьи цо къедалда,
цогиялъул кваркьи дандбитIун бугеб къедалда цуна, ва

* 6:23 *Хъерувим* – куркьбал ругеб малаик ва малаикзабазда
гьоркьоб бищун тIадегIаназул цо тайпа.

хъерувимазул кӀиабилел куркьби рукъ бакьулъ цоцазда
цуна. 28 Сулейманица хъерувимазда тӀадги месед бекьана.
29 БетӀергьанасул Рукъалъул киналго къадазда, жани-
санги къватӀисанги, бикӀун рахъана хъерувимазул, ча-
масдакил гъотӀол гӀаркьалабазул ва тӀугьдузул суратал.
30 Жеги гьес Мукъадасаб Рукъалъул жанисеб рахъалда ва
гьелда цебесеб рахъалда гӀодобги месед бекьана.
31 Бищунго Мукъадасаб бакӀалде лъугьине гьес щубо-
кӀонал ххундулги ругел зайтуналъул цӀулал нуцӀби гьа-
руна. 32 КӀиябго зайтуналъул цӀулал нуцӀида гьес бикӀун
рахъана хъерувимазул, чамасдакил гъотӀол гӀаркьалаба-
зул ва тӀугьдузул суратал ва хъерувимаздаги чамасдакил
гъотӀол гӀаркьалабазда тӀадги месед бекьана. 33 Гьединго
аслияб Мукъадасаб Рокъоре жанире лъугьунеб бакӀалдаги
гьес зайтуналъул цӀулал ункъбокӀонал ххундул гьаруна.
34 Жеги кипарисалъул цӀулал, кӀиябго рахъалде ричӀулел
нуцӀбиги гьаруна гьес. 35 Гьес гьезда тӀад бикӀун рахъа-
на хъерувимазул, чамасдакил гъотӀол гӀаркьалабазул ва
тӀугьдузул суратал ва гьезда тӀадги месед бекьана.
36 Жанисеб азбарги гьабуна гьес БетӀергьанасул Ру-
къалда цебе. Гьеб азбар сверун къараб къед бана бекӀараб
ганчӀил лъабго кьер гьабун ва цо кьералда кедралъул
чӀалаби лъун.
37 БЕТӀЕРГЬАНАСУЛ Рукъалъе кьучӀ лъуна ункъаби-
леб соналъул зив моцӀалъ. 38 Сулейман пачалъун вахъун
анцӀила цоабилеб соналъул бул* моцӀалъ, ай, микьабилеб
моцӀалъ, кинабго гьелъие бихьизабураб кьучӀалда рекъон,
бан ахиралде бахъана Мукъадасаб Рукъ. Сулейманица
гьеб анкьго соналда жаниб бана.

Сулейманил кӀалгӀа

7 1 Хадуб Сулейманица жиндиего кӀалгӀа бана. Гьеб
кӀалгӀа рагӀа-ракьанде щун бан лъугӀизабизе анцӀи-
ла лъабго сон ана. 2 «Ливаналъул рохьил кӀалгӀа» абулеб

* 6:38 *Бул моцӀ* – хасалихълъиялъул бащалъи.

бакI бана гьес нусго натIалъ халатаб, кIикъоялда анцIго
натIалъ гIебаб ва лъеберго натIалъ борхатаб. Ункъо кьер
кедралъул хIубазул эхетана рахал кквезе. [3] ХIубазда тIад
лъурал рахазда тIасан кедралъул хъарщи кьабун тIох
гьабуна, кинабниги гьениб кIикъоялда щуго рахи лъун
букIана, анцIила щу-щу жиб-жиб кьералда. [4] КIалгIаялъул
гордал лъаб-лъаб цо кьерда ва лъабго мухъалда гьаруна,
цоцада дандритIун. [5] Киналго нуцIбиги гордалги ункъ-
бокIонал рукIана, ва гордазул лъаб-лъаб кьер гьабуна
цоцада дандритIун.

[6] КIудияб, хIубал жанир эхетараб рукъги бана Сулей-
маница кIикъоялда анцIго натIалъ халатаб ва лъеберго
натIалъ гIебаб. Гьелда цебе бана рагъи ва гьелъул тIох
кквезеги хIубал эхетана.

[7] Гьединго пачаясул кIудияб «Диваналъул Рукъ» бана
ва гьениб кедралъул хъарщи кьабуна гIодоса мокърукье
щвезегIан. [8] Гьесул живго вега-вахъулеб рукъги букIана
гьелдаго релълъараб, гьеб рукъалъул нахъисеб рахъал-
да, цогидаб азбаралда. Жиндицаго ячарай пиргIавнасул
ясалъеги бана Сулейманица гьелдаго релълъараб рукъ.

[9] КьочIодаса бахъараб мокърукье щвезегIан гьел ки-
налго бакIал, къватIиса рахъгун цадахъ кIудияб азба-
ралде щвезегIан, бекIун ва хъухъадироялъ цо роценалда
рекъон, цересаги нахъасаги хъухъан къачIарал багьаял
ганчIазул гьаруна. [10] КьочIое лъуна анцIго ва микьго натI
бугел чIахIиял багьаял ганчIал. [11] Гьезда тIасанги лъуна
багьаяб бекIун рекъезабураб гамачI ва кедралъул рахал.
[12] КIудияб азбар сверун ккун бана лъаб-лъаб кьер бекIа-
раб гамачI ва цо-цо кьер кедралъул чIалаби лъун гьабураб
къед. БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рукъалъул жанибе бачараб аз-
баралда ва Рукъалъул рагъиялда релълъун гьабуна гьеб.

Хирам — пахь-мазгаралъул устар

[13] Сулейман пачаяс хадув чиги витIун жиндихъе-
го Тиралдаса Хирам ахIана. [14] Гьев вукIана Нафталил
къавмалъул цо къороллалъул вас. Гьесул эменги вукIана

Тиралдаса маххул устар. Мазгарул киналго хIалтIабазе лъикIаб хIалбихьиги махщелги букIана Хирамил. Гьев Сулейманихъе вачIана ва гьес кинабго гьесда тIадкъарабщинаб хIалтIи тIубазабуна.

КIиго мазгарул хIуби

15 Гьес гьабуна кIиго мазгаралъул хIуби. Гьелъул цояб анцIила микьго натIалъ борхатаб букIана ва гьелда
сверунги анцIила кIиго натI букIана. КIиабилеб хIубиги
гьелда бащадаб букIана. 16 Жеги гьес хIубазда тIад лъе-
зе, мазгаралъул биун тIун, кIиго хIобокькквел гьабуна.
Жиб-жиб хIобокькквел букIана щуго натIалъ борхатаб.
17 Гьел хIубазул жиб-жибалда тIад лъураб хIобокькквел
хьухьарал рахсазул гьинги бигъун къачIана. 18 Цинги
хIубазул хIобокькквелал къачIазе жиб-жиб гьин сверун
ккун гьабуна кIи-кIи кьер соноялъул суратазул. КIиябго
хIобокькквел цоцада релълъун гьабуна. 19 Рагъида чIарал
хIубазул хIобокькквелал ункъо натIалъ рорхатго ва га-
галидул сураталда релълъун гьаруна. 20 КIиябго хIобол
хIобокькквелазда тIад, гьел сверун, гьиналда аскIоса
гIебеде кьер-кьерккун лъуна кIинусго соноялъул суратал.
21 Гьел хIубал гьес БетIергьанасул Рукъалъул рагъида
эхетана. Кваранаб рахъалда эхетизабураб хIобода Яхин
абун, квегIаб рахъалда эхетизабуралда БогIаз абун цIар
лъуна. 22 ХIубазда тIад гагалидул сураталда гьарурал
хIобокькквелалги лъуна. Гьединан ахиралде щвезабуна
хIубазул хIалтIи.

Мазгарул хIавуз

23 Мазгар биун тIун гьабуна анцIго натIалъ гIебаб ва
щуго натIалъ борхатаб, гургинаб, «Ралъад» абун цIар лъу-
раб хIавуз. Гьелъул мицIир сверун лъеберго натI букIана.
24 Гъоркьехун гьеб сверун ккун кIиго кьер гьитIинаб
хъабхъида релълъарал суратазул гьабуна – анцI-анцI
жо рекъезабуна цо-цо натIалъул манзилалда. ХIавузалда
цадахъго риун тIун гьарун рукIана гьел.

25 ХIавуз анцIила кIиго мазгарул оцода тIад эхетизабуна.
Гьезул лъабго оц шималияб, лъабго бакътIерхьул, лъабго
къилбаялъул ва лъабго бакъбаккул рахъалде ралагьун
лъуна. БутIрулги къватIирехун ралагьун эхетизаруна гьел
оцал. 26 Цо рокьоялъ биццатаб букIана гьеб хIавуз. Гье-
лъул мицIир, щурмил мицIиралда релълъараб, гагалидул
тIегь гIадаб букIана. КIиазарго бат* унаан гьелда жанибе.

Мазгарул гьакал

27 Жеги гьес гьабуна анцIго мазгарул гьоко**; гьезул
жиб-жибаб букIана ункъо натIалъ халатаб, ункъо натIалъ
гIебаб ва лъабго натIалъ борхатаб. 28 Гьезул гIуцIи гьади-
наб букIана: Гьакил жиб-жиб рахъалда рамаялда жани-
ре рачун, ункъбокIонал мазгарул тIанчал рекъезаруна.
29 Гьел тIанчазда тIад ва гьел жанире рачарал рамабазда
тIад рикIун рукIана гъалбацIазул, оцазул ва хъерувимазул
суратал. ГъалбацIазда ва оцазда тIадехунги гъоркьахунги
рачитIа рухун гьарурал тажал рукIана. 30 Жиб-жиб гьакил
букIана мазгаралъул хIосалги ругеб, жибго мазгаралъул
гьабураб ункъо гьакибер. Гьаказда тIад, гьезул ункъалго
бокIназда риун тIун гьарурал, тIад накъишалги рахъа-
рал цIутIелал рукIана — хIерчазе. 31 Гьакида тIад хIерч
кквезе гор лъуна — гьелъул хIатIалгун цадахъ борцун, цо
натIалъ борхатаб ва натIгин бащдалъ гIебаб букIана гьеб
гор. Гьелда свера-тирун рекъезарурал мазгарул тIанчал-
ги гургинал гурел, ункъбокIонал рукIана, гьезда тIадги
рачитIа рухун гьарурал батIи-батIиял суратал рахъана.
32 Гьакил мазгарул тIанчазда гъоркьехун рекъезарун
рукIана гьакиберал. Гьезул хIосал гьаказда цадахъго
риун тIун гьаруна. Жиб-жиб гьакибер натIгин бащдалъ
борхатаб букIана. 33 Чолгьаказе гIадин гьаруна гьаки-
берал: хIос, горал, гIучIал, гьакил ражихаби — кинабго
мазгар биун тIун гьабуна.

* 7:26 *2000 бат* — 44 000 литра.
** 7:27 *Мазгарул гьоко* — хIерчазе гъоркьлъел.

34 Жиб-жиб гьакил ункъ-ункъ гIоркь букIана щибаб
сибилалда. Гьелги гьакида цадахъго риун тIун гьаруна.
35 Жиб-жиб гьакида тIад бащдаб натIалъ борхатго гор
лъуна. Гьелъул гIоркьалги гьелда цадахъго риун тIун
гьаруна. 36 Гьаказда ккурал мазгарул тIанчазда тIад ки-
са-кибего рачитIа рухун хъерувимазул, гъалбацIазул ва
чамасдакил гъутIбузул гIаркьалабазул суратал ва тажал
рахъана. 37 Гьедин гьаруна гьес анцIалго гьакал. Гьел ки-
налго цоцада релълъун ва цо роценалда гьарун рукIана.
38 Хадуб гьес анцIго кIудияб мазгарул хIерч гьабуна.
Гьезул щибалъубе жанибе кIикъого бат* унаан ва гьел
ункъо натIалъ гIебал рукIана; жиб-жиб гьакие цо-цо
кIудияб хIерч гьабуна. 39 Гьес щуго гьоко Рукъалъул
къилбаялъул рахъалда ва щуго гьоко шималияб рахъалда
лъуна. «Ралъад» гьес Рукъалъул къилбаялъулгун бакъ-
баккул сибилалда лъуна.
40 Хирамица жеги тIарсал, гулдул ва щурмал гьаруна.

БетIергьанасул Рукъалъул тIагIелазул сияхI

Гьелдалъун Хирамица БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъоб Сулеймание гьабулеб букIараб кинабго хIалтIи лъугIизабуна. Гьес гьабуна:

41 КIиго хIуби; гьел хIубазе кIиго щурмазул куцалда гьарурал хIобокькквелал,
гьел хIобокькквелал къачIазе кIиго гьинкатан,
42 кIиго гьинкатаналъе ункънусго соно (щурмил куц бугел хIобокькквелал къачIазе гьабураб щибаб гьиналъе кIи-кIи кьер соноялъул),
43 хIерчалгун цадахъ анцIго гьоко,
44 «Ралъад» ва гьелда гъоркь анцIила кIиго оц,
45 хъуби, гулдул ва щурмал.

Киналго Хирамица Сулеймание БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
Рукъалъе гьарурал тIагIелал рукIана цIвакизабураб
мазгаралъул. 46 Сукоталдаги Цартаналдаги гьоркьоб

* 7:38 *40 бат* – 880 литра.

бугеб Иорданалъул расалъиялда, щагIил гъалипазухъе
риун тIун гьаре гьелин буюрухъ кьун букIана пачаяс.
47 Гьел киналго тIагIелазул гIемерлъиялъ Сулейманица
гьел цIачIого тана. Пахь-мазгаралъул цIайи рикIкIун
бажаричIо.

48 БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рукъалъул жанисеб рахъалъеги
киналго хIажаталщинал тIагIелал гьаруна Сулейманица:

месседалъул гьабураб къурбаналъе бакI,
мукъадасаб чед тIад лъолеб бакI, 49 бацIцIадаб мессе-
далъул гьарурал нахучирахъал лъолел жал (Бищунго
Мукъадасаб бакIалда цебесеб рокъоб, кваранаб ра-
хъалда щуго ва квегIаб рахъалда щуго жо),
меседил тIугьдул, гьитIинал нахучирахъал ва гъуцI-
дул, 50 суркIаби, нусал, щурмал, гьитIинал тIарсал ва
кьеккен жаниб бухIулел рагIал – гьеб кинабго бацI-
цIадаб меседалъул.
Жеги гьес гьаруна Бищунго Хирияб Мукъадасеб Ба-
кIалъул нуцIбузе ва Рукъалъул къватIиса нуцIбузе,
меседил нукьдул.

51 Сулейманица БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рукъалъе гьабулеб
тIолабго хIалтIи ахиралде щварабго, гьес жиндирго эмен
Давудица данде гьабун тараб гIарац, месед ва тIагIелал
росана гьенире, ва БетIергьанасул Рукъалъул хазина
цIунулеб бакIалда лъуна.

КъотIиялъул гъамас БетIергьанасул Рокъобе боси

8 1 Сулейманица БЕТIЕРГЬАНАСУЛ гъамас Давудил
Шагьаралдаса*, ай, Сионалдаса нахъе босизе, ГIизра-
илалъул халкъалъул кIудиял чагIи ва жиб-жиб къавмалъул
бутIрул ахIана Иерусалималде. 2 Анкьабилеб моцIалъ,

* 8:1 Давудил Шагьарилан, ялъуни Сионилан абула шагьара-
лъул басрияб рахъалда. БетIергьанасул Рукъ Иерусалималъул
цIияб шималияб рахъалда бана.

ай, етаним моцӀалъ, Хъошал Раялъул байрамалъул* заманалда, киналго гӀизраилал Сулейманихъе ракӀарана.
[3] КӀудиял чагӀи рачӀарабго кашишзабаз гъамас тӀаде борхана, [4] ва гьеб БЕТӀЕРГЬАНАСУЛ гъамасги, гьенир жанир лъурал киналго мукъадасал тӀагӀелалгун цадахъ мажлисалъул Чадирги босана. Кашишзабазги левитазги раччана гьел. [5] Сулейманицаги гьесда сверун бакӀарараб кинабго ГӀизраилалъул халкъалъгиян абуни, гьеб гъамасалда цере-цереги унаго, рикӀкӀун хӀал кӀоларебгӀан гӀемераб гӀи-боцӀи къурбаналъе хъолеб букӀана.
[6] Кашишзабаз БЕТӀЕРГЬАНАСУЛ гъамас жиндирго бакӀалде – жанисеб Мукъадасаб бакӀалде, ай Бищунго Мукъадасаб бакӀалде щвезабуна ва хъерувимазул куркьбазда гъоркь лъуна. [7] Хъерувимазул куркьби гьеб гъансида ва гьеб гъамас тӀад ххун гьеб босизе хӀалтӀизарулел гӀурдузда тӀад тӀиритӀун рукӀана. [8] Гьел гӀурдузул халалъиялъ гьезул рагӀаллъаби Бищунго Мукъадасаб бакӀалда цебе бугеб рокъосацин рихьулел рукӀана, амма къватӀисахун рихьулароан. Жакъа къоялде щвезегӀанги гьенир руго гьел. [9] Мисриялдаса къватӀире рахъун хадуб, ГӀизраилалъул халкъгун БЕТӀЕРГЬАНАС гьениб КъотӀи гьабураб Хоривалда** вугеб мехалъ, Мусаца гьениб жаниб лъураб кӀиго къоно хутӀараб батӀияб жо щибго букӀинчӀо гъансида жаниб.
[10] Кашишзаби Мукъадасаб БакӀалдаса къватӀире лъугьарабго накӀкӀул парчаялъ цӀезабуна БЕТӀЕРГЬАНАСУЛ рукъ. [11] Кашишзабазухъа как-динцин гьабун бажарулеб букӀинчӀо, щайгурелъул БЕТӀЕРГЬАНАСУЛ къуваталъ цӀезабун букӀиндал БЕТӀЕРГЬАНАСУЛ Рукъ.
[12] Гьебмехалда Сулейманица абуна:

---

* [8:2] *Хъошал раялъул байрам* – жалго авлахъалда рукӀараб заман ва БетӀергьанас жиндирго гьабураб тӀалаб-агъаз ракӀалде щвезабун тӀобитӀулеб ягьудиязул байрам.
** [8:9] *Хорив* – гьеб ккола Синаялъул батӀияб цӀар.

«БЕТIЕРГЬАН, Дуца лъазабун букIана Мун биццатаб
накIкIул парчаялъулъ вукIунилан. 13 Дица Дуе ТIадегIа-
наб Рукъ бана – абадиялъего Мун вукIине бакI».

Халкъалдехун Сулейманил калам

14 Цинги Сулейман халкъалдехун вуссана ва гьезие
баракат гьарана. 15 Хадуб гьес абуна:

«Жиндицаго дир эмен Давудие кьураб рагIи тIубаза-
бурав ГIизраилалъул БЕТIЕРГЬАН Аллагьасе рецц! Гьес
абун букIиндал: 16 „Мисриялдаса къватIибе Дирго халкъ
бачараб къоялдаса нахъе Дица цониги ГIизраилалъул
къавмалъул шагьар тIаса бищичIо, гьениб Дир Рукъ ба-
зе. Амма, Дир халкъалда, ГIизраилалда тIад нухмалъи
гьабизе Давуд тIаса вищана“.
17 ГIизраилалъул БЕТIЕРГЬАН Аллагьасе Рукъ базе
рекIел мурад букIана дир эмен Давудил. 18 Амма БЕ-
ТIЕРГЬАНАС лъазабуна дир инсуда, Давудида: „Дир
цIар кIодо гьабун, Дие Мукъадасаб Рукъ базе мурад буго
дур, гьебги лъикIаб мурад буго. 19 Амма дуца гуреб, ду-
даса гьавурав дур васас базе буго Дие Мукъадасаб Рукъ“.
20 Гьале БЕТIЕРГЬАНАС Жиндирго рагIи тIубазабуна.
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рагIуда рекъон, дир эмен Давуди-
дасан ирсалъе щвараб ГIизраилалъул тахида чIана дун,
ва ГIизраилалъул БЕТIЕРГЬАН Аллагьасул цIар кIодо
гьабун Мукъадасаб Рукъги бана дица. 21 Мисриялдаса
къватIире рахъарабго, Гьес нилъер умумузулгун гьабураб
КъотIи жаниб лъураб БЕТIЕРГЬАНАСУЛ гъамасалъе
бакIги къачIана дица гьениб».

Сулейманил дугIа

22 Кинабго ГIизраилалъул жамагIаталда цебе, БЕТIЕР-
ГЬАНАСУЛ къурбаналъе бакIалда цеве эхетана Сулейман
ва зодоре квералги рорхун 23 дугIа гьабуна:

«ГIизраилалъул БЕТIЕРГЬАН Аллагь! Я дунялалда, я
зобалазда Дуде данде ккваезе бегьулев цоги Аллагь гье-
чIо! РакI-ракIалъго Дур нухда хьвадулелгун гьабураб

гурхIел-рахIмуялъул къотIи-къай цIунула Дуца. 24 Дуца
Дур лагъ Давудие, дир инсуе кьураб рагIи ккуна; Жакъа
Дуцаго тIубазабуна кинабго.
25 Гьединлъидал, ГIизраилалъул БЕТIЕРГЬАН Ал-
лагь, тIубазабе гьанже, „дур васал мунго гIадин Дида
цере битIараб нух цIунун хьвадани ва дихъ гIенеккани,
киданиги Дида цеве ГIизраилалъул тахида гIодов чIарав
дур ирсилав къотIиларо“, – янги абун, Дуца Дур лагъ,
дир эмен Давудие кьураб рагIиги. 26 ГIизраилалъул Бе-
тIергьан, биччай гьанже тIубазе Дуца Дур лагъ Давудие
кьураб рагIи!
27 Амма гьаб дунялалда рукъ ккун чIелищ Аллагь! Зо-
балаздаги, зобалазул зобалаздагицин бажаруларо Гьев
жидедаго жаниве гьинавизе, гьаб дица бараб Рукъалъул
бицинего бицинарин. 28 Амма, дир БЕТIЕРГЬАН Аллагь,
Дур лагъас Дуде гурхIел-рахIму гьарун гьабулеб дугIа-
ялъухъ гIенекке! Дуца къабул гьабеги Дур лагъас жакъа
Дуда цебе гьабулеб бугеб гьаб гьари-дугIа. 29 Биччанте
къасиги къадги гьаб, „гьаниб букIина Дие как-дин гьа-
булеб бакI“, – ин Дуца абураб Мукъадасаб Рукъалда тIад
букIине Дур берги кIалги. Дуда рагIаги гьаб бакIалде
гьумерги битIун Дур лагъас гьарараб дугIа. 30 Дуда ра-
гIаги гьаб бакIалде гьумерги битIун Дур лагъасги Дур
ГIизраилалъул халкъалъги гьарараб дугIа. Дур зобалазул
рокъоб Дуца къабул гьабе ва Мун нижеда тIасаги лъугьа.
31 Цо чияс цогидасе зарал гьабуни ва гьес досдаса гьа
гьедизе тIалаб гьабуни, дос вачIун Дур къурбаналъул
бакIалда цебе гьаги бани, 32 Дуда рагIила зобалазда ва.
Дуца къотIила гьезие ритIухъаб диван. ГIайибиясе жаза
гьабила – гьесда тIаде буссина гьес жинцаго гьабураб-
щинаб гIамал. ГIайиб гьечIев ритIухъ гьавила ва гьев
витIун вукIин тасдикъ гьабила.
33 Дуда данде мунагь гьабун букIиналъ, Дур халкъ
тушбабаздаса къуни, амма хадуб Дуде руссун Дур цIар-
ги ахIун Дуда цебе гьаб бакIалда дугIа-гьари гьабуни,
34 Дуца зобалазда гьеб къабул гьабе ва Дур ГIизраилалъул

халкъалъул мунагьаздаса тIаса лъугьа, гьел Дуцаго гьезул
умумузе кьураб ракьалде тIадруссинаре.
[35] Дуда данде Дур халкъалъ мунагь гьабун букIиналъ
зобалазул гордал рахани ва цIад къотIани, амма гьез Дур
цIарги ахIун гьаб бакIалде руссун дугIа-гьари гьабуни,
ва Дуца тамихI гьабун хадуб мунагьазде мугъги рехани,
[36] зобалазда къабул гьабе Дуца гьеб ва Дурго лагъ ГIиз-
раилалъул халкъалъул мунагьаздаса тIаса лъугьа. Гьел
хьвадизе гьезда лъикIаб нух малъе ва Дуцаго Дур хал-
къалъе ирсалъе кьураб ракьалде цIад базабе.
[37] Нагагьлъун ракъи ккани, къавуда щвани, бухIараб
гьури пуни, ккал чIвани, ракъул гарцI тIаделъани, ца-
рагьве бани, тушбабаз кинаб букIаниги ГIизраилалъул
шагьар сверун ккуни – кинаб букIаниги я балагь, я
унти тIаде бачIани, – [38] кинаб гьари яги дугIа цо чияс,
ялъуни тIолабго Дур ГIизраилалъул халкъалъ гьабуниги,
жив-живас ракI бухIун, къваридго гьаб бакIалде кве-
рал ритIарабго, [39] Дурго зобалазул рокъоб къабул гьабе.
ТIаса лъугьа ва жив-живасе гьезул ишазда рекъон гьабе,
Мунго гьезул рекIехъ балагьун, Дуда лъалелъул инсани-
ялъулго рекIелъ бугеб – [40] нижер умумузе Дуца кьураб
ракьалда нижеца гIумру гьабулеб бугебгIан мехалъ гьел
Духъа хIинкъизе рукIине.
[41-42] Гьединго, Дур халкъалъул гурев, къватIиса рикIкIа-
даса Дуе гIоло вачIарав чиясги (гIадамазда рагIилелъул
Дур кIудияб ЦIар ва Дур къуват-гучалъул хIакъалъулъ)
гьаб Мукъадасаб Рукъалдехун вуссун дугIа гьабуни,
[43] Дурго зобалазул рокъоб къабул гьабе ва къватIисес
Дуда гьарарабщинаб жо тIубазабе, Киналго халкъазда
Дур цIар лъазе ва гьел, дур халкъ ГIизраил гIадин Ду-
хъа хIинкъизе рукIине, ва гьаб дица бараб Мукъадасаб
Рукъ Дур букIин лъазе.
[44] Дур халкъ тушбабазда данде багъизе ани, Дуца
кинаб нухалъ гьел рачаниги, гьаб Дуца тIаса бищараб
шагьаралдехун ва дица Дуе бараб Мукъадасаб Рукъал-
дехун балагьун гьез Дуе дугIа гьабуни, БЕТIЕРГЬАН,

[45] зобалазда къабул гьабе гьезул гьари-дугӀа ва гьезие
кумек гьабе.
[46] Гьез Дуда данде мунагь гьабуни – мунагь гьабула-
рев чи цониги гьечӀелъул, – Дур ццинги бахъун, дуца
гьел тушбабазул квердеги кьун, гьез жидерго ракьалде
асирлъуде рачун ани, я рикӀкӀаде, я гӀагарде, [47] хадуб
асирлъиялъул ракьалда дур халкъ рекӀекълъун, гьез тавбу
гьабуни, ва, „нижеца мунагь гьабуна, мекъго хьвадана
ва квешлъиялъе хӀалтӀана“, – янги абун Дуде гьардезе
лъугьани, [48] жал асир гьарурал тушбабазул ракьалда гьел
ракӀ-ракӀалъго Дуде руссани, ва Дуца гьезул умумузе
кьураб ракьалдехун, гьаб Дуца тӀаса бищараб шагьарал-
дехун ва дица Дуе бараб Мукъадасаб Рукъалдехун бала-
гьун гьез дугӀа гьабуни, [49] Дур зобалазул рокъоб къабул
гьабе гьезул гьари-дугӀа ва гьезие кумек гьабе. [50] ТӀаса
лъугьа Дуда данде мунагь гьабураб Дур халкъалдаса. Гьез
Дуда данде гьарурал киналго такъсираздаса тӀаса лъугьа
ва гьел асир гьаруразул ракӀал гурхӀизаре гьезда, [51] Дуца
Мисриялдаса, гьеб цӀадул кориниса къватӀибе бачараб
Мунго бетӀергьанаб Дур халкълъидал гьеб.
[52] Дуца кидаго кӀвар кье Дур лагъасде ва Дур халкъ
ГӀизраилалъул дугӀаялде, кидаго гьез гьардон Дуде ахӀи
балеб мехалъ Дуда гьеб рагӀизе букӀине. [53] Дуца Мунго
бетӀергьанавлъун вукӀине дунялалъул цогидал халкъаз-
даса батӀа гьарун ругелъул гьел, Дурго ирсилаллъун.
Къудратав БЕТӀЕРГЬАН, нижер умумул Мисриялдаса
къватӀире рачарабго, Дур лагъ Мусаги гьоркьов ккун
гьедин лъазабун букӀиндал Дуца».

ГӀизраилалъул халкъалъул рахъалдаса дугӀа

[54] БЕТӀЕРГЬАНАСДЕ гьеб дугӀа-гьари гьабун лъугӀа-
рабго, БЕТӀЕРГЬАНАСУЛ къурбаналъе бакӀалда цеве,
квералги зобалазде ритӀун, накабазда чӀун вукӀарав
Сулейман тӀаде вахъана. [55] ТӀадеги вахъун, киназдаго
рагӀун, тӀолабго ГӀизраилалъул халкъалъе баракатги
гьарун гьес абуна:

[56] «Жиндирго ГІизраилалъул халкъалъе Жиндирго
рагІуда рекъон рахІат кьурав БЕТІЕРГЬАНАСЕ рецц!
Жиндирго лагъ Мусаги гьоркьов ккун Гьес гьедараб ки-
набго лъикІабщиналъул цониги жо тІубачІого хутІичІо.
[57] Нилъер БЕТІЕРГЬАН Аллагь, Гьев нилъер умумузда
цадахъ вукІарав гІадин, кидаго нилъеда цадахъги вукІаги.
Гьес кидаго нилъ рехун тогеги. [58] Нилъ Бичасул нухда
хьвадизе ва Гьес нилъер умумузе чІезабураб хІалалъ
ахІкамал, амруял ва къанунал тІуразаризе Гьес нилъер
ракІал Жиндехунго цІаги. [59] Гьаб БЕТІЕРГЬАНАСДА
цебе дица гьарараб дугІа къасиги къадги БЕТІЕРГЬА-
НАСДА кІочонгеги ва щибаб къоялъ Жиндирго лагъасе
ва Жиндирго ГІизраилалъул халкъалъе хІажатабщинаб
кьеги, [60] дунялалъул тІолалго халкъазда БЕТІЕРГЬАН
тун тІокІав Аллагь гьечІеблъи лъан букІине. [61] Нилъер
умумузе Гьес рихьизарурал Гьесул амруял ва ахІкамал
жакъа гІадин кидаго тІуразаризе, нужер ракІал БЕТІЕР-
ГЬАН Аллагьасе тІуран ритІухъаллъун рукІаги».

БетІергьанасул Мукъадасаб Рукъ рагьи

[62] Хадуб пачаясги ГІизраилалъул халкъалъги БЕТІЕР-
ГЬАНАСЕ къурбанал хъуна. [63] БЕТІЕРГЬАНАСЕ ракълил
къурбаналъе Сулейманица къоло кІиазарго бетІер боцІул
ва нусиялда къоазарго гІиялъажо хъуна. Гьедин рагьана
пачаясги ГІизраилалъул халкъалъги БЕТІЕРГЬАНАСУЛ
цІияб Мукъадасаб Рукъ.

[64] Гьебго къоялъ, БЕТІЕРГЬАНАСУЛ Рукъалда цебе
бугеб азбаралъул бакьулъ бакІ къурбаназе хІадур гьабуна
пачаяс. Гьенир тІуран рухІулел къурбанал хъуна, ролъул
сайгъаталги гьаруна, ракълил къурбаназул тІатІиги бу-
хІана, щайгурелъул БЕТІЕРГЬАНАСДА цебе бугеб маз-
гаралъул къурбаналъе бакІ цІакъго гьитІинлъана гьеб
къоялъ тІуран рухІулел къурбаназе, ролъуе ва ракълил
къурбаназул тІатІуе.

[65] Лево-Хаматалдаса бахъараб Мисриялъул гІорхъода
бугеб лъарахъе щвезегІан гІемераб гІаламгун, ай тІолабго

ГӀизраилалъул халкъгун, Сулейманица байрам тӀобитӀана.
Гьеб байрам тӀобитӀана нилъер БЕТӀЕРГЬАН Аллагьасда
цебе цин анкьго, хадуб жеги анкьго къоялъ – кинабниги
анцӀила ункъо къоялъ. [66] Микьабилеб къоялъ Сулейма-
ница халкъ рокъобе биччана. Пачаясе баракатги гьарун,
БЕТӀЕРГЬАНАС Жиндирго лагъ Давудие ва Жиндирго
гӀизраил халкъалъе гьабураб кинабго лъикӀлъиялдаса
рохун, тӀолалго гӀадамал аваданго рокъо-рокъоре руссана.

Илгьам лъугьун БетӀергьан вачӀуна
Сулейманида цеве

9 [1] Сулейманица БЕТӀЕРГЬАНАСУЛ Рукъ, пачаясул
кӀалгӀа ва киналго разе къасд гьабуралщинал бакӀал
ран лъугӀарабго, [2] кӀиабилеб нухалъги илгьам лъугьун,
доб Гаваоналдаго гӀадин, БЕТӀЕРГЬАН вачӀана гьесухъе.
[3] БЕТӀЕРГЬАНАС гьесда абуна:
«Дур дугӀа-гьари Дица къабул гьабуна. Дуца Дие бараб
Мукъадасаб Рукъ, абадиялъего гьениб Дир цӀар кӀодо
гьабизе букӀине, Дица Диего батӀа гьабуна. Кидаго бер
тӀаса босиларо Дица гьелдаса. [4] Мунги Дида цеве, дур
эмен Давуд гӀадин ракӀбацӀцӀадго ва ритӀухъго хьвадани,
Дир тӀолалго амруялги тӀуразаруни ва Дир къануналги
амруялги цӀунани, [5] „ГӀизраилалъул тахидаса кидаго дур
ирсилав камилароян“ Дица дур эмен Давудие кьураб ра-
гӀуда рекъон, Дица ГӀизраилалда тӀад дур пачалъиялъул
тах абадиялъего щула гьабила.
[6] Амма нужеца ва нужер лъималаз Диде мугъ рехани,
Дица чӀезарурал ахӀкамалги амруялги тӀуразаричӀони,
батӀиял аллагьзабазе бетӀер чӀвани ва гьезул как-диналде
руссани, [7] Дица дунялалдаса тӀагӀинабила ГӀизраил ва
Дица Дирлъун букӀине батӀа гьабураб гьаб Мукъадасаб
Рукъги батӀул гьабила. ТӀолалго халкъаз мисал тӀамун
бицина гьелъул ва тӀад релъанхъила. [8] Гьаб Мукъадасаб
Рукъ чӀунтараб чӀвадназул гохӀлъун лъугьина, цинги
аскӀоса уневщинас хӀикмалъун гьещтӀела ва абила: „Аб
щайдай БЕТӀЕРГЬАНАС гьаб ракьалъе ва гьаб Рукъалъе

гьадин гьабураб?“ – ин. [9] Ва гьезие жавабалъе абизе бу-
го: „Щайгурелъул гьел, жиндирго умумул Мисриялдаса
къватIире рачарав БЕТIЕРГЬАНГИ рехун тун, батIиял
аллагьзабазде руссиндал, ва гьезие бетIерги чIвайдал,
гьезул как-динги гьабидал – гьеле гьеб сабаблъунин БЕ-
ТIЕРГЬАНАС гьеб балагь гьезда тIаде биччараб“, – ин».

Сулейманил цогидал ишал

[10] Къого соналда жаниб бана Сулейманица кIиябго
бакI – БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рукъ ва пачаясул кIалгIа.
[11] Хирамица гьесие щвезабулеб букIана гьесие бокьараб-
гIан кедралъул ва кипарисалъул цIул, ва гьединго месед.
Гьесги Тиралъул пача Хирамие Галилеялъул къого ша-
гьар кьуна. [12] Амма гьел Сулейманица кьурал шагьаразул
хал-шал гьабизе Тиралдаса Хирам вачIиндал, гьесул ракI
рекъечIо гьезда.
[13] «Я дир вац, гьал щал шагьарал дуца дие кьурал?» –
ин кIалъана гьев.
Гьес гьезда Кабул* абун цIар лъуна. Гьеб цIар жакъа
къо щвезегIанги хутIана гьезда тIад.
[14] Хирамица пачаясе нусиялда къого талант** меседил
битIана.
[15] Сулейманица буюрухъги кьун гIадамал лагъзаллъун
гьарун хIалтIизе рахъинариялъе гьадинаб гIилла букIана.
Гьес гьел хIалтIизаруна БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рукъ базе,
гьединго жиндирго кIалгIа, Милло абураб щулалъи,
Иерусалималъул къед, Хацор, Мегиддо ва Гезер абурал
шагьаралги разе гIоло. [16] Мисриялъул пиргIавнас тIа-
деги кIанцIун бахъун букIана Гезер. Гьес гьеб цIа гъун
бухIана, гьениб букIараб ханааниязул халкъги гъурана
ва жиндирго ясалъе – Сулейманил лъадуе – бахIара-
лъул сайгъатлъун кьуна гьеб. [17] Сулейманица цIидасан

---

* 9:13 *Кабул – пайда гьечIеб ракь* абураб магIна батизе бегьула гьаб рагIул.

** 9:14 *120 талант* – гIага-шагарго 4,3 тонна.

бана Гезер, гъоркьияб Бет-Хорон, 18 БагӀалат шагьар ва
Ягьудиялъул авлахъалда Тамарги. 19 Гьединго нахъра-
телал жанир цӀунулел киналго шагьаралги, жиндирго
чолгьаказе ва чотӀахъабазе шагьаралги рана. Иеруса-
лималда, Ливаналда ва киналго гьесул нухмалъиялда
гъоркь рукӀарал ракьазда жиндиего бокьарабщинаб бакӀ
бана Сулейманица.

20-21 ТӀуран гъурун тӀагӀинаризе кӀвечӀого хутӀарал,
гӀизраилал гурел халкъазул – амориязул, хитиязул, пе-
ризиязул, хивиязул ва евусиязул наслаби Сулейманица
лагъзаллъун гьарун хӀалтӀизаруна – жакъа къоялде
щвезегӀанги гьеб гьедин буго. 22 Амма гӀизраилал лагъ-
заллъун гьаричӀо Сулейманица, гьел рукӀана гьесул ра-
гъухъабилъун, хъулухъчагӀилъун, аскаразул бутӀруллъун,
чолгьаказул ва чотӀахъабазул бутӀруллъун. 23 Жеги гьел
рукӀана гьесул бакӀал раялъул аслиял церехъабилъун –
щунусиялда кӀикъоялда анцӀго хӀалтӀухъабазул бетӀер
вукӀана гьесул.

24 Давудил Шагьаралда йикӀарай пиргӀавнасул яс, Су-
лейманица гьелъие бараб кӀалгӀаялъуе яхъана; гьебго
заманалда гьес Миллоги бана.

25 БЕТӀЕРГЬАНАСЕ бараб къурбаналъе бакӀалда тӀад,
лъагӀалида жаниб лъабго нухалъ БЕТӀЕРГЬАНАСЕ тӀу-
ран рухӀулел къурбанал ва ракълил къурбанал хъолаан
Сулейманица, цадахъго махӀгьуинал нахалги рухӀулаан.
Гьедин лъугӀизабуна Мукъадасаб Рукъ баялъул хӀалтӀи.

26 Гьединго Сулейманица Эдомалъул ракьалда, Элаталда
аскӀоб бугеб Эцион-Геваралда, БагӀараб ралъдал рагӀалда
гумулги рана. 27 Хирамица Сулейманил гамихъабазда ца-
дахъ жиндирго чагӀи ритӀана – хӀалбихьи бугел, ралъад
лъикӀ лъалел гамихъаби. 28 Гьел Офиралде ана, гьениса
ункънусиялда къого талант* меседалъул бачӀана гьез ва
гьеб Сулейман пачаясухъе щвезабуна.

* 9:28 *420 талант* – гӀага-шагарго 15 тонна.

Шеваялъул бика ячIуна Сулейманихъе

10 [1] БЕТIЕРГЬАНАСДАСАН Сулеймание щвараб
машгьурлъиялъул хIакъалъулъ рагIун, Шеваялъул
бика ячIана захIматал суалаздалъун гьесул хIалбихьизе.
[2] Цадахъ кIудияб къокъа чукъбузулгун, хириял махIгьу-
инал хурдузул, гIемераб меседалъул ва жавгьар-якъута-
лъул гьирал тIад къарал варанабиги рачун щвана гьей
Иерусалималде ва ячIун Сулейманихъегун жиндирго
рекIеда букIарабщиналъул гьесулгун накъит гьабуна.
[3] Сулейманица киналго гьелъул суалазе жаваб кьуна:
пачаясе захIматаб ва гьесда баянлъизабизе кIолареб
щибго жо батичIо. [4] Шеваялъул бикада Сулейманил ки-
набго гIакъиллъи, гьес бараб кIалгIа, [5] гьесул кваналеб
бакIалда тIад лъураб квен, гьесул цересел хъулухъчагIазул
рукъзал, гьесул лагъзаз берцинго тIубазабулеб хъулухъ,
гьезда тIад ретIараб ретIел, гьесул чагъир тIолел чагIи ва
гьес БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъоб тIубан рухIулел къур-
банал хъолеб куц бихьарабго, гьей хIикмалъун хутIана.
[6] Гьелъ пачаясда абуна:

«Дур ишазул ва гIакъиллъиялъул хIакъалъулъ дида рагIа-
раб хабар битIараб букIун буго, [7] амма дун гьелда божулей
йикIинчIо, ячIун дирго берazда гьеб бихьизегIан. Дида бащ-
дабцин бицун букIун гьечIогури: дур гIакъиллъи ва бечелъи
дида рагIаралдасаги жеги кутакалда цIикIкIараб букIун буго.
[8] Гьардарал гурищ дур гIадамал! Гьардарал гурищ кидаго
дуда цере рахъун чIарал ва дур гIакъилаб калам рагIулел дур
цересел чагIи! [9] Гьадин дуй лъикIабщиналъе квербакъулев
ва ГIизраилалъул тахида мун лъурав дур БЕТIЕРГЬАН Ал-
лагьасе рецц! ГIизраилалдехун БЕТIЕРГЬАНАСУЛ бугеб
абадияб рокьуе гIоло тун вуго Гьес мун пачалъун, ГIизраил
дуца ритIухъго ва иманалда цебе бачине букIине».

[10] Гьелъ пачаясе сайгъаталъе нусиялда къого та-
лант* меседил, дунялалда батарабщинаб къадар хириял

* **10:10** *120 талант* – гIага-шагарго 4,3 тонна.

махIгьуинал хурдузул ва жавгьар-якъуталъул кьуна. Ше-
ваялъул бикаца Сулеймание сайгъат гьаруралгIан гIеме-
рал хириял хурдул тIокIалъ киданиги рачIинчIо гьенире.
11 Гьединго Офиралдаса месед босун рачIун рукIарал
Хирамил гумузда лъун гIемераб багIараб сандалалъул цIул
ва жавгьар-якъут бачIана. 12 БагIараб сандалалъул цIулал
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рукъалъе ва пачаясул кIалгIаялъе
хIубал гьаруна пачаяс, гьединго бакънал рачунел чагIа-
зе арфаби ва лираби гьаруна. ГьедигIан кIудияб къадар
сандалалъул цIулал, я гьелдаса цебе, я хадуб киданиги
гьенибе бачIинчIо.
13 Сулейман пачаяс, жиндирго пачаясулаб сахаватлъиял-
да рекъон гьелъие сайгъат гьабурабщинаб рикIкIинчIого,
гьелда берцин бихьанщинабги ва гьелъ гьарарабщинабги
кьуна Шеваялъул бикае. Хадуй гьей цадахъ чукъбигун
жиндирго улкаялде тIадюссана.

Сулейманил бечелъи ва гуч

14 Жиб-жиб соналъ Сулеймание щолаан анлънусиялда
лъабкъоялда анлъго талант* меседалъул — 15 базарга-
базухъа, дармихъабазухъа, киналго ГIарабустаналъул
пачабазухъа ва батIи-батIиял ракьазул сардаразухъа
бачIунеб хайир рикIкIинчIого.
16 Сулейманица кIинусго кIудиял, рачитIа лъун рацIа-
рал, меседил хъалхъанал гьаруна. Жиб-жиб хъалхъаналъе
анлънусго шекел** меседил хIалтIизабуна. 17 Жеги гьес
гьаруна лъабнусго гьитIинал, рачитIа бухун гьарурал
меседил хъалхъанал — жиб-жиб хъалхъаналъе лъабго
мина*** хIалтIизабуна. Пачаяс гьел Ливаналъул рохьин
абулеб кIалгIаялда лъуна.
18 Жеги пачаяс гьабуна магьидул, кIудияб, тIад бацI-
цIадаб меседги бекьараб тах. 19 Анлъго болъо букIана

* 10:14 *666 талант* — гIага-шагарго 23,9 тонна.
** 10:16 *600 шекел* — гIага-шагарго 6–7 кило.
*** 10:17 *3 мина* — гIага-шагарго 2 кило.

тахил ва тахил мугъги тӀадехун гургинлъараб букӀана.
ГӀодоб чӀолеб бакӀалъул кӀиябго рахъалда кверал лъолел
бакӀалги рукӀана гьарун ва гьезда аскӀор гъалбацӀалги
эхетизаруна. [20] АнцӀила кӀиго гъалбацӀ эхетана анлъго
болъода тӀад – болъодул жиб-жиб рахъалда цо-цо гъал-
бацӀ. Киданиги ва цоги кинабгӀаги пачалъиялда гьединаб
жо гьабун букӀинчӀо.

[21] Сулейманил тӀолабго суркӀа-щурун меседил букӀана
ва Ливаналъул рохьил КӀалгӀаялъул киналго рукъалъул
тӀагӀелал бацӀцӀадаб меседалъул гьарурал рукӀана. ГӀар-
цул гьабураб щибго букӀинчӀо, щайгурелъул Сулейманил
заманалда гӀарцул кӀудияб къимат букӀинчӀо.

[22] Хирамил гумулгун цадахъ пачаясул кӀудиял дармил
гумул рукӀиндал ралъдахъ, лъабго лъагӀалида жаниб цо
нухалъ гумул рачӀунаан меседалъул, гӀарцул, магьидул,
маймалаказул ва тӀавусазул цӀун.

[23] Сулейман пача гӀакъиллъиялъул ва бечелъиялъул
рахъалъ цогидал киналго пачабаздаса бергьарав вукӀана.
[24] Дунялалъулго халкъаз Сулейман вихьизе ва БетӀер-
гьанас гьесие кьураб гӀакъиллъиялъухъ гӀенеккизе рес
балагьулеб букӀана. [25] ВачӀаравщинав чияс, лъагӀали-
даса лъагӀалиде, сайгъатал росун рачӀунаан: гӀарцул ва
меседил тӀагӀелал, ретӀел, ярагъ ва махӀгьуинал хурдул,
чуял ва гӀорцӀенал.

[26] Сулейманица жиндирго чолгьаказул ва чуязул
къадар цӀикӀкӀинабуна. Гьесул рукӀана азаралда ункъ-
нусго чолгьакал ва анцӀила кӀиазарго чу. Гьес гьел
гьезие рихьизарурал шагьаразда тана ва цоял Иеруса-
лималда жиндихъгоги тана. [27] Сулейманил заманалда
Иерусалималда гӀарцул къадар гӀадатияб ганчӀилалда
бащадаб букӀана, кедралъул цӀулги, гьелъул гьарза-
лъиялъ, Ягьудиялъул мугӀрузул ракьанлъабазда ругел
инжиралъул гъутӀбуздасацин цӀикӀкӀун букӀана. [28] Чуял
рачӀунаан Сулеймание Мисриялдасан ва Кувеялдасан –
пачаясул базаргабаз ричун росулаан гьел Кувеялда.
[29] Чолгьоко Мисриялдаса босулаан анлънусго гӀарцул

шекелалъухъ*, чу – нусиялда кIикъоялда анцIго шекелалъухъ**. Гьединго пачаясул базаргабазги ричулаан чуял – киналго хитиязул ва сириязул пачабазе.

Сулейманица БетIергьанасде мугъ рехи

11 [1] ПиргIавнасул яс тун жеги гIемерал къватIиса
руччабиги рокьана Сулеймание – могIавиял,
аммониял, эдомиял, сидониял ва хитиял. [2] «Гьезулгун
ригьин гьабуге, щайгурелъул гьез нуж ракIчIун жидерго
аллагьзабазде руссинарула», – ян БЕТIЕРГЬАНАС жиндир хIакъалъулъ абурал халкъазул кколаан гьел. Амма
Сулейманил гьездехун ракI цIана. [3] Пачабазул агьлуялъул анкьнусго лъади йикIана гьесул ва лъабнусго гъараваш-лъадиги йикIана. Гьел лъудбуз битIараб нухдаса
къосинавуна гьев. [4] Сулейман херлъидал, лъудбуз гьесул
ракI батIиял аллагьзабазде буссинабуна, ва гьев тIокIалъ
жиндирго инсул нухдасан хьвадичIо, ай жиндирго БЕТIЕРГЬАН Аллагьасе тIуван мутIигIав вукIинчIо. [5] Гьес
сидониязул аллагь Ашторатие ва аммониязул ракI гъанцIизабулев аллагь Милхомие*** бетIер чIвана.

[6] Сулейманица БЕТIЕРГЬАНАСДА цебе квешабщинаб гьабуна, ва гьев гьесул эмен Давудил гIадаб тIубараб
ритIухълъиялда БЕТIЕРГЬАНАСУЛ нухда хьвадичIо.
[7] Иерусалималъул бакътIерхьул рахъалда цо гохIда Сулейманица балканав могIавиязул аллагь Кемошие**** ва
капурав аммониязул аллагь Молохие как-диналъе бакI
бана. [8] Гьединго гьабуна гьес цогидал киналго къватIиса
лъудбузе ва гьез жидерго аллагьзабазе кьеккеналъе махIгьуинал нахал рухIулаан ва къурбанал хъолаан гьенир.

* 10:29 *600 шекел* – гIага-шагарго 6 кило.

** 10:29 *150 шекел* – гIага-шагарго 2 кило.

*** 11:5 *Милхом (Молох)* аллагьасе къурбаналъе лъимал рухIулаан. Къануналда рекъон, Милхомил дин гьабурав чи чIвазе къотIулаан (бал. Лев. 18:21; 20:2-5).

**** 11:7 *Кемош* аллагьасе гIадамал къурбан гьарулаан.

[9] БЕТIЕРГЬАНАСУЛ ццин бахъана Сулейманиде,
щайгурелъул кIиго нухалъ илгьам гьабун гьесухъе ва-
чIарав ГIизраилалъул БЕТIЕРГЬАН Аллагьасде мугъ
рехиндал гьес; [10] чияр аллагьзабазда хадув унгеян Гьес
жинда лъазабун букIаниги, Сулейманица БЕТIЕРГЬА-
НАСУЛ амру тIубазабичIелъул. [11] Цинги БЕТIЕРГЬАНАС
Сулейманида абуна:

«Дуца гьедин гьабуралъухъ, Дир КъотIи хвезабура-
лъухъ ва Дица дуда тIадлъурал амруял тIуразаричIелъухъ,
пачалъи духъа нахъе бахъичIого толаро Дица — дуда
цере хIалтIулезул цоясе кьела гьеб. [12] Амма, дур эмен
Давудие гIоло, мун чIаго вукIаго гьабиларо гьеб иш.
Дица гьеб дур васасухъа кодоса бахъила. [13] Амма тIолаб-
го пачалъи бахъиларо гьесухъа — Дир лагъ Давудие ва
Дица тIаса бищараб Иерусалималъе гIоло, Дица гьесие
цо къавм тела».

Сулейманил тушбаби

[14] БЕТIЕРГЬАНАС Сулейманида данде тушман вахъи-
навуна — Эдомалъул пачаясул къавулъа эдомияв Гьадад.
[15] Давуд Эдомалда вугеб мехалдаго, чIварал чагIи рукъизе
вачIарав Иоавица, Эдомалъул киналго бихьинал чIван
рукIана. [16] Иоавги киналго гIизраилалги анлъго моцIалъ,
Эдомалда рукIарал киналго бихьинал чIван лъугIизегIан,
гьенир чIана. [17] Амма Гьадад жеги гьитIинав лъимер вукIа-
на, ва гьесул инсуда цере хIалтIулел рукIарал эдомиязда
цадахъ Мисриялде лъутана гьев. [18] Гьел Мидяналдаса
къватIире рахъана ва Паран авлахъалде щвана. Цадахъ
Параналдаса чагIиги рачун гьел Мисриялде, пиргIавна-
сухъе, Мисриялъул пачаясухъе рачIана ва гьес Гьададие
рукъги, квен-тIехги, ракьги кьуна.

[19] Гьадад кутакалда рекIее гIуна пиргIавнасе ва гьес
жиндирго лъади Тахпенесил яц кьун йикIана гьесие
росасе. [20] Тахпенесил яцалъ гьесие Генуватин абурав вас
гьавуна, гьевги пиргIавнасул васазда цадахъ пачаясул
кIалгIаялда хьихьана.

21 Мисриялда вукIаго Гьададида рагIана Давуд хварав-
лъи ва аскаразул бетIер Иоавги хун вукIин. Гьебмехалда
Гьададица пиргIавнасда абуна: «Виччай дун дирго ра-
кьалде», – ян.
22 «Дир гьаниб дуй камураб жо бугищ цониги гьеб хIа-
лалда дурго улкаялде тIадвуссине къасд лъезе ккани?» –
ян цIехана пиргIавнас.
«ГьечIо, амма букIаниги виччай дун!» – ин жаваб
кьуна Гьададица.
23 Цоги тушманги вахъинавуна Аллагьас Сулейманида
данде – Цовагьалъул пачаясухъа, жиндирго хважаин Гьа-
дадезерихъа лъутарав Резон – Элиадил вас. 24 Давудица
Цовагьалъул аскар гъурун хадуб Резоница жиндихъего
питначагIи ракIарана ва гьезие бетIерлъи гьабуна. Гьел
Дамаскалде рачIана, гьениб рукIел гьабун чIана ва гьев
Дамаскалда тIад пачалъун гьавуна. 25 Сулейман чIаго
щинаб на гIан заманалъ ГIизраилалъул тушманлъун
вукIана Резон – гьес Гьададица гIадин гьесие гIемераб
зарал гьабулеб букIана. Сириялда тIад пачалъун вукIана
гьев ва ГIизраил гьесие рихараб букIана.

АхIияца пачалъи кIийиде бикьизе букIиналъул бицин

26 Наватил вас Яровамицаги питна багъаризабуна па-
чаясда данде. Гьев вукIана Сулейманил хъулухъчагIазул
цояв, Цередаялдаса ефраимияв. Гьесул эбелалда цIар
Церуа букIана, гьейги къоролай йикIана.
27 Гьале гьес Сулейманида данде питна багъаризабия-
лъе гIилла: Сулейманица Милло абураб щулалъи бана ва
жиндирго инсул, Давудил Шагьаралъул къадалъ букIа-
раб каратIги бацана. 28 Яровам вукIана махщел бугев чи.
Гьев гIолохъанчияс жиндирго хIалтIи цIакъ мухIканго
ва дурусго тIубазабулеб букIин бихьидал, Сулейманица
гьев киналго Юсупил агьлуялъул хIалтIухъабазул къо-
къаялда тIад бетIерлъун тана.
29 Гьеб заманалда, цо пуланаб къоялъ Яровам Иеруса-
лималдаса къватIиве вахъаравго, нухда, цIияб гIабаги

тIад ретIун, Шилоялдаса АхIия авараг дандчIвана гьесда.
Гьел тун тIокIал чагIи рукIинчIо сверухълъиялда. 30 Цин-
ги АхIияца тIад букIараб цIияб гIаба бахъун, анцIила
кIиго чIоло гьабун бихъ-бихъана гьеб.

31 Хадуб гьес Яровамида абуна: «Босе дуего анцIго чIоло,
щайгурелъул гьадин лъазабулеб буго ГIизраилалъул БЕ-
ТIЕРГЬАН Аллагьас: „Гьале Дица Сулейманихъа нахъе
бахъулеб буго пачалъи ва гьелъул анцIго наслу дуе кьолеб
буго. 32 Амма Дица ГIизраилалъул тIолалго агьлабазда
гьоркьоб Иерусалималъе ва Дир лагъ Давудие гIоло тIа-
са бищараб цо наслу хутIила гьесие. 33 Гьез Диде мугъги
рехун сидониязул аллагь Ашторатил, могIавиязул аллагь
Кемошил ва аммониязул аллагь Милхомил дин гьабу-
ралъухъ ва Дир нухда гьел хьвадичIелъухъ, Дида берцин
бихьулебаб гьабичIелъухъ, ва Дир амруялги Дир къану-
налги гьез тIуразаричIелъухъ гьабизе буго Дица гьеб иш.

34 Амма Дица Сулейманихъа тIубараб пачалъи бахъизе
гьечIо. Дица тIаса вищарав ва Дир амруялги къануналги
тIуразарурав Дир лагъ Давудие гIоло, Дица гьесул гIум-
руялъего пачалъун тана гьев. 35 Дица гьесул васасухъа
нахъе босила пачалъи ва дуе кьела анцIго наслу. 36 Цо
наслу Дица гьесул васасе тела, Дица Дирго цIар чIван
тIаса бищараб шагьар Иерусалималда Дир лагъ Давудил
пачалъиялъул чирахъ кидаго свинчIого букIине Дида
цебе. 37 Дица мун тIаса вищулев вуго ГIизраилалъул па-
чалъун – дуего бокьарабщиналда тIад кверщел гьабила
дуца. 38 Дир лагъ Давудица гIадин Дир амруялги къану-
налги тIуразарун, Дица дуе бихьизабурабщиналда нахъ
вилълъани, Дир нухазда хьвадани ва Дида ритIухъаблъун
бихьулебщинаб гьабуни, дуеги Дица квербакъи гьабила.
Дица Давудие гьабураб гIадин, дур наслуги щула гьа-
била, ГIизраилги дуе кьела. 39 Давудил наслуялъе Дица
тамихI гьабила, амма абадиялъего гуребха“».

40 Сулейманица Яровам чIвазе хIал бихьана, амма Яро-
вам Мисриялде Шишак пачаясухъе лъутана ва Сулейман
хвезегIан гьенив чIана.

Сулейманил хвел

41 Сулейманил пачалъиялъул цогидал лъугьа-бахъинал,
кинабго гьес гьабурабщинаб ва гьесул гIакъиллъи – гьеб
хъван буго «Сулейманил ишазул хIакъалъулъ бицен»
абураб тIехьалда. 42 Иерусалималда ва ГIизраилалда тIад
кIикъого соналъ кверщеллъи гьабуна Сулейманица.
43 Хадув гьев хвана ва гьесул эмен Давудил Шагьаралда,
гьесул умумузда аскIов хабалъ лъуна. Гьесул вас Реховам
вахъана пачалъун гьесул бакIалда.

ГIизраилал Реховамида дандечIей

12 1 Реховам Шехемалде вилълъана, щайгурелъул тIолаб-
го ГIизраил гьенибе бакIаризе кколаан гьев пачалъун
гьавизе. 2 Наватил вас Яровамида гьеб хабар рагIидал (гьев
Сулейманихъа лъутарав чи, жеги Мисриялда вукIана яшав
гьабун), гьев Мисриялдаса тIадвуссана. 3 Яровам ахIизе
чагIи ритIана гьез, ва тIолабго ГIизраилалъул жамагIатгун
цадахъ, гьев Реховамихъе вачIана. Гьез Реховамида абуна:
4 «Дур инсуца нижер горбода хIехьезе захIматаб рукь
бана, амма гьанже дуца тIадагь гьабе нижер захIмат ва
гьес нижеда бараб зулмуялъул къвалги чуче, цинги ниж
дуда цере хIалтIила».
5 Реховамица жаваб гьабуна: «ГьабсагIат нуж нахъе а,
лъабго къоялдасан нахъеги рачIа», – ян. Халкъ нахъе
ана. 6 Жиндирго эмен Сулейман чIаго вугеб мехалъ гьесда
цере хъулухъалъе хIалтIарал кIудиял чагIигун гIакълу
дандбана Реховамица.
«Гьаб халкъалъе кинаб жаваб кьун лъикI букIинеби-
лан нужеда кколеб?» – ин цIехана гьес.
7 «Жакъа мун гьаб халкъалъе хъулухъалъе вахъун,
гьезул мурадги тIубазабун дуца гьезие лъикIаб жаваб
кьуни, гьел кидаго дур лагъзаллъун рукIине руго», – ян
жаваб кьуна гьез.
8 Амма Реховамица, кIудиял чагIаз кьураб гIакълуги
нахъчIван, жиндаго цадахъ гIурал, жиндирго гIолохъанал

хъулухъчагIазда гIакълу дандбана. 9 Гьес гьезда цIехана:
«Нужеца кинаб хIукму гьабеян абилеб? „Цодагьаб тIа-
дагь гьабе дур инсуца нижеда бараб бакIаб гьирин“ абун
кIалъалеб халкъалъе щиб жаваб кьун лъикI нилъеца?»
10 Гьесда цадахъ гIурал гIолохъабаз абуна:
«„Дур инсуца цIакъ бакIаб гьир бана нижеда, амма
дуца тIадагьлъизабе гьеб нижее“, — ян абулеб халкъа-
лъе гьадинаб жаваб кье: „Дир инсул мачIабаздасаги дир
гьитIинкилищ биццатаб буго. 11 Дир инсуца бакIаб гьир
нужеда бан батани, дица жеги бакIлъизабила гьеб. Дир
инсуца цIалаца рухун гьабуна нужее тамихI, дицайин
абуни маххул рекелал тIад рекьараб цIалаца рухун гьа-
била нужее тамихI“, — ин».
12 Лъабго къоялдасан Яровамги тIолабго халкъги, гьес
лъабго къоялдасан рачIа жиндихъеян абураб рагIуда
рекъон, гьесухъе тIадруссун рачIана. 13 Цинги пача хал-
къалда цеве вахъун хъачIго кIалъана. КIудиял чагIазул
гIакълуги нахъчIван, 14 гьев гIолохъабазул гIакълуялда
хадув вилълъана ва гьес абуна:
«Дир инсуца бакIаб гьир бана нужеда, дица тIадеги
бакIлъизабила гьеб. Дир инсуца цIалаца рухун гьабуна
нужее тамихI, дицайин абуни маххул рекелал тIад ре-
кьараб цIалаца рухун гьабила нужее тамихI», — ин.
15 Гьедин гIадахъ босичIо пачаяс халкъалъул рагIи:
Наватил вас Яровамил рахъалъ, Шилоялдаса АхIияги
гьоркьов ккун рещтIараб БЕТIЕРГЬАНАСУЛ калима
тIубазе хъван букIиндал БЕТIЕРГЬАНАС. 16 ТIолалго
гIизраилазда бихьана пачаяс гьезухъ гIенеккизе инкар
гьабураблъи ва пачаясе жаваб кьун халкъалъ абуна:

«Давудилъ нижее щибгIаги бутIа бугищ?
Йишайил васасдаса кинабгIаги ирс
бугищ?
ГIизраилал, русса нужерго чадразухъе!
Давуд, гьанже дурго наслуялда тIад гьабе
кверщел!»

ГIизраилал рокъо-рокъоре руссана. [17] ЦохIо Ягьуди-
ялъул шагьаразда яшав гьабун чIаразда тIад букIана
Реховамил кверщел.
[18] Цинги лагъзаллъун гьарун цере хIалтIизарулел ча-
гIазда тIад бетIерлъи гьабизе тарав Адорам витIана Рехо-
вамица гIизраилазухъе, амма гьез гьев ганчIица чIвана.
Живго Реховам хехлъи гьабун чолгьакида тIаде кIанцIана
ва Иерусалималде тIурана. [19] Гьебмехалдаса нахъе ГIиз-
раил Давудил наслуялда данде чIана.

ГIизраилалъул тIоцевесев пача Яровам пачалъун вахъин

[20] ГIизраилалъул халкъалда Яровам тIадвуссун вугилан
рагIидал, гьез гьесда хадур чагIиги ритIун, гьев мажлисал-
де ахIана ва ГIизраилалда тIад пачалъун гьавуна. ЦохIо
Ягьудал къавм хутIана Давудил рукъалъе мутIигIаблъун.
[21] Иерусалималде вуссиндал Реховамица тIолабго Ягьу-
дал ва Буняминил къавмалда гьоркьоса нусиялда ункъо-
азарго тIаса рищарал рагъухъаби данде ракIарана – гIиз-
раилазда данде рагъизе ва Сулейманил вас Реховамихъе
пачалъи нахъбуссинабизе къасдгун.
[22] Амма Шемай аварагасухъе Аллагьасул калима рещ-
тIана: [23] «Ягьудиялъул пача Сулейманил вас Реховамида
ва Ягьудалгун Буняминил тIолабго къавмалда гьадин
абе: [24] „БЕТIЕРГЬАНАС лъазабулеб буго: ‘Нужерго ва-
цал гIизраилалгун рагъизе унге. Гьеб Дир амруялдалъун
ккараб иш бугелъул, рокъоре тIадрусса’, – ян“».
Гьел БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рагIухъ гIенеккана ва гьеб
рагIуда рекъон рокъо-рокъоре руссана.

Яровамица гьересиаллагьзабазул дин гьаби

[25] Яровамица Ефраимил мугIрузул тIалъиялда бугеб
Шехем шагьар щула гьабуна ва гьенив рукIел ккун чIа-
на. Гьениса ун гьес Пениэлги цIи гьабуна.
[26] Яровамида рекIеда ккана: «Давудил наслуялъухъе
нахъбуссине гурин пачалъи. [27] Къурбанал хъвезелъун

халкъ Иерусалималде БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъобе хьва-
дани, гьезул ракIалги гьезул бетIергьан Ягьудиялъул
пача Реховамиде руссина. Цинги гьез дун чIвала, гьел-
ги Ягьудиялъул пача Реховамихъе тIадруссина». [28] Гьев
жиндирго гIакълучагIазда кIалъана, ва кIиго меседил
баси гьабизабуна. Цинги пачаяс халкъалда лъазабуна:
«ГIела Иерусалималде хьвадарал. ГIизраилал, гьале нуж
Мисриялдаса къватIире рачарал нужер аллагьзаби».
[29] Гьел бусбузул цояб Бет-Элалда, цояб Даналда лъу-
на гьес. [30] Гьеб ишалъ халкъ мунагьалъукье ккезабуна,
щайгурелъул Даналде щвезегIанцин ун гьезие тIагIат-
гIибадат гьабизе лъугьана гьел.
[31] Гьединго Яровамица гохI-щобазда гьединаб как-ди-
налъе ва къурбаназе бакIал рана ва гьенир левитазулъан
гурел кашишзабиги тана. [32] Ягьудиялда тIобитIулеб бай-
рамкъоялъул бакIалда* микьабилеб моцIрол анцIила щуа-
билеб къо чIезабуна гьес ва Бет-Элалда бараб къурбаналъе
бакIалда гьес жинцаго тIоритIана къурбанал, жинцаго
гьарурал меседил бусбузе. Бет-Элалда кашишзабиги тана
жинцаго рарал гIибадаталъул бакIаздаса рачун.

Ягьудиялдаса авараг

[33] ГIизраилазе байрамалъул къолъун чIезабун, жинцаго
тIаса бищараб микьабилеб моцIрол анцIила щуабилеб
къоялъ, жинцаго Бет-Элалда бараб къурбаналъул бакIал-
да аскIове къана гьев, гьениб кьекканалъе махI гьуинал
нахал рухIизе.

13

[1] Кьеккен гьабизе къурбаналъул бакIалда аскIов
Яровам вахъун чIун вукIаго, Ягьудиялъул ра-
кьалдаса Бет-Элалде, БЕТIЕРГЬАНАСУЛ амруялда-
лъун, Аллагьасул авараг вачIана. [2] БЕТIЕРГЬАНАСУЛ

* [12:32] Ягьудияз анкьабилеб моцIрол анцIила щуабилеб къо-
ялъ тIобитIулеб Хьошазул байрамалъе Яровамица чIезабураб
заман букIана дурусго цо моцIалъ кватIун.

амруялдалъун, къурбаналъе бакIалдеги валагьун, гьев ахIдана:
«Къурбаналъе бакI, къурбаналъе бакI! Гьадин лъазабулеб буго БЕТIЕРГЬАНАС: „Давудил наслуялъе гьавизе вуго Ёшиягь абун цIар бугев вас. Дуда тIад гьес къурбаналъе хъвела гьал, дуда тIад кьеккен бухIулел ругел гохIазул кашишзаби ва дуда тIад инсанасул рукьбиги рухIила*“».
3 Гьебго къоялъ гьес гIаламат бихьизабуна: «Гьале БЕТIЕРГЬАНАСУЛ амру гьаб букIин бихьизабулеб гIаламат: гьаб къурбаналъул бакI кIийиде кьватIила ва гьелда тIад бугеб рахъуги щущахъ бала».
4 Аллагьасул авараг Бет-Элалъул къурбаналъе бакIалде ахIдолев рагIидал, Яровам пачаяс гьесдехун кверги битIун абуна: «Ккве гьев!», – ин.
Амма гьес гьев чиясдехун балагьун битIараб квер гьебсагIаталда бакъвана ва гьесда гьеб жиндехунго тIадбуссинабизе бажаричIо. 5 БЕТIЕРГЬАНАСУЛ амруялда рекъон Аллагьасул аварагас бицараб гIаламатги тIубана – къурбаналъул бакI кIийиде кьватIана ва гьелда тIад букIараб рахъу щущахъ бана.
6 Гьебмехалда пачаяс Аллагьасул аварагасда абуна:
«Гьаре дурго Аллагьасда дие гIоло, БЕТIЕРГЬАН дида гурхIизе ва дир квер сахлъизе букIине». Аварагасе гIоло БЕТIЕРГЬАН гурхIана ва пачаясул квер цебе букIараб гIадин сахлъана. 7 Пачаяс Аллагьасул аварагасда абуна:
«Кваназе вилълъа дир бакIалде, дица дуе сайгъаталги кьела».
8 Амма Аллагьасул аварагас абуна:
«Дур буголъиялъул бащдаб бутIа дуца дие кьолеб букIарабанигицин, дун дуда цадахъ вилълъинароан ва я квен квинароан, я лъим гьекъелароан гьаб бакIалда.
9 БЕТIЕРГЬАНАСЛЪИДАЛ дида лъазабураб: „Я квен

---

* 13:2 Бал. 4 Пач. 23:15-20. Гьениб бицунеб буго гьаб аварагасул рагIи тIубаялъул хIакъалъулъ.

кванаге, я лъим гьекъоге ва гьебго, мун араб нухалъ
тIадги вуссунге“, — ян».
10 Цинги, живго Бет-Элалде вачIараб нухалъ тIадвус-
синчIого вукIине, гьев батIияб нухалъ ана.

Авараг къосун ккей

11 Бет-Элалдайин абуни, цо херав авараг вукIана. Гьесул
васал рачIана ва Аллагьасул аварагас доб къоялъ гьабу-
раб жоялъул хIакъалъулъ кинабго гьесда бицана. Гьес
пачаясда абураб жоги бицана гьез инсуда.
12 Инсуца гьезда цIехана: «Кинаб нухккун гьев арав?» —
ин.
Васаз гьесда бихьизабуна Ягьудиялдаса вачIарав ава-
раг араб нух. 13 Гьес васазда абуна: «ХIама кьолой дие».
Гьез хIама кьолона ва гьев гьелдаги рекIун 14 Аллагьа-
сул аварагасда хадув къокъана. Гьесда гьев ватана мик-
кигъотIода гъоркь гIодов чIун ва гьес цIехана: «Мунищ
Ягьудиялдаса вачIарав Аллагьасул авараг?» — ин.
«Дун вуго», — ян жаваб кьун гьес.
15 Цинги аварагас абуна: «Вилълъа дир рокъове кIал-
диб жо лъезе», — ян.
16 Гьес абуна: «Дида кIоларо дуда цадахъ вилълъине; я
дур бакIалда квен кваназе гьечIо, я гьаб бакIалда лъим
гьекъезе гьечIо. 17 БЕТIЕРГЬАНАС дида лъазабун буго:
„Я квен кванаге, я лъим гьекъоге гьениб ва гьебго, мун
унев вугеб нухккун тIадги вуссунге“, — ян».
18 Херав аварагас жаваб кьуна: «Дунги мунго гIадав
авараг вуго. Малаикас БЕТIЕРГЬАНАСУЛ амруялдалъун
дида абуна: „ТIад вуссинавун, квенги кваназе лъимги
гьекъезе рокъове ваче дов“, — ин». (Амма гьеб гьесул
гьереси букIана.)
19 Гьев гьесда цадахъ тIадвуссана ва гьесул рокъов
квана-гьекъана. 20 Гьел жеги кваналеб бакIалдаса тIаде
рахъун рукIинчIо, гьев тIадвуссинавурав херав авара-
гасухъе БЕТIЕРГЬАНАСУЛ ракIи рещтIана. 21 Гьебме-
халда Ягьудиялъул ракьалдаса вачIарав аварагасухъги

валагьун ахӀдана гьев: «Гьадин лъазабулеб буго БЕ-
ТІЕРГЬАНАС:
„БЕТІЕРГЬАНАСУЛ рагӀухъги гӀенеккичӀого, БЕ-
ТІЕРГЬАН Аллагьас дуе гьабураб амру хвезабуна дуца;
22 тӀадги вуссун, Гьес гьукъараб бакӀалда квенги кванана,
лъимги гьекъана! Гьединлъидал дур жаназа дур умуму-
зул хабалалъ букъизе гьечӀо“».
23 Аллагьасул авараг квана-гьекъон вахъун хадуб, гьев
тӀадвуссинавурав аварагас гьесие хӀама кьолона. 24 Гьев
нухде вахъана, амма нухда гъалбацӀалъ тӀадги речӀчӀун
чӀвана. Гьесул жаназа гьенибго хутӀана, хӀамаги гъал-
бацӀги аскӀор эхетун чӀана. 25 АскӀосан унел чагӀазда
бихьана нухда бугеб жаназаги, жаназаялда аскӀоб эхе-
тараб гъалбацӀги. Гьез инеги ун, дов херав авараг вугеб
шагьаралда бицана гьеб хабар. 26 Нухдаса гьев нахъвус-
синавурав аварагасда гьеб хабар рагӀидал, гьес абуна:
Гьев ккола дов БЕТІЕРГЬАНАСУЛ рагӀухъ гӀенекки-
чӀев Аллагьасул авараг. БЕТІЕРГЬАНАС, Жиндицаго
бицараб рагӀуда рекъон, гъалбацӀалъул ихтиیаралде кьун
вуго гьев, гъалбацӀалъги тӀадги речӀчӀун чӀван вуго.
27 Аварагас жиндирго васазда абуна: «ХӀама кьолой
дие». Гьез хӀама кьолона.
28 Гьев гьениве вилълъана ва нухде рехараб, аскӀоб хӀа-
маги гъалбацӀги эхетараб, жаназа батана. ГъалбацӀалъ
абуни, я жаназаялда кӀал чӀван батичӀо, я хӀама чӀван
батичӀо. 29 Аварагас гьесул жаназа тӀаде борхун, хӀамиде
бахинабуна, ва магӀуги бахъун хабалъ лъезе, тӀадбуссун
шагьаралде босана. 30 Гьес гьев жиндирго хабалазулъ
лъуна ва: «Вай, дир вац!» – ин ахӀун магӀуги гьабуна.
31 Гьев хабалъ лъун хадуб гьес жиндирго васазда абуна:
«Дун хваравго, доб Аллагьасул авараг лъураб хабалъ
лъе дунги; досул рукьбузда аскӀор лъе дир рукьбиги.
32 БЕТІЕРГЬАНАСУЛ амруялда рекъон гьес Бет-Элалда
бараб къурбаналъул бакӀалда данде ва киналго Самария-
лъул шагьаразул гохӀ-щобазда ругел мукъадасал бакӀазда
данде бицараб рагӀи ракӀчӀун тӀубазе бугелъул».

Яровамил мекълъи

[33]Амма гьелдаса хадубцин Яровамица жиндирго кве-
шал нухал хисичIо ва цIидасан халкъалда гьоркьоса
кашишзаби тана гохIазда мукъадасал бакIазда. Гьес
бокьа-бокьарав чи толев вукIана гохIазда мукъада-
сал бакIазда кашишлъун. [34] Гьеб мунагьалъ Яровамил
хъизан-агьлуялдаго ццин букIана, ва гьеб сабаблъун
гьесул хъизан-агьлу, щущахъ базабун, дунялалдасаго
тIагIинабуна.

Яровамил вас хвей

14 [1] Гьеб заманалда Яровамил вас Авиягь унтана.
[2] Яровамица лъадуда абуна:
«Яхъа, мун Яровамил лъади йикIин лъидаго лъала-
реб хIалалъ ретIелги хисун Шилоялде а. Дова вуго гьаб
халкъалда тIад пачалъун дун вукIине вугин бицун бу-
кIарав авараг АхIия. [3] АнцIго чедги, панкъалги, хъаба
цIун гьоцIоги цадахъ босун а досухъе. Гьес бицина дуда
васасе щиб ккезе бугебали».
[4] Яровамил лъадуца кинабго гьес малъухъе гьабуна ва
Шилоялде АхIиял бакIалде ана. АхIияда канлъи бихьу-
лароан гьанже; херлъиялъ беццлъун вукIана гьев. [5] Амма
БЕТIЕРГЬАНАС АхIияда абуна:
«Яровамил лъади ячIуней йиго дуда жиндирго васасул
хIакъалъулъ цIехезе, щайгурелъул гьев унтун вугелъул.
Гьадинги додинги абун жаваб кье долъие. ЯчIун дой ба-
тIияй гIаданалъухъего хIазе йиго». [6] НуцIидахъ гьелъул
хIатIазул сас рагIидал, АхIияца абуна:
«Жание ячIа, Яровамил лъади. Щайзе дуца батIияй
гIадан хIалей? Дир дуе квешаб хабар буго. [7] Яровами-
хъе тIадги юссун, гьадин абулеб бугин ГIизраилалъул
БЕТIЕРГЬАН Аллагьасилан абе: „Дица мун халкъалда
тIад кIодоги гьавун Дир халкъ ГIизраилалъул бетIерлъун
гьавуна. [8] Дица Давудихъа бахъун пачалъи духъе кьуна.
Амма ракI-ракIалъго киналго Дир амруял тIуразарурав

ва цохIо Дир беразда берцин бихьарабги гьабун, Дида
нахъ вилълъарав Давудида мун релълъинчIо. 9 Дуца це-
ре рукIаралщиназдасаги цIикIкIун квешлъи гьабуна.
Дуца Дир ццин гьалаглъизабизе, Диде мугъги рехун,
дуего батIиял аллагьзаби гьаруна. 10 Гьединлъидал Дица
ГIизраилалда бугеб Яровамил тIолабго хъизан-агьлуялда
тIаде балагь биччалеб буго. Дица Яровамил цо течIого
бихьинлъи тIагIинабила – лагъ вукIа, эркенав вукIа. Дица
Яровамил зуриятго бокьоса къватIибе рак гIадин тIубан
хачан нахъе бала. 11 Яровамил чагIазул шагьаралда хварал
гьабзаца тIутIун разе руго, авлахъалда хварал хIинчI-гъе-
дуялъ ретI-ретIизе руго“. Гьедин абуна БЕТIЕРГЬАНАС*.
12 Мун гьанже рокъое тIадюсса. Дуца шагьаралда хIетIе
чIарабго вас хвезе вуго. 13 ТIолабго ГIизраилалъ магIуги
бахъун вукъизе вуго гьев. ЦохIо гьев вуго Яровамил хъи-
зан-къаялда гьоркьов хабалалъ лъезе вугев чи, щайгу-
релъул Яровамил хъизан-къаялда жаниб ГIизраилалъул
БЕТIЕРГЬАН Аллагьасда цо гьесулъ батана дагьабниги
лъикIлъи.
14 ГIизраилалда БЕТIЕРГЬАНАС Жиндиего вахъинави-
ла Яровамил хъизан-агьлу нахъбахъичIого тIагIинабизе
бугев пача. 15 БЕТIЕРГЬАНАС жаза гьабила ГIизраила-
лъул халкъалъе, ва хехаб гIурулъ хьвагIолеб муцIидул
рихьалда релълъина гьеб. Гьес гьезул умумузе кьураб
гьаб лъикIаб ракьалдаса тIагIинарила гIизраилал ва
Ефрат гIор тун дорехун щущахъ разарила, щайгурелъул
Ашерае** хIубалги чIван, БЕТIЕРГЬАНАСУЛ ццин
гьалаглъизабуна гьез. 16 Гьес ГIизраил рехун тезе буго,
Яровамица жинцаго гьарурал ва гIизраилалги гьезде
куцарал мунагьал сабаблъун».

* 14:11 Бал. 3 Пач. 15:29-30 – гьениб бицунеб буго гьаб рагIи
тIубаялъул хIакъалъулъ.
** 14:15 *Ашера* – вавилониязулги ханааниязулги аллагь. Гьей
рикIкIунаан аллагьзабазулги гIадамазулги эбеллъун, ралъа-
дазул ва тIолабго дунялалъул кверщелайлъун.

[17] Яровамил лъади нахъюссун ана ва Тирзаялде щвана.
Гьелъ рукъалъул рагьумахIу бахъарабго вас хвана. [18] Гьев
хабалъ лъуна, ва Жиндирго лагъ АхIияги гьоркьов ккун
БЕТIЕРГЬАНАС абухъе, тIолабго ГIизраил гьесда хадуб
магIу бахъун гIодана.

Яровамил хвел

[19] Цогидал Яровамил пачалъиялъул ишал, гьес гьару-
рал рагъал ва гьес халкъалъе гьабураб нухмалъиялъул
хIакъалъулъ хъван буго «ГIизраилалъул пачабазул тарих»
абураб тIехьалда. [20] Къоло кIиго соналъ пачалъи гьабуна
гьес. Гьев хвана ва умумузда аскIов хабалъ лъуна. Гьесул
бакIалда гьесул вас Надав пачалъун вахъана.

Рехованм – Ягьудиялъул пача

[21] Сулейманил вас Рехованм Ягьудиялда пачалъун ва-
хъана. Гьес КIикъоялда цо сон бан букIана пачалъун
вахъиндал ва анцIила анкьго соналъ пачалъи гьабуна Ие-
русалималда – БЕТIЕРГЬАНАС ГIизраилалъул киналго
къавмазул шагьаразда гьоркьоса, Жиндирго Мукъадасаб
бакIалъе тIаса бищараб шагьаралда. Гьесул эбелалда цIар
букIана Нагьама, гьейги аммонияй йикIана.
[22] Ягьудиязул халкъалъ БЕТIЕРГЬАНАСДА цебе квеш-
лъи гьабулеб букIана. Жиндирго умумуз гьабурабщинал-
дасаги цIикIкIун мунагьалги гьарун, хиянатай чIужуялде
гьалаглъулеб гIадаб ццин бахъинабуна гьез Гьесул. [23] Гьез-
ги рана жидеего мукъадасал бакIал, жиб-жиб гохIда ва
жиб-жиб гIаркьахараб гъотIода гъоркь лъуна мукъадасал
ганчIал ва Ашерал хIубал. [24] Мукъадасал бакIазул хасал
хъахIбабицин* рукIана гьезул ракьалда. Ягьудиялъул

* 14:24 *Хасал хъахIбаби* – гьел ккола мажусиязул диниял шар-тIазда рекъон, лъимал гьаризарулел ва бачIин цIикIкIинабулел аллагьзабазда цере хъулухъалъе пасалъи гьабизе тарал бихьи-налги цIуялги хъахIбаби. Гьеб кидаго Аллагьасда кутакалда рихараб жо букIана.

халкъалъ БЕТIЕРГЬАНАС гIизраилазда цереса нахъе
гъурал халкъазул киналго хъубалщинал гIадатал росана.
25 Реховам пачалъун вахъун щуабилеб соналъ Мис-
риялъул пача Шишак Иерусалималде тIаде кIанцIана.
26 Гьес БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рукъалъул ва пачаясул кIал-
гIаялъул хазина бахъун ана. Кинабго босун ана гьес,
Сулейманица гьарурал меседил хъалхъаналги. 27 Реховам
пачаяс гьезул бакIалда мазгаралъул хъалхъанал гьару-
на ва пачаясул кIалгIаялъул кIалтIа хъулухъалъе тарал
пачаясул рорчIухъабазул бутIрузухъе кьуна. 28 Пача БЕ-
ТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъове уневщинахъе хъаравуллъиялъ
хъалхъанал цадахъ росулаан, хадуб хъаравуллъиялъул
рокъоре тIадруссинеги гьарулаан.
29 Реховамил пачалъиялъул хутIарал лъугьа-бахъинал,
гьесул киналго ишал «Ягьудиязул пачабазул тарих» абу-
раб тIехьалда хъван руго. 30 Реховамидаги Яровамидаги
гьоркьоб кидаго кьал букIана. 31 Реховам хвана ва Да-
вудил Шагьаралда жиндирго умумузда аскIов хабалъ
лъуна. Гьесул эбелалда цIар Нагьама букIана, гьейги
аммонияй йикIана. Гьесул бакIалда пачалъун Гьесул
вас Авиям вахъана.

Авиям – Ягьудиялъул пача

15 1 Наватил вас Яровам ГIизраилалъул пачалъун
вахъун анцIила микьабилеб соналъ Авиям Ягьу-
диялъул пачалъун вахъана. 2 Лъабго соналъ пачалъи гьа-
буна гьес Иерусалималда. Гьесул эбелалда цIар букIана
Мааха, гьейги йикIана Авессаломил ясалъул яс.
3 Жиндирго инсуца гьарулел рукIарал хIарамал ишал
течIо гьесги ва гьесул кIудияв эмен Давуд гIадин тIуван
жиндирго БЕТIЕРГЬАН Аллагьасе мутIигIав вукIинчIо
гьев. 4 БукIаниги, БЕТIЕРГЬАНАС Давудие гIоло, гьесул
агьлуялъул чирахъ свине течIо Иерусалималда; гьесул
бакIалда гьесул наслуялъул чи тана, ва Иерусалим щула
гьабуна. 5 Давудица кидаго БЕТIЕРГЬАНАСДА лъикI
бихьараб гьабуна ва хитияв Уриягьилгун ккараб хутIун

цогидабщиналъулъ гIумруялъго Гьесул амруяздаса гьев
кьуричIо.
[6] Авиямил пачалъиялъул заманалдаги Реховамида
ва Яровамида гьоркьобго байбихьараб рагъ къотIичIо.
[7] Авиямил пачалъиялъул цогидал лъугьа-бахъинал ва гьес
гьарурал киналго ишал хъван руго «Ягьудиязул пачаба-
зул тарих» абураб тIехьалда. Авиямидаги Яровамидаги
гьоркьоб рагъ букIана. [8] Авиям хвана ва Давудил Шагьа-
ралда жиндирго умумузда аскIов хабалъ лъуна. Гьесул
бакIалда гьесул вас Аса пачалъун вахъана.

Аса — Ягьудиялъул пача

[9] ГIизраилалъул пача Яровам пачалъун вахъун къоабилеб
соналъ Аса Ягьудиялъул пачалъун вахъана. [10] КIикъоялда
цо соналъ пачалъи гьабуна гьес Иерусалималда. Гьесул
кIодоэбелалда цIар букIана Мааха — Авессаломил яса-
лъул яс. [11] Асаца, гьесул кIудияв эмен Давудица гIадин
БЕТIЕРГЬАНАСДА берцин бихьараб гьабуна. [12] Гьес
бихьин-хъахIбаби улкаялдасаго къватIире рачахъана
ва киналго гьесул умумуз гьарурал аллагьзабиги нахъе
рехана. [13] Жиндирго кIодоэбел Маахацин эбел-бика абу-
раб цIарудаса махIрум гьаюна гьес, гьелъ хъубаб Ашерал
хIуби эхетаралъухъ. Асаца нахъе бахъана гьеб хIуби ва
Кедрон абулеб расалъиялда бухIана гьеб. [14] Гьев гIум-
руялъго ракI-ракIалъ БЕТIЕРГЬАНАСЕ ритIухъавлъун
вукIана, амма гохI-щобазда ругел мукъадасал бакIал
щущазаричIо тана. [15] БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъоре жин-
дирго ва гьесул инсул рахъалъан сайгъат гьарун хириял
тIагIелал, гIарац ва меседги кьуна гьес.
[16] Асадаги ГIизраилалъул пача Баашадаги гьоркьоб
гьезул пачалъи бугебгIан заманалда рагъ букIана. [17] Цо
пуланаб заманалда ГIизраилалъул пача Бааша Ягьудия-
лъул ракьалде тIаде кIанцIана ва Ягьудиялъул пача Асал
ракьалде, я жаниве, я къватIиве щивго чи вачIинчIого
вукIине, Рама шагьар щула гьабуна. [18] Гьебмехалда Аса-
ца кинабго БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рокъоб ва жиндирго

кӀалгӀаялда батарабщинаб гӀарацги меседги бакӀарун,
жиндирго божарал чагӀазухъе кьуна ва Тавримонил вас,
Хезионил васасул вас, Дамаскалда пачалъун вукӀарав Си-
риялъул пача Бен-Гьададихъе битӀана гьадинаб хабаргун:
19 «Биччанте нилъеда гьоркьоб дирги дурги инсуда
гьоркьоб букӀараб гӀадаб къотӀи букӀине. Гьале дица дуе
сайгъаталъе гӀарацги меседги битӀулеб буго. ГӀизраила-
лъул пача Баашагун дур бугеб къотӀи хвезабе, гьев дир
ракьалдаса нахъе ине вукӀине».
20 Бен-Гьададица Асал рагӀи къабул гьабуна ва жин-
дирго аскаразул бутӀрул ритӀун ана ГӀизраилалъул ша-
гьаразде тӀаде кӀанцӀизе. Гьез Иён, Дан, Авел-Бет-Мааха
абулел шагьарал ва тӀолабго Нафталил ракьгун цадахъ
Киннереталъул ракь-мухъги кверде босана. 21 Гьеб хабар
рагӀидал Баашаца, Рама щулалъизабизе гьарулел хӀал-
тӀабиги къотӀизарун, Тирзаялде бухъизабуна. 22 Асаца
тӀолалго Ягьудиязе буюрухъ кьуна Рамаялдаса Баашаца
хӀалтӀизабулеб букӀараб цӀулги гамачӀги щибго течӀого
бакӀарун нахъе босеян. Аса пачаяс Буняминил ракьал-
да бугеб Гева ва Мицпа абулел шагьарал щула гьаризе
хӀалтӀизабуна гьеб.
23 Асал пачалъиялъул цогидал лъугьа-бахъинал, гьес
рарал шагьаралги рикӀкӀун, киналго гьес гьарурал ишал –
гьеб хъван буго «Ягьудиялъул пачабазул тарих» абулеб
тӀехьалда. Амма херлъараб мехалъ гьесул хӀатӀазул унтиги
букӀана. 24 Аса хвана ва Давудил Шагьаралда жиндирго
умумузда аскӀов хабалъ лъуна. Гьесул бакӀалда гьесул
вас Егьошафат пачалъун вахъана.

Надав – ГӀизраилалъул пача

25 Аса Ягьудиялъул пачалъун вахъун кӀиабилеб соналъ
Яровамил вас Надав ГӀизраилалъул пачалъун вахъана,
ва ГӀизраилалда тӀад кӀиго соналъ пачалъи гьабуна гьес.
26 Гьес БЕТӀЕРГЬАНАСДА цебе квешабщинаб гьабуна.
ГӀизраилго мунагьалде бачарав жиндирго инсуца гьа-
бураб гьабуна.

27 Гьев тIолабго ГIизраилалъул аскаргун цадахъ пи-
листимазул шагьар Гиббетон сверун кквезе къеркьолев
вукIаго, Иссахарил къавмалъул чи АхIиягьил вас Баа-
шаца, гъоркьанго гьесда дандеги ургъун, чIвана Надав.
28 Ягьудиялъул пачалъун Аса вахъун лъабабилеб соналъ
Баашаца Надав чIвана ва гьесул бакIалда пачалъун чIана.
29 Пачалъун вахъараб сагIаталдаго гьес тIолабго Ярова-
мил хъизан-къай гъурана. БЕТIЕРГЬАНАС Шилоялдаса
АхIияги гьоркьов ккун лъазабураб рагIуда рекъон, гьес
Яровамил цо чи чIаго течIо, киналго чIвана. 30 Гьедин
жаза гьабуна гьезие Яровамил мунагьал сабаблъун ва гьес
жиндирго мунагьазул нухда тIолабго ГIизраилги бачун,
гьел мунагьаз ГIизраилалъул БЕТIЕРГЬАН Аллагьасул
ццин бахъинабуралъухъ.
31 Надавил пачалъиялъул цогидал лъугьа-бахъинал ва
гьес гьарурал ишал хъван руго «ГIизраилалъул пачабазул
тарих» абураб тIехьалда. 32 Асадаги ГIизраилалъул пача
Баашадаги гьоркьоб гьел пачабилъун ругебгIан зама-
налда рагъ букIана.

Бааша – ГIизраилалъул пача

33 Аса Ягьудиялъул пачалъун вахъун лъабабилеб соналъ
АхIиягьил вас Бааша ГIизраилалъул пачалъун вахъана.
Тирза шагьаралда чIун, къоло ункъо соналъ пачалъи
гьабуна гьес. 34 Гьес БЕТIЕРГЬАНАСДА квешбихьанщи-
наб гьабуна. ГIизраилго мунагьалде бачарав Яровамица
гьабураб гьабуна.

16 1 Хананил вас Егьухъе Баашал хIакъалъулъ БЕ-
ТIЕРГЬАНАСУЛ калима рещтIана:
2 «Щивго гурев чи вукIаниги, Дица Дир халкъ ГIиз-
раилалъул бетIерлъун гьавуна мун. Амма мун Яровамил
нухккун хьвадана ва Дир ццин гьалаглъизабизе Дир
халкъ ГIизраилги мунагьазукье бачана. 3 Гьале гьанже
Дица тIагIинавила мунги дур хъизан-къайги ва Наватил
вас Яровамил хъизан-агьлуялъе гьабураб гьабила дур

хъизан-къаялъеги. [4] Дур хъизан-къаялъул чагIазул ша-
гьаралда хварал гьабзаца тIутIун разе руго, авлахъалда
хварал – хIинчI-гъедуялъ ретI-ретIун разе руго».
[5] Баашал пачалъиялъул цогидал лъугьа-бахъинал, гьесул
бергьенлъаби ва гьес гьарурал ишал хъван руго «ГIизра-
илалъул пачабазул тарих» абураб тIехьалда. [6] Бааша хвана
ва Тирзаялда жиндирго умумузда аскIов хабалъ лъуна.
Гьесул бакIалда гьесул вас Елагь пачалъун вахъана.
[7] Амма Баашаца БЕТIЕРГЬАНАСДА цебе гьабураб-
щинаб квешлъи сабаблъун, Хананил вас Егьу аварагги
гьоркьов ккун, цебеккунго БЕТIЕРГЬАНАСУЛ хIукму
бачIун букIана гьесдеги гьесул хъизан-къаялдеги. Гье-
динго, Яровамил хъизан-къай цо чи течIого чIваралъухъ,
амма Яровамида релълъун живгоги хьвадаралъухъ, Гьесул
ццин гьалаглъизабуна Баашаца.

Елагь – ГIизраилалъул пача

[8] Ягьудиялъул пачалъун Аса вахъун къоло анлъабилеб
соналъ Елагь ГIизраилалъул пачалъун вахъана ва кIиго
соналъ пачалъи гьабуна гьес.
[9] Гьесул чолгьаказул бащдаб рехъеналда тIад тарав цо
гьесул божарав Зимриян абулев чияс гъоркьанго рекIкI
ургъана гьесда данде. Цо нухалда Тирзаялда, гьесул
кIалгIаялъул бетIерав хъулухъчи Арзал рокъов вукIана
Елагь, гьакълицаги мехтун. [10] Зимрица вачIун жанивегун
чIвана гьев ва Елагьил бакIалда живго пачалъун чIана.
Гьеб букIана Ягьудиялъул пачалъун Аса вахъун къоло
анкьабилеб сон.
[11] Пачалъун вахъун тахиде вахараб сагIаталдаго кинабго
Баашал хъизан-агьлу гъурана гьес. Цониги бихьинчи чIа-
го течIо – я гIагарлъиялъул, я гьудул-гьалмагълъиялъул.
[12] Егьу аварагги гьоркьов ккун БЕТIЕРГЬАНАС абураб
рагIуда рекъон, Зимрица кинабго Баашал хъизан-агьлу
тIагIинабуна, [13] щайгурелъул Баашалги гьесул вас Ела-
гьилги мунагьал сабаблъун. ГIизраилги мунагьазде тIамун
ва къабихIал аллагьзабиги гьарун, гьез ГIизраилалъул

БЕТIЕРГЬАН Аллагьасул ццин гьалаглъизабун букIин
сабаблъун ккана гьеб.
[14] Елагьил пачалъиялъул цогидал лъугьа-бахъиназул ва
киналго гьес гьарурал ишазул хIакъалъулъ хъван буго
«ГIизраилалъул пачабазул тарих» абураб тIехьалда.

ГIизраилалъул тах къваригIаразул къеркьей

[15] Аса Ягьудиялъул пачалъун вахъун къоло анкьабилеб
соналъ Тирзаялда Зимри вахъана пачалъун, амма гьесул
пачалъи анкьго къоялъ гурони халалъичIо. Пилистима-
лъул шагьар Гиббетоналда аскIоб къайи чIван букIана
рагъухъабазул аскаралъ гьебмехалда. [16] Гьенир ругел
гIизраилазда Зимрица гъоркьчIелги гьабун чIван вугин
пачайилан рагIидал, гьебго къоялъ гьез ГIизраилалъул
пачалъун аскаразул бетIер ГIомри вугилан ахIана. [17] Хадуб
ГIомриги, цадахъ киналго гIизраилалги Гиббетонал-
даса рахъун Тирзаялде тIаде кIанцIизе ана. [18] Шагьар
кодобе босун букIин бихьидал, пачаясул кIалгIаялъул
нахъарокъовеги лъутун, Зимрица жиндаго хадуб цIа
гъуна. Гьедин хвана гьев [19] жиндирго мунагьал сабаб-
лъун: БЕТIЕРГЬАНАСДА рихарабщинаб гьабуралъухъ,
ГIизраилго мунагьазде бачарав Яровамил нухги ккун,
гьесул мунагьал такрар гьаруралъухъ.
[20] Зимрил пачалъиялъул хутIарал лъугьа-бахъинал ва
гьес гьабураб хIилла-рекIкI – гьеб кинабго хъван буго
«ГIизраилалъул пачабазул тарих» абураб тIехьалда.
[21] Цинги ГIизраилалъул халкъ кIийиде бикьана: бащ-
даб халкъалъе Гинатил вас Тивни пачалъун тезе бокьун
букIана, хутIараз ГIомрил рахъ ккуна. [22] Гинатил вас
Тивнил рахъ ккураздаса ГIомрил рахъ ккуразул къуват
цIикIкIана. Тивние гIажал сабаблъана, ГIомри пача-
лъун вахъана.

ГIомри – ГIизраилалъул пача

[23] Аса Ягьудиялъул пачалъун вахъун лъебералда цо-
абилеб соналъ ГIизраилалда ГIомри пачалъун вахъана.

АнцIила кIиго соналъ пачалъун вукIана гьев, гьезда
гьоркьоса анлъго соналъ Тирзаялда вукIана. [24] КIиго
гIарцул таланталъухъ* Самариялъул гохI босана гьес
Семерихъа ва гьеб гохIда, Самария абун гьеб гохIалъул
цеве вукIарав хважаин Семерил цIарги лъун, шагьар бана.
[25] ГIомрица БЕТIЕРГЬАНАСУЛ берда квешбихьан-
щинаб гьабуна ва гьесда цере рукIараздасаги цIикIкIун
мунагьалги гьаруна. [26] Наватил вас Яровамица гьабураб-
щинаб гьабуна гьес ва, БЕТIЕРГЬАНАСУЛ, ай ГIизраи-
лалъул Аллагьасул ццинги гьалаглъизабун, ГIизраилго
къосинабурал щибго пайда гьечIел гьересиаллагьзабазда
хадув ана.
[27] ГIомрил пачалъиялъул цогидал лъугьа-бахъинал,
гьес гьарурал ишал ва гьесул бергьенлъаби — гьеб ки-
набго хъван буго «ГIизраилалъул пачабазул тарих» абу-
раб тIехьалда. [28] ГIомри хвана ва Самариялда жиндирго
умумузда аскIов хабалъ лъуна. Гьесул бакIалда гьесул
вас Ахав пачалъун вахъана.

Ахав — ГIизраилалъул пача

[29] Аса Ягьудиялъул пачалъун вахъун лъебералда ми-
къабилеб соналъ ГIомрил вас Ахав ГIизраилалъул па-
чалъун вахъана ва къоло кIиго соналъ пачалъи гьабуна
гьес Самариялда. [30] ГIомрил вас Ахавица гьесда цере
рукIараздасаги цIикIкIун квешлъи гьабуна БЕТIЕРГЬА-
НАСДА цебе. [31] Наватил вас Яровамил мунагьазда нахъ
вилълъарав гIечIого, гьес сидониязул пача ЭтбагIалил яс
Изавел лъадилъун ячана ва БагIалил** диналде вуссана.
[32] Жинцаго Самариялда бараб БагIалил мукъадасаб ро-
къоб гьес БагIалие къурбаналъе бакI гьабуна. [33] Гьелда
тIадеги гьес Ашерал хIубал эхетана ва ГIизраилалъул
БЕТIЕРГЬАН Аллагьасда рихарабщинаб гьабуна — цере
рукIаралщинал ГIизраилалъул пачабаздаса цIикIкIун.

---

* 16:24 *2 гIарцул талант* — гIага-шагарго 72 кило.
** 16:31 *БагIал* — ханааниязул бетIерав аллагь.

[34] Ахавил заманалда Бет-Элалдаса Хиэлица цIидасан
Ерихон шагьар бана. Гьесул тIоцевесев вас Авирам хвана
гьес гьелъие кьучI лъолаго, ва гьесул бищун гьитIинав
вас Сегув хвана гьес гьелъул каву эхетулаго. Нунил вас
Егьошуаги гьоркьов ккун цебеккунго бицун букIараб
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рагIуда* рекъон ккана гьеб.

Илясица ракъдаллъи бачIиналъул бици

17 [1] ГилгIадалда бугеб Тишбиялдаса Илясица Ахави-
да абуна: «Дица хъулухъ гьабулев ГIизраилалъул
БЕТIЕРГЬАН Аллагьасул цIаралхIа – дир амруялдалъун
гурони чамалиго соналъ, я щуб, я цIад базе гьечIо», – ян.
[2] Илясихъе БЕТIЕРГЬАНАСУЛ калима рещтIана:
[3] «Гьаб бакIги тун бакъбаккул рахъалде а ва Иордана-
лъул бакъбаккул рахъалдехун бугеб Керит абураб лъара-
мухъалда вахча. [4] Лъарахъа лъим букIина дуе гьекъезе,
квенги Дица гъудузда тIад къан буго дуе щвезабеян».
[5] БЕТIЕРГЬАНАС малъухъе гьабуна гьес кинабго. Иор-
даналъул бакъбаккул рахъалдехун бугеб Керит лъарахъе
вилълъана гьев ва гьениб чIел гьабуна. [6] Радалги къаси-
ги чедги гьанги босун бачIунаан гъудуз гьесие, лъимги
лъарахъа гьекъолаан.

Иляс ва Сарепталдаса къоролай

[7] Заман ун хадуб, ракьалде цIад балеб букIинчIелъул,
лъар бакъвана. [8] Гьебмехалда БЕТIЕРГЬАНАСУЛ калима
рещтIана Иляс аварагасухъе: [9] «Гьанже мун Сидоналда
аскIоб бугеб Сарепталде а ва гьениб чIел гьабе. Дица цо
къоролалда лъазабун буго мун кваназавеян».
[10] Гьев Сарепталде вилълъана. Шагьаралъул кавабa-
хъе гьев щвараб мехалъ, гьений цIул-гIучI бакIарулей

* 16:34 Бал. Егьош. 6:25. Хиэлица, ГIизраилалда сверухъ рукIарал
халкъазул гIадатазда рекъон, къурбаналъе хъун ратизе бегьула
жиндирго васал ва гьелдалъун бихьула нилъеда БетIергьана-
сул халкъалъул рухIияб гIумру кигIанги гIодобе ккун букIин.

цо къоролай ятана. Гьес гьелда абуна: «Цодагьаб лъим
босе дие гьекъезе», – ян. 11 Гьей арайго, гьелда хадубги
ахIана гьес: «Цо чадил мочIуги босе дие», – ян.
12 «Дур БЕТIЕРГЬАН Аллагьасул цIаралхIаги, – ян
абуна гьелъ, – дир чед гьечIо, гIартиниб цо дангъура
цIураб ролъги, хъабил тIинда дагьа-макъаб зайтуналъул
нахги хутIун буго дир. Гьале цо-кIиго цIулал хъвалхьенги
босун ина, гьеб ролъул васасеги диегоги квен гьабизе;
гьебги кванала, хадур ниж ракъуца хвела».
13 Илясица гьелда абуна: «Мун хIинкъуге. Рокъоеги
ун дица абухъе гьабе. Амма, цин гьелъул цо гьитIинаб
чедги бан, гьеб дие босун ячIа. Хадуб дуегоги дурго васасеги гьабе кваназе жо. 14 ГIизраилалъул БЕТIЕРГЬАНАС
гьадин абулеб бугелъул: „БЕТIЕРГЬАНАС гьаб ракьалде цIад бараб къо тIаде щвезегIан, я гIартиниса ролъ, я
хъабиниса нах лъугIиларо“, – ян».
15 Гьелъ инеги ун Илясица абухъе гьабуна; гьелдаса
нахъе гьелъиеги Илясиеги ва гьелъул хъизан-къаялъеги
гIураб квен букIана жиб-жиб къоялъ. 16 Илясица бицараб
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рагIуда рекъон, я гIартиниса ролъ,
я хъабиниса нах лъугIичIо.

Къоролалъул хварав вас чIаго гьави

17 Цодагьаб заман ун хадуб гьей гIаданалъул вас унтана.
Гьесул хIал тIадеялдаса тIаде квешлъулеб букIана – ахирги
хIухьел къотIана васасул. 18 Цинги гьелъ Илясида абуна:
«Щиб дидаса дуе къваригIун бугеб, Аллагьасул авараг?
Дир мунагьал ракIалде щвезаризе ва дир вас чIвазейищ
мун вачIарав?»
19 «Гьаниве кье дихъе дур вас», – ин жаваб кьуна Илясица. Гьес гьев гьелъухъа кодоса восана ва живго жанив
чIараб тIадрокъовеги восун, жиндирго бусада тIад лъуна.
20 Хадуб гьес БЕТIЕРГЬАНАСДЕ ахIи бана: «Я дир БЕТIЕРГЬАН Аллагь, жиндир рокъоб дица чIел гьабурай
къоролалда тIадеги, хвезавун гьелъул васгун, гьаб балагь
бачунеб жойищха Дуца?!»

[21] Лъабго нухалъ гьесул къаркъалаялда тІадги вегун,
БЕТІЕРГЬАНАСДЕ ахІи бан гьардана гьев: «Я дир БЕ-
ТІЕРГЬАН Аллагь, биччанте гьав васасул гІумру нахъ-
буссине гьасухъе!»
[22] БЕТІЕРГЬАНАС Илясил гьари къабул гьабуна, ва-
сасул хІухьел нахъбуссана ва гьев чІаголъана. [23] Илясица
вас жиндирго тІадрокъоса восун гІодове рокъове щве-
завуна. «Ялагье, дур вас чІаго вуго!» — янги абун, гьев
эбелалъухъе кьуна.
[24] Цинги гьей чІужугІаданалъ Илясида абуна: «Гьанже
дида лъана мун Аллагьасул авараг вукІин ва дуца бица-
раб БЕТІЕРГЬАНАСУЛ рагІи битІараб букІин».

Иляс ГІизраилалде тІадвусси

18 [1] ГІезегІан заман ун хадуб, ракъдаллъи ккун лъа-
бабилеб соналъ Илясихъе БЕТІЕРГЬАНАСУЛ
калима рещтІана: «Вилълъа, Ахавида цеве вахъа, Дица
гьаб ракьалде цІад базабизе букІине».
[2] Иляс нухде вахъана Ахавихъе ине.
Самариялда гІасияб ракъи букІана, [3] ва Ахавица жин-
дирго кІалгІаялъул бетІерав хъулухъчи ГІобадиягь ахІана
жиндихъего. (ГІобадиягь вукІана БЕТІЕРГЬАНАСЕ цІакъ
ритІухъав чи. [4] Изавелица БЕТІЕРГЬАНАСУЛ аварагза-
би гъурулаго, ГІобадиягьица вачун нусго авараг кІиго
нохъода, кІикъоялда анцІ-анцІ жиб-жиб нохъода жанир
рахчана ва гьезие чед-лъимги чІезабуна.)
[5] Ахавица ГІобадиягьида абуна: «Гьаб улка къотІун
циналго иццазухъе ва лъаразухъе а. Щиб лъалеб, чуял ва
гІорцІмал кваназаризе ва гьел хвалде ккечІого рукІине,
хер батизе бегьула нилъеда».
[6] Гьез хал-шал гьабизе бугеб ракь цоцада гьоркьоб
бикьана ва Ахав цо рахъалде, ГІобадиягь цогидаб ра-
хъалде ана. [7] Жиндирго нухккун унаго ГІобадиягьида
Иляс дандчІвана. ГІобадиягьида гьев лъана ва ракьда
гьумер цун гІодове къулана. Цинги гьес абуна: «Мунищ
дир бетІергьан Иляс?»

[8] «Дун вуго, – ян жаваб кьуна Илясица. – Вахъа, дурго
хважаинасда дун вугин гьанивин бицине а».
[9] «Дида ккараб мунагь щиб, – ин гьикъана ГIоба-
диягьица, – гьедин дун, дур лагъ дуца Ахавида кодо-
ве тамихIалъе кьезе? [10] Дур БЕТIЕРГЬАН Аллагьасул
цIаралхIа, Дир хважаинас мун валагьизе ритIичIеб, я
цониги халкъ, я цониги пачалихъ хутIичIо. Жиб-жиб
нухалъ гьез мун гьечIин довайин абурабго, гьес гьел мун
ватичIин абун гьедизе тIамуна. [11] Гьанже дуца абулеб
буго инеги ун дир хважаинасда мун гьанив вугин бице-
йин. [12] Дун гьаниса аравго БЕТIЕРГЬАНАСУЛ РухIалъ
вачун, киве аравали лъачIого тIагIинагури мун. Дица
вачIун Ахавида абила, гьесдайин абуни мун ватиларо,
цинги гьес дун чIвала. Дуда лъан букIа, дица, дур лагъас,
гIолохъанлъиялдаса нахъего БЕТIЕРГЬАНАСЕ как-дин
гьабураблъи. [13] Изавелица БЕТIЕРГЬАНАСУЛ аварагза-
би чIвалеб мехалъ дица гьабураб жо бицинчIищ дуда?
Дица БЕТIЕРГЬАНАСУЛ нусго авараг кIиго нохъода,
кIикъоялда анцI-анцI щибаб нохъода жанир рахчана
ва гьезие чед-лъимги чIезабуна. [14] Гьанже дуца абулеб
буго дида дурго хважаинасухъеги ун гьесда Иляс вугин
гьанивин абейин. Гьес чIван рехула дун!»
[15] Илясица абуна: «Гучал Аскаразул БЕТIЕРГЬАНА-
СУЛ цIаралхIа, гьале жакъа дун Ахавида цеве вахъине
вуго».

Илясги БагIалил хъулухъчагIиги Кармил магIарда

[16] ГIобадиягь Ахавихъе вилълъана ва кинабго гьесда
бицана. Цинги Ахав Илясида данде вахъана. [17] Иляси-
да бер чIварабго гьес абуна: «Мунищ гьав? Гьаб балагь
ГIизраилалда тIаде бачарав чи!» – ян.
[18] «Дица бачинчIо ГIизраилалда тIаде балагь, – ин
жаваб кьуна Илясица, – амма дуцаги дур инсул гIагар-
лъиялъги бачана: БЕТIЕРГЬАНАСУЛ амруялги рехун
тун нужлъидал БагIалида хадур рилълъарал. [19] АхIизе

чагIиги ритIун тIолабго ГIизраилалдаса халкъ бакIаре дихъе Кармил магIарде. Изавелида цадахъ квана-гьекъолев ункънусиялда кIикъоялда анцIго БагIалил аварагги, ункънусго Ашерал аварагги ваче гьаниве».

20 Ахавица киналго гIизраилазухъе хабар битIана ва Кармил магIарде аварагзаби ракIарана. 21 Иляс тIолго
халкъалда цеве вахъун кIалъана:

«Кире щвезегIан нужеца цого заманалда кIиго бакIида
гIодор чIезе хIаракат бахъизе бугеб? Нужер Аллагьлъун
БЕТIЕРГЬАН ватани — Гьесда хадур рилълъа, БагIал
ватани — гьесда хадур а». Халкъалъ цо кIал кIалъачIо.
22 Гьебмехалда Илясица гьезда абуна:

«БЕТIЕРГЬАНАСУЛ аварагзабазда гьоркьов цохIо
дун гурони хутIичIо, БагIалил абуни ункънусиялда
кIикъоялда анцIго авараг вуго. 23 Биччанте кIиго баси
бачун бачIине гьанибе. Хадуб гьез тIаса бище абе цояб, хъун къотI-къотIун кескал гьарун цIулада тIад лъе абе, амма цIа гъоге. Дица цогидаб баси къачIала, цIулада
тIад лъела, амма цIа гъеларо. 24 Цинги нужеца нужерго аллагьасул цIар ахIе, дица БЕТIЕРГЬАНАСУЛ цIар
ахIила. ЦIадудалъун жаваб кьурав Аллагь вукIине вуго хIакъикъияв Аллагь».

ЛъикIаб жо бицунеб буго дуцаян абун кIалъана халкъ.
25 Илясица БагIалил аварагзабазда абуна: «Нуж гьедигIан гIемерал ругелъул, тIоцебе нужеца гьаб кIиябго басидул цояб тIаса бищун къачIай. Нужерго аллагьасул цIар ахIе, амма цIа бакуге».

26 Гьез цояб баси бачана ва хъун къотI-къотIун къачIана, цинги радалиса бахъараб къаде мех щвезегIан БагIалиде ахIи бана.

«Нижер гьари къабул гьабе, БагIал!» — ин ахIдана гьел. Амма данде сас рагIулеб букIинчIо ва лъицаго гьезие жаваб кьолеб букIинчIо. Жинцаго гьабураб къурбаналъе бакIалда сверун лъугьун эхе-эхеде кIанцIана ва хIал щун рекерахъдана гьел. 27 Къадемех щварабго Иляс гьезда тIад
велъанхъизе жувана.

«ЛъикI гIергIеде! – ян абулеб букIана гьес. – Гьев
аллагьлъидал! Гьев цо сундулниги пикруялда ватила,
ялъуни сапаралда ватила. Щиб лъалеб, кьижун ккун
ватизеги бегьула ва гьев ворчIизавизе ккела». [28] Гьел
жеги цIикIкIун ахIдана ва жидерго гIадаталда рекъон,
хунжрузгун хучдуз жалго жидецаго ругъназинарун би
чвахизабуна. [29] Къадемехги ана ва бакъанигIуж щвезе-
гIан гьел жеги хIалалдаса ун хъетIана. Амма данде сас
рагIулеб букIинчIо ва лъицаго гьезие жавабги кьечIо.
[30] Цинги Илясица халкъалда абуна: «Гьанире дида ас-
кIоре рачIа», – ян.

Гьел аскIоре рачIана ва гьес биххун букIараб БЕТIЕР-
ГЬАНАСУЛ къурбаналъе бакI цIи гьабун къачIана. [31] Иля-
сица анцIила кIиго гамачI босана, дуда цIар ГIизраил
букIине бугилан БЕТIЕРГЬАН жинда кIалъарав Якъу-
бидаса лъугьараб анцIила кIиго къавмалъул къадаралда
рекъон. [32] Гьел ганчIалги лъун гьес БЕТIЕРГЬАНАСЕ
къурбаналъе бакI бана ва гьелда сверун кIиго сат* ро-
лъул жанибе унеб рахъ бухъана. [33] Гьес цIадуе цIул лъуна,
басидул къаркъалаги кескал гьарун къотIун цIулада тIад
лъуна. [34] Хадуб гьес абуна:

«Ункъо кIудияб гIеретI лъадал цIезабе ва гьеб гьаб
тIубан бухIулеб къурбаналдеги цIуладеги тIаде тIе. КIи-
абилеб нухалъги гьединго гьабе», – ян.

Гьез гьедин гьабуна. Лъабабилеб нухалъги гьединго
гьабейилан абуна гьес. Лъабабилеб нухалъги гьединго
гьабуна. [35] Лъим къурбаналъул бакIалда сверун чвахана
ва рахъцин цIезабуна. [36] Къурбаналъе мех щварабго Иляс
аскIовегIан къана ва гьес дугIа гьабуна:

«Ибрагьимил, ИсхIакъил ва ГIизраилил БЕТIЕРГЬАН
Аллагь, биччанте жакъа халкъалда лъан букIине Мун
вугевлъи ГIизраилалъул Аллагь ва дунги Дур лагъ ву-
кIин, гьаб кинабгоги дица Дур амруялда рекъон гьабулеб
букIин! [37] Къабул гьабе БЕТIЕРГЬАН, къабул гьабе дир

* [18:32] *2 сат* – гIага-шагарго 15 литра.

дугIа, гьаб халкъалда Мун БЕТIЕРГЬАН Аллагь вукIин ва Дуца цIидасан гьезул ракIал Дудехунго руссинарулел рукIин лъан букIине».

[38] Гьебмехалда БЕТIЕРГЬАНАСДАСА цIа рещтIана, ва цIулгун, гамачIгун, ракьгун ва рахъниб букIараб лъимгун цадахъ тIубан бухIулеб къурбан гьеб цIадуца къулчIана.
[39] Гьеб бихьарабго тIолабго халкъалъ кIалагъоркье речII-
чIун сужда гьабуна ва гьел ахIдана:

«БЕТIЕРГЬАН вуго Аллагь! БЕТIЕРГЬАН вуго Аллагь, БагIал гуро!» [40] Илясица гьезие буюрухъ кьуна:

«БагIалил аварагзаби ккве! Цонигияв лъутун ворчIизе виччаге!» – ян. Гьез гьел ккуна ва Илясица Кишон расалъиялдеги рачун гьел киналго чIвана.

Ракъдаллъиялъул ахир

[41] Илясица Ахавида абуна: «Вахъа, квана-гьекъезе а, чвахун балеб цIадул сас рагIулеб бугин».

[42] Ахав квана-гьекъезе ана, Илясин абуни Кармил мегIералъул тIогьиве вахана, гьенив гьумерги накабазда гьоркьоб лъун суждаялда чIана.

[43] «Вахъа, ралъдал рахъалдехун валагьизе а», – ян абуна гьес жиндирго лагъасда. Гьев валагьизе ана ва щибго гьечIин абуна.

Анкьго нухалъ абуна Илясица: «Нахъеги а», – ян.
[44] Анкьабилеб нухалъ лагъас абуна:

«Ралъдахъа цо гьитIинаб, хъатидаса кIудияб гьечIеб накIкI бачIунеб буго», – ян.

Цинги Илясица абуна: «Инеги ун Ахавида абе: „Чолгьаказда хехго чуял рай, цIадги бан мунго гьенив хутIичIого вукIине“, – ян».

[45] Цодагьаб заманалда жаниб накIкIаз бецIлъизабуна зоб, кутакаб гьури бахъана ва тIупан тIезе байбихьана; Ахавица Изреелалде нух босана. [46] Илясида тIаде БЕТIЕРГЬАНАСУЛ къуват рещтIана ва рачликь къазабун гIабагун Ахавида цеве-цеве векерана гьев Изреелалде щвезегIан.

Иляс Изавелихъа лъути

19 1 Ахавица кинабго Илясица гьабураб жо ва гьес
киналго БагІалил аварагзаби хвалчаца чІвараллъи
Изавелида бицана. 2 Цинги Изавелица Илясихъе вакил
витІун ана гьадинаб хабаргун:
«Аллагьзабаз кьварараб тамихI гьабеги дие, метер гьаб
гІужде дица дуе дуца дол аварагзабазе гьабураб гьаби-
чІони», – ян.
3 Гьеб рагІидал гьев вахъун жиндирго гІумру хвасар
гьабизе лъутана. Ягьудиялда бугеб Беэр-Шеваялде щва-
равго, гьенив лагъги тун, 4 гьев живго, рилълъун ани
цо къойил манзилалъ рикIкIада бугеб авлахъалде ана.
Гьенив цо рицIцIигъотIода гъоркь гІодовги чІун, хвел
гьарана жиндиего.
«Гьанже гІун буго, БЕТІЕРГЬАН, – илан кIалъана
гьев, – бахъе дир рухI, дунги дир умумуздаса цIакъав
гьечІелъул!» 5 Хадув гьев рицIцIигъотIода гъоркь вегана
ва кьижун ккана. Гьедин кьижун вукIаго танкан малаик
хъвана гьесда, ва малаикас абуна: «ТIадеги вахъун кванай».
6 Тира-сверун валагьидал, гьале къаданиб лъун цIадул
хIенхIазда бежараб чедги, лъадал цIураб парччиги буго.
Гьев кванана, лъим гьекъана ва нахъеги вегана.
7 КIиабилеб нухалъги БЕТІЕРГЬАНАСУЛ малаик ва-
чIун гьесда хъвана ва кIалъана: «ТIадеги вахъун кIалдиб
жо лъе, гурони нух цIакъго захIмалъизе буго дуе».
8 Гьев тIаде вахъана, кванана ва лъим гьекъана. Цинги
гьеб квараб кванида кIикъого сордо-къоялъ вилълъун
ана гьев, ахирги Аллагьасул мегІер Хоривалде* щвезегІан.
9 Гьенив цо нохъода жанивеги ун, сордо бана.

БетІергьан Илясида кIалъай

Илгьам лъугьун БЕТІЕРГЬАН кIалъана Илясида:
«Щиб дуца гьаниб гьабулеб жо, Иляс?»

---

* **19:8** *Хорив* – гьеб ккола Синаялъул батІияб цІар.

[10] Гьес жаваб кьуна: «Гучал Аскаразул БЕТIЕРГЬАН
Аллагь, ракI-ракIалъго хIаракат бахъун Дуе хъулухъалъе
чIарав чи вуго дун. ГIизраилаз Дургун къотIи хвезабун
буго, Дур къурбаналъе бакIги биххизабун, Дур авараг-
забиги хвалчаца чIван руго. ЦохIо дун хутIана, дунги
чIвазе къваригIун буго дозие».
[11] БЕТIЕРГЬАНАС абуна: «Мун къватIиве вахъа гьан-
же ва магIарда Дида цеве эхете. Дун ине вуго гьениса,
дуда аскIоса!»
Ва гьале БЕТIЕРГЬАН аскIоса ине лъугьана ва цо
гIасияб гьури бахъун бачIун мугIрул кьватIизаруна ва
кьураби щущахъ разаруна БЕТIЕРГЬАНАСДА цере,
амма гьоролъ вукIинчIо БЕТIЕРГЬАН. Гьорода хадуб
ракь багъарана, амма ракь багъариялъулъ вукIинчIо
БЕТIЕРГЬАН. [12] Ракь багъариялда хадуб цIа рурудана,
амма цIадулъ вукIинчIо БЕТIЕРГЬАН. ЦIаялда хадуб цо
хIеренаб шуршури бахъана. [13] Гьеб рагIарабго Илясица,
гIабаги тIаде бачун гьумер бахчана, цинги къватIивеги
вилълъун, нохъодул кIалтIа эхетана. Гьесда цо гьаракь
рагIана ва гьаркьица гьесда цIехана: «Щиб дуца гьаниб
гьабулеб жо, Иляс?»
[14] Гьес жаваб кьуна: «Гучал Аскаразул БЕТIЕРГЬАН
Аллагь, ракI-ракIалъго хIаракат бахъун Дуе хъулухъалъе
чIарав чи вуго дун. ГIизраилаз Дургун къотIи хвезабун
буго, Дур къурбаналъе бакIги биххизабун, Дур авараг-
забиги хвалчаца чIван руго. ЦохIо дун хутIана, дунги
чIвазе къваригIун буго дозие».
[15] Гьебмехалъ БЕТIЕРГЬАНАС абуна:
«Мун вачIараб нухалъ тIадвусса ва Дамаскалъул авла-
хъалде а. Гьениве щваравго Хазаилида зайтуналъул нах
бахе, гьев Сириялда тIад пачалъун тезе. [16] Жеги Нимшил
вас Егьудаги бахе зайтуналъул нах, гьев ГIизраилалда
тIад пачалъун тезе, ва Авел-Мехолаялдаса Шапатил вас
ЭлишагIидаги нах бахе, гьев дур бакIалда авараглъун те-
зе. [17] Хазаилил хвалчакьа ворчIаравщинав Егьуца чIвазе
вуго, Егьул хвалчакьа ворчIаравщинав ЭлишагIица чIвазе

вуго. 18 Амма Дица, БагIалида цебе наку чIвачIев ва гьес-
да баичIев анкьазарго чи цIунун вуго ГIизраилалда».

ЭлишагI авараглъун вахъин

19 Гьениса нухде вахъана Иляс ва Шапатил вас ЭлишагI
валагьана. АнцIила кIиго кIи-кIи данде рарал оцалгун
векьарулев вукIана ЭлишагI ва живгоги вукIана анцIила
кIиабилел кIиго данде рарал оцазда хадув унев. АскIосан
унелъул Илясица гьесда тIаде гIаба рехана. 20 Гьебмехалъ
рехун тун оцалгун, Илясида хадув гIедегIана ЭлишагI.
«Эбел-эменгун къо-лъикI гьабизе изну кье дие, – ян
абуна гьес. – Цинги дун дуда цадахъ вилълъина».
«А дурго. Дица ккунищ мун вугев?» – ин абуна Илясица.
21 Гьебмехалъ ЭлишагI тIадвуссана, кIиго оцги бачана
хъвезе. Гьезул пурцида цIаги гъун гьан белъана, цинги
гьеб кваназе гIадамазе бикьана. Живгоян абуни, Иля-
сида хадув ана ва гьесие хъулухъалъе чIана.

Бен-Гьадад рагъде къачIай

20 1 Сириялъул пача Бен-Гьададица аскар данде бакIа-
рана. Гьесул кверщаликь вугев лъебералда кIиго
пачагун, гьезул чуялгун ва чолгьакалгун цадахъ вахъун,
Самария сверун ккуна ва гьелда данде рагъ байбихьана.
2 Гьес шагьаралде Ахавихъе вакилзаби ритIана гьадинаб
хабаргун: 3 «Гьадин абулеб буго Бен-Гьададица: „Дур гIа-
рацги меседги – дир, дур руччабиги лъималги – дир“».
4 ГIизраилалъул пачаяс жаваб кьуна: «Дир бетIергьан
пача, гьеб дуца абухъе, дунги дир кинабго бугебщинабги
дур ккола», – ян.
5 Вакилзаби рачIана нахъеги ва гьез абуна: «Дица ду-
хъе чагIи ритIун рукIана дур гIарац-меседги, дур руч-
чаби-лъималги тIалаб гьарун. 6 Гьелда тIадеги, дица дир
чукъби ритIизе руго метер гьаб гIужалъ, дур кIалгIаялда
ва дур цересел чагIазул рукъзабахъ чIухь базе. Гьез жин-
дир берда берцин бихьараб багьаябщинаб жоялде квер
битIизе буго ва цадахъ босун ине буго».

7 Цинги ГІизраилалъул пачаяс улкаялъул киналго кІудиял
чагІи данде ахІана ва гьезда абуна: «Балагье цо, гьав чияс
питна балагьулеб бугеб куц! Дос дир гІарац-месед ва руч-
чаби-лъимал тІалаб гьаридал, дица инкар гьабичІо досие».
8 Цинги киналго кІудиял чагІаз гьесда абуна: «Мун досухъ
гІенеккуге ва гьес тІалаб гьабуралдаги воре тІад рекъоге».
9 Цинги гьес Бен-Гьададил вакилзабазда абуна: «Дир
бетІергьан пачаясда абе: „ТІоцебесеб нухалъ дуца тІа-
лаб гьабурабщинаб жо дица тІубазабила, амма гьаб жо
гьабизе кІоларо“, — ян».
Гьел ана ва жаваб Бен-Гьададихъе щвезабуна. 10 Гьеб-
мехалъ Бен-Гьададица гьадинаб хабар битІана Ахавихъе:
«Биччанте аллагьзабаз кьварараб тамихІ гьабизе дие, дир
жив-жив чиясе цо-цо дангъура цІезе гІураб рахъуцин
Самариялъул хутІани!»
11 ГІизраилалъул пачаяс жаваб гьабуна: «Гьесда абе:
„Гьанжего гьанже къолден ретІунев вугев рагъухъан,
бергьенлъиги босун гьеб тІаса рехулев чи гІадин вец-
цардуге“, — ян».
12 Бен-Гьадад пачабигун цадахъ чадразухъ гьекъол-
дулев вукІана гьеб жаваб гьесда рагІидал. Цинги гьес
жиндирго рагъухъабазе буюрухъ кьуна: «Рагъде къачІай!»
Гьел шагьаралде тІаде кІанцІизе хІадурлъана.

Сириязул тІоцебесеб къей

13 Гьебго заманалда ГІизраилалъул пача Ахавихъе ва-
чІана цо авараг ва гьес абуна: «Гьадин лъазабулеб буго
БЕТІЕРГЬАНАС: „Доб кІудияб аскар бихьулищ дуда?
Жакъа Дица гьеб духъе кьела ва дуда Дун БЕТІЕРГЬАН
вукІин бихьила“».
14 «Гьеб иш лъица тІубазабизе бугеб?» — ин цІехана
Ахавица. Аварагас жаваб гьабуна: «„Сардаразул нукар-
забаз“*, — ин абулеб буго БЕТІЕРГЬАНАС».

---

* 20:14 *Сардаразул нукарзаби* — гьел кколаан махщел цІикІкІа-
рал рагъухъаби.

«Лъица байбихьизе бугеб рагъ?» – ин цIехана гьес.
«Дуца», – ян жаваб кьуна аварагас.
15 Цинги Ахавица сардаразул нукарзаби ахIана, кIинуси-
ялда лъебералда кIиго чи. Хадуб гьес ракIарана хутIарал
гIизраилал – кинавниги анкьазарго чи. 16 Гьел къватIи-
ре рахъана къалъул гIужалда, Бен-Гьададги лъебералда
кIиялго гьесулгун къотIиялда ругел пачабиги жидерго
чадразухъ мехтизегIан гьекъон рукIадго. 17 Сардаразул ну-
карзабазул къокъа тIоцебесеб кьералда къватIире рахъана.
Бен-Гьададица ахIвал-хIал лъазабизе ритIарал рор-
чIухъабаз Самариялдаса къватIире чагIи рачIунел ругин
лъазабуна.
18 «Рекъелгун рачIунел ратаниги, рагъгун ратаниги,
гьел чIаго кверде росе», – ян лъазабуна гьес.
19 Цере-цере сардаразул нукарзабигун, гIизраилазул
аскар шагьаралдаса къватIибе лъугьана. 20 Рагъ байби-
хьана, сириял лъутанхъизе лъугьана. ГIизраилал гьезда
хадур рекерана, амма Сириялъул пача Бен-Гьадад чодеги
кIанцIун, цогидал чотIахъабигун цадахъ лъутун хвасар-
лъана. 21 ГIизраилалъул пачаяс чотIахъабиги чолгьакалги
гъурана; сириязул хIур гьабуна пачаяс гьеб рагъулъ.
22 Гьебмехалда ГIизраилалъул пачаясухъе авараг ва-
чIана ва гьес абуна:
«Ярагъ къачIай ва рагъухъаби хIадур гьаре, щайгуре-
лъул тIадияб ихдалил гIужалда Сириялъул пача цIидасан
дуде тIаде кIанцIизе вуго».

Сириязул кIиабилеб къей

23 Сириялъул пачаясул божарал чагIаз гьадинаб гIакъ-
лу кьуна гьесие:
«Дозул Аллагь вуго мугIрузул Аллагь. Гьелъин дол
нилъедаса къуватал ругел. Амма нилъ гьелгун расалъи-
ялда рагъани, гьайгьай, нилъер къуват цIикIкIине буго.
24 Цоги гьадинаб жо гьабе: киналго пачабиги нахъе гьа-
рун, аскаразда тIад цогидал бутIрул лъе гьезул бакIалда.
25 Жеги, доб рагъулъ хвараб аскаралъул бакIалда, гьелдаго

релълъараб, добго къадаралда цIияб аскар бакIаре – чол
бакIалда чу, чолгьакил бакIалда чолгьоко – нилъ гIиз-
раилалгун расалъиялда рагъизе рукIине. Цинги нилъ,
гьайгьай, доздаса бергьуна».

Гьев гьезда тIад рекъана ва гьедин гьабуна.

26 Хадусеб ихдалил гIужалда Бен-Гьададица сириял
данде ракIарана ва ГIизраилгун рагъ гьабизе Апекалде
къокъана. 27 ГIизраилалги данде ракIарана ва квен букIа,
ярагъ букIа, хIажатабщинабги цадахъ босун сириязда
данде рахъана. Гьел кIиго къокъаялдеги рикьун, сири-
язда дандритIун чIана; гьезул кIиго къокъа релълъунаан
кIиго гьитIинаб цIаназул рехъада, сириязин абуни тIо-
лабго сверухълъиго цIезабун букIана.

28 Аллагьасул лагъ вачIана ГIизраилалъул пачаясухъе
ва гьес абуна:

«Гьадин абулеб буго БЕТIЕРГЬАНАС: „Сирияз МугIрузул
Аллагь вугин БЕТIЕРГЬАН, амма расалъиялъул Аллагь
гурилан абуралъухъ, Дица гьаб кIудияб бо духъе кодобе
кьела ва нужеда лъан букIина Дун вугеблъи БЕТIЕРГЬАН“».

29 Анкьго къоялъ цоцада дандритIун рукIелалги гьарун
чIана гьел ва анкьабилеб къоялъ рагъ байбихьана. Цо
къоялда жаниб ГIизраилаз сириязул нусазарго рагъухъан
чIвана. 30 ХутIарал Апек шагьаралде тIурана ва гьениб гьезул
къоло анкьазарго чиясда тIадеги къед биххана. Бен-Гьададги
тIурана шагьаралде ва хъалаялъул нахъарокъов вахчана.

Ахавица Бен-Гьадад чIаго тей

31 Бен-Гьададил божарал чагIаца абуна гьесда: «ГIенек-
ке, нижеда рагIана ГIизраилазул пачаби гурхIел бугел
ругилан. Изну кье нижее, хIебтил гIабабиги тIад ретIун
ботIрода кваралги ран* ГIизраилалъул пачаясухъе ине.
Щиб лъалеб, гьес дур гIумру цIунизе бегьула».

* 20:31 ХIебтил гIаба тIад ретIунаан рекIекълъи загьир гьаби-
зе. БотIрода кварал раялъул магIна батизе бегьула гьел жалго
кверде рачIунел ругин абураб.

[32] ТІад хІебтил гІабабиги ретІун, кваралги ботІрода
ран гьел ГІизраилалъул пачаясухъе рачІана ва гьез абу-
на: «Дур лагъ Бен-Гьададица абулеб буго: „Гьарула дуда,
чІаго те дун“, – ин».

Пачаяс жаваб гьабуна: «Гьев жеги чІагойищ вугев?
Гьев дир вац вуго».

[33] Вакилзабаз гьеб рагІи лъикІалъе батилин пикру гьа-
буна ва хІалакун гьелда тІад рекъана: «У, дур вац вуго
Бен-Гьадад!» – ин абуна гьез.

«Дихъе ваче гьев», – ин абуна пачаяс. Бен-Гьадад
гьесухъе вачІаравго Ахавица гьев жиндирго чолгьакиде
вахинавуна.

[34] «Дир инсуца дур инсухъа рахъарал шагьарал нахъ-
руссинарила дица, – ян кІалъана Бен-Гьадад. – Дуего
базаралги рагье Дамаскалда, дир инсуца Самариялда
рагьарал гІадин».

Ахавица абуна: «Гьединаб къотІигун виччала дица мун».
Гьесулгун къотІи-къайги гьабун гьес гьев виччан тана.

Ахавие къотІараб хІукму

[35] БЕТІЕРГЬАНАСУЛ амруялдалъун цо аварагас цо-
гидасда абуна: «Гьарула, кьабе дида». Амма гьес инкар
гьабуна. [36] Цинги аварагас абуна: «Дуца БЕТІЕРГЬАНА-
СУХЪ гІин тІамичІелъул, гьаниса къватІиве вахъаравго,
гъалбацІалъ чІвазе вуго мун». Гьев чи гьениса нахъе
аравго кІанцІун дандеги бачІун гъалбацІалъ чІвана гьев.
[37] Аварагас цоги чи валагьана ва гьесда абуна: «Гьарула,
кьабе дида», – ян.

Гьев чияс гьев кьабун лъукъ-лъукъана. [38] Хадуб
гьенисаги вилълъун пача вачІинегІан нухда вахъун
чІана гьев авараг. Беразде жоги рехун гьес жиндир-
го гьумер бахчана. [39] Пача аскІоса унев вукІаго гьев
гьесде ахІдана:

«Дун, дур лагъ рагъул коронив вукІана. Цо рагъухъан
вачІана дида аскІове асирги вачун, ва гьес дида абуна:
„Гьав чиясе хъаравуллъи ккве. Гьав лъутани, гьасул

бакIалда мун хвезе вуго, ялъуни цо талант* гIарцул
кьезе ккезе буго дуца“. 40 Амма дур лагъ доб-гъобалъул
тIалабалда вукIаго, асир тIагIана».
«Дурго кIалалъ бицанагури дуего къотIулеб хIукму», –
ян абуна ГIизраилалъул пачаяс.
41 Гьебмехалъ аварагас гьурмадаса жо бахъун нахъе ре-
хана ва ГIизраилалъул пачаясда гьев аварагзабазул цояв
вукIин лъана. 42 Гьес пачаясда абуна: «Гьадин абулеб буго
БЕТIЕРГЬАНАС: „Дица хвезе къотIарав чи виччан тана
дуца. Гьединлъидал мун хвезе вуго гьесул бакIалда ва
дур халкъ – гьесул халкъалъул бакIалда“».
43 Кьерхун гьумергун ва ццидал цIун ракIгун вуссана
ГIизраилалъул пача Самариялде жиндирго кIалгIаялде.

Наватил цIолбол ах

21 1 Заман ун хадуб гьадинал лъугьа-бахъинал ккана.
Изреел шагьаралдаса Наватил цIолбол ах букIа-
на Изреелалда, Самариялъул пача Ахавил кIалгIаялда
аскIоб. 2 Ахавица Наватида абуна:
«Дие кье дур цIолбол ах, гьеб дир кIалгIаялда аскIоб
бугелъул. Гьелъухъ дица дуе гьелдасаги лъикIаб цIолбол
ах кьела, ялъуни, дуе бокьани, гьелъухъ кколеб багьа
кьела». 3 Амма Наватица абуна: «БЕТIЕРГЬАНАС цIу-
наги дица дирго умумузул ирс чияе кьеялдаса», – ян.
4 Кьерхун гьумергун ва ццидал цIун ракIгун ана Ахав
рокъове, щай абуни, дица дуе дир умумузул ирс кьеларилан
абидал гьесда Изреелалдаса Наватица. Кванидаса инкарги
гьабун, вахун бусадегун, къададехунги вуссун вегана гьев.
5 Гьесул лъади Изавел ячIана жание ва гьелъ гьесда цIе-
хана: «Щай мун гьедин кьерхун вугев? Щай кваналарев?»
6 Гьес жаваб гьабуна: «Щайгурелъул, дица Изреелал-
даса Наватида абуна биче дий цIолбол ахин, ялъуни, дуе
бокьани, дица гьелъул бакIалда цогидаб кьелин дуеян.
Амма кьеларо дица дуе дир цIолбол ахилан абуна гьес».

---

* 20:39 *Талант* – гIага-шагарго 36 кило.

[7] Цинги гьесул лъади Изавелица абуна: «ГІизраилалъул
пача гьединищ вукІунев? ТІаде вахъун кІалдиб жо лъе,
гьелъул ургъел гьабуге! Дица чІезабила дуе Изреелалдаса
Наватил цІолбол ах».
[8] Гьебмехалда Ахавил цІаралдасан кагътал хъвана
гьелъ, ва гьесул мугьруги чІван Наватил шагьаралъул
кІудиял чагІазухъе ва чІухІбузухъе ритІана. [9] Гьел кагъ-
тазда хъван букІана:

«КІал кколеб къо чІезабе ва гІакІаги ахІун халкъ дан-
де бакІаре. Цинги Нават, халкъалда гьоркьоб бищун
хІурматияб бакІалда гІодов чІезаве. [10] Гьесда дандви-
тІун кІиго хІалихьатги чІезаве. Биччанте гьез бицине
гьес Аллагьасдеги пачаясдеги рогьо банилан. Хадуб,
гьениса нахъеги вачун, ганчІал речІчІун чІвай гьев».

[11] Изавелица кагътазда хъвараб буюрухъалда рекъон гьабу-
на Наватил шагьаралдаса кІудиял чагІаз ва чІухІбуз. [12] Гьез
кІал кквезе къоги чІезабун, халкъ данде бакІарана, ва Нават
халкъалда гьоркьоб хІурматияб бакІалда гІодов чІезавуна.
[13] Хадуб кІиго хІалихьат вачІун, гьесда дандритІун гІодор
чІана ва халкъалдаго рагІун Наватида гІайиб чІвазе лъу-
гьана: «Наватица Аллагьасе ва пачаясе рогьо бана», — ян.
Цинги гьев шагьар тун къватІивехунги вачун ганчІи-
ца чІвана. [14] Хадуб гьез Нават ганчІица чІванин ва гьев
хванин абун хабар битІана Изавелихъе.
[15] Нават ганчІица чІванин хабар рагІарабго, гьелъ
Ахавида абуна: «Вахъун тІадегун дуе гьеб бичизе инкар
гьабурав Наватил цІолбол ахил хважаинлъи гьабизе а.
Дов хвана». [16] Нават хун вугилан рагІидал, Ахав къватІи-
ве вахъана Наватил цІолбол ахил хважаинлъи гьабизе.

Илясица Ахавидаги Изавелидаги данде Аллагьасул рагІи бицин

[17] Тишбиялдаса Илясихъе БЕТІЕРГЬАНАСУЛ кали-
ма рещтІана: [18] «Самариялда вугев ГІизраилалъул пача

Ахавихъе а. Гьев гьабсагIаталда Наватил цIолбол ахикь
вуго, гьелъие хважаинлъи гьабизе вачIун.
19 Гьесда абе:
„Гьадин абулеб буго БЕТIЕРГЬАНАС: 'Дуца чи чIварав
гIечIого, гьанже гьесул боцIи-малалдеги квер бегьуле-
вищ вугев?'" Хадубги абе гьесда: „Гьадин лъазабулеб
буго БЕТIЕРГЬАНАС: 'Гьабзаз Наватил би чIикIараб
бакIалда, дур биги чIикIизе буго', – ян"»*.

20 Ахавица Илясида абуна: «Ватанагури дун дуда, дир
тушман!»

«Ватана, – ян жаваб кьуна гьес, – щайгурелъул БЕ-
ТIЕРГЬАНАСДА цебе къабихIаб жо гьабизе къасд кке-
дал дур.
21 Гьадин лъазабулеб буго БетIергьанас: „Дица
балагь бачине буго дуда тIаде. Дица гъурила дур наслу ва
Ахавил бихьинал цо течIого, лагъ вукIа, эркенав вукIа,
тIуран тIагIинарила.
22 Дица дур хъизан-агьлу Наватил
вас Яровамилалда ва АхIиягьил вас Баашалалда релъ-
лъинабила, щайгурелъул дуца Дир ццин гьалаглъиза-
бидал ва ГIизраил мунагьазде бачиндал"**.
23 Гьединго
Изавелил рахъалъги лъазабулеб буго БЕТIЕРГЬАНАС:
„Изреелалъул къеда гъоркь гьабзаца тIутIун язе йиго
Изавел".
24 Ахавил чагIазул шагьаралда хварал гьабзаца
тIутIун рала, авлахъалда хварал – хIинчI-гъедуялъ
ретI-ретIила».***

25 (Жиндирго лъади Изавелица гьусизавун БЕТIЕРГЬА-
НАСДА рихарабщинаб гьабулев Ахав гIадав чи тIокIалъ
вахъинчIо.
26 БЕТIЕРГЬАНАС гIизраилазда цереса нахъе
гъурал амориязда релълъун, гьезул гьересиаллагьзабазе
бетIерги чIван, гьес кутакалда къабихIал жал гьаруна.)

27 Гьеб калима рагIидал Ахавица тIад букIараб ре-
тIел бихъана ва хIебтил гIабаги тIад ретIун кIал ккуна;
къаси сардилъги тIад гьебго гIабагун вегана ва кьерхун
гьумергун вукIана.

---

* 21:19 Гьаб тIубаялъул бицуна: 3 Пач. 22:29-38; 4 Пач. 9:24-26.
** 21:22 Бал. 3 Пач. 14:10-11; 16:3-4.
*** 21:24 Гьаб тIубаялъул бицуна: 4 Пач. 9:24-26, 30-37; 10:1-11, 17.

[28] Цинги БЕТІЕРГЬАНАСУЛ калам рещтІана Илясихъе:
[29] «Дуда бихьанищ Ахав Дида цеве мутІигІлъараб куц?
Гьев Дида цеве мутІигІлъаралъухъ дица гьев чІаго вукІаго биччаларо, амма гьесул васасул гІумруялда жаниб балагь биччала гьесул агьлу-хъизамалда тІаде».

Микаягьица Ахавие БетІергьанасул хІукму загьир гьаби

22 [1] Сирияй ГІизраилалдаги гьоркьоб лъабго
соналъ рекъел букІана. [2] Лъабабилеб соналъ Ягьу-
диялъул пача Егьошафат ана ГІизраилалъул пачаясухъе.
[3] Цинги ГІизраилалъул пачаяс жиндирго цересел чагІазда абуна: «Нужеда лъаларищ ГилгІадалъул Рамот нилъер кколеблъи, нилъецайин абуни гьеб Сириялъул пачаясухъа нахъе бахъине тІалабго гьабулеб гьечІо?»
[4] Егьошафатида кІалъана гьев: «Мун вилълъинищ дида
цадахъ ГилгІадалъул Рамоталъе гІоло вагъизе?»
Егьошафатица ГІизраилалъул пачаясда абуна: «Дуца гьабураб гьабила дица, дир халкъ – дур халкъ, дир чуял – дур чуял». [5] Жеги Егьошафатица абуна: «Цин дуца
БЕТІЕРГЬАНАСДА цІехе гьеб иш».
[6] ГІизраилалъул пачаяс аварагзаби данде ахІана –
ункънусгогІанасев чи – ва гьезда цІехана: «Ун лъикІдай дун ГилгІадалъул Рамоталде тІаде кІанцІизе?» «А, – ян жаваб гьабуна гьез. – БетІергьанас пачаясухъе кодобе кьезе буго гьеб».
[7] Амма Егьошафатица цІехана: «БЕТІЕРГЬАНАСУЛ
амру лъазабизе бажарулев авараг гьечІищ гьанив тІокІав?»
[8] ГІизраилалъул пачаяс Егьошафатида абуна: «Вуго цоги чи, БЕТІЕРГЬАНАСУЛ гІакълу жиндасан лъазабизе бегьулев, амма дида гьев цІакъ рихун вуго, щайгурелъул цо лъикІаб калам бицунаро гьес дир рахъалъ, квешаб гурони. Гьев ккола Имлагьил вас Микаягь», – ин. «Пачаясда рекъон гьечІо гьедин абизе», – ян кІалъана Егьошафат.

[9] Цинги ГIизраилалъул пачаяс аскаразул бутIрузул цояв
ахIана ва хехлъи гьабун Имлагьил вас Микаягь вачун
вачIаян лъазабуна.
[10] Пачалъиялъул ретIелги тIад ретIун ГIизраилалъул
пачаги Ягьудиялъул пача Егьошафатги Самариялъул
кавабахъ бугеб жамагIаталъул майданалда жинди-жин-
дир тахида гIодор чIун рукIана ва киналго аварагзабаз
Аллагьасул рагIи загьир гьабулеб букIана гьезда цебе.
[11] КенагIанагьил вас Цедекиягьица жиндиего маххул
лълъурдул гьаруна ва гьадин абуна: «БЕТIЕРГЬАНАС
абулеб буго: „Гьадин хIунк-хIункила дуца сирияздда ва
тIуран тIагIинарила гьел“».
[12] ХутIарал киналго аварагзабазги гьединго бицунеб
букIана: «ГилгIадалъул Рамоталде тIаде кIанцIизе а ва
бергьенлъи босе; БЕТIЕРГЬАНАС пачаясухъе кодобе
кьезе буго гьеб», — ин.
[13] Микаягьида хадув витIарав вакилас абуна гьесда:
«Мун гIенекке цо, хутIаралщинал аварагзабаз пачаясе
бергьенлъи букIине бугилан бицунеб буго. Биччанте дур
каламги гьезулалда рекъараб букIине ва дуца берцинаб
рагIиги бицине».
[14] Амма Микаягьица абуна: «Дир БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
цIаралхIа — дида БЕТIЕРГЬАНАС абураб рагIи тун ба-
тIияб щибго абиларо дица».
[15] Гьев вачIаравго пачаяс гьесда цIехана: «Микаягь, ун
лъикIдай дун ГилгIадалъул Рамоталда данде вагъизе?»
«Гьайгьай, а дурго, мун бергьинарищха, — ян жаваб кьуна
гьес, — ракIчIун, БЕТIЕРГЬАНАС дуда кодобе кьола гьеб».
[16] Амма пачаяс гьесда абуна: «Чан нухалъ дица мун
гьедизе тIамизе кколев хIакъаб БЕТIЕРГЬАНАСУЛ ра-
гIи тун тIокIаб батIияб жо бицугеян?»
[17] Цинги Микаягьица жаваб гьабуна: «Дида тIолаб-
го ГIизраил, вехь гьечIеб гIи гIадин, мугIрузда щущан
бихьана ва БЕТIЕРГЬАНАС абуна: „Гьезул хважаин
гьечIо. Виччанте жив-жив чи жинди-жиндир рокъове
тIадвуссине“, — ян».

[18] ГIизраилалъул пачаяс Егьошафатида абуна: «Дица абунагури дуда гьес киданиги цо берцинаб рагIи бицунарин дир рахъалъ, квешаб гуреб?»

[19] Микаягьица абуна: «ГIенекке БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рагIухъ. Дида БЕТIЕРГЬАН вихьана Жиндирго тахида гIодов чIун; Гьесул кваранаб ва квегIаб рахъалдаги
тIолабго зобалазул боги букIана бахъун чIун. [20] БЕТIЕР-
ГЬАНАС цIехана: „Лъица Ахав рагъде вахъинавилев, ГилгIадалъул Рамоталда аскIов гьев гIажалалъукье ккезе вукIине?“ – ян. Цояс цо абуна, цогидас цогияб абуна.
[21] Ахирги цо кинабалиго рухI бачIана цебе; БЕТIЕРГЬА-
НАСДА цебе бахъунги чIун гьелъ абуна: „Дица гуккила гьев“, – ин. „Кин?“ – ин цIехана БЕТIЕРГЬАНАС.
[22] „Инеги ун дун лъугьина гьерсил рухIлъун гьесул киналго аварагзабазул кIалдиб“, – ин абуна гьелъ. „ЛъикI буго, духъа гьев рагъде вахъинавун бажаризе буго, – ян абуна БетIергьанас. – А дурго ва гьедин гьабе“. [23] Гьале
гьанже БЕТIЕРГЬАНАС гьал киналго аварагзабазул мацIалда лъуна гьерсил рухI, дуейин абуни, БЕТIЕРГЬАНАС балагь хъвана».

[24] Гьебмехалъ КенагIанагьил вас Цедекиягьица аскIовеги вачIун Микаягьил гьурмалъ хъат щвезабуна. «Аб киндай дуда кIалъазе гIоло БЕТIЕРГЬАНАСУЛ РухI дунги тун дуде рещтIараб?» – ин цIехана гьес.

[25] Микаягьица жаваб гьабуна: «Дуда эб лъала мун нахъарокъове лъутун, гьенив кьеризе ккараб къоялъ».
[26] Цинги ГIизраилалъул пачаяс буюрухъ кьуна: «Микаягь вачун шагьаралъул бетIер Амонихъе ва пачаясул вас* Ёашихъе щвезаве, [27] ва гьезда абе: „Гьав чи туснахъалъув тIаме ва бакъвараб чедги лъимги гурони кваназе жоги кьечIого, вакъун чIезаве, дун сах-саламатго тIадвуссинегIан“, – ин».

* 22:26 Гьаб *пачаясул вас* абураб рагIул батIияб магIнаги батизе бегьула: пачаясул цIакъго божарал цересел хъулухъчагIаздаги гьедин абулеб гIадат букIана.

[28] Микаягьица абуна: «Дица бицараб рагIи БЕТIЕРГЬА-
НАСУЛ батичIони, мун хIакъикъаталдаги сах-саламатго
тIадвуссина». Жеги гьес тIадеги жубана: «Биччанте гьеб
кинабго халкъалда рагIун букIине!»

Ахавил гIажал

[29] ГIизраилалъул пача цадахъ Ягьудиялъул пачагун
ГилгIадалъул Рамоталда данде вагъизе вилълъана. [30] ГIиз-
раилалъул пачаяс Егьошафатида абуна:
«Лъидаго лъачIого вукIине ретIелги хисун лъугьина
дун рагъде; дуца дурго пачалъиялъул ретIел тIад те».
ГIизраилалъул пачаяс ретIел хисана ва рагъ байбихьана.
[31] Сириялъул пачаяс жиндирго лъебералда кIиялго
чолгьаказул бутIрузда лъазабуна: «Нуж ГIизраилалъул
пача тун тIокIал батIиял чагIигун рагъуге — гьитIинал-
чIахIиял батIалъи гьечIого».
[32] Чолгьаказул бутIрузда Егьошафат вихьидал, гьезда
ракIалде ккана: «РакIчIун, доле дов вуго ГIизраилалъул
пача». Гьел гьесде тIаде кIанцIизе гьесул рахъалде сверана,
амма Егьошафатица ахIи бахъинабидал, [33] чолгьаказул
бутIрузда бихьана гьев ГIизраилалъул пача гуревлъи ва
тIокIал гьесда хадур лъугьинчIо. [34] Амма цо чияс тохлъу-
кьего речIчIараб чIор щун ГIизраилалъул пача лъукъана;
гьесул къолдабазда гьоркьобе ккана гьеб чIор.
Пачаяс жиндирго чолгьакил бетIерасда абуна: «ТIад
вусса ва дун рагъдаса нахъе ваче! Дун лъукъун вуго», — ян.
[35] Амма тIубараб къоялъ рагъул кор боркьана ва пача,
сириязда дандвитIун, жиндирго чолгьакида тIад вахъун
чIезе ккана. Гьесул ругънадаса би чолгьакида тIаде чва-
хулеб букIана ва бакъанигIужалда гьесие къадар щвана.
[36] Бакъ щинкIулеб гIужалда рагъухъабазде ахIи бана:
«Жив-жив чи жинди-жиндир шагьаралде ва ракьалде
тIадвусса!»
[37] Пача хвана ва Самариялдеги вачун гьенив хабалъ лъу-
на. [38] Самариялъул хIоразул, хъахIбаби жанир чвердолеб
цо хIориниб чурана гьесул чолгьоко ва, БЕТIЕРГЬАНАС

цебеккунго загьир гьабураб Гьесул рагIуда рекъон, гьаб-
заз чIикIулеб букIана Ахавил би.
39 ХутIарал Ахавил пачалъиялъул лъугьа-бахъинал,
гьес гьарурал ишал, магьиги бекьун бараб кIалгIа, щула
гьарурал шагьарал – гьеб киналъулго хIакъалъулъ хъван
буго «ГIизраилалъул пачабазул тарих» абураб тIехьалда.
40 Ахав хвана ва жиндирго умумузда аскIов хабалъ лъуна.
Гьесул вас Ахазиягь вахъана гьесул бакIалда пачалъун.

Егьошафат – Ягьудиялъул пача

41 Ахав ГIизраилалъул пачалъун вахъун ункъабилеб
соналъ Асал вас Егьошафат Ягьудиялъул пачалъун ва-
хъана. 42 Егьошафатица лъебералда щуго сон бан букIана
гьев пачалъун вахъаравго ва къоло щуго соналъ пачалъи
гьабуна гьес Иерусалималда. Гьесул эбелалда цIар бу-
кIана Азува, Шилхил яс йикIана гьей. 43 Сундулъгоги,
дове-гъове кьуричIого, гьев жиндирго эмен Асал нухда
хьвадана ва БЕТIЕРГЬАНАСДА берцин бихьарабщинаб
гьабуна. Амма гохIазул мукъадасал бакIал щущазарун
рукIинчIо жеги ва халкъалъ гьенир къурбанал хъолел
ва кьекканалъе махIгьуинал нахал рухIулел рукIана.
44 Егьошафатица ГIизраилалъул пачагун ракълилаб къо-
тIи-къайги гьабуна.
45 Егьошафатил пачалъиялъул хутIарал лъугьа-ба-
хъинал, гьесул бергьенлъаби ва рагъул гьунарал – гьеб
кинабго хъван буго «Ягьудиялъул пачабазул тарих»
абураб тIехьалда. 46 Гьесул инсул заманалдасаго хутIа-
рал, гьересиаллагьзабазе хъулухъалъе чIарал, бихьинал
рукIа, цIуял рукIа хъахIбабиги тIуран тIагIинаруна гьес
улкаялдаса. 47 Егьошафат пачалъун вугеб заманалда
Эдомалда пача вукIинчIо; сардарасул нухмалъиялда
гъоркь букIана гьеб.
48 Меседалда хадув Офиралде ине Егьошафатица ралъ-
дал гумул рана, амма гьел гьенире щвечIо, Эцион-Геверал-
даго щущана гьел. 49 Доб мехалда Ахавил вас Ахазиягьица
абун букIана Егьошафатида: «Биччанте дур чагIигун дир

чагIиги лъедезе гумузда», – ян. Амма Егьошафатица гьеб
иш къабул гьабун букIинчIо.
50 Егьошафат хвана ва жиндирго кIудияв эмен Даву-
дил Шагьаралда умумузда аскIов хабалъ лъуна. Гьесул
бакIалда гьесул вас Егьорам пачалъун вахъана.

Ахазиягь – ГIизраилалъул пача

51 Егьошафат Ягьудиялъул пачалъун вахъун анцIила
анкьабилеб соналъ, Ахавил вас Ахазиягь ГIизраила-
лъул пачалъун вахъана ва кIиго соналъ пачалъи гьабуна
гьес ГIизраилалда тIад. 52 Гьес БЕТIЕРГЬАНАСДА цебе
квешабщинаб гьабуна, щайгурелъул жиндирго инсулги
эбелалъулги ва ГIизраилго мунагьазукье ккезабурав На-
ватил вас Яровамилги нухал ккун хьвадана гьев. 53 Гьес
БагIалил диналдеги вуссун, гьесие гIибадатги гьабун,
гьесул инсуцаго гIадин ГIизраилалъул БЕТIЕРГЬАН
Аллагьасул ццин гьалаглъизабуна.

Пачабазул Ункъабилеб тIехь

ЦеберагIи

Гьаб тIехьалдаги, Пачабазул Лъабабилеб тIехьалдаго гIадин, бицунеб буго гIизраилазул ва гьезул кIиябго пачалихъалъул, ай, ГIизраилалъул ва Ягьудиялъул хIакъалъулъ.

ТIехьалда жанире рачун руго цебесеб эраялъул ичIабилеб гIасруялдаса бахъараб цебесеб эраялъул анлъабилеб гIасруялъул байбихьуде щвезегIан гьоркьоб заманалъул лъугьа-бахъинал. Бицен гьабулеб заманалъул тарих бикьизе бегьула кIиго бутIаялде:

1) ГIизраилазул кIиябго пачалихъалъул тарих – цебесеб эраялъул 772-леб соналъ ассирияз Самария кверде босиналда цебесеб заман (1–17 бетI.);

2) ГIизраилазул къилбаялъул рахъалъул пачалихъалъул, ай Ягьудиялъул тарих – цебесеб эраялъул 586-леб соналъ вавилонияз Иерусалим кверде босиналда цебесеб заман (18–25 бетI.).

БетIергьан Аллагьасе жал мутIигIлъичIолъиялъ, гIизраилазда гIемер гIазаб-гIакъуба бихьула. БетIергьанас, аварагзабиги ритIун, гьезда цебеккунго лъазабун букIана гьедин кколеблъи. Иерусалим тIубан щущахъ базаби ва Ягьудиялъул халкъалъул цIикIкIарасеб бутIа Вавилоналде асирлъуде бачун ин, – гьеб ккола жугьутIазул тарихалда жаниб цIакъ кIвар цIикIкIараб лъугьа-бахъинлъун.

ЦохIо пачабазул гуребги, тIехьалда бицунеб буго ГIизраилалъул къадру цIикIкIарал аварагзабазулги: Иляс аварагасул ва гьесие хъулухъ гьабурав ЭлишагI аварагасул (2–9, 13 бетI.), гьединго Ишаягь аварагасул хIакъалъулъ (19–20 бетI.). ЭлишагI аварагас халкъалдаги пачабаздаги лъазабула гьез Аллагьасул щцин бахъинабун букIин ва гьезда цебе Аллагьасул амру загьир гьабула гьес, амма гIемерисезе гьелъухъ гIенекки къабуллъуларо. Ишаягь аварагас Хизкиягьида вацIцIадго хьвадизе малъула ва Иерусалим щущахъ базабизе букIин бицуна (20 бетI.).

Гьаб тIехьалда гьединго хасаб кIвар кьолеб буго Ягьудиялъул даража тIадегIанав пача Ёшиягьил пачалъиялъул заманалда ккарал лъугьа-бахъиназде: мажусиязул батIи-батIиял гьересиаллагьзаби гьес ракьалдаса тIагIинаруна ва халкъ цохIо БетIергьан Аллагьасде буссинабуна (22–23 бетI.).

ТIехьалда буго

Пачабазул Ункъабилеб тIехь

Пачалъи кIиййиде бикьи (4 Пач. 1–17)

Ахазиягь пача ва Иляс авараг (4 Пач. 1:1-18)

Иляс авараг зобалазде хъами; ЭлишагI авараг ва ГIизраилалъул пача Иорам (4 Пач. 2:1–8:15)

Егьорам ва Ахазиягь – Ягьудиялъул пачаби (4 Пач. 8:16-29)

ГIизраилалъул пача Егьул заманаялъ ккараб хиса-свери (4 Пач. 9:1–10:36)

Ягьудиялда Аталиял ва Егьоашил пачалъи; БетIергьанасул Рукъ цIи гьаби (4 Пач. 11:1–12:21)

Егьоахаз ва Иоаш – ГIизраилалъул пачаби; ЭлишагIил хвел (4 Пач. 13:1-25)

Ягьудиялъул ва ГІизраилалъул цогидал пачаби (4 Пач. 14:1–15:38)
Ахаз – Ягьудиялъул пача (4 Пач. 16:1-20)
Гьошеа – ГІизраилалъул ахирисев пача; ассирияз ГІизраил асир гьаби
(4 Пач. 17:1-41)
Ягьудиялъул тарих (4 Пач. 18:1–25:30)
Хизкиягьил пачалъи; гьев сах гьави
(4 Пач. 18:1–20:21)
Манасс ва Амон – Ягьудиялъул квешал пачаби (4 Пач. 21:1-26)
Даража тІадегІанав Ёшиягь пача; Аллагьасулгун КъотІи цІи гьаби
(4 Пач. 22:1–23:30)
Ягьудиялъул ахирисел пачаби
(4 Пач. 23:31–24:20)
Иерусалим кьучІдасаго биххи; халкъ Вавилоналде асирлъуде ккей (4 Пач. 25:1-30)

Иляс авараг ва Ахазиягь пача

1 1 Ахав хун хадуб ГІизраилалъул кверщалида данде
чІана МогІав. 2 Цо къоялъ, Самариялда жиндирго
рокъов, цебе хьуриги ккураб тІадрукъалъул рагъидаса
гІодове вортана Ахазиягь ва захІматго лъукъун бусаде
ккана. Гьес вакилзаби нухде ритІана хадусеб тІадкъайгун: «Экроналъул аллагь БагІал-Зевувида* цІехезе а, дун
гьаб унтудаса сахлъизе вугищилан».
3 Амма БЕТІЕРГЬАНАСУЛ Малаик кІалъана Тишбиялдаса Иляс аварагасда: «Самариялъул пачаясул

* 1:2 *БагІал-Зевув* – пилистимазул шагьар Экроналъул аллагь. ЖугьутІазул мацІалда гьеб цІаралъул магІна ккола *тІутІазул цевехъан* абураб. Инжилалда *(БегІел-Зевул – жундузул пача)* ГІиса МасихІица гьев жибго шайтІабазул бетІер илбисалда данде кколев вуго (бал. Матф. 10:25; 12:24-28).

вакилзабазда данде ун, гьезда цIехе: „Экроналъул аллагь
БагIал-Зевувида цIех-рех гьабизе нуж ине ккани, ГIиз-
раилалда Аллагь гьечIогойищ вугев?“ 4 Гьединлъидал,
гьале БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рагIи: „Гьеб тIад вегараб буса-
даса мун тIокIав гъоркье лъугьине гьечIо. Мун хвечIого
хутIуларо!“ – ян».

Иляс аварагас гьеб рагIи Ахазиягьил вакилзабазухъе
щвезабуна. 5 Цинги вакилзаби пачаясухъе нахъруссана
ва пачаяс гьезда цIехана: «Нуж щай тIадруссарал?» – ин.
6 «Нижеда данде цо чи вачIана, – ян жаваб кьуна гьез. –
Гьес нижеда абуна нужерго пачаясухъе нахъруссун,
БЕТIЕРГЬАНАС гьадин абулеб бугин абе гьесдайин:
„Экроналъул аллагь БагIал-Зевувида цIех-рех гьабизе
нуж ине ккани, ГIизраилалда Аллагь гьечIогойищ вугев?
Гьединлъидал, гьеб тIад вегараб бусадаса мун тIокIав
гъоркье лъугьине гьечIо. Мун хвечIого хутIуларо!“»

7 Пачаяс гьезда цIехана: «Дов нужеда данде вачIарав
ва нужеда гьедин кIалъарав чи кинаб куц-мухъалъул чи
вукIарав?» 8 Гьез жаваб кьуна: «Керчав, къухьдулги тIад
ретIарав, къохьол рачелги барав чи вукIана». Пачаяс
абуна: «Гьев чи Тишбиялдаса Иляс авараг вуго», – ян.

9 Цинги гьес кIикъоялда анцIго рагъухъангун цадахъ
цо рагъул цевехъан витIана Иляс аварагасухъе. ГохIда,
гьелъул тIогьив гIодов чIун вугев Илясихъеги вачIун
гьес абуна: «Аллагьасул авараг, пачаяс абулеб буго:
„ГIодове вачIа!“ – ян». 10 Иляс аварагас рагъул цевехъа-
насда абуна: «Дун Аллагьасул авараг ватани, биччанте
зобалаздаса гIодобе цIаги рещтIун, мунги дур чагIиги
гьелъ къулчIизе!»

Цинги, зобалаздаса рещтIун, цIаялъ къулчIана гьев-
ги гьесул кIикъоялда анцIго рагъухъанги. 11 Пачаяс,
кIикъоялда анцIго рагъухъангун цадахъ, цоги рагъул
цевехъан витIана гьесухъе. Гьес Иляс аварагасда абуна:
«Аллагьасул авараг, пачаяс абулеб буго: „Хехго гIодове
рещтIа!“ – ян». 12 Иляс аварагас гьев рагъул цевехъа-
насда абуна: «Дун Аллагьасул авараг ватани, биччанте

зобалаздаса гIодобе цIаги рещтIун, мунги дур кIикъоялда
анцIавго чиги гьелъ къулчIизе!»
Цинги, зобалаздаса рещтIун, цIаялъ къулчIана гьевги
гьесул кIикъоялда анцIавго рагъухъанги. 13 Цинги па-
чаяс лъабабилеб нухалъги витIана, кIикъоялда анцIго
рагъухъангун цадахъ, цоги рагъул цевехъан. Гьев тIадеги
вачIун Илясида цеве накабазде ккана. «Я, Аллагьасул
авараг, – ян гьардана гьев, – гьарула дуда, гурхIа дида ва
гьав кIикъоялда анцIавго рагъухъанасда, дур лагъзаде-
рида, – чIваге ниж! 14 Дида цере арал рагъул церехъабиги
гьезул рагъухъабиги зобалаздаса гIодобе рещтIун цIаялъ
къулчIидал, гьарула, цIуне дир гIумру!»
15 Цинги БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Малаик кIалъана Иляс
аварагасда: «Мун гьесукьа хIинкъуге, гьесда цадахъ гIо-
дове а».
Гьебмехалъ Иляс авараг тIаде вахъун, гьесда цадахъ
пачаясухъе вилълъана. 16 Гьес пачаясда абуна: «Гьале
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рагIи: „ЦIех-рехалъе ГIизраилал-
да Аллагь гьечIогойищ вугев, дуца Экроналъул аллагь
БагIал-Зевувихъе вакилзаби ритIарал, гьесда цIех-рех
гьабизе? Гьеб сабаблъун гьеб тIад вегараб бусадаса мун
тIокIав гъоркье лъугьине гьечIо. Мун хвечIого хутIуларо!“»
17 Иляс аварагас бицараб БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рагIуда
рекъон гьев хвана. Ахазиягьил вас вукIинчIелъул, гьесул
бакIалда гьесул вац Иорам вахъана пачалъун. Егьошафа-
тил вас Егьорам Ягьудиялъул пачалъун вахъун кIиабилеб
сон букIана гьеб.
18 Ахазиягьил пачалъиялъул хутIарал лъугьа-бахъинал
ва гьесул ишал «ГIизраилалъул пачабазул тарих» абураб
тIехьалда хъван руго.

Иляс авараг зобалазде хъами

2 1 БЕТIЕРГЬАНАС буран бахъинабун, Иляс авараг
зобалазде хъамизе хIукму гьабуна. Илясги Эли-
шагIги Гилгалалдаса къватIире рачIунел рукIана гьеб
мехалъ. 2 Илясица ЭлишагIида абуна: «Мун гьанив чIа;

БЕТIЕРГЬАНАС дун Бет-Элалде витIун унев вуго». Амма
ЭлишагIица абуна: «ХIакъав БЕТIЕРГЬАНАСУЛ цIарал-
хIа ва дур гIумруялхIа – дун дудаса вичIиларо!» – ян.
Цинги гьел Бет-Элалде ана. 3 Бет-Элалдаса аваргза-
базул къокъа бачIана ЭлишагIида данде ва гьез цIехана:
«Дуда лъалищ жакъа Зобалазул БЕТIЕРГЬАНАС дур
хважаин вачун ине вугевлъи?» «Лъала, – ян жаваб гьа-
буна гьес. – РуцIцIун чIа».
4 Цинги Иляс аварагас гьесда абуна: «ЭлишагI, мун
гьанив чIа, дун БЕТIЕРГЬАНАС Ерихоналде витIун унев
вуго». Гьес жаваб кьуна: «ХIакъав БЕТIЕРГЬАНАСУЛ цIа-
ралхIа ва дур гIумруялхIа – дун дудаса вичIиларо!» – ян.
Цинги гьел Ерихоналде рилълъана. 5 Ерихоналдаса
аварагзабазул къокъа бачIана гьенибги ЭлишагIида ас-
кIобе ва гьез абуна: «Зобалазул БЕТIЕРГЬАНАС жакъа
дур хважаин дуда аскIоса нахъе вачун ине вукIин лъалищ
дуда?» «Лъала, – ян жаваб гьабуна гьес. – РуцIцIун чIа».
6 Илясица ЭлишагIида абуна: «Мун гьанив чIа, БЕ-
ТIЕРГЬАНАС дун Иорданалде витIун унев вуго». Амма
ЭлишагIица абуна: «ХIакъав БЕТIЕРГЬАНАСУЛ цIарал-
хIа ва дур гIумруялхIа – дун дудаса вичIиларо!» – ян.
Цинги гьел цадахъ нухде рахъана. 7 Гьел кIиялго
Иордан лъарахъе щваралго, Аваргзабазул кIикъоялда
анцIго чи вачIана ва цодагьал нахъегIанги къан, гьезда
дандритIун гьезухъ халккун чIана. 8 Иляс аварагас гIа-
ба тIаса бахъана, гуризеги гьабун гьеб лъадада кьабуна.
Цинги лъим рахъ-рахъалде бикьун ана ва гьел бакъва-
раб тIиндасан доб рахъалде рилълъана. 9 Доб рахъалде
щваралго Иляс аварагас ЭлишагIида абуна: «Бице, дун
дудаса нахъе вачун иналда цебе дур мурад тIубазабизе,
щиб дица дуе гьабун лъикI?» «Дулъ бугеб авараглъиялъул
къуват кIиго нухалъ цIикIкIун щваги дие», – ян жаваб
кьуна ЭлишагIица.
10 «ЗахIматаб жо гьарулеб буго дуца, – ян абуна Иля-
сица. – Дун дудаса нахъе вачун унеб куц дуда бихьани,
дуца абухъе букIина дуе, бихьичIони – букIинаро».

11 Гьедин хаба-чӀабаралда гьел унел рукӀаго, тохлъу-
кьего цӀадул чуялги рараб, цӀадул чолгьоко баккана ва
гьелги ратӀа гьарун, Иляс авараг зобалазде хъамун ана.
12 ЭлишагӀ авараг гьеб киналъухъгоги валагьун ахӀдана:
«Вай дир эмен! Вай дир эмен! ГӀизраил цӀунараб лебалаб
хъергъу! Мун ана гьанже!»

Иляс авараг цевеса тӀерхьидал, гьес ракӀ бакъван, тӀад
букӀараб ретӀел бихъана. 13 Иляс аварагасдаса бортараб
гӀабаги босун гьев нахъвуссун Иордан лъарахъе вилъ-
лъана ва гьелъул рагӀалда эхетана. 14 Цинги гьес босун
Иляс аварагасул гӀаба лъадада кьабуна: «Кив вугев БЕ-
ТӀЕРГЬАН – Илясил Аллагь?» – инги абун.

Гьес гьеб лъадада кьабидал, лъим рахъ-рахъалде би-
кьун ана ва гьев лъарал доб рахъалде вилълъана. 15 Ери-
хоналдаса аварагзабазда бихьана гьеб кинабго ва гьез
абуна: «Иляс аварагасул къуват гьанже ЭлишагӀие щун
буго», – ян.

Гьел гьесда данде рачӀана ва, гӀодоб бетӀер чӀван, гье-
сие къулана.

16 «Нижер кӀикъоялда анцӀго чи вуго – киналгоги
къуватал бихьинал, – ян кӀалъана гьел. – Биччанте
гьез инеги ун дур хваҗаин валагьизе. Щиб лъалеб БЕ-
ТӀЕРГЬАНАСУЛ РухӀалъ вачун гьев цо магӀарде, ялъу-
ни расалъиялде рехун ватизе бегьула». «Щалго ритӀизе
кколаро», – ян жаваб гьабуна ЭлишагӀ аварагас.

17 Амма гьел тӀаса ричӀулел рукӀинчӀелъул, гьес абуна:
«Ине риччанте». Цинги гьез кӀикъоялда анцӀго бихьин-
чи нухде витӀана. Гьез лъабго къоялъ валагьана Иляс
авараг, амма ватичӀо. 18 Гьел Ерихоналда тарав ЭлишагӀ
аварагасухъе тӀадруссун рачӀиндал, гьес гьезда абуна:
«Дица унгеян абулеб букӀинчӀищ нужеда?» – ян.

ЭлишагӀ аварагасул мугӀжизатал

19 Шагьаралъул жамагӀат кӀалъана ЭлишагӀ аварагас-
да: «ГӀенекке, нижер бетӀергьан, гьаб шагьар лъикӀаб
бакӀалда буго – дудаго бихьула гьеб, амма лъим сахаб

гьечIо гьаниб. Гьелъ нижер ракь хъарцинлъизабулеб
буго», — ян.
[20] «Цо цIияб гIорто босе гьанибе, — ян абуна Элиша-
гIица, — цIамги бай гьенибе жанибе». Гьез гIорто босун
бачIана. [21] Гьев иццул бетIералде вилълъана, цинги
гьенибе цIамги щван гьадин кIалъана: «Гьале БЕТIЕР-
ГЬАНАСУЛ рагIи: „Дица сах гьабуна гьаб лъим. ТIокIаб
кидаго гьалъ я хвел, я рижаликълъи ккезабизе гьечIо“».
[22] ЭлишагI аварагас бицараб рагIуда рекъон, жакъа къо-
ялъги гьеб лъим бацIцIадго буго.
[23] ЭлишагI авараг гьениса Бет-Элалде вилълъана. Гьев
нухда унев вукIаго, шагьаралдаса къватIибе васазул
къокъа бачIана ва гьел гьев къабихI гьавун, гьесда тIад
релъанхъизе журана: «Ле, тIохIок, тIагIа гьаниса! — ян
ахIдана гьел. — ТIагIа гьаниса, тIохIок!»
[24] Цинги гьес, гьездехунги вуссун, БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
цIарги бахъун, гьезие нагIана кьуна. Гьебмехалда ро-
хьоса къватIибе кIиго эбелаб ци бачIана ва гьез гьезул
кIикъоялда кIиго вас тIутIун вана.
[25] Хадуб гьес Кармил магIарде нух босана ва гьениса
Самариялде тIадвуссана.

Иорам — ГIизраилалъул пача

3 [1] Егьошафат Ягьудиялъул пачалъун вахъун анцIила
микьабилеб соналъ, Ахавил вас Иорам ГIизраилалъул
пачалъун вахъана ва гьес анцIила кIиго соналъ пачалъи
гьабуна Самариялда. [2] Иорамица БЕТIЕРГЬАНАСДА
квешбихьанщинаб гьабуна, амма гьесул инсуцаги эбе-
лалъги гьабуралде ващалъичIо; жиндирго инсуца БагIалие
гIибадаталъе эхетараб гамачI нахъе рехана гьес. [3] БукIа-
ниги, Наватил вас Яровамица, ГIизраилги къосинабун,
гьарурал мунагьазда хадув ана гьев дове-гъове кьуричIого.

МогIав рагъда къей

[4] МогIавалъул пача Мешал гIиял рехъаби рукIа-
на. ГIизраилалъул пачаясе нусазарго кьегIерги, нусго

гIиялъажоялдаса къунцIараб квасги щвезабизе кколаан
гьес ясахъ хIисабалда. 5 Амма, Ахав хун хадуб, МогIавалъул
пача ГIизраилалъул пачаясул кверщалида данде чIана.
6 Гьебмехалда Иорам Самарияллдаса къватIиве вахъана,
ГIизраилалъул тIолабго аскаргун цадахъ. 7 Ягьудиялъул
пача Егьошафатихъеги ругьел битIана гьес: «МогIавалъул
пача вахъун вуго дида данде. Дунгун цадахъ гьесда дан-
де вагъизе вилълъинищ мун?» — ин. «Вилълъина, — ян
жаваб гьабуна гьес. — Дуца гьабураб гьабила дица — дир
халкъ дур халкъ буго, дир чуял дур чуял руго».

8 Гьес Иорамида цIехана: «Кисаб рахъалдаса нилъ гьез-
да данде рахъинел?» «Эдомалъул авлахъалъул рахъалдаса
рахъина», — ян абуна Иорамица.

9 ГIизраилалъул пача Ягьудиялъул ва Эдомалъул пача-
бигун цадахъ нухде вахъана. Анкьго къо нухда бан хадуб
аскаралъе къатIра лъадал хутIичIо, — я рагъухъабазе, я
гьезда цадахъ рукIарал хIайваназе. 10 «Кинабго хвана
гьанже! — ян кIалъана ГIизраилалъул пача. — МогIави-
язухъе кверде кьезе ракIарун ратула БЕТIЕРГЬАНАС
нилъ лъабалго пачаби гьанире!»

11 Цинги Егьошафатица цIехана: «Жив гьоркьов ккун
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ амру лъазабизе бегьулев БЕТIЕР-
ГЬАНАСУЛ авараг гьечIищ нилъеда гьоркьов?» — ин.
ГIизраилалъул пачаясул цо цевесев чияс абуна: «Шапа-
тил вас ЭлишагI авараг вуго гьанив. Иляс аварагасе хъу-
лухъ гьабурав чи вуго гьев», — ин. 12 «Гьесда лъазе ккола
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ амру», — ян абуна Егьошафатица.
Цинги ГIизраилалъул пачаги, Егьошафатги, Эдомалъул
пачаги гьесухъе рилълъана.

13 ЭлишагI аварагас ГIизраилалъул пачаясда абуна:
«Мун щай дихъе вачIарав? Дурго инсул ва эбелалъул ава-
рагзабазухъе а». «Инаро, — ян жаваб гьабуна ГIизраила-
лъул пачаяс, — БЕТIЕРГЬАНАСЛЪИДАЛ нилж лъабалго
пачаби данде ахIун ругел МогIавиязухъе кверде кьезе».

14 ЭлишагIица абуна: «Дица Жиндие бетIер чIвалев,
хIакъав, Гучал Аскаразул БЕТIЕРГЬАНАСУЛ цIаралхIа,

хIурматияв Ягьудиялъул пача Егьошафатие гIоло гуреба-
ни, дица берцин балагьулароан я гIинцин тIамулароан
духъ. [15] Гьанже ахIе дихъе бакъназ рачунев чи».
ВачIун гьес бакъназ рачунаго, ЭлишагI аварагасда
тIаде БЕТIЕРГЬАНАСУЛ къуват рещтIана, [16] ва гьес
абуна: «Гьале БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рагIи: „Киса-кирего
расалъиялда рахъал рухъе“. [17] Щайгурелъул, БЕТIЕР-
ГЬАНАС абулеб буго: „Нужеда я гьури, я цIад бихьизе
гьечIо, амма гьаб расалъи лъадал цIезе буго ва нужееги
нужер боцIуеги чуязеги гьекъезе лъим букIине буго“.
[18] БЕТIЕРГЬАНАСЕ гьеб бигьаяб жо буго гьабизе. Гьес
МогIавги нужехъе кверде кьезе буго. [19] Нужеца киналго
гьезул кIудиял сверун къарал шагьарал рахъизе руго,
лъикIа-лъикIал гъутIби къотIун разе руго, лъадал гъу-
ял руччинаризе руго ва хурзал ганчIил цIезаризе руго».
[20] Нахъисеб къоялъ радал, къурбаналъул ригьалда*
Эдомалъул рахъалдаса лъим чвахана. Сверухълъиго
лъадал цIуна. [21] МогIавиязда рагIун букIана пачаби
гьезде тIаде кIанцIизе рачIунел ругин. Гьединлъидал,
гIолохъанал-херал батIалъи гьечIого, киналго бихьинал
ракIарун, гIорхъода рахъун чIезарун рукIана. [22] Радалго
тIаде рахъун гьел ралагьидал, бакъуца лъим кунчIиза-
бун букIана, ва могIавиязда гьеб лъим багIаралъ белъун
бихьана.
[23] «Би буго доб! – ин пикру гьабуна гьез. – Пачаби жал-
го жиндаго данде рагъун цоцаца чIван ратула. Гьанже
давла бакIаризе бахъа МогIав!»
[24] Амма могIавиял гIизраилазул къайи чIвараб бакIал-
да аскIоре щведал, гIизраилал кIанцIун тIаде рахъана
ва гьелгун рагъизе журана, могIавиял лъутана. Хадурги
лъугьун, гьез могIавиял гъурана, [25] гьезул шагьаралги щу-
щахъ разаруна. Жив-жив рагъухъанас, лъикIаб бихьун,

* [3:20] *Къурбаналъул ригь* – Мусал Къануналда рекъон, жиб-жиб къоялъ радал ва бакъанида къурбанал *(къойил къурбанал)* тIоритIулаан БетIергьанасул Рокъоб.

щибаб хурибе гамачI рехана – гьедин ганчIил цIезаруна
хурзал. Гьезул лъадал гъуялги, жанибе гамачIги бан руч-
чинаруна ва лъикIалщинал гъутIбиги къотIана. ЦохIо
Кир-Харасеталда хутIун рукIана шагьар сверун ганчIил
къадал. Ахирги ганчIал речIчIулел рагъухъабаз сверун
ккуна гьеб ва гьелда тIаде гьужум гьабуна.
26 МогIавалъул пачаясда живго къолев вукIин бихьидал,
гьес вагъизе махщел цIикIкIарав анкьнусго рагъухъан-
ги вачун, Эдомалъул пачаясухъе ворчIизе хIалбихьана,
амма бажаричIо. 27 Гьебмехалъ гьес жиндирго бакIалда
пачалъун вахъине вукIарав, жиндирго тIоцеве гьавурав
вас, шагьаралъул къадада тIадеги вачун, къурбаналъе
вухIана. Цинги гIасияб ццидаца битIахъе ракI гъан-
цIизабуна гIизраилазул. Гьел нахъе къана ва жидерго
ракьалде тIадруссана.

ЭлишагI авараг ва мискинай къоролай

4 1 Цо гIадан – аварагзабазул лъудбузул цояй – малъ
къосун ЭлишагI аварагасда кIалъана: «Дир рос хвана.
Дуда лъала гьев дуе хъулухъалъе чIарав ва БЕТIЕРГЬА-
НАСЕ мукIурав чи вукIаравлъи. Гьанже гьес къарзалъе
жиндихъа гIарац босун букIарав чи вачIун вуго лагъзал-
лъун гьарун дир кIиявго вас вачине».
2 ЭлишагI аварагас абуна: «Кин гьанже дица дуе кумек
гьабилеб? Бице дида, щибгIаги багьаяб жо бугищ дур
рокъоб?» «Зайтуналъул нахул цо гьитIинаб хъаба хутIун
тIокIаб щибго гьечIо дур лагъалъул», – ин абуна гьелъ.
3 ЭлишагI аварагас абуна: «Инеги ун, дурго мадугьалза-
базухъа кьезарун кIваралгIан гIемерал чIорогоял хъабаби
ракIаре. 4 Цинги рокъое жание йилълъун дудаго ва дурго
васазда хадуб каву рахай; доб нах гьел хъабазда жанибе
тIе ва цIура-цIураб нахъе лъе».
5 Жиндирго васалгун цадахъ рокъое жаниеги йилъ-
лъун гьелъ каву жаниса рахана. Гьелъул васаз гьелда
цере лъолел рукIана хъабаби, ва гьелъ гьезда жанибе
нах тIолеб букIана. 6 Киналго хъабаби цIуна; гьелъ цоги

кье гьанибейин абуна жиндирго васасда. Амма, тIокIаб хъаба хутIичIин жаваб кьуна гьес.

Цинги нахул чвахи къотIана. 7 Гьелъ йилълъун дов Аллагьасул аварагасда бицана кинабго ва гьес абуна: «Мун а гьанже нах бичизе, цинги налъи бецIе, – хутIарабщинаб дуеги дурго васазеги яшавалъе хIалтIизабе».

ЭлишагI авараг ва бечедай шунамитияй

8 Цо къоялъ ЭлишагI авараг вилълъана Шунемалде.
Гьений йикIана цо бечедай гIадан ва гьелъ гьев квана-гьекъезе гьоболлъухъ ахIана. Жиб-жиб нухалъ гьеб бакI къотIун унаго, кваназе гьениб чIел гьабулаан гьес.
9 Гьелъ жиндирго росасда абуна:

«Дида лъала дов нилъехъе гIемер вачIунев чи Аллагьасул авараг вукIин. 10 РачIа нилъеца тIохда цо гьитIинаб рукъ базе, гьениб досие бусенги гьабизе ва столги, бакIги, чирахъги лъезе. Цинги нилъехъе гьоболлъухъ вачIанщинахъе дов гьенив чIезе бегьула».

11 Цо къоялъ ЭлишагI авараг гьоболлъухъ вачIана гьениве ва хIалхьи гьабизе тIаде рокъове вахана. 12 Цинги
гьес жиндирго лагъ Гехазида абуна: «Гъой шунемияй ахIе дихъе». Гьес ахIун гьей гьесда цее ячIана.

13 ЭлишагIица гьесда абуна: «Гьелда абе: „Дуца гьадин нижер тIалаб-агъаз гьабуна. Дуе щибниги къваригIараб дида гьабизе кIолеб жо бугищ? Бокьани пачаясда, ялъуни аскаразул бетIерасда цеве дур хIакъалъулъ кIалъала дун“, – ин». Гьелъ жаваб кьуна: «Дие щибго къварилъи гьечIо, дун дирго гIагарлъиялда гьоркьой йигей гIаданлъидал».

14 «Щибдайха гъолъие гьабун лъикI?» – ин цIехана ЭлишагI аварагас. Гехазица абуна: «Гъолъие камураб цохIо жо буго. Вас гьечIо гъолъул, росги херлъун вуго», – ян.

15 Нахъеги ЭлишагIица абуна: «АхIе гъой дихъе». Гьес ахIун ячIун гьей нуцIидухъ эхетана.

16 «ТIадиялъул гIага-шагарго гьаб гIужалда, – ян абуна ЭлишагIица, – дуда кодоб дурго лъимер – вас вукIине вуго».

«Вай гуро, дир бетӀергьан! – ин кӀалъана гьей. – Бу-
кӀунареб жо бицунге дида, Аллагьасул авараг!» [17] Амма
гьей гӀаданалъул ургьибе лъимер лъугьана, ва ЭлишагӀи-
ца абухъе, тӀадияб соналъ, гӀага-шагарго гьебго гӀужалъ
гьелъие вас гьавуна.

Шунемиялъул вас хваралъуса вахъинави

[18] Гьеб лъимер кӀудияб гӀуна. Цо къоялъ лъилъару-
хъабазда аскӀов вугев инсухъе вачӀана гьев. [19] «Вай дир
бетӀер! Вай дир бетӀер!» – ин зигардана вас инсуде.

Инсуца эбелалъухъе щвезаве гьевилан абуна жиндир-
го цевеteласда. [20] Цевеtелас гьев кодов ккун эбелалъухъе
щвезавуна. Цинги къалъул гӀуж щварабго эбелалда кодоб
хвана гьеб лъимер. [21] ТӀадрокъоеги яхъун гьелъ гьеб лъимер
ЭлишагӀ аварагасул бусада лъуна, ва нуцӀаги рахан къва-
тӀие яхъана. [22] Хадуб гьелъ росасде ахӀана ва гьесда абуна:

«Гьарула дие дур церетелазул цо чиги цо хӀамаги битӀе-
ян, дун хехго дов ЭлишагӀ аварагасухъе ун ячӀине», – ян.
[23] «Жакъа щай мун досухъе уней? Я цӀияб моцӀ бакки-
ялъул байрам гуро, я шамат къо гуро жакъа?». «Щибго
ургъел ккезе жо гьечӀо», – ян жаваб гьабуна гьелъ.

[24] Гьелъ цевеteласда абуна: «Вилълъа, баче хӀама. Дица
абичӀого кивниги лъалхъуге».

[25] Гьедин нухде яхъана гьей ва Кармил магӀарде Алла-
гьасул аварагасухъе щвана. РикӀкӀадасаго гьей йихьун,
ЭлишагӀица жиндирго лагъ Гехазида абуна: «Балагье!
Дой шунемияй йиго! [26] Векерун долда данде а ва долда
цӀехе: „Мун кин йигей? Дур рос унта-щокълъичӀого
вугищ? Лъимер сах-саламат бугищ?“» – ин. «Киналго
сах-саламат руго», – ян жаваб кьуна гьелъ.

[27] Амма Кармил магӀарде, ЭлишагӀ аварагасда аскӀое
щварайго, гьей гьесул бохдузда хурхана. Гехази аскӀове
вачӀана гьей нахъе тункизе, амма Аллагьасул аварагас
абуна: «Жийго те гьей! БЕТӀЕРГЬАНАС дидаса бахча-
раб ва дие загьир гьабичӀеб цо кӀудияб къварилъи буго
гьелъул».

28 «Я дир бетIергьан, дица дуда диего вас гьарун вукIа-
нищ? – ин абуна гьелъ. – Дица гурищ дуда абун букIараб
дир рекIелъ хьул лъогеян?»
29 ЭлишагIица Гехазида абуна: «Хехго нухде вахъа, дир
гIансаги босун, векерун а. Нухда щивниги дандчIвани,
гьесие саламги кьоге, гьес дуе салам кьуни, жавабги гьабуге.
Дир гIанса лъе васасул гьурмада тIад». 30 Амма лъимадул
эбелалъ абуна: «ХIакъав БЕТIЕРГЬАНАСУЛ цIаралхIа
ва дур гIумруялхIа, мун цадахъ вилълъинчIого гали ба-
хъиларо гьаниса». Цинги гьев вахъун гьелда цадахъ ана.
31 Гехази цеве-цеве ана ва гьес гIанса лъуна лъимадул
гьурмада тIад, амма данде цо хIухь бахъичIо. Гехази
нахъвуссун ЭлишагIида данде вачIана ва гьес абуна: «Вас
ворчIулев гьечIо», – ян.
32 ЭлишагI авараг рокъове щваравго, васасул жаназа
гьесул бусада лъун батана. 33 Гьев рокъове жаниве вилълъа-
на ва жиндаго хадуб нуцIаги рахан, БЕТIЕРГЬАНАСДЕ
дугIа гьабуна. 34 Хадув гьев бусада тIадеги вахун, васасул
къаркъалаялда тIад вегана – кIал кIалалда, берал бераз-
да, кверал кверазда цузаруна. Гьедин гьев тIад вегидал
васасул черх хинлъун бачIана. 35 Цинги ЭлишагI тIаде
вахъана, рокъов жанив цеве-нахъе хьвадана, ва нахъе-
ги бусаде вахун, гьесда тIад вегана. Гьебмехалъ лъимер
анкьцIул чинхъана ва гьес берал рагьана.
36 Гьес Гехази ахIана, ва гьесда абуна: «Шунемияй ахIе
дихъе», – ян. Гьес гьей ахIана. Гьей ячIарайго, ЭлишагIица
абуна: «Ма, ваче дурго вас». 37 Жаниеги ячIун, гьесул хIа-
тIазда цее накабазде ккун, гIодоб гьумер цун къулана гьей
гьесие. Хадуб васги вачун гьениса къватIие йилълъана.

Загьруяб квен

38 Цинги ЭлишагI авараг Гилгалалде тIадвуссана. Гье-
ниб сверухълъиялдаго ракъи букIана гьеб заманалда. Цо
нухалъ гIолохъанал аварагзаби рукIана гьесухъ гIенек-
кизе рачIун. Гьес абуна жиндирго лагъасда: «КIудияб
хьаг лъе цIеда ва гьал чагIазе кваназе жо гьабе», – ян.

[39] Гьезул цояв вилълъана авлахъалде пер-хер балагьизе
ва гьесда гьенир гIалхул охцеразда релълъарал жал рата-
на. Гьелъул лъорги цIезабун тIадвуссана гьев ва буссун
хьагинибе жанибе бана гьеб, амма лъиданиги гьеб щиб
жояли лъалеб букIинчIо. [40] Кваназе жо бахъана, амма
гьеб кIалдибе босун бахъиналде гьел чIчIичIчIидана:

«Авараг, хьагиниб жаниб загьру буго!» – ян. Гьезда
гьеб кваназе кIвечIо. [41] ЭлишагI аварагас ханжу босе
жиндихъеян абуна. Гьес гьеб хьагинибе бана, цинги
квен бахъе, гьеб кваназе бегьулин абуна. Хьагиниб тIо-
кIаб щибго заралалъе жо хутIичIо.

ЭлишагI аварагас нусго чи кваназави

[42] БагIал-Шалишаялдаса цо чи вачIана Аллагьасул
аварагасе тIоцебесеб тIорщалил нигIматги босун. Къого
пурчIинадул мучариги цIияб ролъги бачIана гьес.

«ГIадамазе кье, гьез кваназе те гьеб», – ин абуна Эли-
шагI аварагас. [43] «Гьаб жоялъ нусго чи кин дица квана-
завилев?» – ин цIехана гьесул лагъас.

Амма ЭлишагIица абуна: «ГIадамазе кье, гьез кваназе
те гьеб. Гьадин абулеб бугелъул БЕТIЕРГЬАНАС: „Гьел
гIорцIила ва жеги тIокIги хутIила“». [44] Цинги гьес гьеб
киназдаго цебе лъуна, – гьез гIорцIизегIан кванана ва,
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рагIуда рекъон, тIокIги хутIана.

Нааман барасалъул унтудаса сахлъи

5 [1] Нааман вукIана Сириялъул пачаясул аскаразул бетIер.
Пачаясеги кутакалда къиматав, къадруяв чи вукIана
гьев, щайгурелъул БЕТIЕРГЬАНАС гьесдасан Сириялъе
бергьенлъи кьун букIиндал. Лебалав рагъухъан вукIана
гьев, амма барасалъул унтиялъ* тату хвезабун букIана.

* [5:1] *Барас* – черхалда хъахIаб къара чIвазабун, инсанасул тIом
пасат гьабулеб, квешаб ва кутакалда захIматаб унти. Мусал Къа-
нуналда рекъон, барасалъ унтарал гIадамал хъублъарал чагIи-
лъун рикIкIунаан ва диналъул агьлуялда гъорлъе риччалароан.

[2] Цо нухалъ чабхъаде рахъарал Сириялъул рагъухъабаз
ГІизраилалдаса хъамурай яс йикІана Нааманил лъа-
дул цеетеллъун. [3] Гьелъ жиндирго хважаиналда абуна:
«Самариялда вугев авараг вихьизеанищ бетІерчІахъаяв
дир хважаинасда! Гьес сахлъизавилаан гьев барасалъул
унтудаса».

[4] Нааман вилълъана пачаясухъе ва ГІизраилалдаса ясалъ
абураб кинабго жо гьесда бицана. [5] «Гьайгьай, мун ине
ккола, – ян жаваб кьуна Сириялъул пачаяс. – Дицаги
ГІизраилалъул пачаясухъе кагъат хъвала».

Цинги Нааман нухде вахъана; сайгъаталъе анцІго та-
лант* гІарцул, анлъазарго шекел** меседалъул ва анцІго
цІияб ретІел-кунги босана цадахъ. [6] Гьес ГІизраилалъул
пачаясухъе босун бачІараб кагътида хъван букІана: «Гьаб
кагъатгун дица дир лагъ Нааман витІулев вуго духъе, ду-
ца гьев барасалъул унтудаса сах гьавизе вукІине», – ян.

[7] Гьеб кагъат цІалун хадуб ГІизраилалъул пачаяс тІад
букІараб ретІел бихъ-бихъана ва гьес абуна: «Я рухІ ба-
хъизе, я чІаго гьаризе, дун Аллагьищ вугев? Щай гьас
барасалдаса сах гьавеянги абун дихъе гьав чи витІарав?
Балагье цо, гьас диргун питна балагьулеб бугеб куц!»

[8] ЭлишагІ аварагасда гьелъул хабар рагІарабго гьес
пачаясухъе ругьел битІана: «Щай дуца чара хун ретІел
бихъулеб? Дихъе витІе гьев чи ва гьесда бихьила ГІиз-
раилалда авараг вукІин».

[9] Чуялгун ва чолгьакалгун вачІана Нааман ва ЭлишагІ
аварагасул минаялъул кавуда цеве лъалхъана. [10] Цинги
ЭлишагІица цо чи витІун вачІана гьесухъе гьадинаб ра-
гІигун: «Иордан лъарахъеги ун, гьенив анкьго нухалъ
лъадалъ ччун вахъа, цинги сахлъила мун ва бацІцІа-
лъила дур черх».

[11] Амма Нааманил кутакалда ццин бахъана гьеб ба-
кІалда. «Дун вукІана гьев живго къватІиве вачІинин

* [5:5] *10 талант* – гІага-шагарго 360 кило.
** [5:5] *6000 шекел* – гІага-шагарго 70 кило.

дихъе ва жиндирго БЕТІЕРГЬАН Аллагьасул цІарги
ахІун, дир унтараб бакІалде квер хьвагІилин ва дун
барасалъул унтудаса вацІцІад гьавилин!» Гьединги
абун нахъе ана гьев. 12 «ГІизраилалъул киналго лъа-
раздаса цІакъал гьечІищ Дамаскалъул лъарал Аванаги
Парпарги? Гьенив чвердон вацІцІалъизе кІоларогойищ
дун вукІарав?!»

Гьедин кьурун вуссун кутакаб ццидада ана гьев гье-
ниса. 13 Нааманил церетелал рачІана цинги гьесда ас-
кІоре ва гьез абуна: «Я нижер эмен, аварагас цоги цо
захІматаб жо гьабеян дуда абун букІарабани, дуца гьеб
гьабилароанищ? Досин абуни цохІо чвердеян ва мун
вацІцІалъилин абуна дуда».

14 Цинги гьев вилълъана, ЭлишагІица абухъе анкьго
нухалъ Иорданалда ччун вахъана, ва гьесул черх сах-
лъун лъимадул гІадин бацІцІалъана. 15 Цадахъ жиндирго
чагІазул къокъагун Нааман ЭлишагІихъе нахъвуссана.
Гьесда цевеги вачІун гьес абуна: «Гьанже лъана дида
ГІизраилалда гуреб тІокІаб кибго дунялалда Аллагь
гьечІевлъи. Гьарула дуда, къабул гьабе дир, дур лагъасул
сайгъат-салам».

16 Аварагас жаваб гьабуна: «Дица Жиндие бетІер чІвалев
хІакъав БЕТІЕРГЬАНАСУЛ цІаралхІа, щибниги боси-
ларо». КигІан Нааманица гьараниги гьес инкар гьабуна
сайгъаталдаса.

17 «Дуца дир сайгъат къабул гьабулеб батичІони, – ян
абуна Нааманица, – гьарула дуда, кІиго гІорцІеналда
лъураб ракь* босизе изну кье дие гьаниса. Гьанжеялдаса
нахъе дица киданиги БЕТІЕРГЬАНАСЕ тун батІиял ал-
лагьзабазе ракълил къурбаналги, тІуран рухІулел къурба-
налги тІокІалъ хъвезе гьечІо. 18 Амма цо жо тІаса лъугьун

* 5:17 ГІизраилал гурел, батІиял халкъазул гІемерисел чагІи божулаан Аллагьасе как-дин Гьесул халкъалъул ракьалда, ялъуни гьениса босараб ракьул гьабураб къурбаналъе бакІалда цебе гурони гьабизе бегьуларин.

таги дие БЕТІЕРГЬАНАС: Риммоние* тІагІат-гІибадат
гьабизе гьесул мукъадасаб рокъове дир пача лъугьунаго,
гьес дир квер ккола ва гьесда цадахъ дунги суждаялда
чІезе ккола. Риммонил рокъов дун суждаялда чІолаго
БЕТІЕРГЬАН тІаса лъугьаги дидаса». 19 «Парахат нухда
а дурго», – ян абуна ЭлишагІица.

Нааманица нухлул цодагьаб манзил тун букІана,
20 цинги ЭлишагІил лагъ Гехазица пикру гьабуна: «Дир
хважаинас дов сирияв, цониги сайгъатги досухъа боси-
чІого, гІадада виччан тана. ХІакъав БЕТІЕРГЬАНАСУЛ
цІаралхІа, дун досда хадув вортила ва досухъа щиб бу-
кІаниги диего босила». 21 Гехази Нааманида хадув веке-
рана. Гьев векерун вачІунев вихьун, гьесда дандчІвазе
чолгьакидаса гъоркье рещтІана Нааман.

«ЩибгІаги ккараб жо бугищ?» – ин цІехана гьес. 22 «Гье-
чІо, – ян абуна Гехазица. – Дир хважаинас витІана дун
духъе ругьелгун: „Аварагзабазул кІиго гІолохъанчи вачІун
вуго дихъе Ефраимил тІалъиялдаса. Гьарула дуда гьезие
талант** гІарцулги кІиго ретІел-кунги кьеян“, – абун».
23 «Гьайгьай! КІиго талант босе», – ян абуна Нааманица.

Гьес кІиго ретІелгун цадахъ кІиго къандалъоде жанибе
бараб кІиго талант гІарцулги босинабуна Гехазида. Гьес
жиндирго церетелазул кІигоял ритІана Гехазида цере-це-
ре гьебги босун. 24 ГохІде щваравго, Гехазица гьезухъаги
босун, жиндирго рокъоб жаниб бахчана гьеб. Нааманил
церетелалги тІадруссун жиндирго нухда ана. 25 Хадув гьев
жиндирго хважаин ЭлишагІ аварагасда цеве вилълъана.

«Кив мун вукІарав, Гехази?» – ян цІехана ЭлишагІица.
«Дун кивего ун вукІинчІо», – ян жаваб гьабуна Гехазица.
26 Амма ЭлишагІица гьесда абуна: «Дуда цадахъ гу-
рищ дир ракІ букІараб, дуда дандчІвазе дов чи чолгьа-
кидаса гъоркье рещтІунеб мехалъ? ГІарацги, ретІелги,
зайтуналъул гъутІбузул расалъабиги, цІолбол ахалги,

* 5:18 *Риммон* – сириязул пири-гъугъадиялъул аллагь.
** 5:22 *Талант* – гІага-шагаргo 36 кило.

гIи-боцIул рехъабиги, лагъзалги, гъараващалги тIалаб
гьаризе рекъараб заманищ гьаб бугеб? 27 Гьанже биччанте
Нааманил барасалъул унти дуде ва дур наслуялда тIаде
ккезе абадиялъго».

Барасалъ тIуван гIазу гIадин хъахIлъун вачIана Гехази
ЭлишагIида аскIоса къватIиве.

ГIащтIи лъеда тIад чIей

6 1 Аварагзабазул къокъа кIалъана ЭлишагIида: «Гьа-
ниб, дуда аскIор рукIине нижее киназего гIураб бакI
гьечIо. 2 Изну кье Иорданалдеги ун, нижер жив-живас
цо-цо чIалуги къотIун, гьениб нилъеего рукъ базе».
Айилан абуна гьес.

3 Цинги гьезул цояс абуна: «Бегьулеб батани мунги
вилълъа нижеда цадахъ!» «Дунги вилълъина», — ян абу-
на ЭлишагIица. 4 Гьев гьезда цадахъ ана. Гьел Иордан
лъарахъе щвана ва гъутIби къотIизе лъугьана. 5 ГъветI
щапизабулев вукIаго, гьезул цоясул гIощтIол махх бор-
тун ана лъадалъе.

«Вай, дир бетIергьан! — ин ахIдана гьев. — Дица гьеб
чияхъайин босун букIараб!» 6 ЭлишагIица цIехана: «Кибе
гьеб бортараб?» — ин. Гьес гьеб бортараб бакI бихьизабун
хадуб, ЭлишагIица къотIун цо гIаркьел рехана гьенибе
ва махх тIаде борхун бачIана. 7 «Босе гъоб», — ин абуна
гьес. Дов чияс кверги битIун босана гьеб.

Сириял беццлъизари

8 Сириялъул пачаяс ГIизраилалда данде рагъ гьабуна.
Жиндирго чукъузда гIакълу дандбан, пачаяс аскаразе
къайи чIвазе бакI тIаса бищулаан, 9 амма ЭлишагI ава-
рагас гьебсагIаталдаго ГIизраилалъул пачаясухъе хабар
битIулаан: «Вореха, пуланаб бакIалдаса гIебеде цIодорго
вукIа мун, доре сириял ракIарулел руго», — ян.

10 Аварагас бихьизабураб щибаб бакIалде чагIи ритIун,
цIодорлъи гьабеян лъазабулаан ГIизраилалъул пача-
яс. Гьедин ккана чанго нухалъ. 11 Гьебмехалда кIудияб

ургъел чIвана Сириялъул пачаясда. Жиндирго божарал чагIиги ахIун гьес гьезда цIехана: «Нужеда лъаларищ нилъер чагIазда гьоркьоб лъицадай гIизраилазул рахъ ккун бугеб?» – ин.

12 «Лъицаго гьечIо, дир бетIергьан пача, – ян жаваб кьуна гьезул цояс. – ГIизраилалда вугев ЭлишагI аварагасин мунго кьижулеб рокъоб жаниб дуца бицараб рагIицин ГIизраилалъул пачаясухъе щвезабулеб бугеб». 13 «Инеги ун, гьев вугеб бакI лъазабун рачIа, – ян буюрухъ кьуна пачаяс, – цинги дица гьев кквезе чагIи ритIизе рукIине».

Гьев Дотаналда вугин бицана гьеса. 14 Цинги гьес чуялгун, чолгьакалгун цадахъ кIудияб аскар битIана гьенибе. Къаси рачIун шагьар сверун ккуна гьез. 15 ХъахIлъи рехулеб гIужалъ ЭлишагIил лагъ тIаде вахъун къватIивехун вилълъиндал, гьесда бихьана чуялгун ва чолгьакалгун цадахъ аскаралъ шагьар сверун ккун букIин. «Вай, дир бетIергьан, щиб гьанже нилъеца гьабилеб?» – ин абуна лагъас.

16 «Мун хIинкъуге, – ян абуна аварагас. – Нилъер рахъалда ругел, дозул рахъалда ругездаса цIикIкIун руго». 17 ЭлишагIица дугIа гьабуна: «Я БЕТIЕРГЬАН, рагье гьасул берал, гьасда канлъи бихьизе букIине!»

Цинги БЕТIЕРГЬАНАС лагъасул берал рагьана ва гьесда бихьана ЭлишагIида сверухъ магIарда киса-кирего цIадул чуялги чолгьакалги рукIин. 18 Тушбабаз гьесда тIаде гьужум гьабизе байбихьарабго, ЭлишагIица БЕТIЕРГЬАНАСДЕ дугIа гьабуна: «Цо хутIичIого бецц-лъаги гьал чагIи», – янги абун.

ЭлишагI аварагасул рагIуда рекъон, БетIергьанас гьел беццлъизаруна. 19 Хадуб ЭлишагI кIалъана гьезда: «Гьаб гуро доб шагьар, нуж мекъаб нухда руго. Дида хадур рилълъа; дица щвезарила нуж нужеца валагьулев вугев чиясухъе», – ян. Цинги гьес гьел Самариялде рачана. 20 Шагьаралда жанире щведал, ЭлишагIица абуна: «Я БЕТIЕРГЬАН, рагье гьал чагIазул берал, гьазда канлъи бихьизе букIине».

БЕТIЕРГЬАНАС гьезул берал рагьана ва гьезда бихьана
жал Самариялда рукIин. [21] ГIизраилалъул пачаясда гьел
рихьидал, гьес ЭлишагI аварагасда абуна: «Гьел киналго
гъурун ран лъикI гурищ, дир эмен?» [22] «ЛъикI гуро, – ян
абуна гьес. – Дуца рагъда асир гьарунищ гьал ругел,
дуца чIвазе ккани? Кваназе квенги гьекъезе лъимги
кье гьазие, биччанте гьал кваназе ва хадур жиндирго
пачаясухъе тIадруссине».
[23] Гьебмехалъ пачаяс кIудияб сухIмат гьабуна гьезие;
гьел гIорцIизегIан квана-гьекъон хадур гьес риччан тана,
ва гьел жиндирго пачаясухъе тIадруссана. Гьелдаса хадуб
Сириялдаса рагъухъабаз гIезегIан мехалъ ГIизраилалде
чабхъен гьабичIо.

Самариялда ккараб гIасияб ракъи

[24] Заман ун хадуб Сириялъул пача Бен-Гьадад*, бакIа-
рун аскаргун, рагъде вахъана ва Самария сверун ккуна.
[25] Цинги шагьаралда гIасияб ракъи ккана. Гьеб сверун
ккун гIемераб мех индал, ракъиялъул кутакалъ хIамил
ботIрол багьа букIана анкъого гIарцул шекел**, ва мак-
казул ракул цо дангъураялъул багьа букIана щуго гIарцул
шекел*** [26] Цо нухалда ГIизраилалъул пача шагьаралъул
къеда тIад хьвада-чIвадулев вукIаго, цо чIужугIадан ахIда-
на: «Вай дир бетIерчIахъаяв пача, кумек гьабе дие!» – ян.
[27] Пачаяс жаваб гьабуна: «БЕТIЕРГЬАНАС гьабичIеб
кумек дица киса балагьилеб дуе? ГьоцIисайищ? Ялъуни
цIибил жаниб цIцIулеб чаналъусайищ?» [28] Хадуб гьес
гьелда цIехана: «Щиб ккараб?»
Гьелъ жаваб гьабуна: «Гьай гIаданалъ абуна дида: „Ра-
чIа жакъа дур вас кваназе, метер дирги кванала“, – ян.

* **6:24** Гьев ккола II Бен-Гьадад – тIоцевесев Бен-Гьададил вас, ялъуни васасул вас (бал. 3 Пач. 15:18). Гьесул пачалъиялъул заман ккола гIага-шагарго цебесеб эраялъул 860–841 сс.
** **6:25** *80 гIарцул шекел* – гIага-шагарго 1 кило гIарацалъул.
*** **6:25** *5 гIарцул шекел* – гIага-шагарго 60 гр.

[29] Нижеца велъун кванана дир вас. Нахъисеб къоялъ ди-
ца гьалда абуна: „Гьанже рачIа дур вас кваназе“, – ян.
Амма гьалъ вас вахчана».

[30] Гьей чIужугIаданалъул рагIаби рагIидал, пачаяс,
чара бухIун, тIад букIараб ретIел бихъана. Гьев къеда
тIад хьвадулев вукIиндал, халкъалда бихьулеб букIана
гъоркьа ратIлил бакIалда гьес хIебтил гIаба ретIун бу-
кIин*. [31] Гьес абуна: «Аллагьас балагьалъукье ккезавеги
дун, Шапатил вас ЭлишагIил бетIер гьесда тIад хутIани
жакъа». [32] ЭлишагI кквезе чи витIана гьес.

ЭлишагI авараг жиндирго рокъов, кIудиял чагIигун
цадахъ, гIодов чIун вукIана гьебмехалда. Пачаясул чи
вачIиналда цебе ЭлишагIица кIудиял чагIазда абуна:
«Нужеда лъалищ дов чIвадарухъанасул васас дир бетIер
къотIизе чи витIун вачIунев вугеблъи? Гьев вачIараб ме-
халъ, вореги нуцIа рахай ва гьесие гьеб ричIуге. Гьесдаго
хадув вачIунев пачаясул хIатIил сасги рагIулеб буго».

[33] Гьев кIалъан вахъиналде, пачаяс гьесухъе витIарав чи
вачIана ва гьес абуна: «Вай, БЕТIЕРГЬАНАС биччан бугеб
балагь! ТIокIальги кин БЕТIЕРГЬАНАСДЕ хьул лъолеб?»

7

[1] Амма ЭлишагI аварагас абуна: «ГIенекке БЕТIЕР-
ГЬАНАСУЛ рагIухъ. Гьадин абулеб буго БЕТIЕР-
ГЬАНАС: „Метер, гьаб гIужалда, тIаса бищараб ханждал
цо сат** цо шекелалъул*** багьаялда, кIиго сат богIолги
цо шекелалъул багьаялда букIине буго“».

[2] ГIизраилалъул пачаясул вазирас ЭлишагIида абуна:
«БЕТIЕРГЬАНАС зобалазул гордал рагь-рагьаниги, гьеб
букIунеб жо гуро!» «Дур беразда бихьила гьеб, – ин абуна
ЭлишагIица, – амма дуе кваназе щвеларо!»

---

* 6:30 Жиндирго къварилъи, пакъирлъи ва балагьалъукье ккей
загьир гьабизе бихъун ретIелгун хIебтил гьабураб гIаба ретIу-
наан доб заманалда.

** 7:1 *Сат* – гIага-шагарго 6 кило; гьединго бал. 7:16, 18.

*** 7:1 *Шекел* – гIага-шагарго 11 гр.; гьединго бал. 7:16, 18.

Шагьар хвасарлъи

[3] Шагьаралъул кавабахъ вукІана барасалъ унтаравункъо
чи. Гьез цоцазда абуна: «Щай нилъее гьанир чІун – хвел
щвеялъухъ балагьун? [4] Нилъеца шагьаралде рилълъине
хІукму гьабуни, гьениб ракъи бугелъул, нилъ гьенир
ракъуца хвела. Гьанирго чІаниги, нилъ кингоги хве-
зе руго. РачІа нилъ сириязухъе рилълъине ва гьезухъе
кверде ине. Гьел нилъеда гурхІани, нилъ чІаго хутІила,
гурхІичІони, хун рукІа абе».
[5] МаркІачІул гІужалда рахъун гьел сириязухъе рилъ-
лъана. Гьел гьезул къайи чІвараб бакІалде гІагардегІан
щваралго, гьенив вихьуда цо инсан вукІинчІо. [6] Гьелда
цебе, БетІергьанас чуязул, чолгьаказул ва кІудияб аска-
ралъул гІадаб хъуй рагІизабуна сириязда ва гьезда ккана:
«ГІизраилалъул пачаяс хитиязул ва мисриязул пачаби
ккун руго нижеде тІаде кІанцІизе!» – ян.
[7] Цинги маркІачІул гІужалда рахъун, ругелъур чадрал-
ги, бугелъуб къайги, рухьухъе чуял-хІамулги тун лъутун
ана гьел.
[8] Гьенире щведал, гьел ункъалго чагІи цо чодрони-
ре жанире лъугьана, гьенир кванана, гьекъана, цинги
гьениб батараб гІарац-месед ва ретІел-кун босун цо
бакІалда бахчана. Хадур гьел тІадруссана ва цогидаб
чодронире раккана; гьенисаги батараб жо босана ва
гьебги бахчана. [9] Хадуб гьез цоцазда абуна: «Нилъеца
мекъаб жо гьабулеб буго. Гьаб рохалил хабаралъул къо
буго, амма нилъеца гьеб хабар лъазабулеб гьечІо. Ни-
лъеца рогьинегІан нахъ бахъани, нилъ тамихІалъукье
ккола. Рилълъа хехго пачаясул кІалгІаялда лъазабизе
гьаб иш», – ин.
[10] Гьел нухде рахъана, шагьаралъул кавабазул рорчІу-
хъабаздеги ахІун, гьезда абуна: «Ниж сириязул къайи
чІвараб бакІалде ун рукІана, амма гьенив щивго вати-
чІо – цо сасцин гьечІо; рухьухъе чуялги хІамулги руго
ва чІвавухъе чадралги руго».

11 РорчIухъабаз гьеб харбил гIакIа ахIана ва гьеб хабар
кIалгIаялде щвезабуна. 12 Цинги пача бусадаса тIаде ва-
хъана. «Дида лъала сириязул къасд. Дозда лъала нилъ
ракъуца холел рукIин. Бугелъуб жиндирго къайиги тун,
гьел ана авлахъалда рахчизе, нилъ ракIчIун квен бала-
гьизе шагьаралдаса къватIире рачIинин, цинги чIаго
нилъги асир гьарун, шагьарги кверде босилин пикруги
гьабун», – илан кIалъана пача жиндирго цересел чагIазда.
13 Гьесул цересел чагIазул цояс абуна: «Биччанте хутIун
ругел чуязда гьоркьоса щуго чуги бачун щиб ккун буги-
щали лъазабизе гIадамал ине. Кингоги хвезе ругелъул
гьелги, жеги хвечIого хутIарал гIизраилазда цадахъ, –
нилъ киналго хвалиде гIагарлъулел ругелъул».
14 КIиго чолгьакида чуялги рана, цинги пачаяс гьел
Сириязул аскаралда хадур ритIана.
Гьес гьезие буюрухъ кьуна: «Ун дозда хадургун, ккараб
жо лъазабе», – ян.
15 Сириязул аскаралъул лъалкI ккун Иорданалде гIунтIун
ана гьел ва хъатамасан лъутун унел сирияз гIодобе бараб
ратIлил ва яргъил цIун батана тIолабго нух. Чапарзаби
тIадруссана ва жинда бихьараб-тараб пачаясда бицана.
16 Гьебмехалда халкъ къватIибе бахъана ва сириязул къа-
йии хъамал гьабизе журана. БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рагIуда
рекъон, тIаса бищараб ханждал цо сат цо шекелалъухъ ва
бугIадул кIиго сатги цо шекелалъухъ бичизе байбихьана.
17 Пачаяс жиндирго вазир тун вукIана шагьаралъул
кавабахъ гIадлу-низамалъе, амма гьев гьенив гIаламалъ
мерхьун хвана. ЭлишагI аварагас, гьесул рокъове пача
вачIараб мехалда, цебеккунго бицаралда рекъон хвана
гьев. 18 ЭлишагIица абун букIана: «Метер, гьаб гIужалда,
тIаса бищараб ханждал цо сат цо шекелалъул багьаялда
ва кIиго сат богIолги цо шекелалъул багьаялда букIине
буго», – ян. 19 Гьев вазирас ЭлишагIида абуна: «БЕТIЕР-
ГЬАНАС зобалазул гордал рагь-рагьаниги букIунеб жо
гуро гьеб!» – ин. Цинги ЭлишагIица абун букIана: «Дур
беразда бихьила гьеб, амма дуе кваназе щвеларо!» – ян.

[20] Гьедин ккезеги ккана гьесие: шагьаралъул кавабахъ
гIаламалъ мерхьун хвана гьев.

Шунемиялъул ракь гьелъухъе тIадбуссинаби

8 [1] Жиндир вас хваралъуса вахъинавурай чIужугIа-
даналда абуна ЭлишагI аварагас: «Хъизан-къайгун
цадахъ гьаниса нахъе а, ва чияр ракьалда бакI балагьун,
гьениб чIел гьабе, щайгурелъул анкьго соналъ халат
бахъараб ракъи биччалеб буго БЕТIЕРГЬАНАС гьаб
ракьалда тIаде», – ян.
[2] Гьей гIаданалъ Аллагьасул аварагас абураб гьабуна ва
бачун жиндирго хъизан-къайгун, пилистимазул ракьал-
деги ун, гьениб анкьго соналъ гIумру гьабуна. [3] Анкьго
соналдасан гьей пилистимазул ракьалдаса тIадюссана
ва жиндирго минаялъулги хуралъулги кIалъай гьабизе
пачаясухъе йилълъана.
[4] ЭлишагI аварагас гьарурал хIикматал ишазул бице
жиндаянги абун, ЭлишагIил лагъ Гехазида кIалъалев
вукIана пача гьебмехалда.
[5] Гехазица ЭлишагIица хварав чи чIаго гьавураб куца-
лъул пачаясда бицунеб сагIаталда, жиндир вас Элиша-
гIица чIаго гьавурай гIадан ячIана пачаясухъе, жиндирго
минаялъулги хур-ракьалъулги хIакъалъулъ кIалъазе.
Цинги Гехазица абуна: «Дир бетIергьан пача, гьалегури
дой гIадан! Гьалъул васин ЭлишагI аварагас хваралъуса
тIаде вахъинавурав!»
[6] Гьеб мехалъ пачаяс гьей чIужугIаданалда цIех-рех
гьабуна ва гьелъ гьесда кинабго бицана.
Цинги гьелъул къваригIел тIубазабеян жиндирго чиясда
тIадкъана пачаяс ва гьелъ улка таралдаса нахъе гьелъул
хуриса щвараб хайирги рикIкIун, кинабго гьелъул букIа-
раб боцIи-рикъзи гьелъухъе тIадбуссинабеян лъазабуна.

ЭлишагI аварагас Бен-Гьадад чIвазе вукIин бицуна

[7] Сириялъул пача Бен-Гьадад унтараб заман букIа-
на; ЭлишагI Дамаскалде вачIана. Гьев вачIун вугилан

рагІидал 8 пачаяс Хазаилида абуна: «Цадахъ сайгъатги
босун Аллагьасул аварагасда дандчІвазе а. Биччанте
дун сахлъулищин цІехезе ЭлишагІ аварагас БЕТІЕР-
ГЬАНАСДА».

9 КІикъого варaниялда тІад бараб, Дамаскалдаса тІаса
бищараб къайиги сайгъаталъе босун, Хазаил ЭлишагІгун
дандчІвазе вахъана. ВачІун гьесда цевегун гьес абуна:
«Дур мутІигІав лагъ, Сириялъул пача Бен-Гьададица
витІана дун жив доб унтудаса сахлъулищин дуда цІе-
хезе», – ян.

10 ЭлишагІица абуна: «Досда абе мун ракІчІун сах-
лъулин, амма БЕТІЕРГЬАНАС хІакъикъаталдаги гьев
хвезе вукІин загьир гьабуна дие». 11 Цинги ЭлишагІ бер
къапичІого таманаб заманаялъ гьесухъ валагьун чІана –
ахирги Хазаил намуслъун лъугьана. Цинги гІек-гІекиялда
гІодана ЭлишагІ авараг.

12 «Я дир эмен, щай мун гІодулев?» – ин цІехана Хаза-
илица. «Щайгурелъул дида лъалелъул дуца гІизраилазе
гьабизе бугебщинаб квешлъи, – ян абуна гьес. – Дуца
гьезул хъулби рухІизе руго, гьезул гІолохъаби хвалчаца
къотІ-къотІизе руго, гьитІинал лъимал чІвазе руго, ва
лъимаде ругел руччабазул чахьал рихъизе руго».

13 Хазаилица абуна: «Дица, щивго гурев чияс, гьединал
кІудиял ишал кин гьарулел?» – ин. «БЕТІЕРГЬАНАС
загьир гьабуна дие мун Сириялъул пачалъун вахъине
вукІин», – ин жаваб кьуна ЭлишагІица*.

14 Цинги Хазаил жиндирго бетІергьанасухъе тІадвуссана.
Пачаяс гьесда цІехана: «ЭлишагІица щиб абураб?»
Хазаилица жаваб гьабуна: «Дос дида абуна мун ракІ-
чІун сахлъулин».

15 Нахъисеб къоялъ гьес биччизабун юргъан рехана па-
чаясул гьурмада тІаде ва гъанкъизавуна гьев. Хазаилги
гьесул бакІалда пачалъун вахъана.

* 8:13 Гьаниб ЭлишагІица бицунеб буго цебеккунго Аллагьас Илясие рагьун букІараб балъголъи (бал. 3 Пач. 19:15-17).

Егьорам — Ягьудиялъул пача

16 Ахавил вас Иорам ГІизраилалъул пачалъун вахъун
щуабилеб соналъ, Егьошафатил вас Егьорам Ягьудия-
лъул пачалъун* вахъана — жеги Егьошафатги вукІана
Ягьудиялъул пачалъун. 17 Лъебералда кІиго сон барав
чи вахъана гьев пачалъун ва микьго соналъ пачалъиги
гьабуна Иерусалималда. 18 ГІизраилалъул пачабазул нух-
ккун, Ахавил хъизан-къаялдаса мисалги босун хьвадана
гьев, щайгурелъул гьес Ахавил яс ячун йикІиндал. Гьес
БЕТІЕРГЬАНАСДА квеш бихьанщинаб гьабуна. 19 Амма
Жиндирго лагъ Давудие гІоло, Ягьудия тІагІинабизе бо-
кьичІо БЕТІЕРГЬАНАСЕ. Гьесул зуриялъе абадиялъего
пачалъиялъул тах цІунизе къотІи гьабун букІиндал Гьес.
20 Егьорам пачалъун вугеб заманалда Ягьудиялъул квер-
щалида данде чІана Эдом ва жиндирго пачаги вищана.
21 Цинги цадахъ рачун киналго жиндирго чолгьакалгун
ЦагІиралде тІаде кІанцІизе вилълъана Егьорам. Гьенир
эдомияз сверун ккуна гьевги гьесул киналго чолгьакал-
ги. Къаси сардилъ гьевги гьесул чолгьаказул бутІрулги
тушбабазул сверунккквеялдаса къватІире рорчІана, амма
киналго гьесул рагъухъаби рокъо-рокъоре лъутун ана.
22 Гьелдаса нахъе Эдом Ягьудиялъе мукІурлъичІо. Гьебго
заманалда Ягьудиялда данде чІана Ливнаги.
23 Егьорамил пачалъиялъул хутІарал лъугьа-бахъинал
«Ягьудиялъул пачабазул тарих» абураб тІехьалда хъван
руго. 24 Егьорам хвана ва Давудил Шагьаралда жиндир-
го умумузда аскІов хабалъ лъуна. Гьесул вас Ахазиягь
гьесул бакІалда пачалъун вахъана.

Ахазиягь — Ягьудиялъул пача

25 Ахавил вас Иорам ГІизраилалъул пачалъун вахъун
анцІила кІиабилеб соналъ, Егьорамил вас Ахазиягь

* 8:16 Доб заманалда цо-цо мехалъ инсуцаги васасги цадахъ гьабулаан пачалъи.

пачалъун вахъана Ягьудиялда. 26 Къоло кIиго сон барав чи
вахъана Ахазиягь пачалъун ва цо соналъ пачалъи гьабуна
гьес Иерусалималда. Гьесул эбелалда цIар Аталия букIа-
на ва ГIизраилалъул цеве вукIарав пача ГIомри гьелъул
кIудияв эмен вукIана. 27 Ахавил хъизаналъул нухккун
хьвадана Ахазиягь ва гьесги БЕТIЕРГЬАНАСДА квеш
бихьанщинаб гьабуна – Ахавилгун ригьнал гIагарлъи
букIиндал гьесул.

28 Ахазиягь ун вукIана цо нухалъ Ахавил вас Иорамгун
ГилгIадалъул Рамоталде Сириялъул пача Хазаилида дан-
де вагъизе; сирияз гьенив лъукъана Иорам. 29 Рамоталда
Хазаилида данде вагъулаго сирияз лъукъарав Иорам
пача, Изреелалде тIад вуссана ругънал сах гьаризе. Ха-
дув Ягьудиялъул пача Ахазиягь вилълъана Изреелалде,
унтун вугев Иорамиде ваккизе.

Егьу ГIизраилалъул пачалъун вахъин

9 1 ЭлишагI аварагас гIолохъанал аварагзабазул цо-
явги ахIун, гьесда абуна: «Нухде вахъине къачIай.
Зайтуналъул нахул цIураб хъабаги босе ва ГилгIадалъул
Рамоталде а. 2 Гьениве щваравго Нимшил васасул вас,
Егьошафатил вас Егьу валагье. Досухъеги ун, досул гьу-
дул-гьалмагъзабазда аскIоса ватIа ахIун, нахъарокъове
ваче дов. 3 Цинги босун гьаб хъаба чIехье досул ботIрода
тIаде ва гьадин абе: „Гьале БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рагIи:
‘Дица ГIизраилалда тIад пачалъун толев вуго мун’“. Ха-
дув, ричIун нуцIагун, нахъ валагьичIого лъута!»

4 Гьев гIолохъанав авараг ГилгIадалъул Рамоталде ана.
5 Гьениве щваравго, цо сверуда гIодор чIун ратана аска-
разул бутIрул.

«Аскаралъул бетIер, дир цо хабар буго духъе», – ян
абуна гьев гIолохъанав аварагас. «Нижер кисавасухъе?» –
ян цIехана Егьуца. «Духъе буго», – ян жаваб кьуна гьес.

6 Егьу вахъун рокъове жаниве вилълъана. Цинги ава-
рагас Егьул ботIроде нах тIуна ва гьес абуна: «Гьале
ГIизраилалъул БЕТIЕРГЬАН Аллагьасул рагIи: „Дица

мун ГІизраилалда, БЕТІЕРГЬАНАСУЛ халкъалда тІад
пачалъун толев вуго. 7 Дир аварагзабазул ва киналго
БЕТІЕРГЬАНАСУЛ лагъзазул Изавелица гІодобе тІураб
бидухъ Дица рецІел босизе гІоло, дуца дурго бетІергьан
Ахавил агьлу-зуриятго тІагІинабе. 8 Ахавил тІолабго
хъизан-агьлу хвезе ккола. Гьесул махІ бугел бихьинал
цо хутІичІого тІагІинаризе руго Дица ГІизраилалда-
са – лагъ вукІа, эркенав вукІа. 9 Наватил вас Яровамил
ва АхІиягьил вас Баашал хъизан-агьлуялъе гьабураб
гьабила дица гьесул агьлу-зуриятальеги. 10 Жийго Иза-
велги Изреелалъул ракьалда гьабзаца тІутІун язе йиго
ва лъиcаниги гьей хабалъ юкъизе гьечІо“».

Цинги ричІун нуцІагун, лъутана гьев. 11 Егьу жин-
дирго гьудул-гьалмагъзабазухъе тІадвуссиндал, гьезул
цояс цІехана: «Ккара-тараб жо бугищ? Щиб гьабизе дов
бетІерсвер духъе вачІун вукІарав?» «Нужедаго лъала дов
чиги досул каламги», – ян жаваб гьабуна Егьуца.

12 «Лъаларо нижеда! – ян абуна гьез. – Бице дос абу-
раб жо».

Егьуца абуна: «Дос дида абуна: „Дица ГІизраилалда
тІад пачалъун толев вуго мун“, – илан абунин БЕТІЕР-
ГЬАНАС».

13 Цинги гьез хъатамасан тІаса рахъун гІабаби рехана
балъазда тІаде гьесул хІатІикье. Хадуб суралъубе пуна
ва ахІана: «Егьу вахъана пачалъун!» – ин.

Иорам ва Ахазиягь – кІиявго пачаясул хвел

14 Цинги Нимшил васасул вас, Егьошафатил вас Егьу
Иорам чІвазе ургъана. (Иорам, цадахъ ГІизраилалъул
тІолабго аскаргун, ГилгІадалъул Рамот цІунун Сириялъул
пача Хазаилгун вагъулев рукІана. 15 Амма Иорам пача
рагъулъ сирияз лъукъ-лъукъун Изреелалде тІадвуссун
вукІана ругьнал сах гьаризе.)

Егьуца абуна: «Нуж дида рекъарал ратани, щивго чи
виччаге гьаб шагьаралдаса къватІиве гьаб хабарги босун
Изреелалде ине».

16 Гьев чолгьакида тIаде вахана ва Изреелалде нух босана; Иорам гьенив вукIана жеги бусада, Ягьудиялъул пача Ахазиягьги вукIана гьенив, гьесухъе ваккизе вачIун.
17 Изреелалда сиялда тIад эхетарав ворчIухъанасда рихьана Егьул рагъухъаби гIагарлъулел ва гьес ахIи бана: «Дида рагъухъаби рихьулел руго!» «Рекъелгун рачIунел чагIийищан цIехезе гьезда данде чотIахъан витIе», – ян абуна Иорамица.
18 ЧотIахъан ана Егьуда данде ва гьес абуна: «Пачаяс цIехолеб буго, мун рекъелгун вачIунев чийищ?» «Кинаб рекъел дуе букIунеб? – ин абуна Егьуца. – Дида хадув вилълъа».

ВорчIухъанас дов дозда аскIове щванин, амма тIадвуссунев гьечIин лъазабуна.
19 Цинги пачаяс кIиабилеб нухалъ витIана чотIахъан. Гьезда аскIове щваравго, гьес цIехана: «Пачаяс цIехолеб буго, мун рекъелгун вачIунев чийищ?» «Кинаб рекъел дуе букIунеб? – ин абуна Егьуца. – Дида хадув вилълъа».
20 ВорчIухъанас довги дозда аскIове щванин, амма тIадвуссунев гьечIин лъазабуна. «Гьакида цеве-цеве вачIунев чи Нимшил вас Егьуда релълъарав вуго. БетIер сверарав чияс гIадин тIамулел руго дос чуял», – ин абуна гьес.
21 «Дир гьакида чуял рай», – ян буюрухъ кьуна Иорамица.

ГIизраилалъул пача Иорамги Ягьудиялъул пача Ахазиягьги, жинди-жиндир гьакидаги рекIун Егьуда данде рахъана. Изреелалдаса Наватил букIараб хуралда аскIов дандчIвана гьезда гьев.
22 Егьу вихьидал, Иорамица цIехана: «Мун рекъелгун вачIунев чийищ, Егьу?». «Кинаб рекъел букIунеб, – ин жаваб кьуна Егьуца, – дур эбелалъ гьересиаллагьзабазе гьабураб хъахIбаяб хъулухъги сихIручилъиги тIадеялдаса тIаде цIикIкIунеб букIадго?»
23 «Хияналъи, Ахазиягь!» – инги ахIун, Иорам нахъвуссун лъутизе жувана.
24 Гьебмехалъ Егьуца чIор речIчIана ва гьеб Иорамил бугьналугбузда гьоркьоб щвана. Гьеб чIоралъ гьесул

ракI борлъана ва гьев гьакида жанив гIодов речIчIана.
25 Егьуца жиндирго божарав чи Бидкарида абуна: «Из-
реелалдаса Наватил букIараб хуриве рехе гъов. РакIалда
бугищ гъосул эмен Ахавгун чолгьаказда рекIун гьесда
цадахъ унаго БЕТIЕРГЬАНАС гьесда данде бицараб ра-
гIи: 26 „Дида бихьана сон Наватил ва гьесул васазул би
гIодобе тIураб куц, – ин лъазабулеб буго БЕТIЕРГЬА-
НАС, – ва, гьайгьай, гьелъухъ гьаб хуриб жанив жава-
балде ахIила Дицаги мун“, – инги абун? Гьединлъидал,
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рагIуда рекъон, босун гьеб хурибе
рехе Иорамил жаназа».
27 Ккараб жо бихьарабго, Ягьудиялъул пача Ахазиягь
Бет-Гьаганалде валагьун лъутана. Гьевги чIвайиланги
ахIун, Егьу гьесда хадув лъугьана.
Жиндирго гьакидаги рекIун Гуралде тIаде унев вукIа-
го, Йивлеамалда аскIоб бугеб нухда лъукъана Ахазиягь,
амма гьев гьениса Мегиддоялде лъутана ва гьенив хвана.
28 Гьесул хъулухъчагIаз гьакидаги лъун, Иерусалималде
босана гьесул жаназа ва Давудил Шагьаралда гьесул
умумузда аскIов вукъана гьев. 29 Ахавил вас Иорам па-
чалъун вахъун анцIила цоабилеб соналъ вахъун вукIана
Ахазиягь Ягьудиялъул пачалъун.

Изавелил хвел

30 Егьуца Изреелалде нух босана. Изавелида гьеб хабар
рагIидал, гьей бералги релъун, расги берцинго къачIан,
гординиса къватIие ялагьун чIана. 31 Егьу кавабахъа жа-
ниве лъугьидал, гьелъ абуна: «Рекъелгун вачIинищха
мун, Зимрида* релълъарав, жиндирго бетIергьан чIвалев
чIвадарухъан?»
32 Гордухъе тIадеги валагьун, гьес ахIана: «Дир рахъ
ккурав чи щив вугев гьенив?» – ин. Гордухъа кIиго-
лъабго ахта ваккана.
33 «ГIодое рехе гьей!» – илан абуна Егьуца.

* 9:31 Бал. 3 Пач. 16:9-20.

Гьез гьей гордухъа гІодое рехана ва гьелъул чвахараб
би къадада ва гьенир рарал чуязда. Гьел чуяз мерхьана
цинги гьелъул къаркъала речІчІ-речІчІана.
[34] Егьу жаниве вилълъун квана-гьекъана. Хадуб гьес
абуна: «Гъой нагІана батад ялагье ва хабалъ юкъе; кин
букІаниги пачаясул яс йикІиндал гъой».
[35] Амма гьей юкъизе аразда гьелъул гвангвараги, хІа-
тІалги, кверalги гурони ратичІо. [36] ТІадруссун гьеб
Егьуда бицана гьез, ва гьес абуна: «Тишбиялдаса Иляс
аварагас бицараб БЕТІЕРГЬАНАСУЛ рагІи буго гьеб:
„Изреелалъул ракьалда гьабзаца тІутІун бала Изавелил
къаркъала. [37] Хурибе щвараб боцІул рак гІадин букІи-
на Изавелил жаназа: гьай Изавелищиланцин абиларо
лъицаниги“».

Ахавил хъизан-къай тІагІинаби

10

[1] Ахавил лъабкъоялда анцІго вас вукІана Самари-
ялда. Изреелалъул бутІрузухъе, кІудиял чагІазухъе
ва Ахавил васазул тарбиячагІазухъе хъван кагътал ритІана
Егьуца Самариялде. Гьениб хъван букІана:
[2] «Нужехъ кодор ругелъул пачаясул васалги, гьакалги,
чуялги, сверун къараб хъалаги, ярагъги – гьедин буге-
лъул, гьаб кагъат щварабго, [3] пачаясул васазул бищун
мустахІикъав тІаса вище ва жиндирго инсул тахида лъе.
Хадур нужерго пачаясе ва гьесул хъизан-къаялъе гІоло
рагъизе рахъа».
[4] Амма гьел кутакалда хІинкъана: «КІиго пачаясда
кІвечІо гьесда данде чІезе, – ян кІалъана гьел цоцада, –
нилъедайищ кІолеб?»
[5] КІалгІаялъул бетІерав хъулухъчияс, шагьаралъул бе-
тІерас, кІудиял чагІаз ва тарбиячагІаз Егьухъе гьадинаб
ругьел битІана: «Ниж дур лагъзал руго ва дуца абураб
гьабизе хІадурал руго. Нижеца щивго теларо пачалъун,
дуца дуего бокьухъе гьабе».
[6] Цинги Егьуца кІиабилеб кагъат хъвана: «Нужеца
дир рахъ кколеб батани, дие мутІигІалги ратани, росун

пачаясул васазул бутӀрулгун, метер гьаб гӀужалда дихъе
Израелалде рачӀа».

Пачаясул лъабкъоялда анцӀавго вас, гьезие тарбиячи-
лъи гьабизе жинда тӀад къарал шагьаралъул чӀухӀбузухъ
рукӀана. [7] Гьеб кагъат щварабго, гьез пачаясул лъабкъо-
ялда анцӀавго вас чӀвана, ва гьезул бутӀрул гьагьазда
жанирги лъун, Егьухъе Израелалде ритӀана. [8] Пачаясул
васазул бутӀрул гьанире щвезарун ругин бицана Егьуда
вачӀун чапарас.

Егьуца абуна гьел кӀиго гохӀ гьабун шагьаралъул ка-
вабазда аскӀор лъейилан ва рогьинегӀан гьенир теян.

[9] Нахъисеб къоялъ радал Егьу халкъалда цеве вахъана
ва гьезда кӀалъана: «Гьале гьав дица, дунго ургъун чӀвана
Иорам пача. Нужеда щибго гӀайиб гьечӀо гьелъул. Амма
гьал киналго лъица чӀварал? [10] Гьединлъидал, нужеда
лъан букӀа, БЕТӀЕРГЬАНАС Ахавил хъизан-агьлуялъул
рахъалъ бицараб цониги рагӀи тӀубачӀого хутӀичӀо. БЕ-
ТӀЕРГЬАНАС Жиндирго лагъ Иляс аварагги гьоркьов
ккун кьураб рагӀи БЕТӀЕРГЬАНАС тӀубазабуна».

[11] Цинги киналго Ахавил хъизан-къаялъул чӀаго ху-
тӀаралщинал чагӀи, гьесул божарал чагӀигун, гьудул-
гьалмагъзабигун, кашишзабигун цадахъ, цо чи течӀого
чӀвана Егьуца Израелалда.

[12] Хадуб Егьуца Самариялде нух босана. Нухда унев
вукӀаго, «ГӀухьбузул Бет-Экед» абураб бакӀалда [13] Ягьу-
диялъул пача Ахазиягьил гӀагарал чагӀи данде ккана
гьесда, ва гьес гьезда цӀехана: «Нуж щал?» — ин.

Гьез абуна: «Ниж, эбел-бикал лъималазухъе ва пачаясул
хъизамалъухъе щвезе къватӀире рахъарал, Ахазиягьил
гӀагарал чагӀи руго», — ян.

[14] «ЧӀаго кверде росе гьел!» — ин буюрухъ кьуна Егьуца.

Гьел кквезеги ккун Бет-Экедалда бугеб лъадал гъу-
ялда аскӀор чӀвана — кинавниги кӀикъоялда кӀиго чи.
Гьезул цониги чи чӀаго нахъе ворчӀизе виччачӀо Егьуца.

[15] Гьениса къватӀиве вахъаравго, Рехавил вас Егьонадав
данде ккана гьесда. Егьуца гьесие саламги кьун абуна:

«Дуе дун гІадин мунги вугищ дие ритІухъав?» Вугилан абуна Егьонадавица. «Гьедин батани, квер баче», – ян абуна Егьуца.

Гьез кверал рачана ва Егьуца жиндирго гьакиде вахи-
не кумек гьабуна гьесие. 16 Егьуца абуна: «Дида цадахъ
вилълъа. Дуда бихьила БЕТІЕРГЬАНАСЕ дун мутІигІав
вугев куц», – ин. Егьонадав гьесда цадахъ вилълъана.
17 Самариялде щваравго, БЕТІЕРГЬАНАС Иляс авараг-
ги гьоркьов ккун абураб рагІуда рекъон, Ахавил агьлу-
хъизамалъул нахъе хутІаралщинал чагІи чІвана Егьуца.

БагІалил кашишзаби гъурун тІагІинари

18 Хадуб Егьуца тІолабго халкъ данде ахІана ва гьезда
лъазабуна: «Ахавица гІураб тІагІат-гІибадат гьабичІо
БагІалие – Егьуца гьеб цІикІкІун гьабизе буго. 19 Гье-
динлъидал, киналго БагІалил аварагзаби, гьесул хъулу-
хъчагІи ва кашишзаби ахІе дихъе. Вореха, цо хутІичІого
киналго рачІине ккола, щайгурелъул дие бокьун буго
БагІалие кІудияб къурбан гьабизе. ВачІинчІев чиясе
гІумру гьечІо».

Амма Егьул гьеб сихІру букІана; БагІалие бетІер чІва-
левщинав чи чІвазе къасд букІана гьесул. 20 Гьес абуна:
«БагІал кІодо гьавураб байрамалде халкъ бакІареян ахІи
бай».

Гьелъул гІакІа ахІана. 21 Егьуца ГІизраилалда киса-ки-
бего хабар битІана ва, цо хутІичІого, киналго БагІалие
бетІер чІвалевщинав чи гьениве вачІана. Гьел киналго
БагІалил мукъадасаб рокъоре жанире ракІарана ва гьеб
рукъ гъункун цІуна. 22 РетІел-куналъул тадбиралъе тарав
чиясда абуна Егьуца: «Киналго БагІалие тІагІат-гІиба-
дат гьабулел чагІазе ретІине, гьезул динияб ретІел босе».
Гьес гьезул ретІел босун бачІана гьезухъе тІад ретІине.
23 Цинги Егьуги Рехавил вас Егьонадавги БагІалил му-
къадасаб рокъоре жанире рилълъана. Егьуца БагІалил
хъулухъчагІазда абуна: «Хал-шал гьабе, гьанир БагІалил
тун БЕТІЕРГЬАНАСУЛ хъулухъчагІиги ратизе гурин».

24 Хадур гьел къурбанал ва тIуран рухIулел къурбанал
гьаризе рилълъана. Егьуца кIалтIаялъул къватIисахун
рахъалдаункъого чи тана ва гьезда лъазабун букIана:
«Дица нужехъе кверде кьурал чагIазул цонигияв лъи-
хъаниги хвасарлъун ворчIани, гьев живго хвезе вуго дов
хвасарлъарав чиясул бакIалда», – ян.
25 ТIуран рухIулел къурбанал тIоритIун лъугIаралго,
Егьуца жиндирго рорчIухъабазда ва аскаразул бутIрузда
лъазабуна: «Рилълъа гьанже, чIвай гьел киналго, цогIаги
чи лъутун ворчIизе виччаге», – ян.
Гьез гьел хучдуз чIвана. РорчIухъабаз ва аскаразул
бутIруз гьезул жаназаби къватIире рехана ва жалго БагIа-
лил рукъалъул бищунго мукъадасаб бакIалде рилълъана.
26 БагIалие лъурал ганчIил хIубал гьениса къватIиреги
росун цIадулъе рехана гьез. 27 БагIалил мукъадасаб га-
мачIги бекана гьез ва БагIалил рукъги щущахъ базабун,
гьеб бакI хIажатханалде сверизабуна – жакъа къоялъги
гьедин буго гьеб.
28 Гьеб хIалалда БагIалил диналъул ахир гьабуна Егьуца
ГIизраилалда. 29 Амма ГIизраилги къосинабун Наватил
вас Яровамица гьарурал мунагьал течIо гьесги, – месе-
дил гьарурал Бет-Элалъул ва Даналъул бусбузе гIибадат
гьабуна.
30 БЕТIЕРГЬАНАС Егьуда абуна: «Дуца Дие бокьараб-
щинаб гьабуралъухъ ва Ахавил хъизан-агьлуялъе кинаб-
го Дир амруялда рекъон тIубазабуралъухъ, ункъабилеб
кьералде гIунтIун дур наслуялъул чагIи рукIине руго
ГIизраилалъул тахида», – ян.
31 Амма РакI-ракIалъго мукIурлъичIо Егьу ГIизраи-
лалъул БЕТIЕРГЬАН Аллагьасул Къануналъе – ГIиз-
раилги къосинабун, Яровамица гьарурал мунагьазде
мугъ рехичIо.

Егьул пачалъиялъул ахир

32 Гьеб заманалда БЕТIЕРГЬАНАС ГIизраилалъул ракь
тIаса къотIизе байбихьана. Сириялъул пача Хазаилица

жиб-жиб гIорхъи къотIун тIаде кIанцIун гIизраила-
зул ракьал кверде росана: [33] Иорданалъул бакъбаккул
рахъ, ГилгIадалъул кинабго ракь (Гадил, Рувимил ва
Манассил ракьал), Арнон лъарахъ бугеб АрогIер ша-
гьаралдаса бахъараб ГилгIад тун добехун Башаналде
щвезегIан ракьал.

[34] Егьул пачалъиялъул хутIарал лъугьа-бахъинал, гьес
гьарурал ишал ва гьесул гьунарал – гьеб кинабго хъван
буго «ГIизраилалъул пачабазул тарих» абураб тIехьалда.

[35] Егьу хвана ва жиндирго умумузда аскIов Самари-
ялда хабалъ лъуна. Гьесул бакIалда гьесул вас Егьоахаз
пачалъун вахъана. [36] Егьуца къоло микьго соналъ ГIиз-
раилалда тIад пачалъи гьабуна.

Аталияца Давуд пачаясул наслу тIубан тIагIинабизе хIалбихьи

11 [1] Ахазиягьил эбел Аталияда жиндирго вас хун
вукIин лъайдал, гьелъ тIолалго пачаясул ирсилал
буюрухъги кьун чIвана. [2] Амма Егьорамил яс, Ахазия-
гьилги яц Егьошеваца Ахазиягьил вас Егьоашги гьесул
рахьдал эбелги, чIвазе къотIарал пачаясул хъизан-къа-
ялъул чагIазда гьоркьоса балъго нахъеги рачун, бусен-
къай лъолеб нахъарокъор рахчана. Гьедин вахчана гьев
Аталиядаса, ва гьев чIаго хутIана. [3] БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
Рокъов вахчана Егьошеваца гьев анлъго соналъ; пача-
лъиялъул тахида Аталия йикIана.

Аталия пачалъиялдаса рехи

[4] Аталия пачалъун яхъун анкьабилеб соналъ Егьояда-
гIица* пачаясул рорчIухъабазул нусилбутIрул ва кIалгIа-
ялъул хъаравулзаби, хадур чагIиги ритIун, жиндихъего
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъоре ахIана. Гьес гьезулгун
къотIи-къай гьабуна, БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъоб гьезда

* 11:4 *ЕгьоядагI* – Аталиял заманалда БетIергьанасул Рукъалъул кIудияв кашишлъун вукIарав чи.

гьаги базабуна. Цинги гьес гьезда пачаясул вас вихьи-
завуна, 5 гьезие гьадинал тIадкъаялги кьуна:

«Гьале нужеца гьабизе кколеб жо: шамат къоялъ хъу-
лухъалде рахъунезул лъабил бутIаялъ пачаясул кIалгIа
цIуне, 6 кIиабилеб лъабил бутIаялъ — Сур абураб каву,
ва ахирисеб лъабил бутIаялъ РорчIухъабазул Кавуялдаса
добехун бугеб каву цIуне. Ирга гьабун кIалгIаялъе хъа-
равуллъи гьабе нужеца. 7 Шамат къоялъ рокъоре унезул
кIиго къокъа пача цIунизе БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рокъор
чIезе ккола. 8 Нуж ярагъги кодоб ккун, Егьоаш пачаясда
сверун гор гьабун чIа ва нужеда аскIове къаравщинав чи
чIвай. Гьев ара-аралъуве ун пачаясда аскIоса кьуруге».

9 НусилбутIруз кашиш ЕгьоядагIица абухъе гьабуна
кинабго. Гьел киналго — шамат къоялъ хъулухъалде
рахъунелги, шамат къоялъ хъулухъалдаса рокъоре унел-
ги — кашиш ЕгьоядагIихъе рачIана, цадахъ жидерго
чагIиги рачун. 10 Гьес нусилбутIрузе БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
рокъоса росун Давудил рукIарал хъалхъаналги хучдулги
рикьана. 11 Ярагъги кодоб ккун, къилбаялъул рахъалда-
са шималияб рахъалде щвезегIан, къурбаналъе бакIги,
БетIергьанасул Рукъги жанибеги бачун, пача цIунизе
эхетана рорчIухъаби.

12 Цинги ЕгьоядагIица къватIиве вачун вачIана пачая-
сул вас; гьес гьесул ботIрода тажги лъуна, пачалъиялъул
къотIи тIад хъвараб кагъатги кьуна гьесухъе ва гьев пача
вугилан ахIана. Цинги гьесда зайтуналъул нах бахана.
ЧIвалаго хъатгун ахIи-хIуралда букIана тIолабго халкъ:
«БетIерчIахъаяв пача! Дур гIумру халалъаги!» — ян ахIу-
леб букIана гьез.

13 РорчIухъабазулгун халкъалъул ахIи-хIур рагIун,
Аталия гьезухъе БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъое йилълъана.
14 Гьениб, гьезул гIадаталда рекъон, хIобода цеве эхетун
цIияв пача вихьана гьелда. Рагъул церехъабиги, накъи-
рачагIиги рукIана гьесда сверухъ ракIарун, ва тIолалго
гIадамал рачулаго накъирабигун кIудияб рохел-рази-
лъигун ахIи-хIуралда рукIана. Аталия цинги жиндаго

тIад букIараб тIасанретIелги бихъун: «Хияналъи! Хия-
налъи!» – ян ахIдана.
15 Кашиш ЕгьоядагIица нусилбутIрузда абуна: «Рукъ
тун къватIие, рорчIухъабазул кьер тун доехун яче гьей,
ва гьелда цадахъ аравщинав чи хочоца чIвай», – ян.
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъой жаний чIвазе бегьуларин
гьейин лъазабун букIана кашишас.
16 Гьей кквезеги ккун, пачаясул кIалгIаялде чуял ра-
чунеб кавудухъа жаниеги ячун, гьений чIвана.
17 ЕгьоядагIица БЕТIЕРГЬАНАСДАГИ, пачагун хал-
къалдаги гьоркьоб, гьел БЕТIЕРГЬАНАСЕ мутIигIал
рукIине ругин абураб къотIи гьабуна. Пачаясда ва хал-
къалда гьоркьобги гьабуна гьес къотIи-къай. 18 Хадуб
тIолабго пачалихъалъул гIадамал БагIалил мукъадасаб
рокъоре рилълъана ва гьеб щущахъ базабуна. Гьез гьениб
букIараб къурбаналъе бакIги, гьересиаллагьзабиги гъу-
рана ва гьеб къурбаналъе бакIалда цеве вачун БагIалил
кашиш Маттанги чIвана.
Цинги, БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рукъги рорчIухъабазда тIад
къан тун, 19 ЕгьоядагIицаги, нусилбутIрузги, пачаясул
рорчIухъабазги, тIолабго халкъгун цадахъ БЕТIЕРГЬА-
НАСУЛ Рокъоса къватIиве вачана пача ва РорчIухъабазул
Кавуги бахун, пачаясул кIалгIаялда жанире рилълъана.
Гьенив пача жиндирго бакIалда пачалъиялъул тахида
гIодов чIезавуна, 20 ва тIолабго халкъ кутакалда рази-
лъана. Пачаясул кIалгIаялда хочоца Аталия чIван хадуб
шагьаралда хIалхьи ккана.

Егьоаш – Ягьудиялъул пача

21 Пачалъун вахъаравго Егьоашица анкьго сон бан
букIана.

12 1 Егьу пачалъун вахъун анкьабилеб соналъ Егьо-
аш Ягьудиялъул пачалъун вахъана, ва кIикъого
соналъ пачалъи гьабуна гьес Иерусалималда. Гьесул
эбелалда цIар Цивия букIана; гьей Беэр-Шеваялдаса

гIадан йикIана.
[2] Кашиш ЕгьоядагIил гIакълуялда рекъон жив хьвадулебгIанаб заманалда, Егьоашица БЕТIЕРГЬАНАСДА битIун бихьанщинаб гьабуна.
[3] ЦохIо гохIазул мукъадасал бакIал тун рукIана риххичIого ва халкъалъ гьенир жеги къурбанал гьарулел ва кьеккенги бухIулеб букIана.

Егьоашица Мукъадасаб Рукъ цIи гьаби

[4] Егьоашица кашишзабазда абуна: «БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рукъалъе къваригIараб-тараб босизе халкъалъ кьолеб кинабго гIарац данде гьабе, – жив-жив чияс жинда тIадаб фарз тIубазабун кьурабги ва гIадамаз жиндиего бокьун кьурабги.
[5] Биччанте кашишзабазул щивас жиндирго чагIазухъа босун гьеб гIарац Мукъадасаб Рукъалъул биххараб-тараб бакI къачIазе хIалтIизабизе», – ян.
[6] Егьоаш пачалъун вахъун къоло анлъабилеб сон сверана, амма кашишзабаз Мукъадасаб Рукъ жеги цIи гьабун бахъинчIо.
[7] Цинги Егьоаш пачаяс кашиш ЕгьоядагIги цогидал кашишзабиги ахIана жиндихъего ва гьездаса жаваб тIалаб гьабуна: «Щай нужеца Мукъадасаб Рукъ къачIалареб? Халкъалъ бачIараб гIарац тIокIаб нужеего босуге. Рукъ къачIаялъе хIалтIизабизе кье гьеб», – ин.
[8] Гьебмехалъ кашишзаби разилъана тIокIаб гIарац жидеего босичIого тезе ва Рукъ къачIаялъул жавабчилъиги цогидаз гьабизе тезе.
[9] Кашиш ЕгьоядагIица гьитIинаб цIулал гъамас босана ва гьелъул тIалъелалда каратI бахъана. Цинги гьес гьеб БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рукъалъул кIалтIа, кваранаб рахъалда, къурбаналъе бакIалда аскIоб лъуна. Гьенир кIалтIа хъаравуллъиялда чIарал кашишзабаз БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъобе бачIарабщинаб гIарац гьеб гъансинибе балеб букIана.
[10] Гъамас гIарцул цIурабщинаб мехалъ, пачаясул хъвадарухъанги кIудияв кашишги вачIун, гьез гьеб БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъобе бачIараб гIарац малъун къандалъоялда жанибе чIехьолаан.
[11] Хадуб гьеб гIарац

цIалаан ва БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рукъалъул хIалтIабазда
тIад тарал чагIазухъе кьолаан. Гьез БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
Рукъ къачIалел хIалтIухъабазе мухь кьолаан: цIулал ва
бакIал раялъул устарзабазе, 12 къадахъабазе ва ганчIил
устарзабазе. Гьединго БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рукъ цIи гьа-
бизе цIул ва бекIараб гамачI босулаан гьез гьелъухъ ва
Мукъадасаб Рукъ цIи гьабиялъе къваригIарабщиналъеги
хIалтIизабулаан.
13 Амма я гIарцул щурмал гьаризе, я нахучирахъазул
билтабазе квекьмаххал, я суркIаби, я сурал, я БЕТIЕР-
ГЬАНАСУЛ Рукъалъе цоги меседил ва гIарцул тIагIе-
лал гьариялда тIад хIалтIизабичIо гьеб гIарац. 14 Гьеб
кинабго гIарац кьолаан БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рукъ цIи
гьабулел чагIазухъе, гьез гьеб гьениб къваригIараб-тара-
лъе хIалтIизабизе. 15 ХIалтIухъабазе мухь кьезе гIарцул
тадбиралъе таразухъа хIисабкьей тIалаб гьабулароан,
щайгурелъул гьез ракIбацIцIадго гьабулеб букIиндал
гьеб хIалтIи. 16 Ккараб такъсир бецIизелъун ва муна-
гьаздаса рацIцIалъизелъун хъолел къурбаназухъ кьураб
гIарац БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъобе босулароан – гьеб
кашишзабазе кьолаан.

Егьоашица Иерусалим цIуни

17 Гьебго заманалда Сириялъул пача Хазаил тIаде кIан-
цIана Гат абураб шагьаралде ва гьеб кверде босана. Хадув
Иерусалималде тIаде кIанцIизе ине къасд ккана гьесул.
18 Гьебмехалъ Ягьудиялъул пача Егьоашица жиндирго
умумул Егьошафатица, Егьорамица, Ахазиягьица ва гьес
жинцаго БЕТIЕРГЬАНАСЕ сайгъат гьарурал мукъадасал
тIагIелалги, Мукъадасаб Рокъоб ва пачаясул кIалгIаялъуб
батарабщинаб меседги босун, Хазаил пачаясе битIана.
Гьебмехалъ гьев Иерусалимги тун нахъе тана.

Егьоашил хвел

19 Егьоашил пачалъиялъул хутIарал лъугьа-бахъинал
ва цоги киналго гьес гьарурал ишазул хIакъалъулъ хъван

буго «Ягьудиялъул пачабазул тарих» абураб тIехьалда.
[20] Гьесул хъулухъчагIаз гъоркьчIелги гьабун Силлаялде
гIодоре унеб нухда бугеб Бет-Миллоялда чIвана гьев.
[21] ШимгIатил вас Иозавад ва Шомерил вас Егьозавад
рукIана гьев чIварал чагIи. Гьев Давудил Шагьаралда
жиндирго умумузда аскIов хабалъ лъуна. Гьесул вас
Амациягь гьесул бакIалда пачалъун вахъана.

Егьоахаз – ГIизраилалъул пача

13 [1] Ахазиягьил вас Егьоаш Ягьудиялъул пачалъун
вахъун къоло лъабабилеб соналъ Егьул вас Егьоа-
хаз ГIизраилалъул пачалъун вахъана, ва анцIила анкьго
соналъ пачалъи гьабуна гьес Самариялда. [2] Гьес БЕТIЕР-
ГЬАНАСДА квешбихьанщинаб гьабуна: ГIизраилги хадуб
цIан, Наватил вас Яровамица гьарурал мунагьазда хадув
ана гьев ва гьел мунагьаздаса кьуричIо. [3] БЕТIЕРГЬА-
НАСУЛ ццин бахъана ГIизраилалде ва гIезегIан мехалъ
Сириялъул пача Хазаилил ва гьесул вас Бен-Гьададил
кверщелчилъиялда гъоркь чIезаруна Гьес гьел.
[4] Амма Егьоахаз БЕТIЕРГЬАНАСДЕ гьардана ва, Си-
риялъул пачаяс ГIизраилалъе кьолеб гIазаб-гIакъуба
бихьун, БЕТIЕРГЬАНАС къабул гьабуна гьесул гьари.
[5] Цинги БЕТIЕРГЬАНАС ГIизраил хвасар гьабизе чи ви-
тIана, ва гьел Сириялъул кверщаликьа рорчIана. Цебего
гIадин ракълилаб заман бачIана гIизраилазе. [6] БукIани-
ги, ГIизраилги хадуб цIан Яровамица гьарурал, гьесул
хъизан-агьлуялъул мунагьазде мугъ рехичIо гьез; гьелго
мунагьазда хадур рилълъана. Ашерал хIубиги эхетара-
лъубго букIана Самариялда.
[7] КIикъоялда анцIго чотIахъанги, анцIго чолгьокоги ва
анцIазарго лъелал рагъухъабиги гурони, тIокIаб щибго
хутIичIо Егьоахазил аскаралъул, щайгурелъул Сириялъул
пачаяс гьабихъ хIур гIадин тIагIинаруна хутIаралщинал.
[8] Егьоахазил пачалъиялъул хутIарал лъугьа-бахъинал,
кинабго гьес гьабурабщинаб ва гьесул бахIарчиял иша-
зул хIакъалъулъ хъван буго «ГIизраилалъул пачабазул

тарих» абураб тIехьалда. 9 Егьоахаз хвана ва Самариялда
жиндирго умумузда аскIов хабалъ лъуна. Гьесул бакIалда
гьесул вас Иоаш вахъана пачалъун.

Иоаш – ГIизраилалъул пача

10 Егьоаш Ягьудиялъул пачалъун вахъун лъебералда
анкьабилеб соналъ Егьоахазил вас Иоаш ГIизраилалъул
пачалъун вахъана, ва анцIила анлъго соналъ пачалъи
гьабуна гьес Самариялда. 11 Гьес БЕТIЕРГЬАНАСДА
квешбихьулебщинаб гьабуна. ГIизраилги хадуб цIан,
Наватил вас Яровамица гьарурал мунагьазул цохIоги
гьоркьоб биччачIо; гьел мунагьазукь хьвадана гьев.
12 Иоашил пачалъиялъул хутIарал лъугьа-бахъинал,
кинабго гьес гьабурабщинаб ва Ягьудиялъул пача Амаци-
ягьида данде вагъулаго гьес бихьизабураб бахIарчилъи-
ялъул хIакъалъулъ хъван буго «ГIизраилазул пачабазул
тарих» абураб тIехьалда.
13 Иоаш хвана ва гьесул бакIалда Яровоам пачалъун
вахъана. Иоаш Самариялда ГIизраилалъул пачабазда
аскIов хабалъ лъуна.

ЭлишагI аварагасул хвел

14 ЭлишагI аварагасда хвалил унти чIван букIана. Цин-
ги ГIизраилалъул пача Иоаш вачIана гьесухъе ваккизе,
ва гьесда тIадеги къулун гIодана гьев. «Вай дир эмен!
Вай дир эмен! ГIизраил цIунараб лебалаб хъергъу! Унев
вуго гьанже гьадин нижги тун!» – ин чIвачIвадана гьев.
15 ЭлишагIица абуна: «Бахъе къватIибе чIорбутIги чIо-
ралги». Гьес гьедин гьабуна.
16 «ЧIорбутI кодобе босе», – ян абуна гьес ГIизраила-
лъул пачаясда.
Гьес гьеб кодобе босидал, ЭлишагIица ГIизраилалъул
пачаясул кверазда тIад лъуна жиндирго кверал.
17 «Бакъбаккул рахъалдехун бугеб гордо рагье», – ян
абуна гьес. Гьес гордо рагьана. «Гьанже речIчIе», – ян
абуна ЭлишагIица. Гьес речIчIана.

«Гьеб буго Сириялда тІад босизе бугеб БЕТІЕРГЬА-
НАСУЛ бергьенлъиялъул чІор! – ин абуна ЭлишагІи-
ца. – Мун вагъизе вуго сириялгун Апекалда ва дуца
тІуран гъуризе руго гьел».
18 Хадуб гьес абуна: «ЧІорал кодоре росе». ГІизраила-
лъул пачаяс гьел росана.
ЭлишагІица абуна гьесда: «Ракьалда кьаб-кьабгІе гьел».
Гьес лъабго нухалъ кьабуна.
19 Цинги ЭлишагІ кутакалда ццидахана ва гьес абуна:
«Дуца щуго яги анлъго нухалъ кьабизе кколаан гьел ра-
кьалда. Гьебмехалъ дуца сириял тІуран гъура-чункилаан.
Гьанже лъабго нухалъ гурони къезаризе гьечІо дуца дол».
20 ЭлишагІ авараг хвана, ва гьев хабалъ лъуна.
Щибаб соналъул ихдалил гІужалъ МогІавалдаса хъа-
чагъаз чабхъен гьабизе лъугьана ГІизраилалде. 21 Цо
нухалъ, хварав чи вукъизе унел гІадамаз, хъачагъазул
къокъа бихьун, гьеб жаназа ЭлишагІ аварагасул хабал
нохъоде рехун балагьизабуна. Хварав чиясул жаназа
ЭлишагІил рукьбузда хъварабго гьев чи чІаголъун тІаде
вахъун вачІана.

ЭлишагІ аварагас ахиралда бицараб рагІи тІубараб куц

22 Егьоахаз пачалъун вугебгІан заманалда Сириялъул
пача Хазаилица ГІизраилалда тІад кверщел гьабуна.
23 Амма Ибрагьимгун, ИсхІакъгун ва Якъубгун гьабураб
Жиндирго къотІиялъе гІоло БЕТІЕРГЬАНАС цІоб лъуна
гІизраилазда, гьезда гурхІана ва гьезие кумекалъе чІана.
Гьесие бокьичІо гьел тІагІинаризе ва Жиндирго берда
цереса тІуранго нахъе къотІичІо гьел жакъа къоялъги.
24 Сириялъул пача Хазаил хвана, гьесул бакІалда гьесул
вас Бен-Гьадад пачалъун вахъана. 25 Цинги Егьоахазил
вас Иоашица, жиндирго эмен Егьоахазихъа Хазаилил вас
Бен-Гьададица рахъун рукІарал шагьарал нахъе рахъана.
Иоашица лъабго нухалъ бергьенлъи босана гьесда тІад
ва ГІизраилалъул шагьарал гьесухъа нахъруссинаруна.

Амациягь – Ягьудиялъул пача

14 [1]ГІизраилалъул пачалъун Егьоахазил вас Иоаш
вахъун кІиабилеб соналъ Егьоашил вас Амациягь
пачалъун вахъана Ягьудиялда. [2]Къоло щуго сон барав чи
вахъана гьев пачалъун ва къоло ичІго соналъ Иерусали-
малда пачалъи гьабуна гьес. Гьесул эбелалда цІар Егьо-
аддан букІана, гьейги Иерусалималдаса гІадан йикІана.
[3]Гьес БЕТІЕРГЬАНАСДА берцин бихьанщинаб гьабуна,
амма Давудида ващалъичІо. Сундулъго жиндирго эмен
Егьоашидаса мисал босун хьвадана гьев. [4]ЦохІо рорха-
лъабазда гьересиаллагьзабазе гІибадаталъе рарал бакІал
риххизарун рукІинчІо ва халкъалъ гьенир къурбанал
гьарулел ва кьеккенал рухІулел рукІана.

[5]Жиндирго хъатикь пачалъи щулалъарабго, гьес жин-
дирго эмен чІварал чагІазе жаза гьабуна. [6]Амма, Мусал
Къануналда гьабураб хъвай-хъвагІаялда рекъон, гьезул
лъимал чІвачІого тана. Гьениб хъван бугелъул БЕТІЕР-
ГЬАНАСУЛ амру: «Лъималазул такъсиралъе гІоло эбел-
эмен чІвазе бегьуларо, ва эбел-инсул такъсир сабаблъун,
лъимал чІвазе бегьуларо; жив-жив чияс жиндирго такъ-
сиралъухъ босе абе гІажал», – ин.

[7]Гьесин ЦІамгІалаб расалъи абулеб бакІалда анцІазарго
эдомиял чІварал ва Села абураб шагьарги кверде боса-
раб. Гьес гьелда Ёктеил абун цІар лъуна, гьедин абула
гьелда жакъа къоялъги.

Амациягьидаги Иоашидаги гьоркьоб рагъ

[8]Егьоахазил вас, Егьул васасул вас, ГІизраилалъул пача
Иоашихъе чапарзаби ритІана Амациягьица цо чІухІараб
рагІигун: «РачІа кІиялго цоцалъ рагъизе рахъине!» – ян.

[9]Амма ГІизраилалъул пача Иоашица гьадинаб жаваб
гьабуна Ягьудиялъул пача Амациягьие: «Ливаналъул зазил
хъархъица Ливаналъул кедралъухъе вакил витІаравила:
„Дур яс кье дир васасе“, – янги абун. Амма бачІун гІал-
хул жанаваралъ мерхьарабила гьеб зазил хъарахъ. [10]Дуца

Эдомалда тIад бергьенлъи босун букIиндал дур гIамал
кIодолъун буго. Дурго бергьенлъигун ва къадру-къимат-
гун рокъов чIун лъикI дуе! Мунгоги, цадахъ Ягьудияги
щапизе дагIба-рагIи щай дуе?»
11 Амма Амациягьица гIин тIамичIо гьеб рагIухъ ва
ГIизраилалъул пача Иоашица жиндирго аскаралгун
цадахъ гьужум гьабуна гьесда тIаде. Ягьудиялда бугеб
Бет-Шемешалда ккана гьеб рагъ. 12 Ягьудиял гъурун рана
гIизраилаз ва гьезул рагъухъаби рокъо-рокъоре лъутун ана.
13 ГIизраилалъул пача Иоашица Ягьудиялъул пача
Амациягь Бет-Шемешалда асир гьавуна. Хадув Иоа-
шица Иерусалималде нух босана ва Ефраимил абулеб
кавудухъа байбихьун «Солбол каву» абулеб бакIалде
щвезегIан ункънусго натI шагьаралъул къадал биххана.
14 БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъоб ва пачаясул кIалгIаялъуб
батарабщинаб гIарац-меседги, хазинаги ва киналго тIа-
гIелалги росана Иоашица; гьениса асир гьарурал гIада-
малги цадахъ рачун гьев Самариялде тIадвуссана.

Иоашил хвел

15 Иоашил пачалъиялъул хутIарал лъугьа-бахъинал,
гьесул лебаллъи ва Ягьудиялъул пача Амациягьгун гьес
гьабураб рагъ – гьеб кинабго хъван буго «ГIизраилалъул
пачабазул тарих» абураб тIехьалда. 16 Иоаш хвана ва Са-
мариялда ГIизраилалъул пачабазда аскIов хабалъ лъуна.
Гьесул вас Яровоам вахъана гьесул бакIалда пачалъун.

Амациягьил хвел

17 ГIизраилалъул пача Иоаш хун хадуб жеги анцIила
щуго соналъ гIумру гьабуна Ягьудиялъул пача Амация-
гьица. 18 Амациягьил пачалъиялъул хутIарал лъугьа-ба-
хъиназул хIакъалъулъ хъван буго «Ягьудиязул пачабазул
тарих» абураб тIехьалда.
19 Иерусалималда Амациягь чIвазе гьесда данде гъор-
кьанго рекIкI ургъун букIин лъан гьев Лахишалде лъу-
тана. Амма Лахишалдеги гьесда хадур чагIи ритIун,

гьенив чIвана гьев. [20] Чода тIад лъун Иерусалималде
босана гьесул жаназа ва Давудил Шагьаралда жиндирго
умумузда аскIоб хабалъ лъуна.
[21] Цинги Ягьудиялъул жамагIаталъ анцIила анлъго сон
барав Азариягь пачалъун гьавуна гьесул эмен Амация-
гьил бакIалда. [22] Амациягь хун хадуб гьесин Элат абураб
порт Ягьудиялъул кверщаликье нахъбуссинабураб ва
цIидасан бараб.
[23] Ягьудиялъул пача Егьоашил вас Амациягь Ягьуди-
ялда тIад пачалъун вахъун анцIила щуабилеб соналъ,
ГIизраилалда Иоашил вас Яровоам пачалъун вахъана,
ва Самариялда кIикъоялда цо соналъ пачалъи гьабуна
гьес. [24] Гьес БЕТIЕРГЬАНАСДА квешбихьанщинаб гьа-
буна ва Наватил вас Яровамица ГIизраилги къосинабун
гьарурал мунагьазул цохIоги гьоркьоб биччачIо.
[25] Шималияб рахъалда бугеб Лево-Хаматалдаса бахъа-
раб къилбаялъул рахъалда бугеб ЦIамгIалаб ралъдахъе
щвезегIан ГIизраилалъул ракьал гьесин тIадруссинару-
рал. Гьеб ккана БЕТIЕРГЬАНАС цебеккунго Амита-
вил вас Гат-Хепералдаса Юнус аварагги гьоркьов ккун
бицараб рагIуда рекъон. [26] БЕТIЕРГЬАНАСДА бихьана,
я лагъ, я эркенав батIалъи гьечIого, тIолалго ГIизраи-
лазе бугеб кIудияб гIазаб-гIакъуба ва гьезие кумекалъе
щивго гьечIевлъи. [27] БЕТIЕРГЬАНАС ГIизраилалъул
цIар дунялалдасаго тIагIинабилин абун букIинчIелъул,
Гьес Иоашил вас Яровоамги гьоркьов ккун хвасар гьа-
руна гьел.
[28] Яровоамил пачалъиялъул хутIарал лъугьа-бахъинал,
кинабго гьес гьабурабщинаб, ва гьес рагъулъ бергьун,
Дамаскги Хаматги Ягьудиялъухъа нахъе рахъун ГIиз-
раилалъухъе тIадруссинариги рикIкIун, гьесул киналго
бергьенлъабазул хIакъалъулъ хъван буго «ГIизраилалъул
пачабазул тарих» абураб тIехьалда.
[29] Яровоам хун жиндирго умумузда, ГIизраилалъул
пачабазда аскIов хабалъ лъуна ва гьесул бакIалда гьесул
вас Закариягь пачалъун вахъана.

Азариягь – Ягьудиялъул пача

15 [1] ГIизраилалъул пачалъун Яровоам вахъун къо-
ло анкьабилеб соналъ Ягьудиялда Амациягьил
вас Азариягь пачалъун вахъана. [2] АнцIила анлъго сон
барав чи вахъана гьев пачалъун ва кIикъоялда анцIи-
ла кIиго соналъ пачалъи гьабуна гьес Иерусалималда.
Гьесул эбелалда цIар Ехолия букIана, гьейги Иерусали-
малдаса гIадан йикIана. [3] Гьесул эмен Амациягьицаго
гIадин, гьесги БЕТIЕРГЬАНАСДА берцин бихьанщи-
наб гьабуна. [4] Амма рорхалъабазда гьересиаллагьзабазе
гIибадаталъе рарал бакIал риххизарун рукIинчIо жеги,
ва халкъалъ гьенир къурбанал гьарулел ва кьеккенал
рухIулел рукIана.
[5] БЕТIЕРГЬАНАС барасалъул унти биччана гьесда тIаде
ва гIумруялъул къоял лъугIизегIан гьеб унтиялъул гIазаб
гьесда тIаса босичIо; гьев батIа гьабураб минаялъуве ва-
хъана. Халкъалда тIад кверщел гьаби ва пачалихъ нухда
бачи пачаясул вас Ётамица тIаде босана.
[6] Азариягьил пачалъиялъул хутIарал лъугьа-бахъинал
ва киналго гьес гьарурал ишазул хIакъалъулъ хъван буго
«Ягьудиялъул пачабазул тарих» абураб тIехьалда. [7] Аза-
риягь хвана ва Давудил Шагьаралда жиндирго умумузда
аскIов хабалъ лъуна. Гьесул бакIалда гьесул вас Ётам
пачалъун вахъана.

Закариягь – ГIизраилалъул пача

[8] Азариягь Ягьудиялъул пачалъун вахъун лъебералда
микьабилеб соналъ Яровоамил вас Закариягь ГIизра-
илалъул пачалъун вахъана ва анлъго моцIалъ пачалъи
гьабуна гьес Самариялда. [9] Гьес жиндирго умумузда
релълъун БЕТIЕРГЬАНАСДА квешбихьанщинаб гьа-
буна – Наватил вас Яровамица ГIизраилги къосинабун
гьарурал мунагьаздаса дове-гъове кьуричIо.
[10] Явешил вас Шалумица гъоркьчIелги гьабун Кавал-
Амалда чIвана гьев ва гьесул бакIалда пачалъун живго

чIана. [11] Закариягьил пачалъиялъул хутIарал лъугьа-ба-
хъинал «ГIизраилалъул пачабазул тарих» абураб тIехьалда
хъван руго. [12] Гьедин тIубана БЕТIЕРГЬАНАС Егьуе кьу-
раб рагIи: «Ункъабилеб кьералде гIунтIун дур наслуялъул
чагIи рукIине руго ГIизраилалъул тахида», – ян абураб.

Шалум – ГIизраилалъул пача

[13] Азариягь Ягьудиялъул пачалъун вахъун лъебералда
ичIабилеб соналъ Явешил вас Шалум ГIизраилалъул
пачалъун вахъана ва цо моцIалъ пачалъи гьабуна гьес
Самариялда. [14] Гадил вас Менагьем вачIана Тирзаялдаса
Самариялде, гьенив Явешил вас Шалумги чIван, живго
гьесул бакIалда пачалъун чIана.

[15] Шалумил пачалъиялъул хутIарал лъугьа-бахъинал
ва гьес гьабураб гъоркьчIелалъул хIакъалъулъ хъван
буго «ГIизраилалъул пачабазул тарих» абураб тIехьалда.

[16] Гьебго заманалда Менагьемица ТипсахI абураб ша-
гьар кверде босана, ва гьелъул жамагIатгун цадахъ гьеб
тIатIала ккезабуна; Тирзаялде щвезегIан гьеб шагьаралъул
сверухълъиялда бугеб халкъги гъурана гьес, щайгурелъул
гьез гьесие шагьаралъул каваби ричIичIелъул. Гьеб шагьа-
ралъул лъимаде ругел руччабазул чахьалцин рихъана гьес.

Менагьем – ГIизраилалъул пача

[17] Ягьудиялъул пачалъун Азариягь вахъун лъебералда
ичIабилеб соналъ ГIизраилалда Гадил вас Менагьем
пачалъун вахъана ва анцIго соналъ пачалъи гьабуна
гьес Самариялда. [18] Гьес БЕТIЕРГЬАНАСДА мекъи би-
хьанщинаб гьабуна. Наватил вас Яровамица ГIизраил-
ги къосинабун гьарурал мунагьаздаса кьуричIо гьевги
пачалъун вугебгIан заманаялъ.

[19] Гьеб заманалда Ассириялъул пача Тиглатпаласар
ГIизраилалде тIаде кIанцIана. Цинги Менагьемица
гьесие азарго талант* гIарцул кьуна, жиндирго хъатикь

* 15:19 *1000 талант* – гIага-шагарго 36 тонна гIарцул.

пачалъи щула гьабизе гьесдасан кумек щвезе гIоло. 20 Гьеб
гIарцул къадар гьес ГIизраилазда тIад лъуна. Ассирия-
лъул пачаясе гIарац бакIаризе, бечедавщинав чиясухъа
кIикъоялда анцIго шекел* тIалаб гьабуна. Цинги Ас-
сириялъул пача нахъе ана.
21 Менагьемил пачалъиялъул хутIарал лъугьа-бахъинал,
киналго гьесул ишал — гьеб хъван буго «ГIизраилалъул
пачабазул тарих» абураб тIехьалда. 22 Менагьем хвана ва
жиндирго умумузда аскIов хабалъ лъуна. Гьесул бакIалда
гьесул вас ПекахIиягь пачалъун вахъана.

ПекахIиягь — ГIизраилалъул пача

23 Ягьудиялъул пачалъун Азариягь вахъун кIикъоялда
анцIабилеб соналъ Менагьемил вас ПекахIиягь ГIиз-
раилалъул пачалъун вахъана ва кIиго соналъ пачалъи
гьабуна гьес Самариялда. 24 Гьес БЕТIЕРГЬАНАСДА
мекъи бихьанщинаб гьабуна. Наватил вас Яровамица
ГIизраилги къосинабун гьарурал мунагьазде мугъ ре-
хичIо гьес.
25 Ремалиягьил вас ПекахI, гьевги ПекахIиягьил аскара-
лъул бетIер, пачаясда данде гъоркьанго ургъана. КIикъо-
ялда анцIго чи гилгIадиязулги вачун, цадахъ Ариягьгун
ва Арговгун, Самариялда пачаясул кIалгIаялда бугеб
щулалъиялда жанир ПекахIиягьида тIад речIчIана гьел.
Гьенив ПекахIиягьги чIван гьев живго гьесул бакIалда
пачалъун вахъана. 26 ПекахIиягьил пачалъиялъул хутIа-
рал лъугьа-бахъинал, киналго гьесул ишал — гьеб хъван
буго «ГIизраилалъул пачабазул тарих» абураб тIехьалда.

ПекахI — ГIизраилалъул пача

27 Азариягь Ягьудиялъул пачалъун вахъун кIикъоялда
анцIила кIиабилеб соналъ Ремалиягьил вас ПекахI ГIиз-
раилалъул пачалъун вахъана ва къого соналъ пачалъи
гьабуна гьес Самариялда. 28 БЕТIЕРГЬАНАСДА мекъи

* 15:20 *50 шекел* — гIага-шагарго 600 гр. гIарцул.

бихьанщинаб гьабуна гьес. Наватил вас Яровамица ГІиз-
раилги къосинабун гьарурал мунагьаздаса кьуричІо гьев.
[29] ГІизраилалда ПекахІ пачалъун вугел къояз Ассири-
ялъул пача Тиглатпаласарица кверде росана Иён, Авел-
Бет-Мааха, Янох, Кедеш, Хацор абурал шагьаралги, Гил-
гІадалъул ва Галилеялъул ракьалги, тІолабго Нафталил
ракьги, гьениса гІадамалги ана Ассириялде асирлъуде
рачун. [30] Элагьил вас Гьошеа гъоркьанго ургъана Ремалия-
гьил вас ПекахІида данде. Гьес гьев тІадги речІчІун чІвана
ва живго гьесул бакІалда пачалъун вахъана. Азариягьил
вас Ётам пачалъун вахъун къоабилеб сон букІана гьеб.
[31] ПекахІил пачалъиялъул хутІарал лъугьа-бахъинал,
киналго гьесул ишал – гьеб хъван буго «ГІизраилалъул
пачабазул тарих» абураб тІехьалда.

Ётам – Ягьудиялъул пача

[32] Ремалиягьил вас ПекахІ ГІизраилалъул пачалъун ва-
хъун кІиабилеб соналъ Азариягьил вас Ётам Ягьудиялъул
пачалъун вахъана. [33] Къоло щуго сон бараб чи вахъана
гьев пачалъун ва анцІила анлъго соналъ пачалъи гьа-
буна гьес Иерусалималда. Гьесул эбелалда цІар Еруша
букІана, гьейги Цадокил яс йикІана. [34] Гьес, жиндирго
эмен Азариягьицаго гІадин, БЕТІЕРГЬАНАСДА битІун
бихьанщинаб гьабуна. [35] Амма рорхалъабазда гьере-
сиаллагьзабазе гІибадаталъе рарал бакІал риххизарун
рукІинчІо ва халкъалъ гьенир къурбанал гьарулел ва
кьеккенал рухІулел рукІана. Ётамицайин БЕТІЕРГЬАНА-
СУЛ Рукъалъул ТІадехунаб абулеб каву цІидасан бараб.
[36] Ётамил пачалъиялъул хутІарал лъугьа-бахъинал,
гьесул ишал – гьеб кинабго хъван буго «Ягьудиязул па-
чабазул тарих» абураб тІехьалда. [37] Гьев пачалъун вугел
къоязин БЕТІЕРГЬАНАС Ягьудиялда данде Сириялъул
пача Рецин ва Ремалиягьил вас ПекахІ тІамизе байби-
хьараб. [38] Ётам хвана ва Давудил Шагьаралда жиндирго
умумузда аскІов хабалъ лъуна. Гьесул бакІалда гьесул
вас Ахаз пачалъун вахъана.

Ахаз – Ягьудиялъул пача

16 [1] Ремалияґьил вас ПекахI пачалъун вахъун ан-
цIила анкьабилеб соналъ Ягьудиялда Ётамил
вас Ахаз пачалъун вахъана. [2] Къого сон барав чи вахъа-
на Ахаз пачалъун ва анцIила анлъго соналъ пачалъи
гьабуна гьес Иерусалималда. Жиндирго умумузул чи
Давудида релълъарав вахъинчIо гьев, гьелъул гIаксал-
да, БЕТIЕРГЬАН Аллагьасда рихарабщинаб гьабуна.
[3] ГIизраилалъул пачабазул нухккун хьвадана гьев, ва
БЕТIЕРГЬАНАС жидеда цереса нахъе гъурал халкъазул
къосарал ишаздаса мисалги босун, жиндирго васгицин
къурбаналъе вухIана. [4] Гьес гохI-щобазда, гьересиал-
лагьзабазе как-диналъе рарал бакIазда ва щибаб гIар-
кьахараб гъотIода гъоркь къурбанал хъолел ва кьеккен
бухIулеб букIана.

Ахазица ассирияздасан кумек гьари

[5] Гьеб заманалда Сириялъул пача Рецинги ГIизраи-
лалъул пача, Ремалиягьил вас ПекахIги Иерусалималде
тIаде кIанцIана ва гьеб сверун ккуна, амма Ахаз кверде
восизе кIвечIо. [6] Гьел къояз Сириялъул пача Рециница
Элат ягьудиязухъа нахъе бахъун сириязул кверщаликье
ккезабуна, гьениса ягьудиялги нахъе къотIана. Элат
сирияз ккуна, жакъа къоялъги гьезул чIел гьениб буго.
[7] Ахазица Ассириялъул пача Тиглатпаласарихъе вакил-
заби ритIун ана гьадинаб ругьелгун: «Дун дуе ритIухъав
дур лагъ вуго. ВачIа дие кумекалъе, диде тIаде кIанцIун
ругел, Сириялъулги ГIизраилалъулги пачабаздаса дун
хвасар гьавизе».
[8] БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъоб ва пачаясул кIалгIаялда
батарабщинаб гIарац-меседги битIана Ахазица Ассири-
ялъул пачаясе сайгъаталъе. [9] Ассириялъул пачаяс гьеб
рагIи къабул гьабуна ва Дамаскалде тIаде кIанцIун, гьеб
кверде босана. Гьес гьелъул жамагIат асирлъуде Киралде
бачун ана, Рецинги чIвана.

Мукъадасаб Рокъоб Ахазица хиса-баси гьаби

10 Цинги Ахаз Дамаскалде Ассириялъул пача Тиглат-
паласаргун дандчIвазе ана. Дамаскалда гьесда бихьана
гьезул къурбаналъе бакI, ва кашиш Уриягьихъе гьелъул
суратги, рагIа-ракьанде щун гьеб гьабизе кколеб ку-
цалъул малъа-хъваялги ритIана. 11 Кашиш Уриягьица,
Дамаскалдаса Ахазица ритIун рачIарал киналго малъа-
хъваязда рекъон, цIияб къурбаналъе бакI бана ва пача
тIадвуссун вачIиналде бан рагIалде бахъинабуна гьеб.
12 Дамаскалдаса тIадвуссун вачIиндал, пачаясда бихьана
къурбаналъе бакI хIадурун букIин ва гьес гьелда тIад
къурбанал тIоритIана: 13 къурбаналъе хIайванал ва ро-
лъул сайгъатал рухIана гьенир, чагъиралъул сайгъаталги,
ракълил къурбаналъе хъурал хIайваназул биги гьелда
тIаде щвана. 14 БЕТIЕРГЬАНАСУЛ мазгарул къурбаналъе
бакI, БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рукъалда ва цIияб къурбана-
лъе бакIалда гьоркьоб ккана. Гьес гьеб гьениса нахъеги
бахъун цIияб къурбаналъе бакIалъул хьибилалде, ши-
малияб рахъалдехун хъурщизабуна.
15 Хадуб Ахазица кашиш Уриягьие буюрухъ кьуна:
«Гьаб кIудияб цIияб къурбаналъе бакIалда рухIе гьан-
жеялдаса нахъе рогьалил тIуран рухIулел къурбаналги
бакъанигIужалъул ролъул сайгъаталги. Гьединго пачаясул
ва тIолабго халкъалъул рахъалъ рогьалил тIуран рухIу-
лел къурбаналги, халкъалъул чагъиралъул сайгъаталгун
цадахъ бакъанигIужалъул ролъул сайгъаталги гьаб ба-
кIалда тIуразаре. Киналго къурбаназул биги гьалда тIаде
щвай. Мазгарул къурбаналъе бакIалъе гьабизе жоялда
тIад дунго ургъила».
16 Ахаз пачаяс абухъе гьабуна Уриягьица кинабго.
17 Цинги Ахазица Мукъадасаб Рукъалъул гьаказул горал
рекана ва гьезда тIаса тIарсал нахъе росана. «Ралъад»
абулеб хIавуз тIад лъун рукIарал мазгарул оцалги на-
хъе росана гьес ва ганчIил кьучIги гьабун, гьелда тIад
лъуна гьеб. 18 Гьединго, Ассириялъул пачаясда берцин

вихьизе гIоло, шамат къоялъ хIалтIизабизе халкъалъ бан
букIараб тIокъоги биххана гьес ва БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
Рокъове жаниве лъугьине пачаясе батIаго гьабураб ка-
вуги нахъе гьабуна.

Ахазил хвел

19 Ахазил пачалъиялъул хутIарал лъугьа-бахъинал, гьес
гьарурал ишал – гьеб кинабго хъван буго «Ягьудиязул
пачабазул тарих» абураб тIехьалда. 20 Ахаз хвана ва Даву-
дил Шагьаралда жиндирго умумузда аскIов хабалъ лъуна.
Гьесул бакIалда гьесул вас Хизкиягь пачалъун вахъана.

Гьошеа – ГIизраилалъул ахирисев пача

17 1 Ягьудиялъул пачалъун Ахаз вахъун анцIила кIиа-
билеб соналъ Элагьил вас Гьошеа вахъана ГIизра-
илалъул пачалъун ва ичIго соналъ пачалъи гьабуна гьес
Самариялда. 2 Гьес БЕТIЕРГЬАНАСДА квешбихьанщи-
наб гьабуна, амма цере рукIарал ГIизраилалъул пачабаз
гIадин гIорхъи тун гьабичIо.
3 Ассириялъул пача Шалманасарица* Гьошеада дан-
де рагъ гьабуна, Гьошеа гьесул кверщаликье ккана, ва
гьесда тIад ясахъ лъуна. 4 Амма цодагьаб заманалдаса
Гьошеаца Мисриялъул пача Сохъе чапарзаби ритIана,
ва лъагIалидаса лъагIалиде Ассириялъул пачаясе гьес
кьезе кколеб ясахъ кьечIо. Гьединлъидал, Шалманаса-
рица гьев кквезеги ккун, туснахъалде рехана.

ГIизраил асирлъуде ккей

5 Ассириялъул пача ГIизраилалде тIаде кIанцIана ва
Самария сверун ккуна – лъабго соналъ сверун ккун бу-
кIана гьеб. 6 Гьошеа пачалъун вахъун ичIабилеб соналъ
Ассириялъул пачаяс Самария кверде босана, ва гIизраи-
лал Ассириялде асирлъуде рачун ана. Гьес ХалахI, ХIавор

* 17:3 *V Шалманасар* – III Тиглатпаласарил вас ва гьесул ирси-
лав. Гьес пачалъи гьабуна цебесеб эраялъул 727–722 сс.

гІурухъ бугеб Гозан, ва мадаязул шагьарал рихьизаруна
гьезие яшав гьабизе.
⁷ Гьеб кинабго ккана, жалго Мисриялдаса пиргІавнасул
лагълъиялдаса хвасар гьарурав БЕТІЕРГЬАН Аллагьасда
данде гІизраилаз гьарурал мунагьал сабаблъун: гьез чи-
яр аллагьзабазул дин гьабуна, ⁸ БЕТІЕРГЬАНАС гьезда
цереса нахъе гъурал халкъазул гІадатал росана, ва ГІиз-
раилалъул пачабаз чІезарурал гІадататазда хадур хьвадана.
⁹ ГІизраилаз балъго лъугьун жидерго БЕТІЕРГЬАН
Аллагьасда рихарабщинаб гьабуна; киса-кирего, щибаб
росулъ ва щибаб шагьаралда, жиндиего батІи-батІиял
аллагьзабазе гІибадаталъе бакІал гьаруна. ¹⁰ Ашерае гІи-
бадаталъе ганчІалги хІубалги лъуна жиб-жиб гохІда ва
жиб-жиб гІаркьахараб гъотІода гъоркь. ¹¹ БЕТІЕРГЬАНАС
жидеда цереса нахъе ахІарал халкъазда релълъун, гьез
кьеккенал рухІулаан гьел рорхалъабазда гьарурал гІиба-
даталъе бакІазда. БЕТІЕРГЬАНАСУЛ ццинги бахъинабун
гьел квешал ишал гьаруна гьез. ¹² БЕТІЕРГЬАНАС гьабуге
гьеб жоян лъазабун букІаниги, гьез гьересиаллагьзабазе
сужда-тІагІатги гьабуна. ¹³ БЕТІЕРГЬАНАС Жиндирго
аварагзабиги Гьесул амру лъалел чагІиги гьоркьор ккун,
ГІизраилалдаги Ягьудиялдаги лъазабун букІана: «Кве-
шал нухазде мугъ рехе! Дица Дир лагъзал аварагзабиги
гьоркьор ккун, нужеда тІад лъураб ва гьеб тІубазабеян
нужер умумузда тІад къараб Къануналда рекъон, Дир
амруялги ахІкамалги цІунун хьваде», — ян.
¹⁴ Амма гьез гьелъухъ гІинтІамичІо; жидерго БЕТІЕР-
ГЬАН Аллагьасда божуларел гьезул умумузда релълъун,
гІорцІмал гІамал течІо гьез. ¹⁵ Бичасул ахІкамал, Гьес
гьезул умумулгун гьабураб КъотІи, Гьесул амруял — гьеб
киналдего мугъги рехун, къабихІал гьересиаллагьзабазе
гІибадат гьабуна ва гьелъ жалгоги къабихІлъана. Жидедаго
свера-тирун ругел халкъаз гьабу-гьабураб гьабуна гьез,
гьедин гьабугеян БЕТІЕРГЬАНАС лъазабун букІаниги.
¹⁶ Жидерго БЕТІЕРГЬАН Аллагьасул киналго амруязде
мугъги рехун, кІиго гьересиаллагь гьабуна гьез басидул

сураталда ва Ашерал хIубиги лъуна. Киналго зодир ругел
цIвабзазеги гьабуна гьез сужда-тIагIат, БагIалиеги гьабу-
на гIибадат. [17] Жидерго лъимал къурбаналъе рухIун, пал
тIамун, сихIру гьабун, Бичасул ццин гьалаглъизабуна ва
БЕТIЕРГЬАНАСДА рихарабщинаб гьабуна гьез. [18] Кута-
калда ццин бахъана БЕТIЕРГЬАНАСУЛ гIизраилазде
ва, цохIо Ягьудал къавм тун, гьел Жиндасаго рикIкIад
гьаруна, [19] амма Ягьудиязгицин тIуразарулел рукIинчIо
жиндирго БЕТIЕРГЬАН Аллагьасул амруял. ГIизраилазул
гIадатал росана гьезги. [20] Гьединлъидал БЕТIЕРГЬАНАС
тIолалго ГIизраилалъул наслабазде мугъ рехана. Гьес
гьезие тамихI гьабун, гьел хъачагъазул кверде къуна ва
Жиндаго цереса нахъе къотIана.

[21] БЕТIЕРГЬАНАС Давудил наслуялъухъа ГIизраилалда
тIад кверщеллъи нахъе босараб мехалда, гьез Наватил
вас Яровам гьавуна пачалъун. Яровамица ГIизраил Бе-
тIергьанасул нухдаса къосинабуна ва кIудияб мунагьалде
бачана. [22] ГIизраилал Яровамил мунагьазукь къан хутIа-
на, – гьезде мугъ рехичIо гьез. [23] Ахирги БЕТIЕРГЬА-
НАС, Жиндирго лагъзал ва аварагзаби гьоркьор ккун
цебеккунго лъазабун букIараб рагIуда рекъон, Жиндаго
цереса нахъе къотIана гьел. Гьедин ГIизраилалъул халкъ
жиндирго ватIанги тун Ассириялде асирлъуде бачун
ана, – жакъа къоялъги гьенир руго гьел.

Самариялде къватIиса халкъал рахъинари

[24] Ассириялъул пачаяс Вавилоналдаса, Кутагьалдаса,
Авваялдаса, Хаматалдаса ва Сепарвайималдаса гIадамал
рахъинаруна Самариялъул шагьаразде, гIизраилазул ба-
кIалда яшав гьабизе. [25] Гьел гьенире рахъун байбихьуда
гьез жеги БЕТIЕРГЬАНАСУЛ как-дин гьабулеб букIин-
чIо; БЕТIЕРГЬАНАС гъалбацIал риччалел рукIана гьезда
тIаде ва гьезул цо-цоял гьез чIвалел рукIана. [26] Ассири-
ялъул пачаясухъе гьелъул хIакъалъулъ ругьел битIана:

«Дуца Самариялъул шагьаразде рахъинарурал халкъазда
гьаб ракьалъул Аллагьасул Къанун лъалеб гьечIо. Гьеб

сабаблъун, Гьес гъалбацIал ритIулел руго гьезда тIаде,
ва гьез чIвалел руго гьел».

27 Цинги Ассириялъул пачаяс буюрухъ кьуна: «Самари-
ялдаса асирлъуде рачарал кашишзабазул цояв тIадвуссун
витIе дове. Биччанте гьес Самариялда чIел гьабизе ва
дозда доб ракьалъул Аллагьасул Къанун малъизе».

28 Гьедин цо Самариялдаса асирлъуде вачун ун вукIа-
рав кашиш вахъинавуна Бет-Элалде, гьес гьениб гIумру
гьабизе ва гьезда БЕТIЕРГЬАНАСУЛ дин малъизе.

29 Амма Самариялде бахъинабураб жиб-жиб халкъалъ
жинди-жиндир аллагьзабиги гьаруна ва ГIизраилаз гохI-
щобазда гьересиаллагьзабазе гIибадаталъе рарал бакIазда
лъуна. 30 Вавилоналдаса гIадамаз Суккот-Бенотие гьабу-
лаан гIибадат, кутагьияз – Нергалие, хаматаз – Ашимае,
31 аввияз – Нивхазие ва Тартакие. Сепарвайималдаса чагIаз
Сепарвайималъул аллагьзаби Адрамелехиеги ГIанамеле-
хиеги къурбаналъе лъимал рухIулаан. 32 Гьелдаго цадахъ
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ динги гьабулеб букIана гьез. Амма
жидедаго гьоркьоса, гохI-щобазда гьересиаллагьзабазе
гIибадаталъе рарал бакIазда тезе кашишзабиги рища-
на. 33 Гьез БЕТIЕРГЬАНАСУЛ динги гьабулеб букIана,
жидерго аллагьзабазеги гьабулеб букIана тIагIат-гIиба-
дат – гьезул цебе букIараб улкаялъул гIадатазда рекъон.
34 Жакъа къоялъги цIунун руго гьез жидерго цересел
гIадатал. Гьел БЕТIЕРГЬАНАСУКЬА хIинкъуларо, ва
БЕТIЕРГЬАНАС ГIизраилилин цIар лъурав Якъубил нас-
луялъе загьир гьарурал Бичасул амруялги, къануналги,
ахIкамалги гьез тIуразаруларо.

35 ГIизраилазулгун къотIи гьабулеб мехалда БЕТIЕР-
ГЬАНАС гьезда лъазабун букIана: «Чияр аллагьзабазул
дин гьабуге, гьезие наку чIваге, гьезие хъулухъ гьабу-
ге ва къурбанал гьаруге. 36 Кутакаб къуваталдалъун ва
хIалкIолъиялдалъун нуж Мисриялдаса хвасар гьарурав
БЕТIЕРГЬАН вуго! Гьеле Гьев кIодо гьавизе ккола нуже-
ца. Гьесие чIвай наку, Гьесие гьаре къурбаналги. 37 Гьес
нужеда тIад лъурал Бичасул амруялги, фарзги, Гьесул

къануналги, ахIкамалги тIуразаре абадиялъго. БатIи-
ял аллагьзаби кIодо гьаруге. [38] Дица нужергун гьабураб
къотIи кIочон тоге ва батIияял аллагьзаби кIодо гьаруге.
[39] ЦохIо нужер БЕТIЕРГЬАН Аллагь кIодо гьаве, Гьесги
киналго тушбабаздаса хвасар гьарила нуж», – ин.
[40] Амма гьез гьелъухъ гIин бачIо ва цересел гIадатал
цIунун чIана. [41] БЕТIЕРГЬАНАСЕГИ гIибадат гьабуна
гьез, амма гьересиаллагьзабиги рехун течIо. Жакъа къо-
ялъги гьезул наслабаз жидерго умумуз гьабурабщинаб
гьабулеб буго.

Хизкиягь – Ягьудиялъул пача

18 [1] Элагьил вас Гьошеа ГIизраилалъул пачалъун
вахъун лъабабилеб соналъ, Ахазил вас Хизкиягь
Ягьудиялъул пачалъун вахъана. [2] Къоло щуго сон барав
чи вахъана гьев пачалъун ва къоло ичIго соналъ пачалъи
гьабуна гьес Иерусалималда. Гьесул эбелалда цIар Ави
букIана, гьей Закариягьил яс йикIана. [3] Гьес, жиндирго
умумузул чи Давудидаса мисал босун, БЕТIЕРГЬАНАС-
ДА берцин бихьанщинаб гьабуна. [4] ГохI-щобазда гьере-
сиаллагьзабазе гIибадаталъе рарал бакIалги риххана,
«мукъадасал» ганчIалги щущахъ разаруна ва Ашерал
хIубиги къотI-къотIана гьес. Муса аварагас гьабун бу-
кIараб пахьул борохьги бек-бекун бана гьес, щайгуре-
лъул Нехуштан* абун цIарги лъун, чIечIого гьелда цере
кьеккенал рухIулел рукIана гIизраилаз.
[5] ГIизраилалъул БЕТIЕРГЬАН Аллагьасде божи щули-
яб букIана Хизкиягьил. Ягьудиялъул пачабазда гьоркьов
гьесде вахъарав цонигияв вукIинчIо – я гьесда цере ру-
кIаразда, я хадур рукIаразда гьоркьов. [6] Гьес кутакалда
БЕТIЕРГЬАНАСДЕ мугъ чIвана ва кьуричIого Гьесул
нухккун хьвадана; Муса аварагги гьоркьов ккун БЕ-
ТIЕРГЬАНАС тIад лъурал Гьесул амруял рагIа-ракьанде
щун тIуразарулаан гьес. [7] БЕТIЕРГЬАНАСГИ гьесие

* **18:4** *Нехуштан – пахьул борохь* абураб магIна ккола гьеб рагIул.

сундулъго кумек гъабулеб букIана, гьединлъидал гьесул
гьабулебщиналъулъ баракат букIана. Гьелда тIадеги Ас-
сириялъул пачаясе мукIурлъизе инкар гьабуна гьес ва
гьесул кверщелчилъиялда данде чIана. [8] Пилистималги
тIуран къезарун, Газа ва гьелъул тIолабго сверухълъи
кверде босана гьес – гьитIинаб росу букIа, кIудияб щула
гьабураб шагьар букIа, батIалъи гьечIого.

Ассирияз Самария кверде боси

[9] Хизкиягь пачалъун вахъун ункъабилеб соналъ (Эла-
гьил вас Гьошеа ГIизраилалъул пачалъун вахъун анкьа-
билеб сон букIана гьеб) Ассириялъул пача Шалманасар
Самариялде тIаде кIанцIана ва гьеб сверун ккуна. [10] Гьеб
сверун ккун лъабабилеб соналъ Самария кверде босизе
кIвана ассирияздa. Гьеб букIана Хизкиягь пачалъун ва-
хъун анлъабилеб сон ва Гьошеа ГIизраилалъул пачалъун
вахъун ичIабилеб сон. [11] Ассириялъул пачаяс ГIизраила-
лъул халкъ жиндирго ракьалде асирлъуде бачун ана ва
ХалахI, ХIавор гIурухъ бугеб Гозан ва мадаязул шагьарал
рихьизаруна гьезие яшав гьабизе. [12] Гьеб гьедин ккана гьел
жиндирго БЕТIЕРГЬАН Аллагьасе мутIигIлъунгутIиялъ
ва гьез Гьесул КъотIи хвезабиялъ – БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
лагъ Мусаца тIадкъарабщинаб гьабичIо гьез. Гьел гье-
лъухъ гIенеккичIо ва гьеб тIубазабичIо.

Сенахеривица Иерусалималъе хIинкъи кьей

[13] Хизкиягь пачалъун вахъун анцIила ункъабилеб со-
налъ* Ассириялъул пача Сенахерив** Ягьудиялда тIаде
кIанцIана ва къед сверун бан щула гьарурал киналго
шагьарал кверде росана.

[14] Цинги Ягьудиялъул пача Хизкиягьица Лахиш абу-
раб шагьаралда вугев Ассириялъул пачаясухъе ругьел

* **18:13** Цебесеб эраялъул 701 с.

** **18:13** *Сенахерив* – II Саргонил вас ва гьесул ирсилав. Цебесеб эраялъул 705-681 соназ Ассириялъул пачалъун вукIана гьев.

битIана: «Дида гIайиб ккана. ТIад вуссун нахъе а, цинги
дуца тIад лъураб жо кьела дуе».
Ассириялъул пачаяс лъабнусго талант* гIарцулги,
лъеберго талант** меседилги тIад лъуна Хизкиягьида.
15 БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъоб ва пачаясул кIалгIаялда
батарабщинаб гIарац-месед бакIарун Хизкиягьица гье-
сие кьуна; 16 БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рукъалъул нуцIбузда ва
нуцIбузул гьундузда бекьун букIараб меседгицин бахъун
гьес Ассириялъул пачаясе битIана.
17 Амма букIаниги, Ассириялъул пачаяс Лахишалда-
са, кIудияб аскаргун цадахъ жиндирго бищун кIудияв
аскаралъул бетIерги, хъулухъчагIазул бетIерги, бетIерав
гIакълучиги ритIана Хизкиягьихъе. Иерусалималде щве-
дал, ретIел-кун чурулеб авлахъалде унеб нухда, «ТIаде-
хунаб» абулеб къулгIаялдаса чвахулеб лъадал рахънида
аскIор чIана гьел.
18 Гьез пачаясде ахIи бана; гьебмехалъ Хилкиягьил вас
кIалгIаялъул бетIерав тадбирчи Элияким, хъвадарухъан
Шевна ва Асапил вас тарихчи Ёах рачIана къватIире
гьезухъе.
19 БетIерав гIакълучияс абуна:
«Хизкиягьида абе: „Гьадин абулеб буго тIадегIанав
Ассириялъул пачаяс: ‘Мун сунда мугъ чIварав чи? 20 Дур
гьодорал рагIаби рагъул махщалида ва къуваталда дан-
де кквезе ракIалдейищ ккараб дуда? Лъиде хьулги лъун
мун дида данде чIарав? 21 Мисриялде хьулги лъун вуго
мун гьанже, гьеб жинде къуланщинасул квер борлъулеб
бекараб гIонсоде. Гьелде мугъчIванщинасе гьеб гIонсода
релълъуна Мисриялъул пача пиргIавн. 22 Нагагьлъун ну-
жерго БЕТIЕРГЬАН Аллагьасде хьул бугин ракIалде ккун
батани нужеда, Иерусалималда бугеб цохIо гьаб къурба-
налъе бакIалда цебе гурони гьабуге тIагIат-гIибадатилан
киналго ягьудиязда ва Иерусалималъул жамагIаталдаги

* 18:14 *300 талант* – гIага-шагарго 10 тонна.
** 18:14 *30 талант* – гIага-шагарго 1 тонна.

лъазабун, гохI-щобаздаса Гьесул гIибадаталъе бакIалги
къурбаналъе бакIалги гурелищ Хизкиягьица тIагIина-
рурал?’“
[23] Гьединлъидал, дир бетIергьан Ассириялъул па-
чаясулгун къотIи гьабе: дица кIиазарго чу кьела дуе,
гьезда рекIине чотIахъаби дур ратани. [24] Дуе гьакалги
чотIахъабиги ритIун рачIинилан Мисриялде хьулги
лъун вугев чи, дир бетIергьанасул бищун гьитIинав
рагъул бетIерасда данде вагъунцин бажарулищ духъа?
[25] БЕТIЕРГЬАНАСУЛ амруялда рекъон гуревищ дун
Иерусалим щущахъ базабизе гьаниве вачIун вугев? БЕ-
ТIЕРГЬАНАС абуна дида, тIадеги кIанцIун гьаб бакI
щущахъ базабеян».
[26] Гьебмехалъ Хилкиягьил вас Элиякимица, Шевнаца
ва Ёахица бетIерав гIакълучиясда абуна: «Гьарула ду-
да, нижеда арам мацIалда кIалъай, — нижеда гьеб мацI
бичIчIула. Шагьаралъул къеда тIад бахъун чIун бугеб
халкъалда рагIизе жугьутI мацIалъ кIалъаге нижеда».
[27] Амма бетIерав гIакълучияс абуна: «Гьаб каламги
босун цохIо нужехъеги нужер пачаясухъеги витIарав чи
вугин дуниланищ нужеда ккараб? Нужецаго гIадин жин-
дирго гъвес кваназе ва кIварщ гьекъезе бугел дол къеда
тIад чIарал гIадамаздагийин гьаб хабар рагIизе кколеб».
[28] Цинги бетIерав гIакълучияс тIадеги вахъун, ахIун
гьаракьги биччан, жугьутIазул мацIалда абуна: «ГIенек-
ке тIадегIанав Ассириялъул пачаясул рагIухъ! [29] Гьадин
лъазабулеб буго гьес: „Хизкиягьица махсароде ккезе
чIоге нуж. Гьесда бажаруларо дир квердаса нуж хвасар
гьаризе. [30] БЕТIЕРГЬАНАС ракIчIун хвасар гьаризе ругин
нилъ, гьаб шагьарги Ассириялъул кверде кьезе гьечIинги
абун БЕТIЕРГЬАНАСДЕ нужерго хьул ккезабизе биччаге
Хизкиягьида. [31] ГIинцин тIамуге гьесухъ“.
Гьадин абулеб буго Ассириялъул пачаяс: „Диргун ракъ-
лилаб къотIиги гьабун, дихъе къватIире рачIа. Цинги
нужерго цIолбол гъабуялдаса ва инжиралъул гъутIбуз-
даса пихъ кванай ва нужерго гъуязухъа лъимги гьекъе:

32 ролъги, чагъирги, чедги, цІолбол ахалги, зайтуналъул
гъутІбиги, гьоцІоги гьарзаяб нужералда релълъараб ул-
каялде нуж рачине дун нужеда хадув вачІинегІан. ГІумру
тІаса бище, хвел бищичІого! Хизкиягьихъ гІенеккуге;
БЕТІЕРГЬАНАС хвасар гьарила нилъиланги абун, гьес
мекъи ккезарулел руго нуж. 33 Цогидал халкъазул аллагь-
забаз гьезул цонигиял хвасар гьарунищ Ассириялъул
пачаясул квердаса? 34 Кир ругел Хаматалъулги Арпада-
лъулги аллагьзаби? Сепарвайималъул, Гьенаялъул ва
ГІиввагьалъул аллагьзаби кир ругел? Самария хвасар
гьабунищ лъицаниги дир квердаса? 35 Гьел ракьазул ал-
лагьзабазул лъида кІвараб дидаса жиндирго ракь хвасар
гьабизе? БЕТІЕРГЬАНАСДАЙИЩ дихъа Иерусалим
цІунун бажаризе бугеб“».
36 Амма халкъ буцІцІухІун чІун букІана, щайгурелъул
пачаяс гьесда данде щибго жаваб гьабугеян лъазабун
букІиндал. 37 Хелкиягьил вас, пачаясул кІалгІаялъул тад-
бирчи Элиякимги, хъвадарухъан Шевнаги, тарихчи Ёахги
бихъун тІад букІараб ретІелгун Хизкиягьихъе рилълъана
ва бетІерав гІакълучияс абурабщинаб жо гьесда бицана.

Ишаягь аварагас Иерусалим хвасарлъизе бугилан бици

19 1 Гьеб кинабго рагІидал, Хизкиягьица тІад букІараб
ретІел бихъана ва хІебтил гІабаги тІад ретІун, БЕ-
ТІЕРГЬАНАСУЛ Рокъове вилълъана. 2 Гьединго хІебтил
гІабабиги тІад ретІун, кІалгІаялъул тадбирчи Элияким-
ги, хъвадарухъан Шевнаги, чІахІиял кашишзабиги гьес
Амоцил вас Ишаягь аварагасухъе ритІун ана
3 гьадинаб ругьелгун: «Гьадин абулеб буго Хизкиягь
пачаяс: „Балагь-жазаялъ ва инжитлъиялъ къвал бараб
къо бачІана жакъа нижеде; лъимер гьабизе хІара чІва-
рай, амма гьункьизе къуват гІоларей чІужугІадан гІадин
хутІун руго ниж. 4 Ассириялъул пачаяс хІакъав БЕТІЕР-
ГЬАН Аллагьасул цІар инжит гьабизе гьесул бетІерав
гІакълучи витІун вачІана. Щиб лъалеб, БЕТІЕРГЬАН

Аллагьасда гьебги бихьун, Гьес гьел рагIабазухъ гьезие
жаза гьабизе бегьулагури. Гьабе гьанже дугIа нижер жеги
чIаго хутIун ругезул рахъалъ“».
5 Хизкиягьица ритIун рачIарал чагIазда Ишаягь ава-
рагас абуна: 6 «Гьадин абе пачаясда:
„Гьале БЕТIЕРГЬАНАСУЛ калима: ‘Диде рогьоги бан,
Ассириялъул пачаясул чукъбуз рицарал рагIабазукьа мун
хIинкъуге. 7 Дица гьесда цо хабар рагIизабила. Гьеб ра-
гIараб сагIаталда гьев жиндирго ракьалде тIадвуссина.
Цинги гьенив жиндирго ракьалда хвалчадалъун хвезе
хъван буго Дица гьесие’“».
8 Ассириялъул пачаясул бетIерав гIакълучи пачаясухъе
тIадвуссана, амма пача, Лахишги тун, Ливнаялде тIаде
кIанцIизе ун ватана. Гьединлъидал гьесги гьенибе нух
босана.

Сенахеривил цIиял хIинкъалаби ва Хизкиягьил дугIа

9 Цинги Сенахеривихъе хабар бачIана Кушалъул* пача
Тиргьака вачIунев вугин гьесде тIаде кIанцIизеян. Гьеб-
мехалъ гьес нахъеги Хизкиягьихъе чапарзаби ритIана
гьадинал хIинкъалабигун:
10 «Ассириялъ Иерусалим кверде босизе гьечIилан
Аллагьас абураб жоялде хьулги лъун, мун Гьес гуккизе
чIоге. 11 Дуда рагIанагури Ассириялъул пачабаз цогидал
ракьазе гьабураб жо – тIуран щущахъ разаруна гьел. Мун
ворчIилиланищ дуда ккун бугеб? 12 Дир умумуз гъурарал
цогидал халкъазул: Гозаналъул, Харраналъул, Рецепа-
лъул, Теласаралда букIараб халкъ Эденалъул аллагьза-
баз гьел хвасар гьарунищ? 13 Кир ругел Хаматалъулги,
Арпадалъулги пачаби? Сепарвайим, Гьена ва ГIиввагь
шагьаразул пачаби кир ругел?»

---

* 19:9 *Куш* абураб некIсияб пачалъиялда гьоркьоре кколаан Мисриялъул, Суданалъул ва Эфиопиялъул ракьазул цо-цо бутIаби.

[14] Чапарзабаз гьеб кагъат босун бачIиндал Хизкиягьи-
ца гьеб цIалана, цинги БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъовеги
вилълъун, БЕТIЕРГЬАНАСДА цебе лъуна гьеб кагъат.
[15] Ва гьадинаб дугIа гьабуна Хизкиягьица БЕТIЕР-
ГЬАНАСДЕ:
«Хъерувимазул куркьбазда тIад тах лъурав ГIизраилалъул
БЕТIЕРГЬАН Аллагь! Гьаб дунялалъул тIолалго пачали-
хъазда тIад цохIо Мун вуго Аллагь. Зобалги ракьалги Дуца
рижана. [16] Гьарула БЕТIЕРГЬАН, Мун гIенекке ва балагье,
БЕТIЕРГЬАН, Сенахеривица хIакъав Аллагьасул цIарги
инжит гьабун ритIун рачIарал гьал рагIабазухъ. [17] Гьебги
битIараб буго, БЕТIЕРГЬАН, Ассириялъул пачабаз унго-
унголъунги халкъал гъурана, гьезул улкаби чIунтизаруна,
[18] гьезул аллагьзабаздаги цIа гъуна. Гьел инсанасул квераз
бекIараб ганчIил ва цIулал гьарурал жал — хIакъикъаталда
гьел аллагьзаби рукIинчIелъул. [19] Гьанже нижер БЕТIЕРГЬАН
Аллагь, гьарула Дуда, цо Мун БЕТIЕРГЬАН гурев тIокIав
батIияв Аллагь гьечIевлъи гьаб дунялалъул тIолалго пача-
лихъазда лъан букIине, хвасар гьаре ниж гьесул квердаса».

Ишаягь аварагас Сенахерив щапулин бици

[20] Амоцил вас Ишаягьица Хизкиягьихъе гьадинаб ха-
бар битIана:
«Гьадин лъазабулеб буго ГIизраилалъул БЕТIЕРГЬАН
Аллагьас: „Ассириялъул пача Сенахеривил хIакъалъулъ
дуца гьабураб дугIа Дица къабул гьабуна“.
[21] Гьале Гьесул рахъалъ БЕТIЕРГЬАНАС абулеб буго:

„Сионалъул ясалъ*
басра гьавила мун,
гьей елъанхъила дуда тIад.
Лъутун унев дуда хадуб бетIер кIибикIила
Иерусалималъул ясалъ.

* 19:21 *Сионалъул бикрияй яс, ялъуни Иерусалималъул яс* — поэзи-
ялъул мацIалда *Иерусалим* абураб магIна ккола гьелъул.

22 Мун лъиде рогьо балев, щив инжит гьавулев чи?
Лъида данде гьаракь борхараб дуца,
лъиде чIухIун валагьарав?
Хирияв ГIизраилалъул Аллагьасде?!
23 Чапарзабиги ритIун
БетIергьанасул цIар инжит гьабуна дуца.
Дуца абуна:
‘Дирго гIемерал чолгьакалгун
мугIрузул тIогьал кверде росана дица,
Ливаналъул бакълъабазде вахана.
Гьелъул руччарал рохьал кверде росун,
гьениса лъикIал тIаса рищун,
кедралъул гъутIби ва накIкIигъутIби къотIана.
24 Дица чияр ракьазда гъуялги рухъун,
гьезул лъим гьекъана.
Мисриялъул гIорал
дица мерхьун ракъвазаруна’.

25 Дуда рагIун букIинчIищ,
Дица цебего, некIсияб заманалдаго
гьедин хъван букIараблъи? Гьанже
Дица гьеб тIубазабуна —
гьел щула гьарурал шагьарал
чIваднazде руссинаризе дудаса пайдаги босун.
26 Гьезул жамагIатал тату хун,
хIинкъиялъ рухI лъугIун, инжитлъиялъ чара бухIун руго.
Гьел авлахъалда хер гIадин,
цIиял раккарал чIимигIал чIорал гIадин,
тIохда бижун,
къватIибе баккарабго бакъуца бухIараб хер гIадин руго.

27 Амма дуца гьабулебщинаб, дур хьвада-чIвади —
дур рахъалъ кинабго лъала Дида.

Дур рекIелъ Дидехун бугеб ццинги лъала.
28 Гьеб дур Дида данде бугеб ццинги
чIухIиги сабаблъун,
Дица дур къалазда кIиликIги бан,
кIалдиб чIолохъжоги бан,
вачIарабго нух ккун
тIадвуссинавила мун“.

29 Хизкиягь, гьале дуе гIаламат.

Исана нужеца кваназе буго хурзабахъ жибго бижараб нигIмат,
тIадияб соналъги гьелдасаги жибго бижараб нигIмат.
Амма хариялъул хурзал рекье, хурисажо бакIаре,
цIолбол ахал гIезаре – гьезул пихъ кванай.
30 Ягьудал къавмалъул чIаго хутIараз цIидасан ракьулъе кьалбал риччазе руго
ва гьезда пихъ бижизе буго.
31 ЧIаго хутIаразул гьитIинаб къокъа бачIина Иерусалималдаса къватIибе
ва хвалдаса рорчIарал Сионалдаса гIодоре лъугьина.
Гучал Аскаразул БЕТIЕРГЬАНАС, Жиндирго халкъ Гьесие гIемер хиралъиялъ, тIубазабизе буго гьеб.

32 Гьединлъидал, Ассириялъул пачаясул хIакъалъулъ
БЕТIЕРГЬАНАС абулеб буго:

„Гьев гьаб шагьаралда жаниве лъугьине гьечIо,
гьес речIчIараб чIор гьенибе гIунтIизе гьечIо.
Хъалхъаналгун гьесул рагъухъаби гьелда аскIоре къазе гьечIо,
гьеб сверун ккун, гьес буцурал разе гьечIо.
33 ВачIарабго нух ккун тIадвуссун ине вуго гьев,

гьаб шагьаралда жаниве лъугьине гьечIо, –
БЕТIЕРГЬАНАС лъазабулеб буго гьедин.
34 Дирго цIаралъе гIоло ва Дир лагъ Давудие гIоло
Дица цIунила гьаб шагьар“».

Ассириялъул аскар къей

35 Гьебго сордоялъ БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Малаик рещ-
тIун ассириязул нусиялда ункъоялда щуазарго чи чIвана.
Нахъисеб къоялъ радал рагъухъаби рорчIидал, гьезда
свера-тирун киса-кирего жаназаби ратана. 36 Цинги
Ассириялъул пача Сенахерив, рачун жиндирго рагъу-
хъабигун, рокъове тIадвуссун ана ва Ниневиялда чIана
гIумру гьабун.
37 Цо нухалъ жиндирго аллагь Нисроил рокъов гьесие
сужда-тIагIат гьабулев вукIаго, гьесул васал Адрамеле-
хица ва Сарэцерица хечги къазабун чIвана гьев, жалгоги
Арараталъул ракьалде лъутана. Гьесул бакIалда гьесул
вас Эсархадон пачалъун вахъана.

Хизкиягь хвалил унтудаса ворчIи

20 1 Гьеб заманалда Хизкиягьида хвалил унти чIва-
на. Амоцил вас Ишаягь авараг вачIана гьесухъе
гьадинаб калимагун: «Гьале БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рагIи:
„Амру-васигат гьабе дурго, щайин абуни, мун хвезе ву-
гелъул; сахлъизе гьечIо мун“».
2 Гьебмехалъ къададехунги вуссун БЕТIЕРГЬАНАСДЕ
гьардана Хизкиягь: 3 «Вай БЕТIЕРГЬАН, Дуда лъалагури
дун Дуе ритIухъго, мутIигIго хьвадаравлъи ва ракI-ра-
кIалъго Дуда берцин бихьанщинаб дица гьабураблъи!»
Цинги гIек-гIекиялда гIодана Хизкиягь.
4 Ишаягь аварагас жеги кIалгIаялъул азбар тун бу-
кIинчIо, гьесухъе БЕТIЕРГЬАНАСУЛ калима рещтIана:
5 «ТIадги вуссун, Дир халкъалъул бетIер Хизкиягьида
абе: „Гьадин лъазабулеб буго дур умумузул чи Давудил
БЕТIЕРГЬАН Аллагьас: ‘Дида бихьана дур магIу, ва дур
гьари Дица къабул гьабуна – Дица сах гьавила мун. Лъабго

къоялдаса мун вахъун БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъове ине
вуго. [6] Дица дур гIумруялда тIаде анцIила щуго сон жу-
балеб буго. Мунги гьаб шагьарги Ассириялъул пачаясул
квердаса хвасар гьарила Дица. Диего гIоло ва Дир лагъ
Давудие гIоло Дица цIунила гьаб шагьар'"».

[7] Ишаягь аварагас абуна: «Пачаясе инжиралъул къараб
чед босе гьанибе», – ян.

Пачаясул чагIаз гьеб босун бачIана ва гьесул тIихьалда
лъуна, пача сахлъизе вукIине. [8] Хизкиягьица Ишаягь ава-
рагасда цIехана: «Кинаб гIаламаталдалъун дун божилев
лъабго къоялдаса БЕТIЕРГЬАНАС сахги гьавун, дун тIаде
вахъун, БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъове ине вукIиналда?»

[9] Ишаягь аварагас абуна: «БЕТIЕРГЬАНАС Жиндир-
го рагIи тIубазе букIиналъул гIаламат гьале дуе: бице,
анцIго болъо тун нахъищ рагIад буссинабилеб, ялъуни
анцIго болъо тун цебейищ инабилеб?»

[10] «Цебехун ине бигьаяб букIина рагIадалъе, – ян абуна
Хизкиягьица. – Биччанте анцIго болъоялъ нахъбуссине».

[11] Цинги Ишаягь аварагас БЕТIЕРГЬАНАСДЕ дугIа
гьабуна ва Гьес рагIад, Ахазица рарал балъаздаса гIодо-
бе, анцIго болъоялъ нахъбуссинабуна.

Хизкиягьил гIакъликъаб иш

[12] Гьеб заманалда Баладанил вас Вавилоналъул пача
Меродах-Баладаница Хизкиягьихъе, гьев унтун вугин
рагIун, кагъатги сайгъат-саламги битIана. [13] Хизкиягьица
гьесул вакилзабазе лъикIаб гьоболлъи гьабуна ва гьезда
жиндирго бугебщинаб бечелъи бихьизабуна: гIарац-ме-
сед, махI гьуинал хурдул, хириял рахулел нахал, кинабго
ярагъ ва цогидабги тIолабго хазина. Я кIалгIаялда, я
тIолабго гьесул пачалъиялда, гьес гьезда бихьизабичIеб
жо щибго хутIичIо.

[14] Ишаягь авараг вачIана цинги пачаясухъе ва гьес цIе-
хана: «Дол чагIи кинаб хабаргун ва киса рачIун рукIарал
чагIи духъе?» «РикIкIадаса рачIун рукIана, – ян абуна
Хизкиягьица. – Дол Вавилоналдаса чагIи рукIана».

[15] Ишаягь аварагас цIехана: «Дур кIалгIаялда жаниб
щиб дозда бихьараб?» «Дир кIалгIаялда жаниб кинабго
бихьана дозда, – ян жаваб гьабуна Хизкиягьица. – Дир
хазинаялъул дозда бихьизабичIеб жо щибго хутIичIо».
[16] Гьебмехалъ Ишаягь аварагас Хизкиягьида абуна:
«ГIенекке БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рагIухъ: [17] „Дур кIалгIая-
лъул кинабго буголъи ва дур умумуз жакъа къо щвезегIан
данде гьабураб тIолабго бечелъи Вавилоналде хъамун
унеб къо ракIчIун тIаде щвезе буго гьанже. Щибго ху-
тIизе гьечIо“, – ян лъазабулеб буго БЕТIЕРГЬАНАС. [18] –
Дудаса гьарурал, дур зурияталъул цо-цоял Вавилоналде
асирлъуде ккезе руго ва гьел гьенир пачаясул кIалгIаялда
ахтабилъун* рахъине руго».
[19] Жиндирго гIумруялда жаниб рекъелги букIинехъин
бугин ва хIинкъиги гьечIин пикруги гьабун, Хизкиягьица
жаваб гьабуна: «Гьеб дуца бицараб БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
рагIи лъикIаб рагIи буго», – ян.

Хизкиягьил хвел

[20] Хизкиягьил пачалъиялъул хутIарал лъугьа-бахъинал
ва шагьаралде лъим бачизе гьес бараб къулгIаги рухъа-
рал рахъалги рикIкIун, киналго гьес гьарурал ишазул
хIакъалъулъ хъван буго «Ягьудиялъул пачабазул тарих»
абураб тIехьалда. [21] Хизкияг хвана ва умумузда аскIов
хабалъ лъуна. Гьесул вас Манасс гьесул бакIалда пача-
лъун вахъана.

Манасс – Ягьудиялъул пача

21 [1] АнцIила кIиго сон барав чи вахъана Манасс
пачалъун ва кIикъоялда анцIила щуго соналъ
пачалъи гьабуна гьес Иерусалималда. Гьесул эбелалда
цIар Хефциба букIана. [2] БЕТIЕРГЬАНАС гIизраилазда

---

* 20:18 *Ахтаби* – бихьинлъиялъул къуваталдаса махIрум гьару-
рал бихьинал ва пачабазул кIалгIаялда кIудияб даражаялъул
хIакимзаби.

цереса нахъе гъурал халкъазул къосарал гIадатаздаса
мисалги босун, гьес БЕТIЕРГЬАНАСДА рихарабщинаб
гьабуна. [3] ГохI-щобазда гьересиаллагьзабазе гIибадаталъе
бакIал цIидасан рана гьес – гьесул инсуца рихгизарун
рукIарал: ГIизраилалъул пача Ахавидаса мисал босун,
БагIалие къурбаналъе бакI бана, Ашерае хIуби чIана.
Гьес зобалазул цIвабзазе сужда-гIибадат гьабуна; [4] «Ие-
русалималда букIине буго Дир цIар чIвараб бакI», – инги
абун БЕТIЕРГЬАНАС тIаса бищараб БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
Рокъобцин гьересиаллагьзабазе къурбаналъе бакIал ра-
на. [5] БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рукъалъул кIиябго азбаралда-
ги зобалазул цIвабзазе къурбаналъе бакIал рана. [6] Гьес
жиндирго вас къурбаналъе вухIана, пал тIамуна, сихIру
гьабуна, ва хварал чагIазул рухIазда кIалъалел чагIигун
ва сихIручагIигун гьоркьоблъи ккуна. БЕТIЕРГЬАНАС-
ДА цебе гIемераб квешлъи гьабуна гьес, Гьесул ццинги
гьалаглъизабун.

[7] Манассица Мукъадасаб Рокъоб жаниб Ашерал хIуби-
гицин эхетана. БЕТIЕРГЬАНАС Давудидаги гьесул вас
Сулейманидаги абун букIана: «ГIизраилалъул наслабазул
киналго бакIазда гьоркьоб Дица тIаса бищараб Иеру-
салималда, Гьаб Рокъоб букIине буго Дие гIибадаталъе
бакI абадиялъего. [8] Дица гьезие аманат гьабурабщинаб
гIизраилаз тIубазабуни, ва Дир лагъ Мусаца гьезда тIад
лъураб Къануналда рекъон гьел хьвадани, Дица гьел
кидаго, гьезул умумузе кьураб гьаб ракьги тун, апараг-
лъуде ине ккезаризе гьечIо», – ян.

[9] Амма халкъалъ гьеб гIадахъ босичIо. Манассица гьел
тIуран къосинаруна ва БЕТIЕРГЬАНАС гьезда цереса
нахъе гъурал халкъаздаса цIикIкIунгицин мунагьал
гьаруна гIизраилаз. [10] Жиндирго лагъзал аварагзабиги
гьоркьор ккун, БЕТIЕРГЬАНАС абуна:

[11] «Ягьудиялъул пача Манассица кутакалда гIасиял
мунагьал гьаруна. Гьес цебе гьениб букIараб халкъ амо-
рияздасаги цIикIкIун квешлъаби гьаруна ва гьересиал-
лагьзабаздалъун Ягьудия къосинабуна. [12] Гьединлъидал,

гьале ГӀизраилалъул БЕТӀЕРГЬАН Аллагьасул рагӀи:
„Дица Иерусалималде ва Ягьудиялде тӀаде бачине буго
бицун гьеб рагӀарабщинав чиясул ракӀ сородизабулеб
кутакаб балагь. [13] Самариялъе ва Ахавил хъизан-агь-
луялъе гьабураб жаза гьабила Дица Иерусалималъеги.
Дица лъухъала Иерусалим – кванан хадуб чура-хулун
тӀаса гъоркье буссун лъураб суркӀа гӀадин гьабила гьеб.
[14] Дирго халкъалъул наслабазул гьеб хутӀелалде мугъ
рехила Дица ва тушбабазухъе кверде кьела. Киналго
гьезул тушбабаца толохӀоч гьарун, жалгоги гьезул дав-
лалъун ккезе руго гьел, [15] щайгурелъул Мисриялдаса
къватӀире гьезул умумул рахъаралдаса нахъего, жакъа
къо щвезегӀан гьез Дир ццинги гьалаглъизабун Дида
рихарабщинаб гьабуна“».

[16] БЕТӀЕРГЬАНАСУЛ нухдаса Ягьудия къосинабун
гьабураб квешлъи гӀечӀого, Манассица гӀайибго гьечӀого
чӀварал чагӀазул гӀемерлъиялъ бидул гӀорал чвахизаруна
Иерусалималъул къватӀахъа.

[17] Манассил пачалъиялъул хутӀарал лъугьа-бахъинал,
киналго гьесул ишал, гьес гьарурал мунагьал – гьеб ки-
набго хъван буго «Ягьудиялъул пачабазул тарих» абураб
тӀехьалда. [18] Манасс хвана ва жиндирго кӀалгӀаялъул
ахикь – Уззал ахикь – умумузда аскӀов хабалъ лъуна.
Гьесул вас Амон гьесул бакӀалда пачалъун вахъана.

Амон – Ягьудиялъул пача

[19] Къоло кӀиго сон барав чи вахъана Амон пачалъун ва
гьес Иерусалималда кӀиго соналъ пачалъи гьабуна. Гье-
сул эбелалда цӀар Мешулемет букӀана ва гьей Ятбаялдаса
ХӀарузил яс йикӀана. [20] Жиндирго эмен Манассица гӀадин
Амоницаги БЕТӀЕРГЬАНАСДА квешбихьанщинаб гьа-
буна. [21] Гьев жиндирго инсул нухккун хьвадана – инсуца
гӀадин гьесги гьересиаллагьзабазе тӀагӀат-гӀибадат гьа-
буна. [22] БЕТӀЕРГЬАНАСДЕ, жиндирго умумузул Алла-
гьасде, мугъ рехана; БЕТӀЕРГЬАНАСУЛ нух Амоница
гӀадахъцин босичӀо.

[23] Амонил божарал чагIаз гъоркьчIелги гьабун, гьев
жиндирго кIалгIаялда чIвана. [24] Амма халкъалъ киналго
Амонида данде гъоркьанго ургъаралщинал чагIи чIвана
ва гьесул бакIалда гьесул вас Ёшиягь пачалъун тана.
[25] Амонил пачалъиялъул хутIарал лъугьа-бахъиназул
хIакъалъулъ хъван буго «Ягьудиялъул пачабазул тарих»
абураб тIехьалда. [26] Гьев Уззал ахикь бугеб хабалъ лъуна
ва гьесул бакIалда гьесул вас Ёшиягь вахъана пачалъун.

Ёшиягь – Ягьудиялъул пача

22 [1] Микьго сон барав чи вахъана Ёшиягь пачалъун
ва лъебералда цо соналъ пачалъи гьабуна гьес Ие-
русалималда. Гьесул эбелалда цIар букIана Едида ва гьей
Боцкаталдаса ГIадаягьил яс йикIана. [2] Ёшиягьица БЕТIЕР-
ГЬАНАСДА цебе ритIухъабщинаб гьабуна ва дове-гъове кьу-
ричIого жиндирго умумузул чи Давудил нухккун хьвадана.
[3] Пачалъун вахъун анцIила микьабилеб соналъ Ме-
шуламил васасул вас, Азалиягьил вас хъвадарухъан
Шафан витIана Ёшиягьица БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъове
гьадинаб тIадкъайгун: [4] «КIудияв кашиш Хилкиягьихъе
а. Кавудахъ тарал кашишзабаз халкъалъухъа БЕТIЕР-
ГЬАНАСУЛ Рокъобе бакIарарабщинаб гIарац рикIкIине
биччанте гьес. [5] Цинги гьеб гIарац БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
Рукъалъул хIалтIабазда тIад тарал чагIазухъе кье, бич-
чанте гьез БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рукъ цIигьабулел ругел
хIалтIухъабазе мухь кьезе, – [6] цIулал, ганчIил устарзабазе
ва къадахъабазе. Биччанте гьединго Мукъадасаб Рукъ
цIи гьабизе цIул ва бекIараб гамачI бичун босизе гье-
лъухъ. [7] Гьеб гьезда божун кьураб гIарцул хIисаб-суалги
тIалаб гьабуге гьездаса, щайгурелъул гьел ракIбацIцIадаб
хьвада-чIвадиялъул чагIи ругелъул».

Мукъадасаб Рокъоб Къануналъул ТIехь бати

[8] КIудияв кашиш Хилкиягьица хъвадарухъан Шафанида
абуна: «Дида БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъоб Къануналъул
тIехь батана», – ян.

Гьес гьеб Шафанихъе кьуна ва Шафаница гьеб цIалана.
9 Хадуб хъвадарухъан Шафан пачаясухъе вилълъана: «Дур
хъулухъчагIаз БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъоб батарабщинаб
гIарац бакIарун, хIалтIухъабазда тIад тарал чагIазухъе
кьуна», — ян бицана гьес.
10 Хадуб хъвадарухъан Шафаница пачаясда абуна: «Ка-
шиш Хилкиягьица цо тIехь кьуна дихъе». Ва Шафаница
гьеб пачаясе цIалана.
11 Гьеб Къануналъул тIехьалда хъварал рагIаби рагIи-
дал, пачаяс тIад букIараб ретIел бихъана. 12 Гьес кашиш
Хилкиягьиеги, Шафанил вас АхIикамиеги, Микаягьил
вас ГIахбориеги, хъвадарухъан Шафаниеги, пачаясул
божарав лагъ ГIасаягьиеги буюрухъ кьуна:
13 «Дирги, халкъалъулги, Ягьудиялъулги цIаралдасан
гьаб тIехьалда хъвараб жоялъул хIакъалъулъ БЕТIЕР-
ГЬАНАСДА гьаризе ва гIакълу дандбазе а. Гьаб тIехьалда
хъварал рагIабазухъ нилъер умумуз гIинтIамичIолъиялъ
ва гьелда бихьизабураб гьез тIубазабичIолъиялъ, БЕТIЕР-
ГЬАНАСУЛ кутакаб ццин рещтIун буго нилъеда тIаде».
14 Кашиш Хилкиягьги, АхIикамги, ГIахборги, Шафан-
ги, ГIасаягьги ХIулдагь аварагалъухъе рилълъана. Тик-
вагьил вас, Хархасил васасул вас, Мукъадасаб Рукъалъул
ретIел-куналъул тадбирчи Шалумил лъади йикIана гьей.
Гьелъул яшав Иерусалималъул цIияб рахъалда букIана.
Цинги гьез гьелда кинабго бицана. 15 Гьелъ гьезда абуна:
«Гьале ГIизраилалъул БЕТIЕРГЬАН Аллагьасул ка-
лима: „Нуж Дихъе вакил гьарурав чиясда абе 16 гьадин
абулеб бугин БЕТIЕРГЬАНАС: ‘Ягьудиялъул пачаяс
цIалараб гьеб тIехьалда хъварабщиналда рекъон гьаб
бакIалде ва гьалъул жамагIаталда тIаде балагь бичча-
зе буго Дица. 17 Диде мугъги рехун чияр аллагьзабазе
кьеккенал рухIаралъухъ ва дир ццин бахъинабулел ишал
гьаруралъухъ, гьаб ракьалде бахъараб Дир гьелегьараб
ццин гIодобе къазе гьечIо’. 18 БЕТIЕРГЬАНАСУЛ гIакълу
тIалаб гьабизе нуж ритIарав Ягьудиялъул пачаясда абе
ГIизраилалъул БЕТIЕРГЬАН Аллагьас гьадин абулеб

бугин гьесда жиндаго: 19 ‘Гьаб бакIалъе ва гьалъул жа-
магIаталъе Дица жаза гьабизе букIин ва гьезие нагIа-
наги чIунтиги насиблъизе букIин рагIидал, мун Дида
цеве бихъун ретIелгун, магIуги тIун рекIекълъаралъухъ
ва Дие мун мукIурлъаралъухъ Дица къабул гьабуна дур
дугIа, – ян лъазабулеб буго БЕТIЕРГЬАНАС. 20 Гьедин-
лъидал, дур гIумруялда жаниб рекъел букIина ва мун
берцинго хабалъ лъела. Дица гьаб ракьалда тIаде бачине
бугеб балагь дур бераздa бихьиларо’“». Цинги гьез гье-
лъул жаваб пачаясухъе щвезабуна.

Ёшиягьица БетIергьанасулгун къотIи цIи гьаби

23 1 Гьебмехалда пачаяс киналго Ягьудиялъул ва
Иерусалималъул кIудиял чагIи жиндихъего ахIа-
на. 2 Цадахъ Ягьудиялъул халкъгун, Иерусалималъул
жамагIатгун, кашишзабигун ва аварагзабигун, гIиси-
нал-чIахIиял киналго гIадамалгун БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
Рокъове вилълъана пача. БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъоб
батараб КъотIиялъул тIехьалда хъварабщинаб гьес
гьезда рагIун цIалана. 3 Цинги хIобода аскIов пачаясул
бакIалда вахъун чIана пача ва ракI-ракIалъго хIаракат
бахъун КъотIиялъул тIехьалда хъварал рагIаби тIура-
заризе, БЕТIЕРГЬАНАСУЛ нухда хьвадизе ва Бичасул
амруялги, ахIкамалги тIуразаризе ругилан БЕТIЕРГЬА-
НГУН къотIи гьабуна гьес. ТIолабго халкъги разилъана
гьеб къотIи цIунизе.

4 БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъоса БагIалие, Ашерае ва
зобалазул цIвабзазе гьарурал жал нахъе рехеян, КIу-
дияв кашиш Хилкиягьие, гьесул цогидал кашишзабазе
ва кIалтIа хъаравуллъи гьабулел кашишзабазе буюрухъ
къуна пачаяс. Гьес гьел Иерусалим тун къватIирехун,
Кедрон расалъиялда рухIана ва гьезул рахъу Бет-Элалде
щвезабуна. 5 Ягьудиялъул шагьаразда ва Иерусалималда
сверухъ гохI-щобазда гьересиаллагьзабазе гIибадаталъе
рарал бакIазда БагIалие, бакъуе, моцIрое, зобалазул жалазе
ва цIвабзазе кьеккен бухIизе Ягьудиялъул пачабаз тарал

кашишзабиги нахъе ахIана гьес. 6 БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
Рокъоса нахъе босун Ашерал хIуби Кедрон расалъи-
ялда бухIана. Гьелъул хIур лъугьинабун жамагIаталъул
хабалалъ щущана гьеб. 7 Гьединго, гьересиаллагьзабазе
гIибадат гьабулел бихьинал хъахIбабаз* ва БЕТIЕРГЬА-
НАСУЛ Рокъор рарал, Ашерал рукъарухъабаз чIел гьа-
булел рукъзалги риххана гьес.
8 Геваялдаса Беэр-Шеваялде гIунтIун, Ягьудиялъул
шагьараздаса кашишзабиги нахъе ахIана Ёшиягьица
ва гьез кьеккен бухIулел рукIарал гохI-шобазул гIиба-
даталъе бакIалги хъублъизаруна. Гьединго шагьаралъул
бетIер Егьошуал кавуда цебе, шагьаралъул кавабазул
квегIаб рахъалда бараб борхалъиги биххана гьес. 9 Гьел
гохI-щобазул кашишзабаз, БЕТIЕРГЬАНАСУЛАБ гIиба-
даталъе бакIалда тIагIат-гIибадат гьабизе гьезул ихтияр
букIинчIониги, Иерусалималъул кашишзабазго гIадин
реччичIел чадал кваназе бегьулаан.
10 Гьес Бен-Гьинном абураб расалъиялда бугеб Топет
абураб къурбаналъе бакIги хъублъизабуна, лъицани-
ги – я жиндирго яс, я вас Молохие** къурбаналъе ру-
хIичIого рукIине. 11 Бакъуе гIибадаталъе хIалтIизаризе
рищун ратIа гьарун тарал чуялги БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
Рукъалъул кIалтIаса нахъе рачизаруна гьес. ХIаким
Натан-Мелехил рукъалда аскIоб бугеб азбаралда эхе-
тун рукIунаан гьел.

Хадуб Ёшиягьица бакъуе гIибадаталъе хIалтIизаризе
ратIа гьарурал чолгьакал рухIана. 12 Ягьудиязул пачабаз
Ахазил тIадрукъалъул тIохда рарал ва Манассица БЕ-
ТIЕРГЬАНАСУЛ Рукъалъул кIиябго азбаралда рарал
къурбаналъе бакIалги гъурана. Гьес гьел гьениса нахъеги
рахъун рек-рекана ва Кедрон расалъиялда бугеб гIала-
гъважа балеб бакIалде рехана.

---

* 23:7 Бал. 3 Пач. 14:24.

** 23:10 Бал. 3 Пач. 11:5.

[13] Иерусалималъул бакъбаккул рахъалда бугеб ГІа-
жалалъул мегІералъул* къилбаялъул рахъалдехун гохІ-
щобазда ГІизраилалъул пача Сулейманица сидониязул
балканай аллагь Ашторатие, МогІавалъул балканав ал-
лагь Кемошие** ва аммониязул хъубав аллагь Молохие
гІибадаталъе рарал бакІалги щущахъ разаруна пачаяс.
[14] Ёшияlarгьица гьезул «хириял» ганчІал гъурана, Ашерал
хІубалги нахъе рахъана ва гьел рукІарал бакІазде гІада-
масул рукьби рана.

[15] Наватил вас Яровамица ГІизраилги къосинабун
Бет-Элалъул борхалъиялда бараб къурбаналъе ва гІиба-
даталъе бакІгицин биххана гьес. Гьелъул бухІун рахъу
лъугьинабуна ва Ашерал хІубиги бухІана. [16] Хадуб свера-
тирун хал-шал гьабидал, гохІалъул санда хабал рихьана
Ёшиягьида ва гьениса рукьбиги рахъун, гьел къурбана-
лъе бакІалда тІад рухІеян буюрухъ кьуна гьес — аварагас
бицун букІараб БЕТІЕРГЬАНАСУЛ рагІуда рекъон, гьеб
хъублъизабизе.

[17] Цинги пачаяс цІехана: «Гьаб зани лъил кколеб?»

Шагьаралъул жамагІаталъ бицана: «Гьеб буго Аллагьа-
сул аварагасул хоб. Гьес Ягьудиялдаса вачІун цебеккунго
бицун букІана гьеб дуца Бет-Элалъул къурбаналъе ба-
кІалъе гьабулеб бугеб жо».

[18] «Гьесул хоб жибго те, — ян абуна гьес. — Гьесул рукь-
биги парахат те».

Гьел гьесул рукьбуздаги ГІизраилалдаса вачІун вукІа-
рав цогидав аварагасул рукьбуздаги хъвачІо.

[19] Жеги ГІизраилалъул пачабаз, БетІергьанасул ццин-
ги бахъинабун, Самариялъул шагьаразда гохІ-щобазда
рарал киналго гІибадаталъе бакІалги щущахъ разаруна
Ёшиягьица. Бет-Элалда гьабураб гьабуна гьес гьезиеги.

---

* 23:13 Зайтуналъул магІарда хъубал ишалги гьарун гьеб чорок
гьабун букІиндал, гьелда, иришгъат гьабун, ГІажалалъул ме-
гІерилан абулеб буго гьаб бакІалда.

** 23:13 Бал. 3 Пач. 11:7.

[20] Ёшиягьица гохI-щобазул киналго кашишал чIвана ва
гьезул къурбаналъул бакIазда тIад гIадамасул рукьби
рухIана. Цинги гьев Иерусалималде тIадвуссана.

ЦIидасан Пасхаялъул байрам тIобитIи

[21] Пачаяс халкъалъе буюрухъ кьуна: «Нужерго БЕ-
ТIЕРГЬАН Аллагь кIодо гьавун, КъотIиялъул тIехьалда
хъваралда рекъон, Пасхаялъул байрам тIобитIе».
[22] Къадизабазул нухмалъиялда гъоркь ГIизраил бу-
кIараб заманалдаса нахъе, я ГIизраилалъул пачабазул
заманалда, я Ягьудиялъул пачабазул заманалда гьелде ба-
хъараб хIалалда Пасхаялъул байрам тIобитIун букIинчIо.
[23] Ёшиягь пачалъун вахъун анцIила микьабилеб соналъ
БЕТIЕРГЬАНАСЕ гьеб Пасхаялъул байрам тIобитIана
Иерусалималда.

Ёшиягьил пачалъиялъул цоги ишал

[24] Гьединго Ёшиягьица тIагIинаруна: хваразул ру-
хIазда кIалъалел ва пал тIамулел чагIи, терафимал,
киналго гьересиаллагьзаби ва цоги Ягьудиялда ва Ие-
русалималда ратарал киналго хъубалщинал жал. Гьес
гьеб кинабго гьабуна Хилкиягьида БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
Рокъоб батараб тIехьалда хъвараб Къануналъул амруял
тIуразариялъе гIоло. [25] Я цеве, я нахъа Ёшиягь гIадин
Мусал Къануналда рекъон, ракI-ракIалъго хIаракат
бахъун, тIолабго къуват-жаналдалъун ва гIакълу-хIи-
сабалдалъун БЕТIЕРГЬАНАСДЕ вуссарав пача тIокIав
вахъинчIо.
[26] БукIаниги, Манассица гьабурабщинаб сабаблъун,
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Ягьудиялде букIараб гьелегьараб
гьалагаб ццин гIодобе къачIо. [27] БЕТIЕРГЬАНАС абуна:
«Дица ГIизраилго гIадин цебеса тIагIинабила Ягьудия.
Дица квер хьвагIила Дицаго тIаса бищараб Иерусали-
малде ва Дирго цIар чIвараб Мухъадасаб рукъалде».

Ёшиягьил хвел

[28] Ёшиягьил пачалъиялъул хутӀарал лъугьа-бахъинал
ва гьес гьабурабщинаб – гьеб кинабго хъван буго «Ягьу-
диялъул пачабазул тарих» абураб тӀехьалда.
[29] Ёшиягьил пачалъиялъул къояз, Мисриялъул пир-
гӀавн Нехо, цадахъ жиндирго аскаргун, къватӀиве вахъа-
на, Ефрат гӀурухъ Ассириялъул пачаясда данде вагъизе.
Ёшиягь пача вахъана гьесда данде вагъизе, амма Ме-
гиддоялде щваравго, гьев Нехоца чӀвана. [30] Ёшиягьил
чагӀаз гьесул жаназа чолгьакидаги лъун, Мегиддоялда-
са Иерусалималде босана, ва гьенив жиндирго хабалъ
лъуна гьев. Халкъалъ гьесул вас Егьоахаз ахӀана, гьесда
зайтуналъул нахги бахун, гьев жиндирго инсул бакӀалда
пачалъун тана.

Егьоахаз – Ягьудиялъул пача

[31] Къоло лъабго сон барав чи вахъана Егьоахаз па-
чалъун ва лъабго моцӀалъ пачалъи гьабуна гьес Ие-
русалималда. Гьесул эбелалда цӀар Хамутал букӀана,
гьейги – Йирмеягьил яс; Ливнаялдаса гӀадан йикӀана
гьей. [32] Квешал умумуздаса мисалги босун, гьес БЕ-
ТӀЕРГЬАНАСДА квешбихьулебщинаб гьабуна.
[33] ПиргӀавн Нехоца хӀатӀазда маххалги ран Хама-
талда бугеб Ривла абураб шагьаралда туснахъ гьавуна
Егьоахаз – Иерусалималда гьес тӀокӀаб пачалъи гьаби-
чӀого букӀине; Ягьудияги ясахъ кьезе тӀамуна – нусго
талант гӀарцул* ва цо талант меседил**. [34] ПиргӀавн
Нехоца Ёшиягьил вас Элияким тана пачалъун жин-
дирго инсул бакӀалда ва гьесда цӀар хисун Егьояким
лъуна. Егьоахазин абуни Мисриялде вачун ана ва гьев
гьенив хвана.

* 23:33 *100 талант* – гӀага-шагарго 3600 кило.

** 23:33 *Талант* – гӀага-шагарго 36 кило.

Егьояким – Ягьудиялъул пача

[35] Егьоякимица пиргIавн Нехое гьес тIад лъураб гIа-
рац-месед кьуна. Гьелъул гIураб къадар бакIаризе гIоло
жив-живасул боцIи-рикъзиялъул багьа гьабун халкъал-
даго тIад магъало лъуна ва, пиргIавн Нехое кьезе, хал-
къалъухъа гIарац-месед тIалаб гьабуна. [36] Къого сон барав
чи вахъана Егьояким пачалъун ва анцIила цо соналъ
пачалъи гьабуна гьес Иерусалималда. Гьесул эбелалда
цIар Зевудда букIана, гьейги Румалдаса Педаягьил яс
йикIана. [37] Квешал умумуздаса мисалги босун, гьес БЕ-
ТIЕРГЬАНАСДА квешбихьанщинаб гьабуна.

24

[1] Егьоякимил пачалъиялъул къояз Вавилоналъул
пача Навуходоносор Ягьудиялде тIаде кIанцIана
ва лъабго соналъ гьесул кверщаликье ккана Егьояким.
Хадув гьев Навуходоносорида данде чIана. [2] БЕТIЕР-
ГЬАНАС Касдималдаса*, Сириялдаса, МогIавалдаса
ва Аммоналдаса хъачагъал риччана ягьудиязда тIаде,
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ аварагзабаз цебеккун бицараб Гье-
сул рагIуда рекъон гьел щущахъ разаризе. [3] Ягьудиялъе
гьеб кинабго БЕТIЕРГЬАНАСУЛ амруялдалъун ккана,
Гьесда цереса гьел нахъе гъезелъун – Манассил муна-
гьал ва кинабго гьес гьабурабщинаб, [4] тIокIалъго гьес
гIайибго гьечIого гIодобе тIураб би сабаблъун. ГIайиб
гьечIого гIодобе тIураб бидулъ Иерусалимго ччун ба-
хъидал гьес, – БЕТIЕРГЬАН гьелда тIаса лъугьинчIо.

[5] Егьоякимил пачалъиялъул хутIарал лъугьа-бахъинал
ва киналго гьес гьарурал ишал – гьеб хъван буго «Ягьу-
диязул пачабазул тарих» абураб тIехьалда. [6] Егьояким
хвана ва гьесул бакIалда гьесул вас Егьояхин пачалъун
вахъана.

[7] Мисриялъул пача тIокIав чабхъаде вахъинчIо, щайгу-
релъул Мисриялъул лъадал мухъалдаса байбихьун Ефрат

* [24:2] *Касдим* – Вавилоналъул батIияб цIар.

гIурухъе щвезегIан гьесул киналго ракьал Вавилоналъул пачаяс кверде росидал.

Егьояхин – Ягьудиялъул пача

[8] АнцIила микьго сон барав чи вахъана Егьояхин па-
чалъун ва лъабго моцIалъ пачалъи гьабуна гьес Иеруса-
лималда. Гьесул эбелалда цIар Нехушта букIана ва гьей
Иерусалималдаса Элнатанил яс йикIана. [9] Егьояхиница
киналъулъго жиндирго инсуда релълъун БЕТIЕРГЬА-
НАСДА квешбихьараб гьабуна.
[10] Гьеб заманалда Вавилоналъул пача Навуходоносорил
аскарал Иерусалималде тIаде кIанцIана ва гьеб сверун
ккуна. [11] Гьез гьеб сверун ккун букIаго, живго Навухо-
доносорги вачIана гьениве. [12] Цинги Ягьудиялъул пача
Егьояхин, цадахъ эбелгун, божарал чагIигун, аскаразул
бутIрулгун ва хъулухъчагIигун гьесухъе кверде ана.
Гьеб ккана Вавилоналъул пачалъун Навуходоносор
вахъун микьабилеб соналъ. [13] БЕТIЕРГЬАНАС цебе-
ккунго бицараб рагIуда рекъон, БЕТIЕРГЬАНАСУЛ
Рокъоса ва пачаясул кIалгIаялъуса кинабго хазина
Навуходоносорица босун ана, ва ГIизраилалъул пача
Сулейманица БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рукъалъе гьарурал
киналго меседил тIагIелазул гьес кескал гьаруна. [14] Иеру-
салималъул жамагIатги гьес асирлъуде бачана: киналго
чIухIби, аскаразул бутIрул ва рагъухъаби, цIулал устар-
заби, къебедзаби – кинавниги анцIазарго чи. Миски-
нал чагIи гурони хутIичIо гьенир. [15] Навуходоносорица
Егьояхин асирлъун Вавилоналде вачана; гьесда цадахъ
пачаясул эбелги, лъудбиги, ахтабиги ва Ягьудиялъул
чIухIби-хIакимзабиги рачана Иерусалималдаса Вавило-
налде. [16] Гучал рагъухъаби – кинавниги анкьазарго чи,
азарго устар ва къебед, ва рагъде махщел бугелщинал
чагIи, Вавилоналде асирлъуде рачун ана Вавилоналъул
пачаяс. [17] Егьояхинил инсул вац Матаниягь тана Вави-
лоналъул пачаяс гьесул бакIалда ва гьесда цIарги хисун
Цидкиягь лъуна.

Цидкиягь – Ягьудиялъул пача

[18] Къоло цо сон барав чи вахъана Цидкиягь пачалъун
ва анцIила цо соналъ пачалъи гьабуна гьес Иеруса-
лималда. Гьесул эбелалда цIар Хамутал букIана, гьей
Ливнаялдаса Йирмиягьил яс йикIана. [19] Цидкиягьица
киналъулъго Егьоякимида релълъун БЕТIЕРГЬАНАСДА
квешбихьараб гьабуна. [20] Иерусалималде ва Ягьудиялде
БЕТIЕРГЬАНАСУЛ бахъараб ццидаца Гьес гьел Жиндаго
цереса нахъе къотIана ва гьезде квер хьвагIана.

Иерусалим кверде боси

Цидкиягь Вавилоналъул пачаясда данде чIана.

25 [1] Цидкиягь пачалъун вахъун ичIабилеб соналъ,
анцIабилеб моцIрол анцIабилеб къоялъ* Вавило-
налъул пача Навуходоносор тIолабго жиндирго аскаргун
Иерусалималда данде рагъде вахъана. Гьес Иерусали-
малда сверун къайи чIвана ва шагьаралда свера-тирун
буцралги ран, гьеб сверун ккуна. [2] Цидкиягь пачалъун
вахъун анцIила цоабилеб сон щвезегIан сверун ккун
букIана Иерусалим.
[3] Ункъабилеб моцIрол** ичIабилеб къоялъ ракъи ку-
таклъана шагьаралда ва гIадамазе щибго кваназе жо
хутIичIо. [4] Гьебмехалда шагьаралъул къедги биххун, гьеб
кверде босизе кIвана тушбабазда. Цинги, шагьар туш-
бабаз сверун ккун букIаниги, къаси сардилъ тIолабго
аскар, пачаясул ахалда аскIоб кIиго къадада гьоркьоб
бугеб кавудухъа къватIире рорчIана ва иорданалъул ра-
салъиялдехун ралагьун лъутана. [5] Амма вавилониязул ас-
кар пачаясда хадуб бортана ва Ерихоналъул расалъиялда

---

* [25:1] Цебесеб эраялъул 588 сон, 15 январь.
** [25:3] Цебесеб эраялъул 586 сон, 18 июль. Ункъабилеб моцI (гIизраилазул некIсияб календаралда рекъон) букIин лъала Йирмиягьил тIехьалда бугеб хъвай-хъвагIаялъул къучIалда.

гьесда нахъ гIунтIана. Цинги пачаясул рагъухъаби гьевги
вугелъув тун, рахъ-рахъалде тIурана. 6 Цидкиягь кверде
восун, Ривла абулеб шагьаралде Вавилоналъул пачаясухъе
вачана, ва гьениб гьесие хIукму къотIана. 7 Цидкиягьил
васал гьесул берда цере чIвана, цинги гьесул бералги
рахъун, мазгарул рахсалги ран гьев Вавилоналде вачана.
8 Вавилоналъул пачалъун Навуходоносор вахъун анцIила
ичIабилеб соналъ, щуабилеб моцIалъул анкьабилеб къоялъ,
пачаясул рорчIухъабазул бетIер, Вавилоналъул пачаясул
цевесев хъулухъчи Невузарадан вачIана Иерусалималде.
9 Гьес БЕТIЕРГЬАНАСУЛ рукъалда, пачаясул кIалгIаялда
ва киналго ярагьунелщинал минабазда цIа гъуна. 10 Иеру-
салим сверун къарал къадалги тIуран щущахъ разаруна
гьесул рагъухъабаз. 11 РорчIухъабазул бетIер Невузарада-
ница шагьаралда хутIарабщинаб халкъ, Вавилоналъул
пачаясул рахъалде лъутаралги рикIкIун, гIемерал чагIи
асирлъуде рачун ана. 12 Амма, цIолбол ахазукь ва хурза-
бахъ хIалтIизаризе цо-цо мискинал чагIи нахъа тана гьес.
13 БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рокъор рукIарал мазгарул хIубал,
гьакал ва мазгарул хIавуз рекана вавилонияз ва мазгар
Вавилоналде босана. 14 Гьединго гьез росана хъуби, гулдул,
нахучирахъазул билтабазе хIалтIизарулел квекьмаххал,
суркIа-щурун ва как-диналъе хIалтIизарулел киналго
пахь-мазгаралъул тIагIелал. 15 Жеги рорчIухъабазул бе-
тIерас росана гIарац-меседалъул гьарурал киналго тIа-
гIелал: кьеккен жаниб бухIулел рагIал ва суркIа-щурун.
16 Сулейманица БЕТIЕРГЬАНАСУЛ Рукъалъе гьабураб
кIиго хIободаса, хIавузалдаса ва гьаказдаса бахъараб
мазгар, гIемерлъиялъ цIазе хIал кIвечIо. 17 Жиб-жиб хIу-
би анцIила микьго натIалъ борхатаб букIана. Мазгарул
хIобокькквел лъабго натIалъ борхатаб букIана – мазгарул
гьинкатаналъ ва мазгарул соноялъ къачIан букIана гьеб
сверуда-сверун. Гьединабго букIана кIиабилеб хIубиги.
18 Пачаясул рорчIухъабазул бетIерас кIудияв кашиш
Сераягьги гьесда хадусев кашиш Цепаниягьги Мукъада-
саб Рукъалъул лъабго кIудияв хъулухъчиги асир гьаруна.

[19] Шагьаралдасаги рагъухъабазе нухмалъиялъе тарав цо
ахтаги, пачаясул щуго гIакълучиги, халкъалъул хъвай-
хъвагIай гьабулев аскаразул бетIерав хъвадарухъанги, жеги
лъабкъого хIакимчиги асир гьаруна гьес. [20] Гьел кинал-
го Невузараданица Вавилоналде Ривлаялде щвезаруна.
[21] Хаматалъул ракьалда бугеб Ривла абураб шагьаралда,
Вавилоналъул пачаяс хIукмуги къотIун, чIвана гьел.

Гьедин ягьудиял, жиндирго ракьги тезабун, чияр ра-
кьалде къотIана.

Гедалиягь чIвай

[22] АхIикамил вас, Шафанил васасул вас Гедалиягь тана
Вавилоналъул пача Навуходоносорица Ягьудиялда ху-
тIараб халкъалда тIад бетIерлъун. [23] Вавилоналъул пачаяс
Гедалиягь тун вугин бетIерлъунин рагIидал аскаразул
бутIрулги цогидал гIадамалги рачIана Гедалиягьихъе
Мицпаялде. Гьел рукIана: Нетанягьил вас ИсмагIел,
Кареахил вас Ёханан, Нетофалдаса Танхуметил вас Се-
раягь, МагIахаялдаса Яазаниягь ва гьезул чагIи. [24] Гьезул
ракIал гIодоре риччазаризе гьезие ва гьезул чагIазе гьа
гьедана Гедалиягьица.

«Вавилониязул хIакимзабазухъа хIинкъуге нуж, —
ин абуна гьес. — Вавилоналъул пачаясе хъулухъ гьабун
парахатго гIумру гьабе гьаб ракьалда ва нужее лъикI
букIине буго».

[25] Амма анкьабилеб моцIалъ Нетанягьил вас, Элиша-
мил васасул вас, пачаясул гIагарлъиялъул чи ИсмагIелица
анцIго чигун цадахъ вачIун Гедалиягьги, ягьудиялги,
гьесда цадахъ Мицпаялда рукIарал вавилониялги чIвана.
[26] Гьеб лъугьа-бахъиналдаса хадуб кинабго халкъ, гIи-
синал-чIахIиял батIалъи гьечIого, аскаразул бутIрулгун
цадахъ, вавилониязухъа хIинкъун Мисриялде лъутана.

Егьояхин туснахъалдаса эркен гьави

[27] Ягьудиялъул пача Егьояхин асир гьавун лъебералда
анкьабилеб соналъ Эвил-Меродах вахъана Вавилоналъул

пачалъун ва анцIила кIиабилеб моцIрол къоло анкьа-
билеб къоялъ* гьес Егьояхин туснахъалдаса къватIиве
виччана. 28 Цогидал асир гьарурал пачабазда гьоркьов
гьес гьев бищун тIадегIан гьавуна. 29 Туснахълъиялъул
ретIелги хисана ва гьелдаса хадув пачаясда цадахъ ква-
на-гьекъолезда гьоркьове ккана. 30 Щибаб къоялъ гьесие
къваригIараб-тараб чIезабуна пачаяс.

* 25:27 Цебесеб эраялъул 561 сон, 2 апрель.

РичIчIизе захIматал рагIабазе баян

Ассирия – Месопотамиялъул шималияб рахъалда, жакъасеб ГIиракъалъул ракьалда букIараб некIсияб пачалихъ – ГIизраилалъул вахIшияб тушман. Ниневия гьелъул тахшагьарлъун кколаан. Цебесеб эраялъул микьабилеб гIасруялъул ахиралда, 722 соналда, Ассириялъ Шималияб ГIизраил кверде босана ва ГIизраилалъул гIемерисеб халкъги асирлъуде ккана. Ассириялъ ГIизраилалъул ракьалде жидерго пачалихъалдаса батIи-батIиял халкъал гочинаруна ва гьенир хутIун рукIарал гIизраилал гьел халкъалгун журана. Ягьудияги (Къилбаялъулаб ГIизраил) кверде босизе къеркьана ассириял, амма гьеб гьезухъа бажаричIо. Хадубккун БетIергьанас жаза гьабуна Ниневиялъе ва гьеб вавилонияз тIубан щущахъ биххизабуна.

Ашера – вавилониязулги ханааниязулги аллагь. Цебе заманалда Ашерае гIибадаталъе рарал бакIазда, гьелъул сипат-суратги тIад бекIкIарал, цIулал хIубал эхетулаан. Гьелъул дин тIибитIун букIана тIолабго НекIсияб ГIагардасеб Бакъбаккул рахъалда. Цо-цо биценазда гьей аллагьзабазулги гIадамазулги эбеллъун, ралъадазул ва тIолабго дунялалъул кверщелайлъун ва Илу аллагьасул, яги БагIалил (бетIерав аллагь) лъадилъун йихьизаюн йиго. Гьединго гьей рикIкIунаан финикиязул шагьаразул – Тиралъул ва Сидоналъул – бетIерай аллагьлъун. НекIсияб КъотIиялде балагьараб мехалъ, Ашерал дин гIизраилазда гьоркьобгицин тIибитIун букIин бихьула

(бал. 3 Пач. 15:13; 18:19; 4 Пач. 21:7; 23:4, 6-7). Гьеб сабаблъун Аллагьас жаза гьабула гьезие.

Аштарат – рокьул ва гьарзаяб бачIиналъул аллагь ва аллагь-рагъухъан. (бал. 3 Пач. 11:5, 33; 4 Пач. 23:13).

БагIал – гъугъадиялъул аллагь – ханааниязул бетIерав аллагь. БагIал абураб рагIул магIна ккола «бетIергьан, хважаин» абураб. БагIалие гIибадат гьабизелъун бараб рокъоб, БагIалил хъулухъчагIаз «динияб хъахIбалъи» гьабулаан – гьел божулаан гьединал ишаздалъун БагIалил гуч цIикIкIунин ва гьесда ах-хурзазул ва чIагоябщиналъул бачIин цIикIкIинабизе кIолин. НекIсияб Палестинаялда тIибитIун букIана БагIалил дин, гIизраилал гьенире гочиналде цебего. Гьенир рукIарал халкъаздаса мисалги босун, гIизраилалги къосун ккун БагIалил дин гьабизе лъугьунаан. Амма гьеб кутакалда Аллагьасда рихараб жо букIана. ГIизраилалъул пача Ахав БагIалиде вуссинавуна Финикиялдаса ячарай гьесул лъадуца (бал. 3 Пач. 16:31-32). БетIергьанасде мугъги рехун БагIалил дин гьабиялдалъун гIизраилаз кутакалда ццин бахъинабуна БетIергьанасул.

Бищунго Мукъадасаб (Жанисеб) БакI – Цебе БетIергьанасул Чадиралда букIараб, хадубккун Мукъадасаб Рукъалъул бищунго жанисеб рахъ – КъотIиялъул гъамас лъураб бакI. Бищунго Мукъадасаб бакIалдаги гьелда цебесеб Мукъадасаб бакIалдаги гьоркьоб, багIарсиябгун шакъикьераб квасул бессараб, бицатаб, кутакалда хирияб пардав бигъун букIана. Мусал Къануналда рекъон, гIицIго кIудияв кашиш гурони ине бегьулароан гьениве жаниве, гьебги лъагIалида жаниб цо нухалъ – мунагьалдаса рацIцIад гьарулеб Капараталъул Къоялъ. (3 Пач. 6:23; Жугь. 9:3-5, 7)

Вавилон – НекIсияб Бакъбаккул рахъалда, жакъасеб ГIиракъалъул ракьалъул къилбаялъулаб рахъалда, цебесеб эраялъул 626–538 соназ щулалъараб кIудияб ва цIар рагIараб шагьар – некIсияб гучаб

империялъул тахшагьар. Цебесеб эраялъул анкьабилеб гIасруялда Вавилон лъугьана империялъул тахшагьарлъун, гьеб империялда жанибе ана Месопотамия, Сирия ва Палестина. Жиндаго чIараб улкалъун Ягьудия цIунизе Ягьудиялъул пачаби кигIан къеркьаниги, Вавилоналъул аскараз щущахъ биххизабуна Иерусалим ва гIемерисел ягьудиялги, асир гьарун, Вавилоналде рачун ана (цебесеб эраялъул 586 с.). ЦIияб КъотIиялъул заманалде Вавилон щущахъ биххизабун букIана. Амма, Аллагьасул Калимаялда рекъон, Вавилон абураб рагIул «Илбисалъул парччахIлъи» абураб хъвалсараб магIнаги буго; Вавилон лъугьуна мунагь-такъсиралъул ва квешабщиналъул гIаламатлъун ва гьеб магIнаялда гьеб рагIи чанго нухалъ Инжилалдаги дандчIвала.

Зобалазул бо – НекIсияб КъотIиялда БЕТIЕРГЬАН вихьизавула зобалазул боялъ сверун ккурав Зобалазул Пача хIисабалда (бал. 3 Пач. 22:19). Гьединлъидал НекIсияб КъотIиялда къанагIат гуро БетIерг БЕТIЕРГЬАН ьан «Гучал Аскаразул БЕТIЕРГЬАН» абураб цIаргун рехсолев вугев.

Иордан – Киннерет хIорихъа байбихьун ЦIамул ралъдалъе чвахулеб Палестинаялъул кIудияб гIор. ГIемерисеб бакIалда гьеб гIор цIакъго гIебаб (30 метр), ялъуни гъваридаб гьечIониги (3 – 3,5 метр), гьелъул чвахи хехаб ва лъаралмухъ кIичI-кIичIараб буго. Гьеб Палестинаялъул бакъбаккул рахъалъулаб гIорхъилъун ккола. Ханаан кверде босиналда цебе ГIизраилаз гьеб гIор бахана.

Кашиш – БетIергьанасул Рокъоб Гьесие хъулухъалда вукIунев чи. Къануналда рекъон, гIицIго Гьарунил агьлуялъул чагIи толаан кашишзабилъун. КIудияв кашишасе гурони ихтияр букIинчIо Бищунго Мукъадасаб бакIалде жаниве ине – гьебги лъагIалида жаниб цохIо нухалъ, гьелъие бихьизабураб къоялъ (Капараталъул Къоялъ).

Къавм – цо чиясдасан лъугьараб халкъ. ГIизраил халкъалъул кинабниги анцIила кIиго кIудияб къавм буго. ГIизраилазул анцIила кIиго къавм лъугьана Якъубил (БетIергьанас ГIизраил абун цIар лъурав) анцIила кIиго васасдасан: Рувим, Шимеон, Левий, Ягьуда, Иссахар, Зевулун, Юсуп, Бунямин, Дан, Нафтали, Гад ва Ашер (Байб. 35:23-26). ГIемерисел бакIазда Юсупил къавм гьесул кIиго васасдалъун бихьизабун буго – Манассидалъун ва Ефраимидалъун (Байб. 41:51-52). Аллагьас гьезие кьезе къотIи гьабураб ракь кверде босун хадуб, ГIизраилалъул щибаб къавмалъе жинди-жиндир ракьазул бутIа щвана, гIицIго Левийил къавм хутIун. Левийил къавм БетIергьанасе хъулухъалъе букIине тIаса бищун букIиндал, хутIарал къавмаз чIезабизе кколаан гьезие къваригIарабщинаб.

Сулейман хун хадуб ГIизраил кIийиде бикьана: Шималияб пачалихъ – ГIизраил, ва Къилбаялъулаб пачалихъ – Ягьудия. Къилбаялъулаб пачалихъалда жанире ккана Ягьудал ва Бунyяминил къавмал. ХутIараб анцIго къавм Шималияб пачалихъалда гъорлъе ккана. Гьеб анцIабго къавмалъул гIемерисел чагIи ассирияз асирлъуде росана ва Ассириялъул империялда гьезул лъалкI тIагIана.

КъотIи – Аллагьасул Калимаялда жаниб бищунго цIикIкIараб кIвар кьола КъотIиялде – БетIергьанас гIадамазулгун гьабураб КъотIиялде. Гьеб КъотIи тасдикъ гьабула къурбаналъул гIодобе тIураб биялдалъун. Синай магIарда Аллагьас Мусаги гьоркьов ккун, гIизраил халкъалъулгун КъотIи гьабуна. Гьеб КъотIиялда рекъон, Аллагьас рагIи кьуна жугьутIазда баракат лъезе ва гьел тушбабаздаса цIунизе; гIизраилазги, Гьесул Къануналда хъваралда рекъон, Гьесие мутIигIго хьвадизе ва Гьесул амраби тIуразаризе тIаде босана. Гьеб КъотIиялда НекIсияб КъотIи абула. Аварагзабаз цебеккун бицун букIана

Аллагьасдаги гIадамаздаги гьоркьоб ЦIияб КъотIи букIине бугин.

КъотIиялъул гъамас – НекIсияб КъотIиялда гьедин абула БетIергьанас гIизраилазулгун гьабураб КъотIиялъул хъвай-хъвагIай жаниб лъураб, меседги тIад бекьараб цIулал гьабураб гъамасалда – гIизраилазул рухIияб гIумруялда жаниб гьеб бищун хирияблъун кколаан. Гьениб жаниб лъун букIана кIиго ганчIил къоно. Синай магIарда Мусаги гьоркьов ккун Аллагьас ГIизраилгун КъотIи гьабулелъул, Гьес халкъалда тIад лъураб анцIго амру хъварал къанаби рукIана гьел. Гьеб гъамасалъул тIалъелалда эхетун месед тIад бекьараб кIиго хъерувимги букIана, куркьбалги гIебеде ритIун. Гъамасалъул тIалъел – «каппорет»: жугьутIазул мацIалда «тIаде жо бачин», «тархъан гьари», «мунагьалдаса рацIцIад гьари» ккола гьелъул магIна. КъотIиялъул гъамас БетIергьанасул Рукъалъул Бищун Мукъадасаб бакIалда лъун букIунаан.

Къурбан – Мусал Къануналда рекъон, гIизраилаз БетIергьанасе хIайванал къурбанлъун гьарулаан: гьел хъолаан, хадуб гьелъул бутIа, ялъуни тIубараб къаркъала, къурбаналъе бакIалда тIад бухIулаан, хутIараб бутIа кваналаан. Мусал заманалдаса байбихьун, БетIергьанас Мукъадасаб Рокъоб цо чIараб бакI бихьизабуна къурбаназе ва гIицIго кашишзабазул ихтияр букIана къурбанал тIоритIизе.

НекIсияб КъотIиялда къурбаналъул гIемер батIи-батIиял тайпаби рихьизарун руго. БоцIи хъвей гуребги, цоги-цоги – ролъул, зайтуналъул нахул, чагъиралъул сайгъаталги, хIалухъеналъул тIоцебесеб бачIинги босулаан Мукъадасаб Рокъобе къурбаналъе. НекIсияб КъотIиялда цIикIкIараб кIвар кьун буго къурбаназда хурхарал диниял гIадатазде. Къурбаназдалъун ва БетIергьанасул амраби тIуразариялдалъун букIунаан Аллагьасда ва инсанасда гьоркьоб абадияб бухьен. БатIи-батIиял къурбаназул

батIи-батIияб магIна буго: тIубан бухIулеб къурбан, такъсиралъул къурбан, гIайибалъул къурбан, ракълил къурбан, баркалаялъул къурбан, ниятальул къурбан, хъублъиялдаса рацIцIад гьарулеб къурбан ва гь. ц. Гьединго, БетIергьанасул Рокъор къасиги къадги Гьесие хъулухъалъе чIарал кашишзабазеги левитазеги гьел къурбаназдасан букIана квен-тIех.

Къурбаналъе бакI – гIадамаз БетIергьанасе къурбаналъе кьолел хIайванал, ролъ, чагъир, махIгьуинал нахал ва гь. ц. тIад рухIизе БетIергьанасул Рокъоб бараб ункъбокIонаб бакI. Къурбаналъе бакIалъул ункъабго рахъалда эхеде ритIарал цIутIелал рукIана, лълъаралин абулел. Къурбаналъе хъураб хIайваналъул бутIа, ялъуни гьелъул тIубараб къаркъала къурбаналъе бакIалда тIад бухIулаан рахъу лъугьинегIан; гьелъул кIкIуялдалъун ва махIалдалъун БетIергьанас гьеб къабул гьабулаан. НекIсияб КъотIиялда, аслияб къагIидаялъ, кIиго батIияб къурбаналъе бакI бихьизабун буго: тIоцебесеб – алат кIутIичIеб ганчIил бараб; кIиабилеб – цIулал бараб, тIад маххги ккураб. Гьединго гьитIинаб, тIад меседги ккураб, къурбаналъе бакIги букIана Мукъадасаб бакIалда лъун – тIад махIгьуинал нахал рухIулеб.

Мажлисалъул Чадир – Мусал Къануналда рекъон, БетIергьанасул Рукъ балелде цебе, ГIизраилалъул халкъалъ кибего цадахъ босулеб букIана БетIергьанасул КъотIиялъул гъамас жаниб лъолеб Чадир.

БетIергьанас Мусае загьир гьабураб къагIидаялда гIуцIана гIизраилаз гьеб Чадир. Чодрода жаниб букIана Бищунго Мукъадасаб бакI ва гьелда цебехунаб Мукъадасаб бакIги. Бищунго Мукъадасаб бакIалда КъотIиялъул гъамас лъун букIунаан; Мукъадасаб бакIалда – гьуинал махIал тIад рухIулеб месед тIад ккураб къурбаналъе бакI, мукъадасал чадал лъолеб стол ва нахучирахъал. Чадиралъул къватIисеб рахъалда, гьелда цебе лъолаан къурбаналъе бакI ва

«Ралъад» абун цIар жинда лъураб хIавуз. Мажлисалъул Чодрода жанив БетIергьан Мусагун дандчIвалаан ва БетIергьанасе тIагIат-гIибадат халкъалъ кинацаго цадахъ гьелда цебе гьабулаан. БетIергьан гIизраилазда гьоркьов вукIиналъул гIаламатлъун букIана гьеб Мажлисалъул Чадир. Гьеб Чадиралъул мухIканаб баян кьун буго Мусал Къануналда.

МугIжизат – Аллагьасул Калимаялда жаниб гьедин абула тIабигIаталдалъун ялъуни инсанасдалъун ккараб кинаб бугониги хIикматаб ишалда: гьединал ишаз БетIергьанасул амруялъе нугIлъи гьабула.

Мукъадасаб (БетIергьанасул) Рукъ – Иерусалималда БетIергьанасе бараб Рукъ. Мусал заманалдаса нахъе гIизраилаз БетIергьанасе хъулухъалъе хIалтIизабураб Мажлисалъул Чодрол бакIалда (гIага-шагарго цебесеб эраялъул 950 соналда) Сулейман пачаяс бана тIоцебесеб БетIергьанасул Рукъ. Вавилониял тIаде кIанцIидал, Вавилоналъул пача Навуходоносорица щущахъ биххизабуна гьеб цебесеб эраялъул 587/586 сс. ва гьениб жаниб букIараб багьаябщинаб къайикъоноги хъамал гьабуна. Мукъадасаб Рукъалъул мухIканаб баян кьолеб буго Пачабазул Лъабабилеб тIехьалда (6:2–7:51).

Цебесеб эраялъул 536-леб соналъ, Вавилоналъул асирлъи ахиралде щведал, Персиялъул пача Кирица жугьутIазе изну кьуна улкаялде тIадруссине ва вавилонияз биххизабураб БетIергьанасул Рукъ цIидасан базе. БетIергьанасул Рукъ цIидасан бан лъугIана гIага-шагарго цебесеб эраялъул 520–515 сс.

ГIизраилалъул халкъалъего бищун кIвар цIикIкIараб бакIлъун кколаан БетIергьанасул Рукъ, ва гьезул тIолабго гIумруги гьелда бухьараб букIана: гьенир гурони Аллагьасе къурбанал гьаризе бегьулароан ва аслиял диниял байрамазул къояз, гьел байрамал тIоритIизе, тIолалго жугьутIалги ракIарулаан гьенире.

НатI – гIага-шагарго 45 см., бащдаб метргIанасеб роцен.

Пасха – гIизраилазул бищун кIвар бугел байрамазул цояб. НекIсияб къотIиялда рекъон, гьеб байрам тIобитIула щибаб лъагIалил ихдалил гIужалда, гIизраилал Мисриялдаса къватIире рорчIи ва лагълъиялдаса тархъанлъи ракIалде щвезабун. Авив (гьебго Нисан) моцIрол – гIизраилазул календаралъул тIоцебесеб моцI – анцIила ункъабилеб къоялъ къаси тIобитIула Пасха. Гьеб байрамалъул къурбаналъе кьегIер хьола. КьагIрил тIубараб къаркъала бежула ва кьогIал хурдулгун, реччеб жубачIеб чедгун цадахъ кванала – гьелъул цо ракьа бекизе бегьуларо. Гьеб сордоялъ гIизраилаз ракIалде щвезабун бицуна БетIергьанас жалго Мисриялдаса хвасар гьариялъул хIакъалъулъ. Къурбаналъе кьегIерги хъун, щибаб рукъалъул нуцIида гьелъул би бахун букIана ва хвалил малаик би хъварабщинаб рокъове лъугьинчIо; гьединлъидал, гьезул къавулъе хвел бачIинчIо доб мехалда – мисриязулин абуни, щибаб къавулъ тIоцеве гьавурав вас ва гIи-боцIул тIоцебесеб тIинчI хвана.

Пилистимал – цебесеб эраялъул анцIила лъабабилеб ва анцIила кIиабилеб гIасруялда, «ралъдал халкъалин» жидеда абулел халкъал гочун, жакъасеб Палестинаялъул къилбаялъулгун бакътIерхьул рахъалда щулалъараб халкъ. Пахьул гIасруялъул ахиралда НекIсияб Бакъбаккул рахъалда цо чанго цебетIураб халкъги щущахъ бихxизабун, гьениб чIел гьабуна гьез. Гьез кодоре росана Газа, Ашкелон, Ашдод, Гат абурал шагьарал ва Экрон абураб шагьар тIадеги бана. Пилистимазул ватIанлъун рикIкIуна Кафтор, ай, Крит, ялъуни Кипр. Пилистимазда «суннат гьабичIел» абулаан, щайгурелъул ГIагардасеб Бакъбаккул рахъалъул халкъазда гьоркьоб гIатIидго тIибитIараб суннат гьабиялъул гIадат

гьезул букIинчIелъул. ГIемерал соназ гIизраилазул кIудиял тушбабилъун рукIана пилистимал, ахирги Давудица гьезда тIад тIубан бергьенлъи босизегIан.

Ралъад – кашишзабаз БетIергьанасе хъулухъалъе жалго рацIцIад гьаризе, хIатIал-кверал чуризе хIалтIизабулеб, кIудияб ва гургинаб «Ралъад» абун цIар лъураб хIавуз. Гьеб букIана анцIго натIалъ гIебаб ва щуго натIалъ борхатаб, гьебги Мукъадасаб рукъалъул азбаралда лъун букIана. Гьелда гъоркь гьеб кквезе анцIила кIиго пахьул оцги лъун букIана.

Рорхалъаби – ханааниязул халкъаз батIи-батIиял аллагьзабазе тIагIат-гIибадаталъе ва зияратазе рорхалъабазда, чIахIиял гъутIбузда гъоркь, ялъуни расалъиялда рарал бакIал рукIунаан. Гьединал бакIазда, аслияб къагIидаялъ, БагIалил ва Ашерал дин гьабулаан. Гьенир Ашерал хIубалги лъолаан ва гьезда цере къурбанал хъолаан; гьенибго хъахIбалъи-пасалъиги гьабулаан, гьелдалъун ах-хуралъул ва гIумруялъул щибаб рахъалъ бачIин гьарзалъизе ва ракь цIилъизе. Зама-заманалда гIизраилалцин руссунаан гьеб диналде. Аллагьасул Калимаялда рекъон, гьел БетIергьанасе кутакалда рихарал ишал руго ва, аварагзабиги гьоркьор ккун, Аллагьас гIемераб нагIана кьолеб буго гьединаб къагIидаялъ дин гьабулел чагIазе ва гьезие жазаги буго. ХIакъав Аллагьасе тIагIат-гIибадат гьабиялъе НекIсияб КъотIиялда бихьизабун буго Иерусалималда бараб ва КъотIиялъул гъамас жаниб лъураб БетIергьанасул Рукъ. (бал 4 Пач. 23:1-28)

ТIубан бухIулеб къурбан – щибго нахъе течIого тIубанго Аллагьасе кьолеб къурбан. Гьединаб къурбаналъе хъураб хIайванго тIубан Аллагьасе кьолаан, ай, къурбаналъе бакIалда тIад бухIулаан щибго нахъе течIого, рахъу лъугьинегIан. Гьелъул зобалазде унеб кIкIуялдалъун ва гьуинаб махIалдалъун БетIергьанас къурбанги къабул гьабулаан. НекIсияб КъотIиялда

рехсолезда гьоркьор тIуран рухIулел къурбанал бищунго кIвар бугеллъун ккола.

Терафимал – рукъалъул аллагьзабазул, ялъуни хварал умумузул сипатазда гьарурал, пал тIамизе, хваразул рухIазда кIалъазе, ялъуни батIи-батIияб сихIру гьабизе хIалтIизарулел ганчIил, яги цIулал ясикIаби. (БетIергьанасул Калимаялда бихьизабун буго гьеб кутакалда Аллагьасда рихараб ва Гьес гьукъараб иш букIин.) Ягьудиялъул пача Ёшиягьица гьукъун рукIана: батIи-батIиял аллагьзабазде руссин, сихIручилъи, хварал рухIазда кIалъай ва гьезда релълъарал хъубалщинал ишал, гьединго терафималги (бал. 4 Пач. 23:24).

Урим ва Туммим – Урим (нур) ва Туммим (камиллъи). Кисаялда релълъараб жо меседил рахсаца бан букIунаан эфодалъул каранда ва гьелда жанир Аллагьасул амру лъазабизе хIалтIизарулел алатал рукIунаан – Урим ва Туммим. ГIалимзабаз абула гьездалъун можоро бахъулаанин, амма ракIчIун кин гьел хIалтIизарулел рукIарабали абизе кIоларо.

Хъерувимал – куркьбал ругел къуватал малаикзаби ва малаикзабазда гьоркьорги бищун тIадегIаназул цо тайпа – Зобалазул ва Мукъадасабщиналъул хъаравулзаби (Байб. 3:24; 3 Пач. 6:23-28). БетIергьанасул цIаралда сверухъ ва Гьев инсанасда, ялъуни халкъалда аскIов вукIиналда хурхун гIемерал рехсола хъерувимал Аллагьасул Калимаялда; «Хъерувимазул куркьбазда тIад тах лъурав БЕТIЕРГЬАН», – ин хъван батула нилъеда НекIсияб КъотIиялъул гIемерисел тIухьдузда. БетIергьанасул Рокъоб, Бищун Мукъадасаб бакIалда жаниб лъураб КъотIиялъул гъамасалда тIад, месед тIад бекьараб кIиго хъерувим эхетун букIана. БетIергьанасда цере рачIине къваригIараб мехалда, БетIергьанасул Рокъоре, гьеб КъотIиялъул гъамас лъураб бакIалда цере рачIунаан гIизраилал. КъотIиялъул гъамасалда тIасан, гьеб кIиго

хъерувималда гьоркьосан кIалъалаан БетIергьан Жиндирго халкъалда, Мусаги гьоркьов ккун.

ЦIияб моцI баккиялъул байрам – щибаб моцIрол авалалда цIияб моцI баккигун, жугьутIаз тIобитIулеб динияб байрам. ЖугьутIаз моцIрол календарь хIалтIизабулаан. Гьеб къоялъе БетIергьанас рихьизарурал къурбанал-сайгъаталги росун тIобитIулаан гьеб байрам.

Шамат къо – Ягьудиязул анкьил анкьабилеб къо, гьеб ккола хирияб БетIергьанасе тIокI гьабураб хIалхьиялъул къо. Мусал Къануналда рекъон, шамат къоялъ гIадамазда тIадаб букIана рахIаталда, БетIергьанасда цере как-диналде руссун рукIине, Къанун цIализе. Шамат къоялъ кинабгIаги хIалтIи гьаби гьукъараб букIана тIолабго халкъалъе. ГIизраилазул гIадаталда рекъон, къо байбихьула бакътIерхьуда. Гьединлъидал, шамат къо байбихьула рузман къоялъул бакътIерхьуда ва шамат къоялъул бакътIерхьуда ахиралде щола. Синагогаби раккаралдаса нахъе, гIизраилал шамат къоялъ гьенире ракIарула тIагIат-гIибадаталъе.

Эфод – хIебтил букъун гьабураб, цебебухьалда релълъараб, БетIергьанасе хъулухъ гьабулаго кашишзабаз ратIлида тIасан ретIунеб жо. ЦохIо кIудияв кашишасул букIана хирияб ххамил букъараб эфод. Кашишзабазул эфодалъул каранда бан букIунаан, БетIергьанасул амру лъазабизелъун хIалтIизарулел Уримги Туммимги жанир лъураб киса. Пачабазул тIахьазда батула кIиго батIияб эфод. Цо тIад ретIунеб эфод; кIиабилеб, эфодин абулеб тIагIел (1 Пач. 14:3; 23:6, 9; 30:7). ТIоцебесеб эфод тIад ретIуна, кIиабилеб эфод «босула» ялъуни «борхула». Пачабазул ТIоцебесеб тIехьалда (2:28) бихьизабун буго «эфод боси» – кашишзабазул хIалтIабазул бищун кIвар бугезул цояблъун букIин.

Сулейман пачаяс бараб Мукъадасаб (БетIергьанасул) Рукъ.

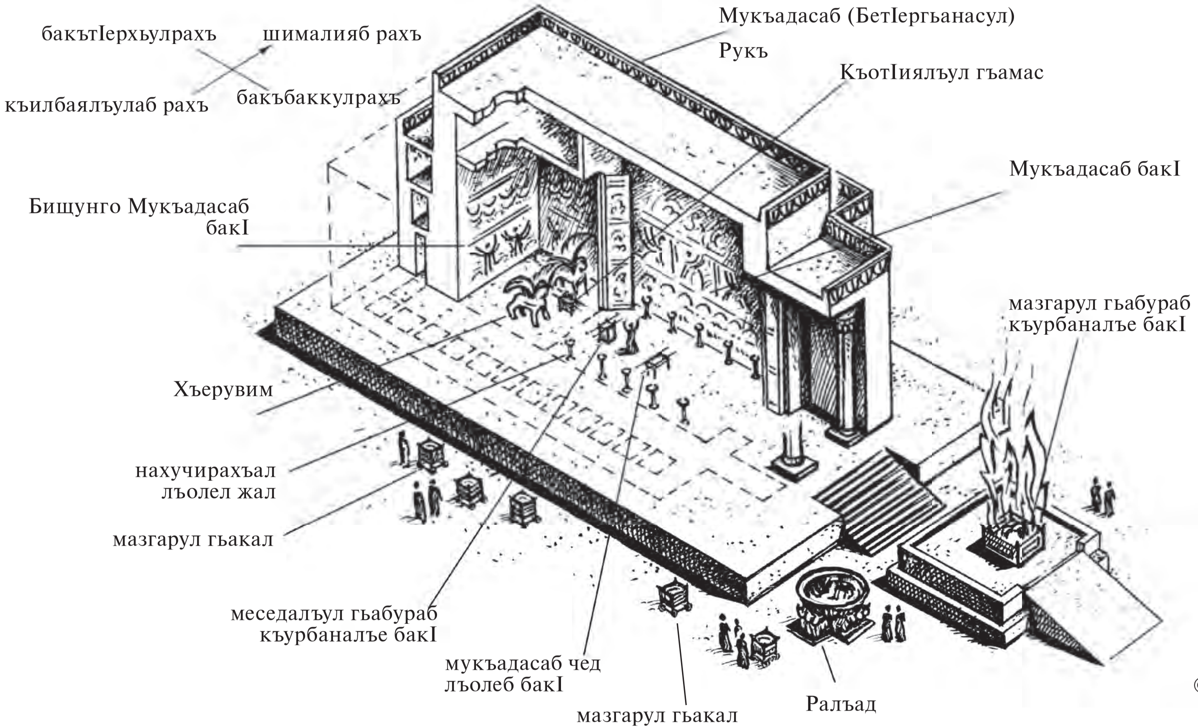

© УзбО, 2006

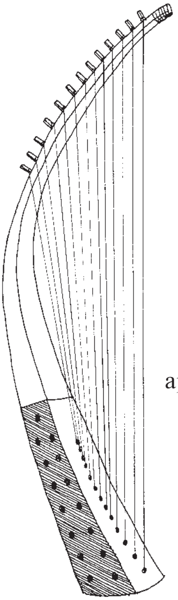

арфа

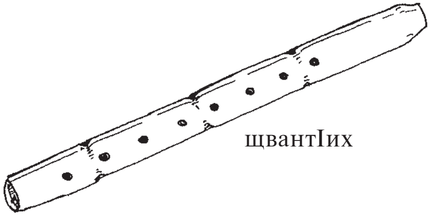

щвантIих

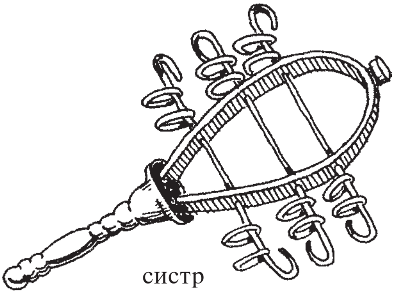

систр

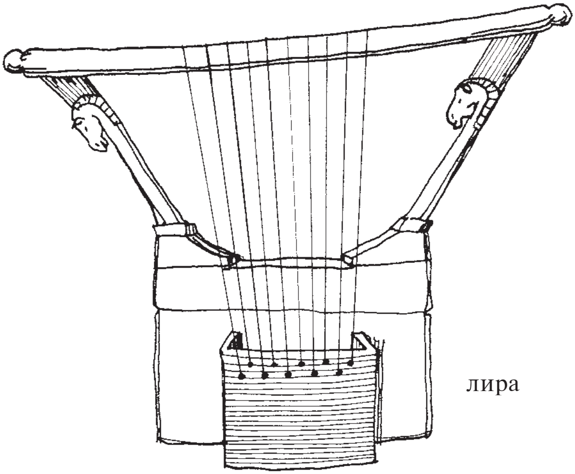

лира

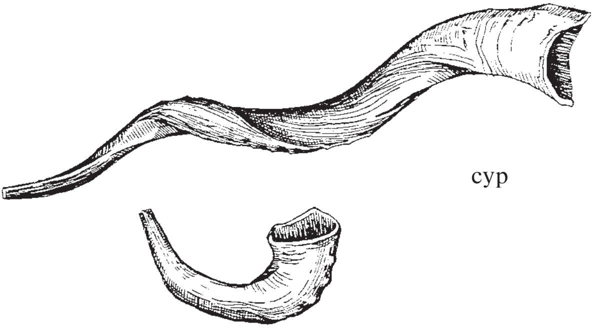

сур

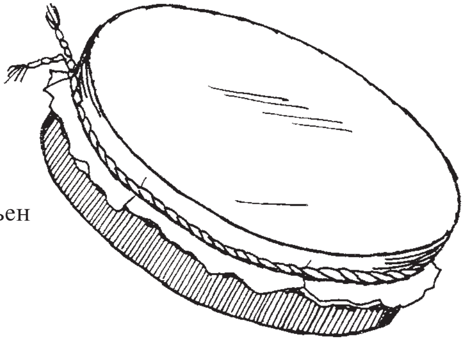

жергъен

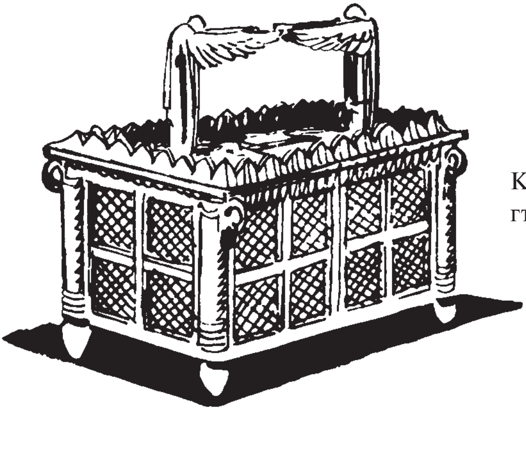

КъотIиялъул
гъамас

ганчIал речIчIулеб алат

Давуд ва Голиаф

ЛИДИЯ
ЧIегIераб ралъад
Каспий ралъад
Тигр гI.
МИДИЯ
Каркемиш
Ниневия
Евфрат гI.
Екбатана
Ривла
Дамаск
Средиземнияб ралъад
Самария
Иерусалим
Вавилон
Шушан
ВАВИЛОН
ПЕРСИЯ
Мемфис
ГIАРАБУСТАН
МИСРИ
Нил гI.
БагIараб ралъад
Персиялъул залив
Вавилоналъул империя

© UBS, 1994

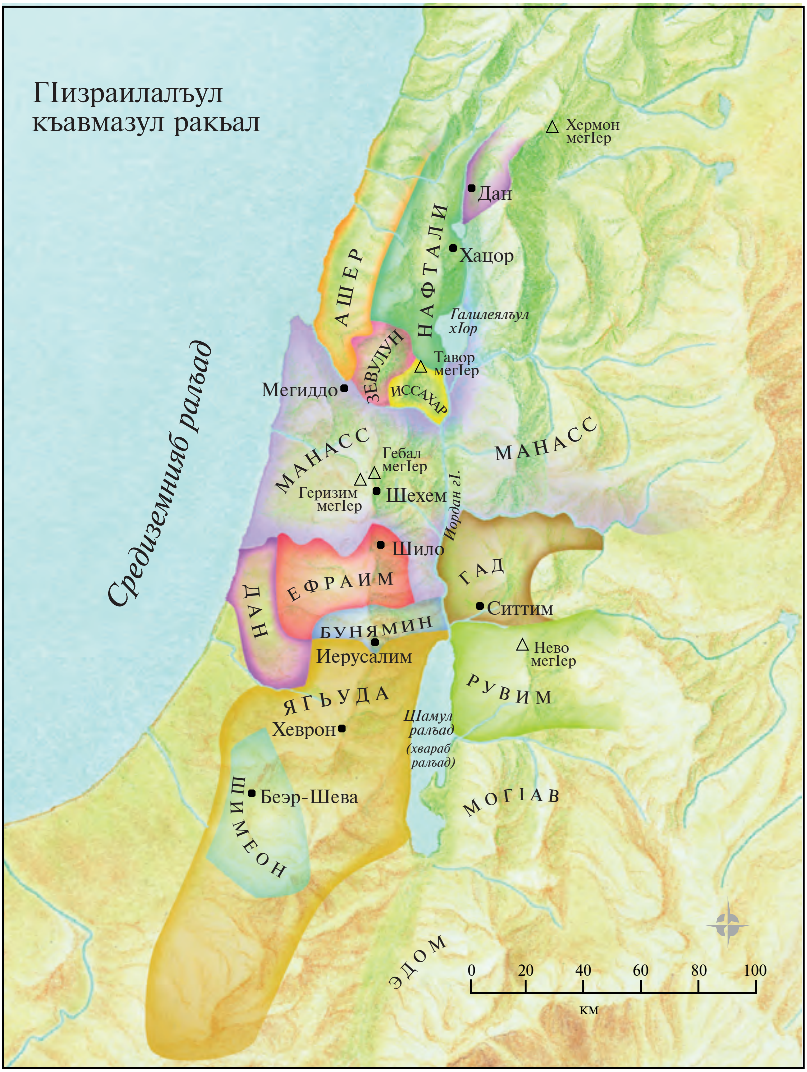
ГIизраилалъул
къавмазул ракьал
Средиземнияб ралъад
Хермон
мегIер
Дан
Хацор
АШЕР
НАФТАЛИ
Галилеялъул
хIор
ЗЕВУЛУН
Тавор
мегIер
Мегиддо
ИССАХАР
МАНАСС
Гебал
мегIер
Геризим
мегIер
Шехем
Иордан гI.
МАНАСС
Шило
ЕФРАИМ
ГАД
ДАН
Ситтим
БУНЯМИН
Иерусалим
Нево
мегIер
РУВИМ
ЯГЬУДА
ЦIамул
ралъад
(хвараб
ралъад)
Хеврон
Беэр-Шева
ШИМЕОН
МОГIАВ
ЭДОМ
0 20 40 60 80 100
км

© UBS, 1994

ГІизраилалъул ва Ягьудиялъул пачалихъал
ГІизраилалъул ракь
Ягьудиялъул ракь
ФИНИКИЯ
СИРИЯ
Тир
Дан
Хацор
Галилеялъул хІор
Мегиддо
Средиземнияб ралъад
Бет-Шеан
ГІИЗРАИЛ
ГилгІадалъул Рамот
Самария
Шехем
Иордан гІ.
Шило
АММОН
Ашдод
Бет-Эл
Ерихон
Раббагь
Иерусалим
Бет-Лехем
Ашкелон
ЯГЬУДИЯ
Гат
Хеврон
Газа
ЩІамул ралъад (хвараб ралъад)
Беэр-Шева
МОГІАВ
ПИЛИСТИЯ
ЭДОМ
0
20
40
60
80
100
Километр

© UBS, 1994

Ефрат гI.
ТипсахI
Эмаф
ФИНИКИЯЛ
Сидон
Дамаск
Средиземнияб ралъад
Тир
Дан
Хацор
Дор
ГилгIадалъул Рамот
Ашдод
Иерусалим
Раббагь
ПИЛИСТИМИЯЛ
Бет-Лехем
Газа
Хеврон
Беэр-Шева
ЦIамул ралъад
(хвараб ралъад)
МОГIАВ
Кадеш-Барнеа
ЭДОМ
Шаулил, Давудил
ва Сулейманил ханлъи
Эцион-Гевер
Шаулил ханлъи
Давудил ханлъи
Сулейманил ханлъи
0 50 100 150 200 250
Километр
БагIараб ралъад

© UBS, 1994